ADVIES 2017 – 2020

B

RAAD VOOR CULTUUR

CULTURELE BASISINFRASTRUCTUUR

I

S

Inhoud

Inleiding

Werkwijze en verantwoording

De culturele basisinfrastructuur (BIS) is de ruggengraat van het Nederlandse cultuurbestel. Zij bestaat uit instellingen die in dat bestel belangrijke functies vervullen in vele, uiteenlopende disciplines: van grote filmfestivals tot symfonische orkesten, van gevestigde musea tot experimentele presentatie-instellingen. Niet alleen cultuurproducerende en -presenterende instellingen maken deel uit van de BIS, ook ondersteunende instellingen gericht op bijvoorbeeld cultuureducatie, digitalisering en onderzoek zijn er onderdeel van.

Eén keer in de vier jaar brengt de raad advies uit over de samenstelling van de BIS. Op 15 februari 2016 heeft de minister de Raad voor Cultuur gevraagd te adviseren over 118 subsidieaanvragen in het kader van de regeling culturele basisinfrastructuur 2017 – 2020. [1] De raad geeft in dit advies aan welke instellingen naar zijn oordeel voor rijkssubsidie in aanmerking komen. Op basis hiervan beslist de minister over de toekenning van subsidies. Zij zal deze besluiten bekendmaken op Prinsjesdag 2016.

Na publicatie van dit advies worden instellingen nog in de gelegenheid gesteld om te reageren op eventuele feitelijke onjuistheden. Na verwerking daarvan, in juli 2016, zal het advies ook in gedrukte vorm worden gepubliceerd.

Subsidieregeling, beoordelingskader en werkwijze

De criteria op basis waarvan de raad de aanvragen beoordeelt, zijn vastgelegd in de subsidieregeling. Het gaat om kwaliteit, bevordering van educatie en participatie, maatschappelijke waarde (waaronder publieksbereik en ondernemerschap) en geografische spreiding. De raad heeft in een beoordelingskader beschreven hoe deze criteria worden toegepast. Dit kader is op 3 november 2015 openbaar gemaakt en is te raadplegen via www.cultuur.nl. Het is ook opgenomen in de bijlage. [2] Hieronder worden enkele aspecten van de beoordeling samengevat.

De raad maakt voor zijn advisering gebruik van beoordelingscommissies. Voor elke groep soortgelijke instellingen die een subsidieaanvraag heeft ingediend, heeft de raad zo'n commissie ingesteld. Het gaat in totaal om zestien commissies die gemiddeld bestaan uit circa zes leden. De commissieleden zijn deskundig op het betreffende artistieke terrein en zijn bekend met de bedrijfsvoering van culturele instellingen. Daarnaast zijn experts toegevoegd of geraadpleegd die kennis hebben van andere relevante aspecten, zoals bijvoorbeeld cultuureducatie. De commissieleden zijn niet per se werkzaam in de betreffende sector zelf; het gaat bijvoorbeeld ook om wetenschappers of mensen die werkzaam zijn in het kunstvakonderwijs. De raad heeft zich ingespannen om tot een evenwichtige samenstelling van de commissies te komen voor wat betreft leeftijd, man-vrouwverhouding, culturele achtergrond en geografische spreiding (woonplaats). In de bijlage is een overzicht opgenomen van alle betrokken commissieleden.

De raad baseert zijn oordeel op de subsidieaanvraag van de instelling en op de bronnen die zijn genoemd in het 'Beoordelingskader (pagina 23, *pdf*)'. De raad heeft bij de beoordeling ook het functioneren van de instelling in de afgelopen periode betrokken. Prestaties uit het verleden zijn immers een indicator voor de kwaliteit en het realiteitsgehalte van de toekomstplannen. Bij de beoordeling van deze prestaties is een beroep gedaan op de expertise van de commissieleden en adviseurs en zijn de jaarverantwoordingen van 2013 en 2014 geraadpleegd. [3] Er hebben over de periode 2013 – 2016 activiteitenbezoeken plaatsgevonden en er is een monitoringsgesprek met de instelling gevoerd.

1 'Subsidieregeling culturele basisinfrastructuur 2017 – 2020', Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, *2015*. Wanneer in dit advies wordt gerefereerd aan 'de subsidieregeling', dan gaat het om deze regeling.

2 'Beoordelingskader Culturele Basisinfrastructuur 2017 – 2010', Raad voor Cultuur, 2015.

3 De jaarverantwoording van 2015 is pas 1 april 2016 beschikbaar en kan daarom slechts marginaal worden meegenomen bij de beoordeling. Op basis van deze jaarverantwoording wordt wel de gemiddelde eigen inkomstennorm vastgesteld.

4 'De Cultuurverkenning', Raad voor Cultuur, pagina 18, *2014*.

5 Motie van de leden Keijzer en Monasch over een festival gespecialiseerd in oude muziek, Tweede Kamer, kamerstuk 32 820 nr. 139, vergaderjaar 2014 – 2015; en Motie van het lid Monasch c.s. over de extra financiële ondersteuning van festivals, Tweede Kamer, kamerstuk 32 820, nr. 172, vergaderjaar 2015 – 2016. Motie van het lid Monasch c.s. over de extra financiële ondersteuning van festivals, Tweede Kamer, 32830, nr. 172, vergaderjaar 2015 – 2016.

De raad werkt systematisch toe naar een oordeel over iedere aanvraag. Eerst vindt er in elke commissie een individuele beoordelingsronde plaats; onafhankelijk van elkaar beoordelen de commissieleden een subsidieaanvraag en het functioneren van de instelling. Deze stap draagt eraan bij dat 'groepsdenken' wordt vermeden en dat vooraf de indrukken en argumenten van individuele commissieleden goed in beeld worden gebracht. Vervolgens komt de commissie een of meerdere keren bijeen om tot een gezamenlijk oordeel te komen. Op basis van de beraadslaging stelt de secretaris een tekst op waarin het oordeel wordt beargumenteerd. Deze preadviezen worden aan de raad aangeboden en toegelicht door de voorzitter van de commissie.

Er zijn sectoren waarin meer instellingen een aanvraag hebben ingediend voor een beperkt aantal plekken in de BIS, zoals bijvoorbeeld bij de productiehuizen en de presentatie-instellingen. Ook moet in een aantal sectoren over de hoogte van het subsidiebedrag worden geadviseerd, zoals bijvoorbeeld bij de musea. Als dit aan de orde is, doen de commissies ook een voorstel voor de keuze tussen deze instellingen en de hoogte van het subsidiebedrag.

De raad toetst vervolgens de preadviezen aan de hand van de volgende vragen:

- Zijn de preadviezen in lijn met de regeling en het beoordelingskader?
- Zijn alle criteria voldoende behandeld?
- Zijn de preadviezen voldoende gemotiveerd?
- Zijn de preadviezen niet in tegenspraak met andere adviezen?
- Zijn de preadviezen consistent, duidelijk en aanvaardbaar geformuleerd?

Als de raad bij een preadvies nog geen positief antwoord kan geven op bovenstaande vragen, dan geeft hij de commissie aanwijzingen voor verbeteringen. Uiteindelijk stelt de raad de preadviezen vast. Hij draagt de verantwoordelijkheid voor de definitieve adviezen.

Knelpunten regeling en beoordelingskader

De raad is bij toepassing van de subsidieregeling op een aantal knelpunten gestuit en is daarmee als volgt omgegaan:

Aanvragers die vernieuwende voorstellen doen
In 'De Cultuurverkenning' signaleerde de raad dat subsidieregelingen steeds specifieker worden. [4] De behoefte aan controleerbare beslissingen en kwantitatieve indicatoren lijkt toe te nemen. Deze beweging staat in contrast met de steeds informelere wijze waarop het cultuurveld zich organiseert en ondernemerschap omarmt. En dat ziet de raad ook bij BIS-instellingen terug. De subsidieregeling en het beoordelingskader houden daar weliswaar meer dan vier jaar geleden rekening mee, maar zijn nog niet voldoende toegesneden op aanvragen van instellingen die niet volgens traditionele modellen willen werken. Bij interessante samenwerkingsverbanden, netwerkorganisaties of grensoverschrijdende initiatieven heeft de raad dan ook geprobeerd in positieve zin hiermee rekening te houden. Bijvoorbeeld door instellingen die voornemens hebben tot interessante samenwerking meer tijd te gunnen om hun plannen verder uit te werken.

Normbedragen
In de subsidieregeling is voor sommige sectoren bepaald hoeveel plekken er in de BIS beschikbaar zijn. Meestal zijn daaraan ook normbedragen verbonden. Hoewel dit een duidelijk en eenvoudig uitgangspunt lijkt, levert de toepassing ervan niet altijd een doelmatig resultaat op. Normbedragen in de vorm van subsidieplafonds en subsidiebodems hebben als nadeel dat instellingen in hun activiteitenplan en begroting toewerken naar het vastgestelde bedrag. Zij worden daardoor minder gestimuleerd om een aanvraag te baseren op artistieke en bedrijfsmatige afwegingen. Daarnaast, als de regeling meer maatwerk toe zou laten, is een pluriform en beter gespreid aanbod in de BIS mogelijk. De raad adviseert hiermee in de volgende BIS-periode rekening te houden. Maar in geval van de filmfestivals adviseert de raad nu reeds tot een aanpassing te komen. De situatie van twee aparte subsidieplafonds voor soortgelijke aanvragen (één voor een festival gericht op jeugdfilm en één voor de andere drie filmfestivals) vindt de raad onwenselijk. Door voor het festival voor jeugdfilm een eigen,

relatief zeer hoog, subsidieplafond te reserveren is het niet mogelijk de subsidie op een evenwichtiger en samenhangender manier onder de festivals te verdelen – een manier die meer recht doet aan onderlinge taakverdeling, kwaliteit en publieksbereik. In de inleiding Film wordt dit advies verder toegelicht.

Eigen inkomstennorm
De raad vraagt ook aandacht voor instellingen die de eigen inkomstennorm door omstandigheden niet hebben gehaald. Omdat dit een weigeringsgrond is, heeft de raad weinig ruimte om daarmee rekening te houden. Een voorbeeld hiervan is de situatie bij theater in het kernpunt Utrecht. De Utrechtse Spelen (de instelling waaruit Theater Utrecht is voorgekomen) is enkele jaren geleden in financieel zwaar weer gekomen. Hierdoor haalt Theater Utrecht de eigen inkomstennorm niet, wat toetreding tot de BIS verhindert van deze door de raad als veelbelovend en succesvol beoordeelde instelling.

Moties Tweede Kamer
Naar aanleiding van moties van de Tweede Kamer is in de regeling ruimte gemaakt voor een aantal festivals in de BIS. [5] De raad heeft begrip voor deze ingrepen; met de opname van meer festivals in de BIS wordt recht gedaan aan de belangrijke rol daarvan in het landelijke cultuuraanbod. De moties waren echter sterk toegeschreven naar specifieke instellingen in plaats van functies; de amendementen droegen de signatuur van een succesvolle lobby van deze instellingen. Dat vindt de raad jammer. Hij had het bijvoorbeeld rechtvaardiger gevonden als de functie van locatietheater was opengesteld voor meer gegadigden. Omdat nu is bepaald dat het om een festival in het noorden van het land moet gaan, is alleen Oerol kandidaat. Hoewel deze instelling een uitstekende aanvraag heeft ingediend, vindt de raad dat ook andere festivals gericht op locatietheater een kans hadden moeten krijgen. Hetzelfde geldt voor de functie van dansfestival, die alleen is opengesteld voor aanvragen uit het zuiden van het land. Hierdoor is andere dansfestivals de mogelijkheid onthouden om een aanvraag in te dienen.

Algemeen beeld aanvragen

De raad heeft 118 aanvragen beoordeeld. Dat zijn er precies evenveel als vier jaar terug. Per sector zijn er echter wel substantiële verschillen ten opzichte van de vorige periode. Zo hebben deze ronde negen presentatie-instellingen een aanvraag ingediend, terwijl dat er vier jaar geleden nog negentien waren. Productiehuizen waren in de vorige ronde geheel afwezig; nu is deze categorie instellingen teruggekeerd in de BIS. De raad heeft in deze categorie vijftien aanvragen beoordeeld.

Zoals gebruikelijk gaat het bij aanvragen voor de BIS om zeer uiteenlopende instellingen. Zowel cultuurproducerende instellingen (zoals theatergezelschappen en orkesten), cultuurpresenterende instellingen (zoals musea en presentatie-instellingen), instellingen gericht op talentontwikkeling (zoals productiehuizen en de post-academies) als ondersteunende instellingen worden rechtstreeks gefinancierd door het Rijk. De kernactiviteiten lopen sterk uiteen en ook de omvang verschilt aanzienlijk, van instellingen waar slechts een paar mensen werkzaam zijn tot grote organisaties waar meer dan vijfhonderd mensen betaald werken.

In de regeling is bij sommige sectoren het aantal plekken dat beschikbaar is vastgelegd en zijn ook subsidieplafonds aangegeven. Soms is slechts één aanvraag voor één plek ingediend; in dat geval beoordeelt de raad of de aanvraag subsidiabel is. In andere gevallen heeft de raad een keuze moeten maken tussen concurrerende aanvragen. Bij musea, postacademische instellingen, productiehuizen en filmfestivals is er sprake van een subsidieplafond voor de gehele sector en doet de raad een voorstel voor de verdeling van subsidies over subsidiabele aanvragen. Wanneer een afweging gemaakt moet worden tussen concurrerende instellingen, dan is deze toegelicht in de inleiding van de betreffende sector.

Type subsidieadviezen

Over elke aanvraag heeft de raad een subsidieadvies gegeven. Er zijn vier varianten:

1. ***Een instelling is subsidiabel***
   Van de 118 aanvragen geeft de raad over 52 aanvragen een positief subsidieadvies. In deze gevallen adviseert de raad de minister om subsidie toe te kennen aan de instelling.

2. ***Een instelling is subsidiabel, maar de raad adviseert de minister om een of meer voorwaarden aan de subsidietoekenning te verbinden ('ja, mits')***
   In 25 gevallen geeft de raad een positief subsidieadvies, maar verbindt hij hieraan nog een of meer voorwaarden – of verzoekt hij om aanvullingen op het plan van de instelling. Deze voorwaarden kan de minister als verplichting opnemen bij de subsidietoekenning. Soms gaat het om aandachtspunten op het artistieke vlak of over educatie of publieksbereik. De raad heeft er in deze gevallen vertrouwen in dat de instelling met die aandachtspunten rekening zal houden. In de meeste situaties gaat het echter om een noodzakelijke aanpassing van de begroting. Diverse instellingen hebben namelijk een hoger subsidiebedrag aangevraagd dan het subsidieplafond toelaat. [1]

   De raad heeft er best begrip voor dat instellingen na de ingrijpende bezuinigingen van de afgelopen jaren een hoger subsidiebedrag zouden willen, maar dat is gezien de regeling niet realistisch. Als het geadviseerde bedrag substantieel lager is dan het aangevraagde bedrag, ontstaat feitelijk een niet-sluitende begroting. [2] De raad adviseert de minister om aan deze instellingen een nieuwe, sluitende begroting te vragen met een daarop

[1] Verschillende instellingen houden in hun aanvraag rekening met een indexering van de subsidie in verband met een toekomstige stijging van lonen en prijzen. Daardoor zijn de gevraagde bedragen soms iets hoger dan het subsidieplafond en verschillen bij diverse instellingen de gevraagde bedragen voor de jaren 2017 en 2020. De door de minister toegekende subsidiebedragen worden in principe jaarlijks geïndexeerd, waardoor effectief het subsidiebedrag voor 2020 straks hoger zal zijn dan het subsidiebedrag voor 2017. Wel zijn er instellingen die stellen dat de indexering die de minister toepast jaarlijks te laag is, waardoor ze elk jaar een groter bedrag tekort komen. De indexering die de minister hanteert is gebaseerd op artikel 4, lid 4 van het convenant 'Systematiek voor bepaling van de ova-cultuur voor de Cultuursector'. De compensatie voor stijging van prijzen en lonen is afhankelijk van de ruimte die het kabinet ter beschikking stelt. Hiernaast kan de minister zelfstandig besluiten om deze ruimte door te geven aan instellingen of aan te wenden voor problemen op de OCW-begroting.

[2] Indien het verschil tussen het aangevraagde bedrag en het geadviseerde bedrag meer dan 5 procent bedraagt van de totale baten in de aanvraag, dan heeft de raad dat als 'substantieel lager' aangemerkt.

[3] 'Agenda Cultuur. 2017 – 2020 en verder', Raad voor Cultuur, pagina 28-35 (*pdf*), *2015*.

aangepast activiteitenplan. Dit advies geeft hij ook als de aangevraagde bedragen weliswaar binnen het subsidieplafond passen, maar het geadviseerde subsidiebedrag lager is dan het aangevraagde bedrag.

3. ***Een instelling is niet subsidiabel, tenzij er aan bepaalde voorwaarden wordt voldaan ('nee, tenzij')***
   In 14 gevallen geeft de raad een negatief subsidieadvies, maar adviseert hij de minister de instelling een herkansing te geven. De minister kan op basis hiervan de instelling de gelegenheid geven om voor de start van de nieuwe subsidieperiode opnieuw een plan in te dienen. In deze gevallen geeft de raad wel aan welk bedrag hij adviseert te reserveren voor de vervulling van deze positie in de BIS.

4. ***Een instelling is niet subsidiabel***
   Over 27 aanvragen geeft de raad een negatief subsidieadvies. Het gaat dan grotendeels om instellingen die het in de competitie om een beperkt aantal plaatsen niet hebben gered of die niet aan de gestelde criteria voldoen. De afweging die de raad in zulke gevallen heeft gemaakt, is toegelicht in de inleiding van de betreffende sector. In drie van deze gevallen heeft de raad een negatief subsidieadvies gegeven omdat de instelling de eigen inkomstennorm niet heeft gehaald of niet aannemelijk maakt dat zij de komende periode hieraan voldoet. Dit zijn Theater Utrecht, Stroom Den Haag en VIA ZUID. Bij Theater Utrecht en Stroom Den Haag is er overigens wel sprake van een positief inhoudelijk oordeel. Wanneer een negatief subsidieadvies leidt tot een onvervulde plek in de BIS, dan kan de minister deze positie opnieuw openstellen.

Relatie BIS met gemeentelijke en fondsgesubsidieerde instellingen

Instellingen die een plek in de BIS verwerven, krijgen rechtstreeks subsidie van het Rijk. Vaak springen deze instellingen in het oog omdat zij een landelijk of internationaal profiel hebben. Toch vertegenwoordigt de BIS slechts een relatief klein deel van het totaal aan culturele voorzieningen in Nederland. Het overgrote deel van het culturele aanbod is helemaal niet afhankelijk van structurele subsidies of investeringen van de overheid. Denk bijvoorbeeld aan de pop- en dancemuziek, musicals en vele musea. Daarnaast zijn er de cultuurfondsen die incidentele project- en programmagelden, beurzen en stipendia beschikbaar stellen aan instellingen en kunstenaars. Diverse instellingen hebben subsidieaanvragen ingediend bij zowel het Rijk als bij een van de fondsen. Wanneer een BIS-aanvraag niet succesvol is, kan een instelling dus nog steeds project- en programmagelden verwerven bij een fonds. De raad rekent erop dat dit in verschillende gevallen ook daadwerkelijk gaat gebeuren, maar hij kan daar niet over beslissen. Wanneer een instelling een plek in de BIS heeft gekregen, kan deze geen subsidie voor dezelfde kernactiviteit uit een fonds van het Rijk ontvangen; het is namelijk niet toegestaan dat instellingen voor dezelfde activiteit tweemaal rijkssubsidie ontvangen.

Naast subsidiëring vanuit de BIS of door de rijksfondsen zijn gemeenten en provincies belangrijke subsidiënten. De raad hecht groot belang aan een goede afstemming tussen Rijk en decentrale overheden. In 'Agenda Cultuur' heeft de raad een lans gebroken voor cultuurbeleid dat beter rekening houdt met de keuzes van stedelijk regio's. [3] Het is de raad in positieve zin opgevallen dat in de plannen van de BIS-instellingen aandacht wordt besteed aan de samenwerkingsverbanden in stedelijke regio's. Hij gaat verder in op de relatie landelijk en decentraal cultuurbeleid in 'Toekomst culturele basisinfrastructuur'.

Aantekeningen per beoordelingscriterium

De beoordeling van 118 aanvragen geeft de raad een beeld van het functioneren van BIS-instellingen en van organisaties die toetreding tot de BIS ambiëren. Hierna lopen wij onze observaties per criterium langs en verbinden daaraan aanbevelingen voor beleid en nader onderzoek.

Voorafgaand aan de beoordeling van elke instelling op basis van de criteria hebben de commissies zich eerst rekenschap gegeven van de missie, de visie en het profiel van de instelling. De raad vindt het belangrijk dat instellingen hun plannen en activiteiten laten aansluiten op het eigen profiel. Een profiel dat past bij de artistieke signatuur of collectie, dat rekening houdt met eigen kwaliteiten, met de lokale omgeving of juist met het internationale speelveld waarin de instelling zich wil bewegen. Meer aandacht voor een eigen profiel betekent dat een culturele instelling zich herkenbaar en onderscheidend kan positioneren. Ze kan daarmee een interessante partner worden voor andere culturele of maatschappelijke organisaties, of voor sponsoren. Over het algemeen ziet de raad in vergelijking tot vier jaar geleden dat instellingen in hun aanvragen duidelijker een eigen profiel presenteren. De raad waardeert het als een instelling de keuzes daarin consequent vertaalt naar het activiteitenplan en dit profiel ook koppelt aan een verdienstrategie.

Bij de vraag welk profiel een instelling kiest, komt ook de positionering ten opzichte van andere instellingen aan de orde – en dus vragen over samenwerking, partnerschappen en soms ook fusies. Samenwerking is in het culturele veld geen vanzelfsprekendheid. De concurrentie om artistieke erkenning, om de gunsten van het publiek en om sponsoren en subsidies is groot. Toch gelooft de raad dat samenwerking het veld veel kan brengen en daarom heeft hij, net als vier jaar geleden, ook in dit advies bij sommige aanvragen gewezen op de noodzaak van samenwerking en alliantievorming. Vooropgesteld: samenwerking is een middel. Het kan bijdragen aan de zichtbaarheid van het artistieke product, aan een groter publieksbereik, aan besparingen – en soms ook aan het voortbestaan van een instelling. In het algemeen vindt de raad dat samenwerking het beste tot stand komt wanneer instellingen of een sector daartoe zelf het initiatief nemen. Regelingen van fondsen, zoals die van het Mondriaan Fonds voor de musea, kunnen als katalysator een stimulerende werking hebben. Maar bij de symfonische orkesten in het oosten van het land is de financiële situatie zo nijpend dat de raad voorstelt om op korte termijn stappen te nemen die moeten leiden tot een gezamenlijke symfonische voorziening voor deze regio. Bij de symfonische voorziening in het zuiden van het land zijn deze stappen in de afgelopen periode gezet.

Kwaliteit van de kernactiviteiten

De kwaliteit van de kernactiviteiten is een essentieel criterium. Wanneer deze naar de mening van de raad tekortschiet, dan geeft hij een negatief subsidieadvies. De subsidieregeling schrijft voor welke kernactiviteiten worden verwacht. Dat loopt per categorie instellingen behoorlijk uiteen. Zo heeft een orkest het verzorgen van symfonisch aanbod als primaire taak en een postacademische instelling het verzorgen van een begeleidingsprogramma op het terrein van de beeldende kunst. Bij een aantal categorieën schrijft de regeling voor dat instellingen de ontwikkeling van (nieuw) talent faciliteren en begeleiden. De raad hecht veel waarde aan deze taak en betrekt het bij zijn oordeel over kwaliteit.

Het oordeel over kwaliteit komt bij de voorbereiding van subsidieadviezen intersubjectief tot stand. Het is gebaseerd op een gezamenlijke waardering van de commissieleden – met hun artistieke kennis en ervaring – en (indien van toepassing) op de monitoring van de instellingen tijdens de huidige BIS-periode. Bij deze waardering wordt rekening gehouden met

[1] Kamerbrief ‘Nieuwe visie cultuurbeleid’, vergaderjaar 2012 – 2013, 32 820, nr. 68, Tweede Kamer, *2012*.

[2] ‘Over het voetlicht. Naar een groter en diverser toneelpubliek’, Commissie-ter Horst, *2015*.

[3] ‘Verkenning arbeidsmarkt culturele sector’, Raad voor Cultuur en Sociaal-Economische Raad, *2016*.

het profiel en de ambities van de instelling zelf. Van een regionaal georiënteerd orkest wordt bijvoorbeeld geen uitvoeringskwaliteit van mondiaal niveau vereist. Voor een verdere toelichting op de wijze waarop de raad kwaliteit beoordeelt, verwijzen wij naar het beoordelingskader in de bijlage.

De raad heeft over het geheel genomen veel waardering voor het artistieke niveau van de aanvragende instellingen. Omdat de kernactiviteiten van instellingen zo verschillen, zijn meer algemene waarnemingen over dit criterium opgenomen in de sectorinleidingen.

Educatie en participatie

In de subsidieperiode 2013 – 2016 kregen rijksgefinancierde instellingen de opdracht schoolgebonden educatie aan te bieden aan het onderwijs. Op verzoek van de toenmalige bewindspersoon heeft de raad de afgelopen jaren het aanbod gemonitord door een of meer schoolgebonden activiteiten bij de BIS-instellingen bij te wonen. [1]

De raad stelt verheugd vast dat vrijwel alle instellingen de opdracht om schoolgebonden educatie te verzorgen de afgelopen BIS-periode hebben uitgevoerd. De raad ziet een grote diversiteit in de wijze waarop hieraan invulling wordt gegeven: enkele instellingen hebben een professioneel ingerichte educatie-afdeling; sommige werken met professionele docenten, andere werken uitsluitend met vrijwilligers. Deze variëteit heeft onder meer te maken met het ontbreken van duidelijke richtlijnen over wat van de instellingen verwacht werd. Zij zijn vaak zelf op zoek gegaan naar een voor hen passende werkwijze. In sommige steden heeft dit overigens geleid tot overaanbod en af en toe tot concurrentie tussen culturele instellingen. In regio's buiten de grote steden signaleert de raad eerder een omgekeerde ontwikkeling. Door het afbrokkelen van de culturele infrastructuur, waaronder het wegvallen van de bemiddelings- en distributiefunctie, is het aanbod van cultuureducatie daar beperkt.

De raad ziet dat scholen vaak nog niet voldoende zijn toegerust om de juiste keuzes te maken voor passende cultuureducatie. Die worden regelmatig gemaakt op basis van de 'aantrekkelijkste folder' of de populariteit van een instelling. Begeleiding bij het maken van de juiste keuzes wordt in veel gevallen gemist. Daar komt bij dat cultuureducatie logistiek gezien een veelomvattende, tijdrovende en kostbare activiteit is. Er is daarom een belangrijke taak weggelegd voor een gidsfunctie; professionals die de scholen bijstaan in het kiezen van passende culturele partners en activiteiten.

Voor de nieuwe subsidieperiode hebben instellingen de ruimte gekregen zich in bredere zin op educatie en participatie te richten. Bijbehorende activiteiten kunnen betrekking hebben op het primair en voortgezet onderwijs, maar dat hoeft niet per se het geval te zijn; zij kunnen ook gericht zijn op andere onderwijsfases en andere doelgroepen. Behalve op de kwantiteit en invulling van de activiteiten heeft de raad ook gelet op de samenwerkingsverbanden die de instelling aangaan en de wijze waarop zij hun activiteiten evalueren.

Het verheugt de raad dat veel instellingen hebben gekozen voor een vorm van educatie en participatie die aansluit bij hun profiel. De meeste instellingen richten zich nog steeds op schoolgebonden educatie. Maar er ontwikkelt zich ook een interessant aanvullend aanbod. Zo zijn er instellingen die zich gaan richten op educatie voor volwassenen. Sommige instellingen, zoals het Residentie Orkest en Introdans, onderscheiden zich met aanbod voor onder meer senioren. Andere instellingen leggen zich toe op professionals. Ook studenten zijn een nieuwe doelgroep – de raad treft dat bijvoorbeeld aan bij musea, postacademische instellingen en presentatie-instellingen.

De raad is van mening dat cultuuronderwijs een stevige plek verdient in het nieuwe onderwijscurriculum dat in gang is gezet door het Platform 2032. Enkele instellingen vermelden in hun plannen dat zij de uitkomsten van dit platform betrekken in hun educatieprogramma. De raad komt later in een afzonderlijke brief met een reactie op het eindrapport 'Ons Onderwijs 2032'.

Maatschappelijke waarde: publieksbereik

De raad vindt het belangrijk dat meer en diverse publiekgroepen toegang hebben tot het gesubsidieerde culturele aanbod, dus ook jonge mensen en nieuwe Nederlanders. Dat vraagt vindingrijkheid en initiatieven van culturele instellingen. BIS-instellingen hebben, door de rijkssubsidie die ze ontvangen, een zwaarwegende verantwoordelijkheid om cultuuruitingen toegankelijk te maken voor een breed publiek.

Publiek is een optelsom van mensen met uiteenlopende voorkeuren en kenmerken. De samenstelling ervan kan flink verschillen, afhankelijk van stad of regio. In ‘De Cultuurverkenning’ en de ‘Agenda Cultuur’ signaleert de raad veranderende publiekspatronen. Het verlangen naar intense ervaringen, naar onderdompeling, sfeer en reuring neemt toe. Dat is bijvoorbeeld te zien aan de populariteit van festivals. De besteding van vrije tijd wordt, onder invloed van digitale media, vluchtiger. De cultuurdeelnemer is steeds vaker een omnivoor die zich individueel en vaak ook incidenteel aansluit bij onderling verschillende *communities*. Oude scheidslijnen vervagen; mainstream en subcultuur, hoge of lage cultuur – het beïnvloedt elkaar en vervloeit. Het publiek laat zich dan ook steeds minder binden en leiden door het gezag van kenners en instituties. Het zoekt nieuwe wegwijzers, laat zich leiden door tips van gelijkgestemden, volgt sociale media of de zoekmachines op internet. Kortom, publiekspatronen zijn drastisch aan het veranderen.

De activiteitenplannen van de aanvragende instellingen zijn door de raad getoetst op publieksbereik. Hij heeft bij de beoordeling gelet op de publieksgroepen die de instelling bereikt, in relatie tot het profiel. Ook heeft hij gekeken naar de wijze waarop een instelling een nieuw en meer divers publiek wil gaan bereiken en de wijze waarop de Code Culturele Diversiteit wordt nageleefd. Online bereik en interactie met publiek zijn eveneens meegenomen.

Bij aanvragen van instellingen in de podiumkunsten vindt de raad de meeste aandacht voor publiek en publieksbereik terug. In hun activiteitenplannen hebben veel theatergezelschappen gerefereerd aan het onlangs verschenen rapport ‘Over het voetlicht. Naar een groter en diverser toneelpubliek’. [2] Het verheugt de raad dat zij de aanbevelingen van de commissie overnemen en zich willen inspannen om nieuw en ander publiek te bereiken. Maar er worden in het algemeen nog niet veel concrete plannen ontvouwd.

Het is de raad verder opgevallen dat orkesten zich in hun plannen goed rekenschap geven van veranderende publiekspatronen. De afnemende bezoekersaantallen van enige jaren geleden zijn voor deze sector een *wake-up call* geweest en de raad ziet veel initiatieven om dit tij te keren. De meeste orkesten houden zich bezig met publieksonderzoek en houden daarmee in hun programmering rekening. Een enkel orkest heeft besloten geen traditionele concerten te programmeren maar het programma in alternatieve formats te presenteren.

Festivals zijn in het algemeen succesvol in het bereiken van een breed publiek. Mede daarom is de raad er voorstander van dat deze functie meer ruimte krijgt in de BIS. De raad zou wel graag zien dat de BIS-festivals zich inspannen om publiek te verleiden ook voorstellingen en concerten in theaters en concertzalen te bezoeken.

De zoektocht naar nieuw en divers publiek is eveneens een opgave voor musea, presentatie-instellingen, film- en lettereninstellingen. Enkele musea hebben de bezoekcijfers de afgelopen jaren sterk zien stijgen door heropeningen of aansprekende tentoonstellingen. Deze musea willen deze bezoekersaantallen vasthouden. Andere zien graag nog een verdere toename. Differentiatie van publiek staat bij veel musea op de agenda. Zo heeft de raad initiatieven gezien die specifiek zijn gericht op ouderen of juist jongeren, mensen met een visuele handicap of publiek met een cultureel diverse achtergrond. Ook hebben enkele musea aangegeven zich te willen gaan richten op vluchtelingen.

De meeste presentatie-instellingen hebben gewerkt aan hun zichtbaarheid en zijn daar vaak goed in geslaagd. Waar presentatie-instellingen voorheen nog voornamelijk

kunstprofessionals wisten aan te spreken, is de focus duidelijk verlegd naar een breder en meer divers publiek. Zij doen dit bijvoorbeeld door geëngageerde programmering, samenwerking met kunstenaarsinitiatieven en randprogrammeringen met workshops.

Code Culturele Diversiteit
Over de gehele linie valt het de raad op dat het publiek nog geen afspiegeling vormt van de veranderende bevolkingssamenstelling. De oorzaak hiervan ligt volgens de raad voor een deel in het type aanbod, maar ook het ontbreken van kennis en ervaring om specifieke groepen jongeren te bereiken en aan zich te binden speelt een rol. De raad is van mening dat er voor instellingen veel kansen liggen om het publieksbereik te verbreden en te diversifiëren met de juiste inspanningen, bijvoorbeeld door het inzetten van ambassadeurs. Dit geldt zeker voor de grote steden, waar ongeveer de helft van de inwoners een cultureel diverse achtergrond heeft.

In hun activiteitenplannen voor de komende subsidieperiode besteden de meeste instellingen helaas nog te weinig aandacht aan culturele diversiteit. De raad constateert dat een aantal instellingen in hun activiteitenplannen melding maken van het hanteren van de Code Culturele Diversiteit. Echter, de wijze waarop zij invulling geven aan deze code is in veel gevallen beperkt. Het gaat daarbij vaak over het aanspreken van nieuw publiek door middel van passend aanbod of een passend programma. De invulling van de andere pijlers, personeel en partners, is de raad slechts sporadisch tegengekomen.

Uitzondering hierop vormen de jeugdtheatergezelschappen en filmfestivals. Het is de raad opgevallen dat jeugdtheatergezelschappen in hun plannen reflecteren op dit onderwerp en dat bij deze gezelschappen meer acteurs met een niet-Nederlandse of biculturele achtergrond aangesloten zijn. Bij filmfestivals valt op dat er aandacht is voor invulling van de pijlers publiek, personeel en programma. Ook is daar ruimte voor makers uit andere culturen. De raad blijft erop aandringen dat de Code Culturele Diversiteit door alle instellingen volledig wordt gevolgd. Dit betekent implementatie van de code op alle vier pijlers – publiek, programma, personeel en partners.

Maatschappelijk waarde: ondernemerschap

De raad heeft de aanvragen beoordeeld op financiële en bedrijfsmatige gezondheid en op andere aspecten van ondernemerschap, zoals governance en personeelsbeleid. Omdat in korte tijd een grote hoeveelheid aanvragen op deze aspecten moest worden beoordeeld, is de raad daarbij ondersteund door de adviesbureaus Paul Postma Marketing Consultancy B.V. en APE Public Economics. Deze bureaus hebben een bedrijfseconomische analyse uitgevoerd van alle ingediende aanvragen. Deze analyse had zowel betrekking op kwantitatieve aspecten (zoals de financiële positie, eigen inkomsten en ontwikkeling van baten en lasten) als kwalitatieve aspecten. Bij de beoordeling daarvan is gekeken naar de volledigheid en het realiteitsgehalte van de plannen op de volgende vijf thema's: financieringsmix en het onderliggende verdienmodel, marketingactiviteiten en prijsstrategie, strategie bij tegenvallende inkomsten, personeelsbeleid en goed werkgeverschap en de naleving van de Governance Code Cultuur. Bij de beoordeling op volledigheid is gekeken in welke mate in de aanvraag aandacht is besteed aan de verschillende thema's. Bij de beoordeling op realiteitsgehalte gaat het erom of door onderbouwing met concrete activiteiten en cijfers is vast te stellen of de plannen realistisch en geloofwaardig zijn.

De analyses zijn ter beschikking gesteld aan de beoordelingscommissies als informatiebron, naast documenten als de aanvraag, jaarrekeningen en monitoringverslagen. De commissies hebben deze analyses ook altijd beschouwd in relatie tot het profiel van de instelling.

Financiële gezondheid en ambities
De financiële positie van instellingen in de basisinfrastructuur loopt zeer uiteen. Er zijn instellingen die er financieel zeer sterk voor staan en tegen een stootje kunnen. Er zijn echter ook instellingen waarvan de financiële positie zeer zorgelijk is te noemen. De cijfers voor de BIS zijn vrijwel identiek aan de stand van zaken vier jaar gelden. Ook nu heeft 80 procent van

de instellingen voldoende eigen vermogen (ten opzichte van de totale balanswaarde) en heeft 65 procent van de instellingen een goed financieel weerstandsvermogen. Vooral in de sectoren film, festivals podiumkunsten, orkesten en theater algemeen is bij veel instellingen sprake van een beperkt of laag weerstandsvermogen.

Met name voor filminstellingen en orkesten is dat reden voor zorg, omdat (bijna) driekwart van de instellingen in die sectoren in 2014 een negatief exploitatieresultaat heeft gerealiseerd. Ook in de sectoren jeugdtheater, postacademische instellingen en opera hebben veel instellingen 2014 afgesloten met een negatief exploitatieresultaat. De cijfers van 2015 laten een positiever beeld zien. Het aandeel instellingen met een negatief exploitatieresultaat is in vrijwel alle sectoren lager dan in 2014. Alleen in de orkestensector is op dit punt in 2015 geen verbetering zichtbaar.

Alle aanvragende instellingen tezamen rekenen op een stijging van de totale baten met ruim 32 miljoen euro in 2020 ten opzichte van 2014. Deze stijging wordt vooral veroorzaakt doordat de aanvragers rekenen op meer structurele subsidie van OCW. Een belangrijk deel van deze stijging zal niet gerealiseerd worden, omdat het aantal aanvragen en de aangevraagde bedragen het maximum van de subsidieregeling te boven gaan. Ook rekenen de aanvragers op hogere structurele subsidies vanuit provincies en gemeenten (11 miljoen euro). In veel gevallen is niet aangegeven of hier sprake is van een wens of van reeds gedane toezeggingen. De raad signaleert afnemende structurele subsidies van andere overheden en fondsen en afnemende incidentele subsidies.

Ook met betrekking tot de eigen inkomsten rekenen de aanvragers op een toename van publieksinkomsten, sponsoring en overige inkomsten. Het realiteitsgehalte van deze toenames loopt sterk uiteen, zowel tussen sectoren als tussen individuele instellingen. Getalsmatig valt hier de museumsector op. Gezamenlijk rekenen de aanvragende musea op 5 miljoen euro meer publieksinkomsten in 2020 ten opzichte van 2014, op 1 miljoen euro meer sponsorinkomsten en op 12 miljoen euro meer overige inkomsten. Opvallend is ook dat de orkesten, de dansgezelschappen en vooral de ondersteunende instellingen rekenen op een verdubbeling (of meer) van de sponsorinkomsten.

Gemiddeld genomen hebben de aanvragers in 2014 67 procent aan eigen inkomsten gerealiseerd. In veel sectoren ligt het eigen inkomstenpercentage rond de 40 procent. Uitschieters naar boven zijn de sectoren festivals podiumkunsten (waar vier van de vijf aanvragers in 2014 nog niet in de BIS waren opgenomen), film en musea.

Governance

De Governance Code Cultuur komt in veel aanvragen slechts zijdelings aan bod. Dat is opvallend omdat de professionalisering van bestuur en toezicht de laatste jaren meer aandacht krijgt en de minister hierover ook expliciet aandacht vraagt in het aanvraagformulier. Slechts een paar instellingen lichten gemotiveerd toe hoe zij de code in praktijk brengen. In de meeste gevallen geven de instellingen slechts aan dat zij de code onderschrijven. De raad kan daardoor niet goed beoordelen hoe aanvragende instellingen met hun toezicht en bestuur omgaan. In die gevallen is in het advies vermeld dat een toelichting ontbreekt. Wanneer opvallende veranderingen of incidenten hebben plaatsgevonden bij een instelling die raken aan bestuur of toezicht, dan had de raad daarop een reflectie verwacht in de aanvraag. Is die niet gegeven, dan stelt de raad dat vast als een tekortkoming in de aanvraag.

De raad vraagt aandacht voor de samenstelling van de raden van toezicht. Opmerkelijk is dat in de periode van bezuiniging gezocht lijkt te zijn naar toezichthouders met een financiële achtergrond, bestuurders van banken en verzekeringsmaatschappijen bijvoorbeeld. Reden hiervoor, zo bleek uit gesprekken met bestuurders, was dat deze toezichthouders nieuwe sponsoren zouden kunnen aantrekken. Of dat daadwerkelijk het gevolg is, is in de jaarrekeningen niet vast te stellen. De raad wijst er bovendien op dat de raden van toezicht soms wel erg eenzijdig zijn samengesteld. Diversiteit is onderbelicht; toezichthouders met een cultureel diverse achtergrond zijn ondervertegenwoordigd.

Het valt de raad in deze subsidieronde opnieuw op dat veranderingen in de leiding grote gevolgen kunnen hebben voor de koers en de prestaties van instellingen, vooral van kleinere en middelgrote instellingen. Hij blijft dan ook aandacht vragen voor de professionalisering van het leiderschap in de cultuursector. De ondersteuning en begeleiding van nieuwe generaties leidinggevenden in de cultuursector is geen overbodige luxe maar geldt als waardevolle investering.

Werkgeverschap en opdrachtgeverschap
Recentelijk heeft de raad samen met de SER een verkenning uitgevoerd naar de arbeidsmarkt in de culturele sector, naar aanleiding van verontrustende signalen die de raad daarover in 2013 en 2014 opving. [3] In deze verkenning komt naar voren dat wie in de cultuursector werkt, vaak een zwakke arbeidsmarkt- en inkomenspositie heeft. Deze conclusie geldt voor mensen die in loondienst werken, maar zeker ook voor zelfstandigen. Het aantal zzp'ers is in de periode 2009 tot en met 2013 met 20,4 procent toegenomen tot bijna 106.000. De gemiddelde toename van het aantal zzp'ers in de Nederlandse economie was in dezelfde periode 9,6 procent. Werknemers in de cultuursector zijn vaak uit noodzaak zelfstandig geworden. Daardoor leven zij in onzekerheid over de continuïteit van hun werk en hun inkomen. Zij verdienen aanzienlijk minder doordat de tarieven voor zelfstandigen onder druk staan. Het werken als zelfstandige leidt vaak tot het vervallen van voorzieningen voor arbeidsongeschiktheid, ziekte en pensioen. De minister heeft daarom de raad gevraagd bij de beoordeling van aanvragen extra te letten op het personeelsbeleid van instellingen.

Op het moment dat de richtlijn voor de subsidieaanvragen werd opgesteld en ook nog op het moment dat de aanvragen werden ingediend, was de aandacht voor goed werkgeverschap en opdrachtgeverschap minder groot. Wellicht daardoor hebben de aanvragende instellingen minder aandacht aan dit onderwerp besteed in hun aanvraag dan de raad en de minister zouden wensen.

In de plannen ziet de raad dat sommige instellingen voornemens zijn om tijdelijke contracten om te zetten in vaste aanstellingen. Het aandeel tijdelijke contracten neemt af van 28 procent in 2014 naar 20 procent in 2020. Deze verwachting breekt met de ontwikkeling die zich de afgelopen periode in zowel de culturele sector als de gehele economie heeft voltrokken, waar sprake is van een toenemend aandeel aan tijdelijke dienstverbanden. Dat geeft medewerkers meer zekerheid, maar de flexibiliteit van de instellingen neemt daardoor wellicht iets af. Mogelijk wordt die flexibiliteit elders gezocht, want de aanvragers voorzien ook stijgingen van zowel het aantal fte's aan vrijwilligers (van 372 in 2014 naar 448 in 2020) als van de kosten voor inhuur van tijdelijk personeel (van 38,2 miljoen euro in 2014 naar 43,6 miljoen euro in 2020).

Geografische spreiding

Het criterium geografische spreiding gaat over de mate waarin het rijksgesubsidieerde cultuuraanbod over het land is verdeeld. De vestigingsplaats van de instelling is hiervoor bepalend, samen met de mate waarin het cultuuraanbod door het land reist. De spreiding van het aanbod is een manier om cultuur beter toegankelijk te maken voor publiek. Die toegankelijkheid vindt de raad van groot belang. Helaas geeft de BIS door zijn historisch gegroeide samenstelling maar een beperkte invulling aan deze spreiding. Met name in de museumsector valt op dat het rijksgesubsidieerde aanbod is oververtegenwoordigd in de Randstad. Maar ook andere voorzieningen, zoals ondersteunende instellingen, concentreren zich vooral in de vier grote steden. In 'BIS 2017 – 2020 in beeld' is een overzicht opgenomen van de vestigingsplaats van de instellingen waarover de raad een positief subsidieadvies heeft gegeven.

De raad heeft in 'Agenda Cultuur' (pagina 27-37, *pdf*) uitgebreid stilgestaan bij de wijze waarop spreiding en toegankelijkheid beter gewaarborgd kunnen worden. Het fondsgesubsidieerde en reizende aanbod speelt daarbij vanzelfsprekend een belangrijke rol. Daarnaast heeft de raad gepleit voor het vergroten van bruikleenverkeer (in de museumsector), een betere digitale ontsluiting van het culturele aanbod en het versterken

van de positie van de podia (bij de podiumkunsten). Maar de belangrijkste impuls verwacht de raad van de keuze om de aanwezigheid van voorzieningen meer in handen van steden en regio's zelf te leggen. De raad pleit er dan ook voor om in de komende beleidsperiode na te gaan hoe dat beter in het rijksbeleid verweven kan worden. Bijvoorbeeld door medefinanciering of matching toe te kennen aan betekenisvolle en samenhangende plannen uit stedelijk regio's, waaraan lokale instellingen, gemeenten, provincies, ondernemers en andere belanghebbenden zich daadwerkelijk committeren. Meer hierover: 'Toekomst culturele basisinfrastructuur'.

Hoe is de raad omgegaan met geografische spreiding bij de beoordeling van aanvragen? Voor diverse categorieën instellingen is de geografische spreiding van de vestigingsplaats al vastgelegd in de regeling. Dat is het geval bij presentatie-instellingen en instellingen in de sectoren dans, muziek, muziektheater, theater, jeugdtheater en enkele festivals. De raad is bij deze aanvragen nagegaan of een instelling voldoet aan de eisen die worden gesteld met betrekking tot de vestigingsplaats. Wanneer de regeling bijvoorbeeld voorschrijft dat in elk kernpunt een bepaalde voorziening aanwezig moet zijn, dan heeft de raad er eerst op toegezien dat op die locaties een subsidiabel geachte instelling voor subsidie werd voorgedragen.

Met betrekking tot musea en ondersteunende instellingen is spreiding op basis van de vestigingsplaats geen toepasbaar criterium. Musea met een rijkscollectie en ondersteunende instellingen hebben nu eenmaal een bepaalde vestigingsplaats; daarin valt voor de raad weinig te kiezen.

Wanneer verschillende instellingen een aanvraag indienen en de regeling daarover geen uitspraak doet, dan speelt de mate van geografische spreiding wel een rol. Deze afweging heeft de raad bijvoorbeeld gemaakt bij jeugdtheater, presentatie-instellingen en bij de postacademische instellingen. De toelichting daarop is terug te vinden in de sectorinleidingen. Bij een individuele beoordeling is het criterium niet apart behandeld omdat aan een vestigingsplaats alleen geen positief of negatief oordeel is te verbinden. Pas bij vergelijking van de vestigingsplaats van verschillende aanvragende instellingen krijgt deze betekenis in de zin van een bijdrage aan een meer of minder gespreid cultureel aanbod.

Toekomst culturele basisinfrastructuur

De Culturele Basisinfrastructuur 2017 – 2020 kenmerkt zich ten opzichte van de vorige periode door zijn continuïteit. De minister heeft aangegeven om na tijden van bezuinigingen nu rust en stabiliteit te prefereren. [1] De raad heeft begrip voor deze keuze, maar constateert dat de aard en samenstelling van de BIS op de langere termijn wel toe is aan een herijking.

Die herijking is nodig omdat de samenstelling van de BIS door opeenvolgende bezuinigingen en politieke ingrepen een enigszins willekeurig karakter heeft gekregen. In sommige sectoren is het onderscheid tussen fondsgesubsidieerde instellingen en BIS-instellingen niet helder; ze werken in hetzelfde speelveld, maar worden op een andere manier gesubsidieerd. In andere sectoren, zoals bij de orkesten, representeren de BIS-instellingen slechts een deel van het hele muziekleven in Nederland. Ook in de museumsector is het BIS-gesubsidieerde veld eenzijdig ingevuld; veel belangrijke musea op het gebied van moderne kunst worden niet door het Rijk maar door gemeenten of provincies gesubsidieerd. Sommige (sub)sectoren zijn helemaal niet in de BIS vertegenwoordigd. Voorbeelden daarvan zijn e-cultuurinstellingen, instellingen met een architectuuropdracht, debatpodia en delen uit de podiumkunsten (bijvoorbeeld niet-symfonische muziek of circustheater). Kortom, de BIS is slechts in beperkte mate een afspiegeling van het voorzieningenniveau dat Nederland in de breedte nodig heeft.

De raad adviseert de komende periode te gebruiken om de functie van de BIS opnieuw helder te beschrijven en meer in verband te brengen met het lokale cultuurbeleid. Wat is daarvoor nodig? De raad stelt hieronder drie actielijnen voor om te komen tot een goed geïnformeerde discussie en visievorming over de BIS 2021 – 2024.

Naar een nieuwe BIS: sectorbeschrijvingen en sectoradviezen als basis

De afgelopen periode is er veel aandacht geweest voor cultuurbrede ontwikkelingen: bezuinigingen, publieksbereik, arbeidsmarkt, digitalisering, talentontwikkeling en cultuureducatie. Ook de raad heeft in 'De Cultuurverkenning' en 'Agenda Cultuur' zulke thema's geagendeerd en veel nadruk gelegd op het slechten van grenzen tussen disciplines. Die benadering blijft van belang; en in 2018 zal de raad opnieuw met een sectorbrede cultuurverkenning komen. Maar om te bepalen welke functies en voorzieningen opgenomen moeten worden in een landelijke basisinfrastructuur is ook een goed beeld nodig van ontwikkelingen binnen de disciplines.

Vijf jaar geleden heeft de raad voor het laatst 'sectoranalyses' uitgevoerd en hij krijgt regelmatig vragen naar een vervolg daarop. De raad wil opnieuw naar de verschillende disciplines kijken, maar stelt een benadering voor waarin brancheorganisaties, fondsen, kennisinstituten, decentrale overheden en het ministerie van OCW actief participeren. De volgende stappen zijn denkbaar:

Stap 1
Een agenda opstellen, waarin bepaald wordt in welke volgorde en wanneer verschillende disciplines aan bod komen.
Actie: OCW voert overleg met stakeholders, fondsen en raad.

Stap 2
Sectorbeschrijvingen, waarin per sector feitelijke trends en ontwikkelingen in kaart worden gebracht.
Actie: OCW brengt in overleg met stakeholders, raad en fondsen onderzoekbehoeften in kaart en zet onderzoek uit bij kennisinstituten/onderzoekbureaus.

1 'Ruimte voor Cultuur. Uitgangspunten cultuurbeleid 2017 – 2020', minister van OCW, *2015*.

2 'Agenda Cultuur. 2017 – 2020 en verder', Raad voor Cultuur, pagina 27-37, *2015*.

3 'Brief' van de wethouders Cultuur van de G9 aan minister OCW, *2015*.

4 Zie ook: 'Agenda Cultuur. 2017 – 2020 en verder', Raad voor Cultuur, pagina 30-31 (*pdf*), *2015*.

Stap 3
Sectoradviezen, waarin per sector trends en ontwikkelingen worden geduid en beleidsopties worden aangegeven. Voorstellen voor de inrichting van een nieuwe BIS zijn daar onderdeel van.
Actie: Raad voor Cultuur, na raadpleging van makers, kunstenaars, branches, overheden, fondsen en andere stakeholders.

Naar een nieuwe BIS: ondersteunende functies

Naast producerende en presenterende functies is in de culturele basisinfrastructuur ook een aantal ondersteunende functies opgenomen. In de periode 2009 – 2012 werden deze functies veelal uitgeoefend door sectorinstituten, waaronder bijvoorbeeld Premsela, het Theater Instituut Nederland en het Nederlands Architectuur Instituut. Vanaf 2013 zijn veel van deze instellingen wegbezuinigd of gefuseerd. In de BIS 2017 – 2020 zijn alleen nog bovensectorale ondersteunende functies voorzien op het gebied van onderzoek, digitalisering, cultuureducatie, internationalisering en creatieve industrie.

De raad vindt sommige ondersteunende functies onontbeerlijk voor een goed functionerend cultuurbestel. Wel heeft hij de indruk dat een beter geïnformeerd beeld van de behoeften naar zulke functies nodig is. Ook de verdeling van geld tussen de instellingen is historisch gezien begrijpelijk, maar heeft niet altijd meer een duidelijk inhoudelijke grondslag. Ten slotte stelt de raad vast dat de regeling en het beoordelingskader minder geschikt zijn voor de beoordeling van aanvragen voor deze ondersteunende functies. Voor meer observaties over het functioneren van de bovensectorale ondersteunende instellingen wordt verwezen naar de inleiding die voorafgaat aan de beoordelingen van desbetreffende aanvragen.

De raad juicht het voornemen van de minister toe om de huidige ondersteuningsstructuur te analyseren en na te gaan hoe een dergelijke structuur optimaal kan worden ingevuld. In dat verband zal eerst een onderzoek worden uitgevoerd en wordt vervolgens de raad om advies gevraagd. De minister heeft de raad verzocht om in dit BIS-advies aan te geven welke onderzoeksvragen in het feitenonderzoek moeten worden betrokken. Hiervoor doet de raad de volgende suggesties.

Behoefteanalyse
– Welke behoeften aan ondersteunende functies leven er in het veld?
– Welke potentiële doelgroepen/gebruikersgroepen vallen per functie te onderscheiden (zowel landelijk als regionaal)?
– Welke diensten en/of activiteiten worden per functie verwacht?

Klantevaluatie
– Hoe waarderen de gebruikers en relaties van de ondersteunende instellingen hun diensten en producten?
– In hoeverre zijn potentiële gebruikers bereid om voor bepaalde diensten te betalen?

Internationale en intersectorale vergelijking
– Hoe hebben andere landen hun ondersteunende functies georganiseerd?
– Hoe zijn zulke ondersteunende functies in andere sectoren ingevuld?

Naar een nieuwe BIS: relatie tussen Rijk, fondsen en decentrale overheden

Het verheugt de raad dat zijn adviezen over de benadering van stedelijke cultuurregio's enthousiast door OCW, decentrale overheden en instellingen zijn ontvangen. De raad pleitte ervoor dat de keuzes van de stedelijke regio meer leidend worden in het cultuurbeleid. [2] Daar zijn in essentie twee redenen voor.

In de eerste plaats heeft een stedelijke regio beter inzicht in de samenstelling en de vraag van de bevolking. En dat is van belang; culturele voorzieningen zijn immers bepalend voor de identiteit en eigenheid van gemeenten en provincies, zij dragen bij aan de leefbaarheid van en saamhorigheid in wijken en kleinere gemeenten, en aan het vestigingsklimaat voor

bedrijven. Iedere stedelijke regio kan zich bovendien onderscheiden met zijn eigen cultureel aanbod. Het maakt een streek tot een geliefde bestemming voor toeristen, tot een broedplaats van creatief talent of tot een schatkamer voor liefhebbers van geschiedenis. Binnen de stedelijke regio ziet de raad veel mogelijkheden tot samenwerking en afstemming; tussen verschillende culturele instellingen, maar ook tussen culturele instellingen en andere maatschappelijke sectoren.

De tweede reden waarom de raad voor het perspectief van de stedelijke regio pleit, ligt besloten in de oplossing die dit kan bieden voor een aantal hardnekkige knelpunten in het huidige beleid. Het cultuurbeleid is sterk nationaal georiënteerd en is vooral gericht op individuele instellingen en niet op de samenhang van culturele voorzieningen. Beleid en geldstromen versterken elkaar in de praktijk nog onvoldoende. De huidige convenanten hebben dit probleem niet kunnen oplossen. Maar als regionale keuzes belangrijke overwegingen worden in het landelijke beleid, dan kan er lokaal een discussie op gang komen over de betekenis en invulling van het culturele aanbod die er echt toe doet.

In ‘Agenda Cultuur’ adviseerde de raad de komende beleidsperiode na te gaan hoe beter rekening gehouden kan worden met de keuzes die binnen stedelijke regio’s worden gemaakt. Inmiddels ziet hij dat daaraan volop wordt gewerkt. De wethouders Cultuur van de G9 hebben na het verschijnen van de ‘Agenda Cultuur’ de minister laten weten de samenwerking tussen Rijk en stad verder te willen uitwerken. [3] Ook provincies geven te kennen hun rol in de culturele infrastructuur van de stedelijke regio’s te willen onderzoeken. Met name de provincies buiten de Randstad ontplooien daartoe veel initiatieven. Het Interprovinciaal Overleg (IPO) heeft kunst en cultuur tot groot genoegen van de raad weer geagendeerd in zijn meerjarige strategische agenda, nadat het onderwerp daar jarenlang afwezig was.

De raad heeft het afgelopen jaar kennisgenomen van enkele interessante initiatieven. In het Noorden is ‘We the North’ gestart, een samenwerkingsverband van de drie noordelijke provincies en de vier steden Assen, Emmen, Groningen en Leeuwarden. Het Oosten publiceerde het ‘Cultuurmanifest Oost-Nederland’ met de focus op de stedelijke regio’s van Arnhem en Enschede. In Arnhem is dit inmiddels geconcretiseerd in de ‘Lauwersgracht Alliantie’, een intensieve samenwerking tussen podiumkunsteninstellingen. Het is de raad in positieve zin opgevallen dat in de activiteitenplannen van de BIS-instellingen uit deze regio’s aandacht wordt besteed aan de samenwerkingsverbanden.

Naast bovengenoemde plannen ziet de raad dat er in het hele land wordt nagedacht over de vorming en ontwikkeling van stedelijke regio’s. Zo heeft Amsterdam de ambitie meer samenhang te brengen in het cultuurbeleid voor de gehele metropoolregio. Een ambitie die ook te zien is in Den Haag en Utrecht. Rotterdam is in 2015 gestart met een vooruitstrevend experiment om tot de vorming van stedelijk cultuurbeleid te komen door een radicale bottom-up-benadering, die leerzame inzichten oplevert. In de provincie Limburg wordt een verkenning uitgevoerd naar de vorming van de stedelijke cultuurregio Zuid. Deze regio omvat nu nog de steden Heerlen, Sittard-Geleen en Maastricht, maar wil ook naar steden over de grens kijken. Binnen de provincie Noord-Brabant wordt nagedacht over samenhangend cultuurbeleid voor de vijf grote Brabantse steden.

De raad vindt dat deze en ook andere initiatieven de weg plaveien voor de volgende stappen:

- Spreek met decentrale overheden en fondsen af hoe de verantwoordelijkheden voor cultuurbeleid worden verdeeld: waarover gaat het Rijk, waarover decentrale overheden? Kom met elkaar overeen aan welke randvoorwaarden de culturele infrastructuur van een stedelijke regio zou moeten voldoen. [4]
- Nodig stedelijke regio’s uit met plannen te komen voor een regionale culturele infrastructuur, waaraan culturele instellingen, maatschappelijke en private partijen, en gemeenten en provincies zich committeren.
- Verleen, naast directe financiering aan BIS-instellingen, medefinanciering aan plannen van stedelijke regio’s als deze voldoen aan door het Rijk vast te stellen criteria/voorwaarden.

De raad signaleert dat na een periode van verkenning en experiment de tijd rijp is om regie en afstemming te brengen in de regionale initiatieven die nu zijn opgestart – en om de bovenstaande beleidsopties nader te onderzoeken. De raad adviseert de minister daarom een overleg in te richten waaraan het Rijk en decentrale overheden deelnemen, en waaraan ook andere relevante partijen meedoen. Gebruik dit overleg om tot een *gezamenlijke* visie op het cultuurbestel van 2021 en verder te komen. Een brede inventarisatie van initiatieven en experimenten in het land (en de daarbij gekozen beleidsinstrumenten) kan dit overleg een goede basis geven.

De raad zal in 2019 adviseren over de hoofdlijnen van het cultuurbeleid. Hij is dan graag bereid in te gaan op een gezamenlijke adviesaanvraag van het Rijk en decentrale overheden. Als tussenstap stelt hij voor om in 2017 nader te adviseren over de beleidsopties om de stedelijke regio meer centraal te stellen in het cultuurbeleid.

Tot slot

De uitkomsten van bovenstaande drie actielijnen bieden bouwstenen voor een nieuwe beschrijving van de culturele basisinfrastructuur, rekening houdend met het cultuurbeleid van stedelijke regio's en fondsen.

Beleidsmatig gezien is de komende periode dus een tijd van transitie. Het is zaak de juiste voorwaarden te creëren voor een bloeiend cultureel leven. Artistiek gezien is de komende periode een tijd waarnaar de raad reikhalzend uitkijkt. De aanvragen die hij heeft beoordeeld, laten eens te meer zien dat er in Nederland een hoogwaardig en divers aanbod van kunsten is. Een aanbod waarvan de raad van harte wenst dat het door velen gezien en gekoesterd zal worden.

Adviezen

Podiumkunsten

Podiumkunsten
Theater

Inleiding
Theater en jeugdtheater

De theatergezelschappen en jeugdtheatergezelschappen in de basisinfrastructuur bekleden een belangrijke positie binnen het Nederlandse theaterbestel. Deze instellingen waarborgen dat er in Nederland hoogwaardig en landelijk gespreid theateraanbod is voor de grote zaal. De jeugdgezelschappen zorgen voor jeugdtheateraanbod voor kinderen en jongeren vanaf vier jaar, dat gespreid over het land binnen én buiten schooltijd in theaterzalen en op scholen wordt opgevoerd. Net als iedere andere instelling in de basisinfrastructuur vervullen de theater- en jeugdtheatergezelschappen een functie op het gebied van educatie en participatie. De theatergezelschappen hebben daarnaast een opdracht gekregen om de ontwikkeling van nieuw talent te stimuleren.

De theaterinstellingen in de basisinfrastructuur (met een totaalbudget van 24.212.000 euro) verzorgen, samen met de gezelschappen en initiatieven die het Fonds Podiumkunsten subsidieert (met een budget voor de Meerjarige activiteitensubsidies van 10.200.000 euro), een groot deel van het Nederlandse theateraanbod. Daarnaast is er ook nog een aantal niet-gesubsidieerde theaterproducenten wier voorstellingen op de Nederlandse podia te zien zijn.

De basisinfrastructuur biedt ruimte aan negen theatergezelschappen: vier grote gezelschappen, vier middelgrote gezelschappen en één Friestalig gezelschap. Eén van deze theatergezelschappen komt in aanmerking voor een extra subsidie van 10 procent in het kader van internationale excellentie.

Daarnaast is er ruimte voor negen jeugdtheatergezelschappen. In de vorige subsidieperiode was er ruimte voor acht jeugdtheatergezelschappen, maar nadat de Tweede Kamer in een motie had gepleit voor een extra jeugdtheatergezelschap is het aantal plekken met één uitgebreid.

De minister van OCW heeft negen aanvragen ontvangen voor de functie van theatergezelschap en twaalf aanvragen voor de functie van jeugdtheatergezelschap. De raad heeft derhalve een keuze moeten maken tussen een aantal jeugdtheatergezelschappen, alsmede tussen drie theatergezelschappen die een aanvraag hebben ingediend voor één van de twee beschikbare plekken voor groot theatergezelschap in een grote gemeente (zie verder in deze inleiding voor deze afwegingen). Over subsidiëring van de overige aanvragende theatergezelschappen adviseert de raad positief, met uitzondering van Theater Utrecht; deze instelling werd inhoudelijk positief beoordeeld maar voldeed de afgelopen periode niet aan de eigen inkomstennorm. Theater Utrecht komt daarom op grond van artikel 3.5, lid 1 van de Subsidieregeling culturele basisinfrastructuur 2017 – 2020 niet voor subsidie in aanmerking.

Transities bij de theatergezelschappen

Een belangrijke ontwikkeling bij de theatergezelschappen is dat bij veel van deze instellingen in deze periode transities plaatsvinden. Twee grote theatergezelschappen, het Nationale Toneel en het Ro Theater, staan aan de vooravond van een fusie van een aantal partners, waaronder de plaatselijke schouwburg. Zodoende zullen in Den Haag en Rotterdam volgend jaar theaterinstellingen ontstaan die qua organisatievorm lijken op de Duitse stadstheaters: podium en de belangrijkste bespeler ervan vormen één organisatie. De raad is nieuwsgierig naar de wijze waarop zulke stadstheaters zich in het Nederlandse theaterbestel zullen ontwikkelen en wat het betekent voor het reisbeleid en de veelvormigheid van het aanbod op deze podia.

Bij een aantal andere gezelschappen heeft gedurende de afgelopen periode een wisseling van de wacht plaatsgevonden, of die zal dit jaar plaatsvinden. Een nieuwe generatie theatermakers is doorgestroomd naar de directies van BIS-gezelschappen. Dat is niet alleen goed voor de artistieke ontwikkelingen in het Nederlandse theater, het laat ook zien dat talentontwikkeling zijn vruchten afwerpt. Regisseurs die zich de afgelopen jaren bij productiehuizen en bij BIS-theatergezelschappen artistiek en zakelijk hebben ontwikkeld zijn nu klaar voor een volgende stap in hun carrière. Ook een aantal jeugdtheatergezelschappen richten zich op de opvolging van de artistiek directeur op kortere of langere termijn.

Worteling in de stedelijke regio en nieuw reisbeleid

De afgelopen jaren hebben veel theater- en jeugdtheatergezelschappen zich steviger geworteld in de eigen stad en regio. De banden met de podia ter plekke zijn aangehaald en er zijn veel samenwerkingen ontstaan met lokale instellingen. De raad constateert dat deze ontwikkeling zich voortzet. Niet alleen door eerdergenoemde fusies tot stadstheaters maar ook doordat het reisbeleid zich meer concentreert op de eigen omgeving. Soms gaat dit gepaard met een inhoudelijke koerswijziging; zo sluit het repertoire van Toneelgroep Maastricht ook aan bij Limburgse thematiek.

Parallel aan deze ontwikkeling loopt een ander reisbeleid. Enkele theatergezelschappen brengt het aantal speelplekken in het land terug en kiest een beperkt aantal steden waar ze meer voorstellingen spelen. De raad heeft begrip voor deze beleidsverandering en ziet de voordelen van een dergelijke geconcentreerde spreiding. Tegelijkertijd benadrukt hij dat dit niet ten koste mag gaan van de toegankelijkheid en beschikbaarheid van het gesubsidieerde theateraanbod. Daarnaast is het van belang dat de verschillende theatergezelschappen onderling de taken verdelen op dit gebied. Daarom waardeert de raad het dat er ook theatergezelschappen zijn die juist een sterke verantwoordelijkheid nemen bij het reizen door het land, zodat er hoogwaardig gesubsidieerd aanbod wordt gespeeld in middelgrote steden.

Jeugdtheatergezelschappen schrijven in hun plannen dat de publieksinkomsten onder druk staan. Zij constateren dat de hoogte voor uitkoopsommen onder druk staat. Deze zijn volgens hen zelfs lager dan vier jaar geleden. De reden lijkt te liggen in de afname van de vraag naar jeugdtheatervoorstellingen. De raad erkent deze zorgen van de instellingen.

Nieuw publiek en culturele diversiteit

De raad hecht er veel belang aan dat theaterinstellingen strategieën ontwikkelen om nieuw en ander publiek te bereiken. De theatersector heeft zich de afgelopen tijd gebogen over dit vraagstuk; hij heeft de commissie-Ter Horst ingesteld die aanbevelingen heeft gedaan om het toneelpubliek te vergroten en er is een dialoog op gang gekomen tussen de theatergezelschappen en een aantal belangrijke podia. De raad juicht deze ontwikkelingen toe en constateert dat veel theatergezelschappen in hun plannen verwijzen naar de commissie-Ter Horst en aanbevelingen uit haar rapport overnemen. Tegelijkertijd is het nog te vroeg om te kunnen voorzien of alle theatergezelschappen op dit vlak de komende jaren werkelijk verschil zullen maken, met name met betrekking tot culturele diversiteit.

De raad vindt het daarbij ook belangrijk dat er een goede afstemming plaatsvindt tussen de theaterinstellingen. Zij dragen de verantwoordelijkheid voor de productie van het groot gemonteerde theateraanbod en daarom is het noodzakelijk dat zij in hun profilering, hun reisbeleid en hun marketing gezamenlijk optrekken of onderling afspraken maken. In de subsidieaanvragen heeft de raad helaas niets teruggelezen over een dergelijke afstemming.

Bij het bereiken van nieuw publiek verdient culturele diversiteit speciale aandacht. Het valt de raad op dat de demografische ontwikkeling in met name de grote steden nog steeds in geringe mate is terug te zien in het aanbod van de theaters en de bezoekerssamenstelling. Er wordt bij een aantal theatergezelschappen wel een groter bewustzijn tentoongespreid op het gebied van culturele diversiteit. Maar over de gehele linie wordt er nog te weinig ambitie getoond.

Zowel voor als achter de schermen kleurt het podiumkunstenveld nog steeds grotendeels wit. Dit komt ten dele door het type aanbod. Maar ook doordat de instellingen de ervaring en kennis van een steeds groter wordende groep intercultureel publiek nog te weinig inzetten om deze groepen aan zich te binden. Dit geldt met name voor de jonge cultureel diverse generatie. Die wordt nog niet genoeg op waarde geschat. Vooral daar liggen kansen, zeker in de vier grote steden waar bijna meer dan de helft van de jonge mensen een cultureel diverse achtergrond heeft.

De jeugdtheatergezelschappen steken hierbij gunstig af. De raad las in veel van hun plannen een relevante reflectie op dit onderwerp. De raad constateert ook dat bij de jeugdtheatergezelschappen meer acteurs met een biculturele achtergrond op het toneel staan dan bij de theatergezelschappen. Ook bij de samenstelling van de organisatie wordt hieraan meer aandacht besteed.

Talentontwikkeling

Met ingang van de huidige subsidieperiode hebben de theatergezelschappen een expliciete taak gekregen om de talentontwikkeling van nieuwe makers te ondersteunen. De instellingen namen daarmee een kerntaak van productiehuizen over, die niet langer in de basisinfrastructuur werden opgenomen. De raad is van mening dat de theatergezelschappen zich tot op zekere hoogte van deze taak hebben gekweten. Zoals gezegd is een aantal makers dat een ontwikkelingstraject bij theatergezelschappen volgde doorgestroomd. Tegelijkertijd is het aantal nieuwe talenten bij gezelschappen beperkt en constateert de raad dat de begeleiding niet altijd optimaal is. Daarom staat hij er positief tegenover dat productiehuizen vanaf de volgende periode weer structureel door de rijksoverheid worden gesubsidieerd.

Jeugdtheatergezelschappen hebben geen structurele taak op het gebied van talentontwikkeling, ook al spannen de meest jeugdtheatergezelschappen zich daar wel voor in. Dat juicht de raad toe, maar hij ziet evenwel dat de mogelijkheden voor talenten om zich tot jeugdtheatermaker te ontwikkelen beperkt zijn. Er zijn ook maar weinig productiehuizen die zich specifiek toeleggen op de talentontwikkeling van jeugdtheatermakers.

Erfgoed in de podiumkunsten

Eind vorig jaar heeft een aantal dramaturgen een brief geschreven aan de raad en de minister, waarin ze hun zorgen uiten over de wijze waarop nu het erfgoed van de podiumkunsten wordt beheerd. Ze wijzen erop dat er sinds het verdwijnen van het Theater Instituut Nederland te weinig faciliteiten zijn om de continu groeiende verzameling van materialen van en gegevens over theaterproducties adequaat te archiveren. Veel gezelschappen ondersteunen die oproep in hun subsidieaanvraag. De raad deelt die zorgen en is van mening dat de rijksoverheid haar verantwoordelijkheid hierin moet nemen. De raad oordeelt positief over de inzet die een aantal instellingen toont om hun voorstellingen digitaal vast te leggen.

Afweging theater

Drie instellingen hebben een subsidieaanvraag gedaan voor de categorie van groot theatergezelschap in de drie grote gemeenten Amsterdam, Den Haag en Rotterdam. Op grond van artikel 3.8, lid 2 van de Subsidieregeling culturele basisinfrastructuur 2017 – 2020 kunnen slechts twee instellingen in de grote gemeenten voor deze categorie in aanmerking komen. De raad heeft zijn keuze gemaakt op grond van een vergelijking van de kwaliteit van de instelling en de subsidieaanvraag.

- Toneelgroep Amsterdam is volgens de raad een toonaangevend theatergezelschap dat in vergelijking met de andere theatergezelschappen een grote internationale klasse heeft en zich zodoende in positieve zin onderscheidt. De theaterproducties zijn van hoge, innoverende kwaliteit en tonen op ieder gebied groot vakmanschap. In de plannen van het gezelschap wordt de kwaliteit van de instelling bestendigd.
- Het Nationale Theater i.o. heeft in de ogen van de raad plannen ontwikkeld waarin het

theatergezelschap op een goede manier verbonden wordt met de theaters waarmee het gaat fuseren. De raad heeft vertrouwen in de kwaliteit van de producties die de instelling aankondigt. Het Nationale Theater i.o. onderscheidt zich in het Nederlandse theaterbestel ook in belangrijke mate omdat het zijn verantwoordelijkheid neemt om met een aantal producties in de landelijke schouwburgen te spelen.
- Theater Rotterdam heeft volgens de raad een subsidieaanvraag ingediend waarin de plannen in vergelijking met de andere twee theatergezelschappen onvoldoende zijn uitgewerkt. De raad is van mening dat het in de aanvraag ontbreekt aan focus en samenhang, en dat in de plannen nader moet worden ingevuld hoe het gezelschap zich verhoudt tot de stad en haar veelkleurige bevolking. Theater Rotterdam biedt in de ogen van de raad op dit moment ook geen onderscheidende aanvulling op de andere twee theatergezelschappen.

Op basis van deze vergelijking adviseert de raad Toneelgroep Amsterdam en Het Nationale Theater i.o. als groot theatergezelschap te subsidiëren, en Theater Rotterdam als middelgroot theatergezelschap.

Afweging jeugdtheater

De Subsidieregeling culturele basisinfrastructuur 2017 – 2020 biedt ruimte aan negen jeugdtheatergezelschappen, waarbij er minimaal één per regio aanwezig moet zijn. Deze jeugdtheatergezelschappen kunnen gevestigd zijn in vier regio's en drie grote gemeenten, namelijk Amsterdam, Den Haag, Rotterdam en de regio's Noord, Oost, Midden en Zuid.

Twaalf instellingen hebben een aanvraag ingediend voor de functie van jeugdtheatergezelschap. Hiervan is er één gevestigd in Amsterdam (De Toneelmakerij), één in Den Haag (Het Nationale Theater i.o.), één in Rotterdam (Maas) en één in de regio Noord (Het Houten Huis). Daarnaast hebben twee instellingen in de regio Zuid een aanvraag ingediend (Het Laagland en Theater Artemis), drie in de regio Oost (Theatergroep Kwatta, Theater Sonnevanck en Het Toneelschap Beumer & Drost) en drie in de regio Midden (Het Filiaal theatermakers, Holland Opera en BonteHond).

Er moet in iedere regio minimaal één instelling gevestigd zijn en er kan een maximaal aantal van negen jeugdtheatergezelschappen in de basisinfrastructuur aanwezig zijn. Daarom moet er in twee van de regio's Oost, Midden en Zuid gekozen worden voor twee instellingen, en in een van deze regio's voor één instelling. In de grote gemeenten, waar slechts één jeugdtheatergezelschap een aanvraag heeft ingediend, hoeft er niet gekozen te worden tussen aanvragers.

In de regio Noord is er slechts één aanvrager, namelijk Het Houten Huis. De raad oordeelt positief over deze aanvraag. Omdat er in iedere regio ten minste aan één instelling subsidie wordt verstrekt, adviseert de raad Het Houten Huis subsidie toe te kennen.

De raad heeft vervolgens de keuze tussen de instellingen ten eerste gemaakt op basis van de kwaliteit van de instellingen en hun aanvragen, en ten tweede op basis van de regionale spreiding.

De raad vindt dat de instellingen Theater Artemis (in regio Zuid), Theater Sonnevanck (in regio Oost) en Het Filiaal theatermakers (in regio Midden), de Toneelmakerij (in Amsterdam) Het Nationale Theater i.o. (in Den Haag) en Maas (in Rotterdam) zonder meer een plek in de basisinfrastructuur verdienen. De raad vindt dat de activiteiten van deze instellingen van hoge kwaliteit zijn en hij oordeelt positief over de plannen. Voor de instellingen in Amsterdam, Den Haag en Rotterdam geldt, aanvullend, dat de raad er belang aan hecht dat er in de grote gemeenten (tevens kernpunten) ten minste één BIS-jeugdgezelschap is gevestigd. Daarom adviseert hij Theater Artemis, Theater Sonnevanck, Het Filiaal theatermakers, De Toneelmakerij, Het Nationale Theater i.o. en Maas subsidie toe te kennen.

De raad is van mening dat de kwaliteit van het functioneren en de aanvraag van Het Toneelschap Beumer & Drost ook goed is. Maar zij is ten opzichte van de andere aanvragende

jeugdtheatergezelschappen voor een plek in de basisinfrastructuur substantieel minder hoog. Daarom adviseert hij Het Toneelschap Beumer & Drost geen subsidie toe te kennen.

De criteria kwaliteit, educatie en participatie en maatschappelijke waarde bieden geen uitsluitsel om twee instellingen te kiezen uit TheatergroepKwatta, BonteHond, Het Laagland en Holland Opera. Alle aanvragen zijn op al deze punten van voldoende kwaliteit voor een plek in de basisinfrastructuur. Daarom heeft de raad het criterium geografische spreiding gehanteerd.

Bij gebrek aan nadere invulling op het criterium geografische spreiding in de regeling voor deze specifieke keuze heeft de raad gekeken in hoeverre de jeugdtheatergezelschappen optimaal over het land gespreid kunnen zijn. Dan komt hij tot de conclusie dat de vestigingsplaatsen van BonteHond en Holland Opera minder bijdragen aan een spreiding van jeugdtheatergezelschappen over het land dan de vestigingsplaatsen van Theatergroep Kwatta en Het Laagland.

De laatstgenoemde gezelschappen bevinden zich op substantieel grotere afstand van andere jeugdgezelschappen in het land én met beide gezelschappen zijn twee extra provincies voorzien van een jeugdtheatergezelschap. Op basis hiervan concludeert de raad dat met een keuze voor twee jeugdtheatergezelschappen in de regio Oost en Zuid het beste wordt voldaan aan het criterium van een goede geografische spreiding. Daarom adviseert de raad Theatergroep Kwatta en Het Laagland wel rijkssubsidie toe te kennen en BonteHond en Holland Opera geen rijkssubsidie toe te kennen.

Overigens is de raad van mening dat de provincie Flevoland, met een relatief jonge populatie, een groot potentieel heeft voor een structurele voorziening op het gebied van jeugdtheater. Zo'n voorziening kan een belangrijke bijdrage leveren aan het culturele klimaat in Flevoland. BonteHond ontving al vanaf 2006 rijkssubsidie, mede vanwege de geografische spreiding, en is mede om die reden in 2009 in de 'Basisinfrastructuur 1.0', opgenomen. Daarom pleit de raad ervoor dat bij de toekomstige invulling van de culturele basisinfrastructuur speciale aandacht wordt besteed aan het verzorgingsgebied van jeugdtheater in Flevoland.

Het Nationale Theater in oprichting [1]

€ 3.250.000
geadviseerd subsidiebedrag

€ 3.255.000
gevraagd subsidiebedrag

De aanvraag is gebaseerd op artikel 3.8 en artikel 3.9 van de Subsidieregeling culturele basisinfrastructuur 2017 – 2020.

Stichting Het Nationale Theater in oprichting (hierna: Nationale Theater) komt voort uit theatergezelschap het Nationale Toneel, jeugdtheatergezelschap NTjong en de Haagse theaters de Koninklijke Schouwburg en Theater aan het Spui. Na een intensieve samenwerking in de huidige periode zullen zij per 1 juli 2016 fuseren. Hiermee doorbreken de vier instellingen de scheiding tussen programmeren en produceren. Het gezelschap blijft het grootste reizende theatergezelschap van Nederland wat betreft publieksbereik en speelplaatsen. Er wordt gestreefd naar publieksverbreding en publieksvergroting in en buiten Den Haag voor jeugd en volwassenen, waarbij de instelling de band met haar thuisstad wil verstevigen. Er wordt gewerkt met zeven regisseurs, een achttienkoppig ensemble en vele jonge en ervaren talenten. Het Nationale Theater wil een gemeenschapshuis zijn, een nationaal podium voor een breed publiek waar toneelverhalen worden verteld die nu in dit land urgent zijn, een ‘platform voor het nationale gesprek’.

Subsidieadvies

De Raad voor Cultuur adviseert Stichting Het Nationale Theater in oprichting een subsidiebedrag toe te kennen van € 3.250.000. Daarvan heeft € 2.670.000 betrekking op de functie theater en € 580.000 op de functie jeugdtheater.

De raad oordeelt positief over de fusie tussen het Nationale Toneel, NTjong, de Koninklijke Schouwburg en Theater aan het Spui. Hij denkt dat hierdoor een stevige theaterorganisatie voor jeugd en volwassenen in Den Haag zal ontstaan met een inspirerende uitwerking op theaters en partners in de rest van Nederland.

De raad vindt de plannen inhoudelijk uitstekend uitgewerkt. Er spreekt een duidelijke visie uit op de rol van het theater voor de stad, evenals op talentontwikkeling, artistieke creatie, repertoire en samenwerking. De keuze voor een vast, achttienkoppig ensemble vindt de raad sterk, omdat dit het gezelschap een grote herkenbaarheid zal verlenen. Hetzelfde geldt voor de zeven regisseurs die het Nationale Theater aan zijn huis verbindt. De raad heeft bovendien vertrouwen in Eric de Vroedt als hoofd productie.

Educatie en participatie zijn stevig ingebed in het programma van het gezelschap, met activiteiten voor zowel kinderen als jongeren en volwassenen, inclusief mensen die niet gewend zijn naar theater te gaan.

De raad heeft vertrouwen in de manier waarop het Nationale Theater zowel de stad Den Haag als twaalf kernpodia in het land wil bespelen. De raad merkt op dat het Nationale Theater hiermee een grote verantwoordelijkheid neemt voor het Nederlandse theaterbestel.

De inschatting van bezoekcijfers, inkomsten en kosten voor de gefuseerde instelling lijkt de raad reëel. Hoewel het Nationale Theater de vele positieve gevolgen die het verwacht van de fusie grotendeels nog niet opneemt in zijn begroting, gaat de raad ervan uit dat het niet al te veel tijd zal kosten om financiële voordelen uit de fusie te halen.

Er zijn drie instellingen in de grote gemeenten die een aanvraag doen als groot theatergezelschap. De raad adviseert op basis van een vergelijking tussen de artistieke kwaliteit van de drie aanvragers om het Nationale Theater te subsidiëren als groot theatergezelschap. Voor een integrale afweging tussen de verschillende aanvragers groot theatergezelschap, zie de inleiding.

[1] Het Nationale Theater heeft één aanvraag ingediend voor groot theater (Het Nationale Toneel) voor € 2.675.00 en voor jeugdtheater (NTjong) voor € 580.000.

Beoordeling

Kwaliteit

Het Nationale Toneel en NTjong, in de huidige periode beide gesubsidieerd in de BIS als respectievelijk groot theatergezelschap en jeugdtheatergezelschap, dienen een gezamenlijk plan in voor het Nationale Theater in oprichting, dat zij samen met Theater aan het Spui en de Koninklijke Schouwburg zullen vormgeven. De aanvraag betreft de productiefunctie van beide instellingen, dus het maken en produceren van toneel voor jeugd en volwassenen.

Terugblikkend vindt de raad het Nationale Toneel een belangwekkend gezelschap, dat een toegankelijk aanbod verzorgt met een constant hoge kwaliteit en een wat traditionele repertoirekeuze. De afgelopen periode heeft de raad het Nationale Toneel zien zoeken naar manieren om zich naast zijn landelijke uitstraling ook meer als stadsgezelschap te profileren. In dit licht vindt hij het een sterke keuze om in de komende jaren het artistiek leiderschap over te dragen van Theu Boermans aan De Vroedt, wiens werk veelal maatschappelijk en politiek geëngageerd is. De raad vertrouwt erop dat De Vroedt een brug weet te slaan naar de samenleving. Ook het diversifiëren van het acteursensemble, waarin naast Nederlandse acteurs tegenwoordig ook acteurs met een niet-Nederlandse of biculturele achtergrond zitten, kan volgens de raad bijdragen aan een betere worteling in de stad.

NTjong, onder leiding van Noël Fischer, heeft zich volgens de raad in de huidige periode goed op de kaart gezet als jeugdgezelschap met het kwaliteitslabel van het Nationale Toneel. De producties hebben een hoge actualiteitswaarde. NTjong boekte successen met familievoorstellingen, veelal gemaakt met jonge acteurs. De raad ziet het theater van NTjong als ‘volwassen jeugdtheater’; het is met liefde voor de doelgroep gemaakt zonder kinderlijk te zijn. Wel is de raad van mening dat het gezelschap zich nog niet al te stevig in Den Haag heeft weten te wortelen.

De raad juicht de voorgenomen fusie van deze theatergezelschappen, de Koninklijke Schouwburg en Theater aan het Spui toe. Hij vindt dat deze fusie logisch voortvloeit uit de geïntensiveerde samenwerking tussen de vier instellingen in de laatste jaren. Hij denkt dat hierdoor in Den Haag een zeer stevige theaterorganisatie zal ontstaan, die een inspirerende uitwerking kan hebben op theaterinstellingen in de rest van de stad en het land.

De raad is eveneens verheugd over de inhoudelijke uitwerking van de plannen. Er is goed nagedacht over de betekenis van de organisatie voor de stad en voor het theater als ‘gemeenschapshuis’. Ook spreekt er een duidelijke visie uit op talentontwikkeling, artistieke creatie, repertoire en samenwerking. De keuze voor een vast, achttienkoppig ensemble vindt de raad sterk, omdat dit het gezelschap een grote herkenbaarheid zal verlenen. Verder bindt het Nationale Theater zeven getalenteerde regisseurs aan zich, die allen vanuit toneelteksten met acteurs werken. Zij ontwikkelen een samenhangend kwaliteitsaanbod voor een breed in theater geïnteresseerd publiek.

De manier waarop beginnend en ervaren talent, experimenten en veiliger werk elkaar in balans houden, kan volgens de raad leiden tot spannende artistieke uitkomsten. Hij merkt wel op dat deze manier van werken het risico met zich meebrengt dat de ervarener regisseurs en de grotere producties in de productieplanning voorrang krijgen op de kleinere, waardoor de balans in de praktijk minder goed uit de verf komt dan op papier.

De raad verwacht dat door het samenbrengen van een volwassenen- en een jeugdgezelschap interessante kruisbestuivingen tot stand kunnen komen tussen regisseurs, acteurs, ontwerpers en jong talent. Zo zal een regisseur die eerder een talentontwikkelingstraject heeft doorlopen bij het Nationale Toneel, als regisseur aan de slag gaan bij NTjong. De raad ziet ook uit naar een verdere uitwisseling tussen het vaste acteursensemble van het theatergezelschap en de acteursgroep van NTjong.

Het Nationale Theater werpt alvast een blik op de toekomst met een stevig programma voor talentontwikkeling. Zo biedt het gezelschap naast langjarige trajecten ook advies en zakelijke

ondersteuning aan makers en jonge gezelschappen. Het stemt de raad optimistisch dat hierin niet alleen het jongste talent wordt begeleid, maar dat er ook aandacht is voor mid-career-talent.

Educatie en participatie
Eerder educatiemateriaal van het Nationale Toneel ging uit van goede, maar vrij reguliere activiteiten, zoals workshops, inleidingen, nabesprekingen en rondleidingen. NTjong timmerde de afgelopen periode actief aan de weg met projecten op het grensvlak van educatie en community art, zowel op scholen als in wijken en op locatie.

Het educatieve programma dat het Nationale Theater presenteert voor de komende periode is volgens de raad veelvormig en divers. Het Nationale Theater ontwikkelt aanbod voor scholen, begeleidt docenten en kunstcoördinatoren, ontwikkelt educatieve programma's rond voorstellingen (voor scholieren en vrij publiek) en biedt daarnaast opzichzelfstaand educatief aanbod. In Den Haag ontwikkelde programma's kunnen worden overgedragen naar theaters in de rest van het land. Er zal worden geïnvesteerd in nieuwe werkvormen en methodieken, alsmede in digitalisering om programma's breder inzetbaar te maken.

De educatieprogramma's richten zich op kinderen, volwassenen en nadrukkelijk ook op mensen die niet vanzelfsprekend met kunst in aanraking komen. Zelf ervaren, nadenken en vormgeven staat in het materiaal centraal. Interessant vindt de raad vooral het mobiel laboratorium dat zich door de Haagse wijken zal bewegen als onderzoekscentrum voor nieuwsgierige kinderen en jongeren.

Maatschappelijke waarde

Publieksbereik
Het Nationale Toneel speelde de afgelopen periode ongeveer een derde van zijn voorstellingen in Den Haag en twee derde daarbuiten. Met een divers aanbod van enerzijds gewilde repertoirestukken en anderzijds gedurfder materiaal sprak het gezelschap volgens de raad een breed theaterpubliek aan. Het gezelschap behaalde dan ook hoge bezoekcijfers, met gemiddeld bijna 82.000 bezoekers in 2014 en 2015. NTjong maakte weliswaar in artistiek opzicht een mooie start, maar de raad moet constateren dat hier nog niet genoeg bezoekers naartoe werden getrokken.

In de komende periode wil het Nationale Theater met een herkenbare, toegankelijke naam werken aan een groot bereik. Er wordt samengewerkt met twaalf kerntheaters, verspreid door het land. Het aantal voorstellingen binnen de standplaats wordt vergroot van gemiddeld 75 in 2013 en 2014 naar gemiddeld 110 in de komende periode. De raad vindt dat het Nationale Theater zich met zijn vele speelbeurten (gemiddeld 170 per jaar in de komende periode) in het land onderscheidend profileert. Hij vindt het belangrijk dat het gezelschap hiermee een grote verantwoordelijkheid neemt voor het Nederlandse theaterbestel.

De raad vindt dat het gezelschap een goed pakket aan middelen heeft ontwikkeld om bestaand en nieuw publiek te bereiken. Zo wordt de marketing aangepast aan het type grotezaalproductie, waardoor elke bezoeker gemakkelijk de voorstellingen kan vinden die bij hem passen. Met de kerntheaters in het land wordt intensief samengewerkt op het gebied van marketing en contextprogrammering.

De raad staat positief tegenover de wijze waarop het Nationale Theater zicht wil krijgen op zijn publiek door middel van 'datamining'. Door programmering en productie te bundelen in één organisatie, kunnen bezoekersgegevens gebundeld worden in een centrale database – wat volgens de raad veel bruikbare informatie kan opleveren voor de marketing en verkoop van voorstellingen.

Ondernemerschap
In de afgelopen periode had het Nationale Toneel zijn financiële positie op orde, al waren er veel kostenoverschrijdingen. Voor de komende periode presenteert het Nationale Theater in

oprichting een totaalbegroting voor de volledige nieuwe organisatie, waarin de begrotingen van het Nationale Toneel, NTjong en de beide theaters zijn uitgesplitst. Gezien de aard van de meerjarige subsidie van OCW doet de raad alleen uitspraken over de begrotingen van beide gezelschappen, al is vanzelfsprekend ook de financiële gezondheid van de organisatie als geheel bekeken.

De financiële situatie van het Nationale Toneel en NTjong was de afgelopen jaren goed, maar is in 2015 iets minder stabiel geworden. Er wordt uitgegaan van vergelijkbare bezoekcijfers, inkomsten en kosten als in voorgaande jaren.

Het Nationale Theater rekent op een hoge extra bijdrage van de gemeente Den Haag, die op basis van de plannen misschien mag worden verwacht, maar waarvan de toezegging uit het plan niet duidelijk wordt. Mocht deze subsidie niet worden toegekend, dan zal het Nationale Theater een aantal van zijn voorgenomen activiteiten moeten schrappen. De raad gaat mee in de inschatting van het Nationale Theater dat het met dit soort tegenvallende inkomsten flexibel kan omgaan, omdat het meerdere functies en podia ter beschikking heeft, waarbij 'aan meer knoppen kan worden gedraaid' als de inkomsten achterblijven bij de plannen.

Het valt de raad op dat vele positieve gevolgen van de voorgenomen fusie nog niet duidelijk te herleiden zijn tot de begroting. De raad gaat ervan uit dat het niet al te veel tijd zal kosten om financiële voordelen uit de fusie te halen.

Het Nationale Theater stelt zich op als een goede werkgever die ruimte biedt voor ontwikkeling, scholing en eigen initiatief, en die zijn werknemers volgens de cao Theater betaalt. Er wordt rekening gehouden met diversiteit en er worden banen aangeboden aan mensen met een ziekte of handicap. Ook worden de Governance Code Cultuur en de Code Culturele Diversiteit toegepast, al wordt in de aanvraag niet toegelicht op welke manier de organisatie daarmee omgaat.

Noord Nederlands Toneel

€ 2.670.000
geadviseerd subsidiebedrag

€ 2.670.000
gevraagd subsidiebedrag

De aanvraag is gebaseerd op artikel 3.8 van de Subsidieregeling culturele basisinfrastructuur 2017 – 2020.

Stichting Het Noord Nederlands Toneel (hierna: Noord Nederlands Toneel) maakt theater voor Groningen, voor de noordelijke regio en voor de rest van het land. Het gezelschap wil voor een breed en nieuwsgierig publiek voorstellingen brengen over de wereld van nu, in de taal van nu. Het Noord Nederlands Toneel profileert zich als interdisciplinair theaterhuis voor de grote zaal vanuit de overtuiging dat de complexiteit van de wereld voor de 21e-eeuwse bezoeker niet meer kan worden beschreven in een enkele taal of kunstdiscipline, met naar eigen zeggen een eigentijdse innovatieve theatertaal als resultaat. Het gezelschap zet nadrukkelijk in op publieksbinding via communities en op zijn positie als stads- en regiogezelschap in Groningen.

Subsidieadvies

De Raad voor Cultuur adviseert Stichting Noord Nederlands Toneel een subsidiebedrag toe te kennen van € 2.670.000.

Het Noord Nederlands Toneel heeft als toekomstig interdisciplinair gezelschap een unieke positie in de basisinfrastructuur. De raad is enthousiast over de nauwe samenwerking met Club Guy&Roni en over de plannen voor de komende jaren. De raad vindt het positief dat het gezelschap met speciaal gemaakte producties in de regio wil blijven spelen en zijn eigen theater wil gebruiken voor het opbouwen van zogenoemde communities. Hiermee versterkt het Noord Nederlands Toneel zijn positie in de eigen omgeving en bouwt het een band op met het publiek. De raad zou wel graag zien dat het gezelschap zijn talentontwikkelingstraject de komende periode beter uitwerkt. De raad waardeert het veelzijdige educatieve programma van het Noord Nederlands Toneel, onder meer omdat daarmee verschillende doelgroepen worden aangesproken.

Over de onderzoekende houding van het gezelschap op zowel artistiek als zakelijk vlak is de raad enthousiast. Hij constateert wel dat het gezelschap geen duidelijke strategie heeft bij tegenvallende inkomsten.

Beoordeling

Kwaliteit

Het Noord Nederlands Toneel heeft de afgelopen jaren gewerkt aan een herkenbare interdisciplinaire signatuur. De producties zijn visueel sterk en tonen een grote maatschappelijke betrokkenheid. In 2017 wisselt de directie van het gezelschap en wordt er nog intensiever samengewerkt met Club Guy&Roni. Onder leiding van algemeen en artistiek directeur Guy Weizman en artistiek leider Julie van den Berghe wordt de interdisciplinaire koers van het Noord Nederlands Toneel nog sterker benadrukt.

Uit het plan spreekt een heldere en doordachte visie. De raad vindt de ideeën interessant en vernieuwend. Het Noord Nederlands Toneel blijft bestaande en nieuw geschreven (toneel)teksten als uitgangspunt van de producties nemen en betrekt direct bij de start verschillende kunstdisciplines bij het maakproces. De raad heeft vertrouwen in Weizman, die de afgelopen jaren in coproducties met het Noord Nederlands Toneel heeft bewezen dat hij met deze verschillende vormen kwalitatief goede voorstellingen maakt. De raad is benieuwd naar de verdere ontwikkeling van Van den Berghe.

Het verheugt de raad dat het Noord Nederlands Toneel ook de regio sterk blijft betrekken bij

zijn gezelschap en dat het zijn plannen rondom De Machinefabriek verder uitbreidt om op die manier de band met zijn omgeving te versterken.

Het Noord Nederlands Toneel heeft de afgelopen periode een getalenteerde jonge maker als regisseur in huis genomen, van wie interessante en eigentijdse producties zijn verschenen. De raad is wel van mening dat het Noord Nederlands Toneel zijn taak om jong talent naar de grote zaal te begeleiden niet voldoende heeft ingevuld. De plannen op dit gebied voor de komende periode stellen de raad niet gerust. Hoewel het Noord Nederlands Toneel een interessant traject beschrijft met aandacht voor interdisciplinariteit, wordt nauwelijks ingegaan op de begeleiding van de talenten. Van een groot theatergezelschap mag een duidelijker visie worden verwacht, en de raad gaat ervan uit dat de instelling deze plannen verder uitwerkt. De overige activiteiten rondom talentontwikkeling zijn gedegen.

Educatie en participatie
De educatieve activiteiten van het Noord Nederlands Toneel zijn gericht op het enthousiasmeren en werven van jong publiek. Het gezelschap biedt interessante, toegankelijke en multidisciplinaire programma's voor het voortgezet onderwijs die goed aansluiten bij de reguliere producties. Daarnaast is het theatergezelschap de afgelopen jaren het jongerenplatform NNTWEE gestart, waarmee het zich verbindt met een nieuw en jong publiek. Door de verscheidenheid van het aanbod worden meerdere doelgroepen bediend.

Voor de komende periode werkt het Noord Nederlands Toneel nauw samen met de educatieafdeling van Club Guy&Roni. De plannen zijn stevig geformuleerd en hebben een heldere focus. De bestaande educatieve programma's, waarin interdisciplinariteit een centralere plek krijgt, worden voortgezet. De raad is enthousiast over het landelijke netwerk van de educatiedocenten die het gezelschap inzet bij het geven van workshops en inleidingen, en het voeren van nagesprekken rondom reguliere producties.

Maatschappelijke waarde

Publieksbereik
Het Noord Nederlands Toneel heeft de afgelopen jaren, met gemiddeld bijna 49.000 bezoekers in 2013 en 2014, dankzij een aantal uitschieters veel publiek weten te bereiken. Het totale aantal bezoekers zal naar verwachting de komende jaren lager zijn dan in de huidige periode. Dat vindt de raad realistisch.

Het gezelschap heeft sterk ingezet op publieksbinding en profileert zich specifiek in de noordelijke regio. De komende periode richt het zich verder op het vasthouden van trouwe bezoekers en het aanboren van nieuw publiek. De plannen getuigen van een goed inzicht in de verschillende doelgroepen. Het gezelschap verwacht met de interdisciplinaire invalshoek liefhebbers voor theater, dans en muziek met elkaar te verbinden en hoopt op die manier de gemiddelde zaalbezetting te verhogen.

De raad waardeert de ambitie van het Noord Nederlands Toneel om op het gebied van publieksbinding meer te focussen op de grote zaal. De raad is ook positief over het idee van communities, te beginnen in Groningen en bij succes ook in andere steden. Via deze weg zoekt het gezelschap actief contact met zijn publiek.

Ondernemerschap
De afgelopen jaren heeft het Noord Nederlands Toneel een groot aantal organisaties aan zich weten te binden. Deze organisaties bieden niet alleen financiële steun, maar geven ook advies en dragen in de regio het belang van cultuur uit. Daarnaast werkt het theatergezelschap intensief samen met andere culturele instellingen uit Groningen om gezamenlijk van deze stad een (inter)nationaal brandpunt te maken. De raad vindt dit een goed streven.

Het Noord Nederlands Toneel heeft de afgelopen jaren de eigen inkomstennorm gehaald. Uit de aanvraag wordt niet duidelijk welke strategieën het gezelschap heeft bij tegenvallende inkomsten. De raad verwacht dat het gezelschap deze alsnog ontwikkelt.

Het Noord Nederlands Toneel ziet de komende jaren als een proef- en innovatieperiode waarin het intensief samenwerkt met Club Guy&Roni – ieder via eigen subsidiestromen – met het doel te onderzoeken of een fusie in 2021 – 2024 aantrekkelijk en haalbaar is. De raad is enthousiast over de bevlogenheid waarmee de twee gezelschappen elkaar vinden en vindt de onderzoekende houding van het gezelschap op zowel artistiek als zakelijk vlak interessant.

Het Noord Nederlands Toneel geeft een goede toelichting op de keuze voor het bestuursmodel en de manier waarop taakverdeling, bevoegdheden en deskundigheid in het bestuur zijn geregeld. Het gezelschap neemt naar eigen zeggen zijn verantwoordelijkheid op het gebied van goed werkgeverschap. Het Noord Nederlands Toneel houdt zich aan de Code Culturele Diversiteit.

Theater Rotterdam

€ 1.600.000
geadviseerd subsidiebedrag

€ 2.670.000
gevraagd subsidiebedrag

De aanvraag is gebaseerd op artikel 3.8 van de Subsidieregeling culturele basisinfrastructuur 2017 – 2020.

Stichting Theater Rotterdam (hierna: Theater Rotterdam) is ontstaan uit een fusie van het Ro Theater, de Rotterdamse Schouwburg en Productiehuis Rotterdam. Theater Rotterdam produceert en programmeert grootstedelijk geïnspireerd, internationaal theater en ontwikkelt autonoom functionerend talent. De aanvraag voor 'algemeen theater' in de basisinfrastructuur heeft alleen betrekking op de taken die de instelling uitvoert op het gebied van het produceren van theatervoorstellingen, met name voor grotezaalproducties en locatieprojecten voor de stad, voor het land en internationaal. Theater Rotterdam profileert zich als een stadstheater dat bestaat uit een ensemble van theatermakers en groepen. Het combineert naar eigen zeggen 'een sterke stedelijke werking met een internationale voortrekkersrol en artistieke avant-gardementaliteit'.

Subsidieadvies

De Raad voor Cultuur adviseert Stichting Theater Rotterdam een subsidiebedrag toe te kennen van € 1.600.000, op voorwaarde dat de instelling een aangepast activiteitenplan met een nieuwe – sluitende – begroting indient.

De raad verwacht hierin een uitwerking van de volgende aandachtspunten:

- **positionering van de makers en van hun bijdrage aan het nieuwe profiel van de instelling;**
- **oriëntatie van de instelling op de stad en de (cultureel) diverse inwoners;**
- **marketingstrategie en educatiebeleid in het licht van het nieuwe profiel.**

Omdat de raad adviseert Theater Rotterdam te subsidiëren als middelgroot gezelschap, hoort bij het nieuwe plan ook een begroting die is aangepast op een rijkssubsidie van 1.600.000 euro. Daartoe behoort ook een goede strategie in geval van tegenvallende inkomsten.

De raad ziet graag dat dit aangepaste activiteitenplan aan hem wordt voorgelegd.

De raad is van mening dat Theater Rotterdam, een fusie van het Ro Theater, de Rotterdamse Schouwburg en Productiehuis Rotterdam, een inspirerend nieuw profiel heeft, maar dat dat nog onvoldoende in de plannen is uitgewerkt. Het plan bestaat in de kern vooralsnog uit niet veel meer dan een constellatie van interessante makers. Theater Rotterdam maakt niet duidelijk wat de verschillende makers gaan produceren, hoe zij zich ten opzichte van elkaar gaan positioneren en hoe zij zullen bijdragen aan het profiel van de instelling.

De raad mist ook een solide plan waarmee Theater Rotterdam inhoud geeft aan zijn ambitie als stadstheater en waarbij het ook specifieker de culturele diversiteit van de inwoners van de stad betrekt. Ook het beleid en de plannen op het gebied van educatie schieten tekort.

Daarnaast vindt de raad de ambities op het gebied van publieksbereik wankel, gelet op het artistieke profiel van de meeste makers en de weinig uitgewerkte marketingplannen.

Er zijn drie instellingen in de grote gemeenten die een aanvraag doen als groot theatergezelschap. De raad adviseert op basis van een vergelijking tussen de artistieke kwaliteit van de drie aanvragers om Theater Rotterdam niet te subsidiëren als groot theatergezelschap. Voor een integrale afweging tussen de verschillende aanvragers groot theatergezelschap, zie de inleiding.

Beoordeling

Kwaliteit
Het Ro Theater had de afgelopen periode een gevarieerd aanbod van een aantal vaste regisseurs. De raad vindt dat het overtuigend opereerde als grotestadsgezelschap, wat zichtbaar was in thematiek, de samenstelling van het tableau en de marketing. Hij constateert wel dat de voorstellingen niet altijd geslaagd waren; interessante uitgangspunten leidden dan niet tot een artistiek hoogwaardige productie.

Nu de fusie van het Ro Theater met de Rotterdamse Schouwburg en Productiehuis Rotterdam heeft geleid tot Theater Rotterdam en er een nieuwe directie aantreedt, krijgt de Rotterdamse theaterproducerende instelling een ander profiel en een geheel nieuwe artistieke invulling. Volgens eigen zeggen wordt een sterke stedelijke werking gecombineerd met een internationale voortrekkersrol en artistieke avant-gardementaliteit. De raad vindt een dergelijk concept van een grootstedelijk stadstheater een inspirerend idee. Bevlogen gedachten hierover kunnen leiden tot een nieuw type BIS-instelling waarin gezelschap, productiehuis en schouwburg elkaar versterken.

Maar de raad is van mening dat dit profiel onvoldoende tot uitdrukking komt in de artistieke plannen van het theaterproducerende deel van de instelling. Theater Rotterdam heeft een aantal gevestigde en aanstormende theatermakers van nationale en internationale klasse aan zich verbonden, maar uit de aanvraag wordt niet duidelijk wat het resultaat van hun inbreng zal zijn. De aanvraag mist vooralsnog een focus. Zowel het avant-gardistische profiel als de gewaarborgde kwaliteit van grotezaalproducties is allerminst zichtbaar in alle producties. Daarbij valt het de raad op dat het (zichtbare) aandeel van een van de architecten van het gezelschap – Johan Simons – beperkt blijft tot één coproductie per jaar.

De raad mist in de plannen ook een nadere invulling van de oriëntatie op de stad. Theater Rotterdam profileert zich als een grootstedelijke instelling, maar de projecten die specifiek op de stad zijn gericht, blijven intentioneel en zijn weinig overtuigend. Daarbij ontbreekt ook een benadering van de stad en haar inwoners vanuit een cultureel divers perspectief. De keuze van de makers weerspiegelt niet de veelkleurigheid van de stad en de raad mist ook aandacht voor culturele diversiteit in de toekomstige producties.

Gezien het artistieke profiel is talentontwikkeling ook een belangrijke taak van Theater Rotterdam. Deels wordt die taak ingevuld door de keuze voor een aantal jonge makers die ook producties voor de grote zaal zullen maken; het zwaartepunt ligt echter bij het Productiehuis Rotterdam, dat een aparte aanvraag doet als BIS-instelling.

Educatie en participatie
Het Ro Theater had de afgelopen jaren een sterke educatieve werking. Het vervult in Rotterdam een voortrekkersrol en gaat goede samenwerkingen aan. Het gezelschap slaagt erin het aanbod voor volwassenen aantrekkelijk te maken voor jongeren. Door middel van de zogenaamde 'combinatiefunctie' heeft het gezelschap de afgelopen periode een goede samenwerking opgebouwd met een aantal Rotterdamse scholen.

Theater Rotterdam heeft het educatiebeleid nog niet afgestemd op het nieuwe profiel; de visie daarop en de plannen blijven oppervlakkig en slecht uitgewerkt. Er wordt niet dieper ingegaan op de toekomstige rol van cultuurcoaches, die in het verleden goed werk hebben verricht. Daarnaast vindt de raad het onwenselijk dat het educatiebeleid voornamelijk aanbodgericht is en zich nog niet richt op de behoefte van scholen.

Maatschappelijke waarde

Publieksbereik
De producties van het Ro Theater hebben de afgelopen jaren een sterk wisselend publieksbereik gehad. De familievoorstelling brengt jaarlijks een grote hoeveelheid toeschouwers op de been, terwijl het bereik van andere grotezaalproducties daarbij sterk

achterblijft.

Voor de komende periode blijft de familievoorstelling als publiekstrekker gehandhaafd. De raad vindt dat verstandig, gezien het onzekere publieksbereik van de meeste andere projecten.

De raad denkt dat de gewenste publieksstijging van gemiddeld ongeveer 63.000 bezoekers in 2013 en 2014 naar ruim 84.000 bezoekers in 2017 niet realistisch is. Hij verwacht dat veel van de nieuwe producties voor een groot publiek in artistiek opzicht te hoogdrempelig zullen blijken te zijn. Theater Rotterdam moet er bovendien rekening mee houden dat het zijn publiek opnieuw moet opbouwen. Een 'ensemble van makers' zal bovendien minder herkenbaar zijn voor het publiek dan een vaste spelersgroep, zoals het Ro Theater die de afgelopen jaren had. De marketingplannen zijn dermate schetsmatig dat de raad twijfelt over voldoende aanwas van nieuw publiek.

Ondernemerschap
De financiële positie van Theater Rotterdam is gezond en de fusie van de afzonderlijke onderdelen kan financiële voordelen opleveren, zoals efficiëntie en risicospreiding. De raad is van mening dat Theater Rotterdam terecht inschat dat het vanwege het nieuwe, internationale, profiel aanspraak kan doen op private fondsen en andere subsidies. Vreemd genoeg ontbreken in de begroting concrete bedragen onder de post private fondsen. De raad constateert daarnaast dat de instelling geen strategie bij tegenvallende inkomsten heeft.

De organisatiestructuur van Theater Rotterdam oogt topzwaar. Naast een driekoppige directie (van wie, naast de artistiek directeur, nog twee personen moeten worden aangezocht), zijn er ook nog vier artistiek leiders. De raad vraagt zich af hoe effectief en (kosten)efficiënt deze constructie is en krijgt daar op basis van de cijfermatige gegevens geen inzicht in.

De raad staat positief tegenover het streven om in de raad van toezicht rekening te houden met de vertegenwoordiging van vrouwen, jonge mensen en mensen met een biculturele achtergrond.

Theater Utrecht

€ 0
geadviseerd subsidiebedrag

€ 1.600.000
gevraagd subsidiebedrag

De aanvraag is gebaseerd op artikel 3.8 van de Subsidieregeling culturele basisinfrastructuur 2017 – 2020.

Stichting Theater Utrecht (hierna: Theater Utrecht) brengt grote- en middenzaalproducties in Utrecht en in de rest van Nederland. Het gezelschap wil 'op het snijvlak van verbeelding, verdieping en verbinding zoeken naar theatrale antwoorden op fundamentele vragen van mensen in een gespannen tijdgewricht'. De canon van toneelteksten en literatuur wordt daarbij als instrument gehanteerd. De instelling profileert zich als het theatergezelschap van Midden-Nederland. Via intensieve samenwerkingen met Utrechtse (culturele) instellingen en podia en het eigen theater De Paardenkathedraal positioneert het gezelschap zich in de stad Utrecht.

Subsidieadvies

De Raad voor Cultuur adviseert Stichting Theater Utrecht geen subsidie toe te kennen, omdat het gezelschap gemiddeld over de jaren 2013, 2014 en 2015 de eigen inkomstennorm van 23,5% niet heeft gehaald. Op grond van artikel 3.5 lid 1 komt Theater Utrecht niet in aanmerking voor subsidie.

Theater Utrecht heeft de afgelopen jaren een enorme bevlogenheid getoond om het gezelschap nieuw leven in te blazen. De raad oordeelt positief over de instelling; de plannen getuigen van een degelijk uitgewerkte visie en interessante samenwerkingsverbanden in de stad en de regio. Ook waardeert de raad de inzet van het gezelschap op het gebied van talentontwikkeling. De educatieve plannen zijn prima uitgewerkt en de raad is benieuwd naar het equivalent daarvan dat de instelling wil ontwikkelen in het domein van de zorg. Wel vindt de raad de marketingstrategieën van Theater Utrecht voor zijn verwachte publieksgroei buiten de eigen standplaats te summier om deze als realistisch te kunnen aanmerken. Het gezelschap opereert als een kleine, slagvaardige organisatie.

Beoordeling

Kwaliteit

Theater Utrecht heeft twee jaar geleden een doorstart gemaakt met een nieuw team en een nieuw artistiek profiel. De raad vindt het bewonderenswaardig hoe het gezelschap zichzelf met nieuw elan weer op de kaart heeft gezet. De theaterproducties zijn over het algemeen van goede kwaliteit. De plannen voor de komende periode geven de raad vertrouwen; de activiteiten stralen ideologische gedrevenheid en engagement uit.

Het programma voor de komende periode is een sterke combinatie van grote toneelschrijvers, zoals Norén, Koltès en Ibsen, minder bekende titels en nieuw werk. De aangekondigde producties sluiten inhoudelijk goed aan bij de missie en de visie van het gezelschap. Wel vraagt de raad zich af in hoeverre de meer filosofische stukken verdieping en verbinding met de buurt of de regio opleveren. De voorgenomen cocreatie met Adelheid Roosen past in dit kader wel goed, net als de cross-overs met de wetenschap, journalistiek en andere kunstdisciplines. De Paardenkathedraal is voor deze ontmoetingen en uitwisselingen een goede uitvalsbasis.

De afgelopen periode zijn de producties hoofdzakelijk door artistiek directeur Thibaud Delpeut geregisseerd. Met zijn regies heeft hij een beloftevolle stap gezet, waarmee hij duidelijk zoekt naar een eigen theatertaal met een sterk muzikaal karakter en een strakke vormgeving. Deze zoektocht zet Delpeut de komende jaren voort. Vanaf 2017 wordt Casper Vandeputte aan het artistieke team toegevoegd. De raad meent dat beide artistieke signaturen

goed op elkaar aansluiten en is benieuwd naar de verdere ontwikkeling van de regisseurs. De raad vindt het een verstandige keuze om een vast aantal acteurs regelmatig te laten terugkeren in de producties, zodat de herkenbaarheid van het gezelschap wordt vergroot. Wel verwacht de raad de komende jaren aandacht voor een cultureel diversere cast.

Theater Utrecht vindt talentontwikkeling van groot belang en ziet daarin een taak voor zichzelf weggelegd. Het theatergezelschap is er de afgelopen jaren echter nog niet aan toegekomen om talentontwikkeling in zijn beleid in te bedden. Wel heeft Delpeut op individuele basis makers en studenten begeleid. In de komende periode gaat talentontwikkeling wel structureel deel uitmaken van de activiteiten van het gezelschap. De raad is positief over de samenwerkingen met andere culturele instellingen in de stad. Theater Utrecht ontfermt zich de komende tijd over een aantal interessante jonge makers.

Educatie en participatie
Theater Utrecht maakt voor het voortgezet onderwijs speciale theaterproducties van goede kwaliteit die in de schoolklas worden opgevoerd. In deze voorstellingen worden actuele thema's op maat gesneden voor jongeren, waarmee het gezelschap een groot aantal scholieren bereikt. De komende periode bouwt het gezelschap voort op deze formule en biedt het scholen, in samenwerking met DOX, ook lessen, workshops en nagesprekken aan. De raad is positief over het grote netwerk dat Theater Utrecht de afgelopen jaren heeft opgebouwd met scholen in de stad en de regio.

De raad is benieuwd naar het nieuwe plan van Theater Utrecht om de educatieactiviteiten uit te breiden naar de zorg, onder de noemer 'Voorstellingen in de zorg'. Wel mist de raad de achterliggende motivering bij dit plan.

Maatschappelijke waarde

Publieksbereik
Theater Utrecht heeft na de herstart opnieuw publiek moeten opbouwen. De eerste jaren bleek dat niet eenvoudig te zijn; de publieksaantallen bleven met gemiddeld zo'n 15.000 bezoekers in de jaren 2013 en 2014 laag. Theater Utrecht heeft zich de afgelopen jaren geprofileerd als stadsgezelschap en bespeelt weer een eigen theaterzaal. Onder meer via die weg wil Theater Utrecht in de eigen standplaats een nieuw publiek aan zich binden. Dat vindt de raad realistisch, omdat het gezelschap inmiddels een groot netwerk in Utrecht heeft opgebouwd en deze stad over het algemeen veel theaterliefhebbers kent. Het streven van het gezelschap om de komende periode met vrijwel hetzelfde aantal voorstellingen aanzienlijk meer bezoekers te trekken buiten de standplaats, vindt de raad minder reëel. Naast het feit dat het gezelschap nog weinig naamsbekendheid heeft in de rest van het land en redelijk veeleisende voorstellingen biedt, ontbreken op dit vlak concrete marketingstrategieën. Uit de omschrijving blijkt onvoldoende hoe Theater Utrecht de bezoekersdoelstellingen de komende periode gaat realiseren.

De raad is enthousiast over de voorstellingsregistraties, waardoor een groot publiek de producties na afronding van de speelperiode ook digitaal kan zien.

Ondernemerschap
Theater Utrecht heeft de afgelopen jaren in afgeslankte vorm effectief gefunctioneerd. Inmiddels is het negatieve saldo weggewerkt en is de instelling weer financieel gezond geworden. De raad heeft veel waardering voor de inzet van de artistiek leider en de zakelijk leider in de afgelopen jaren.

Theater Utrecht blijft echter wel hoofdzakelijk afhankelijk van subsidies. De eigen inkomsten van Theater Utrecht zijn, ondanks de nodige inspanningen, onder de norm gebleven.

Theater Utrecht gaat de komende jaren nieuwe interessante samenwerkingen aan in de stad en de regio, en zet reeds opgebouwde relaties met andere (culturele) instellingen, podia en festivals voort. De raad constateert dat het gezelschap in korte tijd een goed netwerk heeft

opgebouwd.

In de huidige periode werkt Theater Utrecht naar eigen zeggen bewust met een kleine kern in vaste dienst. Het gezelschap verwacht de komende jaren een grote toename van vaste en tijdelijke krachten, met name op de afdelingen marketing/fondsenwerving en productie/techniek. Met het oog op het onderhouden van relaties en het vergroten van het netwerk vindt de raad dit een verstandige uitbreiding van het team. Theater Utrecht hanteert de Governance Code Cultuur en licht in zijn aanvraag beknopt toe hoe het gezelschap hiermee omgaat.

Toneelgroep Amsterdam

€ 2.937.000
geadviseerd subsidiebedrag

€ 2.985.410
gevraagd subsidiebedrag

De aanvraag is gebaseerd op artikel 3.8 en artikel 3.10 lid 2 van de Subsidieregeling culturele basisinfrastructuur 2017 – 2020.

Stichting Toneelgroep Amsterdam (hierna: Toneelgroep Amsterdam) is een grootstedelijk internationaal repertoiregezelschap onder leiding van directeur Ivo van Hove. Met een groot ensemble van acteurs speelt zij grootschalige, vernieuwende en vaak multidisciplinaire theaterproducties. Toneelgroep Amsterdam heeft een grote internationale uitstraling; het coproduceert met internationale partners, speelt veelvuldig over de grens en nodigt een keur aan internationale regisseurs uit om voorstellingen te maken.

Subsidieadvies

De Raad voor Cultuur adviseert Stichting Toneelgroep Amsterdam een subsidiebedrag toe te kennen van € 2.937.000, bestaande uit € 2.670.000 voor de functie van groot theater en € 267.000 als opslag voor internationale statuur.

Toneelgroep Amsterdam is een theatergezelschap van excellente kwaliteit. Zij heeft veelbelovende artistieke plannen ontwikkeld die haar positie als toonaangevend gezelschap verder versterken. Ook ondersteunt de raad de voortzetting van het succesvolle talentontwikkelingsprogramma. Hij is van mening dat Toneelgroep Amsterdam in het reisbeleid haar focus terecht verlegt naar de Amsterdamse en internationale speelbeurten, al moet dit niet onevenredig ten koste gaan van de toegankelijkheid in Nederland. De raad gaat ervan uit dat de financiële stabiliteit van de organisatie in de toekomst wordt gewaarborgd.

Er zijn drie instellingen in de grote gemeenten die een aanvraag doen als groot theatergezelschap. De raad adviseert op basis van een vergelijking tussen de artistieke kwaliteit van de drie aanvragers om Toneelgroep Amsterdam te subsidiëren als groot theatergezelschap. Voor een integrale afweging tussen de verschillende aanvragers groot theatergezelschap, zie de inleiding.

Toneelgroep Amsterdam neemt in de internationale theaterwereld een voorhoedepositie in. In de toekomst zal zij haar mondiale zichtbaarheid en haar internationale partnerschappen versterken. Om die reden komt de instelling in aanmerking voor de toeslag van tien procent van het subsidiebedrag voor internationale excellentie.

Beoordeling

Kwaliteit

Toneelgroep Amsterdam heeft de afgelopen periode haar reputatie als internationaal excellerend theatergezelschap bestendigd. De theaterproducties zijn over het algemeen van hoge kwaliteit en tonen op ieder gebied groot vakmanschap. Het werk van directeur Ivo van Hove, dat fungeert als boegbeeld van het gezelschap, heeft een grootse theatrale zeggingskracht. Het gezelschap beschikt over geweldige acteurs, die medebepalend zijn voor het gezicht en de aantrekkingskracht van Toneelgroep Amsterdam.

In de plannen voor de komende periode wordt de succesvolle koers van het gezelschap voortgezet. De instelling kondigt een aantal beloftevolle producties aan, waarin samengewerkt wordt met klinkende namen als het Koninklijk Concertgebouworkest, Collegium Vocale en F.C. Bergman. Ook de keuze voor Simon Stone als nieuwe vaste regisseur vindt de raad interessant. De producties van andere buitenlandse gastregisseurs zijn ook een verrijking voor het Nederlandse theateraanbod. Deze zijn over het algemeen van hoog artistiek niveau, hoewel meestal minder beeldbepalend voor het gezelschap.

Toneelgroep Amsterdam heeft de afgelopen jaren een aantal getalenteerde jongere regisseurs aan zich verbonden die ervaring hebben opgedaan in de grote zaal en inmiddels zijn uitgestroomd naar andere BIS-gezelschappen. Voor de komende periode wordt dit succesvolle talentontwikkelingsprogramma samen met de Toneelschuur en Frascati terecht voortgezet.

Toneelgroep Amsterdam kondigt daarnaast aan om het schrijven van toneelteksten voor de grote zaal te stimuleren. De raad vindt dit een lovenswaardig initiatief, maar vindt deze plannen vooralsnog te schetsmatig om er een goede indruk van te krijgen.

De internationale uitstraling van Toneelgroep Amsterdam is onontkoombaar. Het gezelschap speelt inmiddels op alle continenten en gaat met theaters, festivals en gezelschappen van wereldformaat coproducties aan. Daardoor heeft Toneelgroep Amsterdam niet alleen een mondiale uitstraling, maar is ze ook in staat producties te maken op een schaal en met een cast die anders moeilijk te realiseren zijn.

Ondanks het kosmopolitische profiel valt het de raad op dat het acteurstableau nauwelijks cultureel divers is. Op het gezelschap rust in de ogen van de raad de verantwoordelijkheid om de culturele samenstelling van de stad Amsterdam te weerspiegelen. De raad vindt de eigen interpretatie van culturele diversiteit te beperkt. Hij verwacht van Toneelgroep Amsterdam dat zij het ensemble de komende periode versterkt met acteurs met een niet-westerse achtergrond en zodoende een voorbeeld neemt aan soortgelijke Angelsaksische topgezelschappen.

Educatie en participatie
Toneelgroep Amsterdam ontwikkelt verschillende activiteiten in het kader van educatie, namelijk een juniorproductie, de mogelijkheid te spelen in het toneelbeeld en workshops. Deze projecten leveren onmiskenbaar een bijdrage aan het Amsterdamse educatieve aanbod, maar ontberen een visie op educatie die aansluit bij het artistieke profiel van Toneelgroep Amsterdam. Dit vindt de raad een gemiste kans, ook omdat educatieve activiteiten voor volwassenen, zoals 'Wish you were here', de theaterproducties van Toneelgroep Amsterdam wel vanuit een artistiek perspectief in een bredere maatschappelijke context plaatsen. Het gezelschap zou deze activiteiten ook kunnen verbreden door bijvoorbeeld allianties aan te gaan met Amsterdamse hogescholen en de universiteiten.

Maatschappelijke waarde

Publieksbereik
Toneelgroep Amsterdam bereikt een groot publiek van meer dan 100.000 bezoekers per jaar en bouwt vooral in Amsterdam een nauwe band op met haar achterban. Het uitgebreide reprisebeleid werpt zijn vruchten af en zorgt ervoor dat oude producties telkens weer nieuw publiek trekken. De afgelopen jaren is ook het aantal internationale toeschouwers toegenomen; niet alleen in het buitenland met meer dan 40.000 bezoekers in 2014, maar ook in de eigen schouwburg door boventiteling toe te voegen aan voorstellingen.

De raad vindt de voorziene, beperkte groei van bezoekersaantallen realistisch. Daarnaast verlegt Toneelgroep Amsterdam accenten in haar reisbeleid. De instelling schrijft in het activiteitenplan dat zij gemiddeld twintig voorstellingen per jaar meer in Amsterdam gaat spelen en meer internationale tournees gaat maken (tot een aantal van 75 speelbeurten per jaar). Verder zal Toneelgroep Amsterdam met slechts één succesvolle repriseproductie per jaar door het land reizen en zal zij twee nieuwe producties in zes steden spelen.

De raad ondersteunt deze keuze, gezien het profiel van het gezelschap, dat vooral de nadruk legt op de Amsterdamse en internationale oriëntatie. Niettemin vindt de raad het belangrijk dat het werk van Toneelgroep Amsterdam voor een breed Nederlands theaterpubliek toegankelijk blijft. Daarom is hij van mening dat het gezelschap zich moet inspannen om het aantal speelplekken van de reizende producties uit te breiden.

De raad benadrukt ook dat er een goede strategie vereist is om met minder reisbeurten toch het aantal bezoekers buiten Amsterdam te consolideren. De marketingplannen zijn daartoe een goede aanzet.

Ondernemerschap
Toneelgroep Amsterdam heeft op dit moment een gezonde financiële positie. De afgelopen jaren heeft het gezelschap flink geïnvesteerd in het aantrekken van sponsors en particuliere producenten. Dat heeft zijn vruchten afgeworpen, waardoor het zich financiële tegenslagen kan veroorloven. Daarnaast heeft het gezelschap door middel van buitenlandse coproducenten een groot productiebudget tot zijn beschikking.

Ook voor de komende periode verwacht Toneelgroep Amsterdam een fikse groei van private middelen, die gezien haar ervaringen realistisch is. De instelling haalt ruim de eigen inkomstennorm.

Toneelgroep Amsterdam becijfert in haar plan echter dat zij jaarlijks een gemiddeld tekort van 190.000 euro opbouwt en stelt dat zij zonder verhoging van de structurele subsidies van het Rijk en de gemeente Amsterdam haar plannen niet kan uitvoeren. De raad verwacht dat Toneelgroep Amsterdam, als die subsidies niet worden verhoogd, haar begroting zal aanpassen, zodat zij geen onverantwoorde financiële risico’s neemt.

Volgens de instelling heeft de raad van toezicht in 2015 de statuten getoetst aan de Governance Code Cultuur en waar nodig aanpassingen gedaan, maar de raad mist een verdere reflectie hierop.

Toneelgroep Maastricht

€ 1.600.000
geadviseerd subsidiebedrag

€ 1.604.455
gevraagd subsidiebedrag

De aanvraag is gebaseerd op artikel 3.8 van de Subsidieregeling culturele basisinfrastructuur 2017 – 2020.

Stichting Toneelgroep Maastricht (hierna: Toneelgroep Maastricht) is een gezelschap dat voorstellingen maakt vanuit en voor de regio Limburg, met tevens speelbeurten in de rest van Nederland. Sinds 2015 wordt het gezelschap artistiek geleid door Michel Sluysmans en Servé Hermans, twee jonge theatermakers van Limburgse afkomst. Zij stellen zich ten doel Toneelgroep Maastricht weer te laten wortelen in stad en regio, door met cultureel-maatschappelijke activiteiten het sociale netwerk te versterken. Vanuit het Limburgse land richten zij hun blik op de wereld. Onder Limburg worden hierbij nadrukkelijk ook Belgisch- en Duits-Limburg verstaan. Om het gezelschap een eigen gezicht te geven, wordt een vast ensemble samengesteld van negen acteurs.

Subsidieadvies

De Raad voor Cultuur adviseert Stichting Toneelgroep Maastricht een subsidiebedrag toe te kennen van € 1.600.000.

Na een moeilijke start in de huidige periode wist Toneelgroep Maastricht in 2015 een positieve draai te geven aan haar situatie door twee nieuwe, jonge artistiek leiders aan te stellen. De raad heeft met enthousiasme kennisgenomen van het artistieke plan dat zij ontvouwen voor de komende periode. De raad vindt het prijzenswaardig hoe het gezelschap met zijn theaterproducties weer een band wil aangaan met het regionale publiek.

Op educatief vlak spreekt de raad zijn zorgen uit over het feit dat Toneelgroep Maastricht haar klassenvoorstellingen gratis aanbiedt; in zijn ogen gaat daar een verkeerd signaal van uit. De samenwerking met amateurverenigingen spreekt hem wel zeer aan. Ook het plan voor een tweede grotezaalvoorstelling vindt hij goed, mits dat niet te grote financiële risico's met zich meebrengt.

Het ondernemerschapsplan van Toneelgroep Maastricht vindt de raad onvoldoende uitgewerkt. Over het eigen werkgeverschap schrijft het gezelschap niets in zijn aanvraag. Het marketingplan is niet uitgebreid uitgewerkt. Ook rekent Toneelgroep Maastricht op forse extra subsidies van de provincie Limburg en de gemeente Maastricht, zonder toe te lichten of die reeds zijn toegezegd.

Beoordeling

Kwaliteit

Toneelgroep Maastricht bevindt zich in een transitiefase. Met betrekking tot de eerste jaren van de huidige BIS-periode merkt de raad op dat het gezelschap zijn band met de regio, die het na de fusie tussen Het Vervolg en Els Inc. in 2009 was kwijtgeraakt, niet wist te hervinden. De producties waren in artistiek opzicht redelijk tot goed, maar misten urgentie voor het publiek. Grotezaalproducties werden slecht bezocht.

Het verheugt de raad daarom dat Toneelgroep Maastricht zich de afgelopen jaren heeft bezonnen op haar positie in de regio en plannen heeft gemaakt om zich steviger te wortelen in de stad en de omgeving van Maastricht. Met het aantreden van het nieuwe artistiek leidersduo Sluysmans en Hermans in januari 2015 heeft het gezelschap een nieuwe koers ingezet, waarbij een sterkere nadruk ligt op het aangaan van een band met het regionale publiek. De raad beoordeelt het recente werk als degelijk en goed gespeeld acteurstheater, dat duidelijk regionale thema's op de kaart zet. Hij bemerkt bij de nieuwe leiding een aanstekelijk

enthousiasme voor de toekomst .

Toneelgroep Maastricht laat in haar plan aansprekend zien hoe zij de komende jaren haar banden met de eigen omgeving wil versterken door verhalen te ensceneren die ontspruiten aan de Limburgse cultuur. De raad vindt dat hiervoor interessante schrijvers worden aangetrokken. De muzikale kwaliteit wordt gewaarborgd door samen te werken met ervaren muzikanten en componisten. Door een vast, negenkoppig acteursensemble te vormen wordt de herkenbaarheid voor het publiek vergroot. De raad verwacht dat met dit team aansprekende producties tot stand kunnen worden gebracht, die het publiek in de regio zeker kunnen aanspreken. De raad constateert verder dat beide artistiek leiders zelf nog weinig ervaring hebben met het regisseren van grotezaaltoneel; hij ziet hun ontwikkeling op dit terrein met belangstelling tegemoet.

Door te kiezen voor Limburgse thema's die ook landelijk tot de verbeelding spreken, waarborgt Toneelgroep Maastricht ook haar afzet in de rest van het land. Hoge verwachtingen heeft de raad in dat opzicht van de producties over de gewezen strafpleiter Moszkowicz en over het populaire festival Pinkpop.

De raad is kritisch over het gebrek aan initiatieven op het gebied van talentontwikkeling. Hoewel Sluysmans en Hermans zelf nog relatief jonge makers zijn, vindt hij toch dat het gezelschap meer verantwoordelijkheid moet nemen voor de aanwas van nieuw talent. Het volstaat in zijn ogen niet om samen met Via Zuid een maand lang te werken met zes jonge talenten, uitmondend in een eindpresentatie. Ook met het argument dat regelmatig wordt samengewerkt met jonge medewerkers geeft de instelling onvoldoende blijk van een uitgewerkte visie op talentontwikkeling. Met de Toneelacademie Maastricht naast de deur meent de raad hier een doordachter beleid te mogen verwachten.

Educatie en participatie

De raad heeft bedenkingen over de wijze waarop Toneelgroep Maastricht haar educatiepakket aanbiedt. Hij vindt het een goed voornemen om voor het initiatief 'Theater in de Klas', waarmee het gezelschap jaarlijks vele scholen bezoekt, te gaan samenwerken met jeugdtheatergezelschap Het Laagland. Van de keuze om deze voorstellingen gratis aan te bieden aan scholen gaat volgens hem echter een verkeerd signaal uit.

De raad onderkent de problemen die Toneelgroep Maastricht ondervindt met scholen die geen geld overhebben voor theater, maar meent dat dit niet moet worden ondervangen door 'om niet' op de scholen te spelen. Hij pleit er daarom voor dat Toneelgroep Maastricht zich oriënteert op andere oplossingen, zoals het ontwikkelen van een ander soort product in samenspraak met scholen of het aankaarten van deze problematiek op hogere beleidsniveaus.

De raad is enthousiast over het plan van Toneelgroep Maastricht om participatie en sociale cohesie te bevorderen door theatercursussen te gaan verzorgen voor tien amateurverenigingen per jaar, in nauwe samenwerking met Het Huis voor de Kunsten. Ook de 'Week van het Amateurtoneel', waar de resultaten zullen worden gepresenteerd, spreekt tot de verbeelding.

Maatschappelijke waarde

Publieksbereik

De afgelopen periode is het Toneelgroep Maastricht niet gelukt om met haar voorstellingen een maatschappelijke inbedding te vinden in de stad. Dat was af te lezen aan de bezoekersaantallen, die matig waren en in de periode 2012 – 2014 geen groei lieten zien.

De komende jaren voorziet Toneelgroep Maastricht dat het aantal bezoekers varieert van ruim 41.000 bezoekers in 2017 tot bijna 24.000 bezoekers in 2020, wanneer het gezelschap twee grotezaalproducties gaat maken. Met onder andere nieuwe stukken, Limburgse thema's en een jaarlijkse openlucht-Shakespeare denkt het gezelschap een aanzienlijk breder publiek te kunnen trekken dan voorheen. Ook wordt het draagvlak vergroot door de nauwe

samenwerking met amateurverenigingen en toegankelijke komedies van een Limburgse volksschrijver. De keuze voor een tweede grotezaalproductie in 2017 getuigt volgens de raad van gezonde ambitie, mits de financiële risico's niet te hoog zijn. Uit het plan wordt niet duidelijk waarom Toneelgroep Maastricht de speelbeurten met een derde gaat terugbrengen. De flinke toename van het aantal bezoekers vraagt om een sterke marketingstrategie.

De raad merkt in dat verband op dat de marketingmiddelen niet uitgebreid zijn uitgewerkt. De wijze waarop nieuwe publieksgroepen worden benaderd, online en social media worden gebruikt en andere communicatiestrategieën worden ingezet, verdient een nadere uitwerking. Het is de raad nu niet duidelijk hoe Toneelgroep Maastricht haar producties en nieuwe koers onder de aandacht van nieuw publiek denkt te gaan brengen. Het gezelschap reflecteert in zijn aanvraag bovendien niet op manieren om ook een cultureel divers publiek aan te spreken.

Ondernemerschap
Toneelgroep Maastricht zag zich aan het begin van de vorige BIS-periode geconfronteerd met grote financiële problemen. Deze zijn de afgelopen jaren gedeeltelijk opgelost. Nog steeds beschikt het gezelschap echter over een beperkt eigen vermogen en een klein aandeel eigen inkomsten, wat volgens de raad risico's met zich meebrengt voor de ambitieuze bedrijfsvoering. Toneelgroep Maastricht reflecteert hier zelf ook op, maar de raad is er niet van overtuigd dat haar manier om de situatie te verbeteren, zal verbeteren.

Behalve dat het marketingplan nauwelijks is uitgewerkt, licht het gezelschap ook niet toe hoe realistisch de verhoogde begrote bijdragen van de provincie Limburg en de stad Maastricht zijn. Mochten deze bijdragen niet worden toegekend, dan ontstaat daardoor een groot gat in de begroting. Dit kan de toekomstbestendigheid van Toneelgroep Maastricht in gevaar brengen.

Om de eigen inkomsten te vergroten, blaast Toneelgroep Maastricht de vriendenstructuur en het bedrijvengenootschap nieuw leven in. Ook wordt uitgezocht of er een beroep kan worden gedaan op particuliere vermogensfondsen. Het is de raad niet duidelijk of de inkomsten die hieruit worden verwacht ook daadwerkelijk kunnen worden verworven.

Over het eigen werkgeverschap schrijft Toneelgroep Maastricht niets in haar plan. Wel geeft zij aan de Governance Code Cultuur te hanteren en licht zij beknopt toe hoe taakverdeling, bevoegdheden, toezicht en deskundigheid zijn vastgelegd in het bestuursmodel.

Toneelgroep Oostpool

€ 2.670.000
geadviseerd subsidiebedrag

€ 2.675.000
gevraagd subsidiebedrag

De aanvraag is gebaseerd op artikel 3.9 van de Subsidieregeling culturele basisinfrastructuur 2017 – 2020.

Stichting Toneelgroep Oostpool (hierna: Toneelgroep Oostpool) maakt kleine- en grotezaalproducties voor publiek vanaf twaalf jaar in Arnhem en in de rest van Nederland. Het gezelschap omschrijft zichzelf als 'huis van makers' en wil via een breed aanbod een breed publiek trekken. De verschillende makers concentreren hun producties gezamenlijk rondom de vraag 'hoe nu mens te zijn'. Toneelgroep Oostpool ziet naar eigen zeggen theater als middel voor onvoorziene ontmoetingen met andere mensen, tijden en denkbeelden. Het gezelschap beschikt over een eigen theaterzaal in Arnhem, Huis Oostpool, en profileert zich als huisgezelschap van Oost-Nederland. Het richt zich daarnaast op landelijke samenwerkingen met andere gezelschappen, podia en festivals. Daarnaast vervult Toneelgroep Oostpool nadrukkelijk de rol van talentontwikkelaar van jong maar reeds bewezen talent dat kan doorgroeien naar grootschalig theater.

Subsidieadvies

De Raad voor Cultuur adviseert Stichting Toneelgroep Oostpool een subsidiebedrag toe te kennen van € 2.670.000.

De raad oordeelt over het geheel genomen positief over Toneelgroep Oostpool. Het gezelschap heeft de komende periode een getalenteerde groep regisseurs en acteurs onder zijn hoede. De raad vindt de aangekondigde plannen interessant. De raad verwacht van Toneelgroep Oostpool dat zij zich als groot theatergezelschap in de basisinfrastructuur meer dan in de afgelopen subsidieperiode gaat richten op de grote zaal.

De raad waardeert de trailervoorstellingen en de overige educatieve activiteiten van het gezelschap. Ook vindt de raad het stadsproject een goede stap om meer te wortelen in de regio. Toneelgroep Oostpool bereikt een groot, relatief jong publiek, met name in de kleine zaal. De raad gaat ervan uit dat het gezelschap de komende jaren moeite zal doen om het aantal speelbeurten en het publieksbereik in de grote zaal te vergroten. De raad is benieuwd welke extra marketingstrategieën worden gekozen om meer publiek te trekken in Oost-Nederland. Toneelgroep Oostpool is financieel stabiel en gaat goede strategische en inhoudelijke samenwerkingen aan.

Beoordeling

Kwaliteit

Toneelgroep Oostpool heeft zich de afgelopen jaren ontwikkeld tot een theatergezelschap met een divers palet aan artistieke signaturen. De verschillende regisseurs(groepen) leveren een spannend, interessant en breed aanbod op. Daarbij is het de raad opgevallen dat de kwaliteit van de producties onderling sterk verschilt.

De komende periode is er een wisseling te zien in het artistieke team van Toneelgroep Oostpool. Sarah Moeremans en Jeroen De Man nemen, naast Marcus Azzini en Timothy de Gilde, de plaats in van Joeri Vos en Boogaerdt/Van der Schoot. De raad kijkt uit naar deze nieuwe constellatie van artistieke signaturen. De verbindende thematiek van 'hoe nu mens te zijn' komt tot uiting in de keuze van de stukken. Ook stemmen de nieuwe namen in de 'pool' van acteurs de raad positief. Toneelgroep Oostpool heeft daarmee een relatief jonge, vaardige en energieke groep van acteurs tot haar beschikking. Wel mist de raad een meer cultureel diverse samenstelling.

Toneelgroep Oostpool maakt daarnaast speciale theaterproducties voor het voortgezet onderwijs die worden opgevoerd in een trailer op het schoolplein. Voor deze producties werkt de instelling sinds drie jaar nauw samen met het jeugdtheatergezelschap Sonnevanck. De producties worden gekenmerkt door een energieke stijl en sluiten inhoudelijk goed aan bij de belevingswereld van jongeren.

De raad vindt het opvallend dat de artistieke ambities en prioriteiten van Toneelgroep Oostpool de afgelopen jaren voornamelijk gericht waren op de kleine en middelgrote zaal (waaronder het eigen Huis Oostpool). De raad constateert dat het gezelschap in 2013 en 2014 aanzienlijk minder in de grote zaal heeft gespeeld dan in de kleine en middelgrote zaal en dat de meest onderscheidende producties niet in de schouwburgzaal hebben plaatsgevonden. Daarnaast merkt de raad op dat het gezelschap de afgelopen jaren weinig in Stadstheater Arnhem heeft gespeeld. Toneelgroep Oostpool heeft als groot theatergezelschap in de basisinfrastructuur de opdracht om in substantiële mate in de grote zaal te spelen. De raad vindt dat het gezelschap tot nu toe op dit gebied een minimale inspanning heeft getoond. In dit kader merkt de raad ook op dat Toneelgroep Oostpool met haar kleinezaalvoorstellingen veelvuldig en/of langdurig in vlakkevloertheaters in het land speelt, met verdringing van kleinere gezelschappen tot gevolg.

Vier jaar geleden merkte de raad in zijn advies op dat het gezelschap zich nog in de grote zaal moest bewijzen. De raad vindt dat het bespelen van de grote zaal nog steeds een aandachtspunt is voor Toneelgroep Oostpool en hij mist daarop een reflectie in de aanvraag.

De plannen voor de komende periode lijken te wijzen op een lichte verschuiving: Toneelgroep Oostpool heeft een intentieverklaring getekend voor een samenwerking met het Stadstheater Arnhem en het gezelschap is in gesprek met andere schouwburgen in de regio om de ambitie ‘huisgezelschap van Oost-Nederland’ nader invulling te geven. Bovendien zijn de plannen wat betreft de grote zaal interessant en kijkt de raad uit naar de eerste stappen van De Man en De Gilde naar de grote zaal. De raad is blij met de afstemming tussen Toneelgroep Oostpool en productiehuis De Nieuwe Oost, maar mist op dit vlak nog concrete plannen. Vooralsnog richt het gezelschap zich zowel op De Nieuwe Oost als op Productiehuis Frascati.

De raad verwacht dat Toneelgroep Oostpool de komende jaren laat zien dat zij terecht wordt aangemerkt als een groot theatergezelschap. Dat betekent meer speelbeurten en bezoekers per grotezaalproductie, een stevige begeleiding van de jonge makers naar de grote zaal en een goede relatie met de schouwburg in de eigen standplaats.

Educatie en participatie
De raad vindt de verantwoordelijkheid die Toneelgroep Oostpool op het gebied van educatie neemt zeer goed en inspirerend. Naast de trailervoorstellingen organiseert Toneelgroep Oostpool diverse andere activiteiten voor jonge theaterliefhebbers, waarmee zij ook daadwerkelijk een jong publiek weet aan te trekken.

De raad is enthousiast over de nieuwe concepten die het gezelschap in aanvulling op de andere educatieve activiteiten gaat uitproberen; ze zijn verdiepend en maatschappelijk interessant. Zo kijkt de raad uit naar het jaarlijks terugkerende stadsproject waarin het gezelschap ingaat op actuele thema’s. Met dit project sluit Toneelgroep Oostpool goed aan bij haar streven om zich in Oost-Nederland als huisgezelschap te profileren. Bovendien is dit een stap in de goede richting om een diverser publiek te bereiken.

Maatschappelijke waarde

Publieksbereik
Toneelgroep Oostpool heeft de afgelopen jaren, met gemiddeld ruim 42.000 bezoekers in 2013 en 2014, voldoende publiek getrokken. De grotezaalvoorstellingen zijn daarentegen aanzienlijk minder goed bezocht. Het gezelschap heeft de afgelopen jaren succesvol geïnvesteerd in het aantrekken van een jong publiek. Toneelgroep Oostpool verwacht in de komende periode een toename van het aantal voorstellingen en bezoekers. Op basis van de

gerealiseerde toename van het bezoek in 2014 en de voorgenomen toename van het aantal voorstellingen, vindt de raad deze ambitie reëel.

Toneelgroep Oostpool wil de komende periode minder losse speelbeurten in het land verzorgen en langere speelreeksen in de regionale theaters houden, om het aantal bezoekers uit Oost-Nederland - ten opzichte van de totale omvang - gemiddeld met een kwart te vergroten. De raad is benieuwd welke extra marketingstrategieën er worden gekozen om dit proces beter te begeleiden. Het marketingplan gaat vooralsnog in op het meest noodzakelijke, maar mist een strategie waarmee de gewenste publiekstoename in Oost-Nederland kan worden gerealiseerd.

Het experiment met verschillende aanvangstijden van voorstellingen in eigen huis vindt de raad een goed idee. Zo kan het gezelschap meer rekening houden met de verschillende wensen van het publiek.

Ondernemerschap
Toneelgroep Oostpool heeft de afgelopen jaren nieuwe sponsoren aangetrokken, haar netwerk uitgebreid en hoge inkomsten uit kaartverkoop en coproducties gehaald. De financieringsmix van het gezelschap vertoont een relatief stabiel beeld en het haalt de eigen inkomstennorm.

De Governance Code Cultuur wordt toegepast, al wordt in de aanvraag onvoldoende toegelicht op welke manier Toneelgroep Oostpool daarmee omgaat. Het personeelsbeleid valt in positieve zin op. Er is een onderbouwde toelichting op het aanstellingsbeleid van de instelling. Wel vindt de raad het opvallend dat de Code Culturele Diversiteit nu pas op de rol staat om besproken te worden met de raad van toezicht.

Tryater

€ 1.600.000
geadviseerd subsidiebedrag

€ 1.607.400
gevraagd subsidiebedrag

De aanvraag is gebaseerd op artikel 3.8 van de Subsidieregeling culturele basisinfrastructuur 2017 – 2020.

Stichting Fryske Toaniel Stifting Tryater (hierna: Tryater) maakt in en vanuit Friesland theater voor volwassenen, jeugd en jongeren – met de Friese taal als uitgangspunt. Het gezelschap nodigt een breed publiek uit tot reflectie, ontmoeting en gesprek. Tryater wil 'de voorwaarden scheppen voor een vitale, duurzame ontwikkeling van het culturele klimaat in Friesland en de noordelijke regio'. Er wordt vooral gekozen voor politiek-maatschappelijke thema's, waarin de Friese cultuur in relatie wordt gebracht met globale ontwikkelingen. Het gezelschap zoekt zijn publiek, behalve in theaters, ook in dorpshuizen, sporthallen en scholen en op bijzondere locaties.

Subsidieadvies

De Raad voor Cultuur adviseert Stichting Fryske Toaniel Stifting Tryater een subsidiebedrag toe te kennen van € 1.600.000.

De raad ziet Tryater als een sterke speler in Friesland, waarbij zijn kracht vooral ligt in het levend houden van de Friese (taal)cultuur. Tryater weet tot in de haarvaten van de provincie door te dringen door op talloze locaties in dorpen en steden te spelen, en bereikt daarmee een groot publiek van volwassenen, kinderen en jongeren. De raad waardeert de manier waarop Tryater jonge talenten onder zijn hoede neemt. In dit licht is onder andere de ondersteuning die het gezelschap verleent aan nieuwe jonge Friese collectieven (Tryater Satellyt) veelzeggend. Al met al levert Tryater met zijn aanbod een grote bijdrage aan de ontwikkeling en het behoud van de Friese (taal)cultuur.

De zorgelijke financiële situatie waarin Tryater ten tijde van de vorige adviesronde verkeerde, heeft het achter zich gelaten. De beoogde publieksaantallen zijn gehaald, waardoor Tryater nu een financieel gezonde instelling is.

Beoordeling

Kwaliteit

De raad oordeelt positief over de manier waarop Tryater in de afgelopen periode zijn rol in de stad en regio heeft ingevuld. Hij is van mening dat de kracht van Tryater niet zozeer ligt in de artistieke ontwikkeling van het theater, als wel in de wijze waarop het gezelschap door middel van theater de Friese (taal)cultuur levend weet te houden. Daaraan geeft het gezelschap vorm door voornamelijk nieuwe verhalen te vertellen die aansluiten bij de Friese identiteit en actualiteit.

Tryater geeft in zijn plan blijk van een uitgekristalliseerde visie op de manier waarop het aan deze regionale functie gestalte wil geven. Het gezelschap ziet het beeld van Friesland als gesloten monocultuur als achterhaald en wil de Friese identiteit in een breder cultureel verband plaatsen. Het Fries wordt naar voren gebracht als onderdeel van een meertalige realiteit en het gezelschap kiest vooral voor politiek-maatschappelijke thema's, waarin het de vertaalslag maakt van globale vraagstukken naar de eigen belevingswereld. In de ogen van de raad is Tryater goed tot in de haarvaten van de Friese cultuur doorgedrongen, met zijn vele speelbeurten buiten het theater, zoals in buurthuizen en andere maatschappelijke locaties. Dat Tryater met een regie van artistiek leider Ira Judkovskaja de opening van Leeuwarden-Fryslân Culturele Hoofdstad van Europa 2018 zal verzorgen, onderstreept nog eens dat het gezelschap een culturele spilfunctie vervult in de eigen provincie.

De raad is positief over de keuze van Tryater om acteursbezettingen samen te stellen uit bekende Tryater-acteurs en jonge Friese spelers uit de eigen interne opleiding, aangevuld met jonge acteurs van nationale theateropleidingen en bekende Nederlandse acteurs. Hiermee levert Tryater een goede bijdrage aan de talentontwikkeling in het Friese taalgebied. Ook de gekozen gastregisseurs hebben in de huidige periode gezorgd voor een nieuwe artistieke impuls.

De raad merkt wel op dat de kwaliteit van de producties van Tryater op het gebied van spel, regie en scenografie weinig innovatief is. In een provincie met een relatief klein cultureel aanbod vindt minder artistieke kruisbestuiving plaats dan in de rest van Nederland. Daarbij lijkt er bij het gezelschap meer oog te zijn voor de inbedding in de Friese cultuur dan voor de artistieke waarde van het gepresenteerde werk.

De raad erkent dat Tryater voor de lastige taak staat zijn artistieke niveau naar een hoger peil te brengen, zonder zijn brede (niet altijd met theater vertrouwde) publiek van zich te vervreemden. Toch vindt hij dat het gezelschap de komende periode de mogelijkheden moet onderzoeken om de producties in artistiek opzicht te verbeteren.

Wat dit betreft ziet de raad een positieve impuls in het talentontwikkelingstraject dat Tryater jonge regisseurs aanbiedt. Tryater Satellyt, waarmee het gezelschap jonge Friese collectieven en makers gebruik laat maken van zijn faciliteiten en voorziet van zakelijk en artistiek advies, vindt de raad een sterk initiatief. Het bestaan van deze collectieven toont de positieve invloed aan die Tryater heeft uitgeoefend op het theaterklimaat in Friesland.

De jeugdvoorstellingen die Tryater maakt onder de noemer Tryater Jong, hadden in de huidige periode vooral een fysiek karakter. Het verbaast de raad dat de Friese taal hierbij niet meer op de voorgrond stond. Uit de plannen voor de komende jaren kan de raad niet opmaken in hoeverre in de meeste 4+- en 8+-voorstellingen gebruik wordt gemaakt van tekst, hoewel een van de 4+-voorstellingen over meertaligheid zal gaan. De raad hoopt dat het gezelschap ook de jongste Friezen zal meenemen in zijn enthousiasme voor de Friese taal.

Educatie en participatie
Met betrekking tot het aanbod voor de jeugd blijft de doelstelling van het gezelschap om ieder Fries kind in het primair onderwijs ten minste één keer een voorstelling van Tryater Jong te laten zien. De raad waardeert dit streven.

Met zijn educatieve aanbod laat Tryater zien hoe educatie kan functioneren als integraal onderdeel van de theaterpraktijk. Het educatiepakket bedient zowel kinderen, jongeren als volwassenen. In de programma's voor de jeugd ligt de nadruk op taalvaardigheid (primair onderwijs) en de ontwikkeling van persoonlijk sociaal bewustzijn (voortgezet onderwijs). Voor volwassenen zijn er bij voorstellingen participatieprogramma's rond hun persoonlijke sociale context. Participatie is ook een terugkerend element in Tryaters voorstellingen, vooral bij de community-gebaseerde projecten.

Maatschappelijke waarde

Publieksbereik
Hoewel de raad met betrekking tot de huidige periode heeft geoordeeld dat de voorziene stijging van bezoekersaantallen erg rooskleurig was, zijn de beoogde aantallen ruimschoots gehaald. Prijzenswaardig is het fijnmazige speelveld dat het gezelschap al lange tijd in stand houdt en de manier waarop het zijn achterban weet te mobiliseren in buurthuizen en andere gemeenschapsgebouwen, evenals in theaterzalen.

Met enkele producties speelt Tryater in op het gegeven dat de bevolkingssamenstelling ook in Friesland, zij het in minder sterke mate dan elders in het land, verandert. De raad vindt dat positief.

Tryater legt voor de komende periode een redelijk marketingplan neer om zijn voorstellingen

en activiteiten onder de aandacht te brengen. De raad vindt dat het gezelschap goed uitwerkt hoe diverse publieksgroepen worden bereikt en hoe het zijn prijsstrategie daarop afstemt.

Het valt de raad verder op dat Tryater de komende periode meer (school)voorstellingen gaat spelen, maar daarbij een sterke afname van bijna 14.000 toeschouwers verwacht. Het gezelschap schrijft dat het de nadruk meer wil leggen op het vergroten van de maatschappelijke impact en de inhoudelijke ontwikkeling van producties dan op publieksaantallen. Er worden daarom minder grootschalige locatieproducties gemaakt. De raad ondersteunt deze keuze. In 2018 worden er, met het oog op de grote openingsproductie van Leeuwarden-Fryslân 2018, wel meer bezoekers verwacht.

Ondernemerschap
Naar aanleiding van de vorige aanvraag heeft de raad geconstateerd dat de financiële situatie zorgelijk was en extra aandacht nodig had. In de periode 2013 – 2016 heeft Tryater op dit vlak een positieve kentering laten zien. Het gezelschap heeft zijn financiële positie op peil gebracht en heeft ruim aan de eigen inkomstennorm voldaan, vooral door de verkoop van voorstellingen. Het gezelschap heeft de afgelopen periode een ander bestuursmodel ontwikkeld, met de Governance Code Cultuur als uitgangspunt. Als werkgever heeft Tryater in de periode 2013 – 2016 het aantal vaste medewerkers teruggebracht, om meer te gaan werken met zzp'ers. Allen worden betaald volgens de cao Theater. Er zijn meer werknemers aangetrokken om de overheadstaken beter uit te voeren. Dit alles getuigt van een actief ondernemerschap.

Een zwak punt is dat het verdienmodel in vrij grote mate leunt op subsidies van OCW. Van de provincie Friesland en de gemeente Leeuwarden verwacht Tryater kleine structurele subsidies. Ook het aantrekken van bedrijven en sponsors blijft in de Friese regio lastig, wat voor Tryater reden is om zich de komende periode meer toe te leggen op het maken van vrienden en bedrijfsvriendschappen. Ook hiermee zijn echter relatief kleine bijdragen gemoeid.

Voor het overige voorziet de raad weinig risico's voor de komende periode. Bij tegenvallende inkomsten kan Tryater geplande programmaonderdelen relatief eenvoudig laten vallen, waardoor de continuïteit van de organisatie niet in gevaar komt.

Het Zuidelijk Toneel

€ 0
geadviseerd subsidiebedrag

€ 1.600.000
gereserveerd subsidiebedrag

€ 1.600.000
gevraagd subsidiebedrag

De aanvraag is gebaseerd op artikel 3.8 van de Subsidieregeling culturele basisinfrastructuur 2017 – 2020.

Stichting Het Zuidelijk Toneel (hierna: Het Zuidelijk Toneel) is een middelgroot toneelgezelschap dat producties maakt voor schouwburgen, theaterzalen en locaties in BrabantStad, Nederland en het buitenland, met name Vlaanderen. Het gezelschap wordt sinds medio 2015 geleid door niet-regisserend intendant Piet Menu en profileert zich als een organisatie waarin de autonomie van de kunstenaars optimaal tot haar recht komt. Menu nodigt een grote variëteit aan jonge en gevestigde Nederlandse en Vlaamse makers uit zich te ontwikkelen en hun werk aan een publiek te tonen. Het gezelschap wil verbinding zoeken in de regionale economie en de (regionale) samenleving. Het Zuidelijk Toneel wil publiek en makers op vele manieren uitdagen om het perspectief van de ander op het hier en nu te leren kennen.

Subsidieadvies

De Raad voor Cultuur adviseert Stichting Het Zuidelijk Toneel geen subsidiebedrag toe te kennen, tenzij de instelling een nieuw activiteitenplan indient dat voldoet aan de volgende voorwaarden.

- **Een herkenbare identiteit van het gezelschap met een inhoudelijke samenhang en hiërarchie van de plannen.**
- **Meer aandacht voor de band met de regio en de landelijke uitstraling.**
- **Marketingplannen en een merkenstrategie in het verlengde van het nieuwe profiel.**
- **Een betere financiële onderbouwing van de plannen met een solide verdienmodel.**

Het Zuidelijk Toneel gaat in de komende periode een nieuwe artistieke koers varen, met als directeur een niet-regisserend intendant. De raad vindt dit een interessante invulling van het artistiek leiderschap en heeft vertrouwen in de persoon die deze functie gaat uitvoeren. De raad is van mening dat het gezelschap de komende jaren een relevante taak kan uitvoeren op het gebied van doorstroming van talent naar de grote zaal.

De raad oordeelt echter negatief over de uitwerking van de plannen. Hij vindt dat het hierin ontbreekt aan samenhang, hiërarchie en focus. Ook wordt onvoldoende duidelijk hoe de instelling zich met de eigen regio gaat verbinden. De instelling zal zich met haar nieuwe profiel opnieuw in de markt moeten zetten en de raad vindt dat zij daar nog geen geloofwaardige strategieën voor heeft ontwikkeld. De raad maakt zich ook zorgen over het financiële fundament onder de plannen.

Beoordeling

Kwaliteit

De langdurige ziekte van de vorige artistiek directeur, Matthijs Rümke, heeft de afgelopen jaren voor onrust gezorgd bij Het Zuidelijk Toneel. Een aantal grotezaalproducties kwam in de ogen van de raad niet goed uit de verf; de afwezigheid van Rümke heeft daar waarschijnlijk toe bijgedragen. Ook werden enkele grotezaalproducties afgelast.

De raad oordeelt positiever over de talentontwikkeling van makers in de drie Brabantse steden Tilburg, Eindhoven en ’s-Hertogenbosch. Met deze – vaak geslaagde – projecten heeft de instelling zich overtuigend geprofileerd als het gezelschap van BrabantStad. Door de variëteit van die makers en de afwezigheid van een artistiek directeur is de artistieke identiteit van het gezelschap de afgelopen jaren echter niet goed uit de verf gekomen.

In september 2015 is Piet Menu aangetreden als de nieuwe artistiek directeur. Hij functioneert als niet-regisserend intendant, die een grote schare makers en gezelschappen aantrekt om onder de vlag van Het Zuidelijk Toneel theaterproducties te maken. De raad vindt een dergelijke invulling van het artistiek leiderschap interessant. Deze keuze geeft Het Zuidelijk Toneel als theatergezelschap een onderscheidend profiel. De raad meent ook dat Menu, gezien zijn netwerk en ervaring, deze taak goed zou kunnen uitvoeren.

Hoewel het gezelschap voor de komende jaren een aantal talentvolle Nederlandse en Vlaamse makers heeft uitgenodigd, oordeelt de raad negatief over het artistieke programma dat Het Zuidelijk Toneel wil uitvoeren. Hierin ontbreken inhoudelijke samenhang en hiërarchie, waardoor de eigen identiteit van Het Zuidelijk Toneel onzichtbaar dreigt te worden. De raad is van mening dat het noodzakelijk is om bij zo'n grote diversiteit van makers meer structuur aan te brengen. Daardoor kunnen bepaalde makers gezichtsbepalender worden en bepaalde thema's de inhoudelijke samenhang vergroten. Het programma voor de komende jaren oogt nu eerder als het aanbod van een impresariaat, waarbij Het Zuidelijk Toneel als coproducent slechts zijn naam aan de projecten heeft verbonden. De raad vindt de herkenbaarheid van het gezelschap een groot punt van zorg.

De raad mist in de aanvraag ook concrete plannen van Het Zuidelijk Toneel om zich te verbinden met de eigen regio. De verbindingen met Brabantse steden zijn onvoldoende uitgewerkt. Hij vreest dat de band die het gezelschap de afgelopen jaren met een aantal steden heeft aangehaald, zal verslappen.

Het Zuidelijk Toneel schrijft in zijn plan dat de keuze voor een intendant het mogelijk maakt zich meer te concentreren op talentontwikkeling en de doorstroming van talent naar de grote zaal. De raad is van mening dat de instelling daarmee een relevante taak op zich neemt.

Educatie en participatie

De raad waardeert het dat Het Zuidelijk Toneel zijn educatiebeleid afstemt met Theater Artemis. In de afgelopen jaren heeft dat geleid tot een goed aanbod van activiteiten voor het primair en voortgezet onderwijs. Door deze samenwerking kan de pool van theaterdocenten worden gedeeld en kan een doorlopende leerlijn tot stand worden gebracht. De raad vindt ook de verbinding met het vmbo, het mbo en het hoger onderwijs interessant.

Het huidige educatiebeleid wordt grotendeels voortgezet. De raad vraagt zich af of dit past bij de gewijzigde koers die het gezelschap de komende jaren inslaat. Het is onduidelijk hoe de educatieve activiteiten zullen aansluiten bij de makers die bij Het Zuidelijk Toneel gaan werken en bij hun producties. De raad vindt het daarbij van belang dat een juist evenwicht wordt gevonden tussen vraag- en aanbodgestuurde activiteiten.

Het gezelschap zegt speciale aandacht te hebben voor het sociale aspect van theater. Daarom wil het jaarlijks twee producties opzetten met de participatie van niet-acteurs, zoals een project met moslima's over mannelijkheid. De raad vindt dit een loffelijk streven.

Maatschappelijke waarde

Publieksbereik

Het Zuidelijk Toneel heeft de afgelopen periode gewerkt met drie stadskunstenaars en heeft een alliantie gesloten met zeven theaters in zijn eigen regio. Dit heeft geleid tot een grote zichtbaarheid in het zuiden van het land. Het gemiddelde aantal bezoekers fluctueerde de afgelopen jaren sterk, tussen de 24.000 en de 38.000 per jaar.

De raad maakt zich zorgen over het toekomstige publieksbereik in relatie tot het artistieke beleid van Het Zuidelijk Toneel. De instelling verwacht geen toename van het publiek ten opzichte van het aantal bezoekers in 2015 (bijna 38.000), maar de raad vraagt zich af of het verwachte aantal behaald kan worden. Daarvoor zijn de gekozen makers en titels (nog) niet bekend genoeg. De instelling zal zich, gezien haar nieuwe profiel, opnieuw in de markt moeten zetten. Zij reflecteert wel op de 'variabele identiteit' van het merk, maar heeft daar in

de ogen van de raad nog geen geloofwaardige strategie voor. In het plan wordt onvoldoende overtuigend gewerkt aan een draagvlak bij podia in de eigen regio en in het land.

Ondernemerschap
Het Zuidelijk Toneel verkeert in de huidige periode in een gezonde financiële situatie. Het gezelschap heeft de eigen inkomstennorm gehaald en beschikt over voldoende eigen vermogen.

De raad maakt zich echter zorgen over het financiële fundament onder de plannen. Het nieuwe profiel van Het Zuidelijk Toneel vereist een degelijk marketingplan en een solide verdienmodel, maar beide ontbreken vooralsnog. De instelling kondigt aan dat zij bij tegenvallende inkomsten aanspraak doet op het eigen vermogen.

Uit het plan kan niet worden opgemaakt hoe de samenhang tussen vrijwillig, vast en flexibel personeel wordt bewaakt. Het Zuidelijk Toneel kondigt aan dat wordt geïnvesteerd in de kwaliteitsverhoging van projectmedewerkers. De raad juicht dat toe, maar kan niet beoordelen op welke wijze dat gaat plaatsvinden.

Het Zuidelijk Toneel heeft de aanbevelingen uit de nieuwe Governance Code Cultuur overgenomen, maar het is niet duidelijk hoe het hieraan vorm heeft gegeven.

Podiumkunsten
Jeugdtheater

Inleiding
Theater en jeugdtheater

De theatergezelschappen en jeugdtheatergezelschappen in de basisinfrastructuur bekleden een belangrijke positie binnen het Nederlandse theaterbestel. Deze instellingen waarborgen dat er in Nederland hoogwaardig en landelijk gespreid theateraanbod is voor de grote zaal. De jeugdgezelschappen zorgen voor jeugdtheateraanbod voor kinderen en jongeren vanaf vier jaar, dat gespreid over het land binnen én buiten schooltijd in theaterzalen en op scholen wordt opgevoerd. Net als iedere andere instelling in de basisinfrastructuur vervullen de theater- en jeugdtheatergezelschappen een functie op het gebied van educatie en participatie. De theatergezelschappen hebben daarnaast een opdracht gekregen om de ontwikkeling van nieuw talent te stimuleren.

De theaterinstellingen in de basisinfrastructuur (met een totaalbudget van 24.212.000 euro) verzorgen, samen met de gezelschappen en initiatieven die het Fonds Podiumkunsten subsidieert (met een budget voor de Meerjarige activiteitensubsidies van 10.200.000 euro), een groot deel van het Nederlandse theateraanbod. Daarnaast is er ook nog een aantal niet-gesubsidieerde theaterproducenten wier voorstellingen op de Nederlandse podia te zien zijn.

De basisinfrastructuur biedt ruimte aan negen theatergezelschappen: vier grote gezelschappen, vier middelgrote gezelschappen en één Friestalig gezelschap. Eén van deze theatergezelschappen komt in aanmerking voor een extra subsidie van 10 procent in het kader van internationale excellentie.

Daarnaast is er ruimte voor negen jeugdtheatergezelschappen. In de vorige subsidieperiode was er ruimte voor acht jeugdtheatergezelschappen, maar nadat de Tweede Kamer in een motie had gepleit voor een extra jeugdtheatergezelschap is het aantal plekken met één uitgebreid.

De minister van OCW heeft negen aanvragen ontvangen voor de functie van theatergezelschap en twaalf aanvragen voor de functie van jeugdtheatergezelschap. De raad heeft derhalve een keuze moeten maken tussen een aantal jeugdtheatergezelschappen, alsmede tussen drie theatergezelschappen die een aanvraag hebben ingediend voor één van de twee beschikbare plekken voor groot theatergezelschap in een grote gemeente (zie verder in deze inleiding voor deze afwegingen). Over subsidiëring van de overige aanvragende theatergezelschappen adviseert de raad positief, met uitzondering van Theater Utrecht; deze instelling werd inhoudelijk positief beoordeeld maar voldeed de afgelopen periode niet aan de eigen inkomstennorm. Theater Utrecht komt daarom op grond van artikel 3.5, lid 1 van de Subsidieregeling culturele basisinfrastructuur 2017 – 2020 niet voor subsidie in aanmerking.

Transities bij de theatergezelschappen

Een belangrijke ontwikkeling bij de theatergezelschappen is dat bij veel van deze instellingen in deze periode transities plaatsvinden. Twee grote theatergezelschappen, het Nationale Toneel en het Ro Theater, staan aan de vooravond van een fusie van een aantal partners, waaronder de plaatselijke schouwburg. Zodoende zullen in Den Haag en Rotterdam volgend jaar theaterinstellingen ontstaan die qua organisatievorm lijken op de Duitse stadstheaters: podium en de belangrijkste bespeler ervan vormen één organisatie. De raad is nieuwsgierig naar de wijze waarop zulke stadstheaters zich in het Nederlandse theaterbestel zullen ontwikkelen en wat het betekent voor het reisbeleid en de veelvormigheid van het aanbod op deze podia.

Bij een aantal andere gezelschappen heeft gedurende de afgelopen periode een wisseling van de wacht plaatsgevonden, of die zal dit jaar plaatsvinden. Een nieuwe generatie theatermakers is doorgestroomd naar de directies van BIS-gezelschappen. Dat is niet alleen goed voor de artistieke ontwikkelingen in het Nederlandse theater, het laat ook zien dat talentontwikkeling zijn vruchten afwerpt. Regisseurs die zich de afgelopen jaren bij productiehuizen en bij BIS-theatergezelschappen artistiek en zakelijk hebben ontwikkeld zijn nu klaar voor een volgende stap in hun carrière. Ook een aantal jeugdtheatergezelschappen richten zich op de opvolging van de artistiek directeur op kortere of langere termijn.

Worteling in de stedelijke regio en nieuw reisbeleid

De afgelopen jaren hebben veel theater- en jeugdtheatergezelschappen zich steviger geworteld in de eigen stad en regio. De banden met de podia ter plekke zijn aangehaald en er zijn veel samenwerkingen ontstaan met lokale instellingen. De raad constateert dat deze ontwikkeling zich voortzet. Niet alleen door eerdergenoemde fusies tot stadstheaters maar ook doordat het reisbeleid zich meer concentreert op de eigen omgeving. Soms gaat dit gepaard met een inhoudelijke koerswijziging; zo sluit het repertoire van Toneelgroep Maastricht ook aan bij Limburgse thematiek.

Parallel aan deze ontwikkeling loopt een ander reisbeleid. Enkele theatergezelschappen brengt het aantal speelplekken in het land terug en kiest een beperkt aantal steden waar ze meer voorstellingen spelen. De raad heeft begrip voor deze beleidsverandering en ziet de voordelen van een dergelijke geconcentreerde spreiding. Tegelijkertijd benadrukt hij dat dit niet ten koste mag gaan van de toegankelijkheid en beschikbaarheid van het gesubsidieerde theateraanbod. Daarnaast is het van belang dat de verschillende theatergezelschappen onderling de taken verdelen op dit gebied. Daarom waardeert de raad het dat er ook theatergezelschappen zijn die juist een sterke verantwoordelijkheid nemen bij het reizen door het land, zodat er hoogwaardig gesubsidieerd aanbod wordt gespeeld in middelgrote steden.

Jeugdtheatergezelschappen schrijven in hun plannen dat de publieksinkomsten onder druk staan. Zij constateren dat de hoogte voor uitkoopsommen onder druk staat. Deze zijn volgens hen zelfs lager dan vier jaar geleden. De reden lijkt te liggen in de afname van de vraag naar jeugdtheatervoorstellingen. De raad erkent deze zorgen van de instellingen.

Nieuw publiek en culturele diversiteit

De raad hecht er veel belang aan dat theaterinstellingen strategieën ontwikkelen om nieuw en ander publiek te bereiken. De theatersector heeft zich de afgelopen tijd gebogen over dit vraagstuk; hij heeft de commissie-Ter Horst ingesteld die aanbevelingen heeft gedaan om het toneelpubliek te vergroten en er is een dialoog op gang gekomen tussen de theatergezelschappen en een aantal belangrijke podia. De raad juicht deze ontwikkelingen toe en constateert dat veel theatergezelschappen in hun plannen verwijzen naar de commissie-Ter Horst en aanbevelingen uit haar rapport overnemen. Tegelijkertijd is het nog te vroeg om te kunnen voorzien of alle theatergezelschappen op dit vlak de komende jaren werkelijk verschil zullen maken, met name met betrekking tot culturele diversiteit.

De raad vindt het daarbij ook belangrijk dat er een goede afstemming plaatsvindt tussen de theaterinstellingen. Zij dragen de verantwoordelijkheid voor de productie van het groot gemonteerde theateraanbod en daarom is het noodzakelijk dat zij in hun profilering, hun reisbeleid en hun marketing gezamenlijk optrekken of onderling afspraken maken. In de subsidieaanvragen heeft de raad helaas niets teruggelezen over een dergelijke afstemming.

Bij het bereiken van nieuw publiek verdient culturele diversiteit speciale aandacht. Het valt de raad op dat de demografische ontwikkeling in met name de grote steden nog steeds in geringe mate is terug te zien in het aanbod van de theaters en de bezoekerssamenstelling. Er wordt bij een aantal theatergezelschappen wel een groter bewustzijn tentoongespreid op het gebied van culturele diversiteit. Maar over de gehele linie wordt er nog te weinig ambitie getoond.

Zowel voor als achter de schermen kleurt het podiumkunstenveld nog steeds grotendeels wit. Dit komt ten dele door het type aanbod. Maar ook doordat de instellingen de ervaring en kennis van een steeds groter wordende groep intercultureel publiek nog te weinig inzetten om deze groepen aan zich te binden. Dit geldt met name voor de jonge cultureel diverse generatie. Die wordt nog niet genoeg op waarde geschat. Vooral daar liggen kansen, zeker in de vier grote steden waar bijna meer dan de helft van de jonge mensen een cultureel diverse achtergrond heeft.

De jeugdtheatergezelschappen steken hierbij gunstig af. De raad las in veel van hun plannen een relevante reflectie op dit onderwerp. De raad constateert ook dat bij de jeugdtheatergezelschappen meer acteurs met een biculturele achtergrond op het toneel staan dan bij de theatergezelschappen. Ook bij de samenstelling van de organisatie wordt hieraan meer aandacht besteed.

Talentontwikkeling

Met ingang van de huidige subsidieperiode hebben de theatergezelschappen een expliciete taak gekregen om de talentontwikkeling van nieuwe makers te ondersteunen. De instellingen namen daarmee een kerntaak van productiehuizen over, die niet langer in de basisinfrastructuur werden opgenomen. De raad is van mening dat de theatergezelschappen zich tot op zekere hoogte van deze taak hebben gekweten. Zoals gezegd is een aantal makers dat een ontwikkelingstraject bij theatergezelschappen volgde doorgestroomd. Tegelijkertijd is het aantal nieuwe talenten bij gezelschappen beperkt en constateert de raad dat de begeleiding niet altijd optimaal is. Daarom staat hij er positief tegenover dat productiehuizen vanaf de volgende periode weer structureel door de rijksoverheid worden gesubsidieerd.

Jeugdtheatergezelschappen hebben geen structurele taak op het gebied van talentontwikkeling, ook al spannen de meest jeugdtheatergezelschappen zich daar wel voor in. Dat juicht de raad toe, maar hij ziet evenwel dat de mogelijkheden voor talenten om zich tot jeugdtheatermaker te ontwikkelen beperkt zijn. Er zijn ook maar weinig productiehuizen die zich specifiek toeleggen op de talentontwikkeling van jeugdtheatermakers.

Erfgoed in de podiumkunsten

Eind vorig jaar heeft een aantal dramaturgen een brief geschreven aan de raad en de minister, waarin ze hun zorgen uiten over de wijze waarop nu het erfgoed van de podiumkunsten wordt beheerd. Ze wijzen erop dat er sinds het verdwijnen van het Theater Instituut Nederland te weinig faciliteiten zijn om de continu groeiende verzameling van materialen van en gegevens over theaterproducties adequaat te archiveren. Veel gezelschappen ondersteunen die oproep in hun subsidieaanvraag. De raad deelt die zorgen en is van mening dat de rijksoverheid haar verantwoordelijkheid hierin moet nemen. De raad oordeelt positief over de inzet die een aantal instellingen toont om hun voorstellingen digitaal vast te leggen.

Afweging theater

Drie instellingen hebben een subsidieaanvraag gedaan voor de categorie van groot theatergezelschap in de drie grote gemeenten Amsterdam, Den Haag en Rotterdam. Op grond van artikel 3.8, lid 2 van de Subsidieregeling culturele basisinfrastructuur 2017 – 2020 kunnen slechts twee instellingen in de grote gemeenten voor deze categorie in aanmerking komen. De raad heeft zijn keuze gemaakt op grond van een vergelijking van de kwaliteit van de instelling en de subsidieaanvraag.

- Toneelgroep Amsterdam is volgens de raad een toonaangevend theatergezelschap dat in vergelijking met de andere theatergezelschappen een grote internationale klasse heeft en zich zodoende in positieve zin onderscheidt. De theaterproducties zijn van hoge, innoverende kwaliteit en tonen op ieder gebied groot vakmanschap. In de plannen van het gezelschap wordt de kwaliteit van de instelling bestendigd.
- Het Nationale Theater i.o. heeft in de ogen van de raad plannen ontwikkeld waarin het

theatergezelschap op een goede manier verbonden wordt met de theaters waarmee het gaat fuseren. De raad heeft vertrouwen in de kwaliteit van de producties die de instelling aankondigt. Het Nationale Theater i.o. onderscheidt zich in het Nederlandse theaterbestel ook in belangrijke mate omdat het zijn verantwoordelijkheid neemt om met een aantal producties in de landelijke schouwburgen te spelen.
– Theater Rotterdam heeft volgens de raad een subsidieaanvraag ingediend waarin de plannen in vergelijking met de andere twee theatergezelschappen onvoldoende zijn uitgewerkt. De raad is van mening dat het in de aanvraag ontbreekt aan focus en samenhang, en dat in de plannen nader moet worden ingevuld hoe het gezelschap zich verhoudt tot de stad en haar veelkleurige bevolking. Theater Rotterdam biedt in de ogen van de raad op dit moment ook geen onderscheidende aanvulling op de andere twee theatergezelschappen.

Op basis van deze vergelijking adviseert de raad Toneelgroep Amsterdam en Het Nationale Theater i.o. als groot theatergezelschap te subsidiëren, en Theater Rotterdam als middelgroot theatergezelschap.

Afweging jeugdtheater

De Subsidieregeling culturele basisinfrastructuur 2017 – 2020 biedt ruimte aan negen jeugdtheatergezelschappen, waarbij er minimaal één per regio aanwezig moet zijn. Deze jeugdtheatergezelschappen kunnen gevestigd zijn in vier regio's en drie grote gemeenten, namelijk Amsterdam, Den Haag, Rotterdam en de regio's Noord, Oost, Midden en Zuid.

Twaalf instellingen hebben een aanvraag ingediend voor de functie van jeugdtheatergezelschap. Hiervan is er één gevestigd in Amsterdam (De Toneelmakerij), één in Den Haag (Het Nationale Theater i.o.), één in Rotterdam (Maas) en één in de regio Noord (Het Houten Huis). Daarnaast hebben twee instellingen in de regio Zuid een aanvraag ingediend (Het Laagland en Theater Artemis), drie in de regio Oost (Theatergroep Kwatta, Theater Sonnevanck en Het Toneelschap Beumer & Drost) en drie in de regio Midden (Het Filiaal theatermakers, Holland Opera en BonteHond).

Er moet in iedere regio minimaal één instelling gevestigd zijn en er kan een maximaal aantal van negen jeugdtheatergezelschappen in de basisinfrastructuur aanwezig zijn. Daarom moet er in twee van de regio's Oost, Midden en Zuid gekozen worden voor twee instellingen, en in een van deze regio's voor één instelling. In de grote gemeenten, waar slechts één jeugdtheatergezelschap een aanvraag heeft ingediend, hoeft er niet gekozen te worden tussen aanvragers.

In de regio Noord is er slechts één aanvrager, namelijk Het Houten Huis. De raad oordeelt positief over deze aanvraag. Omdat er in iedere regio ten minste aan één instelling subsidie wordt verstrekt, adviseert de raad Het Houten Huis subsidie toe te kennen.

De raad heeft vervolgens de keuze tussen de instellingen ten eerste gemaakt op basis van de kwaliteit van de instellingen en hun aanvragen, en ten tweede op basis van de regionale spreiding.

De raad vindt dat de instellingen Theater Artemis (in regio Zuid), Theater Sonnevanck (in regio Oost) en Het Filiaal theatermakers (in regio Midden), de Toneelmakerij (in Amsterdam) Het Nationale Theater i.o. (in Den Haag) en Maas (in Rotterdam) zonder meer een plek in de basisinfrastructuur verdienen. De raad vindt dat de activiteiten van deze instellingen van hoge kwaliteit zijn en hij oordeelt positief over de plannen. Voor de instellingen in Amsterdam, Den Haag en Rotterdam geldt, aanvullend, dat de raad er belang aan hecht dat er in de grote gemeenten (tevens kernpunten) ten minste één BIS-jeugdgezelschap is gevestigd. Daarom adviseert hij Theater Artemis, Theater Sonnevanck, Het Filiaal theatermakers, De Toneelmakerij, Het Nationale Theater i.o. en Maas subsidie toe te kennen.

De raad is van mening dat de kwaliteit van het functioneren en de aanvraag van Het Toneelschap Beumer & Drost ook goed is. Maar zij is ten opzichte van de andere aanvragende

jeugdtheatergezelschappen voor een plek in de basisinfrastructuur substantieel minder hoog. Daarom adviseert hij Het Toneelschap Beumer & Drost geen subsidie toe te kennen.

De criteria kwaliteit, educatie en participatie en maatschappelijke waarde bieden geen uitsluitsel om twee instellingen te kiezen uit TheatergroepKwatta, BonteHond, Het Laagland en Holland Opera. Alle aanvragen zijn op al deze punten van voldoende kwaliteit voor een plek in de basisinfrastructuur. Daarom heeft de raad het criterium geografische spreiding gehanteerd.

Bij gebrek aan nadere invulling op het criterium geografische spreiding in de regeling voor deze specifieke keuze heeft de raad gekeken in hoeverre de jeugdtheatergezelschappen optimaal over het land gespreid kunnen zijn. Dan komt hij tot de conclusie dat de vestigingsplaatsen van BonteHond en Holland Opera minder bijdragen aan een spreiding van jeugdtheatergezelschappen over het land dan de vestigingsplaatsen van Theatergroep Kwatta en Het Laagland.

De laatstgenoemde gezelschappen bevinden zich op substantieel grotere afstand van andere jeugdgezelschappen in het land én met beide gezelschappen zijn twee extra provincies voorzien van een jeugdtheatergezelschap. Op basis hiervan concludeert de raad dat met een keuze voor twee jeugdtheatergezelschappen in de regio Oost en Zuid het beste wordt voldaan aan het criterium van een goede geografische spreiding. Daarom adviseert de raad Theatergroep Kwatta en Het Laagland wel rijkssubsidie toe te kennen en BonteHond en Holland Opera geen rijkssubsidie toe te kennen.

Overigens is de raad van mening dat de provincie Flevoland, met een relatief jonge populatie, een groot potentieel heeft voor een structurele voorziening op het gebied van jeugdtheater. Zo'n voorziening kan een belangrijke bijdrage leveren aan het culturele klimaat in Flevoland. BonteHond ontving al vanaf 2006 rijkssubsidie, mede vanwege de geografische spreiding, en is mede om die reden in 2009 in de 'Basisinfrastructuur 1.0', opgenomen. Daarom pleit de raad ervoor dat bij de toekomstige invulling van de culturele basisinfrastructuur speciale aandacht wordt besteed aan het verzorgingsgebied van jeugdtheater in Flevoland.

BonteHond

€ 0
geadviseerd subsidiebedrag

€ 585.000
gevraagd subsidiebedrag

De aanvraag is gebaseerd op artikel 3.9 van de Subsidieregeling culturele basisinfrastructuur 2017 – 2020.

Stichting Theater- en Productiehuis Almere (hierna: BonteHond) maakt voorstellingen voor kinderen vanaf twee jaar in haar standplaats Almere, in de rest van Nederland en in het buitenland. Het gezelschap wil met anarchistisch jeugdtheater ‘de verbeelding van kinderen levend houden, hun verwondering voeden en beschermen tegen hokjesgeesten en regelneven’ via een vorm en inhoud die ook volwassenen uitdaagt. BonteHond vervult in de jonge provincie Flevoland een pioniersrol en legt daarmee een culturele basis. Het gezelschap zet de komende periode nadrukkelijk in op talentontwikkeling en op samenwerkingen met andere podia, scholen, en culturele en maatschappelijke instellingen in de regio.

Subsidieadvies

De Raad voor Cultuur adviseert Stichting Theater- en Productiehuis Almere geen subsidie toe te kennen.

De raad heeft waardering voor de ambitieuze en omgevingsgerichte houding van het gezelschap. De producties en de educatieve activiteiten zijn artistiek bevlogen en toegankelijk, en sluiten goed aan bij de huidige tijdsgeest. De raad is te spreken over de verantwoordelijkheid die BonteHond neemt op het gebied van talentontwikkeling.

De educatieve activiteiten en locatieprojecten vindt de raad van solide kwaliteit. Hij onderstreept het belang van deze activiteiten voor het werven en binden van publiek. De raad constateert dat BonteHond goed zicht heeft op de diverse doelgroepen en niet schroomt om zich met gewaagde voorstellingen daartoe te verhouden. Het gezelschap heeft een gezonde financiële positie en toont een ondernemende houding.

Er zijn acht instellingen in de regio’s Oost, Midden en Zuid die een aanvraag doen als jeugdtheatergezelschap. Op basis van een vergelijking tussen de aanvragers adviseert de raad BonteHond niet te honoreren als jeugdtheatergezelschap. Voor een toelichting op de onderlinge afweging, zie de inleiding.

Beoordeling

Kwaliteit

Sinds de komst van artistiek leider René Geerlings in 2013 heeft BonteHond stevig aan de weg getimmerd. De fysieke en beeldende producties zijn van goede kwaliteit. De anarchistische voorstellingen worden gekenmerkt door een speelse en prikkelende vorm, die voor een breed publiek toegankelijk is. Het gezelschap sluit met zijn thema’s aan bij de huidige tijdgeest.

De komende periode zet de BonteHond zijn artistieke koers voort. De raad is positief over de ambitieuze en omgevingsgerichte houding van het gezelschap en kijkt uit naar de aangekondigde producties. Het gezelschap doet geen artistieke concessies én staat tegelijkertijd midden in de maatschappij. Ook de samenwerkingen met diverse gezelschappen, zoals met Abattoir Fermé en Maas, vindt de raad interessant.

Naast de reguliere producties heeft BonteHond de publiekswerkingsprogramma’s voor de komende periode tot een vast onderdeel van het artistieke beleid gemaakt. Deze locatieprojecten rondom maatschappelijke thema’s tonen de betrokkenheid van het gezelschap met de omgeving. Ook binnen deze projecten is de beeldende en fysieke stijl

herkenbaar, wat de algehele artistieke werking van het gezelschap versterkt.

BonteHond beschouwt talentontwikkeling als een van zijn kerntaken. Het gezelschap geeft twee jonge makers de komende periode de ruimte om een productie te maken, en helpt bij het lanceren van een nieuw jeugdtheatergezelschap. De verantwoordelijkheid die BonteHond neemt met betrekking tot jong talent moedigt de raad aan.

Educatie en participatie
BonteHond benadrukt het belang van educatie voor het werven en binden van publiek in Almere; het draagt naar eigen zeggen bij aan de verankering in de regio. Het gezelschap geeft invulling aan educatie en participatie door voorstellingsmateriaal te verschaffen bij zijn theater- en schoolvoorstellingen, door samenwerkingsprojecten met scholen te initiëren om een breder kunstbegrip te onderwijzen, en door ateliers te organiseren voor kinderen zodat zij op een laagdrempelige manier in contact komen met kunst, en in het bijzonder met theater. De raad ziet de visie van BonteHond goed terug in deze creatieve educatieve activiteiten.

Maatschappelijke waarde

Publieksbereik
BonteHond weet met zijn producties het publiek van Almere en Flevoland goed te bereiken; het gezelschap ontving in 2013 en 2014 gemiddeld 20.000 bezoekers. De doelgroepen van het gezelschap zijn peuters en kleuters, het primair onderwijs, en de eerste twee klassen van het voortgezet onderwijs. BonteHond wil deze verschillende leeftijdsgroepen in aanraking brengen met kunst. De zogenoemde 'meegroei-aanpak' van basisschool naar middelbare school is naar eigen zeggen effectief gebleken en wordt de komende periode voortgezet. Het werven van nieuw publiek vindt voor een groot deel plaats via de educatieve activiteiten en locatieprojecten.

BonteHond streeft ernaar zijn activiteiten uit te breiden van twaalf naar dertig scholen. De raad vindt dit een mooi streven, om zo op toegankelijke wijze (toekomstig) publiek te enthousiasmeren voor kunst. De raad vindt dat het gezelschap goed zicht heeft op de verschillende bevolkingslagen in Almere en Flevoland, die om verschillende benaderingen vragen. De raad heeft waardering voor de manier waarop het gezelschap expliciet deze diverse groepen benoemt en zich daartoe met gewaagde voorstellingen durft te verhouden. Het lef en de inzet van BonteHond geven de raad vertrouwen.

BonteHond is zich bewust van het belang van culturele diversiteit: wat betreft de acteursbezetting, het kantoorpersoneel en het publiek is het gezelschap een goede afspiegeling van zijn omgeving.

Ondernemerschap
BonteHond heeft een goede financiële positie en voldeed de afgelopen jaren aan de eigen inkomstennorm. Het plan getuigt van een uitgesproken visie op cultureel ondernemerschap. BonteHond gaat de komende periode, zowel artistiek als zakelijk, opnieuw goede lokale, regionale en landelijke relaties aan met theaters, scholen en festivals. Het gezelschap wil zijn voorstellingen zelf gaan verkopen om een nog betere band met theaters op te bouwen. De raad hoopt dat het gezelschap de relatie met Schouwburg Almere zal verstevigen.

De aanvraag van BonteHond bevat duidelijke risicobeperkende maatregelen. Voorstellingen in de doorlopende leerlijnen, extra reprises en een groot aantal kleutervoorstellingen garanderen voldoende aanbod, waarmee een eventueel tegenvallende kaartverkoop bij reguliere voorstellingen opgevangen kan worden. Het gezelschap heeft voor de komende periode vaste contracten (in totaal 4,2 fte) met medewerkers in de backoffice en flexibele contracten (in totaal 5,8 fte) met het artistieke team van acteurs, technici en vormgevers. Voor allen wordt de cao gevolgd. De raad onderstreept het belang van continuïteit op de afdelingen educatie, marketing en productie voor het opbouwen en bestendigen van een goed netwerk.

De raad mist in het plan een toelichting op de naleving van de Governance Code Cultuur. BonteHond gaat niet in op de wijze waarop bevoegdheden en taakverdeling, toezicht en deskundigheid van het bestuur zijn geregeld.

Het Filiaal theatermakers

€ **585.000**
geadviseerd subsidiebedrag

€ **585.000**
gevraagd subsidiebedrag

De aanvraag is gebaseerd op artikel 3.9 van de Subsidieregeling culturele basisinfrastructuur 2017 – 2020.

Stichting Het Filiaal theatermakers (hierna: Het Filiaal theatermakers) maakt voorstellingen voor kinderen van vier tot veertien jaar vanuit haar standplaats Utrecht. Het gezelschap wil met zijn interdisciplinaire voorstellingen en educatieve activiteiten bezoekers 'verleiden tot het verkennen van alle uithoeken van hun gevoel en verstand'. Het Filiaal theatermakers profileert zich door middel van samenwerkingen met podia, gezelschappen en andere culturele instellingen als Utrechts gezelschap met reizende voorstellingen in de regio Midden-Nederland, in de rest van het land en in het buitenland. Het Filiaal theatermakers benadrukt in het bijzonder zijn onderzoekende profiel op het gebied van kunsteducatie en onderzoekend leren, waarvoor het gezelschap samenwerkt met het (hoger) onderwijs.

Subsidieadvies

De Raad voor Cultuur adviseert Stichting Het Filiaal theatermakers een subsidiebedrag toe te kennen van € 585.000.

De raad is positief over Het Filiaal theatermakers en heeft vertrouwen in de continuïteit van de huidige uitstekende artistieke koers. De producties zijn van hoge kwaliteit, toegankelijk en actueel. De verantwoordelijkheid die het gezelschap neemt voor talentontwikkeling stelt de raad op prijs.

De raad apprecieert de wijze waarop Het Filiaal theatermakers zich verhoudt tot (de ontwikkelingen in) het hoger onderwijs en de manier waarop het gezelschap zijn onderzoekende houding laat terugkomen in zijn voorstellingen en educatieve activiteiten. Het Filiaal theatermakers is voorbeeldstellend op het gebied van educatie.

Het Filiaal theatermakers bereikt een groot en breed publiek; het gezelschap heeft goed zicht op zijn stad en de regio. De raad waardeert de actieve houding in de verschillende (Utrechtse) netwerken zeer. Het Filiaal theatermakers heeft een goede financiële positie. Ook over het zakelijke beleid is de raad positief.

Er zijn acht instellingen in de regio's Oost, Midden en Zuid die een aanvraag doen als jeugdtheatergezelschap. Op basis van een vergelijking tussen de aanvragers adviseert de raad Het Filiaal theatermakers te honoreren als jeugdtheatergezelschap. Voor een toelichting op de onderlinge afweging, zie de inleiding.

Beoordeling

Kwaliteit

Het Filiaal theatermakers heeft zijn positie als interdisciplinair jeugdtheatergezelschap de afgelopen jaren verstevigd en heeft een herkenbare en toegankelijke theatertaal ontwikkeld. De theaterproducties vallen op door hun muzikale en beeldende kwaliteit en hebben een grote theatrale zeggingskracht; de producties zitten verfijnd en vakkundig in elkaar. Het Filiaal theatermakers schroomt niet om ingewikkelde muziek te gebruiken en volwassen thematiek aan te snijden in zijn producties.

Het Filiaal theatermakers zet zijn huidige artistieke koers de komende periode voort. De raad meent dat de aangekondigde producties en educatieve activiteiten getuigen van een doordachte artistieke visie. Het gezelschap maakt vanuit zijn eigen interdisciplinaire theatertaal vernieuwende en gelaagde voorstellingen, waarin belangrijke ontwikkelingen in de

samenleving centraal staan. Ook de komende periode brengt Het Filiaal theatermakers volwassen thema's en gaat het gezelschap bijzondere coproducties aan, onder andere met De Dansers. In 2019 brengt Het Filiaal tevens een grotezaalvoorstelling.

Het Filiaal theatermakers continueert de komende jaren zijn onderzoekende houding. In de producties zelf bevragen de makers steeds opnieuw hun werkwijze en verkennen zij nieuwe stijlen of technieken. Deze zoektocht levert transparante, gelaagde en kwetsbare voorstellingen op. Daarnaast zet Het Filiaal theatermakers zijn banden met het onderwijs voort. Daardoor kan het actief vernieuwingen op het gebied van kunsteducatie en onderzoekend leren betrekken bij zijn producties en overige activiteiten. De raad waardeert deze werkwijze zeer.

Het Filiaal theatermakers heeft niet de capaciteit om jonge makers een volwaardig talentontwikkelingstraject te bieden. Waar mogelijk heeft het gezelschap de afgelopen jaren talenten op kleine schaal begeleid. Ook voor de komende periode onderstreept Het Filiaal theatermakers het belang van talentontwikkeling. Het gaat hiervoor interessante samenwerkingen aan met andere culturele instellingen in de stad. De raad stelt het daarnaast op prijs dat Het Filiaal theatermakers twee jonge makers de mogelijkheid geeft om een speellokaalvoorstelling te gaan maken. Ook geeft het gezelschap twee jonge componisten de ruimte om zich te ontwikkelen.

Educatie en participatie
Het Filiaal theatermakers heeft educatie stevig geïntegreerd in de organisatie. Het gezelschap heeft een hoogwaardig educatief aanbod voor zowel kinderen als jongeren. De raad juicht het toe dat het gezelschap de afgelopen jaren in samenwerking met een aantal andere Utrechtse instellingen Cultuur & School heeft opgericht, een initiatief waarmee het educatieve aanbod voor scholen in de stad wordt gecoördineerd. De programma's voor het primair onderwijs zijn toegankelijk, divers en interdisciplinair en sluiten goed aan bij het artistieke beleid.

De komende periode zet Het Filiaal theatermakers zijn huidige succesvolle educatieve beleid en de samenwerkingen op het gebied van kunsteducatie met zijn huidige partners voort. Vanuit het artistiek-inhoudelijke proces worden ook nu weer goed gestructureerde en innovatieve activiteiten bedacht. De raad vindt het vernieuwde aanbod, zoals Filiaallab (XL), De Speelvloer en Theaterbezoek Plus, inspirerend. De raad is enthousiast over de verantwoordelijkheid die het gezelschap neemt om een sterk kennisfundament te creëren bij en met leerkrachten (in opleiding).

Maatschappelijke waarde

Publieksbereik
Het Filiaal theatermakers bereikte met gemiddeld 28.000 bezoekers in 2013 en 2014 een groot publiek. Het gezelschap kiest bewust voor zowel bekende als minder bekende titels. Ook speelt het regelmatig met succes in het buitenland. Het Filiaal theatermakers is goed zichtbaar in de publiciteit en is stevig geworteld in de stedelijke regio. Het gezelschap zet zijn samenwerkingen met verschillende Utrechtse partners op het gebied van marketing en publiciteit de komende periode voort.

De komende periode gaat Het Filiaal theatermakers gemiddeld 25.000 bezoekers trekken, wat gemiddeld nauwelijks afwijkt van de vorige jaren. Dat vindt de raad een realistische inschatting. In 2019 wordt een toename van het publiek voorzien in verband met een grotezaalproductie. Ook streeft het gezelschap naar een geconcentreerdere verkoop van meer speelbeurten bij minder theaters.

Ondernemerschap
Het Filiaal theatermakers is een financieel gezonde instelling en voldeed de afgelopen jaren aan de eigen inkomstennorm. De financieringsmix van het gezelschap blijft in de komende periode ongeveer gelijk. De instelling heeft voor succesvolle voorstellingen een reprisebeleid ontwikkeld. De raad heeft vertrouwen in de continuering van het huidige zakelijke beleid.

Het Filiaal theatermakers is onder meer online actief, analyseert zoekgedrag van potentieel publiek en stemt campagnes daarop af. Het gezelschap wijst erop dat de publieksinkomsten afnemen door landelijk dalende uitkoopsommen. Het meldt goede initiatieven en resultaten met het werven van private fondsen en sponsoren.

Het Filiaal theatermakers heeft naar eigen zeggen een compact en veelzijdig team, dat conform de cao Theater wordt betaald. Het gezelschap gaat kort in op de organisatie en schetst enkele kenmerken van het beleid. De raad waardeert het dat het bij sollicitaties let op de culturele diversiteit van de organisatie. De raad vindt het verstandig dat de educatieafdeling de komende periode wordt uitgebreid.

Het gezelschap hanteert de Governance Code Cultuur en licht in zijn aanvraag toe hoe hiermee wordt omgegaan.

Holland Opera

€ 0
geadviseerd subsidiebedrag

€ 500.000
gevraagd subsidiebedrag

De aanvraag is gebaseerd op artikel 3.9 van de Subsidieregeling culturele basisinfrastructuur 2017 – 2020.

Stichting Holland Opera Xpress (hierna: Holland Opera) brengt nieuwe opera's voor kinderen vanaf zes jaar in haar standplaats Amersfoort, in de rest van Nederland en in het buitenland. Het gezelschap heeft als missie tot de ziel van zijn jonge en brede publiek door te dringen met opera die ontroert en betovert, die toegankelijk en actueel is en maatschappelijk relevante onderwerpen centraal stelt. Holland Opera onderscheidt zich naar eigen zeggen binnen het jeugdmuziektheater door nieuwe, doorgecomponeerde opera's uit te voeren met klassiek geschoolde zangers, waarin ook hedendaagse stijlen en disciplines terugkeren. Het gezelschap profileert zich door verdere ontwikkelingen op het gebied van jeugdopera aan te jagen en zet zich ook actief in voor talentontwikkeling.

Subsidieadvies

De Raad voor Cultuur adviseert Stichting Holland Opera Xpress geen subsidie toe te kennen.

Holland Opera zet de ingeslagen artistieke koers de komende jaren voort. De raad vindt de aangekondigde plannen interessant, maar plaatst vraagtekens bij de beoogde doelgroepen. Uit de aanvraag wordt niet duidelijk of alle producties zich in de eerste plaats richten op jeugd.

De raad vindt de educatieve activiteiten van Holland Opera goed. Ook weet het gezelschap bij zowel de reguliere producties als de educatieve programma's voldoende publiek te bereiken. De verwachte groei van bezoekersaantallen vindt de raad onvoldoende onderbouwd. Holland Opera is door zijn eigen theater, vrijwilligers en diverse samenwerkingen goed geworteld in de regio. Het gezelschap is financieel gezond.

Er zijn acht instellingen in de regio's Oost, Midden en Zuid die een aanvraag doen als jeugdtheatergezelschap. Op basis van een vergelijking tussen de aanvragers adviseert de raad Holland Opera niet te honoreren als jeugdtheatergezelschap. Voor een toelichting op de onderlinge afweging, zie de inleiding.

Beoordeling

Kwaliteit

Holland Opera is een gezelschap dat opera wil overbrengen op de jeugd. Met zijn producties laat het naar eigen zeggen een ander geluid horen in het jeugdtheaterlandschap. De afgelopen jaren heeft Holland Opera over het algemeen kwalitatief redelijk tot goede producties gemaakt, waarin oude verhalen verbonden worden met hedendaagse thema's en muziekstijlen. Wel vindt de raad Holland Opera weinig vernieuwend, omdat het gezelschap al geruime tijd met hetzelfde format werkt.

De artistieke koers van Holland Opera wordt de komende jaren voorgezet. De keuze voor succesvolle verhalen uit de jeugdliteratuur, klassieke mythen en klassiek repertoire, alsmede de cross-overs met andere stijlen, vindt de raad aantrekkelijk. Ook de artistiek medewerkers die het gezelschap voor de totstandkoming van het libretto en compositie aan zich bindt, zijn interessant. De raad is daarnaast positief over de verschillende samenwerkingen, in het bijzonder die met de twee dansgezelschappen DOX en De Stilte, waarmee wordt beoogd meer samenhang tussen beweging en zang te creëren.

Holland Opera biedt in het kader van talentontwikkeling in samenwerking met Opera Zuid jonge zangers de mogelijkheid ervaring op te doen en begeleidt de komende jaren vier interessante jonge regisseurs en choreografen.

De raad vindt het opmerkelijk dat Holland Opera zich in zijn beschrijving van de activiteiten meer richt op de ontwikkeling van zangers, makers en het operagenre dan op het jeugdaanbod zelf. De raad mist vanuit de missie en visie van het gezelschap een coherent verhaal rondom de jeugd; niet alle activiteiten lijken zich te richten op die doelgroep. In de aangekondigde plannen wordt in ieder geval niet consequent de leeftijd van de beoogde doelgroep aangegeven. Ook neemt de grootschalige opera op locatie een stevige plek in binnen het programma en de begroting, terwijl deze vorm niet expliciet voor de jeugd is bedoeld.

Educatie en participatie
Holland Opera wil jong publiek door middel van educatie warm maken voor opera. Het gezelschap biedt naast besloten schoolvoorstellingen verschillende programma's voor scholen aan en is een aantal nieuwe educatieprojecten gestart. De raad vindt het educatieve aanbod van Holland Opera goed; het wordt op een professionele manier aan de reguliere producties verbonden. Holland Opera slaagt erin voldoende schoolbezoeken te realiseren.

Het educatietraject Muziek Xpress is een goede manier om scholieren te enthousiasmeren voor muziek. Zeker in combinatie met zijn sponsorbedrijf heeft Holland Opera de afgelopen jaren een interessant, vakoverschrijdend project neergezet waarin bewust een bredere context werd opgezocht. Ook andere initiatieven, zoals Tafelmuziek, moedigt de raad aan. Wel vindt hij het een gemiste kans dat de educatieve activiteiten hoofdzakelijk op muziek gericht zijn, terwijl opera juist een breed scala aan kunstvormen omvat.

Maatschappelijke waarde

Publieksbereik
Holland Opera trok met gemiddeld bijna 18.000 toeschouwers in 2013 en 2014 voldoende publiek. De meeste bezoekers worden bereikt via school- en familievoorstellingen. Het gezelschap ambieert het aantal speelbeurten en bezoekersaantallen te vergroten door in het kader van Muziek Xpress meer voorstellingen in het eigen theater te realiseren en meer schoolvoorstellingen in het land te spelen. Holland Opera heeft specifieke marketingstrategieën ontwikkeld, maar de raad vindt de stijging van het aantal bezoekers niettemin onvoldoende onderbouwd.

Vanuit zijn eigen theater De Veerensmederij in Amersfoort maakt Holland Opera deel uit van een creatieve broedplaats. Het is naar eigen zeggen in de loop der jaren een inspirerende ontmoetingsplaats geworden voor professionals en amateurs, buurt- en stadgenoten, jong en oud. De grote groep vrijwilligers wordt als ambassadeurs effectief ingezet om publiek te werven. Door diverse samenwerkingen met scholen, amateurgroepen en jeugdorkesten is het gezelschap goed geworteld in Amersfoort.

Holland Opera waarborgt culturele diversiteit in zijn beleid, wat blijkt uit de acteurscast, de thematiek van de voorstellingen en de speciale samenwerking met drie gemengde scholen in de komende jaren.

De raad waardeert de samenwerking met andere jeugdgezelschappen onder de noemer Klasse Theater, omdat dat leidt tot een goede uitwisseling binnen het landelijke aanbod en tot een groter landelijk publieksbereik.

Ondernemerschap
Holland Opera is een financieel gezonde instelling en haalt ruim de eigen inkomstennorm. Het gezelschap weet zijn voorstellingen door de aantrekkelijke titels goed te verkopen, heeft een reprisemodel waarbij succesvolle kerstvoorstellingen op tournee gaan en gaat interessante samenwerkingsverbanden aan met bedrijven en (culturele) instellingen. Holland

Opera positioneert zich actief in het stedelijke netwerk.

Holland Opera heeft een grote toename van het aantal tijdelijke fte's en een kleine toename van het aantal vaste fte's begroot. De organisatie leunt momenteel sterk op zzp'ers en tijdelijke krachten. Het is een goede ontwikkeling dat Holland Opera de zangers en musici vanaf 2017 waarschijnlijk in vaste dienst neemt, en dat zij, evenals freelancers, conform de cao Theater worden betaald.

De raad mist in het plan een toelichting op de naleving van de Governance Code Cultuur. Holland Opera gaat niet in op de wijze waarop bevoegdheden, taakverdeling, toezicht en deskundigheid van het bestuur zijn geregeld.

Het Houten Huis

€ 585.000
geadviseerd subsidiebedrag

€ 585.000
gevraagd subsidiebedrag

De aanvraag is gebaseerd op artikel 3.9 van de Subsidieregeling culturele basisinfrastructuur 2017 – 2020.

Stichting Het Houten Huis (hierna: Het Houten Huis) is een jeugdtheatergezelschap in Groningen dat theaterproducties maakt voor kinderen en jongeren. Met combinaties van beeldend theater, bewegingstheater, muziektheater en poppen- en objecttheater wil het gezelschap kinderen maar ook volwassenen aanspreken. In het werk staat 'de zoekende mens' centraal, om bezoekers aan te sporen hun zelfredzaamheid te ontwikkelen. In de komende periode richt Het Houten Huis zich ook meer op mensen die niet gemakkelijk naar het theater komen, zoals volwassenen in de noordelijke krimpgebieden en kinderen uit asielzoekerscentra. Het Houten Huis werkt veelvuldig samen met scholen in kleine en grotere gemeenten in de regio en verder met theatergezelschappen, theaters en festivals in land en regio.

Subsidieadvies

De Raad voor Cultuur adviseert Stichting Het Houten Huis een subsidiebedrag toe te kennen van € 585.000.

De raad oordeelt dat Het Houten Huis zich in zijn eerste periode in de BIS heeft ontwikkeld tot een jeugdgezelschap met een eigen signatuur. De raad heeft waardering voor de constante artistieke kwaliteit van de producties en voor het feit dat scripts, composities en ontwerpen steeds van eigen hand zijn. Het educatieprogramma getuigt van innovatieve kwaliteit.

De raad is positief over de ideeën van Het Houten Huis om de komende periode het gezelschap artistiek en organisatorisch verder uit te bouwen. Hij ziet de projecten die met verschillende partners worden ontwikkeld met belangstelling tegemoet. Ook de keuze om nieuw publiek op te zoeken in krimpgebieden en in asielzoekerscentra vindt de raad aansprekend.

Het Houten Huis toont zich een bevlogen ondernemer, met oog voor de belangen van zijn medewerkers.

Beoordeling

Kwaliteit

In de huidige periode heeft Het Houten Huis zich ontwikkeld tot een jeugdgezelschap met een eigen signatuur, dat als nieuwkomer in de BIS daadkrachtig aan de weg timmert vanuit zijn standplaats Groningen. Van een samenwerkingsverband van vier theatermakers groeide het uit tot een klein maar volwaardig jeugdtheatergezelschap. De jonge makers, onder artistiek leiderschap van Elien van den Hoek, hebben laten zien dat ze het talent in huis hebben om eigenzinnig werk te maken, waarin vooral de muzikaliteit, de rijke verbeelding en het poëtische element opvallen. De voorstellingen zijn laagdrempelig van karakter en kenmerken zich door een prettige eenvoud. De kracht van het werk zit volgens de raad in het vakmanschap waarmee de makers met weinig middelen herkenbare, ontroerende taferelen weten op te roepen voor een potentieel breed en divers publiek. Het gegeven dat alle scripts, composities en ontwerpen van eigen hand zijn, draagt bij aan de herkenbare signatuur van Het Houten Huis.

Voor de komende periode legt Het Houten Huis de raad een stevig plan voor om het gezelschap verder te uit te bouwen, in veelvuldige samenwerking met andere gezelschappen en makers. Zo ruimt het gezelschap meer tijd in voor experiment en onderzoek door

zogenoemde ‘proeftuinperioden’ te organiseren. Deze resulteren in tussentijdse presentaties op Oerol, in Drenthe en in Groningen en monden uit in een grote locatie- of zaalproductie in 2020. Het gezelschap wil zich verder artistiek verrijken door coproducties aan te gaan met diverse gezelschappen en makers, zowel voor zaalvoorstellingen als voor scholenprojecten en projecten met jongeren en amateurs. De raad waardeert de artistieke uitdagingen die het gezelschap blijft zoeken en meent dat deze kunnen leiden tot een nog verdere profilering van Het Houten Huis. De samenwerkingsverbanden met artistieke partners in Groningen, Friesland en andere steden in Nederland vindt hij goed gekozen.

In zijn advies over de subsidieperiode 2013 – 2016 toonde de raad begrip voor de beperkte uitwerking van het beleid voor talentontwikkeling. Nu Het Houten Huis zelf wat meer ervaring heeft opgedaan, waardeert hij het dat het gezelschap hierover een duidelijker visie formuleert. De raad is in die zin positief over de samenwerking met Station Noord, al merkt hij ook op dat het nog moeilijk te voorspellen is wat deze samenwerking precies zal brengen. Hij zou graag zien dat Het Houten Huis ook op dit vlak in de toekomst meer activiteiten onderneemt, gezien de onderscheidende artistieke kwaliteiten.

Educatie en participatie
Met zijn educatieprogramma stelt Het Houten Huis volgens de raad een voorbeeld voor de manier waarop educatie op organische wijze uit de artistieke activiteiten van een gezelschap kan voortvloeien. Het Houten Huis vindt innoverende manieren om kinderen te laten kennismaken met theater en hun verbeeldingskracht aan te wakkeren, bijvoorbeeld door met een houten huisje zijn intrek te nemen in een klas en theatrale interventies te organiseren op scholen. Ook worden projecten georganiseerd waarin educatieve activiteiten naadloos overgaan in een voorstelling. Volgens de raad geeft Het Houten Huis met dit soort interventies op scholen blijk van een vernieuwende visie op educatie, waarmee duurzame relaties met scholen kunnen worden opgebouwd. Ook het gegeven dat Het Houten Huis in contact is getreden met pabo-opleidingen om de kunstkennis onder aankomende basisschooldocenten te vergroten, schept vertrouwen. Voor de ontwikkeling en verspreiding van de educatiemiddelen werkt Het Houten Huis nauw samen met een aantal relevante partners uit het land en de regio.

Maatschappelijke waarde

Publieksbereik
Hoewel Het Houten Huis een nieuwkomer in de BIS, kan het al bogen op een goede reputatie, die reeds in eerdere jaren is opgebouwd. De keuze om succesvolle producties in reprise te nemen en om te investeren in de relaties met scholen in de omgeving betaalde zich uit; de bezoekersaantallen waren in de huidige periode, met gemiddeld bijna 20.000 bezoekers in 2013 en 2014, hoger dan voorgenomen in het beleidsplan 2013 – 2016.

De komende periode wordt een nog groter deel van de voorstellingen voor en op scholen gespeeld.

De raad is verheugd over de plannen van Het Houten Huis om ook het publiek in de noordelijke krimpgebieden te gaan opzoeken en om nog meer te gaan spelen voor kinderen in asielzoekerscentra. Het werk van Het Houten Huis leent zich daar ook goed voor, omdat het vriendelijk is en niet leunt op complexe taal.

De raad heeft verder begrip voor de keuze van Het Houten Huis om zijn speelbeurten in het buitenland te beperken tot alleen die uitnodigingen waarbij de uitkoopsom kostendekkend is; zo worden financiële risico’s vermeden. Het is te begrijpen dat het gezelschap zich de komende jaren daarom op publiek in Nederland en België richt.

Het Houten Huis geeft verder op een originele manier invulling aan publieksbinding door verschillende soorten vrienden te onderscheiden, zoals vrijwilligers (huisvrienden), ambassadeurs (houtenhuisduiven) en donateurs (huisbouwers). Samen met andere gezelschappen participeert het in het initiatief Klasse Theater.

Ondernemerschap
De raad waardeert de manier waarop Het Houten Huis in de huidige periode zijn ondernemerschap heeft vormgegeven. Ondanks een bescheiden bijdrage van de drie noordelijke provincies (pas vanaf 2015 30.000 euro) slaagde het gezelschap erin een redelijk gezonde organisatie in te richten. Aan de eigen inkomstennorm werd ruimschoots voldaan.

Omdat het gezelschap ervoor kiest in de komende periode een hoger aandeel voorstellingen op en voor scholen te spelen, nemen de publieksinkomsten iets af. Daartegenover staat dat Het Houten Huis uitgaat van structurele subsidie van de provincie Groningen en een verhoging van de gemeentelijke subsidie. Mochten deze bedragen niet worden toegekend, dan verdwijnt een aantal regionale activiteiten van het programma. Omdat het gezelschap een uitgebreid pakket aan voorstellingen en activiteiten aanbiedt, ziet de raad hierin geen bedreiging voor de verdere ontwikkeling van Het Houten Huis. Het maken van meer coproducties draagt bovendien bij aan een vermindering van organisatorische taken en kosten.

Als werkgever biedt Het Houten Huis zijn medewerkers veel mogelijkheden tot individuele ontplooiing en bijscholing, waarvoor de raad zijn waardering uitspreekt. De raad vindt het prijzenswaardig hoe het gezelschap marketing en educatie organisch in de organisatie heeft verweven, zonder dat dit afbreuk aan de artistieke kwaliteit van de educatie.

De afgelopen jaren heeft Het Houten Huis gemerkt dat de bezetting te krap was, wat een reden is om deze de komende periode uit te breiden. De raad meent dat dit een goede stap is om het gezelschap toekomstbestendig te maken.

Ten slotte geeft Het Houten Huis een toelichting op Governance Code Cultuur. Het beschrijft de keuze voor het bestuur-directiemodel en de manier waarop taakverdeling, bevoegdheden en deskundigheid in het bestuur zijn geregeld. De samenstelling van het bestuur en de diversiteit worden echter niet toegelicht.

Het Laagland

€ 585.000
geadviseerd subsidiebedrag

€ 585.000
gevraagd subsidiebedrag

De aanvraag is gebaseerd op artikel 3.9 van de Subsidieregeling culturele basisinfrastructuur 2017 – 2020.

Stichting Het Laagland (hierna: Het Laagland) is een jeugdtheatergezelschap in Sittard dat is gehuisvest in de Stadsschouwburg Sittard-Geleen. Het aanbod van het gezelschap bestaat uit vrije voorstellingen voor een breed familiepubliek en besloten voorstellingen voor scholen. Daarnaast zijn er locatieprojecten, educatieve activiteiten en activiteiten ter bevordering van talentontwikkeling van amateurs en professionals. Het Laagland ‘staat voor eigenzinnig kwaliteitstheater dat kinderen serieus neemt, jongeren prikkelt en volwassenen ontroert’; dit alles onder de noemer ‘theater waar je van groeit’. Theater dient volgens deze makers als creatieve aanjager voor zelfbewustzijn en een positief leefklimaat. De komende periode wil Het Laagland zijn positie in Limburg verstevigen om vervolgens uit te groeien tot een euregionaal theaterhuis voor de hele familie.

Subsidieadvies

De Raad voor Cultuur adviseert Stichting Het Laagland een subsidie toe te kennen van € 585.000.

De raad vindt dat Het Laagland laagdrempelige, artistiek degelijke producties voor de jeugd maakt met een groot spelplezier. De raad oordeelt positief over de uitwerking die het gezelschap heeft op het publiek en het veld. Het Laagland toont zich een sterke samenwerkingspartner binnen de regio Zuid, met uitstraling naar Duitsland.

De raad vindt het daarom interessant dat Het Laagland zich de komende periode nog verder wil profileren in Limburg en de euregio. Hij vindt ook dat de instelling hiervoor sterke samenwerkingspartners aan zich bindt. Op het gebied van educatie ontplooit Het Laagland voldoende activiteiten en gaat het een paar boeiende samenwerkingsprojecten aan.

Met het oog op de inspanningen om zich nauwer te verbinden met regionale organisaties en theaters rekent Het Laagland de komende periode op een dalend aantal bezoekers. De raad vraagt zich af of dit niet in tegenspraak is met de wens om de naamsbekendheid, de uitstraling en het bereik in de eigen regio juist te vergroten. Verder vindt hij het opvallend dat het aandeel eigen inkomsten de komende periode afneemt, terwijl Het Laagland van de focus op Limburg positieve gevolgen voor de financieringsmix verwacht. De financiële positie van Het Laagland is verder gezond en de eigen inkomsten zijn ruim voldoende.

Er zijn acht instellingen in de regio’s Oost, Midden en Zuid die een aanvraag doen als jeugdtheatergezelschap. Op basis van een vergelijking tussen de aanvragers adviseert de raad Het Laagland te subsidiëren als jeugdtheatergezelschap. Voor een integrale afweging tussen de verschillende aanvragers jeugdtheater, zie de inleiding.

Beoordeling

Kwaliteit

Sinds de oprichting in 2000 wordt Het Laagland artistiek geleid door Inèz Derksen. De voorstellingen richten zich op een breed publiek, met een groot aandeel familievoorstellingen. Ze kenmerken zich door een laagdrempelig, artistiek degelijk karakter. Vaak zijn ze gebaseerd op bekende titels uit de jeugdliteratuur of op helden en iconen uit collectieve legendes. Uit het werk spreekt een groot spelplezier.

De raad meent dat het gezelschap zich vooral onderscheidt in de uitwerking die het heeft op

zijn publiek en het veld, met voorstellingsconcepten die ook worden verkocht aan Duitse partners. Het Laagland toont zich een sterke samenwerkingspartner binnen de regio Zuid, met uitstraling naar Duitsland.

Met het oog daarop vindt de raad het interessant dat Het Laagland in zijn activiteitenplan uitgesproken is over zijn voornemen om zich de komende periode nog sterker te profileren in de stad, de provincie Limburg en de euregio. Behalve op familievoorstellingen voor het hele land legt het zich actief toe op verhalen van Limburgse grond, met nieuwe teksten van Limburgse auteurs. Deze en andere voorstellingen worden vooral in Sittard en de regio gespeeld, waartoe ook Duits- en Belgisch-Limburg worden gerekend.

De raad vindt dit een interessante richting, die zeker kan zorgen voor nieuw repertoire en voor een steviger inbedding in de eigen regio. Dat Het Laagland zijn voorstellingen niet alleen in het Nederlands maar ook in het Duits en Engels speelt, maakt dat zijn werk goed internationaal overdraagbaar is. De keuze om te werken met een semi-vaste cast draagt bovendien bij aan de herkenbaarheid van het gezelschap.

Met betrekking tot talentontwikkeling participeert Het Laagland in Via Zuid en betrekt het jonge makers bij voorstellingen. Door getalenteerde jongeren op te leiden in een theaterwerkplaats (zie ‘Educatie en participatie’) laat Het Laagland zien dat talentontwikkeling organisch verweven is met zijn overige activiteiten.

Educatie en participatie
Het Laagland heeft een laagdrempelig educatieaanbod en ontwikkelt nieuwe manieren om bij te dragen aan het aanleren van hedendaagse vaardigheden aan kinderen (zoals de ‘21st-century skills’). Zo organiseert het gezelschap het project ‘Expeditie Binnenwereld’, interactieve theaterlessen op scholen voor de groepen vijf en zes. Samen met Toneelgroep Maastricht gaat het gezelschap werken aan voorstellingen in de klas voor middelbare scholieren. Ook staan er samenwerkingsprojecten op stapel met Opera Zuid en met de philharmonie zuidnederland. De raad vindt dat Het Laagland hiermee goed presteert op het gebied van educatie en participatie en tevens laat zien dat het weet aan te sluiten bij veranderingen binnen het onderwijs.

Een aansprekend project vindt de raad ook de theaterwerkplaats Jong Laagland, waar participatieprojecten worden georganiseerd voor kinderen en jongeren van acht tot achttien jaar. Van hieruit kunnen getalenteerde deelnemers doorstromen naar het kunstvakonderwijs of naar de professionele locatieproducties van Het Laagland.

Maatschappelijke waarde

Publieksbereik
Bereikte Het Laagland de afgelopen periode toenemende bezoekersaantallen, de komende jaren rekent het met een kleiner aantal producties op het handhaven van de verwachte bezoekersaantallen uit 2015 en 2016. Er wordt meer gespeeld in de regio, inclusief Duitsland en Vlaanderen, waar nieuw publiek moet worden veroverd. Daartegenover staat een afname van landelijk publiek, omdat er minder wordt gespeeld in kernsteden in de rest van Nederland.

Toch is het de raad niet duidelijk waarom het nieuwe beleid niet tot meer bezoekers zou kunnen leiden, als een van de voornaamste doelstellingen voor de komende periode juist is om de naamsbekendheid, de uitstraling en het bereik in de eigen regio te vergroten. Het gezelschap schrijft geen publieksgroei te verwachten doordat vaker op scholen en locaties wordt gespeeld, wat wel de zichtbaarheid, maar niet de bezoekersaantallen zou vergroten. De raad meent echter dat de ambities voor publieksbereik achterblijven bij de artistiek-inhoudelijke en organisatorische plannen om zich steviger in te bedden in de euregio. De marketingstrategie bijvoorbeeld is summier uitgewerkt, terwijl het verkrijgen van meer publiek en naamsbekendheid volgens de raad staat of valt met een goed marketingplan. Het Laagland kondigt aan dat er een marketingcommunicatieplan in ontwikkeling is dat in 2016

in werking treedt, maar de raad had graag meer van dit plan onder ogen gekregen.

De raad is positief over de samenwerking van Het Laagland met andere jeugdgezelschappen in het project Klasse Theater.

Ondernemerschap
Het Laagland is een kleine organisatie, die waar nodig wordt aangevuld met zzp'ers, stagiairs en vrijwilligers. Voor acteurs wordt goed gezorgd door hen tien maanden per jaar in dienst te nemen. De organisatie hanteert de Governance Code Cultuur en licht in haar aanvraag toe hoe hiermee wordt omgegaan. Ervaring en kennis zijn vertegenwoordigd in de raad van toezicht.

Het Laagland toont zich een actief ondernemer. In de huidige periode behaalde de organisatie een grote omzetstijging. Aan de eigen inkomstennorm wordt voldaan en de financieringsmix is goed. Het lukt de instelling goed private inkomsten te verwerven. De verhuizing van Het Laagland naar Schouwburg De Domijnen in 2014, met eenmalige steun van de gemeente Sittard-Geleen, heeft een verlaging van de materiële kosten opgeleverd.

Van de focus op Limburg zegt Het Laagland nieuwe duurzame partnerschappen te verwachten met culturele coproducenten, het onderwijs, het publiek, het bedrijfsleven en het maatschappelijke veld – met positieve gevolgen voor de financieringsmix. Dit kan de raad echter niet rijmen met de begrote daling van publieksinkomsten, bijdragen uit private middelen en incidentele subsidies. Het is in dit licht ook opvallend dat Het Laagland de activiteitenplanning (naar eigen zeggen bewust) niet volledig heeft ingevuld. De raad constateert op basis hiervan dat het gezelschap zich, gezien de hoge kwaliteit van zijn plannen, wat weinig ambitieus toont in de planning van activiteiten en het verwerven van eigen inkomsten.

Maas

€ 585.000
geadviseerd subsidiebedrag

€ 585.000
gevraagd subsidiebedrag

De aanvraag is gebaseerd op artikel 3.9 van de Subsidieregeling culturele basisinfrastructuur 2017 – 2020.

Stichting Maas theater en dans (hierna: Maas) maakt fysiek theater vanuit universele thema's voor kinderen en 'iedereen die zich jong voelt'. Zijn voorstellingen zetten de toeschouwer aan tot nadenken over zichzelf, de ander en de samenleving. De zintuiglijke ervaring speelt een even grote rol als de intellectuele. Het uitgangspunt van de producties zijn de disciplines theater en dans, maar ook performance, muziek, theatraal debat, interventies, mime en nieuwe media keren terug op het toneel. Educatie vormt bij Maas een onlosmakelijk onderdeel van het werk. Daarom werkt Maas samen met alle mogelijke onderwijsinstellingen en andere maatschappelijke partners. Behalve als producent van voorstellingen treedt Maas ook op als programmeur van het eigen Maaspodium in Rotterdam. Maas trekt een groot en zeer (cultureel) divers publiek; verschillende culturen zijn ook vertegenwoordigd in de casts.

Subsidieadvies

De Raad voor Cultuur adviseert Stichting Maas theater en dans een subsidiebedrag toe te kennen van € 585.000.

Maas is bij aanvang van de huidige BIS-periode ontstaan uit een fusie van de jeugdtheatergezelschappen Max, Siberia en De Meekers. De raad oordeelt zeer positief over de wijze waarop deze fusie heeft uitgepakt. De voorstellingen zijn van een constant hoge kwaliteit en laten spannende cross-overs zien tussen verschillende disciplines, ook voor de grote zaal. Maas bereikt veel publiek en culturele diversiteit is voor dit gezelschap een vanzelfsprekendheid, zowel in de zaal als op het podium.

Voor de komende periode legt Maas een bevlogen plan neer, waaruit heel duidelijk een visie spreekt op de rol van een theatergezelschap in een grootstedelijke omgeving. Daarmee kan het zowel in Rotterdam als in de rest van het land van betekenis zijn. De raad mist in het plan een concrete uitwerking van de producties in de komende periode, maar de raad heeft veel vertrouwen in de gepresenteerde makers. Het educatiebeleid sluit goed aan bij de onderzoekende theatermentaliteit van Maas.

Maas is financieel gezond. De financieringsmix is goed gespreid en de eigen inkomsten zijn hoog. De instelling maakt alleen niet duidelijk of de begrote, forse subsidie van de gemeente Rotterdam reeds is toegezegd. Tevens ontbreekt er een plan van aanpak in het geval de inkomsten tegenvallen.

Beoordeling

Kwaliteit
Maas ontstond bij aanvang van de huidige BIS-periode uit de jeugdgezelschappen Max, Siberia en De Meekers, die met hun fusie daadwerkelijk iets nieuws van de grond wilden brengen. De raad noemde het plan destijds gedurfd en origineel en moet terugkijkend vaststellen dat Maas ruimschoots aan de verwachtingen heeft voldaan.

Maas levert voorstellingen van een constant hoge kwaliteit en onderscheidt zich als jeugdgezelschap door steeds nieuwe cross-overs te ontwikkelen van teksttoneel, dans, mime, performance, muziek en nieuwe media, waarin de disciplines niet voor elkaar onderdoen. De raad heeft waardering voor de manier waarop Maas met spannende, gelaagde voorstellingen zowel het jeugdige publiek als de volwassenen in de zaal aanspreekt, ook in de grote zaal. Er wordt steeds gekozen voor uitmuntende uitvoerenden. De raad vindt het zeer positief dat bij

Maas culturele diversiteit in de zaal én op het podium een vanzelfsprekendheid is. Het gezelschap is in dit opzicht voorbeeldstellend.

Het plan dat Maas de raad voorlegt voor de periode 2017 – 2020, is bevlogen geschreven. De raad oordeelt positief over de manieren waarop Maas de komende periode invulling gaat geven aan zijn interdisciplinaire, grootstedelijke profiel. Het gezelschap blijft zich, met zijn vele activiteiten en het eigen podium, sterk richten op Rotterdam, en ambieert een grote uitstraling naar de rest van het land, waar diverse stedelijke theaters zijn werk al afnemen. Ook speelt Maas geregeld in het buitenland. Speerpunten van de instelling zijn verder onder andere het spelen van langere series, het vergroten van de aandacht voor talentontwikkeling, de keuze voor bijzondere locaties en een geïntensiveerde samenwerking met het onderwijs. Maas werkt samen met een breed netwerk van samenwerkingspartners, zowel binnen als buiten de cultuursector. Ook hiervoor heeft de raad waardering.

De raad mist een concrete uitwerking van de artistieke plannen die Maas met zijn (gast)regisseurs en choreografen gaat ontwikkelen. De raad had een uitvoeriger toelichting op (bijvoorbeeld) beoogde titels verwacht. Wel heeft hij vertrouwen in de gekozen makers.

Ook het talentontwikkelingstraject, met elementen als het festival 'Voor de leeuwen' en de korte tour 'Loslopend wild', vindt de raad van hoog niveau. Hetzelfde geldt voor de keuze om behalve jong talent ook ervaren makers te begeleiden die voor het eerst voor een jong publiek gaan werken.

Educatie en participatie
Maas heeft een sterk educatiebeleid ontwikkeld. Het gezelschap bedenkt per productie een nieuwe educatieve vorm die daarbij aansluit. Onder de noemer 'belichaamd leren' wil Maas kinderen aanmoedigen hun verbeelding vorm te geven en complexe of abstracte onderwerpen om te zetten in beeld en beweging. Meer dan op het aanleren van vaardigheden legt Maas in zijn educatieve activiteiten de nadruk op het aanwakkeren van competenties bij deelnemers, zoals het onderzoekend vermogen. De raad vindt dit zeer positief.

Behalve educatie rond voorstellingen maakt Maas ook programma's om kunst en cultuur een centrale plek te geven in het onderwijs, zoals de leerlijn 'Stel je voor' (samen met Villa Zebra en het KCR). De raad vindt het te prijzen dat Maas kunsteducatie hiermee naar een hoger plan tilt en heeft waardering voor de samenwerkingsverbanden die het gezelschap op dit terrein aangaat. Hiermee draagt Maas bij aan een diepere verankering van cultuureducatie op scholen. Hetzelfde vindt de raad van de praktijk om door middel van trainingen en coaching de deskundigheid onder leerkrachten te vergroten.

Maatschappelijke waarde

Publieksbereik
Maas heeft zichzelf in zijn eerste beleidsperiode goed op de kaart gezet. Het gezelschap trok met gemiddeld 45.000 bezoekers in 2013 en 2014 niet alleen veel publiek naar het eigen theater en de reizende voorstellingen, maar is ook actief aanwezig op sociale media en de eigen website, waar het aantal bezoekers eveneens hoog is. Opvallend is de diversiteit van het publiek, dat zich ten dele ook vertegenwoordigd kan zien in de casts. De raad vindt het tweejaarlijkse publieksonderzoek dat Maas verricht een goed initiatief om nieuw en bestaand publiek beter te leren kennen en constateert dat Maas goed zicht heeft op de doelgroepen die de voorstellingen bezoeken.

De marketingmix waarmee Maas producties onder de aandacht brengt, getuigt van een goed inzicht in de wijze waarop deze doelgroepen kunnen worden bereikt. Maas werkt samen met grote landelijke en regionale partners en ontwikkelt vele online en offline middelen, gericht op kinderen en ouders, docenten, programmeurs, kunstbemiddelaars en zakelijke stakeholders. Maas wil zich meer richten op specifieke publieksgroepen en meer inzetten op series in de grote steden en het bereiken van scholen in Rotterdam.

Ondernemerschap
De raad heeft waardering voor de wijze waarop Maas in de eerste jaren van zijn bestaan een solide financiële basis heeft weten te leggen. De financieringsmix is goed gespreid, de eigen inkomsten zijn hoog. Omdat scholen weinig kunnen uitgeven aan voorstellingsbezoeken, heeft Maas geïnvesteerd in extra personele ondersteuning voor het benaderen van private fondsen. Als gevolg hiervan ontvangt Maas geregeld bijdragen van landelijke en lokale fondsen. Daarnaast ontvangt het een forse subsidie van de gemeente, die deels aan het theater en deels aan de eigen producties wordt besteed. Het Fonds Podiumkunsten ondersteunt Maas structureel voor de jeugddansactiviteiten.

De raad mist in het plan een strategie bij tegenvallende inkomsten. Mochten de begrote subsidies niet worden toegekend of de overige eigen inkomsten niet worden verworven, dan is het de raad niet duidelijk hoe Maas dit ondervangt.

Maas toont zich een goed werkgever. De organisatie werkt met een kleine vaste formatie voor de uitvoering van de kerntaken en werkt verder met medewerkers die op projectbasis worden aangetrokken. Zij krijgen een tijdelijke arbeidsovereenkomst of een overeenkomst van opdracht. Alle medewerkers met een arbeidsovereenkomst beloont Maas volgens de cao Theater. In de organisatie is veel aandacht voor culturele diversiteit en andere maatschappelijke waarden.

Op de naleving van de Governance Code Cultuur en de wijze waarop Maas hieraan invulling geeft, wordt in de aanvraag niet ingegaan. Het besturingsmodel wordt niet toegelicht; taakverdeling, benoeming en samenstelling van het bestuur en de invulling van het toezicht evenmin.

Theater Artemis

€ 585.000
geadviseerd subsidiebedrag

€ 585.000
gevraagd subsidiebedrag

De aanvraag is gebaseerd op artikel 3.9 van de Subsidieregeling culturele basisinfrastructuur 2017 – 2020.

Stichting Theater Artemis (hierna: Artemis) is een jeugdtheatergezelschap dat zich concentreert rond het werk van Jetse Batelaan. Met interactieve en anarchistische producties prikkelt hij het publiek van jeugd en jongeren in Noord-Brabant en de rest van Nederland. De voorstellingen zijn fysiek en conceptueel van opzet en ontregelend in hun uitwerking. Artemis heeft een educatief programma waarin kinderen ervaren dat ze kunnen vertrouwen op hun eigen creativiteit en aanpassingsvermogen.

Subsidieadvies

De Raad voor Cultuur adviseert Stichting Theater Artemis een subsidiebedrag toe te kennen van € 585.000.

De raad is enthousiast over de aanvraag van Artemis. Het gezelschap vervolgt de unieke artistieke koers die de afgelopen jaren is ingezet en presenteert aanstekelijke plannen. Het gezelschap gaat inspirerende samenwerkingsverbanden aan en brengt in zijn beleid een goede samenhang aan tussen artistieke en educatieve activiteiten. Gezien de hoge kwaliteit van het gezelschap betreurt de raad het dat het zijn ambities op het gebied van publieksbereik niet sterker heeft aangezet. De financiële situatie van Artemis is redelijk stabiel, al is het gezelschap niet zo goed in staat eventuele tegenvallers op te vangen.

Er zijn acht instellingen in de regio's Oost, Midden en Zuid die een aanvraag doen als jeugdtheatergezelschap. Op basis van een vergelijking tussen de aanvragers adviseert de raad Artemis te subsidiëren als jeugdtheatergezelschap. Voor een integrale afweging tussen de verschillende aanvragers jeugdtheater, zie de inleiding.

Beoordeling

Kwaliteit

Aan het begin van de huidige subsidieperiode heeft er bij Artemis een directiewisseling plaatsgevonden. In 2014 is Jetse Batelaan aangetreden, waarna een artistieke koerswijziging is ingezet. De raad vindt Batelaan een getalenteerde, eigenzinnige theatermaker die bij Artemis verder kan bouwen aan zijn unieke oeuvre. Zijn anarchistische producties behandelen kenmerkende kinder- en puberthema's en -ervaringen op unieke, zeer theatrale wijze en dagen het jonge publiek op een bijzondere manier uit.

De raad is enthousiast over de subsidieaanvraag voor de komende periode. Artemis wil in de middenzaal, de grote zaal en op locatie op zomerfestivals de grenzen van het jeugdtheater oprekken en onderzoeken. Daarvoor gaat de artistiek directeur een samenwerking aan met een aantal interessante theatermakers die het jeugdtheater op een andere, maar even inspirerende manier een nieuwe impuls kunnen geven. De plannen van Artemis zijn niet alleen in theatraal opzicht prikkelend, maar snijden ook inhoudelijk relevante onderwerpen aan.

Het Zuidelijk Toneel zal de komende jaren als coproducent optreden van drie familievoorstellingen voor de grote zaal. De raad is erg nieuwsgierig naar deze voorstellingen.

Gezien de bijzondere kwaliteit van het werk van Artemis ondersteunt de raad de internationale ambities. Artemis is daarvoor goede samenwerkingen aangegaan. Ook Vlaanderen is een geschikt speelgebied voor Artemis.

De raad maakt uit de aanvraag op dat Artemis ervoor kiest weinig nadruk op talentontwikkeling voor makers te leggen. De raad waardeert het dat Jetse Batelaan op individuele basis toch talenten begeleidt, onder andere in het kader van het Brabantse samenwerkingsverband PLAN.

Educatie en participatie
De raad oordeelt positief over de wijze waarop Artemis zijn educatieve programma's vormgeeft en waardeert het dat het op dit vlak ook samenwerkt met Het Zuidelijk Toneel.

De instelling geeft vanuit een integrale benadering invulling aan deze programma's, waardoor theater en educatie een goede wisselwerking met elkaar aangaan. Op die manier worden de voorstellingen voor scholieren op een toegankelijke wijze ingebed in een educatieve omgeving. Om de drempel voor regulier publiek te verlagen zou het mooi zijn als ook de landelijke reisvoorstellingen op die manier van een context werden voorzien. Ook de kunstprojecten voor scholieren, zoals het 'Parlement van de dingen', zorgen voor een interessante dialoog tussen kunst en onderwijs.

Artemis ontwikkelt daarnaast aansprekende educatieve programma's die losstaan van specifieke voorstellingen, zoals een cursus applaus geven.

Maatschappelijke waarde

Publieksbereik
Artemis heeft de afgelopen jaren in vergelijking met andere jeugdgezelschappen een redelijk groot publiek bereikt; het aantal bezoekers voldeed ook aan de prestatie-eis. De raad is van mening dat het werk van Artemis een nog groter publiek verdient, maar kan zich voorstellen dat zijn producties vanwege het grillige, onvoorspelbare karakter niet op voorhand gemakkelijk te verkopen zijn. Niettemin vindt de raad het jammer dat Artemis niet ambieert het aantal bezoekers de komende periode te vergroten; dat zou reëel zijn, gezien de grotezaalproducties die het gezelschap gaat maken.

De raad vindt het verstandig dat Artemis ervoor kiest vooral op een aantal vaste podia te spelen. Reprisetournees worden pas georganiseerd bij succesvolle voorstellingen, waardoor een grotere afzetmarkt wordt bediend. De raad heeft er waardering voor dat Artemis (kritisch) reflecteert op de wijze waarop culturele diversiteit in de organisatie is verankerd en stelt het op prijs dat het gezelschap op dit gebied extra inspanningen wil verrichten.

Ondernemerschap
Artemis heeft een redelijk stabiele financiële positie, waarbij het weerstandsvermogen aan de lage kant is. De raad is dan ook van mening dat de instelling, anders dan zijzelf beweert, bij tegenvallers niet goed kan terugvallen op haar financiële reserves. Wel is er sprake van een gemengde financieringsmix, waardoor de financiële risico's gespreid zijn. Daarbij vraagt de raad zich af hoe zeker de door Artemis verwachte stijging van de provinciale subsidie is.

Artemis kiest voor een marketingstrategie die goed aansluit bij de eigen doelgroepen. Bij elk van de artistieke kenmerken die de instelling zelf heeft gedefinieerd, ontwikkelt ze een eigen communicatiestrategie. Artemis onderscheidt zes typen publiek, met een viertal kernwaarden. Aan de hand hiervan, en van de samenwerking met de verschillende partners, beschrijft de instelling hoe een gerichte en effectieve communicatiestrategie tot aansprekende resultaten leidt. Marketing is voor Artemis ook erg belangrijk om de bijzondere, vernieuwende jeugdtheaterproducties onder de aandacht te brengen. Een goede kruisbestuiving tussen educatie en marketing kan daarbij van dienst zijn.

De raad juicht het toe dat Artemis oog heeft voor de individuele ontwikkeling van zijn personeel en de arbeidsvoorwaarden ook voor medewerkers in tijdelijke dienst en zzp'ers goed toepast.

De organisatie hanteert de Governance Code Cultuur en licht in haar aanvraag toe hoe

hiermee wordt omgegaan. Ervaring en kennis zijn vertegenwoordigd in de raad van toezicht.

Theater Sonnevanck

€ 585.000
geadviseerd subsidiebedrag

€ 585.000
gevraagd subsidiebedrag

De aanvraag is gebaseerd op artikel 3.9 van de Subsidieregeling culturele basisinfrastructuur 2017 – 2020.

Stichting theater Sonnevanck (hierna: Sonnevanck) is een landelijk jeugdtheatergezelschap dat zijn basis heeft in Enschede. Het maakt muziektheaterproducties voor kinderen en jongeren in de leeftijd van vier tot achttien jaar. Het gezelschap positioneert zich in de oostelijke regio met voorstellingen in speellokalen van basisscholen en op schoolpleinen in een theatertrailer, samen met Toneelgroep Oostpool. Het vertoont in theaters in het hele land voorstellingen voor de kleine zaal en de middenzaal. Binnen de jeugdtheatersector onderscheidt Sonnevanck zich naar eigen zeggen met narratief, geëngageerd muziektheater.

Subsidieadvies

De Raad voor Cultuur adviseert Stichting theater Sonnevanck een subsidiebedrag toe te kennen van € 585.000.

De artistieke kwaliteit van Sonnevanck is de afgelopen jaren volgens de raad flink toegenomen. De instelling maakt hoogwaardige muziektheaterproducties voor de jeugd, met originele en gedurfde titels en muziek. Voor de komende jaren heeft de instelling met een groep goede regisseurs inspirerende plannen gemaakt die vertrouwen wekken voor de toekomst. Ook de samenwerking met Toneelgroep Oostpool leidt volgens de raad tot producties van hoge kwaliteit met uitdagende thema's. Deze coproducties dragen sterk bij aan het artistieke en maatschappelijke profiel van de instelling. Sonnevanck levert met een brede waaier aan activiteiten een goede bijdrage aan de cultuureducatie in de regio Oost. De verwachte lichte stijging van het aantal bezoekers in de komende jaren acht de raad met het oog op de producties en educatieve activiteiten realistisch.

Er zijn acht instellingen in de regio's Oost, Midden en Zuid die een aanvraag doen als jeugdtheatergezelschap. Op basis van een vergelijking van de aanvragers adviseert de raad Sonnevanck te subsidiëren als jeugdtheatergezelschap. Voor een integrale afweging tussen de verschillende aanvragers jeugdtheater, zie de inleiding.

Beoordeling

Kwaliteit

De artistieke kwaliteit van Sonnevanck heeft de afgelopen jaren een stijgende lijn laten zien. De raad is van mening dat de instelling op originele wijze intelligente muziektheaterproducties maakt, waarbij het muzikale en het theatrale aandeel met elkaar in evenwicht zijn en elkaar versterken. De producties zijn toegankelijk voor een groot publiek zonder dat er concessies worden gedaan aan de kwaliteit; de keuzes voor titels en muziek zijn origineel en gedurfd. Sonnevanck heeft zich ten opzichte van de periode 2009-2012 sterk gerevitaliseerd. De instelling heeft naast artistiek directeur Flora Verbrugge een aantal getalenteerde (jonge en mid-career-)regisseurs aangetrokken, die de afgelopen jaren geslaagde theaterproducties hebben gemaakt.

Sonnevanck heeft een inspirerend en samenhangend plan geschreven. De raad heeft er vertrouwen in dat er ook de komende jaren aanstekelijk en relevant muziektheater wordt gemaakt. De genoemde titels spreken tot de verbeelding. De raad juicht het ook toe dat de instelling alvast rekening houdt met het vertrek van de huidige artistiek directeur in 2020 en stappen zet voor haar opvolging.

Met de jongerenproducties die de instelling samen met Toneelgroep Oostpool maakt in een

tot theater omgebouwde trailer, heeft Sonnevanck zijn aanbod en doelgroepen verbreed. In deze voorstellingen worden op een artistiek hoogwaardige wijze aansprekende thema's voor jongeren aangesneden. Voor de komende periode hebben Sonnevanck en Oostpool een aantal veelbelovende gastregisseurs uitgenodigd die de mogelijkheden van het relatief nieuwe genre 'trailertheater' verder kunnen verbreden.

In het kader van talentontwikkeling waardeert de raad het concours voor muziektheaterconcepten 2Scoremusictheatre, dat Sonnevanck organiseert in samenwerking met de Nederlandse Reisopera, het Kameroperahuis en het ArtEZ Conservatorium. Daarnaast heeft Sonnevanck met Karlijn Kistemaker een talentvolle, pas afgestudeerde regisseur aangetrokken die zich binnen het gezelschap kan ontwikkelen.

Educatie en participatie
Sonnevanck werkt op het gebied van educatie op een goede manier samen met zogenaamde adoptiescholen. Het gezelschap heeft een band opgebouwd met de leerkrachten op deze scholen en heeft zich de afgelopen tijd sterk ingezet op het gebied van deskundigheidsbevordering. De manieren waarop Sonnevanck kinderen laat participeren in zijn voorstellingen vindt de raad slim en aanstekelijk.

De raad vindt het positief dat Sonnevanck voor een vraaggerichte benadering kiest en de komende jaren binnen zijn educatieve pakketten meer aandacht wil besteden aan de ontwikkeling van sociaal-emotionele vaardigheden. Het werk van Sonnevanck biedt daar veel aanknopingspunten voor. De raad juicht het ook toe dat Sonnevanck educatieve activiteiten wil ontwikkelen voor het speciaal onderwijs.

De samenwerking tussen Sonnevanck, de Nederlandse Reisopera en Orkest van het Oosten, waarin ook oog is voor een doorlopende leerlijn, kan de educatieve werking in de regio Oost versterken. Ook vindt de raad het positief dat de instelling haar educatieve activiteiten permanent evalueert.

Maatschappelijke waarde

Publieksbereik
Sonnevanck heeft de afgelopen jaren, mede door zijn coproducties met Toneelgroep Oostpool, het aantal bezoekers van vrije en schoolvoorstellingen aanzienlijk uitgebreid. Voor de komende periode streeft de instelling naar een lichte toename van het aantal bezoekers naar ruim 30.000 in 2020, die met name haar beslag moet krijgen in de standplaats. Daarvoor heeft Sonnevanck een goede samenwerkingspartner gevonden in het Wilminktheater in Enschede, waarmee het een gezamenlijk marketingplan gaat ontwikkelen. De instelling zet zich ervoor in om meer kennis over het publiek te verwerven.

Gezien de grote vraag van de scholen in de regio Oost is het goed dat Sonnevanck daar zijn positie probeert te versterken. Het gezelschap streeft ernaar het bereik van zijn schoolgebonden activiteiten te vergroten. Het bereik van leerlingen in het voortgezet onderwijs blijft echter gelijk.

Ondernemerschap
De raad constateert dat de financiële positie van de instelling niet zo solide is. Met name het eigen vermogen en de liquide middelen zijn beperkt. De instelling heeft de afgelopen jaren ruim de eigen inkomstennorm gehaald en de komende jaren zullen er naar verwachting geen grote financiële risico's worden genomen. Niettemin vindt de raad dat mogelijkheden om financiële tegenvallers op te vangen aandacht behoeven. Sonnevanck verwacht voor de komende jaren privaat geld te verwerven voor de activiteiten in het speciaal onderwijs. Op die manier kan de financieringsmix van het gezelschap verder worden verbreed.

De instelling toont zich een goed werkgever, waarbij veel aandacht uitgaat naar de professionele en persoonlijke ontwikkeling van de medewerkers.

De raad is van mening dat het bestuursmodel goed wordt beschreven, waarbij in de raad van toezicht diversiteit in kennis en vaardigheden aanwezig is. In de aanvraag wordt gereflecteerd op de wijze waarop de raad van toezicht de Governance Code Cultuur toepast.

Theatergroep Kwatta

€ 585.000
geadviseerd subsidiebedrag

€ 585.000
gevraagd subsidiebedrag

De aanvraag is gebaseerd op artikel 3.9 van de Subsidieregeling culturele basisinfrastructuur 2017 – 2020.

Stichting Theatergroep Kwatta (hierna: Kwatta) maakt jeugdtheaterproducties voor kinderen vanaf vier jaar in de provincie Gelderland en de rest van Nederland. Daarnaast maakt het gezelschap regelmatig buitenlandse tournees. Kwatta combineert naar eigen zeggen inhoud met toegankelijkheid en maakt theater voor een breed publiek. Kwatta profileert zich binnen het jeugdtheaterbestel door een focus op de grote zaal en ontwikkelt hiervoor met een aantal gerenommeerde schrijvers nieuwe toneelteksten. Het gezelschap zet hierbij poppenspel, objecttheater, tekst, zang en muziek in.

Subsidieadvies

De Raad voor Cultuur adviseert Stichting Theatergroep Kwatta een subsidiebedrag toe te kennen van € 585.000.

De raad is positief over de wijze waarop Kwatta zich de afgelopen jaren zonder BIS-subsidie staande heeft gehouden. Hij ondersteunt de plannen van Kwatta om zich de komende jaren vooral te concentreren op het maken van grotezaalproducties. De instelling kiest daarmee voor een onderscheidend profiel binnen het jeugdtheaterbestel. Kwatta kan zich met zijn theaterproducties en educatieve activiteiten goed positioneren in Gelderland en de rest van het land. Ook ondersteunt de raad de internationale oriëntatie van de instelling. Deze draagt bij aan de zichtbaarheid van het Nederlandse jeugdtheater in het buitenland.

Er zijn acht instellingen in de regio’s Oost, Midden en Zuid die een aanvraag doen als jeugdtheatergezelschap. Op basis van een vergelijking tussen de aanvragers adviseert de raad Kwatta te subsidiëren als jeugdtheatergezelschap. Voor een integrale afweging tussen de verschillende aanvragers jeugdtheater, zie de inleiding.

Beoordeling

Kwaliteit

De raad is van mening dat Kwatta de afgelopen jaren een aantal kwalitatief goede producties met aansprekende titels heeft gemaakt. Ondanks de financiële moeilijkheden heeft de instelling zichzelf artistiek goed staande kunnen houden met een mix van nieuwe en bestaande producties. Kwatta heeft ook aangetoond over het vakmanschap te beschikken om grotezaalproducties te maken.

Voor de komende jaren heeft Kwatta een helder profiel geformuleerd met een aantal aansprekende plannen. De raad is enthousiast over het feuilleton van vier grotezaalproducties rondom een hedendaagse familie. Er wordt met een aantal goede schrijvers samengewerkt en de thema’s die worden aangesneden klinken actueel en verdiepend.

De raad vindt dat de instelling met dit feuilleton een goede bijdrage levert aan het jeugdtheaterbestel, omdat de andere gesubsidieerde jeugdgezelschappen slechts weinig voor de grote zaal maken. Hij vindt het ook goed dat de voorstellingen ‘kleurenblind’ worden gecast, zodat de familie een afspiegeling van de Nederlandse maatschappij kan zijn. De muzikale samenwerkingen voor dit project klinken eveneens veelbelovend. De raad vindt het jammer dat het aanbod voor de kleine zaal voornamelijk bestaat uit reprises, maar heeft begrip voor deze keuze met het oog op de nadruk op de grote zaal.

Kwatta legt in het kader van talentontwikkeling vooral de nadruk op het schrijven van

toneelteksten. De raad hoopt dat de trajecten met jonge makers tot verdere doorstroming kunnen leiden.

Kwatta heeft de afgelopen jaren succesvol opgetreden in het buitenland. De raad ondersteunt de ambitie om het internationale netwerk te bestendigen en uit te breiden. Hij is ook nieuwsgierig naar de internationale coproductie *Jabbertalk-Opera*. Kwatta zet hierdoor, net als een aantal andere gezelschappen, het Nederlandse jeugdtheater internationaal op de kaart.

Educatie en participatie
Kwatta biedt een veelzijdig educatiepakket aan, dat naar de mening van de raad degelijk en laagdrempelig, maar niet bijzonder diepgaand is. Er ontbreekt een duidelijke visie op educatie die zich vertaalt in de verschillende activiteiten.

De raad is positief over de Kwattasensatie, waarin educatie een theatrale vorm krijgt en waarin wordt samengewerkt met professionele acteurs en muzikanten en met leerlingen van de mbo-dansopleiding. Trailervoorstellingen zijn een beproefd middel om theaterproducties toegankelijk te maken voor schoolklassen.

Maatschappelijke waarde

Publieksbereik
Ondanks het tijdelijk wegvallen van de rijkssubsidie heeft Kwatta de afgelopen jaren een groot publiek weten te bereiken van meer dan 30.000 bezoekers in 2014; in Nederland onder andere dankzij een coproductie met Het Gelders Orkest en internationaal dankzij een uitgebreide tournee in de Verenigde Staten. De instelling is goed verankerd in de provincie Gelderland.

De nadruk op de vier grotezaalvoorstellingen zal de komende tijd moeten zorgen voor een stijging van het aantal bezoekers naar bijna 38.000 in 2020. De raad vindt dat Kwatta in dat verband goed heeft nagedacht over de wijze waarop het publiek zich verbindt aan en meegroeit met de voorstellingen.

Het gekozen reprisebeleid heeft tot doel nieuw publiek te laten kennismaken met eerdere successen. De prognoses met betrekking tot het publieksbereik vindt de raad realistisch. De samenwerking met andere jeugdgezelschappen binnen het project Klasse Theater leidt tot een goede uitwisseling binnen het landelijke jeugdpodiumkunstenaanbod, net als tot een groter nationaal bereik.

Ondernemerschap
De raad prijst Kwatta dat het de financiële teruggang zonder structurele rijkssubsidie in 2013 en 2014 heeft kunnen opvangen, al is daardoor zijn eigen vermogen geheel verdampt. Een en ander heeft tot gevolg dat de financiële positie van Kwatta in 2014 iets minder stabiel is geworden. Sinds 2014 ontvangt de instelling opnieuw subsidie van OCW. Mede hierdoor is de financiële positie in 2015 verbeterd.

Kwatta heeft voor de komende periode een solide verdienmodel ontwikkeld, met een goede balans tussen verschillende inkomstenbronnen. De internationale tournees dragen in positieve zin bij aan de financiële positie van de instelling.

Het gezelschap heeft goed uitgewerkte en aanstekelijke plannen om online media in te zetten. Op die manier blijft het publiek op de hoogte van de opeenvolgende delen van het familiefeuilleton.

Kwatta besteedt voldoende aandacht aan goed werkgeverschap en de ontwikkeling van het personeel. De instelling schrijft dat ze de Governance Code Cultuur volgt en legt beknopt uit hoe het bestuur is samengesteld.

De Toneelmakerij

€ 585.000
geadviseerd subsidiebedrag

€ 585.000
gevraagd subsidiebedrag

De aanvraag is gebaseerd op artikel 3.9 van de Subsidieregeling culturele basisinfrastructuur 2017 – 2020.

Stichting De Toneelmakerij (hierna: De Toneelmakerij) is een jeugdtheatergezelschap in Amsterdam, dat theater maakt voor kinderen en jongeren. Het speelt in middenzalen en kleine zalen in Amsterdam en de rest van Nederland en onderhoudt veel internationale netwerken. Het gezelschap maakt zich hard voor de ontwikkeling en opvoering van nieuwe Nederlandse en internationale jeugdtheaterteksten en gebruikt theater als middel om maatschappelijke onderwerpen aan te kaarten bij zijn publiek. De casts en het publiek zijn vaak cultureel divers. In de komende periode wordt het artistiek leiderschap overgedragen van Liesbeth Coltof op Paul Knieriem. Het gezelschap neemt zich voor meer activiteiten en voorstellingen te organiseren in de stad Amsterdam, maar blijft ook landelijk en internationaal actief. Het vaste ensemble maakt plaats voor een flexibele spelersgroep.

Subsidieadvies

De Raad voor Cultuur adviseert Stichting De Toneelmakerij een subsidiebedrag toe te kennen van € 585.000.

De raad waardeert de ervaring en kunde waarmee De Toneelmakerij steeds relevante onderwerpen rond het hedendaagse (stedelijke) leven vertaalt naar aansprekende jeugdtheaterproducties voor een cultureel divers publiek. Ook de initiatieven om nieuwe Nederlandse en internationale jeugdtheaterteksten voor het voetlicht te brengen, vindt de raad zeer sterk. De raad heeft vertrouwen in de aanstelling van de nieuwe artistiek leider en in de plannen die hij voor de komende periode ontvouwt.

De Toneelmakerij weet haar publiek goed aan zich te binden en heeft een goede kijk op educatie en talentontwikkeling. Dat het gezelschap zich de komende periode meer op Amsterdam gaat richten vindt de raad positief, mits dit niet ten koste gaat van de aandacht voor het publiek elders in Nederland.

Met betrekking tot het ondernemerschap heeft de raad lichte zorgen over de weinig gespreide financieringsmix; er wordt gerekend op een zeer hoog aandeel gemeentelijke subsidie, waarvan nog niet zeker is of die wordt verkregen.

Beoordeling

Kwaliteit

De Toneelmakerij heeft de afgelopen jaren laten zien relevante onderwerpen rond het hedendaagse (stedelijke) leven te kunnen vertalen naar aansprekende jeugdtheaterproducties. In de ogen van de raad geeft De Toneelmakerij in al haar werk blijk van een heldere visie op jeugdtheater, van de keuze voor actuele thematiek tot de selectie van hooggekwalificeerde acteurs en artistiek medewerkers. Het gezelschap stelt actuele, relevante onderwerpen aan de orde en het jonge publiek van nu, in al zijn diversiteit, ziet zich vertegenwoordigd in de verhalen en in de casts. Wat betreft culturele diversiteit vervult De Toneelmakerij een voortrekkersrol. Blijkens recente producties over de slavernij en radicalisering schuwt het gezelschap omstreden thema's niet.

De Toneelmakerij is en blijft een groot pleitbezorger van nieuwe Nederlandse en vertaalde (jeugd)toneelteksten, van zowel ervaren als jonge auteurs. In de initiatieven die het gezelschap op dit terrein ontplooit, is het in het BIS-jeugdtheaterveld uniek, meent de raad. Er wordt samengewerkt met gekwalificeerde auteurs; tevens heeft het gezelschap het

‘European Writers Lab’ opgericht, een internationaal talentontwikkelingstraject voor schrijvers. De Toneelmakerij geeft hiermee volgens de raad een grote impuls aan de theaterliteratuur voor jeugd. Ook vindt de raad het bijzonder dat De Toneelmakerij hiermee laat zien dat teksttheater en culturele diversiteit elkaar niet hoeven uit te sluiten.

De opvallendste verandering die voor de komende periode op het programma staat, is de overdracht van de artistieke leiding van Liesbeth Coltof op Paul Knieriem. Coltof heeft het gezelschap sinds de fusie tussen Huis aan de Amstel en Theatergroep Wederzijds geleid en heeft het samen met de zakelijk leider door moeilijke jaren geloodst. Met Knieriem kiest De Toneelmakerij volgens de raad voor een opvolger die kan zorgen voor nieuw elan. In 2017 en 2018 neemt hij geleidelijk taken van Coltof over, waarna in 2019 de definitieve overdracht volgt.

Onder leiding van Knieriem zal De Toneelmakerij de huidige artistieke koers vervolgen, met een blijvend grote nadruk op (nieuwe) jeugdtheaterteksten en actuele thematiek. De raad vindt dit, gezien de successen in het verleden, een goede keuze en kan zich ook vinden in de wijzigingen die het gezelschap doorvoert.

De afgelopen jaren heeft De Toneelmakerij zich sterk getoond in het begeleiden van een nieuwe generatie jeugdtheatermakers. Dit beleid wordt de komende periode voortgezet, met een aantal veelbelovende namen. De raad hoopt dat dit met dezelfde bevlogenheid zal gebeuren als de afgelopen jaren onder Liesbeth Coltof het geval was.

De raad heeft waardering voor de buitenlandse activiteiten en coproducties van De Toneelmakerij en voor de samenwerkingsverbanden met internationale partners, bijvoorbeeld als (enige Nederlandse) lid van de European Theatre Convention (ETC).

Educatie en participatie
Het educatiebeleid van De Toneelmakerij is van hoog niveau. Het gezelschap onderhoudt een sterk netwerk met scholen en het educatieve programma maakt integraal deel uit van het aanbod. In het educatieve materiaal van de afgelopen periode heeft De Toneelmakerij laten zien goed overweg te kunnen met nieuwe media, door interactieve trajecten te ontwikkelen voor scholieren.

De raad waardeert het dat in het lesmateriaal en de workshops de eigen creativiteit van de deelnemers vooropstaat, uitgaande van het idee dat kinderen en jongeren vooral betrokken willen zijn en willen participeren. De raad vindt het slim dat De Toneelmakerij ook workshops en coaching geeft aan leraren en steeds vaker ouders bij de educatieve projecten betrekt, die op hun beurt hun kinderen kunnen enthousiasmeren.

Maatschappelijke waarde

Publieksbereik
De Toneelmakerij heeft met gemiddeld 27.000 bezoekers per jaar, van wie 15.000 reguliere en 12.000 schoolgebonden bezoekers, een groot publieksbereik. Toch was er de afgelopen jaren op dit gebied een kleine daling ten opzichte van de vorige BIS-periode. Dit was een gevolg van de keuze om te stoppen met het maken van grotezaalproducties, na de vermindering van de rijks- en provinciale subsidies. Er werden meer voorstellingen gespeeld voor minder publiek en het aandeel publieksinkomsten nam af.

Toch weten bezoekers De Toneelmakerij goed te vinden. De zaalbezetting is over het algemeen genomen hoog. Het gezelschap heeft een goede band met zijn publiek via online en offline media, dankzij een interactieve benadering. Tevens onderhoudt het goede contacten met theaters.

Voor de komende periode verwacht De Toneelmakerij opnieuw 27.000 bezoekers per jaar. Het gezelschap gaat vaker spelen in Amsterdam, waarbij het een deel van de activiteiten naar de stadsdelen zal verplaatsen om een publiek te bereiken dat de theaters in het centrum niet

bezoekt. De raad denkt dat de nieuwe verbintenis die De Toneelmakerij aangaat met drie cultuurhuizen hiervoor zeker geschikt is. Hij is ook enthousiast over het voornemen om te gaan werken met publieksontwikkelaars, een idee dat is afgekeken van Europese partners. De raad hoopt wel dat De Toneelmakerij haar aandacht voor de rest van het land niet zal laten verslappen.

Ondernemerschap
In de periode 2013 – 2016 zag De Toneelmakerij haar subsidie, zowel van het Rijk als van de provincie Noord-Holland, sterk afnemen. Als eerste maatregel in reactie hierop besloot het gezelschap te stoppen met het maken van grotezaalproducties. Er vond over de hele breedte van de organisatie een flinke kostenbesparing plaats. Daartegenover stond wel een daling van de eigen inkomsten. Daarbij merkt de raad op dat De Toneelmakerij anderhalf keer zo veel subsidie per bezoeker nodig heeft als het gemiddelde jeugdtheatergezelschap in de basisinfrastructuur, en dat dit bedrag de komende periode nog verder stijgt. Hij vraagt het gezelschap hier nog eens kritisch naar te kijken.

Kijkend naar de komende periode valt de raad verder op dat De Toneelmakerij rekent op het wegvallen van de provinciale subsidie, maar een zeer grote toename van de gemeentelijke subsidie begroot. Hierdoor wordt het gezelschap zeer sterk afhankelijk van deze inkomstenbron. Mocht het deze verhoging niet krijgen, dan ontstaat er een fors begrotingstekort. Het gezelschap presenteert vooralsnog geen alternatieve plannen bij tegenvallende inkomsten. Dit ziet de raad als een tekortkoming in de aanvraag.

Als werkgever heeft De Toneelmakerij de afgelopen periode het personeelsbestand moeten verkleinen, waardoor veel parttime functies ontstonden. De meeste werknemers werken in loondienst conform de cao Theater, anderen werken als zelfstandigen in opdracht. Voor de komende periode kiest het gezelschap ervoor het vaste ensemble te laten plaatsmaken voor een wisselende groep acteurs. De raad heeft hier, met het oog op de bezuinigingen, begrip voor en gaat ervan uit dat De Toneelmakerij haar freelance medewerkers op passende wijze beloont.

De raad waardeert het dat er bij de personeelssamenstelling aandacht is voor de Code Culturele Diversiteit en dat De Toneelmakerij haar werknemers ruimte biedt voor artistieke en zakelijke scholing. De raad oordeelt verder positief over de voornemens van De Toneelmakerij om de bedrijfsvoering de komende jaren op diverse fronten milieubewuster te maken.

De raad mist in het plan wel een toelichting op de naleving van de Governance Code Cultuur; De Toneelmakerij gaat niet in op de wijze waarop bevoegdheden, taakverdeling, toezicht en deskundigheid van het bestuur zijn geregeld.

Het Toneelschap Beumer & Drost

€ 0
geadviseerd subsidiebedrag

€ 485.000
gevraagd subsidiebedrag

De aanvraag is gebaseerd op artikel 3.9 van de Subsidieregeling culturele basisinfrastructuur 2017 – 2020.

Stichting Het Toneelschap B & D (hierna: Beumer & Drost) maakt familievoorstellingen voor iedereen vanaf acht jaar. Sinds 2012 heeft het Deventer als standplaats. De voorstellingen komen op de speelvloer ‘ex nihilo’ tot stand, uit liefde voor het spel. Ze worden gekenmerkt door een poëtische beeldtaal en grote geestigheid. Door de aanstelling van een jonge, tweede artistiek leider wil Beumer & Drost het gezelschap in deze transformerende samenleving vruchtbaar en origineel houden, met thema’s die uit de huidige maatschappij gegrepen zijn. Het gezelschap wil zich de komende periode sterker in Oost-Nederland verankeren, terwijl het daarnaast als reisgezelschap in Nederland en Vlaanderen actief blijft.

Subsidieadvies

De Raad voor Cultuur adviseert Stichting Het Toneelschap B & D geen subsidie toe te kennen.

De raad oordeelt positief over het artistieke vakmanschap van Beumer & Drost, net als over de keuze voor een jonge, tweede artistiek leider. Verder wordt er een bescheiden aantal interessante banden aangeknoopt met artistieke partners. De raad meent dat het gezelschap zich aan het ontwikkelen is als waardevolle regionale partner in Oost-Nederland.

De raad verwacht echter dat de activiteiten van Beumer & Drost op het gebied van productie, samenwerking, talentontwikkeling en educatie een minder grote regionale en landelijke werking zullen hebben dan die van de andere aanvragers in de regio Oost. Ook vindt hij de samenwerkingsplannen onvoldoende uitgewerkt.

Over de bedrijfsvoering van Beumer & Drost oordeelt de raad positief, maar de verwachte forse batenstijging is volgens de raad te optimistisch begroot. Hetzelfde kan worden gezegd over de beoogde verdubbeling van het aantal bezoekers, die niet wordt toegelicht.

Er zijn acht instellingen in de regio’s Oost, Midden en Zuid die een aanvraag doen als jeugdtheatergezelschap. Op basis van een vergelijking tussen de aanvragers adviseert de raad Beumer & Drost niet te subsidiëren als jeugdtheatergezelschap. Voor een integrale afweging tussen de verschillende aanvragers jeugdtheater, zie de inleiding.

Beoordeling

Kwaliteit

De raad oordeelt positief over het vakmanschap waarmee Beumer & Drost uit het niets voorstellingen ontwikkelt die jong en oud aanspreken. De filmische theaterproducties die sinds 2004 deel uitmaken van het aanbod, vindt de raad onderscheidend. Ook is hij enthousiast over de keuze om de jonge maker Maurits van den Berg aan te stellen als tweede artistiek leider naast Peter Drost, die het gezelschap sinds de pensionering van Loek Beumer in 2012 zelfstandig leidde. Met de keuze voor Van den Berg kan het gezelschap op artistiek vlak een nieuwe weg inslaan, terwijl de herkenbare signatuur behouden blijft.

Toch meent de raad dat de regionale en landelijke werking van de activiteiten van Beumer & Drost te beperkt is voor een plek in de BIS. Weliswaar gaat het gezelschap de komende periode een paar artistiek interessante samenwerkingen aan met Het Gevolg van Stefan Perceval uit Turnhout (België) en met BonteHond, maar voor het overige is de landelijke inbedding bescheiden.

In het kader van het 1250-jarig bestaan van Deventer staat er een aansprekende productie op stapel, ondersteund door VVV Deventer en in samenwerking met diverse opleidingen en dans-, zang- en sportverenigingen. Ook wordt samengewerkt met het Orkest van het Oosten. De regionale plannen blijven echter beperkt tot een klein aantal producties en partners. De activiteiten die Beumer & Drost onder de noemer TheaterExtra organiseert op landgoederen, in huiskamers en in fabriekshallen vindt de raad interessant. Hij ziet dit als waardevolle initiatieven om mensen in contact te brengen met theater.

De raad constateert verder dat de plannen met betrekking tot samenwerking weinig onderbouwd zijn. Beumer & Drost schrijft te willen samenwerken met diverse organisaties in de regio Oost en met zorginstellingen en het Deventer bedrijfsleven, maar concretiseert deze plannen niet. Ook het voornemen de komende periode te spelen in diverse steden in het Duitse taalgebied wordt niet nader uitgewerkt. De raad kan zich hierover daarom moeilijk een oordeel vormen.

De raad stelt vast dat Beumer & Drost op het gebied van talentontwikkeling weinig activiteiten ontplooit. Het gezelschap beperkt zich ertoe per productie toepasselijk lesmateriaal te ontwikkelen met de studenten van de Hogeschool voor de Kunsten ArtEZ en trekt pas afgestudeerde acteurs en ontwerpers aan voor zijn nieuwe initiatieven.

Educatie en participatie
Educatieve activiteiten en het spelen van schoolvoorstellingen zijn voor Beumer & Drost relatief nieuw. Het gezelschap beschikt inmiddels over een aansprekend programma onder de noemer 'plug & play'. Leerlingen krijgen eerst een film te zien die op speelse wijze ingaat op de inhoud van een voorstelling, en aansluitend kan de docent kiezen uit diverse educatieve middelen, zoals een nagesprek of een les met digitaal materiaal.

Met de Hogeschool voor de Kunsten ArtEZ en de Muzehof, Centrum voor de Kunsten in Zutphen, richt Beumer & Drost een educatiepool in, de 'Beumer & Drost Theater Leerfabriek', waar makers, educatiedeskundigen en studenten nieuwe vormen van educatie kunnen ontwikkelen. Hoewel de raad dit in beginsel een boeiend concept vindt, verdient het in zijn ogen nadere uitwerking. Beumer & Drost speelt in vergelijking met andere jeugdtheatergezelschappen slechts weinig schoolvoorstellingen; ook op dit vlak ziet de raad mogelijkheden tot verbetering.

Maatschappelijke waarde

Publieksbereik
De afgelopen jaren trok Beumer & Drost een groot aantal bezoekers. Een klein deel daarvan waren scholieren. Verder bezoeken veel kinderen met ouders de voorstelling en is er een hoog aandeel volwassen publiek.

In de komende periode streeft Beumer & Drost naar een grote toename van het aantal bezoekers (van gemiddeld ruim 22.000 in 2013 en 2014 tot gemiddeld ruim 40.000 in 2020), bij een iets hoger aantal voorstellingen. Het gezelschap licht in de aanvraag niet toe hoe het deze verdubbeling tot stand denkt te brengen. Het gezelschap schrijft zijn publiek te benaderen via samenwerking met regionale partners, via traditionele en online marketingmiddelen en via diverse extra activiteiten bij voorstellingen. Dit lijken de raad echter geen middelen waarvan zonder meer een verdubbeling van het publiek kan worden verwacht.

De raad betreurt het dat Beumer & Drost nog vrijwel geen initiatieven heeft ondernomen om ook een cultureel divers publiek te bedienen. In dit licht staat hij wel positief tegenover de productie die tot stand wordt gebracht in samenwerking met vechtsportscholen; hieraan zullen mensen met verschillende culturele achtergronden meewerken en de productie wordt doelbewust uitgezet in stedelijke buitenwijken.

Ondernemerschap

De raad constateert dat de financiële situatie van Beumer & Drost goed is. De financiën zijn op orde, de eigen inkomsten zijn hoog (ruim 56 procent in de afgelopen periode). Er is een eigen vermogen dat als financiële buffer kan dienen en waarmee zorgvuldig wordt omgegaan. Dit alles geeft blijk van een financieel gezonde organisatie.

De raad heeft echter twijfels over de begrote batenstijging voor de komende periode. Beumer & Drost voorziet in een ruime verdubbeling van de totale baten. Het gezelschap gaat uit van een toename van de subsidie van OCW en rekent daarnaast op structurele subsidies van provincie en gemeente, die het in de huidige periode niet ontvangt. Ook de begrote publieksinkomsten laten een forse stijging zien. De raad kan op basis van de aangeleverde gegevens niet vaststellen of deze toename realistisch is. Hij ziet de stijging niet onderbouwd door de artistieke plannen, noch licht Beumer & Drost een dergelijk grote toename in de aanvraag toe. Aangezien er ook een flinke toename van de kosten wordt voorzien, meent de raad dat Beumer & Drost zijn financiële zekerheid hiermee mogelijk in gevaar brengt.

De raad oordeelt positief over het werkgeverschap van Beumer & Drost. De organisatie is klein en flexibel, en tijdelijke werknemers en zzp'ers worden volgens cao-afspraken beloond. Ook worden zij nauw bij artistieke en logistieke keuzes betrokken.

Hoewel de organisatie klein is, besteedt Beumer & Drost veel aandacht aan de omgang met de Governance Code Cultuur. Het gekozen bestuursmodel en de verdeling van taken worden uitvoerig toegelicht en deskundigheid in het bestuur is gewaarborgd.

Podiumkunsten
Productiehuizen

Inleiding Productiehuizen

Binnen het Nederlandse podiumkunstenbestel nemen productiehuizen een eigen plek in. Al tientallen jaren geleden zijn dergelijke instellingen opgericht om jong talent in de podiumkunsten de gelegenheid te geven om zich na het kunstvakonderwijs artistiek verder te ontwikkelen. Deze productiehuizen scouten zelf talent en bieden nieuwe makers vaak meerjarige trajecten aan, waarin ze hun artistieke signatuur kunnen ontwikkelen. Regisseurs, choreografen, theatermakers en andere podiumkunstenaars doen ervaring op in het concipiëren van voorstellingen, waarbij de schaalgrootte van de projecten varieert. De productiehuizen zijn vaak verbonden aan een presenterend podium en bieden de technische faciliteiten om producties te maken. Zo wordt vaak nieuw (meestal recent afgestudeerd maar soms ook autodidact) talent begeleid bij het zetten van de eerste stappen naar een professionele carrière.

Tot 2008 werden productiehuizen door het Rijk gesubsidieerd in het kader van de Cultuurnota. Vanaf 2009 werden 21 productiehuizen vanwege hun specifieke ‘ontwikkelingsfunctie’ in de basisinfrastructuur opgenomen. Na de bezuinigingen op de rijkscultuursubsidies was er met ingang van 2013 geen plek meer voor productiehuizen in de basisinfrastructuur.

Talentontwikkeling in de podiumkunsten werd door de toenmalige staatssecretaris van Cultuur belegd bij de producerende instellingen in de basisinfrastructuur, zoals de theater- en dansgezelschappen. In het advies over de instellingssubsidies voor de basisinfrastructuur 2013 – 2016, Slagen in Cultuur, sprak de raad zijn zorg uit over de wijze waarop de producerende instellingen in staat zouden zijn om de taken van productiehuizen over te nemen. De raad kondigde in dat advies aan de stand van zaken rondom talentontwikkeling te monitoren.

In zijn ‘Agenda Cultuur’ en verder constateerde de raad op basis hiervan dat er een lacune is voor creërende podiumkunstenaars met bewezen kwaliteit om zich gedurende langere trajecten te ontwikkelen. De raad pleitte daarom in dat advies voor ‘een beperkt aantal structureel gefinancierde productiehuizen op het gebied van de scenische podiumkunsten die talent met bewezen kwaliteit begeleiding en faciliteiten bieden voor verdieping, onderzoek en reflectie’.

Aanvankelijk zou het Fonds Podiumkunsten (hierna: FPK) zulke instellingen financieel ondersteunen, maar op basis van een Tweede Kamer-motie heeft de minister ervoor gekozen vanaf 2017 ruimte te maken in de basisinfrastructuur voor een aantal instellingen ‘met als kernactiviteit de ontwikkeling en presentatie door makers van vernieuwende of experimentele activiteiten op het terrein van de podiumkunsten’. Hiervoor is in totaal 1.600.000 euro beschikbaar, met een maximum van 533.000 euro per instelling. Er is geen maximum gesteld aan het aantal productiehuizen.

De raad gaf in de ‘Agenda Cultuur’ in een aantal punten een typering van zulke productiehuizen. Deze punten heeft de raad overgenomen in zijn ‘Beoordelingskader’, als nadere invulling van de criteria uit de subsidieregeling:

- De productiehuizen geven aandacht aan interdisciplinaire ontwikkeltrajecten. Genre-specifieke ‘hokjes’ moeten niet belemmerend werken voor discipline-overstijgende makers en projecten.
- Ze zijn gericht op de productie, presentatie en afzet van het werk van de talenten, en

dienen op al deze vlakken over voldoende faciliteiten te beschikken. Er is dan een goede verbinding tussen het ontwikkelen van talent en het tonen ervan.
– Talent heeft vaak behoefte aan een artistieke coach of mentor die inhoudelijk kan prikkelen en stimuleren. Deze productiehuizen voorzien daarin.
– Ze hebben naast een (inter)nationale uitstraling ook een sterke lokale werking, bijvoorbeeld door een verbinding met het kunstvakonderwijs.
– Ze worden meerjarig financieel ondersteund door verschillende overheden op basis van een gedeelde verantwoordelijkheid. Naast een bijdrage van de Rijksoverheid dient ook de lokale overheid een substantiële financiële bijdrage te leveren. Tezamen maken zij de exploitatie mogelijk.

Keuze voor drie instellingen

De raad is van mening dat de productiehuizen in de basisinfrastructuur functioneren als landelijke ankerpunten die de statuur hebben om sectorbrede verantwoordelijkheid te nemen voor de ontwikkeling van talent in de podiumkunsten. Daarbij hoort dat ze met voldoende middelen in staat zijn om deze kerntaak optimaal uit te voeren. Om die reden volgt de raad het adagium ‘meer voor minder’; de keuze voor een beperkt aantal instellingen die met een substantieel budget invulling kunnen geven aan hun plannen.

Bij deze keuze voor een beperkt aantal instellingen met voldoende budget speelt ook een rol dat BIS-instellingen in de toekomst niet meer voor dezelfde functie een subsidie bij het FPK kunnen aanvragen. Wanneer een productiehuis weinig BIS-subsidie zou ontvangen, en door die toekenning geen subsidie voor talentontwikkeling meer zou kunnen aanvragen bij het FPK, dan zou de instelling met een BIS-status worden opgezadeld met een vergiftigd geschenk, namelijk een lagere financiële basis dan met een variëteit aan subsidies van het FPK.

De minister van OCW ontving van vijftien instellingen subsidieaanvragen die de functie van productiehuis in de basisinfrastructuur willen vervullen. De raad heeft deze aanvragen beoordeeld aan de hand van de criteria uit de subsidieregeling.

De raad geeft over drie instellingen een positief advies: De Nieuwe Oost, Frascati en Talentontwikkeling Theater Rotterdam. Deze drie instellingen zijn in de ogen van de raad het beste in staat om de functie van productiehuis in de basisinfrastructuur te vervullen. De subsidieaanvragen van deze instellingen zijn het meest overtuigend en hun kernactiviteit is het best uitgewerkt. Het functioneren van deze instellingen tot dusver ondersteunt het vertrouwen van de raad dat de plannen goed worden uitgevoerd.

De raad onderkent dat met deze keuze de geografische spreiding van productiehuizen beperkt is: twee van de drie instellingen bevinden zich immers in de randstad. Het was gezien het beperkte budget en de keuze voor ‘meer voor minder’ echter niet mogelijk om te kiezen voor een andere landelijke verdeling. De raad hecht evenwel veel belang aan de geografische spreiding. Daarom adviseert hij de minister om elk van de positief beoordeelde productiehuizen een subsidiebudget van 500.000 euro toe te kennen en het resterende bedrag van 100.000 euro ter beschikking te stellen aan het Fonds Podiumkunsten. De raad ziet graag dat het fonds dit bedrag reserveert voor initiatieven op het gebied van talentontwikkeling – met als aandachtspunt de geografische spreiding.

Overwegingen bij de beoordeling

De aanvragende instellingen kenden een grote diversiteit, zowel in disciplines, werkvormen als leeftijd. Vanwege het uitgangspunt van de raad om een beperkt aantal instellingen optimaal te honoreren heeft hij scherpe keuzes gemaakt. Hij heeft daarbij op de volgende wijze nadere invulling gegeven aan de subsidiecriteria.

Kwaliteit
Ten eerste is de belangrijkste taak van een productiehuis het ontwikkelen en begeleiden van jong talent dat zijn eerste stappen naar een professionele praktijk zet. Dat talent heeft in de

meeste gevallen (recent) een kunstvakopleiding afgerond. Er kan echter ook ruimte zijn voor autodidacte talenten en makers die enige tijd een beroepspraktijk hebben, maar zich verder willen ontwikkelen (zogenaamde *mid-careers*). Het ontwikkelen van talenten die nog aan een kunstvakopleiding studeren, is geen kerntaak van productiehuizen.

Ten tweede heeft de raad gekozen voor productiehuizen waarin een bredere waaier aan disciplines aandacht krijgt. De aanvragende instellingen bestrijken een grote diversiteit aan specialismen in de podiumkunsten. Sommige instellingen zijn zelfs hoofdzakelijk gericht op zeer specifieke disciplines, zoals muziektheater (De Diamantfabriek), popmuziek (Paradiso Melkweg), teksttoneel (Toneelschuur Producties), moderne dans (Korzo) of moderne muziek (Intro en Ensemble Academie in oprichting). Andere instellingen bedienen daarentegen een veelheid aan disciplines. Bij de vijftien aanvragers ligt de meeste nadruk op het theater, terwijl er voor het jeugdtheater – vooral ten opzichte van het aantal jeugdtheatergezelschappen in de basisinfrastructuur – opvallend weinig aandacht is. De raad waardeert het dat instellingen zich toespitsen op bepaalde podiumkunstvormen zodat talent uit die disciplines zich binnen die specifieke context verder kan bekwamen. Maar gezien de beperkte ruimte in de basisinfrastructuur heeft de raad aanvragen gehonoreerd waarin talenten uit verschillende disciplines de mogelijkheid krijgen om zich te ontwikkelen. Desondanks ziet de raad op basis van de kwaliteit en de kwantiteit van de aanvragen helaas geen mogelijkheid om een productiehuis met veel aandacht voor dans en jeugdtheater positief te beoordelen.

Daarnaast zijn er ook veel productiehuizen, zowel de gespecialiseerde als de bredere van opzet, die ruimte geven aan interdisciplinaire projecten. De raad vindt dat een dergelijke focus een productiehuis meerwaarde biedt.

De raad heeft, ten derde, een voorkeur aan de dag gelegd voor productiehuizen die over voldoende vertrouwen beschikken en een solide positie in de podiumkunstensector innemen. Dat wil niet zeggen dat de raad niet positief staat tegenover nieuwe initiatieven. De raad vindt het een positieve ontwikkeling dat er instellingen hebben aangevraagd die pas enkele jaren geleden zijn opgericht, of zelfs nog in oprichting zijn. De opbloei van zulke nieuwe initiatieven ziet hij als een teken dat de podiumkunstensector in beweging is. Ook laat het in een aantal gevallen zien dat er vanuit verschillende regio's een noodzaak wordt gevoeld om talentontwikkeling opnieuw op een duurzame manier te ondersteunen. Hij juicht het toe dat ook andere overheden zich hier sterk voor inzetten. Tegelijkertijd vindt de raad dat deze organisaties nog in een beginfase verkeren. De ontwikkelingstrajecten zijn nog niet goed uitgewerkt. Ook zijn de output en het bereik ervan nog te beperkt.

Educatie
Het bevorderen van educatie en participatie is op grond van de subsidieregeling een van de drie beoordelingscriteria en iedere instelling in de basisinfrastructuur moet hieraan op een of andere manier invulling geven. De raad constateert echter dat in de plannen van veel instellingen weinig, soms helemaal geen aandacht wordt besteed aan educatie en participatie. Het is in de ogen van de raad begrijpelijk dat met name schoolgebonden educatie weinig nadruk krijgt, omdat het aanbod van productiehuizen over het algemeen niet zo geschikt is voor kinderen en jongeren. Productiehuizen kunnen zich in de ogen van de raad beter toeleggen op educatieve activiteiten voor studenten van universiteiten en kunstvakopleidingen, en voor andere volwassenen.

Publieksbereik
De raad hecht er belang aan dat de productiehuizen (inter)nationaal zichtbaar zijn. Van instellingen in de basisinfrastructuur mag worden verwacht dat ze niet alleen in lokale netwerken opereren en bezoekers trekken, maar dat de uitstraling ervan tot buiten de grenzen van de eigen stad en regio reikt. Dat uit zich in de eerste plaats in het aantal bezoekers buiten de standplaats en daarnaast in de nationale en (bij voorkeur) internationale samenwerkingsverbanden.

De raad constateert dat de wijze waarop cultureel divers publiek kan worden bereikt in de

meeste plannen onderbelicht blijft. Hij hecht er veel waarde aan dat de Code Culturele Diversiteit wordt nageleefd. De raad vindt het daarom positief dat veel aanvragende instellingen wel aandacht besteden aan de scouting van makers met een cultureel diverse achtergrond. De raad hoopt dat dit de komende jaren duidelijk zichtbaar wordt op de Nederlandse podia.

Ondernemerschap
De raad constateert een grote variëteit in de wijze waarop de aanvragers hun organisatie hebben ingericht. Een aantal aanvragers heeft de structuur van een klassiek productiehuis: een instelling, meestal gekoppeld aan een presentatiepodium, die met een eigenstandige organisatie talent in huis faciliteert en begeleidt. Een aantal oudere instellingen, zoals Toneelschuur Producties, Korzo en Frascati zijn hier goede voorbeelden van. Ook nieuwe(re) instellingen zoals De Diamantfabriek en Grand Futura opereren grotendeels op deze wijze.

Een aantal instellingen is echter volgens een heel ander model ingericht. Met name de jonge initiatieven VIA ZUID en Coöperatieve Theatertalent Utrecht U.A. zijn netwerkorganisaties waarbij de samenwerkingspartners de belangrijkste producerende en presenterende functies vervullen in het proces van talentontwikkeling. Een dergelijke instelling werkt vooral als makelaar en faciliterend coproducent. De raad vindt het een interessante ontwikkeling dat er zulke nieuwe modellen voor productiehuizen ontstaan. Ze dragen bij aan een sterke stedelijke of regionale samenhang tussen instellingen en slagen erin om met een relatief lage overhead talenten uit verschillende disciplines ontwikkelingstrajecten aan te bieden. De raad is nieuwsgierig naar de wijze waarop zulke netwerkorganisaties zich de komende jaren zullen nestelen in de podiumkunstensector. Maar hij vond de initiatieven die een aanvraag voor de basisinfrastructuur hebben ingediend nog te pril, en de meerwaarde van de aanvragende instelling ten opzichte van de partners was nog onvoldoende uitgekristalliseerd.

Daarnaast juicht de raad het toe dat veel productiehuizen de talenten niet alleen artistiek begeleiden maar hen ook coachen op het gebied van ondernemerschap, marketing en dergelijke. Zulke zaken zijn van groot belang voor de stappen die nieuwe makers in hun professionele carrière zullen maken. Bij de productiehuizen is er veel expertise op dat gebied.

Positie van productiehuizen in de podiumkunstensector

Door de invoering van productiehuizen in de basisinfrastructuur is er in de podiumkunsten een gemêleerd veld van mogelijkheden waarop talentontwikkeling landelijk wordt ondersteund. Die mogelijkheden worden naast de productiehuizen ook geboden door het Fonds Podiumkunsten en de producerende instellingen in de basisinfrastructuur, zoals de theater- en dansgezelschappen.

Het Fonds Podiumkunsten biedt de Subsidie nieuwe maker aan, waarbij een nieuw talent samen met een begeleidende instelling een projectsubsidie kan aanvragen. Daarnaast kunnen producerende kernen in het kader van de Meerjarige Activiteitensubsidies een maker ondersteunen bij de totstandkoming van een aantal producties. Diezelfde subsidievorm kent ook een extra bijdrage voor talentontwikkeling, zodat kleinere gezelschappen ook nieuwe makers onder hun vleugels kunnen nemen.

De gezelschappen in de basisinfrastructuur (met uitzondering van de jeugdtheatergezelschappen) hebben met ingang van de huidige subsidieperiode een structurele taak op het gebied van talentontwikkeling gekregen, die ze uitvoeren in het kielzog van hun kerntaak als producent van podiumkunstenaanbod. Bij de grote theatergezelschappen is die taak ook specifiek toegespitst op de doorstroming van talent naar de grote zaal.

De productiehuizen zijn complementair hieraan. Het zijn instellingen die optimaal zijn toegerust om nieuw talent in meerjarige trajecten te faciliteren en te begeleiden. Maatwerk en flexibiliteit zijn daarbij sleutelwoorden. Het ontwikkelen van makers staat meer centraal dan het produceren van nieuw werk – al ligt dat wel in elkaars verlengde. De raad is van mening

dat de productiehuizen in de basisinfrastructuur met name een sterke verbinding moeten aangaan met de BIS-gezelschappen en daarmee medeverantwoordelijkheid nemen voor de doorstroom van nieuw talent. Daarnaast vindt hij belangrijk dat er een goede afstemming plaatsvindt tussen de productiehuizen en de fondsgesubsidieerde instellingen die nieuw talent begeleiden, om overlap en de vorming van lacunes zo veel mogelijk te vermijden.

Akoesticum

€ 0
geadviseerd subsidiebedrag

€ 450.000
gevraagd subsidiebedrag

De aanvraag is gebaseerd op artikel 3.11 van de Subsidieregeling culturele basisinfrastructuur 2017 – 2020.

Stichting Akoesticum (hierna: Akoesticum) is een nationale trainingslocatie in Ede voor het beoefenen van podiumkunsten in combinatie met bij- en nascholing. Daarnaast biedt de stichting ruimte en ondersteuning aan professionele gezelschappen en amateurgezelschappen. De instelling profileert zich als knooppunt van talentontwikkeling en als productiehuis voor de podiumkunsten door haar faciliteiten ter beschikking te stellen. De instelling maakt deel uit van een breed netwerk van regionale, landelijke en buitenlandse (culturele) organisaties en gezelschappen.

Subsidieadvies

De Raad voor Cultuur adviseert Stichting Akoesticum geen subsidie toe te kennen.

De raad vindt de plannen van Akoesticum met betrekking tot de functie als productiehuis onvoldoende overtuigend. Hij constateert dat Akoesticum eerder een faciliterende dan een producerende instelling is; de instelling ondersteunt een groot aantal artistieke projecten, maar mist zelf een overkoepelend artistiek profiel vanwaaruit zij nieuwe producties creëert en talentontwikkelingstrajecten formuleert.

Akoesticum heeft goed zicht op zijn doelgroepen. De meeste daarvan zijn deelnemers aan de gefaciliteerde projecten. De raad mist een duidelijke visie op het bereiken van regulier publiek.

Akoesticum is financieel gezond en toont zich volgens de raad een goed ondernemer. De raad vindt de verwachte publieksinkomsten realistisch.

Beoordeling

Kwaliteit

Sinds de oprichting in 2014 biedt Akoesticum facilitaire ondersteuning; in het gebouw zijn repetitie- en congresruimtes aanwezig, er zijn overnachtingsmogelijkheden en er zijn coaches en mentoren beschikbaar. Doordat er voldoende vraag vanuit (culturele) organisaties en gezelschappen naar de faciliteiten van Akoesticum is, vinden er gedurende het jaar veel verschillende activiteiten plaats. Het gebouw wordt hoofdzakelijk gebruikt voor repetitieweekenden, bijscholing, trainingen, optredens en bijeenkomsten. De raad heeft geen zicht op de artistieke kwaliteit van de afzonderlijke activiteiten, omdat die afhangt van individuele kunstbeoefenaars. De komende periode bouwt Akoesticum voort op zijn huidige werkwijze. Akoesticum wil als knooppunt van talentontwikkeling uitgroeien tot een expertisecentrum met een structureel scholingsaanbod voor podiumkunstbeoefenaars en ‘uitzonderlijk’ talent.

De raad waardeert de bevlogenheid, het onderscheidende profiel en het grote netwerk van Akoesticum. Op basis van het ingediende plan constateert de raad echter dat Akoesticum in de eerste plaats een faciliterende en geen producerende instelling is, waardoor het niet in aanmerking kan komen voor een plek als productiehuis in de basisinfrastructuur. De instelling heeft naar eigen zeggen als kerntaak de faciliterende ondersteuning van productie, presentatie en talentontwikkelingstrajecten. Ook ontbreekt in het plan een overkoepelende visie op de wijze waarop het productiehuis en de daarbij horende activiteiten, zoals talentontwikkelingstrajecten en begeleiding, vorm moeten krijgen. Ondersteuning vanuit een eigen artistieke visie ontbreekt.

Daarnaast vindt de raad het verschil tussen de plannen met en zonder extra financiering uit de basisinfrastructuur minimaal. De bestaande activiteiten kunnen in de toekomst ook zonder rijksoverheidsgeld worden voortgezet en de urgentie van de nieuw te ontwikkelen activiteiten, waarbij Akoesticum hoogstwaarschijnlijk alleen als facilitator of als coproducent betrokken is, wordt niet beschreven.

Educatie en participatie
Akoesticum heeft een groot netwerk van coaches en mentoren die vraaggericht masterclasses, workshops en scholing geven. Deze educatieve activiteiten, die tot de kerntaak van de instelling behoren, worden door de instelling goed georganiseerd en gefaciliteerd. Akoesticum heeft de afgelopen jaren zijn contacten met diverse opleidingen succesvol vergroot.

Aanvullend op deze educatieve activiteiten organiseert Akoesticum, zoals uit de begroting blijkt, een klein aantal schoolgebonden activiteiten. De instelling gaat hier in haar plan verder niet op in.

Maatschappelijke waarde

Publieksbereik
Akoesticum heeft de afgelopen twee jaar gemiddeld 8.250 bezoekers bereikt. De primaire doelgroep van Akoesticum zijn de deelnemers aan de activiteiten in het gebouw: gezelschappen, organisaties en individuen met een trainings- en opleidingsbehoefte op het gebied van muziek, dans en theater. De raad vindt dat Akoesticum als trainingslocatie goed zicht heeft op de verschillende doelgroepen die de ruimtes huren. Van een productiehuis mag echter worden verwacht dat er duidelijk aandacht is voor het werven en binden van regulier publiek. Ook betreurt de raad de beperkte opvatting van Akoesticum over het aantrekken van cultureel divers publiek.

Ondernemerschap
Akoesticum is een financieel stabiele organisatie. De afgelopen jaren kwamen bijna alle inkomsten van bijdragen uit private middelen. In 2017 en 2020 verwacht Akoesticum een groot deel van zijn inkomsten uit publieksinkomsten te halen. De raad heeft hier vertrouwen in. Uit de begroting kan de raad niet opmaken welke middelen precies worden besteed aan het producerende gedeelte van Akoesticum.

De raad waardeert de ondernemende en ambitieuze houding van Akoesticum. In korte tijd heeft de instelling een mooi en succesvol initiatief op de kaart weten te zetten. Onder meer door zijn goede samenwerkingsverbanden met diverse organisaties, verenigingen en opleidingen in binnen- en buitenland vinden er veel activiteiten plaats in Akoesticum. De raad waardeert de gehanteerde prijsstrategie, waarbinnen onderscheid wordt gemaakt tussen zijn primaire doelgroep en doelgroepen die niet voor culturele activiteiten komen.

De raad mist een goed beschreven personeelsbeleid; de raad kan niet vaststellen welk inhoudelijk beleid wordt gehanteerd voor vaste en flexibele krachten en voor vrijwilligers.

De Governance Code Cultuur wordt toegepast, al wordt in de aanvraag niet toegelicht op welke manier de instelling daarmee omgaat.

Coöperatieve Theatertalent Utrecht U.A.

€ 0
geadviseerd subsidiebedrag

€ 250.000
gevraagd subsidiebedrag

De aanvraag is gebaseerd op artikel 3.11 van de Subsidieregeling culturele basisinfrastructuur 2017 – 2020.

Coöperatieve Theatertalent Utrecht U.A. (hierna: Coöperatieve Theatertalent Utrecht) is een coöperatie van zes structureel gesubsidieerde podiumkunsteninstellingen uit Utrecht, in samenwerking met de HKU, die gezamenlijk een talentontwikkelingsprogramma bieden voor jaarlijks zes tot acht jonge makers. De coöperatie wil niet de instelling maar de kunstenaar centraal stellen, waarbij deze niet alleen inhoudelijk wordt begeleid, maar ook productioneel, publicitair en zakelijk. Coöperatieve Theatertalent Utrecht profileert zich als een Utrechts netwerk dat talentvolle makers ondersteunt bij het verwerven van een plek binnen een bestaand gezelschap en/of als zelfstandig kunstenaar in de stad, het land of internationaal.

Subsidieadvies

De Raad voor Cultuur adviseert Coöperatieve Theatertalent Utrecht U.A. geen subsidie toe te kennen.

Hoewel de raad gecharmeerd is van het plan, waarin een nieuw model voor talentontwikkeling uiteengezet wordt, is hij op basis van de aanvraag nog niet overtuigd van de meerwaarde van Coöperatieve Theatertalent Utrecht ten opzichte van de faciliteiten en de begeleiding van de zes partners afzonderlijk. De urgentie van dit netwerk, met het Huis Utrecht als centrale instelling, wordt onvoldoende uitgewerkt; in de ogen van de raad komt het aanbod vanuit de coöperatie in grote lijnen overeen met het aanbod dat de individuele partners ook zelf aanbieden.

De keuze voor de beoogde doelgroepen vindt de raad realistisch. Het publiek zal voornamelijk worden benaderd via de publiciteit van de afzonderlijke instellingen zelf, gekoppeld aan een herkenbaar beeldmerk. De raad mist in het plan een beschrijving van educatieve activiteiten.

De zes instellingen gerelateerd aan Coöperatieve Theatertalent Utrecht zijn financieel gezond, waardoor de raad vertrouwen heeft in de financiële situatie van de coöperatie.

Beoordeling

Kwaliteit

Coöperatieve Theatertalent Utrecht is een recent opgestart initiatief waarin zes Utrechtse instellingen hun expertise en bestaande (inter)nationale netwerken bundelen, met als doel jonge talenten te ondersteunen bij hun artistieke ontwikkeling. Het Huis Utrecht heeft binnen deze samenwerking de verantwoordelijkheid voor de coördinatie en de voortgang van de verschillende activiteiten. Van 2009 tot en met 2012 zat het Huis Utrecht, destijds Huis aan de Werf geheten, zelf als productiehuis in de basisinfrastructuur.

De raad waardeert het initiatief van de zes instellingen om zich gezamenlijk sterk te maken voor talentontwikkeling in Utrecht, zeker met het oog op de aanwezigheid van een hogeschool voor de kunsten en een universiteit in de stad. Coöperatieve Theatertalent Utrecht heeft de plannen omtrent de selectie, de in- en uitstroom en het traject helder geformuleerd en noemt namen van opvallende talenten. Ook vindt de raad de keuze voor de verschillende partners vanwege hun eigen expertise en mogelijkheden goed beargumenteerd. Het productiehuis vertegenwoordigt op deze manier meerdere disciplines, waaronder ook jeugdtheater, en er is aandacht voor culturele diversiteit.

De raad kan zich het inhoudelijke en zakelijke voordeel van een dergelijk nieuw model,

waarbij de kunstenaar en niet de instelling centraal staat, goed voorstellen. Volgens de instelling is de intensieve samenwerking 'aanvullend, verbindend en overstijgend' ten opzichte van wat de individuele instellingen zelf aan activiteiten rondom talentontwikkeling ondernemen. Toch constateert de raad dat Coöperatieve Theatertalent Utrecht als netwerk onvoldoende meerwaarde biedt ten opzichte van de faciliteiten en de begeleiding van de zes individuele partners; de complementaire rol van het productiehuis komt in de plannen onvoldoende naar voren. De begeleiding van een maker en het slagen van een talentontwikkelingstraject lijken in grote mate te leunen op de afzonderlijke instellingen; juist de wijze waarop de talenten bínnen dit samenwerkingsverband begeleid worden, blijft in de aanvraag onderbelicht. Deze observatie wordt bevestigd doordat in de begroting separate bedragen per instelling zijn opgenomen. De raad mist ook een meer uitgesproken visie van het Huis Utrecht binnen deze samenwerking; zijn overkoepelende positie is te marginaal. De noodzaak van het organisatorisch verband van het Huis Utrecht blijkt onvoldoende uit de aanvraag.

Het valt de raad op dat een groot deel van de makers die binnen de Coöperatieve Theatertalent Utrecht worden begeleid bij Theater Utrecht en Het Filiaal, ook in de reguliere subsidieaanvragen van deze instellingen beschreven staan. De instellingen lijken daardoor boven op hun eigen overheidssubsidie via Coöperatieve Theatertalent Utrecht een extra bijdrage te ontvangen voor talentontwikkeling. Dat is met name in het geval van Theater Utrecht, dat als middelgroot theatergezelschap in de basisinfrastructuur deze taak sowieso al heeft, niet de bedoeling.

Hoewel de raad vindt dat Coöperatieve Theatertalent Utrecht zeker potentie heeft, plaatst hij nog te veel vraagtekens bij de uitvoering van het plan. De raad meent dat de coöperatie eerst een opstartfase moet doormaken om de daadwerkelijke meerwaarde van de samenwerking te kunnen aantonen.

Educatie en participatie
Coöperatieve Theatertalent Utrecht beschrijft zijn educatieve activiteiten niet, terwijl in de begroting wel een aantal schoolgebonden voorstellingen voor het primair en voortgezet onderwijs wordt genoemd. Hoewel dit niet uit het plan blijkt, kan de raad zich voorstellen dat de producties afkomstig uit de talentontwikkelingstrajecten verbonden zullen worden aan de educatieve activiteiten van de afzonderlijke instellingen.

Maatschappelijke waarde

Publieksbereik
Coöperatieve Theatertalent Utrecht richt zich voor het werven van nieuw publiek op het professionele veld en op de reguliere bezoekers van de zes instellingen. Omdat de coöperatie net is opgestart, vindt de raad dit een realistische keuze. Voor de zichtbaarheid van Coöperatieve Theatertalent Utrecht lijkt het verstandig een herkenbaar beeldmerk te hanteren, dat zowel in het eigen marketingmateriaal als in de marketingacties van de zes partners wordt ingezet. Vooralsnog is alle communicatie gekoppeld aan de marketinginitiatieven van deze zes instellingen. De raad vindt dat de marketing op deze manier te sterk afhangt van de individuele acties van de instellingen.

Coöperatieve Theatertalent Utrecht wil de komende periode ook buiten de standplaats bezoekers bereiken. De raad mist echter een goed geformuleerde strategie om landelijk publiek te bereiken.

Ondernemerschap
De zes betrokken instellingen hebben gekozen voor een samenwerkingsverband in de vorm van een coöperatie, waarin de artistiek directeuren als bestuurders zijn vertegenwoordigd. De directeur van het Huis Utrecht is de voorzitter van het bestuur en heeft het zakelijke en personele beheer in handen. Coöperatieve Theatertalent Utrecht geeft een goede toelichting op de keuze voor het bestuursmodel en de manier waarop taakverdeling, bevoegdheden en deskundigheid in het bestuur zijn geregeld.

De raad heeft nog geen gegevens over de financiële positie van Coöperatieve Theatertalent Utrecht, omdat het initiatief pas begin 2016 is opgericht. Wel constateert de raad dat de zes betrokken instellingen financieel gezond zijn. De verwachte financieringsmix is gevarieerd en wordt uitgebreid gespecificeerd in de begroting. De realiteit en toekomstbestendigheid van de financieringsmix hangen echter sterk af van de mate waarin toezeggingen van subsidiënten kunnen worden gerealiseerd. In het plan wordt daar geen melding van gemaakt.

Coöperatieve Theatertalent Utrecht bestaat uit een klein vast team, dat conform de cao wordt betaald. De Governance Code Cultuur wordt toegepast, al wordt in de aanvraag niet toegelicht op welke manier de coöperatie daarmee omgaat.

De Diamantfabriek

€ 0
geadviseerd subsidiebedrag

€ 150.000
gevraagd subsidiebedrag

De aanvraag is gebaseerd op artikel 3.0 van de Subsidieregeling culturele basisinfrastructuur 2017 – 2020.

Stichting De Diamantfabriek (hierna: De Diamantfabriek) is een productiekern die zich op stedelijk en landelijk niveau richt op de ontwikkeling van excellentie binnen muziektheater, opera en nieuwe gecomponeerde hedendaagse muziek met jonge en ervaren toptalenten. De producties die tot stand komen, zijn volgens de instelling het resultaat van een gelijkwaardige samenwerking tussen regisseurs en componisten. De instelling beschrijft dat dit een langdurig werkproces is, waarbij vorm en inhoud gezamenlijk tot stand komen. De instelling is gehuisvest in het Ostade A'dam, heeft het Muziekgebouw aan 't IJ als presentatiepodium en betrekt in 2018 het nieuwe theater Podium Zuid. Zij neemt naar eigen zeggen een essentiële positie in binnen de keten van muziektheater.

Subsidieadvies

De Raad voor Cultuur adviseert Stichting De Diamantfabriek geen subsidie toe te kennen.

De raad is van mening dat De Diamantfabriek een te kleine en kwetsbare organisatie is om als productiehuis in de basisinfrastructuur te functioneren. De instelling geeft op te bescheiden wijze invulling aan scouting, artistieke coaching en productionele begeleiding van componisten en regisseurs. De raad vindt de focus op muziektheater ook te smal voor een productiehuis in de basisinfrastructuur. De instelling heeft de afgelopen jaren een aantal kleine, opmerkelijke producties gerealiseerd. Als solide ontwikkelaar van talent kan zij echter (nog) niet goed functioneren en de positie in het muziektheaterveld is nog groeiende. Daarnaast vindt de raad dat het bereik als ontwikkelplek voor talent te klein is, en dat het aantal speelbeurten en het aantal bezoekers te laag zijn. De Diamantfabriek initieert op bescheiden schaal educatieve activiteiten, die nog niet zijn uitgewerkt. De financiële positie van de instelling is wankel en de organisatie is te beperkt in omvang.

Beoordeling

Kwaliteit

De Diamantfabriek is in 2009 opgericht en ontvangt sinds 2013 subsidie van de gemeente Amsterdam. De afgelopen jaren heeft de instelling een bescheiden maar opmerkelijke bijdrage geleverd aan de ontwikkeling van nieuwe muziektheaterproducties. De Diamantfabriek heeft originele samenwerkingsprojecten tussen makers geïnitieerd, waaruit ondanks de minimale budgetten een paar opmerkelijke voorstellingen zijn ontstaan. Het trackrecord van de instelling is niettemin nog erg klein. De raad acht het werkterrein van De Diamantfabriek, die zich specifiek bezighoudt met muziektheater, ook te beperkt voor een plek als productiehuis in de basisinfrastructuur.

De plannen van De Diamantfabriek zijn ambitieus; de instelling wil het aantal makers en producties uitbreiden en zoekt in andere disciplines inspiratiebronnen voor haar producties. In de ogen van de raad is De Diamantfabriek op basis van die plannen meer een kleine productiekern die met weinig middelen kleinschalig muziektheater produceert, dan een speler van landelijke betekenis op het gebied van talentontwikkeling.

De raad vindt dat De Diamantfabriek voor een productiehuis in de basisinfrastructuur op te bescheiden schaal invulling geeft aan scouting, artistieke coaching en productionele begeleiding van makers. De omvang van de begeleidende staf is minimaal en de pool van experts zou om deze functies te bekleden groter moeten zijn, evenals de artistieke diversiteit.

Het is onduidelijk op welke gronden makers en componisten worden gekozen en op basis waarvan de samenwerking tussen hen tot stand komt.

Educatie en participatie
De Diamantfabriek heeft in de ogen van de raad bescheiden plannen op het gebied van educatie en participatie. De producties worden begeleid door educatieve projecten, en leerlingen van de aanpalende middelbare school kunnen onder de titel 'Young Diamonds' zelfgemaakte producties uitvoeren. Deze plannen worden onvoldoende uitgewerkt. Het aantal leerlingen dat wordt bereikt is zeer beperkt.

Maatschappelijke waarde

Publieksbereik
De producties van De Diamantfabriek hebben aansprekende onderwerpen, die ook prikkelend zijn voor een publiek dat niet specifiek geïnteresseerd is in muziektheater. De instelling is bezig zich goed te wortelen in de directe omgeving en de rest van de stad. Zij heeft daarnaast een aantal landelijke samenwerkingspartners en zet zich in voor een verdere ontwikkeling van het nationale en internationale netwerk.

Niettemin was het publieksbereik de afgelopen jaren zeer bescheiden. Ook na de beoogde groei voor de komende jaren blijft het aantal bezoekers sterk achter bij dat van andere aanvragers. De Diamantfabriek verwacht een groter publieksbereik wanneer ze is gehuisvest in het nieuwe Podium Zuid, maar de raad vindt die toename, gelet op de geleverde cijfers, toch betrekkelijk laag.

Ondernemerschap
De financiële positie van De Diamantfabriek is erg kwetsbaar, waarbij de instelling bij tegenvallers zowel op de korte als op de lange termijn in problemen komt. De instelling verwacht een flinke toename van de baten, maar deze verwachting is in de ogen van de raad te optimistisch. Dit heeft zowel betrekking op een verhoging van de subsidie van de gemeente Amsterdam als op de stijging van de publieksinkomsten. De raad mist in het plan een strategie bij tegenvallende inkomsten.

De Diamantfabriek is nu nog een zeer kleine organisatie, met slechts 0,6 fte in dienst. Gezien de huidige formatie vindt de raad het een goed idee dat de instelling ernaar streeft de organisatie te versterken.

De raad is van mening dat de instelling inzicht heeft in de verschillende doelgroepen, maar het is onduidelijk welke marketingactiviteiten tot welke resultaten zullen leiden.

De Diamantfabriek heeft bewust gekozen voor haar besturingsmodel en vermeldt een duidelijke verdeling van taken en bevoegdheden. Dit vindt de raad te prijzen.

Ensemble Academie in oprichting

€ 0
geadviseerd subsidiebedrag

€ 83.500
gevraagd subsidiebedrag

De aanvraag is gebaseerd op artikel 3.11 van de Subsidieregeling culturele basisinfrastructuur 2017 – 2020.

Stichting Ensemble Academie i.o. (hierna: Ensemble Academie) is een initiatief van Het ASKO|Schönberg Ensemble, Calefax, Ensemble Klang, het New European Ensemble, Slagwerk Den Haag, Korzo, Muziekgebouw aan 't IJ en het Koninklijk Conservatorium, en is gevestigd in Den Haag. De Ensemble Academie profileert zich als een productiehuis voor ensembles in de nieuwe muziek die zich richten op talentvolle, nog studerende musici en componisten. De instelling wil een verbinding maken tussen muziekvakopleidingen en de beroepspraktijk, waarbij studenten worden begeleid op het gebied van spel- en compositiekwaliteit, productie, publiciteit, programmering en repertoirekennis. De Ensemble Academie richt zich expliciet op het ontwikkelen van nieuwe presentatievormen en op de documentatie van repertoire. De organiserende instellingen hebben een groot (inter)nationaal netwerk van musici, componisten, zalen, programmeurs en festivals.

Subsidieadvies

De Raad voor Cultuur adviseert Stichting Ensemble Academie i.o. geen subsidie toe te kennen.

De raad moedigt het initiatief van het Koninklijk Conservatorium, twee podia en vijf Nederlandse ensembles aan. Hij waardeert de manier waarop de Ensemble Academie jonge musici, makers en componisten kansen geeft om zich zowel artistiek als productioneel en publicitair te ontwikkelen. De raad is echter van mening dat een productiehuis in de basisinfrastructuur bestemd is voor talent dat zich na of buiten een kunstvakopleiding verder artistiek wil ontwikkelen en zodoende de eerste stappen zet in een professionele carrière. De Ensemble Academie richt zich daarentegen in de eerste plaats op musici en componisten die nog aan het conservatorium studeren. Daarom oordeelt de raad negatief over de subsidieaanvraag van de instelling.

Daarnaast vindt de raad dat de focus binnen de podiumkunstensector op ensemblemuziek te smal is voor een productiehuis in de basisinfrastructuur. Ook vindt de raad dat in het plan onvoldoende is uitgewerkt hoe de makers na de selectie worden begeleid, waardoor hij zich geen beeld kan vormen van de wijze waarop de Ensemble Academie de opleiding aan het conservatorium aanvult of verrijkt.

Omdat de projecten bovendien slechts eenmalig worden uitgevoerd onder de vlag van de betreffende ensembles, meent de raad dat de academie zich onvoldoende kan profileren als zelfstandig productiehuis. Dit wordt versterkt door het feit dat de stichting geen eigen personeel in dienst heeft en de artistieke leiding in handen is van de organiserende partijen en de deelnemende musici en componisten.

Volgens haar begroting zal de instelling in de komende periode niet de norm voor het eigen inkomstenpercentage van gemiddeld 19,5 procent halen. Op grond van artikel 3.5, lid 9 van de regeling komt de Ensemble Academie daarom niet voor subsidie in aanmerking.

Beoordeling

Kwaliteit

Het ASKO|Schönberg Ensemble, Calefax, Ensemble Klang, het New European Ensemble, Slagwerk Den Haag, Korzo, Muziekgebouw aan 't IJ en het Koninklijk Conservatorium hebben gezamenlijk het initiatief genomen voor de Ensemble Academie. De instelling wil

talentontwikkeling en vernieuwing op het gebied van ensembles in de nieuwe muziek een impuls geven. De raad moedigt dit initiatief aan. De ondersteuning vanuit de samenwerkende organisatoren en het (inter)nationale netwerk laat zien dat er binnen de orkestsector en de conservatoria een breed draagvlak voor bestaat. Dit geeft de raad vertrouwen in de toekomstige ontwikkelingen van de instelling.

De raad staat positief tegenover de manier waarop de Ensemble Academie jonge musici, makers en componisten kansen geeft om zich zowel artistiek als productioneel en publicitair te ontwikkelen. De instelling faciliteert een brede begeleiding, waarbij er naast spel- en compositiekwaliteit aandacht is voor het ontwikkelen van vaardigheden op het gebied van productie, publiciteit en marketing, programmering en repertoirekennis.

De raad vindt echter dat de kerntaak van een productiehuis het begeleiden van talent is dat zich na of buiten een kunstvakopleiding verder artistiek wil ontwikkelen en zodoende de eerste stappen zet in een professionele carrière. De deelnemende musici en componisten studeren echter nog aan het conservatorium, waardoor de activiteiten in wezen een uitbreiding vormen van het curriculum van die opleiding.

Daarnaast oordeelt de raad dat het aandachtsgebied van de Ensemble Academie zeer beperkt is voor een plek in de basisinfrastructuur, namelijk de Nederlandse ensemblecultuur. Haar activiteiten zijn erop gericht te experimenteren met de basisbezettingen van de ensembles (door met aanvulling van studenten in dubbele of uitgebreide bezetting te spelen) en ook wordt nieuwe muziek van jonge componisten uitgevoerd. Deze activiteiten kunnen volgens de raad de artistieke praktijk van de ensembles verrijken, terwijl studenten veel speeluren kunnen maken. Een focus op individuele begeleiding van talenten ontbreekt echter. Ook wordt niet duidelijk of en hoe studenten na het begeleidingstraject kunnen doorstromen naar de ensembles.

De artistieke initiatieven die de Ensemble Academie ontplooit, vindt de raad van grote waarde. Vooral de operacyclus ‘Licht’ van Stockhausen, in samenwerking met het Holland Festival en Nationale Opera & Ballet, vindt hij interessant. Deze integrale uitvoering trekt (inter)nationale studenten aan en kan voor sommige talenten een goede start van hun carrière betekenen. Ook het initiatief om een ‘Bank van Ervaring’ op te zetten, een digitale portfolio ter documentatie van belangrijke muzikale ervaringen, ziet de raad met belangstelling tegemoet.

Educatie en participatie

De Ensemble Academie schrijft dat zij educatie en participatie beschouwt als kerntaken van de instelling. Deze kerntaken worden ingevuld door het begeleiden en opleiden van studenten tot ensemblemusici. Dit is volgens de raad echter al de kerntaak van het conservatorium. Het organiseren van projecten met jongeren en kinderen in wijken of in het bedrijfsleven ziet de raad daarentegen als een waardevol onderdeel van het curriculum van de Ensemble Academie. Hierbij leunt de instelling volgens de raad echter ook te sterk op de expertise van het Koninklijk Conservatorium. De raad mist een uitgewerkte visie op zelfstandige educatieve en participatieactiviteiten voor bijvoorbeeld scholen in het primair of voortgezet onderwijs.

Maatschappelijke waarde

Publieksbereik

De marketing voor de ensemblevoorstellingen waarbij de Ensemble Academie betrokken is, wordt verzorgd door de ensembles en zalen. Ook de deelnemende talenten zelf worden begeleid in het definiëren van doelgroepen en het werven van publiek. In 2017 verwacht de Ensemble Academie 25 coproducties met de ensembles, die elk eenmaal worden opgevoerd in de grote of middelgrote zaal, voor in totaal ruim 5.700 toeschouwers. Vooral vanwege de grootschalige opvoering van ‘Licht’ in 2019 en 2020, die een coproductie met Nationale Opera & Ballet en het Holland Festival is, worden bijna 13.000 bezoekers verwacht. Dit lijkt de raad realistisch.

Zonder die uitschieter meent de raad dat het jaarlijkse aantal voorstellingen waarbij de Ensemble Academie betrokken is, te gering is om het initiatief op de kaart te zetten. Elke coproductie wordt slechts eenmaal opgevoerd onder de vlag van de betreffende ensembles, waarbij de naam van het productiehuis slechts wordt genoemd in de ondertitel 'powered by the Ensemble Academy'. De raad meent dat de academie zich op die manier onvoldoende profileert als zelfstandig productiehuis. Er wordt publiek opgebouwd voor de ensembles en niet voor het jonge talent als zodanig, terwijl bij een productiehuis de inspanningen in de eerste plaats ten dienste staan van het talent dat wordt ontwikkeld.

De Ensemble Academie schrijft dat de ensembles en het Koninklijk Conservatorium binnen een globaliserende context geen afspiegeling zijn van de maatschappij. Dit neemt volgens de raad niet weg dat de Ensemble Academie zich er meer voor zou kunnen inspannen om ook een cultureel divers publiek te interesseren voor het geboden muzikale werk.

Ondernemerschap
De Ensemble Academie is een stichting in oprichting, waarvan de organiserende partijen gezamenlijk de zakelijke leiding voor hun rekening nemen. De stichting heeft geen personeel in dienst, maar wordt georganiseerd door een kleine staf die reeds in dienst is bij de betrokken instellingen. De artistieke leiding is in handen van de organiserende partijen (waaruit een redactieraad is gevormd) en de deelnemende musici en componisten. De deelnemende ensembles ontvangen een jaarlijkse lumpsum voor deelname aan het programma. De raad ziet de Ensemble Academie daarom eerder als een gezamenlijk project van de organisatoren dan als een volwaardige organisatie.

De deelnemende ensembles vragen in het kader van talentontwikkeling elk subsidie aan binnen de regeling voor meerjarige projectsubsidies van het Fonds Podiumkunsten. Daarnaast rekent de Ensemble Academie op subsidie van de gemeente Den Haag.

Bij de start in 2017 voldoet de stichting met 12,2 procent niet aan de eigen inkomstennorm voor productiehuizen. De prognose voor 2020 is een percentage van 21,9 procent. Door intensieve samenwerkingen met podia, festivals en BIS-instellingen en een sterk marketingbeleid acht de raad deze stijging van 10 procent reëel. Gemiddeld zal over de periode 2017 – 2020 de norm van 19,5 procent eigen inkomsten volgens de begroting niet gehaald worden. Formeel komt Ensemble Academie daarmee, op grond van artikel 3.5, lid 9 van de regeling, niet voor subsidie in aanmerking.

De Ensemble Academie werkt conform de Governance Code Cultuur. De instelling beschrijft de gelijkwaardigheid tussen de acht partners en het bestaan van een onafhankelijk bestuur, dat twee keer per jaar bijeenkomt.

Frascati

€ 500.000
geadviseerd subsidiebedrag

€ 533.000
gevraagd subsidiebedrag

De aanvraag is gebaseerd op artikel 3.11 van de Subsidieregeling culturele basisinfrastructuur 2017 – 2020.

Stichting Gasthuis Frascati (hierna: Frascati) is een productiehuis met een eigen theater, gevestigd in Amsterdam. Het wil een platform zijn voor grootstedelijke ontwikkelingen, waarbij door middel van kunst wordt getracht de wereld te bevatten. Als productiehuis begeleidt het ‘de kunstenaars van morgen’, die multidisciplinair, eigenzinnig en opiniërend werk maken. Als pleitbezorger voor vernieuwende, kleinschalige podiumkunsten wil Frascati een schakel vormen tussen diverse publieke en culturele domeinen: kleine en grote zalen, aanstormend en gevestigd talent, lokale en internationale ontwikkelingen, opleidingen en beroepspraktijk, kunstenveld en stadsleven. De kunstenaars die er in huis werken, zijn afkomstig uit verschillende disciplines (regie, choreografie, mime, performance, literatuur), maar hebben volgens de instelling met elkaar gemeen dat ze authentiek, maatschappelijk geëngageerd werk maken dat past binnen een grootstedelijke mentaliteit.

Subsidieadvies

De Raad voor Cultuur adviseert Stichting Gasthuis Frascati een subsidiebedrag toe te kennen van € 500.000.

De raad oordeelt positief over de artistieke keuzes die Frascati sinds 2013 heeft gemaakt om getalenteerde theatermakers te kunnen blijven begeleiden. Frascati geeft in zijn plan blijk van een uitgekristalliseerde visie op talentontwikkeling. De raad is verheugd over de wijze waarop het productiehuis zich openstelt voor actuele grootstedelijke en internationale ontwikkelingen, net als over de keuze om nadrukkelijk multidisciplinair en interdisciplinair te werken. Ook de aandacht voor cultureel diverse kunstenaars en bezoekers vindt de raad te prijzen. Frascati bereikt in Amsterdam een groot, relatief jong publiek waarmee het actief in dialoog treedt. De plannen om de komende periode talenten te gaan begeleiden zijn goed uitgewerkt en zijn in de ogen van de raad overtuigend. Ook de samenwerking met theatergezelschappen in de basisinfrastructuur vindt de raad een pluspunt. De raad constateert verder dat Frascati zich een actief ondernemer toont, die in een goede financiële gezondheid verkeert.

De raad merkt wel op dat het productiehuis in grote mate afhankelijk is van structurele subsidies van de gemeente Amsterdam en, in de komende periode, van OCW. Ook mist de raad in de plannen een toelichting op een aantal zaken met betrekking tot het ondernemerschap, zoals werkgeverschap, strategie bij tegenvallende inkomsten en governance. Hij vindt dat Frascati daaraan de komende tijd extra aandacht moet besteden.

Beoordeling

Kwaliteit

Na het wegvallen van de structurele subsidie van OCW per 2012 heeft Frascati zijn productiehuisfunctie gecontinueerd ten koste van een belangrijk deel van zijn podiumfunctie. De raad oordeelt positief over de artistieke keuzes die het productiehuis de afgelopen periode heeft gemaakt om getalenteerde theatermakers te kunnen blijven begeleiden in hun ontwikkeling. Hij stelt vast dat Frascati de afgelopen jaren van grote betekenis is geweest voor vele talenten die inmiddels een naam hebben verworven in het podiumkunstenlandschap. De raad vindt niet elk project geslaagd, maar het nemen van artistieke risico’s acht hij inherent aan het werk van een productiehuis.

Voor de komende periode presenteert Frascati een goed uitgewerkt plan, waarin het zich

profileert als een eigentijdse organisatie die openstaat voor actuele grootstedelijke en internationale ontwikkelingen. Heel duidelijk staat daarbij de ontwikkeling van maatschappelijk geëngageerde makers centraal. Hoewel de activiteiten die Frascati organiseert sterk uiteenlopen – de ene maker kan bij Frascati zijn eerste research doen, de andere wordt begeleid in zijn doorstroom naar de grote zaal – vertonen ze een duidelijke samenhang.

De raad is positief over de productielijn in twee fases, waarbij makers eerst de kans krijgen hun artistieke handtekening te ontwikkelen (ontwikkelfase) en vervolgens gedurende drie of vier jaar één of twee producties per jaar maken (de productiefase). De komende periode worden aanzienlijk meer producties gerealiseerd dan de afgelopen periode: het aantal stijgt van gemiddeld 31 per jaar in 2013 – 2015 naar 48 in de jaren 2017 tot en met 2020.

Ook is de raad verheugd over de vele disciplines die bij Frascati een thuis vinden. Niet alleen worden er theater, dans, mime, performance en mengvormen gemaakt, ook worden er verbanden gelegd met onder andere beeldende kunst, film, journalistiek, wetenschap en politiek. Sterk vindt de raad de wijze waarop Frascati de presentatie van eigen producties in het eigen theater inbedt in contextprogramma's, met bijvoorbeeld workshops, lezingen en debatten over brandende maatschappelijke kwesties. De raad vindt het een gemis dat deze contextprogramma's niet worden georganiseerd rond Frascati-producties die buiten de standplaats spelen.

Frascati werkt samen met vele culturele en maatschappelijke partners, onder andere ter ondersteuning van cultureel divers talent. De raad is zeer te spreken over de verbinding met de Tolhuistuin, het Bijlmer Parktheater, de Meervaart en de werkplaats van Likeminds, om multicultureel talent te scouten dat zich buiten het reguliere kunstvakonderwijs aandient. Ook is de raad verheugd over de samenwerkingsverbanden met Theater Artemis, Toneelgroep Oostpool en Toneelgroep Amsterdam, waarbij regisseurs van die BIS-gezelschappen Frascati-talenten zullen begeleiden.

Tot slot oordeelt de raad positief over de vele internationale connecties van Frascati. Enkele producties komen binnen zijn internationale netwerken of in coproductie met internationale partners tot stand. De makers die door Frascati worden begeleid, worden in het eigen theater bovendien geprogrammeerd naast een aansprekend Nederlands en internationaal aanbod, waarmee het theater een rijke voedingsbodem biedt voor hun verdere ontwikkeling.

Educatie en participatie

Frascati schrijft in zijn activiteitenplan niets over educatie en participatie. De raad vindt dit een gemis van de aanvraag. Hij constateert dat de instelling op dit vlak wel activiteiten onderneemt, die hij waardeert. Zo participeert Frascati met een aantal andere Amsterdamse cultuurinstellingen in De Theatervooropleiding Amsterdam, waar jongeren worden voorbereid op een opleiding in het kunstvakonderwijs. Ook organiseert de instelling voor het publiek (rand)programma's ter aanvulling op haar artistieke activiteiten.

Maatschappelijke waarde

Publieksbereik

Met zijn voorstellingen bereikt Frascati vooral in de eigen standplaats veel publiek. Een groot deel daarvan is jonger dan dertig jaar. Wel laten de totale publieksaantallen in absolute en relatieve zin een afnemende lijn zien: in 2013 – 2014 werden gemiddeld 81 bezoekers per voorstelling bereikt, maar voor de komende periode rekent Frascati jaarlijks op 66 bezoekers per voorstelling. In vergelijking met andere productiehuizen zijn dit lage aantallen. Tegelijk stijgen de publieksinkomsten van 402.000 euro naar 420.000 euro door een grotere verwachte opbrengst per bezoeker.

De wens om een grootstedelijk platform te zijn voor podiumkunsten vertaalt zich niet alleen in de manier waarop Frascati kunstenaars aan zich bindt, maar ook in de wijze waarop het het publiek wil benaderen. Voorheen was de marketing vooral informerend van aard, in de

komende periode wil Frascati een dialoog opzetten tussen kunstenaars, productiehuis en publiek. De raad vindt dat deze strategie goed aansluit bij het gekozen profiel. Frascati-makers worden als ‘voorlopers van hun generatie’ begeleid om oorspronkelijke strategieën te ontwikkelen met als doel het publiek te verbreden. De middelen die Frascati als voorbeelden geeft, zoals blogs, essays, fotoreportages en filmpjes, vindt de raad passend voor deze makers.

Ondernemerschap
Frascati heeft zich de afgelopen jaren een actief ondernemer getoond, die ondanks de beëindiging van structurele subsidie van OCW de financiële gezondheid wist te bewaken. Het productiehuis heeft het personeelsbestand verkleind, minder voorstellingen geprogrammeerd en een deel van het eigen vermogen aangewend om het ‘laboratorium voor prille makers’ Frascati 4 te vestigen in het voormalige theater De Engelenbak in de Nes, dicht bij het eigen Theater Frascati. Het deed daarmee afstand van het goedkopere, maar verder weg gelegen Frascati WG in Oud-West.

De organisatie verwerft ruim voldoende eigen inkomsten. Frascati is voor een groot deel afhankelijk van structurele subsidie van de gemeente Amsterdam, een aandeel dat het de komende periode nog verder wil verhogen. De extra subsidie zal worden gebruikt om de artistieke plannen te realiseren en geen aanspraak te hoeven maken op het eigen vermogen. Of de gemeente de gevraagde verhoging toekent, is niet bekend. Opmerkelijk is dat Frascati niet reflecteert op zijn bedrijfsvoering in geval van tegenvallende inkomsten.

De raad mist in het plan ook een reflectie op het eigen werkgeverschap, zoals de manier waarop het werknemers aan zich bindt en betaalt en hoe het voorziet in scholings- en opleidingsbehoeftes. Frascati gaat evenmin in op de naleving van de Governance Code Cultuur. De raad vindt dat Frascati daaraan de komende tijd extra aandacht moet besteden.

Grand Futura

€ 0
geadviseerd subsidiebedrag

€ 533.000
gevraagd subsidiebedrag

De aanvraag is gebaseerd op artikel 3.11 van de Subsidieregeling culturele basisinfrastructuur 2017 – 2020.

Stichting Grand Futura (hierna: Grand Futura) is een productiehuis in Groningen dat zich positioneert als vrijplaats voor makers op het gebied van (muziek)theater en dans, waarbij de artistieke autonomie van de maker centraal staat. Het is gehuisvest in het Grand Theatre in Groningen, waar voorheen ook een gelijknamig productiehuis was gevestigd. Onder begeleiding van een team van ervaren makers kunnen zowel nieuwe als mid-career-makers een kleinschalige productie ontwikkelen in een starttraject en een zelfstandige productie produceren in een meerjarig vervolgtraject. De organisatie gaat zich de komende jaren ontwikkelen vanuit samenwerkingen met structurele partners en het netwerk van podiumkunstorganisaties Station Noord in Noord-Nederland. Grand Futura wil het Grand Theatre herprofileren als een referentiepunt in het noorden, in overig Nederland en Vlaanderen en binnen een bredere internationale context.

Subsidieadvies

De Raad voor Cultuur adviseert Stichting Grand Futura geen subsidie toe te kennen.

De raad waardeert het initiatief van Grand Futura om in de noordelijke regio de voorziening voor talentontwikkeling op een vertrouwde plek nieuw leven in te blazen. De instelling bouwt aan een relevant netwerk van samenwerkingspartners. Ook staat de raad positief tegenover het voornemen om talentontwikkeling te koppelen aan loopbaanontwikkeling.

Volgens de raad schiet het plan van Grand Futura echter op diverse punten tekort en komt het daarom niet in aanmerking voor een plek in de basisinfrastructuur. De aanvraag biedt de raad nog te weinig vertrouwen om deze instelling als productiehuis in de basisinfrastructuur op te nemen. De raad mist een duidelijke inhoudelijke visie op het talentontwikkelingsprogramma. In het plan ontbreekt een uitwerking van de begeleiding bij de talentontwikkelingstrajecten; daarbij worden de selectiecriteria voor de gekozen makers niet genoemd. Het programma ‘Experimenteerregio We The North 2017 – 2020’ en de samenwerking met Station Noord 2.0 worden onvoldoende geconcretiseerd.

Er ontbreekt een duidelijk programma op het gebied van educatie en participatie. Bezien vanuit de opstartfase acht de raad de oplopende bezoekersaantallen en publieksinkomsten realistisch, al ontbreken er concrete publieksstrategieën. De raad heeft vertrouwen in de tweekoppige directie, gezien hun ervaring en netwerk. Hij ziet potentie in de functie van het productiehuis binnen de stad en regio en zal de instelling de komende jaren met belangstelling volgen.

Beoordeling

Kwaliteit

De Stichting Grand Theatre Groningen, gevestigd in het gelijknamige theater, kreeg tot 2013 rijkssubsidie als productiehuis. Na een faillissement in 2015 heeft de stichting met een nieuwe tweekoppige directie het productiehuis en het theater onder een nieuwe naam voortgezet. Grand Futura continueert de artistieke koers van zijn voorganger en omarmt naar eigen zeggen de oorspronkelijke vrijplaats, waar ruimte en ideeën van makers prioriteit krijgen boven het beleid van de instelling.

De raad waardeert het dat er een nieuw initiatief is ontstaan om in het noorden van het land talent te begeleiden en te faciliteren. Daarbij oordeelt de raad positief over de meerjarige

relaties die het huis wil aangaan met makers en artistieke partners en andere partners in de regio. De raad ondersteunt het voornemen om talentontwikkeling te koppelen aan loopbaanontwikkeling, waarbij jong talent wordt gecoacht door een 'mentorpool' van adviseurs om zich zowel op artistiek als op zakelijk gebied voor te bereiden op een loopbaan in de podiumkunsten. Daarnaast heeft de raad vertrouwen in directeuren Mark Yeoman en Niek vom Bruch, die door hun ervaring en netwerk een solide basis kunnen leggen op artistiek en zakelijk gebied.

Het plan dat Grand Futura presenteert, schiet volgens de raad echter op diverse punten tekort en komt het daarom niet in aanmerking voor een plek in de basisinfrastructuur. De raad mist een uitgewerkt begeleidingsplan voor de verschillende talentontwikkelingstrajecten. De instelling maakt niet duidelijk hoe de voorgenomen kortlopende starttrajecten van kleinschalige producties en presenteeravonden worden ingevuld, en de producerende en begeleidende taak van de instelling blijft hier erg beperkt. De beschrijving van de meerjarige vervolgtrajecten blijft te schetsmatig om er vertrouwen in te hebben.

Ook wordt in het plan niet geconcretiseerd op basis waarvan Grand Futura de makers selecteert met wie het wil gaan werken. Grand Futura schrijft met een aantal makers in gesprek te zijn, maar dit zijn veelal makers die op andere plekken in Nederland ook reeds kansen worden geboden. Wel is de raad positief over de culturele diversiteit binnen de gekozen makers en projectpartners.

De raad waardeert het cultuurprogramma 'Experimenteerregio We The North 2017 – 2020', waarbij talentontwikkeling met steun van de noordelijke overheden (de provincies Drenthe, Groningen en Friesland en vier steden) is gewaarborgd. Er wordt een samenwerking tot stand gebracht tussen Grand Futura en het netwerk van Station Noord, waarbij tien rijksgefinancierde podiumkunstorganisaties (waaronder het Grand Theatre) zich verenigd hebben. De plannen binnen dit programma verkeren echter nog in de beginfase en de aanvraag maakt niet kenbaar hoe in dit samenwerkingsverband talentontwikkeling tot stand zal worden gebracht. Ook hier zijn er nog geen concrete afspraken met makers gemaakt.

Educatie en participatie
De raad mist een duidelijke visie van Grand Futura op educatie. De instelling richt zich in het kader van 'We The North' wel op talentontwikkeling en cultuuronderwijs. Deze programmalijn wordt in het plan echter niet uitgewerkt. In de toelichting op de begroting wordt aangegeven dat er geen specifieke projecten voor onderwijs worden ontwikkeld, maar dat educatieve activiteiten worden verbonden aan de programmering van onder andere Het Houten Huis en het Jonge Harten Theaterfestival.

Maatschappelijke waarde

Publieksbereik
Grand Futura zit in een opstartfase en beoogt een laag aantal bezoekers bij de start van 2017. De raad begrijpt dat de instelling tijd nodig heeft om publiek aan zich te binden, maar meent dat zij te voorzichtig inzet. Op grond van de uitgebreide samenwerkingsverbanden en de bouw van een nieuw online platform ziet de raad de publieksopbouw van bijna 16.000 die Grand Futura voorziet voor 2020, tegenover ruim 7.000 in 2017, met vertrouwen tegemoet.

De raad vindt het echter een gemis dat publieksstrategieën en doelgroepenbeleid niet in het plan zijn uitgewerkt. Hoe samenwerkingen met (inter)nationale relaties en projectpartners hun weerslag vinden in het marketingbeleid, blijft onduidelijk.

Ondernemerschap
Grand Futura is sinds 2015 een stichting met een tweekoppige directie. Vanaf 2017 vormt de subsidie van de gemeente Groningen en de provincie Groningen de basis voor een gezonde financiering van het productiehuis.

Voor de komende jaren verwacht Grand Futura in 2020 ten opzichte van 2017 een

verdubbeling van het aantal producties, het aantal voorstellingen en het aantal bezoeken. De voorzichtige begroting in 2017 volgt volgens de raad logischerwijs uit de opstartfase van de instelling. Oplopende bezoekersaantallen en publieksinkomsten zijn volgens de raad dan ook een realistische ambitie.

De raad constateert dat volgens de begroting weinig producties worden gerealiseerd in verhouding tot het begrote subsidiebedrag. Daardoor ontstaat een hoog aandeel subsidie per bezoeker in vergelijking met andere productiehuizen.

De raad waardeert het dat de instelling in het kader van werkgeverschap passende vergoedingen conform de cao biedt. Ook is er een duidelijke strategie van kostenreductie op activiteiten bij tegenvallende inkomsten. Op de naleving van de Governance Code Cultuur en de wijze waarop Grand Futura hier invulling aan geeft, wordt niet ingegaan. Naast het noemen van de directieleden wordt het besturingsmodel niet toegelicht. Ook ontbreken de taakverdeling, benoeming en samenstelling van het bestuur en de invulling van het toezicht in het plan.

Intro

€ **0**
geadviseerd subsidiebedrag

€ **500.000**
gevraagd subsidiebedrag

De aanvraag is gebaseerd op artikel 3.11 van de Subsidieregeling culturele basisinfrastructuur 2017 – 2020.

Stichting Intro in situ (hierna: Intro) is een productiehuis voor eigentijdse muziekperformances en -installaties, gevestigd in Maastricht. Het productiehuis heeft als missie aansprekende muziekproducties te maken waarbinnen ruim baan is voor aanstormend talent. Intro begeleidt, faciliteert en coacht talenten bij hun zoektocht naar nieuwe muziekvormen. Het productiehuis profileert zich als expert op het gebied van eigentijdse muziekontwikkelingen en gaat vanuit de eigen stedelijke regio samenwerkingen aan met andere culturele instellingen, het onderwijs, podia en festivals op lokaal en (inter)nationaal niveau.

Subsidieadvies

De Raad voor Cultuur adviseert Stichting Intro in situ geen subsidie toe te kennen.

De raad erkent de unieke positie van Intro in het Nederlandse culturele landschap. De aangekondigde plannen vindt de raad goed passen bij de missie en de visie van het productiehuis; de talentontwikkelingstrajecten, de vele samenwerkingen en de educatieve activiteiten sluiten aan bij de onderzoekende en innovatieve werkwijze van Intro.

Desondanks adviseert de raad Intro niet te honoreren als productiehuis. De raad vindt de focus op experimentele eigentijdse muziek van het productiehuis te smal voor een plek in de basisinfrastructuur. Daarnaast ontbreekt in de aanvraag een duidelijke beschrijving van de artistiek-inhoudelijke begeleiding van de talenten bij hun activiteiten.

Intro bereikt voldoende publiek en verwacht de komende jaren een forse toename van het aantal bezoekers. De raad vindt deze ambitie niet realistisch, gezien het zeer specifieke publiekssegment dat Intro bedient.

Beoordeling

Kwaliteit

Intro is sinds de oprichting in 1984 een huis voor hedendaagse muziektalenten en ontving tot 2009 rijkssubsidie. Intro is, als productiehuis voor experimentele eigentijdse muziek, uniek in Nederland. Daarmee is het een belangrijke plek voor talenten om zich binnen dit segment te kunnen ontwikkelen, waarbij ook ruimte is voor interdisciplinaire samenwerkingsverbanden. Het productiehuis heeft door zijn uitgebreide netwerk goed zicht op nieuwe talenten en weet daardoor een groot aantal getalenteerde makers aan zich te binden.

De komende periode zet Intro zijn artistieke koers voort. De visie en de missie van het productiehuis komen in de plannen goed tot uiting; het presenteert een gevarieerd palet aan activiteiten waarin de innovatieve kracht van Intro wordt bevestigd. Het productiehuis maakt als talentontwikkelaar onderscheid tussen twee fases: de ontwikkelfase en de productiefase. De ontwikkelfase is bedoeld voor prille talenten die in diverse labs experimenten kunnen uitvoeren met verschillende genres, vormen en technieken. De productiefase richt zich op gevorderde talenten die in opdracht of autonoom kunnen werken aan een productie. Intro zorgt voor speelmogelijkheden en koppelt het talent aan mogelijke opdrachtgevers.

In de beschrijving van de talentontwikkelingstrajecten komt duidelijk de faciliterende kant van de begeleiding naar voren; Intro zorgt onder meer voor technische ondersteuning en speelplekken. De raad mist echter een helder geformuleerd plan waarin de artistiek-

inhoudelijke begeleiding van de talenten in de trajecten en projecten wordt beschreven.

Als productiehuis voor experimentele eigentijdse muziek vult Intro volgens de raad een belangrijke niche in het culturele veld op, maar hij vindt het specialisatiegebied van Intro te klein voor een plek in de basisinfrastructuur. Ondanks ruimte voor interdisciplinaire samenwerkingen is de focus hoofdzakelijk gericht op een zeer specifieke discipline. De raad vindt de samenwerkingsverbanden van Intro, waarbinnen ook aandacht is voor maatschappelijke verbindingen, op zowel artistiek als zakelijk vlak interessant.

Educatie en participatie
Binnen de mogelijkheden van een productiehuis doet Intro voldoende op het gebied van educatie. Intro ontwikkelt educatie- en participatieprojecten, geeft workshops en organiseert masterclasses. Het productiehuis ziet educatie als belangrijk middel om het 'publiek van morgen' te enthousiasmeren voor klank en geluiden. Naar eigen zeggen vormen het stimuleren van luisteren, het bijbrengen van de betekenis van klank en de bewustwording van de rol van geluid in intermenselijke communicatie een belangrijke basis voor de projecten. De komende periode zet Intro deze koers voort met aansprekende educatieve activiteiten.

Maatschappelijke waarde

Publieksbereik
Intro trok door zijn specifieke profiel met gemiddeld bijna 14.000 bezoekers in 2013 en 2014 een select publiek van liefhebbers. De raad vindt het aantal bezoekers buiten Maastricht voldoende om te kunnen spreken van landelijke zichtbaarheid.

Uit de begroting blijkt dat Intro de komende periode een toename van het aantal bezoekers verwacht. De raad mist in de aanvraag, op een minimale opsomming van de promotieactiviteiten na, welke strategie het productiehuis hanteert om deze toename van gemiddeld 3.000 bezoekers per jaar te verwezenlijken. Met het oog op het zeer specifieke publiekssegment vindt de raad deze groeiambitie niet realistisch.

Ondernemerschap
Intro is een financieel stabiele organisatie en voldoet aan de eigen inkomstennorm. Uit de begroting wordt duidelijk dat het productiehuis een flinke toename van eigen inkomsten verwacht. De raad mist echter een concrete beschrijving van de wijze waarop de activiteiten kunnen bijdragen aan de verhoging van de inkomsten. Ook rekent Intro op een forse toename van de subsidie van de provincie Limburg. Uit het activiteitenplan wordt niet duidelijk of de provincie deze stijging reeds heeft toegezegd.

Het productiehuis bestaat naar eigen zeggen uit een klein en flexibel team. In de periode 2014 – 2017 breidt Intro het vaste team uit van 3,1 fte naar 4,0 fte, en in 2020 met nog 1 fte, door de bestaande uren van werknemers te vergroten. Intro geeft aan dat het wegens zijn kleine omvang niet aangesloten is bij een cao, maar probeert naar eigen zeggen 'zo veel mogelijk' de cao te volgen. De raad onderstreept het belang hiervan.

Intro hanteert de Governance Code Cultuur en licht in zijn aanvraag toe hoe hiermee wordt omgegaan. De raad waardeert dit. Wel mist hij een onderbouwing van de deskundigheid van de raad van toezicht.

Korzo

€ **0**
geadviseerd subsidiebedrag

€ **533.000**
gevraagd subsidiebedrag

De aanvraag is gebaseerd op artikel 3.11 van de Subsidieregeling culturele basisinfrastructuur 2017 – 2020.

Stichting Korzo (hierna: Korzo) is een in Den Haag gevestigd productiehuis voor de dans dat nieuwe ontwikkelingen in gang wil zetten in de hedendaagse podiumkunsten. Daarbij streeft Korzo naar een vruchtbare samenhang tussen het produceren en het presenteren van eigentijdse dans in een nationale en in toenemende mate internationale context. Zijn richtinggevende motto's omschrijft Korzo als *get close to talent* en *be relevant local by being global*. Korzo wil het maken van kunst koppelen aan het beleven ervan, door voortdurend de dialoog te zoeken tussen kunstenaar en publiek. Daarnaast wil Korzo de angst voor het onbekende en het vreemde overwinnen door te tonen dat de wereld polycentrisch is. Het wil niet louter de westerse wereld en cultuur vertegenwoordigen, maar wil de diversiteit laten zien die steeds meer de stadsbevolking van de hedendaagse metropool kenmerkt. Korzo presenteert zowel avondvullend werk van 'mid-career'-makers als projecten met kortere producties van jonge makers.

Subsidieadvies

De Raad voor Cultuur adviseert Stichting Korzo geen subsidie toe te kennen.

De raad is van mening dat Korzo de afgelopen jaren interessante dansmakers heeft begeleid en goede samenwerkingsverbanden heeft onderhouden. Ook over de samenwerking met het Nederlands Dans Theater en over de internationale allianties van Korzo oordeelt de raad positief. Hetzelfde geldt voor de educatieve activiteiten.

De raad vindt dat Korzo zijn plannen voor de komende periode echter onvoldoende uitwerkt en onderbouwt. Korzo besteedt in zijn aanvraag veel aandacht aan de manier waarop het kunstenaars en publiek wil verbinden, maar licht de artistieke plannen voor de periode 2017 – 2020 onvoldoende toe. De raad mist een beschrijving van de wijze waarop Korzo talenten scout, selecteert, begeleidt en ze helpt door te stromen naar het dansveld. Ook het marketingplan is niet uitgewerkt.

Beoordeling

Kwaliteit

Tot 2013 was Korzo als productiehuis opgenomen in de basisinfrastructuur. De raad is van mening dat Korzo ook de afgelopen jaren interessante makers heeft begeleid en goede samenwerkingsverbanden heeft onderhouden met onder andere Conny Janssen Danst. Enkele makers wisten zich in de kijker te spelen van dansprogrammeurs in Nederland, andere braken door met hun eigen organisaties. De eigen podiumprogrammering van Korzo, waar actuele dans, muziek, theater en cross-overs worden geprogrammeerd, vormt een stevig bed voor de kwetsbaardere eigen producties. Ook over de samenwerking met het Nederlands Dans Theater in de afgelopen jaren, waarin de twee instellingen gezamenlijk de talentontwikkelingstaak van het Nederlands Dans Theater invulden, oordeelt de raad positief. Wel meent hij dat hierdoor de eigen artistieke identiteit van Korzo enigszins verfletste; doordat voornamelijk NDT-dansers en -choreografen werden begeleid, was er minder aandacht voor ongebonden dansmakers van buiten dat gezelschap.

Korzo wil een 'productiehuis nieuwe stijl' zijn, waarin het gesprek over kunst deel uitmaakt van de beleving van kunst. Het organiseert daarom naast de voorstellingen vele debatten, colleges en gespreksseries. De raad vindt dit goede manieren om publiek en kunstenaars dichter tot elkaar te brengen. Hij mist in het plan echter een toelichting op en een

onderbouwing van de artistieke plannen voor de periode 2017 – 2020. Korzo schrijft niet welke trajecten het gaat doorlopen met welke makers, of voor welke duur. Ook de gewenste uitkomst blijft ongewis. In het plan ontbreekt een toelichting op de wijze waarop Korzo talenten scout, selecteert, begeleidt en ze vervolgens helpt door te stromen naar het dansveld. Korzo schrijft weliswaar dat het begeleide talent relevant zal blijken voor de toekomst, maar licht niet toe waarop het deze verwachting baseert. Evenmin worden de kunstvakopleidingen genoemd waar de instelling mee samenwerkt. Op de specifieke dansstijlen die het huis wil bevorderen gaat de instelling niet in. De raad ziet dit als wezenlijke hiaten in de aanvraag, omdat hij juist dit selecteren en begeleiden van talent als kern ziet van de productiehuistaak, meer nog dan het leggen van een verbintenis tussen makers en publiek.

Ook had de raad met betrekking tot de toekomstplannen graag meer toelichting gelezen op multidisciplinaire projecten. Hiervan noemt Korzo slechts beknopt enkele voorbeelden. Het project met het Cello Octet Amsterdam en choreograaf Samir Calixto in 2017, waarvoor componist Arvo Pärt speciaal muziek zal componeren, spreekt in dit opzicht tot de verbeelding.

De raad is onder de indruk van de vele internationale allianties van Korzo in en buiten Europa, zoals met danscentra in Italië, Zuid-Korea, Taiwan en Senegal. Hij denkt dat inspirerende internationale uitwisselingen kunnen bijdragen aan een verrijking van het (Nederlandse en internationale) dansklimaat. Met de organisatie van het India Dans Festival draagt Korzo in eigen land en in India bij aan een cultureel divers dansklimaat en een bijbehorend publiek.

Educatie en participatie
De raad oordeelt positief over de uiteenlopende activiteiten die Korzo organiseert onder de noemer 'Korzo Jong', zoals het talentontwikkelingsproject 'Crosstown Korzo', waarbij aan Korzo gelieerde choreografen jongeren wegwijs maken in een breed scala aan dansvormen. Ook de danslessen voor leerlingen van het Joan de Witt College vindt de raad interessant, al vindt hij dat Korzo zich bij deze activiteit niet tot één school zou moeten beperken.

De raad waardeert het voornemen om in samenwerking met de Cultuurschakel dansproducties te gaan maken voor de jeugd met educatieve programma's voor Haagse basisscholen ('Cultuureducatie op zijn Haags'). Ook de wekelijkse Monday Movement Classes, waarin choreografen die op dat moment in Korzo aan het werk zijn hun choreografisch onderzoek delen met amateurdansers, vindt de raad aansprekend.

Maatschappelijke waarde

Publieksbereik
Hoewel het danswerk dat Korzo maakt zeker niet altijd gemakkelijk toegankelijk is, slaagt Korzo er toch in om in eigen huis veel publiek naar zijn voorstellingen te trekken, ook dankzij de dansfestivals CaDance en India Dans Festival die het organiseert en waarvoor elders subsidie wordt aangevraagd. De makers die Korzo de afgelopen periode heeft ondersteund, konden op veel draagvlak rekenen bij dansprogrammeurs in Nederland, al blijft de zaalbezetting buiten Den Haag achter. Tot 2020 wil Korzo het aantal bezoekers geleidelijk vergroten tot 49.000, waarvan 10.000 in de standplaats. Dit is een lichte stijging ten opzichte van 2014 (ongeveer 44.500 bezoekers, waarvan ruim 7.000 in de standplaats).

Hoewel Korzo zijn rol als verbinder tussen makers en publiek centraal stelt in zijn plan, ontbreekt een marketingparagraaf. De raad mist een visie op marketing en een uitgewerkt plan om voorstellingen en/of makers de komende periode onder de aandacht te brengen van een groter en divers publiek in Den Haag en in de rest van Nederland. Ook de manier waarop Korzo de zo gewenste dialoog met het publiek wil aangaan, blijft volgens de raad onvoldoende belicht.

Ondernemerschap
Na het wegvallen van de rijkssubsidie voor productiehuizen, die Korzo tot 2013 ontving,

opereerde Korzo met subsidies van de gemeente Den Haag, het Fonds Podiumkunsten en diverse private fondsen. Het getuigt volgens de raad van goed ondernemerschap hoe Korzo zich de afgelopen jaren staande heeft gehouden. Korzo is momenteel financieel gezond. De financieringsmix is goed gespreid en Korzo haalt voldoende eigen inkomsten binnen. In 2016 werd de Stichting Vrienden van Korzo opgericht om een actief vriendenbeleid te kunnen voeren.

Korzo vraagt een verhoging van zijn meerjarige subsidie aan bij de gemeente Den Haag, waarvan niet duidelijk is of die wordt toegekend. De instelling benoemt geen strategie voor het geval de inkomsten tegenvallen.

Korzo toont zich volgens de raad een goed werkgever. Korzo heeft een vaste kern van medewerkers en werkt daarnaast met een dynamische groep kunstenaars, ontwerpers, productieleiders en marketeers, die op projectbasis worden aangesteld. De cao Theater en Dans is leidend voor de bedrijfsvoering. Het vaste team wordt in de periode 2017 – 2020 uitgebreid met 1 extra fte voor marketing. Binnen de organisatie is aandacht voor opleiding, bijscholing en loopbaanontwikkeling. Korzo neemt een gidsende rol op zich met betrekking tot het delen van zijn expertise op het gebied van podiumkunstenproductie, door op dit terrein workshops te geven in het buitenland.

Korzo geeft aan de Governance Code Cultuur na te leven en licht dit in zijn plan zeer beknopt toe.

Likeminds

€ 0
geadviseerd subsidiebedrag

€ 400.000
gevraagd subsidiebedrag

De aanvraag is gebaseerd op artikel 3.11 van de Subsidieregeling culturele basisinfrastructuur 2017 – 2020.

Stichting Likeminds (hierna: Likeminds) beschouwt zichzelf als een nomadisch productiehuis voor mid-career-makers, een werkplaats voor nieuwe theatermakers en een plek waar jongeren zich kunnen bekwamen in het maken van theater. Likeminds kiest voor makers die verschillende kunstdisciplines beheersen; culturele diversiteit is voor Likeminds een intrinsieke voorwaarde om tot artistieke diversiteit te komen. De Amsterdamse instelling speelt in theaters, op festivals en op locatie.

Subsidieadvies

De Raad voor Cultuur adviseert Stichting Likeminds geen subsidie toe te kennen.

De raad vindt dat Likeminds een bevlogen plan heeft geschreven en hij waardeert de focus van Likeminds op interculturele en autodidacte talenten. In de ogen van de raad is de organisatie als ontwikkelaar van talent in langdurige trajecten echter nog te zeer in opbouw en is zij nog onvoldoende ervaren om de functie van productiehuis in de basisinfrastructuur te vervullen. Het aantal ontwikkelingsplekken, de begeleidingstrajecten en de output zijn daarvoor te beperkt. Daarnaast zijn de landelijke uitstraling en het aantal bezoekers van Likeminds in de ogen van de raad te bescheiden voor een rijksgesubsidieerd productiehuis. Likeminds initieert verschillende aansprekende activiteiten op het gebied van educatie en participatie.

Beoordeling

Kwaliteit

Likeminds heeft in de ogen van de raad de afgelopen jaren stevig aan de weg getimmerd, waarbij het een paar opvallende producties heeft gemaakt. De raad constateert dat de instelling de afgelopen periode vooral heeft gefunctioneerd als productiekern, waarin het maken van voorstellingen meer op de voorgrond trad dan het ontwikkelen en begeleiden van talenten in langere trajecten. Likeminds heeft in de ogen van de raad een inspirerend plan geschreven. De raad waardeert het dat Likeminds veel aandacht heeft voor culturele diversiteit en daarbij speciaal oog heeft voor autodidacte talenten. Likeminds onderscheidt drie verschillende trajecten die beginnende en ervarener makers de gelegenheid bieden in de juiste maatvoering projecten te ontwikkelen: ‘Non Profit Kapitalist’, de ‘Werkplaats’ en de ‘Factory’.

De raad heeft waardering voor de ambities van Likeminds, maar hij is van mening dat Likeminds als instelling met als kerntaak het ontwikkelen van theatertalent nog te zeer in opbouw is voor een plek in de basisinfrastructuur. De ontwikkelingsmogelijkheden, de faciliteiten en de omvang van de instelling zijn daarvoor nog te beperkt. De raad vindt tevens dat de bevlogen, maar ook dwingende toon van het plan ten aanzien van jonge makers de ongewisse uitkomst veronachtzaamt die ieder talentontwikkelingstraject heeft. Hij is ook van mening dat de instelling onvoldoende laat zien hoe zij jonge makers na een eerste productie begeleidt naar een volgende stap of een langer traject.

Likeminds maakt deel uit van een aantal Amsterdamse samenwerkingsverbanden die erop gericht zijn jong talent in een prille fase te scouten en te begeleiden bij hun ontwikkeling. De raad juicht zulke initiatieven toe, maar vraagt zich af welke vruchten ze concreet hebben afgeworpen.

Educatie en participatie
De educatieve en participatieactiviteiten van Likeminds krijgen gestalte in de 'Factory', zijn buitenschoolse ontwikkelingstraject. Hierin kunnen jongeren kennismaken met de verschillende facetten van het theater als eventuele voorbereiding op het kunstvakonderwijs of een verdere carrière. De raad vindt met name het Decamerone-project dat in dit kader wordt ontwikkeld inspirerend. Likeminds kondigt aan educatiepakketten te gaan aanbieden bij de voorstellingen 'Schijn en Voor mijn Kinderen'. De raad staat hier positief tegenover.

Maatschappelijke waarde

Publieksbereik
Likeminds heeft in 2013, 2014 en 2015 een sterk wisselend aantal bezoekers getrokken, dat fluctueerde tussen een kleine 7.000 bezoekers (in 2014) en ruim 18.000 (in 2015). Het hoge aantal bezoekers schrijft de instelling vooral toe aan het aantal coproducties. Voor de komende periode verwacht Likeminds een gemiddeld aantal bezoekers van ruim 9.000 per jaar. De raad vindt deze ambitie enigszins onvoorspelbaar gezien de grote wisselingen in het aantal bezoekers in de afgelopen jaren. Daarnaast blijft het aantal erg beperkt en in de ogen van de raad te klein voor een productiehuis in de basisinfrastructuur. Met name het landelijke publieksbereik van Likeminds is, met een naar verwachting gemiddeld aantal bezoekers buiten de standplaats van 3.000, te klein.

Gezien de focus op culturele diversiteit is de internationale oriëntatie van Likeminds relevant. Op dit gebied heeft de instelling goede allianties gesloten. Zij verwacht op basis daarvan ook stijgende bezoekersaantallen in het buitenland.

Ondernemerschap
De raad constateert dat de liquiditeit en het weerstandsvermogen van Likeminds aan de lage kant zijn. Voor de komende jaren verwacht Likeminds een toename van publieksinkomsten, sponsorinkomsten en overige inkomsten, zonder dat die toename goed wordt onderbouwd. De raad zou juist een sterke onderbouwing verwachten, aangezien de eigen inkomsten in 2015 zijn afgenomen.

Likeminds heeft geen strategie in het geval de inkomsten tegenvallen. Ook reflecteert de instelling in de aanvraag niet op de Governance Code Cultuur en beschrijft zij niet hoe zij invulling geeft aan goed werkgeverschap.

De Nieuwe Oost

€ 500.000
geadviseerd subsidiebedrag

€ 533.000
gevraagd subsidiebedrag

De aanvraag is gebaseerd op artikel 3.11 van de Subsidieregeling culturele basisinfrastructuur 2017 – 2020.

Stichting De Nieuwe Oost (hierna: De Nieuwe Oost) is een interdisciplinair productiehuis, gevestigd in Oost-Nederland. Het werd in 2011 opgericht als gezamenlijk initiatief van de productiehuizen Generale Oost in Arnhem (theater en dans), Wintertuin in Nijmegen (literatuur) en Productiehuis Oost-Nederland in Deventer (popmuziek). De Nieuwe Oost begeleidt theatermakers, choreografen, schrijvers en muzikanten naar een zelfstandige beroepspraktijk. Daarbij gaat veel aandacht uit naar het verbinden van hun artistieke werk met mensen en maatschappelijke organisaties in Oost-Nederland en daarbuiten, en naar het zoeken van een passend publiek. De Nieuwe Oost werkt intensief samen met regionale instellingen voor hoger onderwijs, podia en festivals en met de BIS-gezelschappen in Oost-Nederland.

Subsidieadvies

De Raad voor Cultuur adviseert Stichting De Nieuwe Oost een subsidiebedrag toe te kennen van € 500.000.

De raad oordeelt positief over het samengaan van Generale Oost, Wintertuin en Productiehuis Oost-Nederland in De Nieuwe Oost. De bundeling van disciplines, kennis en netwerken is de afgelopen jaren van grote meerwaarde gebleken voor de begeleiding van getalenteerde makers en heeft gezorgd voor een verscherpte visie op talentontwikkeling. De Nieuwe Oost presenteert een goed uitgewerkt plan, waarin het uiteenzet hoe het aandacht besteedt aan de ontwikkeling van artistiek talent, maar ook aan samenwerking, publieksbinding, ondernemerschap en maatschappelijke inbedding. Er is aandacht voor interdisciplinaire samenwerking en er worden goede ontwikkeltrajecten uitgezet. In de marketing zet De Nieuwe Oost nadrukkelijk de makers centraal in plaats van hun voorstellingen, waardoor makers tijdens hun periode bij De Nieuwe Oost naamsbekendheid en een eigen publiek opbouwen. Ook worden er veel educatieve activiteiten georganiseerd en vindt er samenwerking plaats met andere cultuurorganisaties in de regio. De raad ziet De Nieuwe Oost daarmee als een waardevolle aanvulling op het culturele aanbod in de regio Oost en verwacht dat de instelling met name de samenwerkingsverbanden met BIS-instellingen verder zal versterken.

De raad heeft vertrouwen in het ondernemerschap en het werkgeverschap van De Nieuwe Oost. Hij stimuleert de keuze om per 2017 onder de merknaam De Nieuwe Oost duidelijk als één organisatie naar buiten te treden. Wel dringt hij er bij De Nieuwe Oost op aan ook de bedrijfsvoering efficiënter te maken, bijvoorbeeld door het aanstellen van één artistiek leider en het tijdig samenvoegen van de administraties.

Beoordeling

Kwaliteit

Van de eerste jaren van het bestaan van De Nieuwe Oost heeft de raad een positieve indruk. De oprichters van De Nieuwe Oost, de productiehuizen Generale Oost in Arnhem (theater en dans), Wintertuin in Nijmegen (literatuur) en Productiehuis Oost-Nederland in Deventer (popmuziek), maakten tot en met 2012 deel uit van de landelijke basisinfrastructuur en lieten toen zien jong podiumkunstentalent effectief te kunnen begeleiden. Sinds 2011 trekken zij onder de noemer De Nieuwe Oost gezamenlijk op.

De raad vindt dit samengaan van de drie instellingen te prijzen. Hij meent dat de bundeling

van disciplines in de afgelopen periode van grote meerwaarde is gebleken. Niet alleen werden aansprekende inter- en multidisciplinaire trajecten doorlopen met getalenteerde makers, maar ook droeg de samenwerking bij aan een verscherpte visie op talentontwikkeling. Er werd een aantal getalenteerde makers begeleid, die inmiddels hun weg vinden naar landelijke podia en gezelschappen.

Voor de komende periode presenteert de organisatie een daadkrachtig plan om talenten uit uiteenlopende disciplines te scouten en te begeleiden via diverse ontwikkeltrajecten. Beginnende kunstenaars worden niet alleen begeleid bij het ontwikkelen van producties; ook samenwerking, publieksbinding, ondernemerschap en maatschappelijke inbedding worden gestimuleerd. Er wordt gewerkt met talenten van kunstvakopleidingen en universiteiten, autodidacten en mid-career-talenten, die worden geselecteerd door de drie intendanten. Hieruit spreekt volgens de raad een stevige visie op talentontwikkeling. Hij heeft groot vertrouwen in de plannen van De Nieuwe Oost, al vindt hij het aantal te begeleiden talenten niet erg realistisch. Ook vindt hij het een gemis dat de organisatie nog geen namen bekendmaakt van makers die ze in de komende periode zal begeleiden.

De raad ziet De Nieuwe Oost als een waardevolle aanvulling op het culturele aanbod in de regio Oost. De drie organiserende productiehuizen maken deel uit van een wijdvertakt netwerk van culturele en maatschappelijke organisaties. Hiervan kunnen de deelnemende makers gebruikmaken. Partners zijn onder andere het Kameroperahuis, Introdans en Toneelgroep Oostpool, de dansfestivals Danceroads en Moving Futures en het Europese schrijversplatform CELA. Ook wordt samengewerkt met de ArtEZ Hogeschool voor de Kunsten en met enkele kunstvakopleidingen in Utrecht, Maastricht en Tilburg. Hiermee krijgt de regio Oost een stevige impuls op het vlak van talentontwikkeling.

De raad benadrukt dat een productiehuis in de basisinfrastructuur een grote verantwoordelijkheid in het bestel heeft en met name zorg moet dragen voor talent dat wil doorstromen naar BIS-instellingen. Daarom gaat hij ervan uit dat De Nieuwe Oost de komende tijd de banden met podiumkunsteninstellingen in de basisinfrastructuur verder zal aanhalen. De instellingen in het oosten van het land liggen hierbij het meest voor de hand.

De raad waardeert de wijze waarop De Nieuwe Oost reflecteert op het profiel, dat nog niet zo cultureel divers is. Hij dringt erop aan dat de organisatie haar streven waarmaakt om de komende periode een cultureel gediversifieerdere groep makers te selecteren om aan een breder publiek voorbeelden en rolmodellen te kunnen presenteren.

Educatie en participatie
De raad is te spreken over de vele inspanningen die De Nieuwe Oost verricht op het gebied van educatie. Het productiehuis ontplooit een educatief pakket van jaarlijks ruim vijftig workshops, clinics en bootcamps om scholieren en amateurs in aanraking te brengen met theater, dans, popmuziek of literatuur. Hiermee worden zo'n 2.000 deelnemers bereikt. Er wordt samengewerkt met kunstencentra, scholen, openbare bibliotheken en culturele organisaties. De raad vindt het sterk dat makers die worden begeleid bij De Nieuwe Oost hierbij worden ingezet als docent, om hen ook ervaring te laten opdoen in het overdragen van hun kennis en kunde.

Het valt de raad wel op dat genoemde voorbeeldprojecten alle slechts één discipline omvatten. Hij vraagt zich af waarom er geen disciplineoverstijgende educatieprojecten worden georganiseerd door een productiehuis met schrijvers, podiumkunstenaars en musici in huis. Dit zou hij van grote meerwaarde achten voor het bestaande educatieve aanbod in de regio.

De afgelopen periode heeft De Nieuwe Oost participatieprojecten georganiseerd met neurowetenschappers, cliënten in zorginstellingen en autistische jongeren. De raad vindt dit goede manieren om de maatschappelijke impact van het productiehuis te vergroten. Wel mist hij in het plan een uitwerking van projecten voor de periode 2017 – 2020.

Maatschappelijke waarde

Publieksbereik

De Nieuwe Oost heeft in de eerste jaren van zijn bestaan ruim voldoende publiek getrokken in verhouding tot andere productiehuizen. In de komende periode wil De Nieuwe Oost het aantal bezoekers geleidelijk circa anderhalf keer zo groot maken ten opzichte van 2015: van 60.000 naar 90.000.

De Nieuwe Oost beschrijft zijn publiek als early adopters: mensen die makers in een vroege fase van hun professionele ontwikkeling willen ontdekken. De raad vindt het interessant hoe De Nieuwe Oost in zijn marketing eerst onbekende makers onder de aandacht brengt via het eigen label en gaandeweg de marketing verschuift naar de naam van de maker, waardoor hij of zij bij uitstromen al een eigen naam en publiek heeft opgebouwd. Na afloop van hun traject bij De Nieuwe Oost kunnen de makers hun online platforms en social media zelf voortzetten. De netwerken voor bekende makers worden vervolgens aangewend om nieuw, instromend talent onder de aandacht te brengen, waarmee volgens de raad een sterke talentontwikkelingsketen ontstaat.

Ondernemerschap

De Nieuwe Oost is een financieel gezonde stichting, met een goede financieringsmix en bijna 40 procent eigen inkomsten. De raad heeft vertrouwen in het toekomstige financiële fundament, gezien de subsidie die de gemeenten Arnhem, Nijmegen en Deventer en de provincies Gelderland en Overijssel in het kader van het Cultuurmanifest Oost-Nederland hebben toegezegd.

De raad is van mening dat De Nieuwe Oost naast deze solide financiële basis ook een redelijke organisatorische basis heeft. Hij heeft waardering voor de stappen die reeds zijn voorgenomen om de bedrijfsvoering te vereenvoudigen, zoals het aanstellen van één zakelijk leider per 2017. De instelling schrijft de administraties in de periode 2017 – 2020 te willen samenvoegen; de raad dringt er bij de instelling op aan dit voor aanvang van de BIS-periode te doen. Hetzelfde geldt voor het voornemen om de cao's Theater en Welzijn te harmoniseren, waarmee in de onderliggende stichtingen wordt gewerkt.

De raad vindt dat de artistieke top van de organisatie zwaar is. De artistiek directeuren van de drie onderliggende stichtingen nemen gezamenlijk het intendantschap op zich en vormen tevens het bestuur. De raad vraagt zich af waarom niet gekozen is voor één artistiek leider die de artistieke lijn kan bewaken. De raad vindt het van belang dat de instelling de komende periode onderzoekt hoe het samengaan van drie stichtingen tot een efficiënter bedrijfsvoering kan leiden en hoe zij zich nadrukkelijker als één organisatie kan profileren.

De Nieuwe Oost toont zich verder een goed werkgever. Medewerkers worden gestimuleerd zich verder te ontwikkelen door middel van stages, scholing, coaching en de mogelijkheid elders ervaring op te doen.

Er wordt gewerkt met een raad van toezicht, die opereert conform de Governance Code Cultuur. De Nieuwe Oost licht goed toe hoe het toezicht is geregeld.

Paradiso Melkweg

€ 0
geadviseerd subsidiebedrag

€ 175.000
gevraagd subsidiebedrag

De aanvraag is gebaseerd op artikel 3.11 van de Subsidieregeling culturele basisinfrastructuur 2017 – 2020.

Stichting Paradiso Melkweg Productiehuis (hierna: Paradiso Melkweg) is een productiehuis in Amsterdam 'waar getalenteerde muzikanten, makers en kunstenaars de ruimte krijgen hun artistieke handtekening (verder) te ontwikkelen door het produceren van innovatief, genre-overstijgend aanbod voor het pop- en festivalcircuit'. Het kerndoel is de ontwikkeling van talent; als nevendoelstelling formuleert Paradiso Melkweg genre- en conceptontwikkeling. De voorstellingen worden gespeeld op podia en festivals, passend bij de maat en schaal van de productie. Paradiso Melkweg verzorgt maatwerk met betrekking tot het artistieke proces, het eindproduct, de speelplekken, het publiek en de financieringsmiddelen.

Subsidieadvies

De Raad voor Cultuur adviseert Stichting Paradiso Melkweg Productiehuis geen subsidie toe te kennen.

De raad vindt dat Paradiso Melkweg een goede manier heeft gevonden om autonome artiesten vlieguren te laten maken. De afgelopen jaren werd een aantal aansprekende bands en musici begeleid, voor een groter publiek dan werd beoogd. De raad meent echter dat de artistieke focus van Paradiso Melkweg, met zijn nadruk op (pop)muziek, te smal is voor een plek in de basisinfrastructuur. Enkele elementen in de aanvraag, zoals de op te richten redactieraad, vindt hij onvoldoende uitgewerkt. Ook vindt hij de output van Paradiso Melkweg te klein voor een productiehuis in de basisinfrastructuur. In het netwerk van Paradiso bevinden zich voornamelijk presentatieplekken en op het gebied van educatie en participatie ontplooit Paradiso Melkweg geen activiteiten.

Over de financiële situatie van Paradiso Melkweg, een kleine organisatie die veel gebruikmaakt van werknemers van Paradiso en de Melkweg, oordeelt de raad positief. De raad waardeert de uitvoerige wijze waarop de naleving van de Governance Code Cultuur in het plan is uitgewerkt.

Beoordeling

Kwaliteit

De raad vindt dat Paradiso Melkweg een frisse kijk op talentontwikkeling aan de dag legt door autonome artiesten, die interdisciplinair en sectorbreed willen werken, vlieguren te bieden. De raad merkt op dat Paradiso Melkweg zijn nek uitsteekt voor experimentele makers die programmeurs (nog) niet durven boeken vanwege de risico's die daarmee gepaard gaan. De afgelopen jaren werd er een aantal aansprekende artiesten begeleid, van wie sommigen een (inter)nationale uitstraling bereikten, zoals My Baby en Rita Zipora.

Het feit dat Paradiso Melkweg (pop)muziek verbindt aan video, dans, digitale kunst en andere disciplines vindt de raad aantrekkelijk. De output vindt hij echter vrij laag, met vijf producties (waaronder één coproductie) in 2017 en zeven producties (waaronder twee coproducties) in 2020. Daarnaast meent hij dat op artistiek vlak de coaching achterloopt op de stevige productionele begeleiding. Talenten worden door twee (vanaf 2017 drie) creatieve producenten onder hun hoede genomen en alvorens te gaan produceren worden belangrijke zaken als mediapartners, coproducenten, financieringsmix en speelplekken geregeld. Dit model vindt de raad sterk, maar hij mist aandacht voor de manier waarop talent in artistiek opzicht wordt ondersteund.

[1] Mogelijk kan deze worden toegeschreven aan het feit dat BOKKO in 2014 een (inter)nationale festivalhit werd.

De raad is positief over de manier waarop Paradiso Melkweg talenten scout op rock- en popafdelingen van conservatoria, de performanceopleiding van de Toneelacademie Maastricht en in het eigen netwerk. Het voornemen om per 2018 met een redactieraad te gaan werken van programmeurs en labels in het land vindt de raad onvoldoende uitgewerkt. Hij kan zich op basis van het prille karakter van deze plannen geen beeld vormen van het effect dat deze werkwijze sorteert op de selectie en begeleiding van talent. Hetzelfde geldt voor het feit dat Paradiso Melkweg nog geen projecten noemt voor de periode 2017 – 2020.

De raad vindt dat Paradiso Melkweg een goed netwerk aan het opbouwen is met Amsterdamse, landelijke en internationale partners. Daarbij valt echter op dat vooral met podia en festivals (presentatieplekken) wordt samengewerkt en nauwelijks met andere artistieke producenten. De instelling meldt dat ze waar mogelijk coproduceert of samenwerkt met de andere Amsterdamse productiehuizen Frascati en Dansmakers, maar hiervan vindt de raad geen voorbeelden in het plan.

Educatie en participatie
De raad kan uit de plannen niet opmaken of Paradiso Melkweg activiteiten op het gebied van educatie en participatie ontplooit. Aangezien dit een van de beoordelingscriteria is, beschouwt de raad het als een gemis in de aanvraag dat Paradiso Melkweg hier geen toelichting op geeft. Hij meent dat muziek zich bij uitstek leent voor een aantrekkelijk educatie- of participatiebeleid.

Maatschappelijke waarde

Publieksbereik
De afgelopen jaren heeft Paradiso Melkweg een groter publiek getrokken dan werd beoogd. Het aantal bezoekers varieerde van ruim 4.700 in 2013 tot bijna 27.000 in 2014, respectievelijk 100 en 180 bezoekers per voorstelling. De grote uitschieter in 2014 wordt niet toegelicht. [1] Het is niet duidelijk waarom het productiehuis de komende periode een geleidelijke afname van het aantal bezoekers per voorstelling verwacht, tot 79 in 2020 (8.700 in totaal). Zowel het aantal beoogde bezoekers per voorstelling in de eigen standplaats als dat daarbuiten neemt af. Dit is niet in lijn met de uitgesproken wens om het bestaande publiek te vergroten.

Paradiso Melkweg neemt zich voor om te werken aan het draagvlak voor zijn onbekende, vaak experimentele aanbod, met name buiten Amsterdam. De instelling heeft hiervoor een landelijke redactieraad opgezet met een aantal belangrijke poppodia in het land. Deze samenwerking gaat in 2018 van start. De raad kan zich uit de summier uitgewerkte plannen geen beeld vormen van het mogelijke effect dat deze samenwerking sorteert op het publieksbereik. Uitgaande van de voorgenomen bezoekersaantallen constateert hij echter dat de ambities van Paradiso Melkweg op dit terrein te gering zijn.

De marketingmiddelen die Paradiso Melkweg presenteert om het aanbod bekend en geliefd te maken bij het publiek, lijken de raad doeltreffend.

Ondernemerschap
Paradiso Melkweg is een zelfstandige organisatie binnen Paradiso Research&Development, net als onder andere Likeminds, Sonic Acts en de Grote Prijs van Nederland. Het heeft 1,4 fte aan personeel in dienst, in de komende periode uit te breiden tot 2,2 fte. Het maakt verder gebruik van programmeurs, technici, productieleiders, publiciteitsmedewerkers en managers van Paradiso en de Melkweg.

Financieel staat Paradiso Melkweg er redelijk voor. Er is sprake van een goede financieringsmix en de eigen inkomsten zijn voldoende. Paradiso Melkweg ontving in de periode 2013 – 2016 structurele subsidies van de gemeente Amsterdam en het Fonds Podiumkunsten. Omdat het weerstandsvermogen aan de lage kant is, is niet zeker of de voorgenomen activiteiten kunnen worden voortgezet bij tegenvallende inkomsten. Er is echter een afspraak dat de moederorganisatie in dat geval ondersteuning kan bieden, al

vraagt de raad zich af of die steun volstaat wanneer het productiehuis geen structurele subsidie toegekend krijgt.

Paradiso Melkweg werkt met een raad-van-toezichtmodel en onderneemt volgens de Governance Code Cultuur. Er is een gefaseerd rooster van aftreden opgesteld voor de drie leden van de raad van toezicht. Gestreefd wordt naar een evenwichtige mix van man, vrouw, jong, ervaren; ook op culturele diversiteit wordt gelet.

Podium Mozaïek

€ 0
geadviseerd subsidiebedrag

€ 441.388
gevraagd subsidiebedrag

De aanvraag is gebaseerd op artikel 3.11 van de Subsidieregeling culturele basisinfrastructuur 2017 – 2020.

Stichting Multicultureel Podium Mozaïek (hierna: Podium Mozaïek) is een theater voor grootstedelijke (jong)volwassenen, gevestigd in Amsterdam-West. Volgens de instelling zelf is een bezoek aan dit theater een 'echt Amsterdams avondje uit'. Podium Mozaïek profileert zich in zijn programmering, publiekssamenstelling en samenwerkingen als een cultureel divers theater. Vanuit een groeiende behoefte onder makers en publiek wil de instelling de komende jaren jonge theaterprofessionals ondersteunen bij een vervolgstap in hun artistieke carrière.

Subsidieadvies

De Raad voor Cultuur adviseert Stichting Multicultureel Podium Mozaïek geen subsidie toe te kennen.

De raad heeft waardering voor de ambities van Podium Mozaïek, maar concludeert op basis van het plan dat Podium Mozaïek in de kern een presenterende instelling is en dat het zich onvoldoende profileert als productiehuis. De raad mist een uitgewerkte visie op talentontwikkeling en ziet (nog) te weinig kennis en ervaring binnen de organisatie om jonge makers een gedegen ontwikkelingstraject te bieden.

Daarnaast positioneert Podium Mozaïek zich voornamelijk als podium in zijn eigen stedelijke omgeving en mist het een landelijke uitstraling. Ook de educatieve activiteiten zijn slechts gericht op de wijken rondom het theater. Bovendien vindt de raad de ambitie van Podium Mozaïek om meer buiten de eigen standplaats te spelen zowel kwalitatief als kwantitatief te weinig uitgewerkt.

Podium Mozaïek staat er financieel niet goed voor en het plan getuigt niet van een ondernemende houding. De raad mist in de begroting een duidelijke scheiding tussen de programmerende en producerende functie van Podium Mozaïek, waardoor de raad moeilijk kan zien hoe groot het aandeel is dat zich richt op talentontwikkeling en zelfgemaakte producties.

Beoordeling

Kwaliteit

Podium Mozaïek is naar eigen zeggen in de eerste plaats een theater met een breed aanbod aan theaterkunst, muziek, dans, *spoken word*, verhalen, beeldende kunst, film en alle mogelijke combinaties daarvan. De instelling zet sterk in op culturele diversiteit in de programmering en bij de vaste bespelers. Naast het reguliere aanbod ontwikkelt Podium Mozaïek door het jaar heen interessante programmaseries, zoals 'Café Istanbul'.

Podium Mozaïek wil zich de komende periode meer richten op het produceren van eigen programma's, series en voorstellingen waarbinnen jonge makers en nieuwe genres ruimte krijgen. De nieuwe initiatieven vanuit Podium Mozaïek zijn hoofdzakelijk het organiseren van speciale activiteiten, zoals programma-avonden en festivals, en het laten maken van eigen producties. De raad vindt deze initiatieven vooral passen bij een regulier theater en niet zozeer bij een productiehuis. Voor de totstandkoming van zijn programma's maakt Podium Mozaïek gebruik van een hecht netwerk van kunstenaars en (huis)gezelschappen.

De raad waardeert de verantwoordelijkheid die Podium Mozaïek neemt voor talentontwikkeling. De raad vindt de plannen hieromtrent echter onvoldoende uitgewerkt.

Hoewel de instelling kort de verschillende ontwikkelingstrajecten beschrijft en een aantal getalenteerde makers noemt, mist de raad een duidelijke visie op de begeleiding en selectie van deze jonge makers. De raad krijgt de indruk dat de instelling de makers vooral een presentatieplek biedt en dat huisgezelschappen, zoals TheaterRast, de begeleiding op zich nemen. Podium Mozaïek lijkt hiermee in eerste instantie gericht op de output van zijn initiatieven en niet op de ontwikkeling van de makers zelf.

Educatie en participatie
Podium Mozaïek programmeert onder de naam 'Kunsttijd' speciale theaterproducties voor het primair onderwijs in het eigen theater. Daarnaast biedt het educatieve pakketten voor het voortgezet onderwijs bij zijn reguliere producties en organiseert het speciale middagen met laagdrempelige voorstellingen voor buurtbewoners. Het huisgezelschap DEGASTEN ontwikkelt een groot deel van deze educatieve activiteiten en voorstellingen. Vooralsnog worden de educatieve pakketten extern aangeleverd. De raad waardeert de participatieve initiatieven van Podium Mozaïek die nauw aansluiten bij de wensen van de cultureel diverse buurt.

De raad mist in de uitwerking van de educatieve en participatieve plannen van Podium Mozaïek een duidelijk onderscheid tussen zijn programmerende en zijn producerende functie.

Maatschappelijke waarde

Publieksbereik
Podium Mozaïek weet een groot aantal bezoekers in het eigen theater te bereiken: gemiddeld trok het in 2013 en 2014 ruim 24.000 bezoekers. De instelling heeft goed zicht op zijn verschillende doelgroepen en sluit daar met zijn programmering inhoudelijk op aan. De komende periode wil Podium Mozaïek de gemiddelde zaalbezetting vergroten met 10 procent. Gezien de grote achterban en de specifieke marketingplannen voor de verschillende doelgroepen vindt de raad dit een realistische inschatting. De raad is enthousiast over de worteling van Podium Mozaïek in Amsterdam-West, maar mist een visie op het landelijke belang van de instelling. Podium Mozaïek streeft ernaar 3.800 bezoekers van buiten Amsterdam aan te trekken, maar dit aantal vindt de raad te laag voor een landelijke uitstraling.

De raad vindt het een gemis dat Podium Mozaïek nauwelijks interessante samenwerkingsverbanden aangaat met (culturele) instellingen en gezelschappen buiten de eigen standplaats. Met dergelijke verbanden zou de landelijke zichtbaarheid immers juist kunnen worden vergroot.

Ondernemerschap
Podium Mozaïek staat er financieel gezien niet goed voor; de liquiditeit, de solvabiliteit en het weerstandsvermogen zijn te laag. De raad ziet ook geen overtuigende ondernemende houding bij de instelling. Wel gaat Podium Mozaïek uit van een forse stijging van de gemeentelijke subsidie. Deze stijging is niet onderbouwd. Ook vindt de raad het onwenselijk dat in de begroting geen afzonderlijke posten zijn opgenomen voor de programmerende en de producerende functies. In het plan ontbreekt een strategie in het geval de inkomsten tegenvallen.

Podium Mozaïek reflecteert niet op het personeelsbeleid en toont niet hoe het invulling geeft aan de Governance Code Cultuur.

Talentontwikkeling Theater Rotterdam

€ 500.000
geadviseerd subsidiebedrag

€ 500.000
gevraagd subsidiebedrag

De aanvraag is gebaseerd op artikel 3.11 van de Subsidieregeling culturele basisinfrastructuur 2017 – 2020.

Stichting Theater Rotterdam (hierna: Theater Rotterdam) is ontstaan uit een fusie van het Ro Theater, de Rotterdamse Schouwburg en Productiehuis Rotterdam. Theater Rotterdam produceert en programmeert grootstedelijk geïnspireerd, internationaal theater en ontwikkelt autonoom functionerend talent. De instelling combineert naar eigen zeggen 'een sterke stedelijke werking met een internationale voortrekkersrol en artistieke avant-gardementaliteit'. De aanvraag voor een functie als productiehuis in de basisinfrastructuur heeft alleen betrekking op de taken die de instelling ontplooit onder de noemer Talentontwikkeling Theater Rotterdam. De instelling profileert zich als een productiehuis dat jongere regisseurs en groepen en beginnende theatermakers intensieve talentontwikkelingstrajecten biedt.

Subsidieadvies

De Raad voor Cultuur adviseert Stichting Theater Rotterdam een subsidiebedrag toe te kennen van € 500.000.

De raad is positief over de aanvraag van Talentontwikkeling Theater Rotterdam. Dit productiehuis kan in de ogen van de raad goed gedijen binnen het profiel van de nieuwe organisatie waarvan het deel uitmaakt. De instelling biedt goede, maatgerichte ondersteuning en is een inspirerende omgeving, waar nieuwe talenten zich artistiek kunnen ontplooien. Ook de modules waarin specifieke vaardigheden worden aangeleerd vindt de raad een slim idee, omdat goed gebruik wordt gemaakt van de rijke expertise binnen het stadstheater. Het productiehuis is goed geworteld in de stad en gaat relevante samenwerkingsverbanden aan, waarmee de interdisciplinaire mogelijkheden worden vergroot. Talentontwikkeling Theater Rotterdam heeft, mede vanwege de inbedding in Theater Rotterdam, een grote nationale en internationale uitstraling.

De raad verwacht dat het publieksbereik binnen het gefuseerde stadstheater toeneemt, al ontbreken er nog goede marketingplannen. Met name het landelijk publieksbereik mag nog meer toenemen. De raad adviseert het theatergezelschap van Theater Rotterdam een aangepast activiteitenplan te schrijven. Hij verwacht dat dit plan ook positieve gevolgen heeft voor de aspecten op het gebied van publieksbereik en ondernemerschap van de aanvraag van Talentontwikkeling Theater Rotterdam waarop de raad nu kritiek heeft.

Beoordeling

Kwaliteit

Productiehuis Rotterdam was in de periode 2009 – 2012 opgenomen in de basisinfrastructuur. De afgelopen jaren heeft het met behulp van lokale financiering en bijdragen van het Fonds Podiumkunsten gefunctioneerd als een succesvol productiehuis dat de ontwikkeling van een aantal vernieuwende theatermakers en groepen heeft ondersteund. De raad prijst de op maat gesneden en doelgerichte trajecten die het voor theatergezelschappen als Schwalbe en Urland heeft uitgezet.

Het voormalige Productiehuis Rotterdam gaat met ingang van 2017 op in Theater Rotterdam en maakt zodoende deel uit van een groot stadstheater met een overkoepelend profiel en een geheel nieuwe artistieke invulling. Theater Rotterdam wil 'een sterke stedelijke werking combineren met een internationale voortrekkersrol en een artistieke avant-gardementaliteit'. De raad vindt een dergelijk concept van een grootstedelijk theaterhuis een inspirerend idee.

Bevlogen gedachten hierover kunnen leiden tot een nieuw type BIS-instelling waarin gezelschap, productiehuis en schouwburg elkaar versterken.

De plannen van Talentontwikkeling Theater Rotterdam gedijen goed binnen dat nieuwe profiel. De instelling beschrijft overtuigend hoe jonge talenten kunnen profiteren van het internationale makersklimaat dat in de toekomst in Rotterdam zou moeten ontstaan. De raad heeft vertrouwen in de wijze waarop de geselecteerde makers de kans krijgen hun artistieke autonomie verder te ontwikkelen en hun persoonlijke professionele aanpak vorm te geven. Hij waardeert het ook dat talenten met andere vaste makers en gezelschappen van Theater Rotterdam kunnen coproduceren.

De raad vindt het belangrijk dat Theater Rotterdam goed geworteld is in de stad. In de talentontwikkelingsplannen worden er relevante verbindingen aangegaan met festivals als Motel Mozaïque, Operadagen Rotterdam en Circusstad Rotterdam. Mede door deze coproducenten heeft het productiehuis een interdisciplinaire focus. De raad hecht daar veel belang aan.

Ook de culturele diversiteit krijgt vanwege de samenstelling van de stad terecht nadruk in de scouting van talenten en het aangaan van samenwerkingsverbanden. Talentontwikkeling Theater Rotterdam besteedt bij het scouten van talent en het aangaan van samenwerkingsverbanden aandacht aan culturele diversiteit. Dit sluit aan bij de bevolkingssamenstelling van de stad. Het werven van cultureel divers publiek komt in de subsidieaanvraag onvoldoende aan de orde.

Nieuwe makers kunnen zelf een individuele leerlijn van twee à drie jaar uitstippelen. Aanvullend op het maken van producties kiezen zij ook modules uit met onderwerpen als dramaturgie, programmering of vakmanschap van de grote zaal, waarbij ze gebruikmaken van de expertise die bij Theater Rotterdam in huis is. De raad vindt dit een aansprekende werkwijze, die de ervaring van de talenten kan verrijken en die goed gebruikmaakt van de meerwaarde van een stadstheater met producerende en programmerende functies.

Educatie en participatie
Theater Rotterdam besteedt in zijn subsidieaanvraag voor het productiehuis geen aandacht aan educatie. Voor een oordeel over de bevordering van educatie en participatie van het theatergezelschap van Theater Rotterdam: zie het subsidieadvies hierover.

Maatschappelijke waarde

Publieksbereik
Productiehuis Rotterdam heeft met zo'n 11.000 bezoekers in 2013 en 2014 relatief weinig publiek getrokken vergeleken met de andere aanvragende productiehuizen. Voor de komende periode verwacht het productiehuis een toename tot 15.000 bezoekers per jaar. De raad vindt deze ambitie toe te juichen. Met name het aantal bezoekers buiten de standplaats, de komende periode gemiddeld 7.000, mag in de ogen van de raad nog hoger worden.

Indien Theater Rotterdam zich in de toekomst goed als stadstheater kan positioneren, kan het productiehuis daar de vruchten van plukken. Ook de coproducties met festivals, (internationale) partners en gezelschappen kunnen invloed hebben op het publieksbereik. De instelling heeft echter nog geen goede marketingplannen ontwikkeld.

Ondernemerschap
De financiële positie van Theater Rotterdam is gezond en de fusie van de afzonderlijke onderdelen kan (financiële) voordelen opleveren, zoals efficiëntie en risicospreiding. De raad denkt dat Theater Rotterdam terecht inschat dat het vanwege het nieuwe, internationale profiel aanspraak kan maken op ondersteuning uit private fondsen en andere subsidies. Vreemd genoeg ontbreken in de begroting concrete bedragen onder de post private fondsen. Ook heeft de instelling geen strategie in het geval de inkomsten tegenvallen. De raad vindt het een goed streven om voor het domein Talentontwikkeling een bestemmingsreserve op te

bouwen.

De organisatiestructuur van Theater Rotterdam oogt topzwaar. Naast een driekoppige directie (van wie naast de artistiek directeur nog twee personen moeten worden aangezocht), zijn er ook nog vier artistiek leiders, van wie één voor het productiehuis. De raad vraagt zich af hoe effectief en (kosten)efficiënt deze constructie is; hij krijgt daar op basis van de cijfermatige gegevens geen inzicht in. Hij onderschrijft wel het plan om in de organisatiestructuur de leiding van Talentontwikkeling Theater Rotterdam een solide plek te laten innemen.

De raad staat positief tegenover het streven om in de raad van toezicht rekening te houden met de vertegenwoordiging van vrouwen, jonge mensen en mensen met een biculturele achtergrond.

De raad adviseert het theatergezelschap van Theater Rotterdam te vragen een aangepast activiteitenplan te schrijven. Hij verwacht dat dit aangepaste plan ook positieve gevolgen heeft voor de aspecten op het gebied van publieksbereik en ondernemerschap waarop de raad nu kritiek heeft.

Toneelschuur Producties

€ 0
geadviseerd subsidiebedrag

€ 533.000
gevraagd subsidiebedrag

De aanvraag is gebaseerd op artikel 3.11 van de Subsidieregeling culturele basisinfrastructuur 2017 – 2020.

Stichting Toneelschuur Producties (hierna: Toneelschuur Producties) biedt toptalent begeleiding in een professionele omgeving. De instelling richt zich op talentvolle, startende en meer ervaren theatermakers, die excellent teksttoneel maken voor de kleine zaal, de middenzaal en op locatie. Toneelschuur Producties is gevestigd in De Toneelschuur, een theater- en filmcomplex in Haarlem. De aanvraag heeft alleen betrekking op de producerende organisatie binnen De Toneelschuur.

Subsidieadvies

De Raad voor Cultuur adviseert Stichting Toneelschuur Producties geen subsidie toe te kennen.

De raad erkent de statuur van Toneelschuur Producties als talentontwikkelaar voor regisseurs van teksttoneel en zijn rol bij de doorstroming van makers naar toneelgezelschappen in de basisinfrastructuur. Hij is echter van mening dat een dergelijke focus voor een productiehuis in de basisinfrastructuur te smal is. Daarnaast vindt hij dat de plannen voor producties die de instelling voor de komende jaren heeft ontwikkeld zodanig zijn uitgewerkt dat ze niet het best tot hun recht komen in een productiehuis.

Toneelschuur Producties heeft een goede reputatie en een sterke positie in het land met een aantal betrouwbare samenwerkingspartners. In dit licht vindt de raad het een ongewenste ontwikkeling dat het aantal bezoekers volgens de prognose van Toneelschuur Producties de komende jaren sterk zal afnemen. Toneelschuur Producties is een financieel gezonde organisatie.

Beoordeling

Kwaliteit

De Toneelschuur is als podium en producent al enkele decennia een vaste waarde in de Nederlandse theatersector. De instelling scout talentvolle theatermakers die zich willen specialiseren in teksttoneel en biedt hun een solide begeleiding, die leidt tot een – meestal – succesvolle carrière als zelfstandige maker of als regisseur bij een theatergezelschap. Deze regisseurs krijgen de gelegenheid hun artistieke signatuur te ontwikkelen, maar kunnen ook, indien zij dit willen, worden voorbereid op het regisseren voor de grote zaal. Het theater functioneert als een warm bad voor deze regisseurs en vormt een inspirerende artistieke omgeving. De raad prijst de nauwe samenwerking met Toneelgroep Amsterdam, Theater Utrecht, Theater Rotterdam en de Toneelmakerij om getalenteerde regisseurs te begeleiden bij hun ontwikkeling. Hij heeft ook waardering voor het initiatief ‘de Coproducers’, dat erop gericht is om samen met zeven andere theaterinstellingen nieuwe makers een groter landelijk speelgebied te bieden.

De raad vindt dat de focus op teksttoneel voor een productiehuis in de basisinfrastructuur vrij smal is. De raad mist in de plannen daarnaast een visie op innovatie en verbreding van het artistieke beleid die aansluit bij de ontwikkelingen in de podiumkunstensector.

De instelling onderscheidt in haar plannen twee trajecten: het ‘Schuur Atelier’, waar pas afgestudeerde makers gedurende een korte periode hun eerste schreden in het regievak kunnen zetten, en de meerjarige trajecten, die vier regisseurs de kans geven zich gedurende een aantal jaren verder te ontwikkelen. De raad vindt de beschreven trajecten helder, maar

acht de maatvoering ervan niet ideaal. Het ‘Schuur Atelier’ biedt weliswaar kansen aan veel regisseurs, maar er zijn slechts beperkte mogelijkheden om een voorstelling te maken. De meerjarige trajecten daarentegen stellen makers in staat om gedurende een aantal jaren volwaardige producties te maken waarvan de titels al vaststaan. Hierbij is het aantal makers (vier) te beperkt. De raad mist een type traject dat daartussenin ligt, met meer flexibiliteit en een grotere maatvoering, en voor meer makers. De raad is ook van mening dat een productiehuis in de basisinfrastructuur niet de best passende plek is om deze al zeer uitgestippelde meerjarige trajecten uit te voeren.

Educatie en participatie
Toneelschuur Producties organiseert educatieve activiteiten rond de voorstellingen, zoals inleidingen, workshops, rondleidingen en nagesprekken. Deze activiteiten zijn goede manieren om jongeren aan het theater te binden. De raad vindt ook de jongerenvoorstelling ‘Starring#’ en het inzetten van jongerenambassadeurs goede methodes om jongeren in Haarlem voor theater te interesseren.

De raad waardeert de randprogrammering voor volwassenen, maar betreurt het dat die alleen in het eigen theater plaatsvindt, en niet bij reizende voorstellingen.

Maatschappelijke waarde

Publieksbereik
Door de combinatie van de reputatie van de instelling, goede coproducenten, de keuze van talentvolle regisseurs en een aantal relatief bekende gastacteurs slaagt Toneelschuur Producties er voor een productiehuis goed in een redelijk groot publiek te bereiken, van gemiddeld 21.000 bezoekers in 2013 en 2014.

De raad juicht het toe dat Toneelschuur Producties in zijn activiteitenplan schrijft dat het zijn publieksbereik zowel in de standplaats als op tournee wil vergroten. De cijfers wijzen echter uit dat de instelling ten opzichte van 2013 – 2014 juist verwacht ongeveer een derde minder bezoekers te bereiken, tot gemiddeld 13.500 per jaar. De raad vindt dat een ongewenste ontwikkeling. Ook gezien het initiatief ‘de Coproducers’, dat de landelijke afzet moet vergroten, vindt de raad het vreemd dat wordt verwacht dat het aantal voorstellingen in het land flink daalt.

De raad waardeert het dat Toneelschuur Producties de culturele diversiteit in de producties en bij het publiek wil vergroten en nieuwe mogelijke maatschappelijke publieksgroepen in kaart wil brengen.

Ondernemerschap
De financiële positie van Toneelschuur Producties was in de jaren 2013 en 2014 in orde. De instelling beschikt over voldoende reserves die ze kan aanspreken bij tegenvallende inkomsten. Er worden geen mogelijkheden voor kostenreductie genoemd in het geval zich financiële tegenvallers voordoen.

De instelling heeft verschillende marketingstrategieën ontwikkeld om nieuw publiek te trekken en hanteert een gedifferentieerd prijsbeleid. De raad waardeert dit, maar kan het niet rijmen met de verwachte forse afname van het aantal bezoekers.

Toneelschuur Producties meldt dat het de Governance Code Cultuur naleeft, maar licht dit niet verder toe. Daarnaast schrijft de instelling dat ze de cao Theater volgt en zich opstelt als een goed werkgever. Hiervan ontbreekt eveneens een uitwerking.

VIA ZUID

€ 0
geadviseerd subsidiebedrag

€ 300.000
gevraagd subsidiebedrag

De aanvraag is gebaseerd op artikel 3.11 van de Subsidieregeling culturele basisinfrastructuur 2017 – 2020.

Stichting VIA ZUID (hierna: VIA ZUID) is een Limburgs samenwerkingsverband, gevestigd in Maastricht, dat is opgebouwd als een ledencoöperatie met podia, producenten, kunstvakopleidingen, maatschappelijke partners en het bedrijfsleven, die zich alle aan de talentontwikkeling in Limburg committeren. Pas afgestudeerde makers in de eerste vijf jaar van hun ontwikkeling worden aangespoord zelfstandig hun ideeën om te zetten in publieksvoorstellingen, daarbij begeleid door de partners. Door van meet af aan het vinden van publiek te integreren in het proces van creatie, productie, presentatie en distributie wil VIA ZUID bijdragen aan de ontwikkeling van nieuw artistiek idioom en nieuwe werkwijzen. Behalve in de stedelijke regio Zuid-Limburg wil VIA ZUID zich ook nadrukkelijk wortelen in de omliggende Belgische en Duitse steden.

Subsidieadvies

De Raad voor Cultuur adviseert Stichting VIA ZUID geen subsidie toe te kennen.

De raad vindt dat VIA ZUID zich in korte tijd heeft ontwikkeld tot een slimme netwerkorganisatie, die makers, producenten, podia, kunstvakopleidingen, maatschappelijke partners en het bedrijfsleven in heel Limburg met elkaar verbindt. De organisatie geniet een brede steun onder provinciale en stedelijke overheden en onder deelnemende partners. VIA ZUID vervult als productiehuis vooral een bemiddelende rol en betrekt partners voor de artistieke en productionele begeleiding van talentvolle makers. Er is veel aandacht voor distributie binnen Limburg en de presentatiemogelijkheden voor het eindproduct.

In de periode 2013 – 2014 voldeed de instelling niet aan de eigen inkomstennorm, omdat de instelling zich beperkte tot het beschikbaar stellen van ontwikkelbudgetten aan individuele makers en geen eigen inkomsten wierf. Sinds 2015 worden de vereiste eigen inkomsten wel gehaald, omdat de instelling sindsdien als coproducent werkt.

De raad vindt VIA ZUID als productiehuis echter nog te pril voor een plek in de basisinfrastructuur. Vanwege het korte bestaan kan de meerwaarde van de instelling ten opzichte van de samenwerkingspartners nog niet worden vastgesteld. Ook is het bereik, vooral op landelijke schaal, nog te beperkt voor een productiehuis in de basisinfrastructuur. Hij adviseert om die redenen VIA ZUID niet op te nemen als productiehuis in de basinfrastructuur. De raad constateert verder dat VIA ZUID geen activiteiten ontwikkelt voor en met het primair en voortgezet onderwijs. Hij zal de verdere ontwikkeling van het netwerkmodel dat VIA ZUID heeft geïnitieerd de komende periode met belangstelling volgen.

Beoordeling

Kwaliteit

De raad ziet VIA ZUID als een slimme netwerkorganisatie, die makers, producenten, podia, kunstvakopleidingen, maatschappelijke partners en het bedrijfsleven in heel Limburg met elkaar verbindt. De raad meent dat deze samenwerking effectief kan zijn voor het vergoten van het draagvlak voor de podiumkunsten en voor makers in Limburg. Ook kan de instelling vanwege haar samenwerkingspartners talenten uit verschillende disciplines faciliteren. Hierbij worden verbintenissen gelegd die niet voor de hand liggen, bijvoorbeeld tussen een theatermaker en de Limburgse Land- en Tuinbouwbond of tussen Toneelgroep Maastricht, festival Cultura Nova en diverse zorgorganisaties. Dat de regio openstaat voor dit initiatief, blijkt onder andere uit reeds toegezegde subsidies van de provincie Limburg en diverse

[1] Zie hierover ook de algemene inleiding.

Zuid-Limburgse steden.

Als productiehuis neemt VIA ZUID een bemiddelende rol op zich, waarbij de afzonderlijke partners de artistieke en productionele begeleiding van talentvolle makers voor hun rekening nemen. De nadruk ligt op het samenbrengen van verschillende aspecten van het productieproces, waarbij veel aandacht uitgaat naar distributie binnen Limburg en de presentatiemogelijkheden voor het eindproduct. De wijze waarop theatermakers door de diverse partners worden begeleid tot zelfbewuste kunstenaars, blijft helaas onbesproken in het plan.

De raad verwacht van VIA ZUID een grote regionale uitstraling. De landelijke en internationale uitstraling die de raad van een productiehuis in de basisinfrastructuur verwacht, zijn echter minder evident, temeer omdat VIA ZUID nog in een prille fase van zijn bestaan verkeert. De instelling heeft al een groot aantal landelijke speelplekken, maar uit de aanvraag wordt onvoldoende duidelijk in hoeverre de huidige activiteiten van VIA ZUID erop gericht zijn makers te laten doorstromen naar producenten, gezelschappen, of theaters in het landelijke podiumkunstenlandschap. De focus is voornamelijk regionaal.

De raad meent ook dat VIA ZUID zich er effectiever voor moet inspannen om makers aan zich te binden met een niet-Nederlandse of biculturele achtergrond. Het productiehuis werkt enkel met deze makers mits zij zich aandienen via het kunstvakonderwijs in de regio. De raad verwacht van een instelling een meer initiërende rol op dit terrein.

Educatie en participatie
Hoewel VIA ZUID met vele artistieke en maatschappelijke partners in Limburg samenwerkt, ontwikkelt de instelling geen activiteiten voor en met het primair en voortgezet onderwijs. Ook organiseert zij geen activiteiten die gericht zijn op de bevordering van de participatie van het publiek.

Maatschappelijke waarde

Publieksbereik
VIA ZUID streeft met 334 voorstellingen van 41 coproducties en drie eigen producties per jaar naar 19.520 bezoekers. Dit aantal blijft in de periode 2017 – 2020 naar verwachting constant. Hoewel dit een verhoging is van ruim 4.600 bezoekers op jaarbasis, vindt de raad dit weinig ambitieus; het aantal toeschouwers per voorstelling neemt af van 65 tot 58 en er worden jaarlijks ruim honderd voorstellingen meer gegeven. Dit vindt de raad niet in lijn met de uitgesproken ambities van VIA ZUID om het publiek te vergroten, makers en hun werk zichtbaarder te maken en het label VIA ZUID stevig neer te zetten. Dat voornemen krijgt bijvoorbeeld wel gestalte in de samenwerking met Media Valley om innovatieve communicatie- en promotiemethoden te ontwikkelen en in de doelstelling mediapartnerships met online en offline media te sluiten.

Ondernemerschap
VIA ZUID is een netwerkorganisatie die geen personeel in dienst heeft. Directie, zakelijke ondersteuning, financiële administratie en communicatieve en secretariële ondersteuning worden freelance ingehuurd. Hierdoor kan 75 procent van de middelen worden besteed aan de activiteiten. VIA ZUID is momenteel een financieel gezonde organisatie.

De raad is verheugd over het draagvlak dat VIA ZUID geniet bij provinciale en gemeentelijke overheden en partners. In zijn pilotjaren 2013 en 2014 ontving VIA ZUID subsidies van de provincie Limburg en de gemeente Maastricht, die in de periode 2017 – 2020 worden gecontinueerd. Hiernaast hebben Sittard-Geleen en Parkstad Limburg hun steun toegezegd.

In de periode 2013 – 2015 werd de eigen inkomstennorm gemiddeld niet gehaald, omdat de instelling zich in 2013 en 2014 beperkte tot het beschikbaar stellen van ontwikkelbudgetten aan individuele makers en geen eigen inkomsten binnenhaalde. [1] Sinds 2015 werkt de instelling, na een evaluatie en mede op instigatie van de provincie Limburg, als coproducent.

Hierbij nemen VIA ZUID en de deelnemende partner(s) elk een deel van de kosten voor hun rekening, waarbij VIA ZUID vijf procent van alle publieksinkomsten ontvangt. Door daarnaast sponsor- en fondsenbijdragen te werven, behaalt VIA ZUID sinds 2015 wel de vereiste eigen inkomsten. Dit wordt ook verwacht voor de periode 2017 – 2020. Volgens de raad heeft VIA ZUID hiermee een interessant bedrijfsmodel ontwikkeld, waarbij de verschillende partners gezamenlijk de verantwoordelijkheid dragen voor het productiehuis.

VIA ZUID geeft een realistische kijk op zijn bedrijfsvoering. Mochten de inkomsten tegenvallen, dan kan het aantal ondersteunde talenten worden verkleind of kan de aanstelling van de freelance medewerkers in omvang worden beperkt. Ook kan de verhouding worden aangepast waarin VIA ZUID en de coproducerende partner(s) de activiteiten financieren.

VIA ZUID werkt conform de Governance Code Cultuur en licht dit in zijn aanvraag beknopt toe. Op instigatie van de provincie Limburg werd de raad van toezicht bij aanvang samengesteld uit vertegenwoordigers van de oprichters: Toneelgroep Maastricht, Het Laagland, de Nederlandse Dansdagen, festival Cultura Nova en Toneelacademie Maastricht. In de loop van 2016 worden minimaal drie leden vervangen door leden die meer op afstand staan, met het doel om de onafhankelijkheid van het toezicht te garanderen.

Podiumkunsten
Dans

Inleiding Dans

De Nederlandse dans kent een grote diversiteit aan genres en stijlen. Het grootste deel van het dansaanbod wordt gesubsidieerd in het kader van de basisinfrastructuur of wordt ondersteund door het Fonds Podiumkunsten. Daarbij nemen de vier dansgezelschappen in de BIS hoofdzakelijk het ballet en de groot gemonteerde moderne dans voor hun rekening. De dynamiek in de danssector wordt vooral mogelijk gemaakt door de middelgrote en kleine dansinstellingen die door het Fonds Podiumkunsten worden ondersteund; deze gezelschappen tonen meer interdisciplinaire dans, cross-overs, hedendaagse dans, performatieve dans en urban dance.

De vier dansgezelschappen in de basisinfrastructuur hebben als taak om onderscheidend, grootschalig dansrepertoire te verzorgen. Een van deze instellingen heeft specifiek een kerntaak in het tonen van repertoire op het gebied van ballet; een instelling heeft een kerntaak op het gebied van moderne dans in een internationale context en een instelling heeft een kerntaak op het gebied van jeugddans. Voor elk van deze plekken is in de regeling een vast subsidiebedrag vastgesteld, variërend van 1.650.000 euro tot 6.950.000 euro.

Alleen de vier dansinstellingen die op dit moment deel uitmaken van de basisinfrastructuur hebben een subsidieaanvraag ingediend. Dit zijn Het Nationale Ballet, het Nederlands Dans Theater, Introdans en Scapino Ballet Rotterdam. De raad heeft deze vier instellingen positief beoordeeld en adviseert deze gezelschappen ook de komende periode in de basisinfrastructuur op te nemen.

Overlap en afstemming

De raad is in het algemeen positief over de kwaliteit van het aanbod van de vier BIS-dansgezelschappen. Omdat de vier gezelschappen gezien hun opdracht in de basisinfrastructuur een beperkt deel van de rijkdom van de Nederlandse dans representeren, vindt de raad het belangrijk dat ze elkaar zo veel mogelijk aanvullen en dat er zo min mogelijk overlap plaatsvindt. Daarom betreurt hij het dat verschillende BIS-dansgezelschappen regelmatig dezelfde choreografen op het programma zetten. De raad spoort de gezelschappen aan om zich ten opzichte van elkaar meer te onderscheiden en zich waar mogelijk, binnen het eigen artistieke profiel, ook open te stellen voor ontwikkelingen in de dans, bijvoorbeeld op het gebied van cross-overs en interdisciplinair werk.

De raad vindt dat de dansgezelschappen in de basisinfrastructuur een gezamenlijke verantwoordelijkheid dragen voor de danssector in het algemeen. Het is belangrijk dat de vier instellingen hun beleid en profilering op elkaar afstemmen. In de eerste plaats om de genoemde overlap op het gebied van het repertoire zo veel mogelijk te vermijden. Daarnaast om elkaar aan te vullen op het gebied van het reisbeleid. Een dergelijke profilering is nu ook al zichtbaar bij de vier gezelschappen. Net als bij de theatergezelschappen tekent zich ook bij enkele dansgezelschappen, namelijk het Nederlands Dans Theater en Scapino, de tendens af om het aantal speelplekken te beperken en met die podia een nauwere band aan te gaan. Introdans daarentegen kiest voor een heel uitgebreid reisbeleid. Die onderlinge complementariteit kan nog effectiever worden als de gezelschappen hun reisbeleid met elkaar afstemmen. De raad heeft in de subsidieaanvragen van de dansgezelschappen helaas niets gelezen over onderlinge samenwerking of afstemming. Hij verwacht van de instellingen dat ze op dit terrein meer gezamenlijke verantwoordelijkheid nemen.

Talentontwikkeling

Met ingang van de huidige subsidieperiode hebben de dansgezelschappen de expliciete taak gekregen om de talentontwikkeling van nieuwe makers te ondersteunen. De instellingen namen daarmee een kerntaak van productiehuizen over, die niet langer in de basisinfrastructuur waren opgenomen. De raad constateert dat er op dit gebied veel waardevolle initiatieven ontstaan, bijvoorbeeld in de vorm van samenwerking met productiehuizen. Ook hebben enkele gezelschappen oog voor jong talent en bieden zij hen kansen om choreografieën te maken. Wel zou de raad op dit vlak nog iets meer samenwerking en ook doorstroming van fondsgesubsidieerde gezelschappen naar de BIS-instellingen willen zien.

Productiehuizen zijn van oudsher, en nog steeds, goede plekken waar nieuwe choreografen zich kunnen ontwikkelen. De raad heeft voor de komende subsidieperiode ook de aanvragen beoordeeld van productiehuizen die opteren voor een plek in de basisinfrastructuur. Vanwege de beperkte kwaliteit en de lage kwantiteit van de aanvragen met veel aandacht voor dans is de raad er niet in geslaagd een productiehuis positief te honoreren dat specifiek getalenteerde choreografen begeleidt. Des te groter is de verantwoordelijkheid van de BIS-gezelschappen om de geringe ontwikkelcapaciteit voor jong talent op te vangen.

Aan de talentontwikkeling van dansers wordt overigens al heel lang volop aandacht besteed door middel van goede contacten met het kunstvakonderwijs, instroom van jong talent, het bestaan van het NDT2 voor prillere dansers en de Junior Company bij Het Nationale Ballet. De raad waardeert deze aandacht voor jonge dansers zeer.

De raad constateert dat de dansgezelschappen over het algemeen nog weinig beleid beschrijven op het gebied van culturele diversiteit. Hij betreurt dit, omdat de danstaal universeel is en de bevolking steeds meer cultureel divers is. De initiatieven die wel op dit vlak zijn genomen, zoals een samenwerking van de Junior Company en ISH, vindt de raad lovenswaardig. Hij is van mening dat de dansgezelschappen op dit gebied meer inspanningen kunnen verrichten.

De raad juicht het toe dat de dansgezelschappen grote verantwoordelijkheid nemen voor hun eigen erfgoed. Deze gezelschappen bestaan al vele tientallen jaren en hebben in die tijd een indrukwekkend repertoire aan choreografieën opgebouwd. De gezelschappen schrijven in hun plannen dat ze bezig zijn het materiaal van hun producties te digitaliseren en te ontsluiten.

Introdans

€ 2.810.000
geadviseerd subsidiebedrag

€ 2.811.000
gevraagd subsidiebedrag

De aanvraag is gebaseerd op artikel 3.13 van de Subsidieregeling culturele basisinfrastructuur 2017 – 2020.

Stichting Introdans (hierna: Introdans) is een reizend repertoiredansgezelschap voor volwassenen en jeugd, gevestigd in Arnhem. Het treedt op in de regio Oost, de rest van Nederland en het buitenland. Introdans besteedt veel aandacht aan het erfgoed van het Nederlandse en internationale dansrepertoire. Per jaar stelt het gezelschap een aantal programma's samen met choreografieën die niet per se speciaal gemaakt zijn, maar wel geschikt zijn voor families en jeugd vanaf zes jaar. De instelling typeert haar danstaal zelf als extravert, dynamisch, vitaal, vol elan en met humor. Introdans ontwikkelt veel activiteiten op het gebied van educatie en participatie. Zij doet dit vanuit een inclusieve visie op de danskunst en richt zich zodoende op het toegankelijk maken van dans voor alle mensen, ongeacht leeftijd, geslacht, kunde of uiterlijk.

Subsidieadvies

De Raad voor Cultuur adviseert Stichting Introdans een subsidiebedrag toe te kennen van € 2.810.000.

Introdans is volgens de raad een degelijk dansgezelschap dat met vakmanschap toegankelijke dansproducties presenteert aan een groot publiek. Hoewel de raad de keuze voor het internationale en historische dansrepertoire waardeert, spoort hij de instelling wel aan om binnen het eigen profiel gewaagdere artistieke keuzes te maken, zodat het publiek kan kennismaken met ontwikkelingen binnen de moderne dans.

Met het unieke aanbod van Introdans Ensemble voor de Jeugd wordt een jong publiek geënthousiasmeerd voor dans. De raad heeft ook veel waardering voor het beleid en de activiteiten op het gebied van educatie en participatie.

Introdans bereikt, zeker in verhouding tot de hoeveelheid subsidie, veel toeschouwers. Het gezelschap ambieert de komende periode een verhoging van de gemiddelde zaalbezetting met 15 procent. De raad waardeert dit, maar twijfelt ondanks de aangescherpte marketingstrategie aan de haalbaarheid van deze doelstelling.

Omdat de instelling zich zorgen maakt over de werkdruk en haar financiële situatie, is de raad van mening dat zij scherpere keuzes moet maken wat betreft het (inter)nationale reisbeleid.

Beoordeling

Kwaliteit

Introdans voert hoogwaardig en aantrekkelijk dansrepertoire uit dat voor een groot publiek in het hele land zichtbaar is. De programma's die Introdans samenstelt, bevatten veel beproefde klassiekers en interessante (wereld)premières van vermaarde choreografen. De raad is positief over het vakmanschap van de instelling, mede gezien het profiel en de financiële draagkracht.

Het gezelschap stelt dat vernieuwing niet wordt geschuwd, maar de raad vindt dat dat aspect van de programmering extra aandacht behoeft. In de aanvraag treft de raad geen nieuwe namen van choreografen aan en er worden geen nieuwe artistieke impulsen aangekondigd. De raad pleit voor gewaagdere keuzes, waarbij er een grotere diversiteit aan genres wordt getoond die beter aansluit bij actuele ontwikkelingen in de dans. Ook zouden meer jonge choreografen een kans moeten krijgen om werk voor Introdans te maken. Een mix van meer

gevestigd repertoire en nieuwer, afwijkender werk zou het publiek kunnen verrassen. Zodoende zou Introdans een groter publiek ook voor nieuwe ontwikkelingen in de danskunst kunnen enthousiasmeren. Daarmee zou ook het danserstableau een interessante uitdaging kunnen worden geboden, die verder gaat dan een puur technische benadering.

De raad is enthousiast over het aanbod voor de jeugd. Het gezelschap kiest een uitdagend repertoire en slaagt er daarmee in jong publiek te interesseren voor dans. Kinderen kunnen dankzij Introdans kennismaken met een breed scala aan vormen van moderne dans, die op een hoog niveau worden uitgevoerd.

Introdans heeft het afgelopen jaar in samenwerking met Generale Oost goede stappen gezet om bij te dragen aan talentontwikkeling. Hiermee neemt de instelling medeverantwoordelijkheid voor het dansmakersklimaat in Oost-Nederland. De raad verwacht dat succesvolle choreografen na de talentontwikkelingsprogramma's ook zullen doorstromen naar de reguliere programma's van Introdans en hoopt dat de samenwerking de komende jaren verder wordt geïntensiveerd. In het kader van talentontwikkeling heeft Introdans goede contacten met de verschillende opleidingen en voert het een solide stagebeleid.

De raad vindt het positief dat Introdans zorg draagt voor de digitale archivering van het eigen erfgoed.

De raad mist in de aanvraag een uitgebreide reflectie op de internationale activiteiten van Introdans. Hij waardeert het dat het gezelschap de Nederlandse dans in het buitenland vertegenwoordigt, maar dit mag niet ten koste gaan van de draagkracht en de werkdruk van de organisatie. De raad zet dan ook vraagtekens bij de toename van het aantal buitenlandse voorstellingen van gemiddeld 22 voorstellingen in 2013 en 2014 naar gemiddeld 30 per jaar in de periode 2017 – 2020.

Educatie en participatie
Introdans ontwikkelt veel activiteiten op het gebied van educatie en participatie; deze worden uitgevoerd onder de noemer 'Introdans Interactie'. De raad is onder de indruk van de bevlogenheid, de diepgang, de diversiteit en het bereik van deze activiteiten. Hij vindt dat het beleid van Introdans Interactie daadwerkelijk zijn inclusieve visie op de dans uitstraalt en dat het op dit gebied innovatief opereert. De raad juicht het toe dat de instelling telkens nieuwe trajecten ontwikkelt en nieuwe doelgroepen weet te bereiken. Zo heeft zij specifieke programma's voor mensen met autisme, hersenletsel of een progressieve spierziekte. De raad waardeert het dat de projecten gebaseerd zijn op het repertoire van het gezelschap en dat Introdans Interactie duurzame relaties met scholen aangaat.

Maatschappelijke waarde

Publieksbereik
Introdans heeft een solide basis in de eigen stad en regio en gaat goede samenwerkingsverbanden aan. Daarnaast heeft het gezelschap een grote landelijke zichtbaarheid en bereikt het, zeker in relatie tot het subsidiebedrag, een groot publiek; het aantal bezoekers is de afgelopen jaren gestegen naar ongeveer 94.000 in 2014. De raad waardeert het ook dat Introdans Ensemble voor de Jeugd zoveel kinderen in aanraking brengt met dans op een groot podium.

De gemiddelde zaalbezetting van Introdans is 65 procent, en de instelling ambieert een verhoging van dit percentage met 15 procent. De instelling maakt melding van een aanscherping van de marketingstrategie en de raad vindt dat de communicatiemiddelen vooral online zijn verbeterd. Toch maakt Introdans in zijn aanvraag niet aannemelijk dat de zaalbezetting de komende jaren zozeer zal toenemen. Introdans verwacht met name een flinke groei van het aantal scholieren, maar onderbouwt die verwachting niet.

De raad prijst de ambitieuze houding met betrekking tot het publieksbereik en de grote reisbereidheid. Maar hij vraagt zich wel af of Introdans niet een gerichter reisbeleid moet

voeren. Het gezelschap bereikt dan misschien minder (nieuwe) bezoekers, maar de hoeveelheid activiteiten is dan meer in evenwicht met de werkdruk binnen de organisatie.

In de standplaats Arnhem is Introdans met een aantal andere podiumkunsteninstellingen onderdeel van de zogenaamde 'Proeftuin Podiumkunsten', die tot meer samenwerking en een groter publieksbereik moet leiden. De raad vindt dit een goed initiatief, maar ziet dit in de aanvraag nog niet leiden tot hogere aantallen bezoekers in Arnhem.

De raad mist in de plannen van Introdans enige reflectie op culturele diversiteit, wat opmerkelijk is gezien de nadruk op de inclusieve benadering en de veelkleurige samenstelling van de standplaats. De raad verwacht dat het gezelschap daar in de toekomst aandacht aan zal besteden, zowel bij het werven van publiek als in de samenstelling van de eigen organisatie.

Ondernemerschap
De financiële situatie van Introdans is niet geheel stabiel; de liquiditeit en het weerstandsvermogen waren in 2013 en 2014 aan de lage kant. De instelling maakt zich zelf ook zorgen over haar financiële positie en schrijft dat het lastig is de eigen inkomsten te verhogen. Het is voor de instelling niet mogelijk extra reserves op te bouwen of tegenvallende inkomsten op te vangen. Er wordt volgens Introdans roofbouw gepleegd op de organisatie en de overhead is tot het uiterste beperkt.

De raad vindt deze situatie zorgelijk. De instelling benadrukt in haar plan dat zij grote kwantitatieve ambities heeft. De raad is echter van mening dat het verstandiger zou zijn de ambities beter af te stemmen op het financiële draagvermogen en een optimale product-marktcombinatie te zoeken, waarbij Introdans de inspanningen die het verricht bij het spelen van voorstellingen, aanpast aan de opbrengsten die ze opleveren.

Introdans schrijft dat de Governance Code Cultuur voor het overgrote deel wordt nageleefd, maar licht dit niet verder toe. De instelling kondigt aan dat het bestuur in 2017 wordt omgevormd tot een raad van toezicht.

Het Nationale Ballet

€ 6.950.000
geadviseerd subsidiebedrag

€ 6.950.000
gevraagd subsidiebedrag

De aanvraag is gebaseerd op artikel 3.13 van de Subsidieregeling culturele basisinfrastructuur 2017 – 2020.

Stichting Nationale Opera & Ballet profileert zich als een cultuurinstelling die opera en ballet van topkwaliteit brengt op internationaal niveau, en is gevestigd in Amsterdam. Ze wil op allerlei vlakken een voorbeeldfunctie vervullen en wil investeren in een breed, klassiek en innovatief opera- en balletrepertoire en in nieuwe generaties kunstenaars. Hiermee beoogt de instelling een breed en divers samengesteld publiek te bereiken.

Het Nationale Ballet (hierna: HNB), onderdeel van Nationale Opera & Ballet, specialiseert zich in een combinatie van romantisch klassiek, neoklassiek en eigentijds ballet, dat het constant wil vernieuwen. Het werkt met een aantal vaste choreografen en nodigt ook gasten uit om choreografieën te maken. Om bij te dragen aan de ontwikkeling van talent heeft het de Junior Company opgericht en is het mede-initiator van de Nationale Balletacademie.

Subsidieadvies

De Raad voor Cultuur adviseert Stichting Nationale Opera & Ballet een subsidiebedrag toe te kennen van € 6.950.000, op voorwaarde dat de aanvraag wordt aangevuld met een onderbouwing van de governance.

De raad oordeelt positief over het constant hoge artistieke niveau van HNB, waardoor een groot publiek zich aangesproken voelt. Door ook invloeden toe te laten van andere kunstvormen en kunstenaars draagt het gezelschap bij aan de vitaliteit van de dans in Nederland.

De Junior Company is een goede plek gebleken voor talentontwikkeling van jonge dansers. De raad benadrukt wel dat talentontwikkeling tot een kerntaak van HNB behoort en dat het voortbestaan van de Junior Company niet afhankelijk moet zijn van sponsors of aanvullende subsidies.

Het gezelschap heeft zijn publiek in de eigen standplaats goed in kaart en ontwikkelt effectieve campagnes en acties om dit verder te verbreden. Ook op educatief gebied ontwikkelt HNB een aantal aansprekende activiteiten. De aandacht voor en van een cultureel divers publiek vindt de raad nog te gering.

De wijze waarop governance in de organisatie is geregeld, verdient nadere toelichting; de instelling besteedt volgens de raad te weinig aandacht aan haar werkgeverschap en bestuur.

Beoordeling

Kwaliteit

De raad oordeelt positief over de hoge artistieke prestaties van HNB. Het gezelschap weet een groot publiek te enthousiasmeren met klassieke sprookjesballetten, moderner repertoire en hedendaagse choreografieën. Het valt op dat het gezelschap steeds naar nieuwe impulsen blijft zoeken in zijn choreografische keuzes. Naast choreografen Hans van Manen en David Dawson zijn bijvoorbeeld Christopher Wheeldon en Alexei Ratmansky aangetrokken.

De raad heeft grote waardering voor de manier waarop artistiek directeur Ted Brandsen de afgelopen periode het balletgezelschap heeft opengesteld voor invloeden van andere kunstdisciplines. Het verheugt de raad dat dit nieuwsgierige onthaal van nieuwe kunstvormen en kunstenaars in de komende periode wordt voortgezet. Hij kijkt in dit verband vooral uit

naar de samenwerkingsverbanden met harpist Remy van Kesteren en zangeres Wende Snijders, naar het vervolg van 'Dutch Doubles', en naar de creatie van de animatiefilm 'Coppélia'. De raad vindt dit goede manieren om de zichtbaarheid van het balletgezelschap en van de dans in Nederland te vergroten. Als goede voorbeelden noemt hij daarnaast de samenwerking met Lowlands en de Museumnacht en de televisiedocumentairereeks 'Bloed, zweet en blaren'. Ook is hij verheugd over de samenwerking met multiculturele partners in Amsterdam, zoals Theater de Meervaart en ISH Dance Collective.

HNB creëert elk jaar een nieuwe avondvullende balletproductie. Met het oog op de grote rijkdom in het bestaande repertoire van het gezelschap en de hoge kosten voor een avondvullende choreografie vraagt de raad zich af wat de 'artistieke' motivatie is om jaarlijks zo'n nieuw ballet uit te brengen.

Hoewel de raad de dans van HNB van hoog niveau vindt, uit hij ook zijn zorgen over het feit dat het het gezelschap niet lukt eerste solisten vast te houden, waardoor sommige dansers een rang te hoog dansen. De raad beseft dat dit samenhangt met een sterk concurrerende internationale markt, waarin veelal hogere bedragen omgaan. Toch zou hij graag zien dat HNB reflecteert op mogelijkheden om toptalent steviger aan zich te binden en de groep solisten kwantitatief op niveau te houden.

Met de Junior Company levert HNB een belangrijke impuls aan de talentontwikkeling van jonge dansers. De raad heeft veel vertrouwen in de artistieke leiding van Ernst Meisner. Hij kijkt uit naar de organisatie van een Europees festival met vergelijkbare juniorgezelschappen in 2018.

Ook de samenwerkingen met instellingen als Dansmakers, ISH en ICKamsterdam dragen volgens de raad substantieel bij aan talentontwikkeling.

Wel benadrukt de raad dat talentontwikkeling een kerntaak is van HNB en dat het voortbestaan van de Junior Company niet afhankelijk moet zijn van sponsors of aanvullende subsidies. Het gezelschap vraagt extra subsidie aan bij de gemeente Amsterdam voor de Junior Company. Als dat bedrag niet wordt toegekend, zal het gezelschap dit waardevolle initiatief vanuit de huidige exploitatie moeten financieren.

In het kader van talentontwikkeling voor choreografen is de raad positief over het jaarlijkse programma 'New Moves'.

Educatie en participatie
De raad is verheugd dat Nationale Opera & Ballet zijn educatieve activiteiten en participatieprojecten verder heeft uitgebouwd met een evenwicht tussen meedoen, ervaren en reflecteren. Zo organiseert het de kennismakingslessen 'Ballet met je klas' en zijn er ckv-workshops voor middelbare scholieren. De raad vindt het een goed streven om alle schoolkinderen uit Amsterdam minstens één keer een voorstelling van HNB te laten bezoeken.

Op het gebied van participatie heeft HNB de afgelopen jaren enkele aantrekkelijke projecten opgezet met onder andere DOX en een aantal amateurdansverenigingen. Ook heeft de raad waardering voor projecten die worden ontwikkeld met instellingen op het gebied van zorg, sport en beweging. De afgelopen periode werd in samenwerking met Dance for Health een pilot opgezet van een dansprogramma voor MS-patiënten, dat HNB de komende jaren blijft aanbieden.

Maatschappelijke waarde

Publieksbereik
Nationale Opera & Ballet steekt over het algemeen veel energie in het bereiken van uiteenlopende doelgroepen en heeft een goed vormgegeven marketingbeleid met bijzondere aandacht voor de prijsstrategie. Door continu publieksonderzoek heeft de organisatie een

goed beeld van haar bezoekers in Amsterdam. Zij werkt op een inventieve manier aan een uitbreiding van het publiek door verschillende acties en campagnes te organiseren. De zaalbezetting van HNB in het eigen theater bereikte in 2014 een hoogtepunt met gemiddeld 94 procent. De raad vraagt zich af of het publiek in Amsterdam nog verder kan worden vergroot door meer voorstellingen te spelen in het eigen theater.

De raad heeft er vertrouwen in dat Nationale Opera & Ballet het effectieve beleid voortzet. De manier waarop topdansers in de media worden ingezet om de nieuwsgierigheid van het publiek te vergroten lijkt vruchten af te werpen. Wel meent de raad dat extra inspanningen nodig zijn om meer publiek met een niet-westerse achtergrond naar de voorstellingen te trekken. Van een dansgezelschap van deze omvang en statuur verwacht hij meer visie op dit vlak.

Ook merkt de raad op dat het werk van HNB relatief weinig buiten de standplaats te zien is, met slechts een kwart van de binnenlandse voorstellingen. Het betreft hier vooral werk van de Junior Company.

Ondernemerschap
Het Muziektheater, HNB en De Nederlandse Opera zijn per 2013 gefuseerd tot Nationale Opera & Ballet. Hoewel de organisatie de fusie in de aanvraag zeer succesvol noemt en de instelling meldt dat het programma's heeft ontwikkeld met minder middelen dan voorheen, licht de organisatie niet toe in hoeverre de fusie tot een efficiëntere of kostenbesparende bedrijfsvoering heeft geleid in de backoffice of in het productiewerk. De raad had hierop graag een reflectie gelezen.

De financiële situatie van NO&B als geheel en van HNB afzonderlijk is gezond en de instelling weet voldoende eigen inkomsten te genereren. De aanvraag kent een solide financiële onderbouwing en een stabiele financieringsmix.

Verder constateert de raad dat het aandeel publieksinkomsten is de afgelopen periode toegenomen tot 23 procent van de baten; dit aandeel blijft de komende periode gelijk. De raad meent dat de stijging van de overige eigen inkomsten te voorzichtig begroot is, van 6 procent in 2014 tot 9 procent in 2020. Opvallend vindt hij vooral dat het aandeel sponsorinkomsten gelijk blijft, te meer omdat Nationale Opera & Ballet schrijft een meerjarenplan te hebben opgesteld om de inkomsten uit sponsoring, fondsen, bijdragen van particulieren en events te vergroten. Ondanks de krappe sponsormarkt meent de raad dat de organisatie haar voorhoedepositie actiever kan inzetten om sponsors binnen te halen.

De operationele organisatie heeft een uitstekend niveau en kent een degelijk personeelsbeleid. De raad beschouwt het als een gemis dat in de aanvraag de governance nauwelijks wordt toegelicht, ook omdat de organisatie een fusie achter de rug heeft.

Nederlands Dans Theater

€ 6.510.000
geadviseerd subsidiebedrag

€ 6.510.000
gevraagd subsidiebedrag

De aanvraag is gebaseerd op artikel 3.13 van de Subsidieregeling culturele basisinfrastructuur 2017 – 2020.

Stichting het Nederlands Dans Theater (hierna: NDT) is een groot internationaal dansgezelschap, gevestigd in Den Haag. Het creëert en presenteert moderne dans op het hoogst mogelijke niveau. Het wil in zijn dans hoogwaardig en vernieuwend zijn, waarbij het veel waarde hecht aan zijn verbondenheid met de maatschappij en zijn publiek. Behalve het creëren van dansproducties ontplooit het NDT ook activiteiten op het gebied van talentontwikkeling. Waar het de eigen autonomie niet in de weg staat, werkt het samen met artistieke partners. In de komende periode wil het NDT zijn toonaangevende positie in het internationale dansveld bevestigen en verstevigen. Het NDT beschikt over twee gezelschappen: NDT1 en NDT2, waarvan het tweede is bedoeld voor de ontwikkeling van jong dans- en choreografietalent.

Subsidieadvies

De Raad voor Cultuur adviseert Stichting het Nederlands Dans Theater een subsidiebedrag toe te kennen van € 6.510.000.

De raad vindt dat het NDT zich de afgelopen jaren onder de nieuwe artistiek leider op goed artistiek niveau heeft gehandhaafd na het wegvallen van het werk van Jiří Kylián. Er zijn enkele internationaal vermaarde choreografen aangetrokken. Wel meent de raad dat het gezelschap zich in internationaal opzicht met name onderscheidt in de kwaliteit van de dansers, en niet meer zozeer in zijn keuzes voor repertoire en choreografen. De plannen voor de komende periode vindt de raad gedegen uitgewerkt.

De raad is verheugd over de wijze waarop talentontwikkeling binnen het NDT vorm krijgt door de invulling van NDT2 en de samenwerking met Korzo. Het educatieve programma van het NDT vindt de raad beperkt, maar wel in overeenstemming met het profiel van de instelling.

De raad heeft begrip voor de keuze om meer in het buitenland te gaan spelen omdat dit hogere revenuen en hogere zaalbezettingen oplevert, maar hij benadrukt dat dit niet ten koste mag gaan van de aandacht voor de publiekswerving in Nederland. Ook meent hij dat het gezelschap meer moeite moet doen om een cultureel divers publiek naar de zalen te krijgen.

Over het ondernemerschap van het NDT oordeelt de raad gematigd positief. De financiële situatie is na een tekort in de afgelopen periode weer gezond en er zijn successen geboekt met het verhogen van de sponsorinkomsten. Het NDT toont zich verder een gedegen werkgever, dat met vaste krachten werkt en hen conform cao betaalt.

Beoordeling

Kwaliteit

De raad oordeelt positief over de manier waarop Paul Lightfoot het Nederlands Danstheater na zijn aanstelling als artistiek leider in 2012 artistiek heeft vormgegeven. Het feit dat het gezelschap drie jaar lang geen werk van Kylián mocht opvoeren – de choreograaf hoopte zo het NDT te dwingen zich opnieuw te profileren – had gevolgen voor het repertoire; het krachtige stempel dat Kylián op de dans drukte, valt niet eenvoudig te evenaren. Toch werd met de vaste choreografen Marco Goecke en Crystal Pite en met diverse nieuwe dansers en choreografen een aantrekkelijk aanbod gecreëerd. Per programma werd echter te vaak teruggevallen op een beperkt deel van het artistieke palet van het gezelschap.

In internationaal opzicht onderscheidt het NDT zich volgens de raad inmiddels met name in de kwaliteit van de dansers, en niet meer zozeer in de keuzes voor repertoire en choreografen. Het gezelschap kan minder dan in zijn hoogtijdagen bogen op zijn reputatie als innovator van de moderne dans. Ook de komende periode blijft het gezelschap zich in de bekende artistieke lijn voortbewegen, door te kiezen voor internationaal vermaarde choreografen die niet exclusief voor NDT creëren. Het gezelschap wil jaarlijks tien nieuwe producties maken met zijn vaste choreografen Pite, Goecke, het duo Sol León en Lightfoot en enkele choreografen met wie het artistieke relaties onderhoudt. Het gezelschap werkt niet langer structureel met *associate choreographers*, al wordt de samenwerking met enkelen van hen voortgezet. Ook de mogelijkheid om het werk van Kylián opnieuw op te nemen in het repertoire wordt onderzocht. De raad vindt dit goede, maar weinig vernieuwende keuzes. NDT2, dat als springplank dient voor jonge dansers, vindt de raad in dit opzicht iets innovatiever dan NDT1, vanwege de keuze voor spannende jonge dansmakers.

Het plan dat het NDT voor de komende periode presenteert, vindt de raad gedegen uitgewerkt. Het gezelschap presenteert enkele aansprekende nieuwe plannen. Zo wil het virtual reality gaan integreren in zijn voorstellingen en wil het een begin maken met het ontsluiten van het eigen erfgoed. Hierdoor worden beeldmaterialen, decors, kostuums en communicatiemiddelen van de ruim 650 gecreëerde balletten toegankelijk voor openbare en online vertoningen.

De raad is ook verheugd over de wijze waarop talentontwikkeling binnen het NDT vorm krijgt. Voor jonge dansers en in mindere mate voor beginnende choreografen is er het gezelschap NDT2, dat als springplank geldt naar NDT1. Activiteiten op het gebied van talentontwikkeling voor choreografen zijn verder sinds 2013 deels belegd bij het Haagse dansproductiehuis Korzo. De raad oordeelt positief over de plannen om deze samenwerking voort te zetten. Met name het nieuwe project ‘Shortcuts XL’, waarin choreografen worden begeleid bij hun stap naar de grote zaal, vindt hij waardevol. Een reflectie op deze samenwerking en inzicht in de financiële afspraken tussen Korzo en het NDT ontbreekt echter in het plan.

Educatie en participatie
Het NDT organiseert een verscheidenheid aan educatieve activiteiten, al vindt de raad het aantal activiteiten en het bereik – gezien het profiel van het NDT – niet bijzonder groot. Met twee scholen in het basisonderwijs is een partnership aangegaan. Ook zijn er schoolvoorstellingen, de ‘Danswaaier’ voor scholen in het primair onderwijs, het project ‘Uitblinkers!’ voor jongere kinderen, open dagen en kinderactiviteiten rond matineevoorstellingen. Verder zijn er inleidingen op voorstellingen, workshops en activiteiten voor middelbare scholieren. De jaarlijkse ‘Summer Intensive’ trekt vele (pre)professionele dansers van veertien tot dertig jaar naar het gezelschap. Voor amateurdansscholen en -dansers is er ‘Move In Focus’, een netwerk waarbinnen dans-educatieve activiteiten worden ontwikkeld.

De raad is positief over de voorgenomen verdubbeling van het aantal schoolvoorstellingen tot tien per jaar (voor 4.500 kinderen uit het primair onderwijs), maar vindt het geen goede keuze dat het NDT deze voorstellingen gratis aanbiedt en afhankelijk maakt van sponsorgelden. Hij meent dat hiervoor aanspraak kan worden gemaakt op de cultuurbudgetten van scholen.

De raad vindt het ten slotte een goed plan om digitale toepassingen te gaan ontwikkelen voor scholen, al merkt hij op dat het gezelschap hiermee achterloopt op veel andere podiumkunstinstellingen in de basisinfrastructuur.

Maatschappelijke waarde

Publieksbereik
Het NDT ontvangt veel publiek in binnen- en buitenland en heeft zijn (trouwe) bezoekers in de eigen standplaats goed in beeld. In Den Haag en Amsterdam is de zaalbezetting zeer hoog.

De zaalbezetting in de rest van het land blijft wat achter, volgens de instelling omdat gezelschappen in Nederland afhankelijk zijn van de marketinginspanningen van theaters. Het gezelschap zegt de aandacht in Nederland daarom vooral te willen richten op die theaters die strategisch van belang zijn, goede of stijgende bezettingscijfers laten zien en een actieve marketing voeren. Die keuze kan de raad begrijpen, maar hij benadrukt dat marketing voor het eigen werk buiten de Randstad ook een verantwoordelijkheid is van het NDT zelf. Hij meent dat dit met het aanbod en de statuur van het gezelschap geen probleem zou hoeven zijn.

De populariteit van het NDT is in het buitenland zeer groot. De raad begrijpt dan ook het voornemen van het gezelschap om meer in het buitenland op te treden, maar wijst erop dat dit niet ten koste moet gaan van de aandacht voor het publiek in Nederland.

De raad vindt dat het NDT, dat zichzelf een voortrekkersrol toebedeelt op het gebied van de innovatie van de dans, meer moeite zou moeten doen om ook een cultureel divers publiek naar de zalen te krijgen. De raad vindt het een gemis dat het hier geen marketingstrategieën voor ontwikkelt.

Positief is de raad over het programma voor jongeren ‘Motus’, dat in de komende periode wordt voortgezet en waarbij het NDT zich buiten het theater presenteert op plekken die voor jongeren laagdrempelig zijn.

Ondernemerschap
Het NDT is een stabiele organisatie. De raad heeft vertrouwen in de algemeen directeur die in 2014 is aangesteld. Het gezelschap werkt met vaste krachten, die worden beloond conform de cao Theater en Dans.

Het NDT heeft een solide financiële basis. De liquiditeit, de solvabiliteit en het weerstandsvermogen zijn hoog, de financieringsmix is redelijk. De eigen inkomsten zijn met gemiddeld 49 procent in 2015 zeer hoog. Het gezelschap heeft sinds 2010 zijn sponsorinkomsten verdrievoudigd door een aantal sterke sponsors aan zich te binden. Het streeft naar een verdere toename in de komende periode, tot circa 9 procent van zijn begroting. Dit getuigt volgens de raad van sterk ondernemerschap.

Het NDT rekent op een stevige toename van de structurele subsidie van de gemeente Den Haag voor talentontwikkeling, educatie en participatie, alsmede voor de ontsluiting van het eigen erfgoed. Per 2019 wordt nog een extra bedrag aangevraagd ter compensatie van de huurverhoging die nodig is voor de exploitatie van het Onderwijs- en Cultuurcentrum. De raad vraagt zich af of het realistisch is dat de genoemde bedragen in hun geheel worden toegekend. Mocht de verhoging niet worden toegekend, dan kan het gezelschap naar eigen zeggen het aantal voorgenomen activiteiten verkleinen zonder financieel risico te lopen.

Scapino Ballet Rotterdam

€ 1.650.000
geadviseerd subsidiebedrag

€ 1.650.000
gevraagd subsidiebedrag

De aanvraag is gebaseerd op artikel 3.13 van de Subsidieregeling culturele basisinfrastructuur 2017 – 2020.

Scapino Ballet Rotterdam (hierna: Scapino) is een middelgroot dansgezelschap in Rotterdam dat nieuwe vormen van avontuurlijke, grensverkennende en onderscheidende dans maakt voor een breed publiek in de standplaats en de rest van Nederland. Artistiek directeur en choreograaf Ed Wubbe zoekt volgens de instelling in zijn concepten naar contrasten, gelaagdheid en kwetsbaarheid. Daarbij worden theatrale elementen uit andere disciplines gebruikt, zoals opera, variété en circus. Daarnaast zijn er enkele choreografen vast aan het gezelschap verbonden die ook bijdragen leveren aan het repertoire. Scapino ontwikkelt veel educatieve en participatieactiviteiten en gaat hiermee een aantal hechte samenwerkingsverbanden in de eigen stad aan.

Subsidieadvies

De Raad voor Cultuur adviseert Scapino Ballet Rotterdam een subsidiebedrag toe te kennen van € 1.650.000.

Scapino is volgens de raad een dansgezelschap dat presteert op een niveau dat past bij zijn profiel; de dansproducties zijn aansprekend en toegankelijk en bieden een variëteit aan stijlen, dankzij de verschillende huischoreografen. De raad is wel van mening dat de instelling moet blijven waken voor sleetsheid van de choreografische concepten en moedigt het gezelschap aan om oog te houden voor artistieke vernieuwing. Scapino levert een goede bijdrage aan de talentontwikkeling van dansers en choreografen. De activiteiten op het gebied van educatie en participatie dragen in hoge mate bij aan een goede worteling van Scapino in Rotterdam. De raad vindt wel dat de instelling te weinig beleid ontwikkelt op het gebied van culturele diversiteit.

De raad is positief over de marketingstrategieën van Scapino en de focus op enkele satellietsteden. Maar het aantal steden en het verwachte publieksbereik kunnen ambitieuzer worden geprognosticeerd. Nu de instelling extra heeft geïnvesteerd in het aanboren van private financiële bronnen, verwacht de raad de komende jaren daar zichtbare resultaten van te vernemen.

Beoordeling

Kwaliteit

Scapino maakt dansproducties die in de ogen van de raad appelleren aan de smaak van een breed publiek. De raad vindt de producties getuigen van groot vakmanschap. De thematische invalshoek is vaak aansprekend en de raad vindt het verfrissend dat andere theatrale disciplines, zoals opera, circustheater en variété, in de choreografieën worden verwerkt. De raad vindt niettemin dat de concepten enigszins voorspelbaar zijn geworden en is daarom optimistisch gestemd over de voortzetting van nieuwe samenwerkingen met Robert Carsen en Rambert Dance Company. De raad betreurt het dat hij afgezien van deze plannen in de aanvraag weinig nieuwe ambities in de artistieke activiteiten aantreft, wat op gespannen voet staat met het avontuurlijke profiel van de instelling. Hij spoort Scapino daarom aan zijn identiteit te blijven verdiepen en meer artistieke risico's te nemen. [1]

De raad waardeert het dat het gezelschap plaats biedt aan een aantal jongere en mid-career-choreografen. Artistiek directeur Ed Wubbe heeft over het algemeen een goede neus voor talent, en het werk van deze dansmakers geeft het gezelschap een artistieke impuls. De raad is

[1] Zie ook het tussentijdse raadsadvies over Scapino van 1 oktober 2015.

[2] Deze satellietsteden zijn: Alkmaar, Drachten, Enschede, Haarlem, Heerlen, 's-Hertogenbosch, Nijmegen, Zwolle.

wel van mening dat talent begeleiding vereist en vraagt zich af of Scapino daar structureel voldoende aandacht aan schenkt. Het danserstableau is in de ogen van de raad van hoog niveau. Hij vindt het positief dat Scapino de omvang van zestien dansers in stand kan houden.

Scapino heeft een goede reputatie op het gebied van talentontwikkeling; de instelling heeft een sterke band met Codarts en betrekt haar dansers voornamelijk van Nederlandse dansopleidingen. De raad is positief gestemd over de succesvolle jaarlijkse TWOOLS-voorstellingen, waarin jonge choreografen de gelegenheid krijgen hun werk te presenteren.

Scapino ambieert het internationale publieksbereik te vergroten. De raad staat positief tegenover die ambitie, maar vindt wel dat die niet ten koste mag gaan van de financiële stabiliteit. Evenmin zou de werkdruk daardoor naar een onverantwoord niveau mogen stijgen.

Educatie en participatie
Scapino heeft vanuit een doordachte visie op educatie een breed programma ontwikkeld in intensieve samenwerking met de Rotterdamse educatieorganisatie SKVR en het Rotterdamse expertisecentrum KCR. Voor scholen zijn er verschillende keuzemogelijkheden: workshops, cultuurdagen en activiteiten voor ckv-leerlingen. De activiteiten worden verzorgd door professionele docenten en oud-Scapinodansers en hebben een groot bereik in Rotterdam. De raad waardeert het dat de specifieke signatuur van Scapino zichtbaar is in de educatieve activiteiten.

Scapino heeft in de ogen van de raad de afgelopen jaren een aantal interessante maatschappelijke verbindingen gelegd, vooral met gezondheidsorganisaties en wijkcentra.

Maatschappelijke waarde

Publieksbereik
Het bezoekersaantal van Scapino is de afgelopen periode gestegen, al vertonen de cijfers van 2015 een teruggang. De instelling is goed geworteld in de eigen stad en bereikt daar een breed publiek.

Het gezelschap wil de komende jaren een meerjarige samenwerking aangaan met podia in acht zogenaamde satellietsteden. [2] Het wil daar door middel van meer speelavonden, educatieve projecten en andere activiteiten een lokale dansgemeenschap rond Scapino opbouwen. Dit satellietstedenprogramma en een uitgebreide marketingvisie moeten leiden tot een hogere zaalbezetting in combinatie met minder speelbeurten. De raad vindt dit nieuwe reisbeleid op zichzelf een goed idee, dat aansluit bij ontwikkelingen in de podiumkunstensector. Volgens de raad blijft de prognose van de uiteindelijke stijging van het aantal bezoekers wel achter bij deze inspanningen. Hij vindt het onwenselijk dat niet alleen het aantal voorstellingen, maar ook het aantal bezoekers buiten de standplaats daalt. Daarnaast stelt de raad vast dat er nog verscheidene andere podia zijn met een sterke dansprogrammering, zoals in Utrecht en Groningen. Als Scapino ook met dergelijke satellietsteden gaan samenwerken, is de landelijke spreiding van het aanbod van het gezelschap nog meer gegarandeerd.

De raad mist in de subsidieaanvraag van Scapino aandacht voor culturele diversiteit. Dat vindt hij merkwaardig gezien de cultureel zeer gemêleerde bevolking van Rotterdam. Scapino zou in de toekomst meer inspanningen moeten verrichten om een breder publiek voor haar voorstellingen te interesseren.

Ondernemerschap
De financiële huishouding van Scapino is goed op orde en de organisatie heeft de korting op de rijkssubsidie de afgelopen jaren goed opgevangen. De raad constateert met genoegen dat Scapino heeft geïnvesteerd in het werven van private inkomsten door hiervoor extra personeel aan te nemen. Hij verwacht dat de instelling zodoende de financiële bronnen kan aanboren die zij in de begroting verwacht te behalen, ook gezien de positie en statuur van

Scapino in de eigen standplaats.

Scapino schrijft dat de werkdruk in de hele organisatie voelbaar is. In zijn activiteitenplan stelt Scapino dat het de komende BIS-periode in totaal 400.000 euro extra subsidie nodig heeft, om op basis van goed werkgeverschap een groeiscenario uit te voeren. De raad kan op grond van de gegevens in de aanvraag niet vaststellen of Scapino terecht beweert dat deze investering zal worden terugverdiend.

Scapino schrijft dat de Governance Code Cultuur secuur wordt gevolgd, maar de instelling reflecteert daar verder niet op.

Podiumkunsten
Symfonieorkesten

Inleiding Symfonieorkesten

Nederland kent een levendige symfonische traditie. Naast de grote symfonieorkesten in de BIS zijn er diverse gezelschappen (ensembles of kamerorkesten) die zich richten op een specifiek repertoire of die een speciale bezetting hebben, zoals het Orkest van de Achttiende Eeuw, Asko|Schönberg en Amsterdam Sinfonietta. De negen klassieke symfonieorkesten vallen onder de huidige basisinfrastructuur; daarnaast is er het Radio Filharmonisch Orkest, dat met het Groot Omroepkoor deel uitmaakt van de Stichting Omroep Muziek en rijkssubsidie krijgt uit de mediabegroting.

De raad onderschrijft het belang en de kwaliteit van symfonieorkesten in Nederland. De orkesten zijn een belangrijke en sterke culturele speler in binnen en buitenland, in hun stad of regio en hun uitvoeringsniveau is doorgaans hoog. Naast de reguliere concertpraktijk, waarin orkesten geregeld experimenteren met nieuwe concertformats, heeft een aantal symfonieorkesten een uitgebreid educatieprogramma dat zij naar de mening van de raad intensief en doorgaans op hoog niveau uitvoeren. Orkestmusici spelen in het regionale en stedelijke muziekleven een belangrijke rol; naast hun baan in het orkest zijn zij vaak actief als docent op conservatoria of muziekscholen, dirigent van amateurgezelschappen of kamermusicus.

De kerntaak van een symfonieorkest is volgens artikel 3.15 van de Subsidieregeling culturele basisinfrastructuur 2017 – 2020 het verzorgen van symfonisch aanbod met een breed repertoire in het verzorgingsgebied van het desbetreffende orkest. Daarnaast zijn acht orkesten ten minste eenmaal per jaar beschikbaar voor de begeleiding van een operaproductie. Verder voeren de instellingen een beleid om bij te dragen aan educatie, talentontwikkeling en participatie.

De basisinfrastructuur voorziet voor de komende periode in negen instellingen voor symfonische muziek en wordt uitgebreid met een instelling voor pop- en jazzmuziek. Er zijn maximaal zeven plekken voor symfonieorkesten in verschillende regio's, er is één plek voor een orkest dat zich primair richt op operabegeleiding, één voor een orkest dat zich alleen richt op dansbegeleiding en één met een aanbod van pop- en jazzmuziek. Voor elk van deze plekken in de BIS heeft de raad een aanvraag ter beoordeling ontvangen. Het Metropole Orkest, voorheen gefinancierd uit omroepmiddelen, is een nieuwe aanvrager voor de plek die erbij is gekomen voor de BIS-periode 2017 – 2020.

Met het oog op de inrichting van de BIS heeft de raad er met name op gelet dat er de komende periode een kwalitatief hoogwaardig en compleet symfonisch aanbod blijft, gespreid over het land. De raad is met betrekking tot de meeste aanvragen tot een positief subsidieoordeel gekomen; wel verbindt hij voorwaarden aan de meeste subsidieadviezen. Verder adviseert de raad in de subsidietoekenning af te wijken van de aangevraagde subsidiebedragen in de metropoolregio Den Haag/Rotterdam. De raad heeft in zijn advies voor de regio Oost een afweging van structurele aard gemaakt; daarvoor verwijst hij naar de paragraaf over deze regio verderop in deze inleiding.

Enkele observaties met betrekking tot de sector

De sector is de vorige subsidieronde hard getroffen; de symfonieorkesten hebben de afgelopen BIS-periode bijna allemaal (vaak forse) bezuinigingen moeten verwerken. De orkesten hebben zich, doorgaans met minder middelen, gefocust op behoud van het activiteitenniveau, publieksbereik en educatie. De nadruk kwam de afgelopen periode te

liggen op ‘overleven’; de eigen inkomsten en het draagvlak bij stakeholders vergroten in combinatie met een strakke kostenbeheersing van de activiteiten. Sommige orkesten kozen daarbij voor minder speelplekken om daarmee een hogere zaalbezetting te realiseren.

De raad waardeert de inspanningen van de instellingen om, met name onder genoemde omstandigheden, zichtbaarder dan voorheen te zijn in de samenleving en aansluiting te zoeken bij een grotere diversiteit in publieksgroepen. De raad is positief over de educatieve activiteiten van de klassieke orkesten en de toenemende aandacht voor culturele diversiteit in publiek en programmering. Ook werd de cao voor de orkesten in 2013 ingrijpend aangepast, waardoor musici breder inzetbaar zijn dan voorheen.

Het Orkest van het Oosten, Het Gelders Orkest, het Residentie Orkest en Het Balletorkest moesten noodgedwongen de contracten van hun musici reduceren; tegelijkertijd moesten zij een symfonisch aanbod op niveau blijven bieden. Ook het Metropole Orkest kreeg met deze problematiek te maken. De raad vindt het niet wenselijk verder te bezuinigen op de formaties, omdat het dan niet meer mogelijk is om het kernrepertoire verantwoord uit te voeren. Reductie van de contracten van musici gaat weliswaar gepaard met een evenredige reductie van de productie van het betreffende orkest, maar betekent voor musici een forse inkomstenverlaging van soms 40 procent; dit is een trend die de raad zorgen baart.

Naar de mening van de raad is door de nadruk op ondernemerschap en publieksbereik in de activiteitenplannen voor 2017 – 2020 de beschrijving van de artistieke invulling onderbelicht gebleven. Ook vernieuwing in de programmering en artistieke groei komen relatief weinig aan bod. De raad verwacht evenwel dat de orkesten de komende periode zullen gebruiken om zich te focussen op publiekswerving door een gedifferentieerd programmabeleid, op artistieke groei en op het besteden van aandacht aan de speelcultuur en uitvoeringspraktijk van repertoire uit verschillende muziekperiodes.

Ook verwacht de raad dat de orkesten hun artistieke profielen waar mogelijk zullen aanscherpen, waarmee ze in de toekomst een onderscheidende rol zullen kunnen spelen binnen het orkestenbestel. Tot slot kunnen de symfonieorkesten hun rol als een belangrijke schakel in de culturele keten van een regio of stad verder uitbouwen, in samenwerking met lokale partners.

In sommige regio’s of steden dragen andere overheden in belangrijke mate bij aan de financiële ondersteuning van symfonieorkesten. De raad waardeert de inspanningen van gemeentes en provincies om het symfonische aanbod te ondersteunen. De ondersteuning door andere overheden verschilt overigens per orkest. Zo financiert de gemeente Amsterdam het Koninklijk Concertgebouworkest, de gemeente Rotterdam het Rotterdams Philharmonisch Orkest en de gemeente Den Haag het Residentie Orkest met substantiële subsidies. Ook leveren de provincies in regio Oost en Zuid een bijdrage aan de orkesten.

De noordelijke provincies hebben inmiddels ook plannen over regionale culturele subsidies gepubliceerd. De raad vindt het van belang dat het Rijk in gesprek blijft met lokale en regionale overheden over het structureel beschikbaar stellen van middelen voor de symfonieorkesten als belangrijke cultuurpartners in hun regio of stad.

Operabegeleiding

De raad waardeert in het algemeen het niveau van de operabegeleidingen, een subsidievoorwaarde die geldt voor acht klassieke symfonieorkesten. De orkesten stellen hun tijd beschikbaar voor minstens één productie per seizoen van De Nationale Opera, de Nederlandse Reisopera en Opera Zuid. De raad vindt dat de *out of pocket* kosten, zoals transport- en reiskosten, voor rekening zijn van het operagezelschap. De raad suggereert dat de orkesten en opera-organisaties van tevoren een samenwerkingsovereenkomst voor operabegeleiding opstellen, zoals het Nederlands Philharmonisch Orkest en De Nationale Opera ook hebben.

De raad merkt op dat door de inkrimpende bezettingen van de orkesten de gevraagde capaciteit een probleem kan zijn; sommige operaproducties vragen een grotere orkestbezetting dan het orkest in kwestie kan leveren. Het is nu niet altijd duidelijk voor wie de kosten van de remplaçanten bij een grotere bezetting zijn. De raad adviseert om de operabegeleiding explicieter af te stemmen tussen de orkesten en de operagezelschappen, zodat de desbetreffende orkesten producties begeleiden die passen bij hun omvang en capaciteit. Het valt de raad overigens op dat niet ieder orkest de operabegeleiding in zijn aanvraag expliciet vermeldt.

Afweging symfonische voorziening in Den Haag en Rotterdam

In de metropoolregio Den Haag/Rotterdam is een bedrag beschikbaar van 7.110.000 euro voor twee orkesten. De aangevraagde bedragen van beide orkesten in de metropoolregio overschrijden samen het subsidieplafond.

De raad adviseerde vier jaar geleden op basis van de profielen en de voorgenomen activiteiten van beide orkesten een subsidiebedrag van 2.700.000 euro voor het Residentie Orkest en 3.300.000 euro voor het Rotterdams Philharmonisch Orkest. Dat was respectievelijk 45 en 55 procent van de beschikbare 6.000.000 euro. Voor duurzame samenwerking in de periode 2013 – 2016, om met verschillende profielen tot een complementair aanbod in de metropoolregio te komen, was een bedrag van 1.000.000 euro beschikbaar, waarvoor de raad aan beide instellingen verzocht plannen te maken. Het Residentie Orkest ging zich met een kleinere vaste bezetting richten op specifiek repertoire uit de klassieke, vroegromantische periode en hedendaagse muziek; het Rotterdams Philharmonisch Orkest richt zich vanouds op laatromantische werken met een grote symfonische bezetting.

Een bestuursakkoord in 2012 tussen de gemeentes zorgde uiteindelijk voor de volgende verdeling: 2.700.000 euro voor het Residentie Orkest en 4.300.000 euro voor het Rotterdams Philharmonisch Orkest. De raad heeft moeten concluderen dat de subsidieverdeling uit het bestuursakkoord ernstige gevolgen heeft gehad voor de financiële positie van het Residentie Orkest. De raad vindt de artistieke omslag die het orkest heeft gemaakt een waardevolle aanvulling op het profiel van het Rotterdams Philharmonisch Orkest, maar het orkest heeft zich daarbij financieel nauwelijks staande kunnen houden door de beperkte middelen. De raad heeft mede daarom in zijn Agenda Cultuur aangekondigd dat een herijking dient plaats te vinden van de verdeling van de middelen tussen het Residentie Orkest en het Rotterdams Philharmonisch Orkest.

De raad adviseert voor de periode 2017 – 2020 het Residentie Orkest een subsidiebedrag van 3.200.000 euro en het Rotterdams Philharmonisch Orkest een subsidiebedrag van 3.910.000 euro toe te kennen, een verdeling in de verhouding die hij vier jaar geleden ook voorstelde. De raad heeft bij de afweging van de rijkssubsidie oog voor de profielen van beide orkesten en voorgenomen activiteiten voor de periode 2017 – 2020.

De twee orkesten verwachten van hun gemeentes een substantiële bijdrage, waardoor zij als zelfstandige orkesten de komende periode in hun regio en stad een belangrijke functie kunnen blijven vervullen. Het Residentie Orkest vraagt voor de periode 2017 – 2020 bij de gemeente 4.381.000 euro aan en het Rotterdams Philharmonisch Orkest een gemeentesubsidie van 6.647.000 euro.

De raad meent dat het Rotterdams Philharmonisch Orkest met de geadviseerde rijkssubsidie in staat moet worden geacht om groot symfonisch repertoire te brengen in de regio. Het orkest heeft de afgelopen periode als enige in de BIS meer rijkssubsidie ontvangen en heeft in dat opzicht geen bezuinigingen te verwerken gehad. Het geadviseerde subsidiebedrag betekent weliswaar een vermindering van het rijkssubsidiebedrag ten opzichte van de periode 2013 – 2016, maar is nog steeds een verruiming van middelen van circa 490.000 euro ten opzichte van de periode 2009 – 2012.

Het Residentie Orkest heeft zich naar de mening van de raad in de afgelopen periode bewezen

als een orkest met een onderscheidend profiel dat hard werkt aan een stevige verankering in de stad en regio. Daarbij waarschuwt de raad dat het Residentie Orkest, ook in dit advies, onder de grens zit van een rijkssubsidiebedrag dat voor een klassiek symfonieorkest van dit niveau en van deze omvang nodig is om ook in de toekomst symfonische muziek te blijven uitvoeren.

De raad verwacht dat de orkesten verdere stappen zullen ondernemen om samen te werken aan een duurzame orkestvoorziening in de metropoolregio Den Haag en Rotterdam, op basis van hun verschillende profielen. Volgens de raad ontstaat dan een werkelijk complementair aanbod aan symfonische muziek. De raad adviseert om de orkesten te vragen om vóór aanvang van de volgende subsidieperiode de aanvraag aan te vullen met een gemeenschappelijk plan.

Afweging symfonische voorziening regio Oost

In de regio Oost is een bedrag beschikbaar van 7.110.000 euro voor maximaal twee orkesten. De aangevraagde bedragen van beide orkesten in de regio Oost komen samen op het subsidieplafond uit: Het Gelders Orkest vraagt 3.560.000 euro en het Orkest van het Oosten 3.550.000 euro. De raad adviseert om in de loop van de periode 2017 – 2020 deze middelen te bundelen om tot één volwaardige symfonische voorziening te komen.

Het Gelders Orkest en het Orkest van het Oosten vervullen nu als twee zelfstandige orkesten de symfonische muziekvoorziening in Oost-Nederland. Naar de mening van de raad is het financiële perspectief te somber en niet toereikend voor twee zelfstandige orkesten in de regio; Het Gelders Orkest en het Orkest van het Oosten zitten beide naar de mening van de raad bovendien aan de benedengrens van de capaciteit die nodig is om op een verantwoorde manier symfonisch repertoire te kunnen uitvoeren. De huidige financiële middelen zijn te versnipperd om een substantiële en duurzame symfonische voorziening te realiseren met een breed repertoire, zoals vermeld in de subsidieregeling. Daar komt bij dat de provinciale bijdragen vanaf 2021 substantieel verminderen of zelfs helemaal verdwijnen door een eerdere afkoopregeling.

De twee orkesten hebben de afgelopen BIS-periode structureel bezuinigd op hun personeel; de musici hebben een arbeidscontract van maximaal 60 procent bij Het Gelders Orkest, respectievelijk maximaal 70 procent bij het Orkest van het Oosten. Dit orkest raakte vorig jaar in financiële problemen. Regionale overheden moesten bijspringen om een faillissement te voorkomen en een interim-directeur heeft financieel en artistiek orde op zaken moeten stellen. Hij heeft de arbeidsovereenkomsten met de musici naar beneden moeten bijstellen. Verder zijn deze orkesten het kleinst in omvang, vergeleken met de andere orkesten in de BIS. Dit beperkt de repertoirekeuze en de mogelijkheden om een stabiel hoog niveau van uitvoeringen van groot bezette symfonische werken te kunnen garanderen. De raad vindt het onwenselijk om verder te bezuinigen op de contracten van de musici of de omvang van het orkest; er moet immers een breed symfonisch aanbod in de regio blijven. Daarnaast is het nu slechts incidenteel mogelijk om laatromantisch repertoire te brengen met een grote bezetting.

Op basis van bovengenoemde redenen en de verwachting dat er in de toekomst geen structurele subsidie bij komt, adviseert de raad om de aanvragen van beide orkesten niet te honoreren, tenzij Het Gelders Orkest en het Orkest van het Oosten, onder leiding van een externe deskundige, binnen twee jaar gezamenlijk een plan ontwikkelen en uitvoeren dat voorziet in één duurzame symfonische voorziening in de regio Oost, die ingaat in 2019. Deze symfonische voorziening zal alle zalen in het oosten van het land moeten kunnen blijven bespelen.

De raad vindt het belangrijk om daarbij in gesprek te gaan met andere overheden, om ook op die manier een gezonde financiële basis te leggen voor de nieuw te vormen organisatie. De raad adviseert dat de orkesten na twee jaar een nieuw plan indienen voor de resterende subsidieperiode en te toetsen of de orkesten erin geslaagd zijn om de middelen te bundelen voor één duurzame symfonische voorziening in de regio Oost.

Herijking vanaf 2021

Mede door de verregaande ingrepen en bezuinigingen van vier jaar geleden is het orkestenbestel niet meer evenwichtig samengesteld in de verdeling van budget en functies. De positie in de samenleving en in de regio wordt bovendien steeds belangrijker; een onderscheidend profiel is van belang. De raad vindt het wenselijk dat een herijking plaatsvindt van de muziekfunctie in de BIS. Daarom zal de raad een sectoradvies muziek uitbrengen, waarin ook aandacht is voor de ondersteuning van symfonische muziek. Daarbij is de functie van de orkesten in de stedelijke regio belangrijk, naast dynamiek en artistieke ontwikkelingen in de orkestensector, de internationale positie van sommige symfonieorkesten en de onderscheidende profielen van de orkesten en hun repertoire.

Het Balletorkest

€ 3.550.000
geadviseerd subsidiebedrag

€ 3.550.000
gevraagd subsidiebedrag

De aanvraag is gebaseerd op artikel 3.17 en in samenhang met artikel 3.15 van de Subsidieregeling culturele basisinfrastructuur 2017 – 2020.

Stichting Het Balletorkest (hierna: Het Balletorkest) verzorgt symfonische muziek bij dansproducties van Het Nationale Ballet en het Nederlands Dans Theater. Het orkest is gespecialiseerd in de begeleiding van dansproducties en besteedt sinds 2013 het merendeel van de orkestcapaciteit aan deze kerntaak. Het orkest, dat tot in 2014 onder de naam Holland Symfonia opereerde, richtte zich na een ingrijpende reorganisatie volledig op begeleiding van dansproducties en koos een nieuwe naam. Het Balletorkest heeft naar eigen zeggen de ambitie om het beste balletorkest van de wereld te worden.

Subsidieadvies

De Raad voor Cultuur adviseert Stichting Het Balletorkest een subsidiebedrag toe te kennen van € 3.550.000.

De raad heeft waardering voor het feit dat het orkest ondanks de enorme bezuinigingen in staat is gebleken om op niveau dansproducties van symfonische muziek te voorzien. De raad stelt vast dat het orkest minimale middelen heeft om naast de begeleiding van dansproducties activiteiten op het concertpodium te ontplooien als symfonieorkest voor de dans.

De aanvraag laat zien dat het orkest ruime ervaring heeft met innovatieve, educatieve activiteiten. Het bereik van het educatieprogramma blijft niettemin beperkt door de geringe orkestcapaciteit. Hierdoor zijn er, anders dan via de dansgezelschappen, weinig andere mogelijkheden voor publieksontwikkeling.

Hoewel de financiële huishouding op orde is, ziet de raad dat er weinig ruimte is voor nieuwe projecten en inkomsten. Hij adviseert om te onderzoeken hoe intensivering van samenwerkingsverbanden met andere partijen de positie van de instelling kan versterken.

Beoordeling

Kwaliteit

De raad heeft waardering voor het feit dat het orkest ondanks de forse bezuinigingen nog steeds in staat is om op niveau dansproducties van symfonische muziek te voorzien. Het orkest heeft een grote reorganisatie achter de rug; sinds 2013 heeft het door zijn taakversmalling slechts 45 musici in dienst, die een 70%-aanstelling hebben. Eventuele aanvulling geschiedt met freelancers. Het orkest kreeg per 1 januari 2013 een nieuwe chef-dirigent, die ook muzikaal leider is van Het Nationale Ballet. De verbinding met het balletgezelschap is hierdoor hechter geworden. De komende periode wordt de chef-dirigent ook muzikaal adviseur van het Nederlands Dans Theater, zodat Het Balletorkest ook met dat dansgezelschap een duurzame band opbouwt.

Het Balletorkest manifesteert zich ook voor de komende periode duidelijk als een orkest voor de dans. In de aanvraag is er sprake van een groot aantal nieuwe of hernieuwde samenwerkingen, zoals met Scapino Ballet, de Nederlandse Dansdagen en ICK Amsterdam.

De aanvraag laat een beperkte strategie zien om toe te lichten hoe het orkest, met musici die hoofdzakelijk in de orkestbak spelen, de kwaliteit van de activiteiten in de toekomst waarborgt en de motivatie van de musici behoudt. Aangezien het orkest geen zelfstandige concerttaak meer heeft, zal dit een blijvend aandachtspunt zijn. De raad is verheugd dat Het Balletorkest in zijn aanvraag enkele manieren vermeldt om de spelkwaliteit te handhaven of

verder te ontwikkelen, maar stelt tegelijkertijd vast dat deze mogelijkheden begrensd zijn – gezien de middelen van het orkest.

Educatie en participatie
Sinds de oprichting in 2002 van Holland Symfonia is het orkest sterk geweest in het initiëren van originele en vernieuwende producties met een educatief doel. Met het huidige profiel onderneemt het orkest naast de dansproducties een aantal in het oog springende educatieve activiteiten, gericht op muziek en dans.

De aanvraag laat zien dat het orkest ruime ervaring heeft met innovatieve, educatieve activiteiten. Het orkest weet een goede mix te creëren van activiteiten die muziek met dans combineren. De raad waardeert de initiatieven voor een jaarlijks participatieproject. Ook de ontwikkeling van een educatief aanbod voor dans en muziek in Europees verband, met Europese subsidie, beoordeelt de raad als positief. Het bereik van educatie blijft wat beperkt door de geringe orkestcapaciteit. Daarnaast is de raad positief over de mogelijkheden die het orkest jonge dirigenten biedt om ervaring op te doen.

Maatschappelijke waarde

Publieksbereik
Voor het publieksbereik is het orkest grotendeels afhankelijk van de dansgezelschappen. Door de beperkte bureaucapaciteit en de taakomschrijving van Het Balletorkest zijn er nauwelijks mogelijkheden om op andere wijze aan publieksontwikkeling te werken. De raad is verheugd dat het orkest meldt dat het intensiever gaat samenwerken met Het Nationale Ballet en ziet dan ook mogelijkheden om een breed publiek te bereiken voor de dansproducties.

Ondernemerschap
Het orkest is voor zijn ondernemerschap grotendeels afhankelijk van de planning en de activiteiten van Het Nationale Ballet. Hoewel de financiële huishouding op orde is, ziet de raad dat er weinig ruimte is voor nieuwe projecten en inkomsten.

Het orkest geeft in zijn aanvraag aan dat het aan de grenzen van zijn capaciteit zit, door de beperkte middelen. De raad heeft waardering voor de initiatieven die het orkest neemt om die te verbeteren. Maar de genoemde plannen in de aanvraag verkeren veelal nog in een verkennende fase.

De afgelopen periode is duidelijk geworden dat de omvang van de basisbezetting van Het Balletorkest voor een aantal dansvoorstellingen van Het Nationale Ballet niet toereikend was. Het inhuren van extra musici leidde tot extra financiële lasten bij Het Nationale Ballet, waarvoor dit gezelschap meer subsidie aanvraagt.

De raad is verheugd dat Het Balletorkest en Het Nationale Ballet de komende periode plannen maken om intensiever samen te werken. De raad juicht het toe dat Het Balletorkest onderzoekt hoe het in samenwerking met andere partijen zijn positie in financiële, organisatorische en artistieke zin kan versterken. Daarbij is Nationale Opera & Ballet, waarvan Het Nationale Ballet deel uitmaakt, de meest voor de hand liggende partij.

De raad concludeert uit de aanvraag dat het orkest de principes van de Governance Code Cultuur onderschrijft, maar mist een verdere uitwerking.

Het Gelders Orkest

€ 0
geadviseerd subsidiebedrag

€ 3.560.000
gereserveerd subsidiebedrag

€ 3.560.000
gevraagd subsidiebedrag

De aanvraag is gebaseerd op artikel 3.15 van de Subsidieregeling culturele basisinfrastructuur 2017 – 2020.

Stichting Het Gelders Orkest (hierna: Het Gelders Orkest) verzorgt het aanbod van symfonische muziek in de provincie Gelderland. Het orkest richt zich op symfonisch repertoire van de 17e tot en met de 21e eeuw en cross-overs, onder leiding van een chef-dirigent en een aantal gastdirigenten. Het Gelders Orkest hanteert diverse concertformules voor verschillende doelgroepen en ontplooit ook initiatieven voor buiten de concertzaal. Het orkest heeft naar eigen zeggen de ambitie om op topniveau te musiceren.

Subsidieadvies

De Raad voor Cultuur adviseert Stichting Het Gelders Orkest geen subsidiebedrag toe te kennen, tenzij de instelling aan de volgende voorwaarden voldoet.

- **De instelling maakt samen met het Orkest van het Oosten een plan dat voorziet in één duurzame en kwalitatief hoogwaardige symfonische voorziening in de regio Oost, die ingaat in 2019.**
- **De opstelling en begeleiding van het plan komen in handen van een externe deskundige te liggen.**

De raad adviseert na twee jaar opnieuw te beoordelen of de orkesten erin geslaagd zijn om de middelen te bundelen voor één duurzame symfonische voorziening in de regio Oost.

De raad heeft waardering voor de manier waarop Het Gelders Orkest zich na een aanzienlijke bezuiniging heeft gemanifesteerd. Met een diversiteit aan activiteiten, nieuwe concertformules en educatieve activiteiten functioneert het orkest naar behoren. De raad heeft vraagtekens bij de levensvatbaarheid van de plannen voor de periode 2017 – 2020. Het spelniveau en de repertoirekeuze komen onder druk te staan door de beperkte financiële middelen. Een overtuigende strategie om deze situatie in artistieke en bedrijfsmatige zin aan te pakken, vindt de raad niet in de aanvraag terug.

De raad ziet door het sombere financiële perspectief geen toekomst voor Het Gelders Orkest als zelfstandig orkest. Samen met het Orkest van het Oosten ziet de raad wel potentie om één hoogwaardige en duurzame symfonische voorziening vorm te geven die voldoende middelen heeft.

Voor een toelichting op het geadviseerde subsidiebedrag verwijst de raad naar de inleiding.

Beoordeling

Kwaliteit

Het Gelders Orkest heeft zich in de afgelopen subsidieperiode moeten herpakken na fikse bezuinigingen op de rijkssubsidie. De raad waardeert de wijze waarop het orkest dat heeft gedaan. Het orkest heeft zich ingespannen om een breed palet aan activiteiten te blijven bieden met een doorgaans goed uitvoeringsniveau, en om nieuwe concertformules te ontwikkelen, zoals cross-over projecten en de aanwezigheid bij evenementen in de provincie. De raad constateert echter dat de afgelopen periode meer uitvoeringen van een wisselend niveau kende dan de periode daarvoor.

Het Gelders Orkest wist de afgelopen periode gevestigde namen en veelbelovend talent aan zich te binden. Het orkest zorgde ook voor kwalitatief hoogstaande begeleidingen van de

Nederlandse Reisopera. Daarnaast functioneerde het orkest als een gewaardeerd partner voor de begeleiding van regionale amateurkoren. Ook was het geregeld te horen op podia buiten de regio, zoals de Ziggo Dome, TivoliVredenburg en Paradiso.

De raad waardeert het dat Het Gelders Orkest in zijn aanvraag een brede programmering presenteert in de regio en daarnaast voor een klein aantal bijzondere concerten afreist naar andere plekken in Nederland. Hij vindt het positief dat het orkest de komende periode – naast de reguliere symfonische programmering – meer gaat inzetten op cross-overs en evenementen om de zichtbaarheid in de regio te bevorderen. Het orkest noemt een aantal sterke samenwerkingspartners, zoals Introdans.

De raad kan uit de aanvraag nauwelijks opmaken wat de artistieke visie is van Het Gelders Orkest en hoe het deze invult met programmalijnen en artistieke kaders. Hij haalt er wel uit dat Het Gelders Orkest ambieert om op topniveau te musiceren. De raad ziet in de aanvraag geen uitgewerkte strategie om de orkestkwaliteit te bevorderen.

Educatie en participatie
Het Gelders Orkest heeft naar de mening van de raad een overtuigende visie op educatie en een effectief en doordacht beleid. De activiteiten zijn veelzijdig en hebben een groot bereik bij verschillende doelgroepen. Het Gelders Orkest heeft een doorlopende leerlijn ontwikkeld en werkt samen met culturele partners uit de regio, waaronder het Orkest van het Oosten, theatergezelschap Oostpool en jeugdtheatergroep Kwatta. Het orkest onderneemt ook activiteiten voor muziekbeoefening van amateurs.

Het orkest biedt talentvolle musici de mogelijkheid om als orkestmusicus of solist ervaring op te doen. De raad kijkt met belangstelling naar de ontwikkelingen van de proeftuinen in Oost-Nederland, waarmee diverse culturele partners aan meer talenten kansen willen geven.

Maatschappelijke waarde

Publieksbereik
De raad ziet dat Het Gelders Orkest met weloverwogen concertformules een breed publiek weet te bereiken. De bezoekersaantallen zijn gestegen van ruim 102.000 in 2013 naar 121.000 in 2014. Op basis van marktonderzoek heeft het orkest zijn doelgroepenbeleid gedetailleerd in kaart gebracht en een aantal op de diverse doelgroepen afgestemde producten uitgewerkt.

Voor de komende periode vindt de raad de marketingstrategie doordacht en de ambities over het algemeen realistisch; de organisatie verwacht namelijk een gestage groei naar 123.000 bezoekers in 2020. Minder duidelijk is de aanvraag als het gaat om de achterliggende prijsstrategie en welk specifiek repertoire er aan bod komt bij de verschillende doelgroepen. Ook de relatie tussen de inspanningen om publiek uit Duitsland te bereiken en de daadwerkelijke opbrengst daarvan roept vragen op bij de raad.

Ondernemerschap
De raad maakt zich zorgen over de toekomstige financiële positie van Het Gelders Orkest, vanwege de weinig realistische ambitie om meer eigen inkomsten te verwerven. Het orkest zit nu al aan de grens van zijn financiële mogelijkheden; door bezuinigingen op de rijkssubsidie in 2013 zijn de contracten van de musici gereduceerd met 40 procent om hetzelfde activiteitenniveau te kunnen blijven bieden. Verder bezuinigen op de formatie vindt de raad onwenselijk. Daar komt bij dat vanaf 2021 de provinciale bijdrage verdwijnt. De raad meent dat Het Gelders Orkest vanaf 2021 niet kan voortbestaan zonder een substantiële stijging van andere inkomstenbronnen.

Als gevolg van het sombere financiële perspectief ziet de raad op termijn geen toekomst voor Het Gelders Orkest als zelfstandig orkest. De middelen voor een duurzame symfonische orkestvoorziening in de regio Oost zijn nu te versnipperd. De raad ziet wel potentie in het vormgeven van één kwalitatief hoogwaardige symfonische voorziening met het Orkest van het Oosten, zodat het nieuwe orkest voldoende middelen heeft om onderscheidend te opereren,

de spelkwaliteit op niveau te houden en de musici een contract van substantiële omvang aan te bieden. Het orkest omschrijft in de aanvraag de eerste aanzetten daartoe en wil verder onderzoeken hoe het de samenwerking met het Orkest van het Oosten beter kan laten renderen. De raad juicht dit uiteraard toe.

De instelling heeft enkele gelieerde stichtingen en beheert een aantal bv's. Voor een compleet beeld van het ondernemerschap en de financiële positie van Het Gelders Orkest acht de raad het verstandig om inzage te krijgen in de activiteiten en de baten en lasten van de bv's.

De raad merkt op dat Het Gelders Orkest de Governance Code Cultuur goed naleeft, hetgeen onder meer blijkt uit aandacht voor diversiteit en expertisegebieden in de samenstelling van de raad van toezicht.

Koninklijk Concertgebouworkest

€ 6.952.000
geadviseerd subsidiebedrag

€ 7.177.000
gevraagd subsidiebedrag

De aanvraag is gebaseerd op artikel 3.15 en in samenhang met artikel 3.19 lid 2 van de Subsidieregeling culturele basisinfrastructuur 2017 – 2020.

Stichting Koninklijk Concertgebouworkest (hierna: Koninklijk Concertgebouworkest) geeft als symfonieorkest wereldwijd uitvoeringen van orkestmuziek op de belangrijkste podia, onder leiding van de beste dirigenten en op het hoogste niveau. Het orkest richt zich op een breed, (inter)nationaal publiek en heeft als thuisbasis het Koninklijk Concertgebouw in Amsterdam. Het Koninklijk Concertgebouworkest profileert zich naar eigen zeggen als het internationale boegbeeld van de Nederlandse cultuur- en orkestensector; de activiteiten in Amsterdam vormen de basis voor de rol van Nederlands ambassadeur voor internationale excellentie.

Subsidieadvies

De Raad voor Cultuur adviseert Stichting Koninklijk Concertgebouworkest een subsidiebedrag toe te kennen van € 6.952.000. De subsidie is inclusief de toeslag van 10% voor een instelling die zich internationaal onderscheidt door een excellent uitvoeringsniveau en zich profileert op de relevante internationale concertpodia.

De raad ziet het Koninklijk Concertgebouworkest als het boegbeeld van het Nederlandse orkestenbestel. Het orkest weet een excellent spelniveau te combineren met een spraakmakend repertoire en interessante programmakeuze. Het orkest behoort tot de wereldtop en weet vanuit duidelijke artistieke kaders uitstekende dirigenten, solisten en componisten aan zich te binden. Het Koninklijk Concertgebouworkest heeft zijn ambitieuze visie geloofwaardig en consequent vertaald in de programmering en activiteiten. Daarbij ziet de raad meer kansen voor het orkest om zijn voortrekkersrol binnen de sector nadrukkelijker te spelen.

De raad waardeert de verbreding van het publieksbereik die het Koninklijk Concertgebouworkest nastreeft, maar moedigt het orkest wel aan om aan publieksontwikkeling te blijven doen. Het Koninklijk Concertgebouworkest maakt zich zorgen over zijn financiële basis en vreest dat het met de huidige middelen zijn toppositie niet kan vasthouden. De raad begrijpt deze zorg, maar had van het orkest een beter uitgewerkte strategie bij tegenvallende inkomsten verwacht.

Beoordeling

Kwaliteit

De raad oordeelt positief over de constant hoge artistieke prestaties van het Koninklijk Concertgebouworkest: het orkest heeft een excellent spelniveau en is internationaal erkend als topsymfonieorkest. Ook heeft de raad waardering voor de jaarlijkse begeleiding van De Nationale Opera.

Het Koninklijk Concertgebouworkest heeft de afgelopen periode een gidsfunctie vervuld in de orkestensector door vooral kwalitatief hoogwaardige uitvoeringen van symfonische muziek te geven en enkele nieuwe formats te ontwikkelen. De raad heeft er vertrouwen in dat het Koninklijk Concertgebouworkest dit beleid de komende periode voortzet. Daarbij verwacht hij dat het orkest zich als boegbeeld van de Nederlandse cultuursector nadrukkelijker gaat richten op een innovatieve repertoire- en programmakeuze en dat het daarin leiderschap toont in de orkestensector.

Het orkest heeft de activiteiten voor de volgende BIS-periode van duidelijke artistieke kaders

voorzien. Het Koninklijk Concertgebouworkest noemt een interessante mix van solisten, dirigenten en componisten, die bestaat uit gevestigde namen en musici die net internationaal doorgebroken zijn. Daarnaast vermeldt het Koninklijk Concertgebouworkest een aantal bijzondere projecten, zoals de complete reeks symfonieën van Mahler en Bruckner onder leiding van de nieuwe chef-dirigent.

De raad is verheugd dat een serie als 'Essentials', bedoeld voor jongere concertbezoekers, nu een vast onderdeel van de programmering is geworden. Met de serie 'Horizon' betrekt het Koninklijk Concertgebouworkest meer disciplines bij symfonische muziek en werkt het samen met sterke partners, een ontwikkeling die de raad ook positief waardeert. Het orkest doet de komende drie jaar alle 28 landen van de Europese Unie aan en is jaarlijks te gast in de Verenigde Staten en Azië; de raad heeft waardering voor deze zichtbaarheid van het Koninklijk Concertgebouworkest in het buitenland.

Educatie en participatie
Het Koninklijk Concertgebouworkest vervult in afstemming met andere instellingen slechts een aanvullende rol binnen het aanbod van educatieve activiteiten in Amsterdam. De binnenschoolse educatie heeft het orkest de afgelopen BIS-periode grotendeels overgelaten aan het Nederlands Philharmonisch Orkest, dat educatieve activiteiten via het programma 'NedPhO GO!' aanbiedt in Amsterdam.

Voor de nieuwe periode heeft het Koninklijk Concertgebouworkest ervoor gekozen zich vooral te richten op educatieve apps voor scholen en enkele familieconcerten. De raad vindt deze keuze verdedigbaar en passend bij het profiel van de instelling. De raad oordeelt bovendien positief over de meerwaarde die de educatieve apps bieden.

De raad vindt de orkestacademie van het Koninklijk Concertgebouworkest een belangrijke functie vervullen voor talentontwikkeling: studenten van Nederlandse conservatoria kunnen op topniveau stage lopen en stromen daarna geregeld door naar een vaste baan in het orkest. Jaarlijks zijn er circa zeven plekken in de orkestacademie beschikbaar. Daarnaast geeft het Koninklijk Concertgebouworkest dirigenten in opleiding kansen om ervaring op te doen. De raad waardeert het ook dat het Koninklijk Concertgebouworkest met buitenlandse orkestacademies samenwerkt en de komende vijf jaar een uitwisselingsprogramma heeft met de orkestacademie van KwaZulu Natal Philharmonic, dat jonge musici uit Zuid-Afrika diverse masterclasses en bijeenkomsten aanbiedt in Pretoria en Amsterdam.

Maatschappelijke waarde

Publieksbereik
Het Koninklijk Concertgebouworkest weet een groot publiek te trekken door een gevarieerd marketingbeleid en een afwisselende programmering. Het orkest heeft diverse formats ontwikkeld voor specifieke doelgroepen, zoals de serie 'Essentials' en 'RCO Club Nights', die zich beide richten op een jonger publiek. De raad heeft er vertrouwen in dat het Koninklijk Concertgebouworkest verschillende formules en concepten verder kan uitbouwen en daarmee een breed publiek bereikt.

Het Koninklijk Concertgebouworkest verwacht een lichte groei van het aantal bezoekers: van ruim 198.000 in 2014 naar 210.000 in de periode 2017 – 2020. Dit aantal is ruim twee keer zo hoog als gemiddeld bij andere symfonieorkesten. Het orkest geeft ruim twee derde van de concerten in Amsterdam en een derde in het buitenland, een verhouding die de raad vindt passen bij het internationale profiel. Verder is de zaalbezetting opvallend hoog in Amsterdam, een prestatie die de raad positief beoordeelt.

De raad is minder enthousiast over de beperkte rol die het Koninklijk Concertgebouworkest in de orkestensector voor publieksontwikkeling wil vervullen; het orkest richt zich voor 2017 – 2020 vooral op het behouden van bestaand publiek en het aantrekken van jongere bezoekers. De raad vindt dat de instelling te pessimistisch is over de opbrengst van openluchtconcerten, cross-overs en activiteiten buiten de concertzaal, waarvan het orkest

beweert dat deze luisteraars of bezoekers nooit naar concerten uit de reguliere programmering zullen gaan. De raad meent dat deze activiteiten de zichtbaarheid van het orkest vergroten en dat het Koninklijk Concertgebouworkest daarmee zijn voortrekkersfunctie in het culturele leven in Nederland kan benadrukken.

Ondernemerschap
De raad complimenteert het Koninklijk Concertgebouworkest met de wijze waarop het zijn ondernemerschap vormgeeft. De organisatie acteert zeer professioneel en alle gremia binnen de organisatie werken gedreven aan het artistieke eindproduct. Het orkest weet als enige orkest in de BIS net zo veel eigen inkomsten te behalen als de subsidie van het Rijk en de gemeente Amsterdam bedragen.

De raad deelt de zorgen van het Koninklijk Concertgebouworkest dat de salarissen sinds 2009 niet zijn geïndexeerd. De raad begrijpt dat het orkest zijn internationale positie wil behouden en dat het, ook voor toekomstige musici, een aantrekkelijke werkplek wil bieden met een bijbehorend passend salaris. Voor de periode 2017 – 2020 is niet aan de orde dat de rijkssubsidie oploopt naar 8 miljoen euro in 2020. De raad is dan ook van mening dat de aanvraag onvoldoende duidelijk maakt wat de strategie van het Koninklijk Concertgebouworkest is bij tegenvallende inkomsten. De raad ziet overigens in de aanvraag of begroting niet direct hoe het orkest voor de salariëring van de directie de Wet normering topinkomens (WNT) toepast.

De raad waardeert het dat het Koninklijk Concertgebouworkest als een van de weinige aanvragende orkesten duidelijk uitwerkt hoe het voldoet aan de Code Culturele Diversiteit. Maar de raad betreurt het dat het orkest in de aanvraag niet duidelijk maakt of en hoe het huidige bestuursmodel voldoet aan de Governance Code Cultuur.

Metropole Orkest

€ 3.000.000
geadviseerd subsidiebedrag

€ 3.500.000
gevraagd subsidiebedrag

De aanvraag is gebaseerd op artikel 3.18 en in samenhang met artikel 3.15 van de Subsidieregeling culturele basisinfrastructuur 2017 – 2020.

Stichting Metropole Orkest (hierna: Metropole Orkest) is een pop- en jazzorkest met een symfonische bezetting dat een breed repertoire aanbiedt onder leiding van een chef-dirigent en een aantal gastdirigenten. Het Metropole Orkest wil als orkest voor pop-, jazz- en wereldmuziek een internationaal erkende, leidende positie innemen en bijdragen aan de ontwikkeling van orkestrale niet-klassieke muziek. Het orkest programmeert en produceert eigen producties en concerten en speelt daarnaast op festivals en op uitnodiging van internationaal befaamde artiesten.

Nadat het Metropole Orkest lange tijd onderdeel was geweest van het Muziekcentrum van de Omroep, werd het in 2013 zelfstandig en kreeg het een tijdelijke rijkssubsidie. Het orkest bracht in 2013 de contracten van de musici terug naar 50 procent. Het Metropole Orkest kon met de tijdelijke subsidie concerten en producties blijven realiseren en een aanvraag voor de BIS voorbereiden voor de periode 2017 – 2020.
Subsidieadvies

De Raad voor Cultuur adviseert Stichting Metropole Orkest een subsidiebedrag toe te kennen van € 3.000.000, op voorwaarde dat de instelling de aanvraag aanvult met:

- **Een sluitende begroting, die uitgaat van het integrale, ingediende activiteitenplan.**
- **Een realistische en verder uitgewerkte strategie om de eigen inkomsten te vergroten.**

De raad waardeert het Metropole Orkest als pop- en jazzorkest met een veelzijdig repertoire. Het presenteert in de aanvraag voor de komende periode heldere programmalijnen en interessante samenwerkingen.

De raad vindt de activiteiten voor educatie in de aanvraag mager uitgewerkt. Hij verwacht van een BIS-instelling op dit gebied meer ambitie. De raad waardeert de inspanningen om een breed en diverser publiek te bereiken, vooral de online activiteiten. Maar hij verwacht van het orkest een duidelijke strategie en rijkere visie.
De raad vindt het ondernemerschap van het Metropole Orkest onvoldoende ambitieus. De financiële positie is zwak en het orkest toont nauwelijks aan hoe het deze de komende periode wil versterken.

Beoordeling

Kwaliteit
De raad is van mening dat het Metropole Orkest een aansprekend en breed repertoire biedt: het speelt pop-, jazz-, film- en wereldmuziek. Het orkest is aanwezig op verschillende festivals, waaronder het Holland Festival, de Uitmarkt en het Knoop in je Zakdoek Gala. Verder werkt het orkest mee aan commerciële projecten, zoals cd- en dvd-opnames en commercials.

Het orkest heeft volgens de raad de afgelopen twee jaar laten zien goede keuzes te maken op het gebied van samenwerking met spraakmakende artiesten. Zo ontving het Metropole Orkest voor het zelf geïnitieerde project met Snarky Puppy een Grammy in de categorie ‘best contemporary instrumental album’. De raad constateert dat het Metropole Orkest projecten onderneemt die passen bij zijn signatuur, zoals optredens met Laura Mvula tijdens de BBC Proms en een concert in Paradiso dat wereldwijd in bioscopen werd vertoond.

Het Metropole Orkest presenteert voor de komende periode heldere artistieke kaders en interessante samenwerkingen. Het orkest onderscheidt vier verschillende programmalijnen, met als zwaartepunt programma's waarin het zelf leidend is. Verder zijn er projecten die verschillende culturen bij elkaar brengen, het presenteren van niet-klassiek erfgoed en concerten met laagdrempelige muziek, bedoeld als kennismaking met de wereld van muziek en het orkest. Het Metropole Orkest geeft aan dat het met een flexibele programmering op de actualiteit inspeelt, een visie die de raad gerechtvaardigd vindt en passend bij het profiel van het orkest.

Het Metropole Orkest heeft de ambitie om op topniveau te musiceren en ambieert een leidende, internationale positie als pop- en jazzorkest. Uit de aanvraag kan de raad niet direct opmaken hoe het orkest deze positie wil bereiken en behouden. Het valt de raad verder op dat het Metropole Orkest de eigen concerten en producties vanaf 2017 behoorlijk wil verminderen ten opzichte van 2014. Het aantal concerten buiten de standplaats gaat van 48 naar 40, binnen de standplaats van 22 naar 10 en internationale activiteiten gaan van 9 naar 2 per jaar. De raad mist in de aanvraag een argumentatie voor deze koerswijziging.

Educatie en participatie
De raad vindt het activiteitenplan voor educatie en participatie mager uitgewerkt, onvoldoende met cijfers onderbouwd en summier van omvang. Het Metropole Orkest meldt in de aanvraag dat er geen middelen zijn om de educatieve activiteiten uit te breiden. De raad vindt echter dat een BIS-instelling de verplichting heeft om deze activiteiten op een hoger niveau te brengen.

Het Metropole Orkest heeft naar de mening van de raad een interessant initiatief genomen om talent te stimuleren. De net opgerichte Metropole Academy biedt aan minimaal 320 studenten uit verschillende disciplines van de Nederlandse conservatoria de kans om in projecten van het orkest mee te werken. Studenten leren naast musiceren andere vaardigheden, zoals het maken van arrangementen. Jaarlijks zijn er vier programma's in het kader van deze Metropole Academy, die overigens extern gefinancierd is.

Maatschappelijke waarde

Publieksbereik
Het orkest bereikt met zijn activiteiten een breed publiek. Voorheen lag de marketing van het orkest bij de omroeporganisaties, sinds 2013 heeft het Metropole Orkest een eigen marketingafdeling. Het orkest meldt in de aanvraag dat het jaarlijks 80.000 mensen bereikt via concerten en 1,5 miljoen via het eigen YouTube-kanaal.

De aanvraag geeft weliswaar een beeld van de gewenste groei van het publiek, maar het activiteitenplan geeft weinig prijs over de marketingstrategieën en over de samenstelling en diversiteit van het publiek. De raad acht het van belang dat het orkest blijk geeft van een duidelijkere koppeling tussen de publieksprofielen en de beoogde programmalijnen. Daarnaast ziet de raad geen onderbouwing van het orkest om te groeien van ruim 40.000 betalende bezoekers in 2014 naar 55.000 in 2017.

De raad waardeert de inzet van de traditionele media in combinatie met online activiteiten, zoals het streamen van producties, de Metropole-app en het bereik via YouTube. Verder stelt de raad vast dat het Metropole Orkest de samenwerking met vijf steden (Amsterdam, Rotterdam, Utrecht, Eindhoven en Groningen) bestendigt om daar een vast publiek op te bouwen en spreiding van de activiteiten in het land te realiseren.

Ondernemerschap
De raad vindt het ondernemerschap van het Metropole Orkest onvoldoende ambitieus. Het verbaast de raad dat het orkest ervoor kiest om het aantal programma's vanaf 2017 omlaag te brengen ten opzichte van 2014 en toch een subsidiebedrag van 3,5 miljoen euro aan te vragen, een even hoog bedrag als het in 2014 kreeg. De raad vindt dat het orkest de voorgestelde activiteiten wel degelijk kan realiseren met een subsidiebedrag van 3 miljoen euro. Met de

geraamde groei van het aantal betalende bezoekers zou de raad een forse stijging van de publieksinkomsten verwachten, in plaats van de flinke daling die het orkest in de begroting heeft opgenomen.

De raad vindt de consequenties die het orkest verbindt aan het maken van een sluitende begroting onaanvaardbaar: een verdergaande reductie van het aantal programma's en het staken van de ontwikkeling van educatieve activiteiten. Ook het halveren van de projecten van de Metropole Academy is niet nodig, aangezien deze extern gefinancierd zijn.

De aanvraag vermeldt vrijwel niets over het personeelsbeleid en het werkgeverschap, terwijl de musici de afgelopen periode fors hebben moeten inleveren op hun aanstelling en hun toekomst deels onzeker is. De raad vindt het in dit licht ongepast dat de directeur de afgelopen periode een salaris heeft verdiend dat hoger is dan het bedrag dat volgens de Wet normering topinkomens geldt. Het Metropole Orkest werkt ook niet verder uit hoe het de Governance Code Cultuur naleeft.

De raad verwacht een nieuwe sluitende begroting met een beter ontwikkeld en realistisch verdienmodel, inclusief een goed uitgewerkt sponsorplan en een realistische raming van de publieksinkomsten. Het Metropole Orkest dient daarbij oog te hebben voor de verhouding tussen de kosten van de staf en die van de musici, de mogelijkheden van private middelen en sponsoring en het aantal concerten per productie; het orkest speelt nu een programma gemiddeld nog geen twee keer.

NedPhOINKO

€ **10.160.000**
geadviseerd subsidiebedrag

€ **10.191.000**
gevraagd subsidiebedrag

De aanvraag is gebaseerd op artikel 3.16 en in samenhang met artikel 3.15 van de Subsidieregeling culturele basisinfrastructuur 2017 – 2020.

Stichting Nederlands Philharmonisch Orkest bestaat uit het Nederlands Philharmonisch Orkest (hierna: NedPhO) en het Nederlands Kamerorkest (hierna: NKO). Het NedPhO|NKO begeleidt per seizoen minimaal zes operaproducties van De Nationale Opera en verzorgt symfonisch aanbod in Amsterdam en Haarlem.

Als operaorkest heeft het NedPhO een internationale status verworven. Daarnaast presenteert het NedPhO symfonische muziek voor een inmiddels groot eigen publiek. Met dit profiel, in combinatie met programma's voor educatie en talentontwikkeling, neemt het NedPhO|NKO naar eigen zeggen zijn verantwoordelijkheid voor de toekomst van de klassieke muziek en de borging én verbreding van het publiek.

Subsidieadvies

De Raad voor Cultuur adviseert Stichting Nederlands Philharmonisch Orkest een subsidiebedrag toe te kennen van € 10.160.000, op voorwaarde dat de instelling de aanvraag aanvult met een uitgewerkt plan voor de positionering en het profiel van het Nederlands Kamerorkest.

De raad is enthousiast over de begeleiding door het NedPhO van de operaproducties van De Nationale Opera en over de eigen concertseries in Amsterdam en Haarlem. De uitvoeringen en concerten zijn van een hoog niveau en het orkest weet een breed publiek aan zich te binden. De raad plaatst kanttekeningen bij de wijze waarop het NKO zich positioneert en is nog niet overtuigd van de artistieke meerwaarde van dit kamerorkest.

Volgens de raad vervult het NedPhO zijn educatieve taak uitstekend; het orkest speelt hierin een toonaangevende rol binnen de orkestensector. Hoewel het ondernemerschap in grote lijnen in orde is, zet de raad vraagtekens bij de haalbaarheid van het ambitieuze sponsorplan.

Beoordeling

Kwaliteit
NedPhO
De raad heeft waardering voor de wijze waarop het NedPhO zijn veelzijdige taak uitvoert. Het orkest begeleidt op overtuigende wijze de producties van De Nationale Opera en werkt efficiënt en succesvol samen met deze organisatie. De afgelopen periode heeft het orkest laten horen dat het op uitstekende wijze kan bijdragen aan operavoorstellingen en heeft het daarvoor ook internationale erkenning gekregen. De spelkwaliteit van het NedPhO op het podium en in de orkestbak is van een constant hoog niveau. De raad heeft er vertrouwen in dat het NedPhO de komende BIS-periode op hetzelfde niveau de operaproducties begeleidt.

De symfonische concerten in Haarlem en het Koninklijk Concertgebouw die het NedPhO zelf produceert en uitvoert, hebben volgens de raad aansprekende formats. Met onder andere koepelconcerten, zondagmatinees en specials, zoals een filmconcert als 'The Firebird', weet het orkest een breed en verjongend publiek aan zich te binden. Door de verschillende programma's heeft het orkest een eigen signatuur in het Koninklijk Concertgebouw in Amsterdam ontwikkeld. Hoewel de aanvraag weinig onderbouwing laat zien van de artistieke visie en kaders, gaat de raad ervan uit dat het NedPhO de concertactiviteiten op hetzelfde niveau blijft uitvoeren en tegelijkertijd blijft vernieuwen.

Nederlands Kamerorkest
De raad oordeelt positief over het spelniveau van het Nederlands Kamerorkest. Hij vindt de profilering en positionering van het orkest echter zwak: de raad vindt dat het NKO zich duidelijker kan positioneren met een uitgesproken profiel van een aantoonbare toegevoegde artistieke meerwaarde voor de sector en voor het NedPhO zelf. Overigens stelt de raad vast dat deze constatering ook in het vorige BIS-advies aan de orde is geweest.

Educatie en participatie
De raad heeft waardering voor de wijze waarop het orkest de activiteiten voor cultuureducatie en participatie ontwikkelt en uitvoert. Het NedPhO speelt in de orkestensector en in de stad Amsterdam een prominente rol. Het orkest heeft sterke samenwerkingspartners en experimenteert geregeld met nieuwe educatievormen. Het orkest trekt met kleine ensembles de wijken in en organiseert (familie)concerten in eigen huis. In de vorige BIS-periode vervulde het orkest ook voor het Koninklijk Concertgebouworkest de educatiefunctie en dit deed het op eminente wijze.

Met de projecten van NedPhO GO! bereikt het orkest diverse doelgroepen, in het bijzonder scholieren in Amsterdam. Het orkest werkt met een doorlopende leerlijn muziek en maakt een goed doordacht onderscheid tussen educatieve en participatie-activiteiten.

Maatschappelijke waarde

Publieksbereik
In de tot NedPhO-koepel getransformeerde Majellakerk beschikt het orkest over een uitstekende repetitieruimte, die ook dienstdoet als locatie voor kleinschalige voorstellingen en educatieve activiteiten. Met de coördinaten in Amsterdam-Oost heeft het orkest ervoor gekozen zich te vestigen in het multiculturele hart van de hoofdstad, een ontwikkeling die de raad toejuicht.

Het NedPhO hanteert een brede mix aan marketingmiddelen, die in de aanvraag helder beschreven worden en onderbouwd zijn met cijfers en onderzoek. Voor de symfonische concerten in Amsterdam heeft het NedPhO een eigen, divers samengesteld publiek weten op te bouwen. Het NedPhO ontwikkelt aantrekkelijke formats om nieuwe concertbezoekers te bereiken.

Voor de concertseries in Haarlem zou het orkest naar de mening van de raad meer inspanningen kunnen verrichten om het publieksbereik te vergroten. Voor het publieksbereik van de operaproducties is het NedPhO afhankelijk van de inspanningen van De Nationale Opera.

Ondernemerschap
De raad heeft in grote lijnen een positief beeld van het ondernemerschap van het NedPhO. De financiële huishouding van het NedPhO is op orde. Het verdienvermogen is, met het oog op de grote afhankelijkheid van rijkssubsidie, een aandachtspunt. Verder vindt de raad de veronderstelde toename van sponsorinkomsten en inkomsten uit private middelen ambitieus en stelt hij vraagtekens bij de haalbaarheid hiervan.

De taak van het NedPhO is veelomvattend. De raad vraagt daarom aandacht voor de relatief hoge werk- en prestatiedruk bij de orkestleden door de intensieve begeleiding van de operaproducties, in combinatie met de concerttaak en educatieve activiteiten. De raad dringt erop aan dat het NedPhO zich blijft opstellen als een goede werk- en opdrachtgever.

De raad is van mening dat de aanvraag weinig duidelijkheid biedt over de naleving van de Governance Code Cultuur.

Noord Nederlands Orkest

€ 6.090.000
geadviseerd subsidiebedrag

€ 6.306.900
gevraagd subsidiebedrag

De aanvraag is gebaseerd op artikel 3.15 van de Subsidieregeling culturele basisinfrastructuur 2017 – 2020.

Stichting Noord Nederlands Orkest (hierna: Noord Nederlands Orkest), met als thuisbasis Groningen, verzorgt concerten met een overwegend symfonisch repertoire in de regio Noord. Het orkest profileert zich met een veelzijdige programmering en focust op het bedienen van een breed publiek. Het Noord Nederlands Orkest houdt de symfonische uitvoeringspraktijk in de regio levend door avontuurlijke programma's op een hoog niveau te presenteren.

Subsidieadvies

De Raad voor Cultuur adviseert Stichting Noord Nederlands Orkest een subsidiebedrag toe te kennen van € 6.090.000.

De raad vindt dat het Noord Nederlands Orkest op overtuigende wijze een prikkelend aanbod van symfonische muziek biedt. De raad heeft waardering voor de wijze waarop het orkest zijn positie in het bestel waarmaakt door een eigenzinnige programmering en bijzondere projecten in de regio Noord. De raad constateert dat het orkest goed verankerd is in de regio.

Het orkest bereikt met goede educatieprogramma's verschillende doelgroepen. De raad vindt de inspanningen voor publieksbereik realistisch en waardeert de inventieve pogingen van het Noord Nederlands Orkest om met een brede programmering nieuwe publieksgroepen aan te boren. De financiële positie van het Noord Nederlands Orkest is stabiel.

Beoordeling

Kwaliteit

De raad is positief over de activiteiten van het Noord Nederlands Orkest en het uitvoeringsniveau van de concerten. De afgelopen periode heeft het orkest bewezen in staat te zijn met verschillende concertformats en avontuurlijk repertoire een breed publiek te bereiken.

Het orkest heeft de afgelopen periode een kwaliteitsslag gemaakt in spelniveau. Het Noord Nederlands Orkest bestaat uit een groep gemotiveerde en veelal jonge musici die met elan de verschillende concerten op de podia presenteren. Daarnaast weet het orkest met speciale programma's speelbeurten elders in het land te krijgen, wat zijn reputatie ten goede komt en het niveau hoog houdt.

De raad waardeert de breedte van het symfonische repertoire en het onderscheidende karakter ervan: het Noord Nederlands Orkest speelt regelmatig hedendaagse muziek en ontwikkelt concertprogramma's, waarin ook verbindingen met andere muziekgenres voorkomen, zoals jazz en pop. Het orkest speelt waar mogelijk in op de actualiteit en werkt regelmatig met solisten en dirigenten van een nieuwe generatie. Het orkest zoekt op innovatieve wijze verbinding met de regio en is een gewaardeerde partner voor festivals, evenementen en amateurkoren in het noorden.

Het Noord Nederlands Orkest heeft volgens de raad een onderscheidend profiel. Het orkest weet voor de komende BIS-periode zijn vooruitstrevende programmering in duidelijke artistieke kaders en met visie te presenteren. De raad is ervan overtuigd dat de instelling de artistieke plannen zal waarmaken.

Educatie en participatie

De educatieve activiteiten van het Noord Nederlands Orkest vindt de raad van een goed niveau. Het Noord Nederlands Orkest is effectief in het bereiken van verschillende doelgroepen en zorgt ervoor dat een substantieel aantal bewoners van de regio Noord kan deelnemen aan educatieve projecten. Het orkest richt zich met maatwerk op alle groepen van basisscholen in de noordelijke provincies, het speciaal onderwijs en het voortgezet onderwijs. Daarnaast organiseert het workshops en ontwikkelt het speciaal lesmateriaal bij jeugdconcerten.

Het Noord Nederlands Orkest omschrijft in de aanvraag duidelijk zijn plannen voor het educatieprogramma in de drie noordelijke provincies en de samenwerkingsverbanden waarmee het dit wil realiseren. De raad vindt het positief dat naast de bestaande activiteiten het Noord Nederlands Orkest een samenwerking is gestart met het Leerorkest Groningen en het Frysk Leerorkest, die basisschoolleerlingen uit alle lagen van de bevolking in staat stellen een instrument te leren bespelen.

Maatschappelijke waarde

Publieksbereik
Het Noord Nederlands Orkest heeft het bezoekersaantal voor zijn kernactiviteiten de afgelopen jaren stabiel weten te houden met circa 65.000 bezoekers per jaar. Het orkest kent een gedegen marketingbeleid. De raad ziet ook dat de pogingen van het orkest om met cross-overs nieuwe publieksgroepen aan te boren, de afgelopen periode tot een positief resultaat hebben geleid. Bij sommige kleine zalen bleek het voor het Noord Nederlands Orkest lastiger om voldoende publiek te trekken. Het orkest is regelmatig te gast bij concertzalen in de Randstad, zoals het Koninklijk Concertgebouw in Amsterdam, TivoliVredenburg in Utrecht en de Doelen in Rotterdam.

De raad vindt de inspanningen voor het vergroten van het publieksbereik realistisch; die gaan uit van een lichte stijging bij verschillende concertformules naar 67.500 bezoekers in 2020. De raad waardeert de wijze waarop het Noord Nederlands Orkest de artistieke kaders koppelt aan de doelstellingen om het vaste publiek te behouden en nieuw publiek te bereiken. De raad heeft er vertrouwen in dat het Noord Nederlands Orkest de doelstellingen zal behalen.

Ondernemerschap
De financiën van het Noord Nederlands Orkest zijn stabiel. Het orkest neemt weinig zakelijke risico's. De activiteiten en doelstellingen zijn overwegend goed gekwantificeerd en realistisch. Het activiteitenplan is gericht op vergroting van de eigen inkomsten, geïllustreerd door een matrix die de relatie tussen product en publiek duidelijk maakt. Als kanttekening merkt de raad op dat het verdienvermogen van het Noord Nederlands Orkest beperkt blijft en dat de afhankelijkheid van rijkssubsidie hoog blijft.

Het valt de raad op dat de noordelijke provincies, zeker in vergelijking met andere provincies, nauwelijks structurele financiële bijdragen leveren aan het orkest in de eigen regio. De raad adviseert met de lagere overheden in regio Noord in gesprek te gaan over ondersteuning van het orkest.

In de aanvraag is summier uitgewerkt hoe het orkest de Governance Code Cultuur naleeft.

Orkest van het Oosten

€ 0
geadviseerd subsidiebedrag

€ 3.550.000
gereserveerd subsidiebedrag

€ 3.550.000
gevraagd subsidiebedrag

De aanvraag is gebaseerd op artikel 3.15 van de Subsidieregeling culturele basisinfrastructuur 2017 – 2020.

Stichting Orkest van het Oosten (hierna: Orkest van het Oosten) verzorgt het aanbod van symfonische muziek in de regio Oost. Het Orkest van het Oosten wil naar eigen zeggen een bijdrage leveren aan de samenleving in Oost-Nederland met een kwalitatief hoogwaardig en breed repertoire, en doet dat binnen en buiten de concertzaal.

Het orkest richt zich op het klassieke en vroeg-romantische repertoire en werkt daarvoor met een daarin gespecialiseerde chef-dirigent. Voor het overige repertoire trekt het orkest verschillende gastdirigenten aan. Na oriëntatie op de nationale en internationale markt in de periode 2013 – 2015, toen de instelling onder de namen Nederlands Symfonieorkest en HET Symfonieorkest opereerde, wil het orkest zich de komende periode meer verankeren in de regio. De instelling gaat sinds 2015 verder onder de voormalige naam Orkest van het Oosten.

Subsidieadvies

De Raad voor Cultuur adviseert Stichting Orkest van het Oosten geen subsidiebedrag toe te kennen, tenzij de instelling aan de volgende voorwaarden voldoet.

- **De instelling maakt op korte termijn een plan van aanpak waaruit blijkt dat zij de komende twee jaar artistiek en financieel naar behoren kan functioneren.**
- **De instelling maakt samen met Het Gelders Orkest een plan dat voorziet in één duurzame en kwalitatief hoogwaardige symfonische voorziening in de regio Oost, die ingaat in 2019.**
- **De opstelling en begeleiding van het plan komen in handen van een externe deskundige te liggen.**

De raad adviseert na twee jaar opnieuw te beoordelen of de orkesten erin geslaagd zijn om de middelen te bundelen voor één duurzame symfonische voorziening in de regio Oost.

Recentelijk is het Orkest van het Oosten in een crisis terechtgekomen. Na een dreigend faillissement te hebben afgewend, heeft het orkest het artistiek, financieel en organisatorisch zwaar te verduren gehad. Inmiddels heeft een interim-directeur stappen ondernomen om het tij te keren: het orkest heeft de landelijke en internationale ambitie verlaten en richt zich met een breed repertoire op concerten in de regio.

De raad ziet vanwege het sombere financiële perspectief geen toekomst voor het Orkest van het Oosten als zelfstandig orkest. Samen met Het Gelders Orkest ziet de raad wel potentie om één hoogwaardige symfonische voorziening vorm te geven die voldoende middelen heeft.

Voor een toelichting op het geadviseerde subsidiebedrag verwijst de raad naar de inleiding.

Beoordeling

Kwaliteit

Het Orkest van het Oosten heeft onder zijn chef-dirigent naam gemaakt als een orkest dat zich toelegt op repertoire uit de barok, de klassieke en de vroeg-romantische periode. Door onder meer de focus op de historisch geïnformeerde uitvoeringspraktijk speelde het orkest een onderscheidende rol binnen het orkestenbestel. In 2013 en 2014 had het orkest, naast de concerten in de regio, ambities om landelijk en internationaal door te breken met een vernieuwd profiel. Het wist in die periode een groot aantal interessante programmalijnen en

formats te ontwikkelen en had doorgaans een goed uitvoeringsniveau.

In 2015 werd duidelijk dat er, vanwege een dreigend faillissement, veel moest veranderen bij het Orkest van het Oosten. De raad concludeert uit de aanvraag dat het Orkest van het Oosten zich volledig wil gaan richten op de kernactiviteit: symfonische muziek brengen in de regio Oost. Voor de komende periode heeft het Orkest van het Oosten besloten om de focus op speciaal repertoire te verlaten en te kiezen voor een generalistisch profiel. De raad begrijpt deze strategische keuze, maar betreurt het dat het Orkest van het Oosten afscheid heeft genomen van een onderscheidend profiel. De huidige chef-dirigent vertrekt in 2017.

De raad heeft waardering voor de musici die zich blijven inzetten, ondanks de financiële problemen van het orkest en de substantiële reductie van hun contract. Ook heeft de raad begrip voor het feit dat het spelniveau de afgelopen periode onder druk heeft gestaan als gevolg van de genoemde omstandigheden.

De raad realiseert zich de weinig ideale situatie van het Orkest van het Oosten; het moest in korte tijd een aanvraag indienen, die bovendien grote inhoudelijke veranderingen zou bevatten. Maar de raad vindt het jammer dat de aanvraag nauwelijks is uitgewerkt en dat een onderbouwde visie op de artistieke koers ontbreekt. De raad vindt dit wel begrijpelijk, omdat de interim-directeur in de eerste plaats de financiële problemen diende op te lossen. Met deze aanvraag ligt er echter geen vertrouwenwekkend fundament voor de toekomst. Het is de raad niet duidelijk hoe het Orkest van het Oosten de spelkwaliteit weer op het oude niveau wil brengen en de toekomstige artistieke kaders en programmalijnen gaat uitzetten.

Educatie en participatie
Het Orkest van het Oosten heeft een effectief educatiebeleid. De educatieve activiteiten in de afgelopen periode waren veelzijdig en bereikten een groot aantal scholieren en families. Het orkest werkt samen met culturele partners uit de regio, onder meer Het Gelders Orkest, voor uitwisseling van programma's.

Hoewel het orkest ambities heeft, vindt de raad dat de activiteiten in de aanvraag weinig concreet zijn uitgewerkt. Verder is de raad van mening dat het orkest de veelheid aan activiteiten niet overtuigend kan realiseren binnen de capaciteit van de huidige formatie.

Op talentontwikkeling mist de raad een uitgewerkte visie, hoewel hij het lovenswaardig vindt om naar samenwerkingsverbanden te streven, zowel professioneel als in de amateursector. Verder wil het orkest zijn musici de kans geven om amateurorkesten te dirigeren. Hoewel de raad deze (neven)activiteiten toejuicht, ziet hij niet direct de meerwaarde hiervan voor het uitvoeren van de kerntaak van het orkest in de regio Oost.

Maatschappelijke waarde

Publieksbereik
In de ogen van de raad heeft de instelling goed gereflecteerd op de landelijke en internationale ambities uit de voorgaande periode en deze bijgesteld. Het Orkest van het Oosten verwacht ruim 54.000 bezoekers per jaar voor de reguliere programmering in 2017 – 2020, een sterke daling ten opzichte van de ruim 140.000 bezoekers in 2014. Ook heeft de instelling de toegevoegde waarde van maatschappelijke en educatieve projecten geëvalueerd: ondanks een toename van publiek bij diverse grote evenementen leidde deze koers niet tot een verbetering van de financiële resultaten. Daarbij leek de vaste trouwe bezoeker zich minder te herkennen in het (inter)nationaal en maatschappelijk gerichte profiel van het orkest.

Inmiddels gaat het Orkest van het Oosten onder de noemer 'Expeditie Oost' op zoek naar een betere balans tussen activiteiten die een groot publiek trekken en concerten in de reguliere series die meer inkomsten opleveren. De raad heeft waardering voor deze reflectie en keuze, maar stelt vast dat de marketingstrategie van het orkest weinig inzicht geeft in de realisatie van doelstellingen en ambities. De raad mist ook een onderbouwing van de onlinestrategie.

De raad vindt het opvallend dat het aantal activiteiten flink zal afnemen, maar dat het orkest wel verwacht dat het aantal bezoekers per concert substantieel zal toenemen. De raad ziet niet direct hoe het orkest deze hogere zaalbezetting denkt te realiseren. Ook geeft het Orkest van het Oosten weinig prijs over hoe het een diverser publiek wil bereiken.

Ondernemerschap
In financieel opzicht is het Orkest van het Oosten in grote problemen gekomen; het stond eind 2015 op de rand van een faillissement. Dit kwam doordat het orkest, ondanks bezuinigingen op de rijkssubsidie, heeft vastgehouden aan de personele omvang en een hoog activiteitenniveau. Hiervoor was de rijkssubsidie niet toereikend. Het orkest heeft met een investeringsimpuls van de provincie ingezet op het aanboren van meer andere geldstromen, zoals sponsoring en giften. Dat plan mislukte en het orkest moest opnieuw bij de provincie om ondersteuning vragen. Het orkest zag zich genoodzaakt om een aantal activiteiten te annuleren voor 2015 en 2016.

De raad vindt in de aanvraag geen degelijk onderbouwde strategie om de financiële positie van het orkest te versterken; plannen ontbreken om de eigen inkomsten te vergroten of de kosten te reduceren. Ook mist de raad een onderbouwde strategie bij tegenvallende inkomsten.

De raad wil het orkest tijd gunnen om uit deze crisis te komen, maar ziet vanwege het sombere financiële perspectief op termijn geen toekomst voor het Orkest van het Oosten als zelfstandig orkest. De middelen voor een duurzame symfonische orkestvoorziening in de regio Oost zijn nu te versnipperd. Het orkest zit aan de grens van zijn orkestcapaciteit en zijn financiële mogelijkheden. Daar komt bij dat vanaf 2021 de provinciale bijdragen klein worden. De raad ziet wel potentie in het vormgeven van één kwalitatief hoogwaardige symfonische voorziening samen met Het Gelders Orkest, zodat het nieuwe orkest voldoende middelen heeft om onderscheidend te opereren, de spelkwaliteit op niveau te brengen en de musici een contract van substantiële omvang aan te bieden.

De instelling heeft enkele gelieerde stichtingen en beheert een aantal bv's, van waaruit het orkest de afgelopen jaren ook kernactiviteiten bekostigde. De raad heeft daar onvoldoende zicht op. Voor een compleet beeld van het ondernemerschap en de financiële positie van het Orkest van het Oosten acht de raad het verstandig om inzage te krijgen in de activiteiten en de baten en lasten van de bv's.

Het orkest vermeldt in de aanvraag dat de directie is opgestapt en dat het momenteel werkt met een interim-directeur. De samenstelling van de raad van toezicht zal op korte termijn veranderen. In de aanvraag is niet verder uitgewerkt hoe het orkest de Governance Code Cultuur naleeft.

philharmonie zuidnederland

€ 7.110.000
geadviseerd subsidiebedrag

€ 7.133.420
gevraagd subsidiebedrag

De aanvraag is gebaseerd op artikel 3.15 van de Subsidieregeling culturele basisinfrastructuur 2017 – 2020.

Stichting philharmonie zuidnederland (hierna: philharmonie zuidnederland) is in 2012 ontstaan uit een fusie van Het Brabants Orkest en het Limburgs Symfonie Orkest. De afgelopen periode bracht het orkest met twee orkestkernen en vanuit twee standplaatsen uitvoeringen van symfonische muziek in Noord-Brabant, Limburg en Zeeland. Het orkest biedt zijn publiek een gevarieerd repertoire, met educatie en initiatieven die zijn afgestemd op bestaande en nieuwe doelgroepen. Het orkest ziet zichzelf als een belangrijke speler en pleitbezorger van klassieke muziek vanuit traditionele en innovatieve formules: 'philharmonie zuidnederland staat daarbij voor kwaliteit, cultureel ondernemerschap en toegankelijkheid voor alle groepen in de samenleving'.

Subsidieadvies

De Raad voor Cultuur adviseert Stichting philharmonie zuidnederland een subsidiebedrag toe te kennen van € 7.110.000, op voorwaarde dat de instelling de aanvraag aanvult met:

- **Een plan om binnen de komende subsidieperiode via volledige integratie van de twee orkestkernen tot één orkest met één standplaats te komen.**
- **Een uitgewerkte strategie voor een groter publieksbereik en voor het behalen van meer eigen inkomsten.**

De raad adviseert om begin 2019 te toetsen of de volledige integratie van twee orkestkernen tot één orkest met één standplaats is gerealiseerd.

Door de twee standplaatsen en de twee orkestkernen fungeerde philharmonie zuidnederland de afgelopen periode in feite als een organisatie met twee afzonderlijke orkesten. De raad is van mening dat deze situatie niet heeft bijgedragen aan het spelniveau van philharmonie zuidnederland. De raad is ervan overtuigd dat de kwaliteit van de activiteiten zal toenemen als philharmonie zuidnederland toegroeit naar een model van één orkest met één standplaats.

Het orkest heeft de activiteiten voor educatie en participatie sinds de fusie voortvarend ter hand genomen en heeft op dit terrein een overtuigende strategie. De raad vindt de onderbouwing van publieksontwikkeling echter te beperkt. De raad maakt zich verder zorgen over het verdienvermogen van philharmonie zuidnederland; het orkest heeft de eigen inkomstennorm maar net gehaald.

Beoordeling

Kwaliteit

Sinds de vorige BIS-periode zijn Het Brabants Orkest en het Limburgs Symfonie Orkest opgegaan in philharmonie zuidnederland. De raad heeft waardering voor de inspanningen die beide orkesten, hun musici en het management hebben geleverd om toe te groeien naar de huidige nieuwe organisatie met een brede programmering.

De raad constateert ook dat de kwaliteit van het nieuwe orkest daarmee nog niet evident is gebleken. Het orkest handhaafde twee standplaatsen en werkte met twee orkestkernen: een die opereerde vanuit Eindhoven en een vanuit Maastricht. In feite fungeerde philharmonie zuidnederland de afgelopen BIS-periode nog steeds als twee orkesten met een significant niveauverschil tussen de kernen uit Eindhoven en Maastricht. Wanneer er sprake was van

projecten met beide orkestkernen op het podium, kenden die concerten volgens de raad een beduidend hoger uitvoeringsniveau dan de activiteiten van de afzonderlijke kernen.

De raad is dan ook van mening dat de kwaliteit van de activiteiten zal toenemen als philharmonie zuidnederland toegroeit naar een model met één orkest dat één standplaats heeft. De raad stelt overigens vast dat philharmonie zuidnederland in de aanvraag al lijkt uit te gaan van één orkest. De raad adviseert een plan op te stellen voor een daadwerkelijke integratie van de twee orkestkernen tot één orkest met één standplaats.

De raad vindt de programmering over het algemeen behoudend en ziet weinig koppeling tussen de initiatieven voor vernieuwing in het activiteitenplan en de programmalijnen. Wel kijkt de raad met belangstelling naar de oprichting van een innovatieprogramma, dat bedoeld is om vernieuwingen in de symfonische muziekpraktijk te stimuleren.

Educatie en participatie
Het orkest heeft de activiteiten voor educatie en participatie voortvarend opgepakt en een degelijk aanbod ontwikkeld voor met name leerlingen van basisscholen: workshops, lesmateriaal en concertbezoek. philharmonie zuidnederland noemt een aantal samenwerkingspartners, maar werkt verder niet uit hoe die samenwerking in de praktijk verloopt. De instelling licht de samenwerking met koren en partners in Maastricht bijvoorbeeld niet toe.

De raad waardeert de initiatieven voor talentontwikkeling: via de orkestacademie kunnen studenten van de conservatoria van Tilburg en Maastricht meespelen in het orkest. Verder geeft het orkest prijswinnaars van muziekconcoursen de kans om als solist op te treden. De raad is enthousiast over het 'HaFa-project', waarbij philharmonie zuidnederland harmonieorkesten en fanfares de gelegenheid biedt om concerten te geven en workshops te volgen bij de musici van het orkest. Ook kunnen dirigenten van deze amateurorkesten bij philharmonie zuidnederland ervaring opdoen met een professioneel orkest.

Maatschappelijke waarde

Publieksbereik
In 2013 en 2014 heeft philharmonie zuidnederland jaarlijks rond de 98.000 bezoekers getrokken; dat is volgens de raad passend bij de activiteiten en ambities van het orkest. philharmonie zuidnederland doet pogingen om een jonger publiek te trekken, maar de raad stelt vast dat die vooralsnog niet tot een substantieel resultaat hebben geleid. De raad vindt het opvallend dat het orkest een daling van bezoekers verwacht naar ongeveer 95.000 per jaar in de periode 2017 – 2020, maar wel een stijging van het aantal betalende bezoekers. De raad ziet niet welke strategie het orkest hiervoor hanteert en met welk repertoire of type programma's.

De raad staat wel positief tegenover de ambitie om de zaalbezetting van de reguliere concerten te verhogen. Daarnaast vindt de raad het een goede ontwikkeling dat philharmonie zuidnederland een cultureel diverser publiek wil trekken, maar hij ziet in de aanvraag geen onderbouwing van publieksontwikkeling terug.

De raad maakt zich zorgen over de regionale spreiding van de concerten van philharmonie zuidnederland. De instelling heeft de opdracht om drie provincies van symfonische muziek te voorzien, maar noemt in de aanvraag slechts een aantal speelplekken. Het valt de raad bovendien op dat het orkest niet aangeeft of en hoe het concertpubliek in de provincie Zeeland wil bereiken.

Ondernemerschap
De raad maakt zich zorgen over het verdienvermogen van philharmonie zuidnederland, in het bijzonder de eigen inkomsten. Het orkest heeft de afgelopen BIS-periode de eigen inkomstennorm maar net gehaald. De raad vindt het wel hoopgevend dat er in 2014 en 2015 een stijging is van de eigen inkomsten ten opzichte van 2013. De raad verwacht dat het orkest

deze positieve trend zal vasthouden.

De vermogenspositie van het orkest is mager. Hierdoor is er op het eerste gezicht weinig ruimte om tegenvallende inkomsten op te vangen, afgezien van eventueel resterende frictiegelden. De raad zet vraagtekens bij het voornemen van philharmonie zuidnederland om de frictiegelden, die per 1 januari 2017 vrijkomen, te gebruiken om de vermogenspositie te versterken. Bovendien zou een verdere samenvoeging tot één orkest met één standplaats weer nieuwe frictiekosten met zich mee kunnen brengen.

De raad heeft kennisgenomen van de verwachting dat het aantal arbeidsplaatsen van de musici door natuurlijk verloop van de huidige 105 fte zal dalen naar 87 fte in 2020. De raad verwacht dat philharmonie zuidnederland met die formatie zijn taak zowel artistiek als organisatorisch slechts kan uitvoeren als er sprake is van één orkest met één standplaats. Dit maakt volledige integratie noodzakelijk. De raad gaat er hierbij van uit dat in de komende BIS-periode de omvang van de staf evenredig zal krimpen, zodat de verhouding tussen het aantal orkestleden en ondersteunend personeel in evenwicht komt.

De raad concludeert uit de aanvraag dat het orkest de principes van de Governance Code Cultuur onderschrijft, maar nog bezig is het governancemodel te implementeren.

Residentie Orkest

€ 3.200.000
geadviseerd subsidiebedrag

€ 3.650.000
gevraagd subsidiebedrag

De aanvraag is gebaseerd op artikel 3.15 van de Subsidieregeling culturele basisinfrastructuur 2017 – 2020.

Stichting Het Residentie Orkest (hierna: Residentie Orkest), met als thuisbasis Den Haag, geeft uitvoeringen van symfonische muziek voor een breed publiek. Het Residentie Orkest kent een onderscheidend profiel dat zich enerzijds richt op het klassieke, vroegromantische repertoire en anderzijds op muziek van de 20e eeuw tot nu. Het orkest werkt daarvoor met twee vaste dirigenten. Het Residentie Orkest biedt verder innovatieve programma's en cross-over projecten voor uiteenlopende doelgroepen. Het orkest is geworteld in de stad en de regio.

Subsidieadvies

De Raad voor Cultuur adviseert Stichting Het Residentie Orkest een subsidiebedrag toe te kennen van € 3.200.000, op voorwaarde dat de instelling voor de start van de nieuwe subsidieperiode:

- **Samen met het Rotterdams Philharmonisch Orkest een plan indient dat gericht is op het gezamenlijk verzorgen van een complementair symfonisch aanbod in de metropoolregio Den Haag-Rotterdam en een weerslag is van de verschillende profielen van de twee instellingen.**
- **Het activiteitenplan aanvult met een uitgewerkte strategie om de financiële positie te versterken.**

De raad oordeelt positief over de subsidieaanvraag van het Residentie Orkest en heeft vertrouwen in het artistieke beleid. Hij waardeert de diversiteit van het educatieve programma. De raad heeft bewondering voor de wijze waarop het orkest zich in de Haagse samenleving heeft weten te positioneren en de manier waarop het met weinig middelen vernieuwende educatieve activiteiten heeft gerealiseerd.

De raad maakt zich zorgen over de precaire financiële positie van het Residentie Orkest en stelt vast dat het orkest zijn activiteiten bij tegenvallende inkomsten niet kan voortzetten. Dat de afgelopen periode de inkomsten substantieel zijn teruggelopen, vindt de raad verontrustend. Om die reden vraagt hij ook op dit aspect een aanvullend plan met een uitgewerkte strategie.

Voor een toelichting op het geadviseerde subsidiebedrag verwijst de raad naar de inleiding.

Beoordeling

Kwaliteit

Het Residentie Orkest werd de afgelopen BIS-periode geconfronteerd met een stevige bezuiniging en de opdracht om met een kleinere bezetting een onderscheidend profiel te realiseren; hiervoor had het orkest in de vorige aanvraag een eerste aanzet gedaan. Ook had de instelling te maken met een verhuizing naar een andere locatie. De raad heeft waardering voor de wijze waarop het orkest zich onder deze uitdagende omstandigheden staande heeft weten te houden en met elan de afgelopen jaren de artistieke omslag heeft gemaakt.

Het orkest heeft gewerkt aan verankering en zichtbaarheid in de stad en heeft met aansprekende formats voor symfonische muziek meer avontuur in de programmering gebracht. Het orkest heeft twee nieuwe vaste dirigenten aangetrokken en meer verschillende concertformules ontwikkeld. De raad vindt dat het orkest hiermee een goede weg is

ingeslagen.

Het Residentie Orkest richt zich ook de komende jaren op repertoire van de barok tot de vroegromantiek, muziek uit de 20e en 21e eeuw en cross-over projecten, een keuze die overeenkomt met het profiel uit de huidige periode. Het Residentie Orkest noemt daarbij verschillende sterke samenwerkingspartners.

De raad begrijpt dat de aandacht de afgelopen jaren is uitgegaan naar herprofilering en positionering van het orkest en de inspanningen om die met substantieel minder middelen te realiseren. De raad heeft er begrip voor dat hierdoor de ontwikkeling van de spelkwaliteit niet altijd de gewenste aandacht kon krijgen, maar heeft er vertrouwen in dat het Residentie Orkest de komende periode hieraan bovengemiddeld zal werken.

Het Residentie Orkest heeft geprobeerd de vereiste samenwerking met het Rotterdams Philharmonisch Orkest, voortvloeiend uit de vorige subsidiebeschikking, gestalte te geven. De raad heeft waardering voor het doorzettingsvermogen van het Residentie Orkest, dat samenwerking heeft gezocht met de Doelen en optredens op het Rotterdamse podium heeft verzorgd. De raad verwacht dat beide orkesten op korte termijn en in samenwerking met elkaar tot een plan komen voor een complementair aanbod van symfonische muziek voor de metropoolregio Den Haag-Rotterdam.

Educatie en participatie
De raad stelt vast dat het orkest de activiteiten voor cultuureducatie en -participatie hoog in het vaandel heeft staan. Het Residentie Orkest speelt in de orkestensector een prominente rol als het gaat om de inspanningen voor educatie en het ontwikkelen van nieuwe programma's. Met weinig stafmedewerkers bereikt het orkest op overtuigende wijze diverse doelgroepen, in het bijzonder scholieren. Verder heeft het orkest een speciaal programma voor senioren en kansarme jongeren. Het heeft diverse samenwerkingspartners en experimenteert geregeld met nieuwe educatievormen, zoals projecten met scholieren die het orkest mogen dirigeren.

De raad stelt met voldoening vast dat het Residentie Orkest voor de nieuwe subsidieperiode de activiteiten op hetzelfde niveau en met een vergelijkbare omvang wil voortzetten. Het orkest blijft met verschillende maatschappelijke projecten op wijkniveau actief in Den Haag.

Het Residentie Orkest besteedt ruim aandacht aan talentontwikkeling. Zo biedt het voor masterstudenten orkestspel van het Koninklijk Conservatorium kansen om ervaring op te doen met het spelen in een symfonieorkest. Verder zijn er samenwerkingsprojecten met het Rotterdamse conservatorium Codarts (compositieopdrachten) en de Dutch National Opera Academy. Het orkest is ook een van de partners in de masteropleiding dirigeren.

Maatschappelijke waarde

Publieksbereik
Het orkest heeft de afgelopen periode verschillende concertformats ontwikkeld die ook een nieuw publiek aantrekken. Voor de komende periode laat de aanvraag een realistisch marketingbeleid zien waarmee het orkest beoogt een breed publiek te trekken. Het Residentie Orkest richt zich met innovatieve presentatievormen onder meer op nieuwe muziekliefhebbers. De raad heeft waardering voor de inspanningen van het orkest om op die manier een diverser publiek te trekken.

Het Residentie Orkest gaat voor de komende subsidieperiode uit van substantieel meer bezoekers in 2020: 88.000, tegenover 75.500 in 2014. De raad vraagt zich af of deze verwachting realistisch is. De aanvraag toont nauwelijks aan hoe het orkest deze publiekstoename wil realiseren. Vooral de verkleinde capaciteit van het huidige onderkomen lijkt niet te stroken met deze ambitie.

Ondernemerschap
Door forse bezuinigingen is de financiële situatie van het Residentie Orkest kwetsbaar. Dat

vindt de raad verontrustend. De liquiditeit, de solvabiliteit en het weerstandsvermogen van het orkest zijn laag. Dit betekent dat het Residentie Orkest zijn activiteiten bij tegenvallende inkomsten niet kan voortzetten. De eigen inkomsten zijn de afgelopen periode substantieel afgenomen.

De raad vraagt zich af hoelang het orkest deze precaire financiële situatie volhoudt en betreurt het dat de aanvraag nauwelijks een uitgewerkte strategie laat zien om het verdienvermogen te verbeteren of kosten te reduceren.

Het Residentie Orkest hanteert een traditioneel directie- en bestuursmodel en heeft geen toezichthouders. De raad mist in de aanvraag een reflectie op de naleving van de Governance Code Cultuur.

Rotterdams Philharmonisch Orkest

€ 3.910.000
geadviseerd subsidiebedrag

€ 4.368.000
gevraagd subsidiebedrag

De aanvraag is gebaseerd op artikel 3.15 van de Subsidieregeling culturele basisinfrastructuur 2017 – 2020.

Stichting Rotterdams Philharmonisch Orkest (hierna: Rotterdams Philharmonisch Orkest) vervult de symfonische voorziening in het verzorgingsgebied Rotterdam, onder leiding van een chef-dirigent en met een aantal gastdirigenten. Het orkest ziet het als zijn taak om het groot symfonische repertoire te spelen en heeft als thuisbasis concertzaal de Doelen in Rotterdam. De instelling vult de kernprogrammering aan met muziek uit de barok en de klassieke periode.

Het Rotterdams Philharmonisch Orkest profileert zich als een ambitieus orkest dat op internationaal niveau musiceert en daarmee een breed publiek bereikt. De organisatie wil naar eigen zeggen vanuit een open houding zo veel mogelijk mensen raken met symfonische muziek en combineert avontuurlijk met traditioneel repertoire.

Subsidieadvies

De Raad voor Cultuur adviseert Stichting Rotterdams Philharmonisch Orkest een subsidiebedrag toe te kennen van € 3.910.000 op voorwaarde dat de instelling voor de start van de nieuwe subsidieperiode:

- **Samen met het Residentie Orkest een plan indient dat gericht is op het gezamenlijk verzorgen van een complementair symfonisch aanbod in de metropoolregio Den Haag-Rotterdam en een weerslag is van de verschillende profielen van de twee instellingen.**

De raad ziet het Rotterdams Philharmonisch Orkest als een van de toonaangevende orkesten binnen de BIS. Het spelniveau is doorgaans hoog. De instelling heeft op de nationale en internationale podia een reputatie opgebouwd als vooraanstaand orkest. Met innovatieve programma's toont het orkest zijn ambities voor publieksbereik en educatie.

De plannen die het orkest voor publieksontwikkeling ontvouwt, geven de raad vertrouwen. De instelling heeft een aantoonbaar gezonde financiële positie. De raad vindt wel dat het orkest een beter uitgewerkte strategie bij tegenvallende inkomsten mag ontwikkelen.

Voor een toelichting op het geadviseerde subsidiebedrag verwijst de raad naar de inleiding.

Beoordeling

Kwaliteit

Het Rotterdams Philharmonisch Orkest heeft ook de afgelopen periode laten horen dat het, vooral onder leiding van zijn chef-dirigent, tot de top van de Nederlandse orkesten behoort. De raad tekent daarbij aan dat bij samenwerking met sommige gastdirigenten het niveau niet altijd overeen lijkt te komen met het eigen ambitieuze artistieke beleid.

De raad heeft waardering voor het elan waarmee het orkest zich presenteert in bijzondere projecten, zoals in Ahoy, de Operadagen Rotterdam, het Internationaal Film Festival Rotterdam en het Gergiev Festival. De jaarlijkse begeleiding van een productie van De Nationale Opera die het Rotterdams Philharmonisch Orkest verzorgt, vindt de raad van een hoog niveau.

Het is volgens de raad een goede ontwikkeling dat het orkest zich nadrukkelijker dan tevoren

heeft gericht op de stad Rotterdam en dat het zich onderscheidt van het nabijgelegen Residentie Orkest met uitvoeringen van grote, symfonische werken. De raad vindt dat het orkest dit profiel de komende periode nog verder kan uitbouwen en verfijnen. Dat het orkest daarnaast zijn internationale ambities meer dan waarmaakt, is verheugend.

Het Rotterdams Philharmonisch Orkest stelt in de aanvraag dat het langdurig werken met remplaçanten op aanvoerdersposities consequenties heeft gehad voor de spelkwaliteit. Het orkest wil daarom binnenkort de aanvoerdersposities weer bezetten met vaste krachten.

Het orkest heeft als enige symfonieorkest in de afgelopen periode een hogere subsidie ontvangen dan de periode daarvoor; onder meer was daaraan de opdracht verbonden om intensief samen te werken met het Residentie Orkest en zodoende gezamenlijk een complementair symfonisch aanbod te realiseren in de metropoolregio Den Haag-Rotterdam. De raad vindt dat die samenwerking onvoldoende uit de verf is gekomen.

De raad constateert op basis van de aanvraag dat het Rotterdams Philharmonisch Orkest de intentie heeft om de samenwerking met het Residentie Orkest te continueren, vooral voor educatie en talentontwikkeling. De raad juicht dat toe, maar verwacht dat het accent binnen deze samenwerking specifiek komt te liggen op het complementaire symfonische aanbod voor de metropoolregio. In dat licht mist de raad in de aanvraag voor de komende periode uitgewerkte programmalijnen en een richtinggevende visie. De raad verwacht dat beide orkesten op korte termijn en in samenwerking met elkaar tot een plan komen voor een complementair aanbod van symfonische muziek voor de metropoolregio Den Haag-Rotterdam.

Educatie en participatie
Het orkest neemt zijn educatieve taak serieus en was de afgelopen periode een actieve speler in het Rotterdamse netwerk van cultuuraanbieders. Formats als familievoorstellingen, de Rotterdams Philharmonisch Orkest-show voor het primair onderwijs, het tweejaarlijks orkestproject voor het voortgezet onderwijs en de samenwerking met 'Ieder Kind Een Instrument' getuigen van een verantwoordelijkheidsgevoel voor educatie en hebben ook voor meer verankering in de stad gezorgd.

De raad stelt met voldoening vast dat het orkest de ambitie heeft om de kwaliteit en de kwantiteit van de educatieprogramma's de komende periode te laten toenemen.

In de programma's 'Bekwamen' en 'Excelleren' toont het Rotterdams Philharmonisch Orkest zijn ambities om jonge musici bij de hand te nemen. Musici van het orkest leiden masterstudenten van het Rotterdamse conservatorium Codarts op in het orkestspel en in ensemblesessies. Daarnaast krijgen jonge solisten, onder wie concourswinnaars en veelbelovende dirigenten, kansen om met het orkest op te treden.

Maatschappelijke waarde

Publieksbereik
Het Rotterdams Philharmonisch Orkest ontving in 2013 en 2014 voor zijn kernactiviteiten gemiddeld ongeveer 150.000 bezoekers per jaar, een prestatie die de raad passend vindt bij de omvang en ambities van het orkest. Ook wist het orkest de zaalbezetting constant te houden.

Het Rotterdams Philharmonisch Orkest heeft voor de komende periode grote ambities wat betreft publieksontwikkeling, in aantallen en diversiteit. De instelling wil groeien naar een publieksbereik voor concerten van bijna 166.000 bezoekers in 2020. Het orkest wil het vaste publiek behouden en bewoners uit de regio van verschillende leeftijdsgroepen en met verschillende etnische achtergronden in aanraking laten komen met symfonische muziek. Het orkest baseert zijn strategie op publieksonderzoek en de analyse daarvan, een aanpak die de raad vertrouwen geeft. Overigens vindt de raad dat het orkest onvoldoende duidelijk maakt wat de programmastrategie is die het orkest in gedachten heeft om de diverse groepen op

maat te bedienen. Ook is niet helder wat de beoogde bezoekersaantallen zijn binnen de verschillende categorieën.

Ondernemerschap
De raad is positief over het ondernemerschap van het Rotterdams Philharmonisch Orkest. Het orkest heeft een goed uitgewerkt personeelsbeleid en een gezonde financieringsmix. De raad stelt echter vast dat het aandeel eigen inkomsten de afgelopen periode stevig is gedaald. Het Rotterdams Philharmonisch Orkest verwacht voor de komende periode een stijging van de eigen inkomsten en heeft die verwachting onderbouwd. Vooral het sponsorbeleid is goed uitgewerkt. Maar de raad ziet in de aanvraag geen uitgewerkte strategie bij tegenvallende inkomsten.

De raad zet vraagtekens bij het voornemen om meer musici in vaste dienst te nemen en daarmee de formatie terug te brengen naar de omvang van enkele jaren geleden. De raad heeft begrip voor de ambitie van het orkest om een stabiele en permanente kwaliteit na te streven, maar hij heeft de overtuiging dat bij een groter aantal vaste werknemers het orkest minder flexibel wordt en het lastiger is om kosten te reduceren bij tegenvallende inkomsten. Overigens onderschrijft de raad de zienswijze van de instelling dat voor sleutelfuncties wel vaste musici in dienst kunnen zijn.

Het orkest geeft aan dat de nieuw samengestelde raad van toezicht, mede door lessen uit het verleden en in lijn met de Governance Code Cultuur, heeft besloten een ander bestuurs- en directiemodel te hanteren. De raad heeft waardering voor dit besluit.

Podiumkunsten

Opera

Inleiding Opera

Nederland kent een levendige operatraditie, met kleine en grote gezelschappen en verschillende festivals. Naast de drie instellingen in de huidige basisinfrastructuur, De Nationale Opera, de Nederlandse Reisopera en Opera Zuid, zijn er bijvoorbeeld de gezelschappen Opera Trionfo, Opera2Day en Holland Opera en festivals als Operadagen Rotterdam en Opera Spanga. De raad onderschrijft het belang en de kwaliteit van opera in Nederland. Door de combinatie van een groot, gevestigd operahuis met gezelschappen en festivals is opera voor iedereen in het land bereikbaar.

De basisinfrastructuur heeft volgens artikel 3.20 en 3.21 van de Subsidieregeling culturele basisinfrastructuur 2017 – 2020 maximaal drie instellingen die samen, en in onderlinge samenwerking, een grootschalig en reizend opera-aanbod verzorgen, verspreid over het hele land. Het gaat om één functie voor grootschalig aanbod met een bedrag van 24.420.000 euro. Er zijn twee functies voor reizend opera-aanbod: één in de regio Oost met een subsidiebedrag van 3.550.000 euro en één in de regio Zuid met een subsidiebedrag van 1.020.000 euro. De drie organisaties hebben gezamenlijk de verantwoordelijkheid voor talentontwikkeling in Nederland.

Voor elk van deze functies heeft de raad een aanvraag ter beoordeling ontvangen. Van De Nationale Opera voor grootschalig opera-aanbod en van de Nederlandse Reisopera en van Opera Zuid voor reizend opera-aanbod. Deze instellingen zijn ook vertegenwoordigd in de basisinfrastructuur 2013 – 2016, voor ongeveer dezelfde subsidiebedragen.

Reizend opera-aanbod in Nederland

De Nederlandse Reisopera en Opera Zuid zorgen ervoor dat opera's door het hele land te zien zijn. De raad vindt het belangrijk dat er reizende operavoorzieningen zijn in Nederland; opera's en muziektheater van een hoog niveau moeten voor iedereen in het land toegankelijk zijn. De raad is verheugd dat beide gezelschappen, ondanks fikse bezuinigingen, in 2013-2016 hebben geknokt voor het behoud van opera-aanbod. De raad maakt zich echter zorgen over de houdbaarheid van het reizende opera-aanbod: beide gezelschappen staan de komende periode voor grote uitdagingen.

De Nederlandse Reisopera heeft de afgelopen BIS-periode ruim 60 procent minder rijkssubsidie ontvangen ten opzichte van de periode 2009 – 2012 en moest met weinig middelen kwalitatief goed opera-aanbod overeind houden, verspreid over het land. De raad is van mening dat het huidige budget niet toereikend was voor de Nederlandse Reisopera om het reizende opera-aanbod duurzaam en kwalitatief vorm te geven en te ontwikkelen. De raad adviseert om met andere overheden te spreken over meer structurele ondersteuning van dit opera-aanbod. De raad ziet substantiële verbeteringen in het verdienmodel van de Nederlandse Reisopera, die vertrouwen geven dat de instelling in de nabije toekomst ruimer kan voldoen aan de eigen inkomstennorm.

De raad heeft zorgen over het artistieke beleid van Opera Zuid. De producties waren de afgelopen periode van een matig niveau en het gezelschap heeft zich de afgelopen BIS-periode weinig ontwikkeld. De huidige aanvraag laat weinig verbetering zien op dit vlak en toont evenmin een visie op het kwaliteitsproces. Daarnaast vindt de raad de huidige werkwijze onwenselijk. Op basis van bovenstaande kritiek adviseert de raad de aanvraag van Opera Zuid niet te honoreren, tenzij de instelling op korte termijn een nieuw plan indient dat uitzicht geeft op verbetering van de artistieke kwaliteit.

[1] 'Agenda Cultuur. 2017 – 2020 en verder', Raad voor Cultuur, pagina 29 (*pdf*), *2015*.

Samenwerking en afstemming

De raad constateert in 'Agenda Cultuur' dat het aanbod aan reizende Nederlandse operaproducties in het land is afgenomen. [1] Dit kleinere aanbod en de prijsstijging van de producties uit Oost-Europa leiden ertoe dat minder theaters in de omstandigheden zijn om opera te programmeren. Naar de mening van de raad is het nog belangrijker geworden om te zorgen voor een gespreid aanbod. Het verheugt de raad dat de drie BIS-instellingen voor de komende periode hun planning op elkaar hebben afgestemd. De raad juicht het toe als alle opera-organisaties in Nederland, zowel BIS-instellingen als andere organisaties, hun repertoire en speeldata onderling afstemmen, om samen tot een gevarieerd aanbod van opera te komen. De raad meent dat door afstemming een effectieve spreiding van opera-aanbod tot stand komt en dat de BIS-instellingen hierin het voortouw mogen nemen.

Samenwerking in nieuwe operastudio

De drie opera-instituten in de BIS hebben een gezamenlijke verantwoordelijkheid voor talentontwikkeling in Nederland, om zangers en regisseurs ervaring te laten opdoen in kwalitatief goede operavoorstellingen. De Nationale Opera is de aanjager van deze trajecten en volgens de subsidieregeling de coördinator van de activiteiten. Er zijn hiervoor de afgelopen periode diverse initiatieven ontplooid, maar de raad betreurt het dat de ontwikkelingen te langzaam gaan om tot een gemeenschappelijk en samenhangend traject te komen.

De drie instellingen hebben voor de komende BIS-periode het plan opgevat om in 2018 gezamenlijk een operastudio te beginnen. De raad vindt de komst van de operastudio een stap vooruit, maar mist een concrete uitwerking van dit voornemen. De raad wil meer weten over de doelstellingen, de wijze van werven, selecteren (voor rollen) en begeleiden. Ook vraagt de raad zich af hoe de operastudio zich gaat verhouden tot het eigen traject van De Nationale Opera, waarin de instelling internationaal talent aantrekt, en het traject van de Dutch National Opera Academy van de conservatoria in Den Haag en Amsterdam.

De raad is daarnaast benieuwd wie de organisatorische en artistieke leiding heeft over de nieuw op te richten operastudio, hoe het opleidingstraject gefinancierd zal worden, hoe de verschillende partijen zich tot elkaar verhouden en hoe in Nederland opgeleid talent een plek krijgt. De raad adviseert de minister om de operagezelschappen in de BIS te vragen om een verdere artistieke, financiële en organisatorische uitwerking van het plan van de operastudio.

Herijking vanaf 2021

De raad constateert dat de drie instellingen in de BIS verantwoordelijk zijn voor een optimaal aanbod aan opera in Nederland op een hoog niveau en de ontwikkeling van het genre opera. De raad realiseert zich dat de middelen voor reizend opera-aanbod beperkt zijn. De raad vindt het wenselijk dat een herijking plaatsvindt van de drie functie in de BIS en hun bijbehorende budgetten voor de volgende BIS-periode. Daarom zal de raad aandacht besteden aan de functie opera in het sectoradvies muziek, dat begin 2017 verschijnt.

De Nationale Opera

€ 24.420.000
geadviseerd subsidiebedrag

€ 24.420.000
gevraagd subsidiebedrag

De aanvraag is gebaseerd op artikel 3.20 van de Subsidieregeling culturele basisinfrastructuur 2017 – 2020.

De Stichting Nationale Opera & Ballet profileert zich als een instituut dat opera en ballet van topkwaliteit brengt op internationaal niveau voor een breed en divers samengesteld publiek. Het instituut wil op artistiek en organisatorisch vlak een voorbeeldfunctie vervullen en investeren in een breed, klassiek en innovatief opera- en balletrepertoire en in nieuwe generaties kunstenaars. De stichting dient een aanvraag in als operagezelschap (De Nationale Opera) en als balletgezelschap (Het Nationale Ballet).

De Nationale Opera (hierna: DNO), waarop dit advies betrekking heeft, creëert, produceert en presenteert een grootschalig, breed opera-aanbod. De operaproducties onderscheiden zich internationaal door een hoog uitvoeringsniveau en vernieuwende regieconcepten. DNO richt zich op een groot landelijk publieksbereik. Ook neemt het operahuis de verantwoordelijkheid op zich om talentontwikkeling te bevorderen en voert het een aantal coördinerende activiteiten op dit gebied uit.

Subsidieadvies

De Raad voor Cultuur adviseert Stichting Nationale Opera & Ballet een subsidiebedrag toe te kennen van € 24.420.000, op voorwaarde dat de aanvraag wordt aangevuld met een uitgewerkt plan van de in de aanvraag genoemde operastudio en een onderbouwing van de governance.

DNO is een vooruitstrevend operahuis dat opera's brengt van hoge, internationale kwaliteit. De raad heeft er alle vertrouwen in dat DNO de meer avontuurlijke koers in 2017 – 2020 met dezelfde kwaliteit kan waarmaken en het ondernemerschap op een eveneens hoog niveau handhaaft. De raad is verheugd dat de educatieve activiteiten zich steeds meer verankeren in het beleid en dat er ook langzaam een interessant aanbod van opera voor de jeugd ontstaat. Talentontwikkeling krijgt steeds meer een vaste plek bij DNO. De raad adviseert wel om DNO om een concrete uitwerking te vragen van de nieuw op te richten operastudio. Ook de wijze waarop governance in de organisatie is geregeld, verdient nadere toelichting; de instelling besteedt volgens de raad te weinig aandacht aan haar werkgeverschap en bestuur.

Beoordeling

Kwaliteit

De raad beschouwt DNO als een gevestigd huis voor de productie en presentatie van opera's. De raad constateert dat het instituut een goed klimaat kent voor de ontwikkeling van het genre opera en voor vernieuwende operaregie; het operahuis weet bestaande opera's in een nieuw perspectief te plaatsen, vaak onder leiding van gerenommeerde regisseurs.

Bij DNO ontstaan kwalitatief hoogwaardige producties door een aansprekende combinatie van regie, repertoire, casting van solisten, licht, decor en orkestrale begeleiding op hoog niveau. Hiermee heeft DNO een sterke internationale positie verworven; ook in het buitenland staat de instelling bekend als vooruitstrevend operahuis. De raad juicht deze artistieke koers toe. Met het oog op de vooraanstaande positie van DNO had de raad wel een nadere reflectie op de ontwikkeling van opera als genre op zijn plaats gevonden.

De raad beoordeelt het uitvoeringsniveau als hoog. DNO weet doorgaans de solisten en de artistieke teams goed te casten. In het bijzonder valt de kwaliteit op van het Koor van De Nationale Opera en de orkestbegeleiding door het 'vaste' operaorkest, het Nederlands

Philharmonisch Orkest. Het koor en het orkest leveren beide een belangrijke bijdrage aan de artistieke kwaliteit van de producties.

De raad heeft er alle vertrouwen in dat DNO zich de komende jaren wederom kan bewijzen als een internationaal vooruitstrevend operahuis. De totale programmering getuigt volgens de raad sterk van kracht, durf en ambitie. De raad is verheugd dat DNO de komende BIS-periode een avontuurlijke koers kiest. De geplande integrale uitvoering van de zevendelige operacyclus 'Licht' van Stockhausen vormt in dit opzicht het hoogtepunt; dit is nergens ter wereld eerder gedaan, en deze ambitieuze productie vergroot de internationale positie van DNO. Ook ontstaan hierdoor nieuwe samenwerkingsverbanden en trekt DNO een grotere groep jonge (internationale) talenten van conservatoria aan. De raad kijkt met belangstelling naar de gevolgen hiervan voor het profiel van de instelling.

Met de inzet van het Opera Forward Festival richt DNO zich op vernieuwing van opera, het produceren van kleinschaligere producties en het opstarten van een dialoog over het genre. De raad bekijkt dit initiatief met belangstelling. Hij is benieuwd in hoeverre het nieuwe festival effect heeft op de vernieuwing van de kernactiviteiten en van het genre opera, en hoe het festival zich verhoudt tot andere initiatieven in het land, zoals de Operadagen Rotterdam. De raad verwacht dat het Opera Forward Festival zich in de komende jaren zal ontwikkelen tot een laboratorium voor opera dat vooral kansen biedt aan een nieuwe generatie makers. De raad is ook benieuwd naar de positionering en financiële inrichting van het festival binnen het operahuis.

DNO ontwikkelt trajecten voor talentontwikkeling in verschillende disciplines. De raad vindt de talentontwikkeling voor jongeren met een creatieve beroepsopleiding op hbo- of mbo-niveau veelbelovend; zij kunnen ervaring en inspiratie opdoen in de ateliers van DNO. De raad hoopt dat de instelling meer jonge ambachtslieden kansen kan bieden.

DNO nodigt met enige regelmaat studenten uit het kunstvakonderwijs uit om mee te werken aan projecten. De raad vindt het een goede keuze van de instelling om naast zangers ook aankomende producenten, regisseurs, componisten en ontwerpers een plek te geven.

DNO heeft de afgelopen periode een eerste aanzet gegeven voor een internationaal talentontwikkelingstraject en heeft zich daarnaast voorgenomen om vanaf 2018 een operastudio op te richten. De raad vindt de komst van de operastudio in samenwerking met de Nederlandse Reisopera en Opera Zuid een stap vooruit, maar mist een concrete uitwerking van de plannen. Ook is niet duidelijk welke bijdrage DNO gaat leveren. De raad wil meer weten over de wijze van werven, selecteren (voor rollen) en begeleiden en vraagt zich af hoe de operastudio zich gaat verhouden tot het eigen ingezette traject. Dat een deel van het gebouw van NO&B gebruikt gaat worden voor de operastudio, beschouwt de raad als positief.

De raad hoopt dat DNO in de toekomst een stap verder gaat en voor (kleine) rollen in opera's kijkt of er in Nederland opgeleid talent beschikbaar is. In dat opzicht ziet de raad meer kansen in de komende periode, waarin DNO voor het project 'Licht' intensiever gaat samenwerken met conservatoria.

Educatie en participatie
De raad is verheugd dat DNO zijn educatieve activiteiten en participatieprojecten verder heeft uitgebouwd met een evenwicht tussen meedoen, ervaren en reflecteren. DNO ontwikkelt activiteiten voor elke leeftijdsgroep in het onderwijs. Leerlingen krijgen workshops en bezoeken een bijbehorende voorstelling.

De raad vindt de participatieprojecten interessant, zoals 'BOOM!' in 2013, waarbij jongeren een eigen versie van een opera maken. Scholen nemen dit concept enthousiast af. Het is de raad nog niet duidelijk hoe deze participatieprojecten opvolging krijgen en of de initiatieven in de wijken duurzaam zijn. De raad ziet hier voor het koor een grotere rol weggelegd.

DNO is een van de initiatiefnemers van de Alliantie Muziekeducatie Amsterdam en werkt

voor educatie samen met andere instellingen in de stad. Het is de raad nog niet duidelijk welke rol het operahuis wil spelen in het totale aanbod van muziektheater-educatie in Amsterdam.

DNO produceert sinds de afgelopen BIS-periode op structurele basis jeugdproducties. De raad vindt het uitvoeringsniveau goed en meent dat de keuze van de makers en het repertoire goed bij de doelgroep passen. Met de reprises van eerdere voorstellingen vormen de jeugdproducties steeds meer een duurzaam kwaliteitsaanbod voor de jeugd. Het bereik met twee voorstellingen in de grote zaal is nog wel wat beperkt.

Maatschappelijke waarde

Publieksbereik
DNO steekt over het algemeen veel energie in het bereiken van uiteenlopende doelgroepen en heeft een goed vormgegeven marketingbeleid met bijzondere aandacht voor de prijsstrategie. De raad vindt dat de organisatie op inventieve manieren aan het verbreden van publiek werkt door middel van verschillende acties en campagnes. DNO doet goede pogingen om meer jonge mensen te bereiken, zoals met 'Opera Flirt'. De zaalbezetting van DNO was de afgelopen periode constant en boven de 90 procent.

De raad heeft er vertrouwen in dat DNO het effectieve beleid voortzet om een breed publiek te bereiken met de genoemde middelen en kanalen. De raad vindt meer aandacht voor diversiteit in het publiek wenselijk, om bij verschillende groepen in de stad belangstelling te wekken voor opera. Hij constateert dat de instelling op dit gebied al een aantal geslaagde initiatieven heeft genomen.

Ondernemerschap
Het Muziektheater, Het Nationale Ballet en De Nederlandse Opera zijn per 2013 gefuseerd tot Nationale Opera & Ballet. Hoewel de organisatie de fusie in de aanvraag zeer succesvol noemt en de instelling meldt dat het programma's heeft ontwikkeld met minder middelen dan voorheen, licht de organisatie niet toe in hoeverre de fusie tot een efficiëntere of kostenbesparende bedrijfsvoering heeft geleid in de backoffice of in het productiewerk. De raad had hierop graag een reflectie gelezen.

De financiële situatie van NO&B als geheel en van DNO afzonderlijk is gezond en de instelling weet voldoende eigen inkomsten te genereren. De aanvraag kent een solide financiële onderbouwing en een stabiele financieringsmix.

Verder constateert de raad dat het aandeel publieksinkomsten de afgelopen periode is toegenomen tot 23 procent van de baten; dit aandeel blijft de komende periode gelijk. De raad meent dat de stijging van de overige eigen inkomsten voorzichtig begroot is: van 6 procent in 2014 tot 9 procent in 2020. Opvallend vindt hij vooral dat het aandeel sponsorinkomsten gelijk blijft, te meer omdat NO&B zelf aangeeft een meerjarenplan te hebben opgesteld om de inkomsten uit sponsoring, fondsen, particulieren en events te vergroten. Ondanks de krappe sponsormarkt meent de raad dat de organisatie haar voorhoedepositie actiever kan inzetten om sponsors binnen te halen.

De operationele organisatie heeft een uitstekend niveau en kent een degelijk personeelsbeleid. De raad beschouwt het als een gemis dat in de aanvraag de governance nauwelijks wordt toegelicht, ook omdat de organisatie een fusie achter de rug heeft. De raad vindt het een goede zaak dat het koor van DNO zich ondernemend opstelt en ook buiten het operahuis meewerkt aan diverse producties.

Nederlandse Reisopera

€ 3.550.000
geadviseerd subsidiebedrag

€ 4.000.000
gevraagd subsidiebedrag

De aanvraag is gebaseerd op artikel 3.21 van de Subsidieregeling culturele basisinfrastructuur 2017 – 2020.

Stichting Nederlandse Reisopera (hierna: Nederlandse Reisopera) wil verrassende en kwalitatief hoogwaardige operavoorstellingen produceren en presenteert deze aan een breed en divers publiek, verspreid over het land. De Nederlandse Reisopera maakt minimaal drie operaproducties per jaar, die te zien zijn in elf kernsteden, zodat opera goed bereikbaar is voor het publiek in Nederland. Het repertoire is een mix van bekende en minder bekende titels. Kernwaarden van de instelling zijn kwaliteit, innovatie en samenwerking. De Nederlandse Reisopera profileert zich als een operagezelschap met een landelijk publieksbereik, biedt een springplank voor nationaal operatalent en heeft tegelijkertijd een regionale binding met het oosten van het land.

Subsidieadvies

De Raad voor Cultuur adviseert Stichting Nederlandse Reisopera een subsidiebedrag toe te kennen van € 3.550.000 onder de volgende voorwaarden.

- **De instelling dient voor de start van de nieuwe subsidieperiode een aangepaste, sluitende begroting in met een daarop aangepast activiteitenplan.**
- **De instelling vult de aanvraag aan met een uitgewerkte strategie om het verdienvermogen te verbeteren en de financiële positie te versterken.**

De raad is positief over de artistieke kwaliteit van de instelling. Hij heeft waardering voor de inspanningen van de Nederlandse Reisopera, die met relatief weinig middelen reizende operavoorstellingen produceert van hoge kwaliteit voor een breed publiek in het hele land. De raad vindt de artistieke plannen voor de komende periode ambitieus, met visie gepresenteerd en goed uitgewerkt. De raad beoordeelt de verbreding van het repertoire als een interessante ontwikkeling.

De Nederlandse Reisopera heeft in de loop van de afgelopen periode een omslag gemaakt om het verdienvermogen te verbeteren. De raad vindt de inspanningen van de instelling van het laatste jaar hoopgevend om meer eigen inkomsten en een breed publiek te genereren.

Beoordeling

Kwaliteit

De Nederlandse Reisopera ontving in de periode 2013 – 2016 ruim 60 procent minder rijkssubsidie ten opzichte van de periode 2009 – 2012. Volgens de raad heeft het gezelschap met weinig middelen over het algemeen kwalitatief goede en verrassende operaproducties gemaakt. Doorgaans waren de zeggingskracht en het vakmanschap van een goed niveau.

Uit de plannen die de Nederlandse Reisopera presenteert voor de komende periode spreekt volgens de raad een goede visie. De plannen zijn ambitieus en bovendien goed uitgewerkt. De raad heeft waardering voor de verbreding van het repertoire; de Nederlandse Reisopera zoekt de randen van het genre op door bijvoorbeeld een productie van Sondheim op het programma te zetten.

De raad is enthousiast over de voorgenomen samenwerkingen met diverse culturele instellingen in de regio en andere partners, zoals Scapino Ballet Rotterdam en collega-operagezelschappen uit binnen- en buitenland. De raad verwacht ook voor de komende periode afstemming met Opera Zuid over speeldata en repertoire.

De raad verwacht dat de Nederlandse Reisopera met het huidige budget slechts met moeite aan de opdracht kan voldoen om operaproducties van hoge kwaliteit te maken voor een breed publiek in het hele land. De raad begrijpt daarom de keuze van de Nederlandse Reisopera om zich vooral te richten op bekende opera's, die doorgaans meer publiek genereren, en minder aandacht te schenken aan risico en experiment in de programmering.

De aanvraag van de Nederlandse Reisopera biedt weinig inzicht in de selectie en begeleiding van in Nederland opgeleid talent. De raad kan uit de aanvraag niet opmaken of in Nederland opgeleide zangers in de toekomst voldoende kansen krijgen bij de Nederlandse Reisopera. De oprichting van een operastudio, samen met De Nationale Opera en Opera Zuid, ziet de raad als een stap voorwaarts, maar hij mist een concrete uitwerking van de rol van de Nederlandse Reisopera in de operastudio. De raad wil meer weten over de wijze van werven, selecteren (voor rollen) en begeleiden en de bijdragen van de verschillende partners.

Educatie en participatie
Het educatiebeleid en de verankering van de activiteiten in de regio staan nog in de kinderschoenen. De Nederlandse Reisopera noemt in zijn aanvraag bijvoorbeeld kennismaking met opera, masterclasses en projecten op scholen, maar geeft niet aan hoe het gezelschap deze activiteiten invult en voor welke specifieke doelgroepen deze zijn bedoeld.

De Nederlandse Reisopera neemt zich voor om educatieve producties voor kleine zalen te maken, die landelijk te zien zijn. De raad vindt dat deze producties potentie hebben, maar ziet wel dat deze voorstellingen zich nog moeten bewijzen.

De Nederlandse Reisopera wil de komende periode intensiever samenwerken met culturele partners in Enschede om vooral initiatieven voor educatie te ontplooien. De raad beschouwt deze ontwikkelingen als positief. De raad vindt het (nog) niet realistisch dat de Nederlandse Reisopera verwacht dat het aantal bereikte leerlingen zich verdubbelt in de komende periode.

Maatschappelijke waarde

Publieksbereik
De Nederlandse Reisopera is de afgelopen periode zichtbaar geweest in het land en heeft vooral het laatste jaar meer publiek weten te bereiken. In 2017 verwacht de instelling ruim 60 procent meer bezoekers te trekken dan in 2014, namelijk bijna 47.000 in plaats van de ruim 28.000 in 2014. Het operagezelschap verwacht dat ook de publieksinkomsten in de komende BIS-periode toenemen. De raad beschouwt een sterke stijging van publieksaantallen als een gezonde ambitie, maar vraagt zich af of deze haalbaar is met de beperkte middelen.

Ondernemerschap
De raad complimenteert het operagezelschap dat het de afgelopen periode een landelijke en reizende operavoorziening van niveau overeind heeft gehouden, ondanks een subsidiekorting van ruim 60 procent in de afgelopen periode. Maar het verdienvermogen van de Nederlandse Reisopera is fragiel. In de periode 2013 – 2015 heeft de Nederlandse Reisopera de eigen inkomstennorm maar net gehaald.

De raad ziet hoopgevende verbeteringen in het vermogen van de instelling om meer eigen inkomsten te genereren: het percentage is gegroeid van 20,1 procent in 2014 naar 29,4 procent in 2015. De raad heeft er vertrouwen in dat bij voortzetting van deze werkwijze de Nederlandse Reisopera in de toekomst meer eigen inkomsten kan verwerven.

De raad heeft begrip voor de flexibilisering van het gezelschap vanwege het krappe budget. Maar de werkdruk is door de beperkte middelen toegenomen. De raad dringt er daarom op aan dat de instelling zich blijft opstellen als een goede werk- en opdrachtgever.

De raad juicht het toe dat de ondersteuning van de provincie sterker wordt, zoals in de aanvraag wordt vermeld. Voor de toekomst van het gezelschap is een groter draagvlak van ook andere overheden onontbeerlijk. De raad adviseert om met andere overheden in gesprek

te gaan, om de kwaliteit van deze operavoorziening voor de toekomst veilig te stellen.

De raad mist in de aanvraag een uitwerking van de wijze waarop de instelling met de Governance Code Cultuur omgaat.

Opera Zuid

€ 0
geadviseerd subsidiebedrag

€ 1.020.000
gereserveerd subsidiebedrag

€ 1.026.643
gevraagd subsidiebedrag

De aanvraag is gebaseerd op artikel 3.21 van de Subsidieregeling culturele basisinfrastructuur 2017 – 2020.

De Stichting Opera Zuid (hierna: Opera Zuid) maakt reizende operavoorstellingen voor een breed publiek. Het gezelschap presenteert opera's, verspreid over de regio Zuid en indien mogelijk ook in het land. Opera Zuid brengt per seizoen minimaal twee grote operaproducties en een kleinere muziektheatervoorstelling op de planken. Opera Zuid profileert zich naar eigen zeggen als een gezelschap dat op een verfrissende wijze opera's brengt in de regio en ruim aandacht besteedt aan talentontwikkeling.

Subsidieadvies

De Raad voor Cultuur adviseert Stichting Opera Zuid geen subsidiebedrag toe te kennen, tenzij de aanvrager een nieuw activiteitenplan indient dat voldoet aan de volgende voorwaarden.

- **Opera Zuid gaat in dit nieuwe plan uit van twee volwaardige operaproducties.**
- **Het gezelschap onderbouwt zijn artistieke visie en licht de inrichting van de artistieke kwaliteitszorg duidelijk toe.**

De raad maakt zich zorgen over de artistieke kwaliteit van de instelling. De raad is van mening dat Opera Zuid zich op dit moment in artistiek opzicht onvoldoende ontwikkelt en verwacht op basis van de aanvraag weinig verbetering. De raad ziet kansen voor de instelling om een artistiek steviger positie te verwerven door samenwerking met sterke partners in de Euregio en door het inrichten van een kwaliteitsproces. De raad vindt de stapeling van functies van één persoon bij Opera Zuid een onwenselijke werkwijze. De raad adviseert de minister om hierover met de instelling in gesprek te gaan.

Opera Zuid is goed geworteld in de regio Zuid, voert een passend educatiebeleid en geeft (jong) talent kansen. De raad waardeert de inspanningen van het operagezelschap om een breed publiek te bereiken.

Beoordeling

Kwaliteit

De raad is bezorgd over de artistieke kwaliteit van de producties van Opera Zuid. De muzikale en scenische kwaliteit is wisselend en kende de afgelopen periode volgens de raad te veel uitschieters naar beneden. Een inrichting van het artistieke kwaliteitsproces en de bijbehorende monitoring en evaluatie daarvan zijn weinig zichtbaar. De raad waardeert het dat Opera Zuid met weinig middelen voorstellingen kan maken voor een breed publiek en daarbij ook jong talent kansen geeft, maar verwacht van een instelling in de basisinfrastructuur een evenwichtiger kwaliteit van de kernactiviteiten. De raad betreurt het dat Opera Zuid niet zelf reflecteert op de behaalde artistieke resultaten in de periode 2013 – 2016 en zijn positie in het bestel.

De raad mist in het activiteitenplan een koppeling tussen missie, visie en een uitwerking hiervan op het artistieke beleid. De aanvraag geeft in het algemeen weinig prijs over de concrete invulling van de artistieke teams, en ook ontbreken gefundeerde argumenten voor de keuzes van de verschillende opera's op het programma. De raad vindt het wel prijzenswaardig dat Opera Zuid per seizoen één werk van een Nederlandse componist wil uitbrengen.

Opera Zuid vermeldt allerlei samenwerkingspartners in de aanvraag. De raad juicht

samenwerking met andere (opera)gezelschappen toe, maar twijfelt eraan of de genoemde partners – uitgezonderd philharmonie zuidnederland – de juiste zijn om bij te dragen aan het artistieke niveau van de operavoorstellingen. De raad ziet meer kansen in samenwerking met partners in de Euregio. Daarnaast verwacht de raad afstemming met de Nederlandse Reisopera over speeldata en repertoire.

De raad waardeert de inspanningen die Opera Zuid verricht op het gebied van talentontwikkeling. De raad mist wel een solide inrichting van het kwaliteitsproces en de externe begeleiding, en wil graag weten hoe het eigen traject zich verhoudt tot lokale, regionale en landelijke partners.

De raad vindt de oprichting van een operastudio, samen met De Nationale Opera en de Nederlandse Reisopera, een stap voorwaarts, maar mist een concrete uitwerking van de rol van Opera Zuid in deze operastudio. De raad wil meer weten over de wijze van werven, selecteren (voor rollen) en begeleiden, en over de bijdragen van de verschillende partners.

De raad meent dat de instelling het artistieke beleid beter moet kunnen onderbouwen en het kwaliteitsproces van het operagezelschap en zijn talentontwikkelingstrajecten moet voorzien van heldere kaders. Alleen op die manier gaat het gezelschap een duurzame toekomst tegemoet. Om deze kwaliteitsslag met dezelfde middelen te kunnen maken, adviseert de raad om in het nieuwe activiteitenplan voor de komende periode uit te gaan van twee volwaardige operaproducties met begeleiding door philharmonie zuidnederland in plaats van twee grote producties en één kleinere.

Educatie en participatie

Opera Zuid besteedt relatief veel aandacht aan educatie en participatie en weet de verschillende doelgroepen goed in kaart te brengen. De instelling heeft een uitgebreid netwerk van partners die met elkaar werken aan kennismaking, enthousiasmering en verbinding van jong publiek met de opera. De activiteiten zijn behoorlijk arbeidsintensief en vragen veel van een relatief kleine organisatie. De meerwaarde is dat Opera Zuid mede door educatie een breed publiek kan bereiken en dat het operagezelschap door de educatieactiviteiten werkt aan verankering in de omgeving.

Maatschappelijke waarde

Publieksbereik

De raad heeft waardering voor de pogingen van Opera Zuid om een jonger publiek te bereiken. Het baart de raad wel zorgen dat de gemiddelde zaalbezetting substantieel is gedaald en dat Opera Zuid in de komende periode een daling van de publieksinkomsten verwacht. Opvallend is dat Opera Zuid juist een toename van het aantal bezoekers verwacht, een lichte groei van bijna 29.000 bezoekers in 2014 tot ruim 30.000 in 2020, terwijl het aantal gratis bezoeken op 10.000 blijft staan. Opera Zuid wil ook een diverser publiek bereiken. De specificatie van de publieksgroei en de publieksdiversiteit wordt onvoldoende onderbouwd en komt niet overeen met de dalende publieksinkomsten in de begroting.

Ondernemerschap

De raad vindt het ondernemerschap van Opera Zuid op een aantal punten zorgelijk. Het gezelschap is in de afgelopen subsidieperiode overgestapt van een tweekoppige directie naar een model met één intendant, die zakelijk en artistiek verantwoordelijk is én het artistieke team van zangers en regisseurs begeleidt en geregeld in de eigen producties optreedt. Daarmee is Opera Zuid nu zowel artistiek als operationeel te veel afhankelijk van en vereenzelvigd met één persoon. De raad vindt dit model onwenselijk en adviseert de minister hierover in gesprek te gaan met de instelling.

Opera Zuid heeft vanaf 2013 ingeteerd op het eigen vermogen. De financiële positie van Opera Zuid is nog stabiel, maar bij tegenvallende baten bestaat het risico dat het gezelschap de activiteiten niet langer kan voortzetten. De strategie bij tegenvallende inkomsten is weinig uitgewerkt. In de komende periode is Opera Zuid voor meer dan 70 procent afhankelijk van

subsidie; in de aanvraag staan geen toezeggingen van provinciale en gemeentelijke overheden.

In de aanvraag gaat Opera Zuid onvoldoende in op personeelsbeleid en werk- en opdrachtgeverschap voor zangers en regisseurs. Daarnaast is in de aanvraag is niet uitgewerkt hoe Opera Zuid de Governance Code Cultuur naleeft.

Podiumkunsten
Festivals

Inleiding Festivals

Nederland kent een rijk en veelzijdig festivallandschap, van kleine lokale evenementen tot grootschalige internationale platforms. In 2014 telde Nederland 801 kunst- en cultuurfestivals met ruim 22 miljoen bezoekers. [1]

De populariteit van festivals nam de afgelopen jaren gestaag toe. De raad verbindt in 'De Cultuurverkenning' deze grote populariteit van festivals aan het toenemende 'verlangen naar onderdompeling, naar intense ervaringen, naar sfeer en reuring', een behoefte waarop festivals door hun kortstondige karakter goed weten in te spelen. [2] Daarnaast wordt hun succes versterkt door een divers en breed aanbod, de connecties met andere maatschappelijke domeinen en de ruimte voor artistiek experiment.

Festivals hebben zich de afgelopen jaren niet alleen ontwikkeld tot interessante presentatieplekken, maar zijn zich ook steeds meer gaan richten op het (co)produceren van nieuw aanbod. Hiermee heeft een groot aantal festivals ruimte gemaakt voor jong of nieuw talent.

Voorgeschiedenis

Tot 2013 waren er zes podiumkunstenfestivals opgenomen in de basisinfrastructuur. [3] Na de cultuurbezuinigingen werd het aantal rijksgesubsidieerde festivals teruggebracht tot één, namelijk het Holland Festival. Andere festivals konden voor (structurele) subsidie terecht bij het Fonds Podiumkunsten.

De raad adviseerde in zijn 'Agenda Cultuur' festivals beter te verankeren in het rijks- en lokale cultuurbeleid via een extra financiële impuls. De festivals spelen op diverse fronten een belangrijke rol; ze bieden ruimte aan kunstvormen die weinig financiële middelen tot hun beschikking hebben, tonen internationaal aanbod en Nederlands aanbod in internationale context, en verbreden en vergroten het publieksbereik. [4]

Naar aanleiding van de hoofdlijnennota 'Ruimte voor Cultuur' heeft de Tweede Kamer een motie aangenomen en besloten een aantal festivals in de basisinfrastructuur op te nemen. [5] Op basis hiervan heeft minister Bussemaker in de subsidieregeling ruimte gecreëerd voor drie extra festivalfuncties in de basisinfrastructuur. Het budget hiervoor werd gedeeltelijk onttrokken aan het (festival)budget van het Fonds Podiumkunsten.

Op grond van de subsidieregeling is er zodoende vanaf 2017 ruimte voor drie nieuwe festivals, waarvan één in de regio Noord voor locatietheater, één in de regio Zuid voor dans en één voor oude muziek. Hiervoor zijn bedragen van respectievelijk 500.000 euro, 200.000 euro en 650.000 euro beschikbaar. Daarnaast wordt de plek die momenteel door het Holland Festival wordt ingenomen ook opnieuw in de regeling opgenomen, waarvoor een bedrag van 3.180.000 euro beschikbaar is.

De raad staat, in lijn met zijn constateringen in de 'Agenda Cultuur', positief tegenover het feit dat er plaats in de basisinfrastructuur is ingeruimd voor festivals. Wel plaatst hij vraagtekens bij de wijze waarop dit nu is gebeurd. In de regeling is gekozen voor een zeer strikte omschrijving van de functies waarop festivals kunnen inschrijven; zij beperken zich tot een enkele regio en discipline. Op voorhand worden daardoor interessante kandidaten voor deze plekken in de basisinfrastructuur buitengesloten. Zo is bijvoorbeeld sprake van een

1
'Cultuur in beeld', Raad voor Cultuur, pagina 22, *2015*. Hier gaat het om festivals met meer dan 3.000 bezoeken.

2
Raad voor Cultuur, 'De Cultuurverkenning', pagina 33 (*pdf*), *2014*.

3
Namelijk Holland Festival, Festival Oude Muziek, Music Meeting, Holland Dance, Eurosonic/Noorderslag en Oerol.

4
'Agenda Cultuur. 2017 – 2020 en verder', Raad voor Cultuur, pagina 88-89 (*pdf*), *2015*.

5
'Motie van het lid Monasch C.S.', Tweede Kamer, *2015*.

geografische restrictie, die verhindert dat dansfestivals elders in het land, die ook een sterk actueel en vernieuwend aanbod presenteren, een aanvraag kunnen doen. De huidige regeling geeft ook geen ruimte aan festivals die andere disciplines of interessante cross-overs bieden, zoals popmuziek of een combinatie van literatuur en theater. Er is, kortom, geen gelijk speelveld gemaakt voor de festivals.

Voor deze ronde beoordeelt de raad de aanvragen op grond van de door de minister opgestelde en door de Tweede Kamer vastgestelde regeling en de uitwerking daarvan in het beoordelingskader. De raad zal na de beoordeling van de BIS-instellingen nog terugkomen op de wijze waarop festivals het best kunnen worden ondersteund door fondsen en in de basisinfrastructuur.

Afweging

Vijf festivals hebben een aanvraag ingediend. Oerol heeft aangevraagd voor de festivalplek in de regio Noord, het Holland Festival voor de festivalplek in een kernpunt en het Festival Oude Muziek voor de festivalplek oude muziek. Bij deze aanvragers is geen sprake van concurrentie. De raad vindt de drie aanvragers geschikt voor de basisinfrastructuur en acht ze subsidiabel. Voor de functie van dansfestival in het zuiden hebben twee instellingen een aanvraag ingediend, namelijk de Nederlandse Dansdagen en Schrit_tmacher.

Bij de keuze voor het dansfestival in regio Zuid zijn de voorwaarden in de subsidieregeling doorslaggevend geweest. De raad adviseert de Nederlandse Dansdagen te honoreren voor een plek in de basisinfrastructuur. Het festival geeft met zijn programmering een overzicht van het huidige Nederlands dansaanbod en initieert en stimuleert zelf projecten. Schrit_tmacher, dat eveneens zijn standplaats heeft in regio Zuid, is feitelijk (nog) te zeer afhankelijk van één specifieke schouwburg. Daarmee voldoet het festival niet aan het vereiste van artikel 3.23 lid 3, in samenhang met lid 1 onder c. van de regeling, waarin is bepaald dat subsidie kan worden verstrekt indien de activiteiten van de instelling niet aan te merken zijn als activiteiten van één specifieke schouwburg, concertzaal of andere organisatie die zich primair richt op de presentatie van cultuuruitingen. Een instelling dient zowel formeel als feitelijk los te staan van het podium waar de activiteiten plaatsvinden. De raad heeft desondanks waardering voor de inspanningen van het Parkstad Limburg Theater Heerlen voor de realisatie van het festival.

Festival Oude Muziek

€ 650.000
geadviseerd subsidiebedrag

€ 650.000
gevraagd subsidiebedrag

De aanvraag is gebaseerd op artikel 3.24 van de Subsidieregeling culturele basisinfrastructuur 2017 – 2020.

Het Festival Oude Muziek, de hoofdactiviteit van de Stichting Organisatie Oude Muziek, presenteert oude muziek in een meerdaags festival vanuit festivalhart TivoliVredenburg in Utrecht. Het festival richt zich op een breed en internationaal publiek en initieert en stimuleert ontwikkelingen in de sector. Het Festival Oude Muziek zet zich als organisator van een van de grootste oudemuziekfestivals in de wereld ervoor in om een divers repertoire te brengen, kritische vragen te blijven stellen over de wijze van uitvoeren van oude muziek en artistiek onderzoek een plek te geven. De concerten en voorstellingen bevatten repertoire dat zich uitstrekt van de vroegste bronnen tot en met de barok en ook nieuwere muziek, met als uitgangspunt een historisch geïnformeerde aanpak en uitvoeringspraktijk.

Subsidieadvies

De Raad voor Cultuur adviseert de Stichting Organisatie Oude Muziek een subsidiebedrag toe te kennen van € 650.000.

De raad waardeert het artistieke profiel van het Festival Oude Muziek: de instelling biedt jaarlijks een kwalitatief hoogstaand internationaal festival, met een aansprekende programmering die op basis van onderzoek en actuele ontwikkelingen tot stand komt. De activiteiten binnen het festival zijn divers en krijgen samenhang door een overkoepelend thema, dat per festivaleditie varieert.

De raad is ervan overtuigd dat het Festival Oude Muziek de komende jaren zijn koers zal voortzetten. Ook is de raad enthousiast over de ruimte voor talentontwikkeling in het festival; jong talent krijgt ruim baan in de 'fringeconcerten' en ontvangt daarnaast coaching en begeleiding.

Het Festival Oude Muziek richt zich voor educatie vooral op volwassenen. Deze keuze vindt de raad begrijpelijk, gezien het repertoire van het festival. De educatieve activiteiten voor kinderen zou de instelling volgens de raad wel verder kunnen uitwerken en uitbouwen.

De raad beschouwt het als een verdienste dat de organisatie de afgelopen periode een substantieel groter publiek heeft weten te bereiken. De raad verwacht van het Festival Oude Muziek de komende jaren wel een hoger ambitieniveau om een diverser en groter internationaal publiek te trekken.

De raad is enthousiast over de omslag die de organisatie heeft gemaakt naar een nieuw businessmodel, ingegeven door de bezuinigingen in de vorige periode. De instelling is nu minder afhankelijk van (rijks)subsidie, heeft meer publieksinkomsten en privaat geld gegenereerd en wil deze werkwijze voortzetten.

Beoordeling

Kwaliteit

De raad heeft waardering voor de veelzijdigheid van het Festival Oude Muziek, dat jaarlijks in Utrecht als een van de grootste oudemuziekfestivals in de wereld ontwikkelingen in de oude muziek teweegbrengt en aan een breed publiek presenteert. De raad vindt dat de instelling de afgelopen periode een samenhangende en prikkelende programmering van hoge kwaliteit heeft kunnen bieden, ondanks een sterke vermindering van overheidssteun.

De raad heeft er vertrouwen in dat de organisatie haar internationale positie als toonaangevend oudemuziekfestival zal blijven waarmaken. De raad vindt de plannen voor het festivalprogramma in de komende BIS-periode uitstekend. De festivaledities van 2017 tot en met 2020 hebben een jaarlijks wisselend thema dat tot de verbeelding spreekt en het repertoire van de afzonderlijke concerten overstijgt en verbindt. Tegelijkertijd zorgt het festivalthema voor een heldere invulling van de programmalijnen. De thematische aanpak geeft ook ruimte om per jaar variatie aan te brengen in opzet en programmering. Bij de keuze voor de uitvoerenden blijft de kwaliteit leidend.

De raad vindt het sterk dat de instelling programmeert op basis van een onderzoekende houding: de invulling ontstaat door te bezien hoe het festival nieuwe en belangrijke impulsen kan geven aan ontwikkelingen in de internationale oudemuziekwereld. Daarbij gaat het om het ontdekken en presenteren van onderbelicht of speciaal repertoire en nieuwe uitvoeringspraktijken. De activiteiten hebben een herkenbare signatuur en bestaan per festival uit onder meer zeventig concerten van hoog niveau met topmusici uit de oude muziek, zestig tot tachtig (gratis) 'fringeconcerten', een symposium, een concours, lezingen, masterclasses en aandacht voor een *artist in residence*.

Het Festival Oude Muziek laat in de aanvraag duidelijk zien hoe het zijn verantwoordelijkheid neemt in een internationale context, waar het gaat om onderzoek en kennisdeling. Bovendien biedt het festival ruime kansen aan (jong) talent uit Europa: jonge ensembles krijgen een podium tijdens het festival in de 'fringeconcerten' en ontvangen coaching en feedback. Ook op die manier zorgt het Festival Oude Muziek voor een gevarieerd en actueel aanbod.

De raad begrijpt de keuze van de instelling om het aantal activiteiten constant te houden en zich te richten op een optimale uitvoering van de programmaonderdelen. De raad kijkt uit naar de resultaten daarvan en wil de instelling ook aanmoedigen om te blijven experimenteren met nieuwe concertformats. De raad ziet potentie in de samenwerkingsverbanden die het Festival Oude Muziek is aangegaan, zoals met de Universiteit Utrecht.

Educatie en participatie
Het Festival Oude Muziek richt zich met educatie vooral op volwassenen, een voor de raad begrijpelijke keuze die past bij het repertoire van het festival. De raad vindt de plannen voor volwasseneneducatie goed uitgewerkt en ziet een logische samenhang met het festivalprogramma. Tijdens het festival zijn er voor volwassenen, naast een preview, onder andere dagelijks 'Eventalks', debatten, lezingen in combinatie met optredens, ontmoetingen en interviews. De raad staat ook positief tegenover het voornemen om op korte termijn meer amateurmusici bij het festival te betrekken.

De raad vindt de voorstellingen en workshops voor kinderen interessant, vooral het zangproject dat het festival organiseert in samenwerking met Stichting Operamakers. De raad vindt dat het bereik hiervan de komende periode nog mag groeien. Ook is hij van mening dat het festival de buitenschoolse activiteiten voor kinderen meer mag ontwikkelen, en zo ook het publiek van de toekomst kan inspireren.

Maatschappelijke waarde

Publieksbereik
De raad complimenteert het Festival Oude Muziek met de stijging van de publieksaantallen in de afgelopen jaren. Met relatief weinig middelen heeft het festival deze groei weten te bereiken: het aantal bezoekers is gestegen van 55.900 in 2013 tot 64.600 in 2015. Voor de komende periode streeft de organisatie naar een gelijkmatige publieksgroei (70.000 bezoekers per festival). De raad vindt die inschatting realistisch. Hij is van mening dat de instelling de mogelijkheden van het gratis 'fringeprogramma' goed benut om het festival toegankelijk te maken voor een breed publiek.

De raad waardeert de inspanningen van het Festival Oude Muziek om op basis van een

indeling van publiek in levensstijl mensen te interesseren voor een bezoek. Daarbij ontbreken nog wel concrete doelen en strategieën. De raad mist ook een visie op de wijze waarop het festival de diversiteit van het publiek kan vergroten. Hij verwacht op dit vlak een hoger ambitieniveau.

Het Festival Oude Muziek doet onderzoek naar repertoire en uitvoeringspraktijk en presenteert de resultaten daarvan in festivalsymposia en een tijdschrift. De raad is van mening dat het Festival Oude Muziek de impact van die resultaten kan vergroten door daarover meer op internationaal niveau te communiceren. Daarnaast zou de instelling meer internationaal publiek kunnen bereiken door samenwerkingen met bijvoorbeeld (internationale) media- en marketingpartners en organisaties uit de toerismebranche.

Ondernemerschap
Het Festival Oude Muziek heeft de afgelopen periode 250.000 euro subsidie van het Fonds Podiumkunsten ontvangen en 850.000 euro rijkssubsidie in de BIS-periode 2009 – 2012. De raad waardeert de omslag in ondernemerschap die het festival heeft gemaakt: de organisatie heeft de afgelopen periode alternatieve financiering gevonden, heeft de publieksinkomsten sterk laten stijgen, is minder afhankelijk geworden van subsidie en richt zich meer op private donateurs. De raad moedigt het festival aan verder te gaan op de ingeslagen weg en proactief te blijven. Daarbij mag het verwerven van sponsorinkomsten meer aandacht krijgen.

De financiële positie is wel een punt van zorg: de liquiditeit is aan de lage kant en de solvabiliteit en het weerstandsvermogen zijn mager door de bezuinigingen van de afgelopen jaren. Ook heeft de werkwijze met weinig middelen de afgelopen periode veel gevraagd van het personeel. De raad vindt het daarom verstandig dat de instelling de keuze maakt om het aantal activiteiten binnen het festival te consolideren en zich vooral te richten op het verhogen van de zaalbezetting van de concerten en voorstellingen in TivoliVredenburg.

De aanvraag geeft weinig prijs over de wijze waarop de instelling de Governance Code Cultuur naleeft; vooral de toezichthoudende rol is niet uitgewerkt. De organisatie vermeldt wel dat het personeelsbestand redelijk divers is, onder meer door jongere medewerkers en medewerkers met een niet-westerse achtergrond.

Holland Festival

€ 3.180.000
geadviseerd subsidiebedrag

€ 3.180.000
gevraagd subsidiebedrag

De aanvraag is gebaseerd op artikel 3.23 van de Subsidieregeling culturele basisinfrastructuur 2017 – 2020.

Stichting Holland Festival (hierna: Holland Festival) is het internationale podiumkunstenfestival van Nederland. Jaarlijks vinden in juni op verschillende locaties in Amsterdam voorstellingen plaats. Het festival biedt naar eigen zeggen avontuurlijke kunst 'die dwingt te kijken naar de wereld van vandaag'. Het wil actuele, unieke en hoogstaande (inter)nationale (co)producties aan een zo breed mogelijk publiek presenteren. Via intensieve samenwerkingen met lokale en (inter)nationale partners profileert het festival zich in de stad, in de rest van het land en in het buitenland.

Subsidieadvies

De Raad voor Cultuur adviseert Stichting Holland Festival een subsidiebedrag toe te kennen van € 3.180.000.

De raad oordeelt positief over het Holland Festival. Het heeft in de loop der jaren een toonaangevende positie in het culturele veld verworven in binnen- en buitenland. De raad heeft vertrouwen in de artistieke koers en kijkt uit naar de komende edities; wel mist hij in bepaalde genres een vernieuwender en urgenter aanbod.

De raad staat positief tegenover de ambities van het festival om de programmering toegankelijker te maken voor een zo breed mogelijk publiek. De uitwerking hiervan vindt hij goed beargumenteerd. Ook waardeert de raad de programma's die worden georganiseerd voor talentontwikkeling. De educatieve activiteiten zijn daarentegen beperkt.

Het Holland Festival is een financieel gezonde instelling en haalt hoge inkomsten uit bijdragen van particulieren, bedrijven en private fondsen.

Beoordeling

Kwaliteit
Het Holland Festival heeft de afgelopen decennia een solide positie opgebouwd als internationaal podiumkunstenfestival met een breed aanbod van theater, dans, muziek en interdisciplinaire kunstvormen. Het is een gewaardeerd platform voor (inter)nationale (co)producties en het fungeert als een van de vlaggenschepen van de Nederlandse podiumkunstensector. De producties zijn in het algemeen van hoog niveau, al verschilt het vernieuwende karakter van het festival enigszins per editie.

Sinds 2015 is de artistieke leiding van het Holland Festival in handen van Ruth Mackenzie. Onder haar leiding heeft het festival zijn artistieke kernwaarden behouden en heeft het een aantal nieuwe accenten gekregen. Het Holland Festival richt zich via diverse programmalijnen op een breder publiek en zet sterker in op (de ontwikkelingen van) digitalisering binnen de kunst en de marketing. De raad waardeert deze ontwikkelingen, waarmee het festival aansluit bij de huidige tijdgeest en een groter draagvlak creëert. Het Holland Festival presenteert een hoogstaand aanbod van zowel internationale als, in mindere mate, nationale podiumkunsten en staat veelal aan de wieg van nieuwe (co)producties en experimenten. Daarmee geeft het festival een inkijk in de actuele podiumkunsten. De raad vindt de voortzetting van deze artistieke koers in de komende periode dan ook verstandig.

Het Holland Festival beschrijft in zijn aanvraag duidelijk zijn artistieke profiel en de wijze van programmeren, dat kort van tevoren plaatsvindt en uitgaat van een actueel aanbod. Op basis

van de beschreven producties meent de raad dat het geprogrammeerde aanbod van muziek doorgaans innovatiever is dan dat van dans en theater. Een voorbeeld hiervan vindt hij de operacyclus ‘Licht’ van Stockhausen.

Het Holland Festival heeft een brede opdracht, maar een klein budget – in vergelijking met vergelijkbare buitenlandse festivals. Daardoor is er minder ruimte om bepaalde hoogstaande (buitenlandse) producties naar Nederland te halen of te initiëren. Toch verwacht de raad van een festival met een dergelijke statuur heldere en bewuste artistieke keuzes binnen het gehele programma.

De raad waardeert de verantwoordelijkheid die het Holland Festival neemt voor talentontwikkeling van kunstvakstudenten. Het festival heeft, ondanks de relatief korte duur, een goede manier gevonden om kansen te bieden aan aanstormende talenten. Zo geven geroemde bespelers masterclasses aan jonge kunstenaars en kunstvakstudenten, krijgen conservatoriumstudenten de ruimte om op te treden en zijn er zogenoemde ‘Frascati-sessies’. De komende periode worden deze sessies geïntensiveerd en is het festival betrokken bij een nieuw programma voor jonge schrijvers. De raad is enthousiast over de voortzetting en intensivering van deze activiteiten en ziet uit naar de resultaten ervan.

Educatie en participatie
Het Holland Festival richt zich met zijn educatieve programma’s op scholieren en volwassenen. De schoolgebonden activiteiten voor het voortgezet onderwijs zijn de komende jaren summier. Net als vier jaar geleden constateert de raad dat het festival geen prioriteit geeft aan educatie. Doordat het Holland Festival niet in het schoolseizoen plaatsvindt, zijn educatieve activiteiten voor het middelbaar onderwijs volgens de organisatie lastig uitvoerbaar.

De verdiepende en introducerende activiteiten voor regulier publiek, zoals workshops, inleidingen en nagesprekken, zijn divers en van goede kwaliteit. Met deze activiteiten weet het Holland Festival context te bieden aan zijn programmering. De raad ziet kansen voor het festival om als boegbeeld initiatieven te ontwikkelen, waarbij het zijn kennis op organisatorisch vlak overdraagt aan en verder ontwikkelt met andere festivalorganisaties.

Maatschappelijke waarde

Publieksbereik
Het Holland Festival heeft de afgelopen jaren, met gemiddeld bijna 84.000 bezoekers in 2013 en 2014, een groot publiek weten te bereiken. Het festival heeft zijn publiek goed in beeld en zet voor deze doelgroepen de juiste marketingstrategieën in. Ook de komende jaren wil het Holland Festival het programma voor zo veel mogelijk toeschouwers toegankelijk maken. De diverse contextprogramma’s, de projecten in de openbare ruimte en de veelvuldige samenwerking met Amsterdamse partners moedigt de raad daarom aan.

Het Holland Festival heeft de ambitie nieuw en vooral jong(er) publiek aan zich te binden. De strategieën die het festival hiervoor inzet, zoals de acties in samenwerking met CJP en kunstvakopleidingen, de activiteiten van het jongerenplatform HF Young en het gebruik van digitale applicaties, vindt de raad veelbelovend. In dit kader waardeert hij ook de Holland Festival Proms, waarbij het publiek vijf concerten op één dag kan bezoeken voor tien euro per kaartje. In een verdere uitwerking van de prijsstrategie ziet de raad (nog) meer kansen om een nieuw en jonger publiek aan te trekken.

Ook wil het Holland Festival de komende periode zijn publiekssamenstelling diverser maken. Hierbij richt het zich in de programmering bewust op bezoekers met andere etnische of culturele achtergronden, op buitenlandse bezoekers en op publiek met een lager opleidingsniveau. De raad heeft waardering voor de programmeringskeuzes en kijkt uit naar de voortzetting hiervan.

Ondernemerschap

Het Holland Festival is een financieel gezonde instelling. Het festival haalt ruim de eigen inkomstennorm en weet bewonderenswaardig veel inkomsten te genereren uit bijdragen van particulieren, bedrijven en private fondsen. Als strategie voor tegenvallende inkomsten begroot het Holland Festival de komende periode voorzichtig, net onder het niveau van 2014. Daarnaast is de vermogenspositie zodanig dat het festival incidentele tegenvallers kan opvangen.

Het Holland Festival werkt met een klein en flexibel team van vaste werknemers. Verder maakt het festival gebruik van regelmatig terugkerende freelancers. Het personeel wordt conform de cao Theater betaald.

Het Holland Festival hanteert de Governance Code Cultuur, al wordt in de aanvraag niet toegelicht op welke manier de taakverdeling, bevoegdheden en deskundigheid in het bestuur zijn geregeld.

Nederlandse Dansdagen

€ 200.000
geadviseerd subsidiebedrag

€ 200.000
gevraagd subsidiebedrag

De aanvraag is gebaseerd op artikel 3.23 van de Subsidieregeling culturele basisinfrastructuur 2017 – 2020.

Stichting Nederlandse Dansdagen (hierna: Nederlandse Dansdagen) is een Nederlands dansfestival in Maastricht. Jaarlijks toont en stimuleert het festival de *state of the art* op het gebied van de Nederlandse dans, en draagt het bij aan een (inter)nationale positie hiervan. Het festival wil het publiek uitnodigen om 'waarheden te verkennen, te bevragen, te voelen, te beleven en te delen'. Het festival profileert zich als hét festival voor de Nederlands dans via samenwerkingen met verschillende partners in de stedelijke, (eu)regionale en (inter)nationale omgeving.

Subsidieadvies

De Raad voor Cultuur adviseert Stichting Nederlandse Dansdagen een subsidiebedrag toe te kennen van € 200.000, op voorwaarde dat zij een aangepast activiteitenplan indient, waarin de instelling de zelf geïnitieerde (co)producties verder uitwerkt.

De raad is in grote lijnen positief over de aanvraag en waardeert de ambities van de Nederlandse Dansdagen. De twee kernactiviteiten van het festival, presenteren en stimuleren, zet het de komende jaren voort. In het presenterende gedeelte heeft de raad vertrouwen; het coproducerende gedeelte schiet daarentegen volgens de raad nog tekort. Hij rekent erop dat een dansfestival in de basisinfrastructuur de eigen (co)producties en de internationale projecten tot een wezenlijk aspect van de programmering maakt. Dit is ook een kans voor de nieuwe artistiek directeur om zijn signatuur te laten zien.

De raad waardeert de verdiepende en participatieve activiteiten van het reguliere programma. De schoolgebonden activiteiten vindt hij beperkt beschreven. Het festival is goed geworteld in het zuiden en heeft tegelijkertijd een landelijke uitstraling. Wanneer de gemeente en provincie hun cofinanciering toezeggen, vertrouwt de raad erop dat de Nederlandse Dansdagen zijn verwachte publieksgroei realiseert en een professionaliseringsslag maakt.

Beoordeling

Kwaliteit

De Nederlandse Dansdagen heeft de afgelopen jaren een positie in het zuiden opgebouwd. De getoonde producties, zoals reprises, premières en coproducties uit voorbije edities, zijn van hoog niveau en geven een goed beeld van het huidige Nederlands dansaanbod; het betreft hier producties die ook zonder het festival tot stand komen. Binnen de zelf geïnitieerde coproducties vinden interessante cross-overs plaats met andere maatschappelijke domeinen en krijgen jonge makers ruimte om zich te ontwikkelen. Het festival is een succesvol platform gebleken voor uitwisselingen tussen (inter)nationale professionals en een waardevolle ontmoetingsplaats voor publiek.

Begin 2016 is Ronald Wintjens als nieuwe directeur aangetreden. De raad is benieuwd naar de accenten die hij gaat leggen binnen het festival; deze zijn in het plan echter nog niet uitgewerkt.

Ook voor de komende periode heeft de Nederlandse Dansdagen twee kernactiviteiten: het tonen van een staalkaart van de Nederlandse dans en het stimuleren van (inter)nationale projecten. Zo wil het festival nauwgezet de ontwikkelingen binnen de Nederlandse dans volgen. De raad vindt dat de tweeledigheid van de kernactiviteiten in de plannen onvoldoende evenwichtig is uitgewerkt. De eigen (co)producties en de internationale projecten nemen

vooralsnog een marginale plek in ten opzichte van de geselecteerde reprises en premières. Ze ogen ook kleinschalig. Bovendien wordt het voornemen om het aantal projecten fors uit te breiden niet toegelicht in het plan.

De raad verwacht van de Nederlandse Dansdagen meer nieuwe initiatieven en een steviger aandeel van het vernieuwende en actuele aanbod, waarmee het festival duidelijker zijn rol als initiator van ontwikkelingen in de dans aantoont. Deze ambitie is in elk geval aanwezig, maar de raad wil graag een aanvulling hierop zien. Hij meent ook dat een uitbreiding van het korte festivalweekend naar meerdere dagen onontkoombaar is om verbreding van het aanbod mogelijk te maken.

De raad waardeert de samenwerkingsverbanden met uiteenlopende partners, waaruit blijkt dat het festival goed geworteld is in de eigen omgeving, een (inter)nationale uitstraling heeft en niet schroomt om dansprojecten te verbinden met maatschappelijke thema's en andere disciplines. De raad gaat er wel van uit dat de Europese projecten, die in samenwerking met voormalig zakelijk leider Peggy Olislaegers worden gecontinueerd, goed ingebed blijven in het festival.

Educatie en participatie
De raad oordeelt positief over de keuze voor een meer participatieve focus binnen de educatieve activiteiten. Er zijn nagesprekken, in de open studio's worden toeschouwers betrokken bij het repetitieproces en in bepaalde Europese projecten is het publiek zelfs volwaardig deelnemer. Deze openbare activiteiten, gemiddeld 25 in 2013 en 2014, worden door het festival goed uitgevoerd.

Daartegenover biedt de Nederlandse Dansdagen slechts een klein aantal schoolvoorstellingen en workshops voor het voortgezet onderwijs. De raad mist een uitleg bij deze schoolgebonden activiteiten.

Maatschappelijke waarde

Publieksbereik
De Nederlandse Dansdagen heeft tussen 2013 en 2014 – met gemiddeld honderd bezoekers per voorstelling – voldoende publiek bereikt, gelet op het kortstondige karakter van het festival. Voor de komende periode streeft het festival naar gemiddeld bijna 12.600 bezoekers. De raad waardeert deze flinke ambitie; het festival kiest voor een ervaringsgerichte aanpak in de programmering, waarbij de bezoeker als deelgenoot wordt betrokken, en zet dit door in de publiekswerving en -werking. Wel constateert de raad dat de strategieën voor het bereiken van een jonger en diverser publiek, alsmede voor het aantrekken van buitenlandse toeschouwers, beperkt worden uitgewerkt.

De raad is blij met het voornemen van de Nederlandse Dansdagen om niet alleen publiek voor herhaalbezoek te werven, maar het juist ook voor de dans in het algemeen te enthousiasmeren. Zo wordt het gemotiveerd om ook andere dansvoorstellingen te bezoeken.

Ondernemerschap
De financiële positie van de instelling is gezond, al is het weerstandsvermogen aan de lage kant. De strategie in het geval de inkomsten tegenvallen, is zodanig vormgegeven dat er pas nieuwe projecten starten als de financiering daarvoor rond is.

Uit de aanvraag komen sterk de urgentie voor structurele subsidie en de wens om te professionaliseren naar voren. De raad juicht de verwachte cofinanciering door de gemeente en de provincie van elk 200.000 euro toe; er zijn echter nog geen toezeggingen gedaan.

De Nederlandse Dansdagen heeft sinds kort een tweekoppige directie, waardoor de continuïteit in de bedrijfsvoering gewaarborgd is. Het team van gemiddeld 4,3 vaste fte in 2017 – 2020, aangevuld met flexibele krachten in de maanden voor het festival, vindt de raad voor de omvang en de verwachte activiteiten relatief groot. In het plan ontbreekt een

duidelijke toelichting hierop. Met structurele subsidie wil de Nederlandse Dansdagen zijn personeel conform de cao Theater betalen. De raad moedigt de instelling aan daartoe zo snel mogelijk over te gaan.

De Governance Code Cultuur wordt toegepast, al gaat de Nederlandse Dansdagen niet in op de wijze waarop de bevoegdheden, de taakverdeling, het toezicht en de deskundigheid van het bestuur zijn geregeld.

Oerol

€ 500.000
geadviseerd subsidiebedrag

€ 500.000
gevraagd subsidiebedrag

De aanvraag is gebaseerd op artikel 3.23 van de Subsidieregeling culturele basisinfrastructuur 2017 – 2020.

Stichting Terschellings Oerol Festival (hierna: Oerol) is een podiumkunstenfestival dat jaarlijks in juni plaatsvindt op Terschelling. Het festival biedt makers de ruimte om te onderzoeken, te creëren en te presenteren. Het nodigt publiek uit om op een avontuurlijke, open manier het landschap in te stappen en het locatietheater te beleven. Oerol profileert zich als internationale voortrekker op het gebied van landschapstheater, waarbij het festival nadrukkelijk werkt vanuit de specifieke publieke ruimte van het eiland. Het zoekt daarbij ook de verbinding op met andere maatschappelijk domeinen en (inter)nationale partners.

Subsidieadvies

De Raad voor Cultuur adviseert Stichting Terschellings Oerol Festival een subsidiebedrag toe te kennen van € 500.000.

De raad oordeelt positief over de aanvraag van Oerol. Het festival is toonaangevend op het gebied van landschapstheater en de artistieke plannen sluiten goed aan bij zijn profiel. De aangekondigde producties, bespelers en randprogramma's ogen interessant en zijn veelbelovend. De inspanningen op het gebied van educatie zijn binnen het kader van dit festival voldoende. De verdiepende activiteiten voor het reguliere publiek zijn gedegen.

Aangezien de groep trouwe bezoekers ouder wordt, vindt de raad het verstandig dat het festival zich de komende jaren richt op het werven van een nieuw, jong en divers publiek. Oerol positioneert zich daarnaast als platform voor professionals onderling.

Beoordeling

Kwaliteit

Oerol heeft in de loop der jaren een sterke positie in het festivallandschap opgebouwd. Hoewel het niveau van de afgelopen edities niet constant is, biedt het festival in het algemeen een veelzijdig, spannend en gelaagd aanbod. De raad waardeert de onderzoekende houding van het festival met betrekking tot zijn rol in het culturele en maatschappelijke veld. Ook vindt de raad zowel de lokale inbedding als de Europese verbinding, door deelname in het IN SITU-netwerk, bewonderenswaardig.

De komende periode zet Oerol zijn artistieke koers voort. Het festival stelt de drie thema's landschap, locatietheater en onderzoek & ontwikkeling centraal. Hierbinnen verdiept het festival zich in de samenhang tussen cultuur en natuur, waarmee het een onderscheidende bijdrage wil leveren aan de ontwikkeling van de podiumkunsten in Nederland en Europa. De raad vindt deze ambitie overtuigend geformuleerd en goed uitgewerkt in concrete programmalijnen en -voorstellen.

De raad is positief over de artistieke plannen en kijkt uit naar de nieuwe initiatieven binnen de programmering. Zo stelt Oerol de komende periode per editie een gastcurator aan en initieert het festival muzieklabs met cross-overs tussen stijlen en disciplines. Ook gaat het weer een makelaarsfunctie tussen programmeurs en kunstenaars vervullen, waarmee het zijn positie als ontmoetingsplaats voor (inter)nationale professionals verstevigt. De raad is daarnaast enthousiast over het talentontwikkelingstraject 'Atelier Oerol', waarbinnen nieuwe makers de ruimte krijgen om zich te bekwamen in het werken op locatie. Informatie over de wijze waarop de begeleiding plaatsvindt en over de vraag wie deze voor zijn rekening neemt, ontbreekt echter in het plan.

Educatie en participatie
Oerol besteedt in zijn reguliere programmering aandacht aan educatie en participatie voor volwassenen via expedities en ontmoetings- & verdiepingsactiviteiten. Deze contextprogramma's, die tot de kernactiviteiten van Oerol behoren, worden door het festival goed ontwikkeld. De raad vindt het een verstandige keuze om studenten hierbij te betrekken, waardoor het een dubbel leertraject wordt.

Aanvullend op deze activiteiten staat participatie centraal bij diverse theaterprojecten. Ook biedt Oerol naar eigen zeggen een goede leeromgeving voor studenten. De raad waardeert het uitgebreide netwerk van Oerol, met een groot aantal universiteiten en hogescholen. De educatieve activiteiten voor het primair en voortgezet onderwijs beperken zich hoofdzakelijk tot voorstellingsbezoek. Binnen de mogelijkheden van het festival vindt de raad de educatieve inspanningen voldoende.

Maatschappelijke waarde

Publieksbereik
Oerol bereikte de afgelopen jaren een groot aantal bezoekers: gemiddeld bijna 317.200 in 2013 en 2014. Het festival heeft zijn doelgroepen goed in beeld en heeft een solide basis van trouwe bezoekers. De komende periode is gericht op het bestendigen van het aantal bezoekers en het diversifiëren van de publieksamenstelling. Omdat de groep trouwe bezoekers vergrijst, streeft Oerol de komende jaren naar verjonging van het publiek. Om dit doel te behalen, werkt het festival veel samen met studenten en past het zijn keuzes in met name de muziekprogrammering hierop aan. Ook houdt Oerol – vanwege de hoge kosten voor accommodaties – de ticketprijzen laag om het festival betaalbaar te houden voor meer mensen, en vooral ook voor jonger publiek. De raad heeft begrip voor deze keuze en waardeert de vooruitziende blik van het festival om de hoge bezoekersaantallen ook voor de toekomst veilig te stellen, maar ziet tegelijkertijd dat Oerol mede daardoor aan de grenzen zit van zijn verdienvermogen.

Behalve naar verjonging streeft Oerol ook naar een cultureel diverser publiek door niet-westerse makers en verhalen uit de wereldliteratuur in het programma op te nemen. De raad is blij met deze ambitie.

Ondernemerschap
Oerol heeft een hoog eigen inkomstenpercentage. Er is sprake van een mix van publieksinkomsten, sponsoring, private middelen en overige inkomsten. Ondanks een toename van de structurele subsidie in de komende jaren blijft de druk op de eigen inkomsten hoog, waaronder de private middelen van bijna een miljoen euro. De raad zou het toejuichen als lokale ondernemers en lagere overheden ook in financieel opzicht meer bijdragen aan het voor hen belangrijke festival, waardoor Oerol niet zelf de hoge verblijfskosten van zijn bezoekers hoeft te compenseren.

Afgezet tegen de totale baten schiet het eigen vermogen iets tekort, waardoor het weerstandsvermogen van het festival aan de lage kant is. De raad mist daarom des te meer een uitgebreide strategie voor het geval de inkomsten tegenvallen.

Opvallend is dat het aandeel beheerlasten daalt van vijftien naar tien procent. De raad vraagt zich af in hoeverre de continuïteit van de organisatie de komende jaren gewaarborgd blijft. Het festival leunt vooralsnog sterk op flexibele krachten en vrijwilligers. De veelheid aan activiteiten legt een behoorlijke druk op de organisatie, en daardoor op haar partners en bespelers. Van een festival in de basisinfrastructuur verwacht de raad dat het goed werkgeverschap, goed partnerschap en goed opdrachtgeverschap nastreeft. Ook vindt de raad dat Oerol rijkelijk laat komt met het voornemen om vanaf nu meer diversiteit door te voeren in het personeelsbeleid.

In de aanvraag beschrijft Oerol binnen afzienbare tijd over te stappen op een raad-van-toezichtmodel. Het festival geeft een korte toelichting op het huidige bestuursmodel en de

manier waarop de taakverdeling, de bevoegdheden en de deskundigheid in het bestuur zijn geregeld.

Schrit_tmacher

€ **0**
geadviseerd subsidiebedrag

€ **200.000**
gevraagd subsidiebedrag

De aanvraag is gebaseerd op artikel 3.23 van de Subsidieregeling culturele basisinfrastructuur 2017 – 2020.

Stichting StEP by StEP (hierna: Schrit_tmacher), gevestigd in Heerlen, is onlangs opgericht om de organisatie van het Nederlandse gedeelte van het jaarlijks terugkerende internationale dansfestival Schrit_tmacher over te nemen van Parkstad Limburg Theater Heerlen, dat het van oorsprong Duitse festival sinds 2010 ook in Nederland realiseert. Voor de totstandkoming van het festival werkt de nieuwe stichting eveneens nauw samen met de Duitse partner Kulturbetrieb Aken.

Het festival richt zich op internationale dans, niet-westerse ontwikkelingen, performancekunst en disciplinaire cross-overs. Schrit_tmacher wil zowel de laatste ontwikkelingen in de dans tonen als nieuwe impulsen initiëren; het wil de artistieke dialoog aangaan met het publiek, de makers en vakgenoten. Het festival profileert zich naar eigen zeggen actief in de verdere transitie in het postindustriële gebied van de Euregio Maas-Rijn door duurzame culturele samenwerkingen aan te gaan op nationaal, euregionaal en internationaal niveau.

Subsidieadvies

De Raad voor Cultuur adviseert Stichting StEP by StEP geen subsidie toe te kennen.

Op grond van artikel 3.23, derde lid, in samenhang met het eerste lid onder c., kan subsidie worden verstrekt indien de activiteiten van de instelling niet aan te merken zijn als activiteiten van één specifieke schouwburg, concertzaal of andere organisatie die zich primair richt op de presentatie van cultuuruitingen. Op basis van de plannen stelt de raad vast dat Schrit_tmacher inmiddels weliswaar formeel losstaat van Parkstad Limburg Theater Heerlen, maar feitelijk – zowel financieel, inhoudelijk als organisatorisch – (nog) niet onafhankelijk is. Op grond daarvan voldoet het festival niet aan deze vereiste.

De raad waardeert de inzet van Parkstad Limburg Theater Heerlen om de Nederlandse tak van het festival mogelijk te maken. Hij oordeelt positief over een groot aantal projecten van Schrit_tmacher, maar mist een overkoepelende artistieke visie vanwaaruit het festival zijn programma samenstelt en (co)producties initieert. Schrit_tmacher heeft een breed draagvlak in de eigen omgeving. Voor een festival dat een landelijke uitstraling ambieert, verwacht de raad hiervoor meer aandacht in het plan.

Beoordeling

Kwaliteit

Vijf weken per jaar staan Parkstad Limburg Theater Heerlen en de fabriekshal Stahlbau Sprang & Co in het teken van het dansfestival Schrit_tmacher. De raad waardeert de ambitieuze houding van het festival. Het heeft zich naar eigen zeggen tot doel gesteld het (internationale) dansaanbod te verzorgen in een regio waar dit (te) weinig wordt geprogrammeerd. Het is Schrit_tmacher gelukt om vanuit een heldere intrinsieke motivatie een succesvol platform op te bouwen voor dans in de Euregio Maas-Rijn. Het festivalprogramma bestaat in het algemeen uit een divers en prikkelend aanbod.

De komende periode continueert Schrit_tmacher zijn artistieke koers en breidt het die verder uit. De aangekondigde producties stemmen de raad positief; de dansgezelschappen en choreografen die de aanvraag vermeldt, zijn aansprekend. Het festival biedt met zijn programma een uniek aanbod in de regio. Toch mist de raad een duidelijke focus in de

artistieke plannen. Er wordt in de aanvraag weliswaar een groot aantal ambities verwoord, maar de raad kan daaruit niet opmaken wat de overkoepelende visie van Schrit_tmacher is. Evenmin krijgt de raad zicht op de verhouding tussen de Nederlandse en de Duitse tak van het festival.

Schrit_tmacher presenteert niet alleen bestaande producties, maar geeft ook makers, onder wie jonge talenten, de ruimte om voorstellingen te creëren. Het festival beschrijft echter niet op welke manier het zijn rol als coproducent, initiator en begeleider van talent vervult. Evenmin wordt de ambitie om een (inter)nationaal dansplatform voor het professionele netwerk te zijn in concrete stappen uitgewerkt. Dat is opmerkelijk, omdat het festival zelf aangeeft dat het in Nederland, ook bij menig Nederlands dansprofessional, nog relatief onbekend is.

Educatie en participatie
Schrit_tmacher ziet het als zijn taak jong talent uit de regio te laten kennismaken met de professionele podiumkunsten. Vanuit deze visie organiseert het festival workshops, ontmoetingen en masterclasses. De komende periode programmeert Schrit_tmacher ook jeugd- en schoolvoorstellingen, waarmee het festival een potentieel jong publiek voor dans bereikt. Daarnaast organiseert het voor deze doelgroep verschillende dansactiviteiten. Binnen de mogelijkheden van het festival doet Schrit_tmacher voldoende op het gebied van educatie. Het is de raad niet gebleken of deze activiteiten alleen plaatsvinden tijdens het festival of ook daarbuiten.

Schrit_tmacher stelt met diverse partners, waaronder SCHUNK*, samen te werken. Het festival geeft summier aan waarop deze samenwerkingen zijn gebaseerd.

Maatschappelijke waarde

Publieksbereik
Schrit_tmacher heeft de afgelopen jaren een behoorlijk draagvlak gecreëerd in de eigen regio. Het wist in Nederland tussen 2013 en 2014 gemiddeld 430 bezoekers per voorstelling te bereiken. Hoewel de voorstellingen van het festival vaak uitverkocht zijn, streeft Schrit_tmacher in Nederland naar een toename van bezoekers (van ruim 9.400 naar 15.700) en onderstreept het daarvoor het belang van capaciteitsvergroting. Er ontbreekt in het plan echter een uitwerking van deze ambitie. Hoeveel bezoekers er op het festival in Duitsland afkomen, is niet duidelijk.

De raad is positief over de worteling van Schrit_tmacher in de euregio. Hij ziet dat de marketingstrategieën voornamelijk hierop gericht zijn en vindt deze valide. Voor een festival dat zich meer wil profileren in Nederland gebruikt het opmerkelijk weinig landelijke communicatiekanalen.

Ondernemerschap
De Nederlandse tak van het festival Schrit_tmacher, dat aanvankelijk onderdeel was van Parkstad Limburg Theater Heerlen, heeft begin 2016 de juridische status van een stichting aangenomen. Het festival geeft geen toelichting op deze keuze, op de consequenties voor de organisatie of op de taakverdeling van de betrokken partners. Met deze nieuwe organisatievorm is het festival formeel gezien geen activiteit meer van één specifieke schouwburg. De raad stelt echter vast dat Parkstad Limburg Theater Heerlen nog steeds betrokken is als uitvoerder van het festival, zoals vermeld in de aanvraag. Zo draagt dit theater nog steeds de financiële risico's voor de stichting. De raad waardeert de inspanningen van het theater om een dergelijk festival te organiseren en daarvoor capaciteit vrij te maken, maar constateert dat het festival hierdoor niet in aanmerking kan komen voor rijkssubsidie op basis van de huidige regeling.

De (streef)cijfers voor (betalende) bezoekers, die zijn opgenomen in het inhoudelijke gedeelte van de aanvraag, corresponderen niet met de aantallen in de begroting. De raad vindt het opvallend dat de activiteitenlasten twee keer zo groot zijn als de toename van het aantal

producties, de bezoekaantallen en de publieksinkomsten.

Tot nu toe wordt het festival vanuit Parkstad Limburg Theater Heerlen gerealiseerd zonder structurele subsidies van overheden; de begrote subsidies vanuit het Rijk, de provincie en de gemeente worden nergens gemotiveerd.

De raad stelt het op prijs dat het festival diversiteit van het personeelsbestand en de makers hoog in het vaandel heeft staan. Over de Governance Code Cultuur en de wijze waarop Schrit_tmacher hieraan invulling geeft, wordt vermeld dat Parkstad Limburg Theater Heerlen deze code naleeft. Het bestuursmodel van Schrit_tmacher wordt niet toegelicht; de taakverdeling, de benoeming en de samenstelling van het bestuur en de invulling van het toezicht evenmin.

Musea

Inleiding Musea

Het huidige rijksmuseale bestel bestaat uit 26 musea en één ondersteunende instelling. De musea in het rijksmuseale bestel beheren een rijkscollectie of een collectie waarvoor het rijk verantwoordelijkheid heeft genomen. Deze groep musea beslaat slechts een klein aandeel van het gehele museale bestel in Nederland; de meeste musea worden gefinancierd door andere overheden of door particulieren.

Hoewel alle huidige rijksgesubsidieerde musea een nationaal belang vertegenwoordigen, is er naar de mening van de raad geen sprake van een evenwichtig bestel. De samenstelling van de BIS is afhankelijk van het eigendom van collecties en is deels historisch gegroeid. Het is dan ook geen getrouwe afspiegeling van het algehele museale aanbod in Nederland. De omvang, collectie, locatie en het budget verschillen zodanig dat onderling vergelijken niet goed mogelijk is.

In de adviesaanvraag heeft de minister de raad gevraagd een rangorde te maken en deze gemotiveerd weer te geven. De raad heeft gezien het bovenstaande gekozen voor een rangorde aan de hand van categorieën, zodat rekening kon worden gehouden met de eigen unieke waarde en het profiel van elk museum.

Erfgoedwet en de basisinfrastructuur

Met de introductie van de Erfgoedwet, die naar verwachting op 1 juli 2016 van kracht wordt, krijgen de musea die momenteel in de basisinfrastructuur zijn opgenomen voor een deel van hun subsidie een langjarig perspectief. Deze musea zullen per 2017 structurele subsidie ontvangen voor het beheer en behoud van de collectie en in de meeste gevallen voor de huisvestingskosten. Voor de overige activiteiten kan de instelling eens per vier jaar subsidie aanvragen in het kader van de BIS. De raad wordt hierover om advies gevraagd.

In de regeling is bepaald dat aanvragende instellingen die op basis van de Erfgoedwet subsidie ontvangen bij toekenning voorrang krijgen op nieuwe aanvragers. Dit maakt de ruimte in de basisinfrastructuur voor eventuele nieuwkomers gering.

Bovendien is er voor de komende subsidieperiode geen extra budget beschikbaar gesteld, waardoor de financiële ruimte beperkt is. In artikel 3.28, lid 2 van de regeling is verder bepaald dat instellingen die in de huidige periode vanuit de BIS worden gefinancierd niet minder dan 90 procent van het huidige subsidiebedrag kunnen ontvangen.

Financieel kader

Van de 26 huidige rijksgesubsidieerde musea hebben 24 instellingen meer aangevraagd dan het toegerekende bedrag voor activiteiten in de huidige BIS-periode. Daarnaast zijn er vijf nieuwe aanvragers. Het totaal van de aangevraagde bedragen overstijgt dan ook ruimschoots het subsidieplafond. Deze overschrijding is volgens de raad niet alleen toe te schrijven aan de hoge ambities van de musea zelf. Het heeft ook te maken met de onduidelijkheid die is ontstaan over de berekening van de collectiekosten. Het merendeel van de musea stelt meer kosten te hebben voor de collectie dan de minister heeft berekend. Verschillende musea hebben dit verschil gecompenseerd in de BIS-aanvraag. De raad betreurt deze onduidelijkheid.

Verder constateert de raad dat er bij de musea onduidelijkheid bestaat over de hoogte van

subsidiebedragen voor activiteiten. Deze bedragen zijn door de minister niet vooraf kenbaar gemaakt aan de instellingen. De minister is van mening dat de musea deze zelf konden berekenen na aftrek van de bedragen die zijn gereserveerd in het kader van de Erfgoedwet. In de praktijk is het voor veel musea echter niet helder gebleken. In een enkel geval is er door een instelling zelfs minder aangevraagd dan de huidige subsidiebijdrage.

Wijze van beoordeling

De raad heeft de aanvragen inhoudelijk beoordeeld en heeft daarna elk museum ingedeeld in een rangorde met de volgende categorieën:

1. musea die de afgelopen periode voldoende tot goed hebben gepresteerd en een zeer overtuigende aanvraag hebben ingediend die de raad van bijzonder toegevoegde waarde vindt voor het gehele museale bestel;
2. musea die voldoende tot goed hebben gepresteerd en een overtuigende aanvraag hebben ingediend;
3. musea die onvoldoende hebben gepresteerd en/of een onvoldoende plan hebben ingediend;
4. musea die niet voor subsidie in aanmerking komen.

In de regeling is bepaald dat de minister een instelling die een vierjarige instellingssubsidie heeft ontvangen in de periode 2013 – 2016 niet minder dan 90 procent verleent van de subsidie die de instelling in die periode ontving voor haar activiteiten. De raad heeft deze 'subsidiegarantie' als uitgangspunt genomen bij de beoordeling. Dit houdt in dat hij alle rijksgesubsidieerde musea die voldoen aan de algemene beoordelingscriteria op 90 procent van het huidige activiteitenbudget heeft gezet. Hierdoor is ruimte vrijgespeeld voor eventuele nieuwkomers en een verhoging van subsidie aan musea die een bijzondere bijdrage leveren aan het museale bestel.

De commissie adviseert de volgende financiële consequenties te verbinden aan de gekozen categorieën:

1. Aan de musea in de eerste categorie wordt de subsidiegarantie van 90 procent toegekend, plus een aanvulling tot 100 procent van het oorspronkelijke subsidiebedrag en een extra bijdrage voor het realiseren van de specifieke plannen.
2. Aan de musea in de tweede categorie wordt de subsidiegarantie van 90 procent van de huidige activiteitensubsidie toegekend. Daarnaast adviseert de raad deze musea een aanvulling tot 100 procent van het oorspronkelijke subsidiebedrag toe te kennen.
3. Aan de musea in de derde categorie wordt geen subsidie toegekend, tenzij een nieuw activiteitenplan wordt ingediend dat voldoet aan een aantal vereisten. De raad adviseert voor deze instellingen een bedrag te reserveren dat overeenkomt met een subsidiegarantie van 90 procent van de huidige activiteitensubsidie.
4. Aan de musea in de vierde categorie wordt geen subsidie toegekend.

Categorie 1
Categorie 1 bevat drie musea die een plan hebben ingediend dat niet alleen ingaat op de ontwikkeling van het eigen museum, maar ook op de ontwikkeling van de museale functie in het algemeen. Deze musea geven een nieuwe impuls aan het museum als instituut. Met andere woorden, ze vullen de museale functie op een vernieuwende wijze in. Hierdoor ziet de raad een meerwaarde in de plannen, niet alleen voor de aanvrager zelf, maar voor het hele museale bestel. De raad vindt experiment en innovatie in het museale bestel van groot belang en wil daarom de drie aanvragen die daar voorbeeldstellend in zijn extra honoreren. Naast de subsidiegarantie van 90 procent en de aanvulling tot 100 procent van het oorspronkelijke subsidiebedrag, adviseert de raad nog een extra bedrag toe te kennen voor de realisatie van deze specifieke plannen.

Categorie 2
De meeste musea hebben naar de mening van de raad een overtuigend plan ingediend en functioneren daarnaast voldoende tot goed. Het verheugt de raad dat hij een grote groep

musea kan indelen in de tweede categorie. De bandbreedte van deze groep is groot; in deze categorie zijn musea geplaatst die de raad voldoende, goed en soms ook zeer goed vindt functioneren. Ook de aanvragen van deze grote groep musea beoordeelt de raad positief. De raad adviseert deze musea de subsidiegarantie van 90 procent toe te kennen, plus een aanvulling tot 100 procent van het oorspronkelijke subsidiebedrag.

Categorie 3
Er bevinden zich zes musea in de derde categorie, omdat zij naar de mening van de raad in de afgelopen periode onvoldoende hebben gepresteerd en/of omdat hun plan onvoldoende helder is. De raad adviseert aan deze musea een nieuw plan te vragen. Als dit nieuwe plan positief wordt beoordeeld, adviseert de raad de subsidiegarantie van 90 procent toe te kennen.

Categorie 4
De vierde categorie bevat vijf musea die een aanvraag hebben ingediend die onvoldoende is om in aanmerking te komen voor subsidie. In één geval is er sprake van een formele weigeringsgrond. Bij de andere vier is de aanvraag onvoldoende uitgewerkt en is de raad niet overtuigd van de museale presentatie, zodat nog geen rechtvaardiging gevonden kan worden voor toetreding tot het nationale bestel.

Aandachtspunten

In het algemeen is de raad onder de indruk van de professionaliteit van de museale sector. De aanvragen zijn voor het merendeel goed uitgewerkt, de profielen zijn onderscheidend geformuleerd en de financiële situatie is in veel gevallen zeer sterk te noemen.

Wel wijst de raad op enkele aandachtspunten. Zo zijn er enkele musea die organisatorisch zijn samengegaan met een gemeentelijk of provinciaal gefinancierd museum. De raad adviseert er bij deze musea op aan te dringen hier transparant over te communiceren, zodat voor de verschillende subsidiënten duidelijk is dat de verleende subsidie volledig besteed wordt ten behoeve van het ondersteunde museum.

Op het gebied van schoolgebonden educatie opereren de meeste musea goed tot zeer goed. Alle musea zijn zich zeer bewust van hun rol en functie op dit vlak en gaan er professioneel mee om. Omdat musea binnen het huidige bestel vooral aanbodgerichte en op eigen expertise en collectie gerichte educatie aanbieden, ligt gevaar van verdringing op de loer, vooral in de grote steden. Het aanbod overstijgt de vraag. De raad is van mening dat vraaggestuurd werken de nodige aandacht verdient, waarbij samenwerking tussen aanbieders voor de hand ligt. Verder is het van belang dat er op het gebied van educatie meer wordt gedifferentieerd in doelgroepen. De eerste stappen hiertoe hebben de musea reeds gezet. Voorbeelden zijn het speciaal onderwijs, ouderen en blinden/slechtzienden. Daarnaast zijn er enkele musea, zoals Naturalis, Boerhaave en Teylers Museum, waarbij het aanbod zich leent voor andere leerlijnen dan alleen erfgoed en kunstzinnige vorming. De raad vindt het positief dat deze musea activiteiten ontwikkelen voor een breder pakket, maar benadrukt dat erfgoededucatie het primaire doel dient te blijven. Ten slotte ziet de raad veel mogelijkheden door verdere digitalisering van het aanbod. Hij vindt het van belang dat de musea hier blijvend op inzetten.

Bonnefantenmuseum

€ **0**
geadviseerd subsidiebedrag

€ **475.000**
gevraagd subsidiebedrag

De aanvraag is gebaseerd op artikel 3.26 van de Subsidieregeling culturele basisinfrastructuur 2017 – 2020.

Stichting Provinciaal Museum Limburg (hierna: het Bonnefantenmuseum) richt zich op de zogenaamde 'verborgen canon' van de kunst; een begrip dat het museum hanteert voor kunst en kunstenaars die (nog) niet op mainstream podia te vinden zijn. Het museum verzamelt, onderzoekt en presenteert bijzondere en onderscheidende kunst. Het heeft de ambitie kunst te presenteren in relatie tot de maatschappelijke context waarin deze ontstaat en wil daarmee een breed publiek aanspreken. Het Bonnefantenmuseum profileert zich als kunstenaarsmuseum, academisch museum en thuishaven voor verschillende communities. Collectioneren, presenteren en educatie behoren tot zijn kerntaken.

Subsidieadvies

De Raad voor Cultuur adviseert Stichting Provinciaal Museum Limburg geen subsidie toe te kennen.

In artikel 3.29 van de regeling is bepaald dat een instelling niet voor subsidie in aanmerking kan komen indien ze in de vier jaar voorafgaand aan de periode waarvoor subsidie wordt gevraagd, subsidie voor het beheer en behoud van haar collectie van cultureel erfgoed ontvangt of heeft ontvangen en die subsidie uitsluitend verstrekt is door een ander bestuursorgaan dan de minister. Het Bonnefantenmuseum wordt structureel door de provincie gesubsidieerd. Op grond daarvan moet de raad vaststellen dat het museum niet aan de formele vereisten van de regeling voldoet en om die reden niet in aanmerking kan komen voor een BIS-subsidie. Desondanks heeft de raad het activiteitenplan van het museum beoordeeld.

De raad vindt dat het Bonnefantenmuseum kiest voor een sterk en vernieuwend profiel door zich te richten op de zogenaamde verborgen canon. Hij juicht vernieuwende invalshoeken toe. De pijlers die het museum benoemt en waarop de nieuwe koers verder ontwikkeld wordt, zijn veelbelovend. De aandacht die het museum heeft voor niet-westerse beeldende kunst springt positief in het oog. De activiteiten zijn echter onvoldoende uitgewerkt om deze goed te kunnen beoordelen. Op het terrein van educatie en participatie mist de raad concrete acties in het activiteitenplan. Interessant is de wijze waarop het museum verschillende stakeholders en doelgroepen wil bereiken met de pijler 'museum als thuishaven voor *curating communities*'. Ook de centrale ligging in de euregio biedt het museum volop kansen een brede doelgroep aan te spreken. Ondernemerschap verdient nog de nodige aandacht.

Beoordeling

Kwaliteit

De raad vindt dat het Bonnefantenmuseum zich als het museum van de verborgen canon sterk profileert. Het museum heeft een interessante visie en maakt gedurfde en eigenwijze keuzes. Zo besteedt het veel aandacht aan beeldende kunst uit niet-westerse regio's, een nog onderbelicht aandachtsgebied.

Het museum beschrijft drie pijlers die de gekozen koers moeten dragen: 1. kunstenaarsmuseum met speciale oriëntatie op de verborgen canon; 2. academisch museum dat zich richt op onderzoek, talentontwikkeling en educatie; 3. museum als thuishaven voor de verschillende communities.

De raad vindt de doelstellingen van de drie pijlers helder beschreven en vindt dat zij een goed uitgangspunt vormen om een brede doelgroep te bereiken en te inspireren. In het activiteitenplan is echter niet uitgewerkt wat de concrete acties zijn voor de komende subsidieperiode. Zo zijn de voorgenomen exposities en presentaties, zoals benoemd onder de pijler ‘kunstenaarsmuseum’, minimaal beschreven. De raad vindt dat het museum met de pijler ‘academisch museum’ een mooie lijst met samenwerkingsverbanden en -projecten presenteert. De raad waardeert de aandacht voor flankerend beleid van debat en discours, maar concrete acties op dit vlak ontbreken. De raad is benieuwd naar de verdere uitwerking van de pijler ‘museum als thuishaven voor *curating communities*’ en dan met name naar de nieuwe afdeling Young Office. De raad juicht verjonging toe, maar het wordt hem niet duidelijk wat het museum precies met deze afdeling beoogt.

Educatie en participatie
De raad betreurt het gebrek aan uitwerking op het vlak van educatie en participatie in de aanvraag. Het bezoekcijfer van het museum lag in 2013 op 15.600 en in 2014 op 13.500 leerlingen. Het museum wil dat aantal de komende jaren vergroten tot 17.500 in 2020. Het museum schrijft in zijn plan dat er veel uitdagingen op het educatieve vlak liggen en dat het de programma’s meer in samenspraak met scholen wil ontwikkelen. In het plan wordt echter niet uitgewerkt welke programma’s het museum wil inzetten, hoe de genoemde samenwerking wordt vormgegeven en wat de doelgroepen zijn. De raad kan zich hierdoor geen beeld vormen van de ambities op educatief vlak.

Maatschappelijke waarde

Publieksbereik
Het museum refereert aan de theorie van Barbara Kirschenblatte-Gimblett over het indelen van museumbezoekers in ‘skimmers, swimmers en divers’ (respectievelijk vluchtige bezoekers, oriënterende bezoekers en bezoekers die de diepte in gaan). De raad vindt dit een interessante theorie, maar ziet niet goed in het plan terug hoe het museum deze theorie gaat toepassen om het publiek aan te spreken en het bereik te vergroten.

Het aantal bezoekers van het Bonnefantenmuseum bedroeg in 2013 bijna 144.000 en in 2014 circa 102.000 (waarvan in 2014 circa 25 procent niet-betalend was). Opvallend is het aanzienlijke percentage (circa 20 procent) jonge bezoekers. Het museum wil in 2020 in totaal 150.000 bezoekers ontvangen, maar onderbouwt in het plan niet hoe het deze stijging wil bewerkstelligen. De raad ziet voldoende groeikansen vanwege de centrale ligging in de euregio. Het museum kan deze ligging goed benutten om meer publiek te bereiken.

Het Bonnefantenmuseum vermeldt in het plan zich gecommitteerd te hebben aan de Code Culturele Diversiteit. In het activiteitenplan is dit zichtbaar in de aandacht die het museum heeft voor niet-westerse beeldende kunst.

Ondernemerschap
De financiële positie van het Bonnefantenmuseum is op orde; liquiditeit, solvabiliteit en weerstandsvermogen zijn voldoende. De raad vindt het verdienvermogen van het Bonnefantenmuseum een punt van aandacht. Het museum voldoet aan de eigen inkomstennorm, maar zou nog intensiever kunnen inzetten op het verhogen van de eigen inkomsten.

Het valt de raad op dat in het activiteitenplan geen beschrijving is opgenomen van het personeelsbestand (waaronder eventuele inbedding van de Young Office), het vrijwilligersbeleid en de omgang met flexibele krachten. De Governance Code Cultuur wordt toegepast, al wordt in de aanvraag niet toegelicht op welke manier de organisatie daarmee omgaat.

GeoFort

€ 0
geadviseerd subsidiebedrag

€ 350.000
gevraagd subsidiebedrag

De aanvraag is gebaseerd op artikel 3.26 van de Subsidieregeling culturele basisinfrastructuur 2017 – 2020.

Stichting GeoFort (hierna: GeoFort) is een educatief science center op een fort in de Nieuwe Hollandse Waterlinie. GeoFort richt zich op cartografie en navigatie, en wil de interesse voor geografie bij een breed publiek vergroten. GeoFort heeft een deel van de Kadastercollectie in bruikleen. Hiervoor is een bruikleenovereenkomst opgesteld. De fysieke zorg voor de roerende collectie in bruikleen ligt bij bruikleengever het Kadaster. De Kadastercollectie bestaat onder andere uit meetinstrumenten, atlassen en luchtfoto's. GeoFort opende in 2012 zijn deuren en is eind 2015 opgenomen in het Museumregister. In 2020 wil GeoFort tot de top vijf van science centers van Nederland behoren.

Subsidieadvies

De Raad voor Cultuur adviseert Stichting GeoFort geen subsidie toe te kennen.

De raad vindt het museale karakter van GeoFort van onvoldoende kwaliteit. De raad ziet GeoFort vooral als een educatief science center dat tot doel heeft kinderen en jongeren kennis te laten maken met en te enthousiasmeren voor de geo-wereld. De museale presentatie van de roerende collectie vindt de raad te summier tot uiting komen. Als science center heeft de instelling echter een sterk en onderscheidend profiel. Daarmee bindt de instelling belangrijke partners aan zich. GeoFort heeft een uitgebreid educatief programma, maar het aanbod dat specifiek gericht is op erfgoed vindt de raad mager. Het richt zich primair op techniekeducatie.

GeoFort bewijst zich als ondernemer in hart en nieren. De afgelopen jaren heeft de instelling goed geïnvesteerd in het aantrekken van sponsors en particuliere investeerders. Desondanks signaleert GeoFort een tekort aan inkomsten. De instelling onderschrijft de Governance Code Cultuur.

Beoordeling

Kwaliteit

GeoFort heeft een sterke visie en een onderscheidend profiel, maar de raad vindt het profiel onvoldoende museaal. Het profiel en de visie van GeoFort richten zich met name op de beleving van de geo-wereld, een consistent gegeven in het activiteitenprogramma. Daarmee positioneert het museum zich vooral als een science center. Bij de realisatie van het programma schakelt GeoFort professionele bureaus in, zoals MMEK. Bezoekers van GeoFort maken kennis met het geo-verleden en de geo-innovaties van de toekomst. Belangrijke thema's zijn watermanagement, duurzame energie en ruimtelijke vindingrijkheid. De objecten variëren van een drijvend eiland waar bezoekers kunnen onderzoeken of ze onder de zeespiegel wonen tot een virtuele lift waarmee het publiek naar het diepste van de aarde 'reist'.

GeoFort heeft drie kernactiviteiten:

- Het ontplooien van educatie- en publieksactiviteiten.
- Het presenteren van de collectiestukken van het Kadaster en het cultureel erfgoed van de dertien rijksmonumenten van Fort bij de Nieuwe Steeg.
- Het beheren en behouden van het fort.

Omdat de fysieke zorg voor de roerende collectie bij bruikleengever het Kadaster ligt, is het de

raad niet duidelijk in hoeverre GeoFort een eigen roerende collectie beheert en presenteert en een daarbij passend collectieplan regisseert en volgt. GeoFort wil de Kadastercollectie presenteren, maar vertaalt deze doelstelling niet in een concreet plan. De raad heeft dan ook bedenkingen bij de zichtbaarheid van deze collectie. Hij is van mening dat de collectie beter kan worden benut om het museale karakter te versterken. Daarnaast is de raad benieuwd hoe GeoFort zich verhoudt tot het Kadastermuseum in Arnhem.

Educatie en participatie
Met de educatieve activiteiten wil GeoFort scholieren enthousiasmeren voor een studie in de bètawetenschappen. Het educatieve aanbod dat specifiek gericht is op erfgoed vindt de raad echter te mager. De instelling richt zich primair op techniekeducatie en te weinig op de (Kadaster)collectie. In 2013 ontving GeoFort ruim 2.800 leerlingen en studenten. In 2015 waren dat er bijna 5.400.

De raad is onder de indruk van de veelzijdigheid van het educatieve aanbod van GeoFort. De GeoExperience, met het uitgangspunt 'leren door te doen', vervult een belangrijke rol op het fort. Daarnaast zijn er geo-lesmodules voor de bovenbouw van het primair onderwijs en voor het voortgezet onderwijs, en trainingen voor mbo-, hbo- en wo-studenten. Met de lesmodules wil GeoFort '21st-century skills' bij kinderen ontwikkelen, zoals samenwerking en digitale behendigheid. Door de ontwikkeling van het webportaal EduGus reikt het aanbod van digitale kaarten ook tot in de klas.

Maatschappelijke waarde

Publieksbereik
De raad is enthousiast over de manier waarop GeoFort zich de afgelopen jaren heeft gemanifesteerd als middelgrote publieksinstelling. In het openingsjaar ontving GeoFort tegen de 19.000 bezoekers. In 2015 bezochten 58.000 bezoekers het fort. Dit getuigt van meer dan voldoende draagvlak.

Aan de hand van onderzoek en ervaring uit het verleden heeft GeoFort zijn doelgroepen in kaart gebracht. De belangrijkste doelgroepen van GeoFort zijn gezinnen met kinderen, jongeren en scholieren. De instelling sluit goed aan op deze groepen met een toegankelijk, eenvoudig en educatief programma.

De komende jaren zet GeoFort in op vergroting van de naamsbekendheid en het publieksbereik. GeoFort gaat uit van een groei tot 73.500 bezoekers in 2020. De begrote toename in het publieksbereik is realistisch en goed onderbouwd. Wat betreft diversiteit wil GeoFort behalve jongens ook meisjes enthousiast maken voor de geo-wereld. Dit doet de instelling door maatschappelijke vraagstukken centraal te stellen in plaats van technieken. Daarnaast wil GeoFort thema's aansnijden die aansprekend zijn voor bezoekers met een niet-westerse achtergrond, zoals met de module 'Kennismaken met Suriname'.

Ondernemerschap
De raad is in het algemeen positief over het ondernemerschap van GeoFort. GeoFort heeft veel geïnvesteerd in het aantrekken van sponsors en particuliere investeerders. Mede dankzij deze inspanning heeft GeoFort kunnen uitgroeien tot een middelgroot science center. Dat vindt de raad bewonderenswaardig. Desondanks voorspelt GeoFort een tekort aan inkomsten. Enerzijds wijt de instelling dit aan het aflopen van subsidies van de provincie Gelderland, anderzijds aan de kosten die gemoeid zijn met het financieren van de ingezette schaalvergroting.

GeoFort begroot een forse toename van het personeel in vaste dienst, van 3,6 fte in 2014 naar 10 fte in 2020. Dit hangt samen met de groeiambitie van het museum. In 2015 is het personeels- en vrijwilligersbeleid geformaliseerd. De raad prijst GeoFort voor de aandacht voor personeelsontwikkeling.

GeoFort hanteert de Governance Code Cultuur en licht dit beknopt toe in zijn aanvraag.

Huis Doorn

€ 0
geadviseerd subsidiebedrag

€ 105.602
gereserveerd subsidiebedrag

€ 414.000
gevraagd subsidiebedrag

De aanvraag is gebaseerd op artikel 3.26 van de Subsidieregeling culturele basisinfrastructuur 2017 – 2020.

Stichting tot Beheer van Huis Doorn (hierna: Huis Doorn) is een historische buitenplaats met een intacte inrichting van zijn laatste bewoner, de voormalige Duitse keizer Wilhelm II. Daarnaast is Huis Doorn een plaats van herinnering van de Eerste Wereldoorlog. De missie van Huis Doorn is ‘levend verleden ervaren’. Het museum wil daartoe bezoekers laten kennismaken met de 19e-eeuwse Europese hofcultuur in het huis, alsook met de Eerste Wereldoorlog in het tentoonstellingspaviljoen. Huis Doorn profileert zich als een ensemble en een schatkamer, op weg naar een *center of excellence*, dat het historische verhaal van Europa en Nederland van rond de Eerste Wereldoorlog wil verbinden met de maatschappelijke vraagstukken van vandaag.

Subsidieadvies

De Raad voor Cultuur adviseert Stichting tot Beheer van Huis Doorn geen subsidie toe te kennen, tenzij de stichting een nieuw activiteitenplan indient dat voldoet aan de volgende voorwaarden.

- **Het museum formuleert zijn profiel en beleidsvisie helder, brengt focus aan in zijn plan en geeft een concrete uitwerking aan de voorgenomen activiteiten.**
- **De samenwerking met Paleis Het Loo wordt nader uitgewerkt en verbonden aan de toekomstvisie voor Huis Doorn.**
- **De instelling dient een nieuwe en sluitende begroting in die in lijn is met het nieuwe activiteitenplan.**

De raad is positief over de verbinding die het museum probeert te maken tussen maatschappelijke vraagstukken uit het heden en het verleden, maar mist een duidelijk profiel en een heldere beleidsvisie. Hij vindt het activiteitenplan te weinig concreet en kwalitatief en kwantitatief onvoldoende onderbouwd.

Waardering heeft de raad voor de grote groep vrijwilligers die het museum de afgelopen jaren open hebben weten te houden. Huis Doorn blijft echter in de ogen van de raad kwetsbaar. De raad is dan ook verheugd over de in gang gezette samenwerking met Paleis Het Loo. Graag zou de raad dit samenwerkingsverband verder uitgewerkt zien, waarbij het museum de samenwerking beziet in het licht van zijn toekomst.

Beoordeling

Kwaliteit

Huis Doorn is een ensemble van een historische buitenplaats met een collectie met museale waarde, afkomstig uit voormalige keizerlijke paleizen in Berlijn en Potsdam. Het museum heeft in de vorige subsidieperiode alleen voor het gebouw- en het collectiebeheer subsidie ontvangen. Hoewel de publieksfunctie niet meer werd ondersteund door het Rijk, is het Huis Doorn gelukt met behulp van een grote groep vrijwilligers voor publiek open te blijven.

Huis Doorn heeft de afgelopen jaren veerkracht getoond en het activiteitenplan getuigt van aanpakken en veranderingszin. Niettemin mist de raad een beleidsvisie en een helder profiel, en vindt hij het plan onvoldoende concreet uitgewerkt. Daarnaast ontbreekt focus in de grote verscheidenheid aan onderwerpen die Huis Doorn noemt zonder dat die kwalitatief of kwantitatief onderbouwd worden.

In 2014 werd Huis Doorn aangewezen als Plaats van Herinnering 1914 – 1918; in hetzelfde jaar werd ook het tentoonstellingspaviljoen Eerste Wereldoorlog geopend. Hoewel Huis Doorn aangeeft zijn verhalen te verbinden met de maatschappelijke vraagstukken van vandaag – en daarmee volgens de raad een eigentijdse opvatting van een museale missie verwoordt – mist de raad voor de bezoeker een verbinding tussen het paviljoen en het huis. De raad is kritisch over een bestendige toekomst voor het tentoonstellingspaviljoen Eerste Wereldoorlog. Hij vindt het paviljoen museaal-inhoudelijk niet sterk en meer een informatiecentrum dan een museum met een permanente tentoonstelling.

De raad vindt Huis Doorn kwetsbaar en is verheugd over de ingezette samenwerking met Paleis Het Loo. In het kader van het project 'Vorstelijk verbinden' zijn Huis Doorn en Paleis Het Loo vanaf 2013 gaan samenwerken op het gebied van collecties, tentoonstellingen, bedrijfsvoering, educatie, publieksbegeleiding en publieksinformatie. De raad is een groot voorstander van deze samenwerking, waarbij Huis Doorn voor advies een beroep kan doen op de grote museale staf van Paleis Het Loo. Daarnaast heeft collectiemobiliteit tussen de twee musea inmiddels twee tentoonstellingen opgeleverd. De raad moedigt beide musea aan deze samenwerking de komende jaren te intensiveren. Hij gelooft dat beide musea profiteren van deze samenwerking en ziet voor Huis Doorn hierin een goede manier om zich te verzekeren van een stabielere toekomst.

Educatie en participatie
Huis Doorn heeft in 2013 een educatieprogramma opgezet dat zich met name richt op de Eerste Wereldoorlog en de plek daarvan in de canon. De educatie richt zich op zowel het basisonderwijs als het voortgezet onderwijs. Het aanbod is veelzijdig, maar de raad mist daarin focus en een onderliggende visie en methode. In 2015 ontving Huis Doorn 1.800 leerlingen. De raad vindt de voorziene groei met 1.500 bezoekende kinderen in 2017 en 2.500 in 2020 realistisch. Over het plan van Huis Doorn om zijn educatie verder te professionaliseren is de raad positief. De inzet van het grote aantal vrijwilligers kan worden gezien als vorm van actieve burgerparticipatie.

Maatschappelijke waarde

Publieksbereik
Huis Doorn richt zich op tien verschillende doelgroepen en maakt daarbij onderscheid tussen bestaande en beoogde doelgroepen. De raad vindt dit aantal hoog voor een museum met zo'n bescheiden omvang, en mist ook hier een kwantitatieve en kwalitatieve onderbouwing.

Het museum heeft in 2013 bijna 27.000 bezoekers ontvangen en in 2014 en 2015 ruim 35.000, en verwacht een verdere stijging naar 45.000 bezoekers per jaar in 2020. Het museum verwacht deze groei te behalen door zijn marketingactiviteiten te intensiveren en meer scholen te benaderen. De raad mist een uitwerking van deze plannen. Hij vindt het bovendien geen vanzelfsprekendheid dat de belangstelling voor de Eerste Wereldoorlog, en daarmee het bezoekersaantal in de komende jaren, zal toenemen.

Huis Doorn kan alleen met een rondleiding bezocht worden, maar is via de website ook virtueel te bezoeken. Dit laatste vindt de raad een waardevolle toevoeging. Ook waardeert de raad het dat Huis Doorn bij zijn programmering van tentoonstellingen in het paviljoen rekening houdt met de Code Culturele Diversiteit om ook nieuwe Nederlanders te bereiken.

Ondernemerschap
De financiële positie van Huis Doorn is niet sterk. De liquiditeit en het weerstandsvermogen zijn laag, de solvabiliteit middelmatig hoog. De eigen inkomsten waren in 2014 hoog dankzij incidentele private bijdragen en een projectsubsidie van het ministerie van OCW in verband met het nieuwe paviljoen. Huis Doorn zet voor de komende jaren vooral in op een toename van de publieksinkomsten. De raad ziet deze groei in het plan echter weinig onderbouwd.

De marketing van Huis Doorn is erop gericht een zo groot mogelijk publiek kennis te laten maken met de Europese hofcultuur van de 19e eeuw en de betekenis van de Eerste

Wereldoorlog voor Nederland. De raad vindt dat Huis Doorn zowel de doelstellingen als de prijsstrategie goed beschrijft.

Huis Doorn geeft aan de richtlijnen van de Governance Code Cultuur in acht te nemen, maar licht niet toe hoe het deze toepast.

Joods Historisch Museum

€ 2.213.151
geadviseerd subsidiebedrag

€ 3.935.500
gevraagd subsidiebedrag

De aanvraag is gebaseerd op artikel 3.26 van de Subsidieregeling culturele basisinfrastructuur 2017 – 2020.

Het Joods Historisch Museum en het JHM Kindermuseum maken deel uit van het Joods Cultureel Kwartier (hierna: JCK), dat verder nog bestaat uit de Portugese Synagoge en de Hollandse Schouwburg. Daarnaast zal in mei 2016 het Nationaal Holocaust Museum in oprichting (hierna: NHM i.o.) met een bescheiden eerste fase van start gaan. In het JCK kunnen bezoekers kennismaken met de Joodse cultuur en geschiedenis. Het publiek wordt uitgenodigd om bestaande kennis te verdiepen en actief na te denken over diversiteit. Het uitgangspunt van het museum is het 'Joodse verhaal' op een positieve manier open te stellen voor een breed publiek. Het JCK legt op verschillende locaties verschillende accenten. In de komende jaren houdt de instelling ruimte in de programmering om te kunnen inspringen op de actualiteit en het maatschappelijke debat.

Subsidieadvies

De Raad voor Cultuur adviseert Stichting Joods Historisch Museum een subsidiebedrag toe te kennen van € 2.213.151, onder de voorwaarde dat het museum een nieuwe – sluitende – begroting indient met een daarop aangepast activiteitenplan. Dit bedrag is conform de indeling in categorie 2.

De raad vindt dat het Joods Historisch Museum goede stappen heeft gezet met de ontwikkeling van het Joods Cultureel Kwartier. Het museum heeft de ambitie het Nationaal Holocaust Museum als nieuwe entiteit op te nemen. Hoewel het activiteitenplan van het museum veel ambitie uitstraalt, is de raad nog niet geheel overtuigd van de meerwaarde van het NHM i.o.. Wel is de raad positief over het voornemen ruimte te creëren in de programmering voor de actualiteit en een rol te gaan spelen in het maatschappelijke debat. De inzet op het verbreden van het publieksbereik stemt de raad eveneens positief. Ook uit het educatieprogramma spreekt grote maatschappelijke betrokkenheid. De raad spreekt zijn zorgen uit over de financiële onderbouwing van het activiteitenplan, met name van het NHM i.o., en de impact die dit heeft op de rest van de organisatie.

Beoordeling

Kwaliteit
De raad is van mening dat het Joods Historisch Museum in de afgelopen periode het Joods Cultureel Kwartier, waaronder ook het JHM Kindermuseum, de Hollandsche Schouwburg en de Portugese Synagoge vallen, goed op de kaart heeft gezet. De combinatie van deze vier entiteiten is een goede keus geweest en heeft de positie en uitstraling van het museum versterkt. Het museum beheert een belangrijke collectie en ook de kennis die het museum daarover heeft, is van grote waarde binnen het erfgoeddomein in Nederland. Wel is de raad van mening dat de vaste tentoonstelling van de Hollandsche Schouwburg verouderd aandoet en dat het tentoonstellingsbeleid nog onvoldoende focus heeft.

Het gehele ensemble dat het museum omspant, heeft een grote zeggingskracht. Het museum denkt niet alleen na over het museale deel en de gebouwen, maar ook over de andere onderdelen van het ensemble, zoals de bibliotheek. De raad is van mening dat het museum zich meer zou kunnen profileren als kenniscentrum.

De maatschappelijke ontwikkelingen hebben het Joods Historisch Museum niet onberoerd gelaten. Vanwege de aard van het museum is meer geïnvesteerd in beveiliging. De raad kan zich voorstellen dat dit een grote wissel op de medewerkers heeft getrokken.

De raad vindt dat het activiteitenplan van het museum veel ambitie uitstraalt, met een nadrukkelijke rol voor de nieuwe loot aan de stam van het museum: het Nationaal Holocaust Museum in oprichting. De raad begrijpt de behoefte om in Amsterdam een plek in te richten met speciale aandacht voor het complete verhaal van de Jodenvervolging, voor, tijdens en na de Tweede Wereldoorlog, maar vindt de plannen en de financiële onderbouwing onvoldoende concreet uitgewerkt. De raad leest in het plan niet hoe het NHM i.o. iets toevoegt en wat het toevoegt aan de bestaande musea en herinneringscentra over Joodse geschiedenis en cultuur. Veel activiteiten in het plan zijn expliciet gerelateerd aan het NHM i.o., maar missen onderbouwing.

De raad vindt het positief dat het museum ruimte inbouwt om in te spelen op de actualiteit door minder tentoonstellingen te programmeren. Hij prijst de instelling voor haar voornemen een belangrijke bijdrage te willen bieden aan het maatschappelijke debat.

De raad is ook positief over de diverse en vooral duurzame samenwerkingsverbanden, zowel nationaal als internationaal. Voorbeelden hiervan zijn de herinneringscentra Kamp Westerbork en Kamp Vught, het Menasseh ben Israel Instituut en Museum Catharijneconvent. De raad moedigt duurzame samenwerkingsverbanden met instellingen van een andere religieuze signatuur verder aan, evenals samenwerkingsverbanden buiten de museale en culturele sector.

Educatie en participatie
De raad vindt het educatiebeleid van het Joods Historisch Museum van een kwalitatief hoog niveau en op veel fronten vernieuwend. De educatieve methode ‘I ASK’ is een succes en wordt door het museum uitgedragen naar collega-instellingen. Ook de programma’s onder de noemer ‘Educatie voor educatie’ die het museum aanbiedt aan docentengroepen waardeert de raad. De raad is van mening dat het museum op het gebied van educatie, met name met de methode ‘I ASK’ en het JHM Kindermuseum, voorbeeldstellend opereert. Het museum wil het succesvolle JHM Kindermuseum stapsgewijs vernieuwen. De raad waardeert het dat het museum tijdig nadenkt over hoe het JHM Kindermuseum verder ontwikkeld kan worden.

Het museum ontving in 2013 ruim 38.000 leerlingen uit basis- en voortgezet onderwijs. In 2015 was dit ruim 34.000. Gelet op het educatie-aanbod is de raad van mening dat de inzet om in de komende subsidieperiode jaarlijks 37.000 leerlingen te bereiken realistisch is.

De raad is positief over het educatieprogramma ‘Talkshow in de klas: het JCK komt naar je toe’, ter bevordering van de dialoog over beeldvorming op de middelbare school. Het programma beoogt in een open sfeer te praten over wat er in de media over Joden, moslims en andere minderheden wordt gezegd en geschreven. Het museum mengt zich hiermee in het maatschappelijke debat en treedt ook buiten de museummuren. De raad is benieuwd naar de wijze waarop het museum scholen met leerlingen van verschillende achtergronden aan zich gaat binden.

Maatschappelijke waarde

Publieksbereik
De raad waardeert de inspanningen van het museum om een divers publiek te trekken. De instelling geeft in het activiteitenplan aan zich te willen richten op gezinnen met kinderen, mensen met een auditieve of visuele beperking en laagopgeleiden, maar ook mensen met een niet-Nederlandse oorsprong en vluchtelingengezinnen met een minder dan gemiddelde kennis van kunst, cultuur en Jodendom.

Het museum heeft de afgelopen jaren het bezoekersaantal licht zien oplopen van ruim 277.000 in 2013 naar ruim 284.000 in 2015. De instelling verwacht voor de komende jaren een verdere stijging van het aantal bezoekers tot 350.000 in 2020 door de opening van het NHM i.o.. De raad mist onderbouwing en betwijfelt of het een realistische prognose is.

Ondernemerschap

Het Joods Historisch Museum heeft met het Joods Cultureel Kwartier een sterk merk in handen. Het businessmodel dat hieraan ten grondslag ligt onderschrijft de raad. Het museum weet veel sponsoren aan zich te binden en heeft de eigen inkomsten weten te verhogen van 74,3 procent in 2013 naar 81,6 procent in 2014. De ambitie voor 2020 is 101,5 procent.

Hoewel het eigen inkomstenpercentage hoog is, vindt de raad de algehele financiële positie van de instelling kwetsbaar, omdat vrijwel alle onderdelen samenhangen met het NHM i.o., waarbij de uitwerking en onderbouwing summier zijn of op onderdelen ontbreken. De begroting van het museum is voor een deel gebaseerd op de toename aan inkomsten door de opening van het NHM i.o.. Het wordt de raad uit de plannen niet duidelijk hoe het NHM i.o. in de nabije toekomst structureel wordt bekostigd.

De raad is positief over de verkoop van het educatieprogramma ‘I ASK’ en het werven van externe middelen. De raad vindt het goed dat de instelling nadenkt over verjonging van de vriendenkring. Ook het streven naar verduurzaming van de bedrijfsvoering juicht de raad toe.

Naar de mening van de raad is het personeelsbeleid summier omschreven. Het museum geeft aan de Governance Code Cultuur te hanteren en licht beknopt toe hoe de benoeming en bezoldiging zijn opgebouwd.

Keramiekmuseum Het Princessehof

€ 1.354.682
geadviseerd subsidiebedrag

€ 1.509.337
gevraagd subsidiebedrag

De aanvraag is gebaseerd op artikel 3.26 van de Subsidieregeling culturele basisinfrastructuur 2017 – 2020.

Stichting Keramiekmuseum Het Princessehof (hierna: Princessehof) verzamelt en ontsluit collecties Europese en Aziatische keramiek. Het Princessehof wil aan de hand van keramiek 'de werelden van Oost en West, vroeger en nu verbinden'. Het museum heeft in de afgelopen periode de focus verlegd naar Azië en Europa en heeft de doelgroep verbreed, van keramiekspecialisten naar cultuurliefhebbers. Om actueel te blijven, maar ook om een inspiratiebron te zijn voor een nieuwe generatie makers, ontwikkelt het museum de collectie voortdurend door. Het museum heeft de ambitie om de actuele en internationale waarde van keramiek te versterken.

Subsidieadvies

De Raad voor Cultuur adviseert Stichting Keramiekmuseum Het Princessehof een subsidiebedrag toe te kennen van € 1.354.682, op voorwaarde dat het museum een nieuwe – sluitende – begroting indient met een daarop aangepast activiteitenplan. Dit bedrag is conform de indeling in categorie 2.

Het Princessehof heeft een keramiekcollectie van hoge kwaliteit. De raad is positief over de focus op Azië en Europa. Hij is van mening dat het museum zich minder bescheiden mag opstellen en meer mag opereren met internationaal perspectief. Nationaal gezien ziet de raad een voortrekkersrol voor het museum weggelegd ten opzichte van andere instellingen die zich met keramiek bezighouden. Deze rol heeft het museum tot op heden onvoldoende op zich genomen. De raad vindt dat het museum een degelijk educatieprogramma aanbiedt en waardeert de ambitie van het museum een volgende generatie makers te inspireren. De raad mist in de aanvraag een toelichting op de financieringsmix, met name waar deze aan de samenwerking met het Fries Museum raakt.

Beoordeling

Kwaliteit

De raad vindt het Princessehof een museum met een hoogstaande collectie, opererend in een niche. Het aandachtsgebied van het museum is sinds 2013 gericht op Azië en Europa. Het museum heeft gekozen voor een smallere focus om wereldwijde versnippering te voorkomen. De raad is positief over deze inhoudelijke focus. Daarnaast is het museum zich gaan richten op het verbreden van de doelgroep van de keramiekspecialisten naar cultuurliefhebbers. De raad is positief over deze gewijzigde richting en heeft vertrouwen in het succesvol vervolgen van deze koers.

Het Princessehof heeft laten zien aansprekende tentoonstellingen te kunnen organiseren, zowel binnen als buiten de eigen muren. Daarbij merkt de raad op dat het museum af en toe de neiging heeft te ver van de kernactiviteit af te dwalen door een tentoonstelling onnodig breed te maken. Het museum zou bij het samenstellen van tentoonstellingen meer vanuit de eigen collectie kunnen denken. De raad ziet uit naar de tentoonstellingen in het kader van het honderdjarig bestaan van het museum, het Escher-jaar en Leeuwarden-Fryslân Culturele Hoofdstad van Europa 2018.

De raad hecht eraan dat kennis over keramiek duurzaam wordt geborgd en benadrukt dat het museum hier blijvend aandacht voor moet houden. De raad ziet kansen voor het Princessehof om als in keramiek gespecialiseerde museale instelling het voortouw te nemen in een (inter)nationaal kenniscentrum. Als hoeder van de discipline keramiek zou het goed zijn dat

het museum zich ook ontfermt over kleinere instellingen met keramiekcollecties.

De raad vindt dat het museum zich bescheiden uit met zijn (inter)nationaal vermaarde collectie. Hij is van mening dat het museum alle reden heeft om zich meer te profileren. Keramiek is een aparte discipline binnen de beeldende kunst en de Nederlandse keramiek behoort tot de wereldtop. De vertaling van de module Chinees porselein op de website van het museum is in dit kader een sprekend voorbeeld. De raad ziet kansen voor het museum om zich in het kader van Leeuwarden-Fryslân Culturele Hoofdstad van Europa 2018 zowel nationaal als internationaal meer te profileren.

De raad vindt het positief dat het museum zich meer wil positioneren als een makersmuseum. Het voornemen om ieder jaar een presentatie van een hedendaagse kunstenaar en ontwerper te maken en de samenwerking met het Europees Keramisch Werkcentrum juicht de raad toe. De plannen op dit vlak vragen echter om een verdere uitwerking.

Educatie en participatie
De raad is van mening dat het museum een verzorgd en traditioneel educatieprogramma aanbiedt. Bij het aanbod voor het primair en het voortgezet onderwijs ontvangt de instelling in de praktijk vooral de jongste leerlingen uit het basisonderwijs. Het principe van 'niet alleen kijken, maar ook voelen, onderzoeken en doen' is gedegen uitgewerkt en sluit aan bij de doelgroep.

In 2013 ontving het museum ruim 8.700 leerlingen uit het basis- en voortgezet onderwijs. In 2014 lag dit aantal op ruim 1.800 en in 2015 op bijna 2.500. De raad constateert dat er in 2013 een flinke piek was in het aantal jeugdige bezoekers. De raad neemt aan dat dit te maken heeft met de goedbezochte tentoonstelling 'Delfts Blauw – Kunst of kitsch?' in het Prinsenhof in Delft. Voor de komende subsidieperiode verwacht het museum jaarlijks 2.850 leerlingen uit het basis- en voortgezet onderwijs. De raad acht dit realistisch.

De raad waardeert de ambitie een volgende generatie makers te inspireren. De jaarlijkse ontwerpwedstrijd die het museum in het kader daarvan voor middelbare scholieren in het leven heeft geroepen, vindt de raad origineel en passend bij het karakter van het museum.

Maatschappelijke waarde

Publieksbereik
De raad vindt het goed dat het Princessehof de vergrijzing probeert om te buigen tot een kans. Het museum heeft moeite gedaan een breder publiek te trekken, maar weet al geruime tijd dat zijn bezoekers ouder zijn dan de gemiddelde museumbezoeker. Het museum wil op deze groep focussen en op die manier het aantal bezoekers vergroten.

In 2013 ontving het museum bijna 75.000 bezoekers (in Leeuwarden én Delft). In 2014 waren er bijna 27.000 bezoekers en in 2015 circa 37.000. Tijdens het jubileumjaar van het museum in 2017 en Leeuwarden-Fryslân Culturele Hoofdstad van Europa 2018 verwacht het museum een toename van het aantal bezoekers. Het museum zet in op 40.000 bezoekers in 2017 en 2018, naar de mening van de raad een realistisch streven. Het valt hierbij wel op dat het aandeel betalend bezoek de komende jaren lager zal uitvallen. Een toelichting hierop ontbreekt in het plan.

Het museum organiseert de komende periode geen grote tentoonstellingen buiten de muren van het museum. Om meer bezoekers ertoe te verleiden naar Leeuwarden te komen, worden kleine presentaties van de collectie gepresenteerd op verschillende externe locaties, bijvoorbeeld de Openbare Bibliotheek Amsterdam en het Medisch Centrum Leeuwarden. De raad vindt dit een inventieve werkwijze.

Om een grote groep geïnteresseerden in China te bereiken heeft het museum op de website een Chinese vertaling van de module rondom Chinees porselein geplaatst. Het bezoek aan de website is sinds 2013 verdubbeld naar 115.000 bezoekers in 2015; 25 procent van dit bezoek is

aan de Chinese website. De raad is benieuwd of het museum, eventueel met de gemeente Leeuwarden in het kader van citymarketing, actie gaat ondernemen om bezoekers uit China ook fysiek in het museum te verwelkomen.

Ondernemerschap
De raad stelt vragen bij de samenwerking van het Princessehof met het Fries Museum. Het museum deelt organisatorisch nagenoeg alles met het Fries Museum. Het Princessehof wordt gesubsidieerd door het Rijk en de gemeente en het Fries Museum door provincie en gemeente. De raad mist in het plan een toelichting op deze samenwerking en zou meer inzicht in deze constructie willen hebben. Bovendien valt het de raad op dat de financieringsmix van het museum niet transparant is. De raad mist een toelichting op de in de begroting opgenomen te verrekenen diensten aan het Fries Museum.

Het museum verwacht een omzetstijging in de vernieuwde winkel van 25 procent en in de vernieuwde theesalon van ruim 40 procent. De raad vindt de onderbouwing hiervan onvoldoende en acht dit streven weinig realistisch.

Het werkgeverschap komt goed uitgewerkt aan de orde in de aanvraag. Het bestuursmodel wordt beknopt toegelicht en de Governance Code Cultuur wordt toegepast, al wordt in de aanvraag niet toegelicht op welke manier de organisatie daarmee omgaat.

Kröller-Müller Museum

€ 1.692.671
geadviseerd subsidiebedrag

€ 1.692.671
gevraagd subsidiebedrag

De aanvraag is gebaseerd op artikel 3.26 van de Subsidieregeling culturele basisinfrastructuur 2017 – 2020.

Stichting Kröller-Müller Museum (hierna: Kröller-Müller Museum) beheert en ontsluit moderne en hedendaagse kunst, voornamelijk uit de negentiende en twintigste eeuw, in een unieke setting in het Nationale Park De Hoge Veluwe. Het museum profileert zich als internationaal toonaangevend museum met een wereldberoemde collectie van Vincent van Gogh en zijn tijdgenoten en van kunstenaars die na hen bepalend zijn geweest in de kunstgeschiedenis. Het museum wordt omgeven door een beeldentuin. De instelling ambieert het museum voort te zetten in de geest van zijn grondlegster, Helene Kröller-Müller.

Subsidieadvies

De Raad voor Cultuur adviseert Stichting Kröller-Müller Museum een subsidiebedrag toe te kennen van € 1.692.671. Dit bedrag is conform de indeling in categorie 2.

De raad vindt het Kröller-Müller Museum met zijn zorgvuldig samengestelde collectie, de beeldentuin en de architectuur te midden van de natuur een uniek ensemble van consistente kwaliteit. Het museum kiest over het algemeen voor een veilige koers. Deze lijn wordt voortgezet in het activiteitenplan voor de komende subsidieperiode. In het nieuwe profiel, waarin de focus vooral gericht is op Vincent van Gogh en zijn tijdgenoten, mist de raad een reflectie op de rol van het Kröller-Müller Museum in het museale bestel en de onderscheidende positie die het museum daarin kan bekleden. De raad is positief over het educatieve programma. Met name de educatielijn ‘Filosoferen met ...’, waarmee het museum al geruime tijd ervaring heeft, blijft aansprekend. Ook positief oordeelt de raad over het initiatief om een talentenpool in te stellen voor studenten cultuureducatie. Het museum heeft goed in beeld wie zijn bezoekers zijn, maar kan volgens de raad meer ondernemen om een breder publiek te bereiken. Het museum toont zich een gedegen ondernemer. Met het Helene Kröller-Müller Fonds heeft het private middelen weten te genereren. Het museum presenteert nieuwbouwplannen, maar legt onvoldoende uit wat de noodzaak daarvoor is en wat het daarmee beoogt.

Beoordeling

Kwaliteit

De raad vindt het Kröller-Müller Museum een hoogwaardig museum in een unieke omgeving van natuur en architectuur. Het museum heeft een zorgvuldig gekozen collectie van consistente kwaliteit. Het heeft de afgelopen periode gekozen voor een solide koers, waardoor het tentoonstellingsbeleid soms wat conventioneel overkomt. De ‘Expose’- en ‘Mix Match’-tentoonstellingen, waarbij het publiek een actieve rol had, zijn de raad in positieve zin opgevallen.

Het verrast de raad dat het Kröller-Müller Museum zijn focus heeft verlegd naar Vincent van Gogh en zijn tijdgenoten en minder aandacht heeft voor het gedachtegoed van zijn grondlegster, Helene Kröller-Müller, waarin het verzamelen en het vernieuwen centraal stonden. De raad mist in de missie van het museum aandacht voor actuele kunst, voor de beeldentuin en voor de unieke setting in de natuur, die het voorheen wel had. In de ogen van de raad zijn dit, naast de collectie van het werk van Van Gogh en zijn tijdgenoten, de kwaliteiten en de aantrekkingskracht van het Kröller-Müller Museum. Juist hier liggen de onderscheidende aspecten van het museum ten opzichte van het museale bestel.

De raad waardeert de aandacht voor de oorspronkelijke Kröller-Müllercollectie, die een vast

onderdeel vormt van de collectiepresentatie. De raad vindt de tentoonstellingsplannen voor 2017 – 2020 echter summier beschreven. Het museum werkt slechts één concrete tentoonstelling uit, 'Arp: The Poetry of Forms'. De raad is benieuwd naar de uitwerking van de tentoonstelling rond het werk van Odilon Redon en mist in de tentoonstellingsplannen aandacht voor de hedendaagse kunst.

Educatie en participatie
De raad vindt het educatieprogramma van het Kröller-Müller Museum gedegen en goed uitgewerkt. De educatielijn 'Filosoferen met ...', waarin kinderen worden uitgedaagd onder leiding van een deskundige te filosoferen over een kunstwerk, is onderscheidend en past bij het museum. Het verheugt de raad dat het museum ook zorgt voor deskundigheidsbevordering door leerkrachten uit te rusten met technieken waarmee zij in de klas aan de slag kunnen gaan met deze educatielijn.

Het museum beoogt een toename van het aantal leerlingen uit het basisonderwijs van ruim 5.700 in 2015 naar 7.500 per jaar in de nieuwe subsidieperiode. Het museum wil met ingang van het schooljaar 2016 – 2017 het voortgezet onderwijs gratis toegang bieden. Het museum wil op jaarbasis 25.000 leerlingen uit het voortgezet onderwijs bereiken. Dit aantal is nagenoeg gelijk aan het behaalde resultaat in 2013 en 2014, en betekent een afname ten opzichte van 2015 (bijna 29.000). De raad vindt hier geen toelichting op in het plan.

Het museum heeft aandacht voor de *21st-century skills* en heeft het voornemen het educatieprogramma ook in het Engels aan te bieden. De raad is benieuwd naar het cross-overprogramma 'Dancing with the Arts' (in samenwerking met Introdans) en de uitwerking van de creatieve workshops voor kwetsbare ouderen. Het verheugt de raad dat het succesvolle participatieproject 'Mix Match Museum' een vervolg krijgt. Het museum gaat een talentenpool starten voor studenten die verder willen in het cultuureducatievak. In de ogen van de raad is dit een goed initiatief.

Maatschappelijke waarde

Publieksbereik
Het bezoekersaantal is de afgelopen jaren gestegen. Het Kröller-Müller Museum ontving bijna 333.000 bezoekers in 2013 en ruim 391.000 in 2014. Wel nam het bezoekersaantal in 2015 weer iets af, tot bijna 379.000 bezoekers. In 2020 wil het museum 360.000 bezoekers per jaar ontvangen door meer publiek te bereiken uit de bekende doelgroepen en uit de buitenlandse toeristische markt.

De raad is van mening dat de focus op de bekende doelgroepen behoudend is. Het Kröller-Müller Museum is juist aantrekkelijk voor een breder publiek. De raad mist daarom in het plan een visie op het bereiken van een breder en divers publiek.

Ondernemerschap
De raad vindt het ondernemerschap van het Kröller-Müller Museum gedegen. Het museum werkt al geruime tijd met een verdienmodel dat mede gebaseerd is op internationaal bruikleenverkeer. De financiële huishouding van het museum is op orde. De aanvraag bevat een goed uitgewerkt en onderbouwd marketingplan. Het in 2013 opgerichte Helene Kröller-Müller Fonds, dat wordt aangewend voor activiteiten die niet uit de normale exploitatie worden bekostigd, heeft in korte tijd een kapitaal toegezegd gekregen van 1 miljoen euro (tot en met 2020). De raad prijst de voortvarendheid waarmee het fonds dit bedrag heeft weten te genereren. Mede in dat licht kan hij de begrote afname van private inkomsten niet plaatsen.

Het Kröller-Müller Museum heeft plannen voor uitbreiding gepresenteerd: een verdubbeling van het aantal vierkante meters. Het is de raad niet duidelijk in hoeverre deze uitbreiding een toegevoegde waarde heeft voor het museum. De uitbreiding is slechts summier beschreven en bovendien ontbreekt een dekkingsplan.

Het personeelsbeleid is gericht op continuïteit en staat op essentiële onderdelen goed in

relatie tot de activiteiten. Er is een wisselwerking en een goed evenwicht tussen ervaren krachten en jonge instroom. Het Kröller-Müller Museum hanteert de Governance Code Cultuur. De belangrijkste punten zijn in het plan beschreven; een specifieke uitwerking ontbreekt.

Letterkundig Museum

€ 1.050.704
geadviseerd subsidiebedrag

€ 1.937.032
gevraagd subsidiebedrag

De aanvraag is gebaseerd op artikel 3.26 van de Subsidieregeling culturele basisinfrastructuur 2017 – 2020.

Stichting Nederlands Letterkundig Museum en Documentatiecentrum (hierna: Letterkundig Museum) verzamelt, conserveert, ontsluit en exposeert archieven van Nederlandse schrijvers en illustratoren. Het Letterkundig Museum ziet het als zijn missie 'de kracht van de literatuur én de rijkdom van het Nederlandse literaire erfgoed zichtbaar te maken'. De instelling wil transformeren tot een organisatie die bestaat uit twee entiteiten: het archief als moderne intellectuele opslagplaats van het Nederlandse literaire erfgoed, en het museale deel als een vrijetijdsvoorziening die een educatieve literaire ervaring biedt.

Subsidieadvies

De Raad voor Cultuur adviseert Stichting Nederlands Letterkundig Museum en Documentatiecentrum een subsidiebedrag toe te kennen van € 1.050.704 onder de volgende voorwaarden. Dit bedrag is conform de indeling in categorie 2.

- **Het museum dient een aangepaste – sluitende – begroting in met een daarop aangepast activiteitenplan.**
- **Het museum dient in de eerste helft van 2017 een aanvulling in op het plan waarin het zijn voornemen voor eventuele nieuwe huisvesting concretiseert, evenals de consequenties hiervan voor de activiteiten in de komende subsidieperiode.**

Het Letterkundig Museum heeft de afgelopen periode benut om een scherpe analyse te maken van zijn positie en een heldere koers uit te zetten voor de toekomst. Naar de mening van de raad is het museum daarin geslaagd, al kan de uitwerking nog concreter worden gemaakt, ook met het oog op de gedwongen aanstaande verhuizing en de onduidelijkheden die daaraan kleven.

De nadruk op de formule van het Kinderboekenmuseum enerzijds en het archief anderzijds ondersteunt de raad. De digitale benadering van het archief is helder beargumenteerd en logisch, en het Kinderboekenmuseum heeft zich in de afgelopen jaren bewezen als een sterk merk.

De raad maakt zich wel zorgen over de financiële positie van het museum en de huisvestingsproblematiek. De raad is van mening dat het museum gebaat is bij nieuwe huisvesting, in ieder geval wat betreft de museale functie.

Beoordeling

Kwaliteit

De raad heeft in 'Slagen in Cultuur' twijfels verwoord omtrent het bestaansrecht van het Letterkundig Museum. In het Kinderboekenmuseum waren de tentoonstellingen goed uitgedacht en werd ruim baan gemaakt voor experiment. De museale presentatie van de collectie voor volwassenen vond de raad echter van een kwalitatief minder hoog niveau. Na een mislukte poging tot samenwerking met Museum Meermanno-Westreenianum adviseerde de raad in december 2013 de aandacht voornamelijk te richten op het Kinderboekenmuseum en de archieffunctie.

De raad constateert dat het Letterkundig Museum daarmee aan de slag is gegaan en de afgelopen periode heeft gewerkt aan een toekomstverkenning. Deze verkenning heeft geleid tot een nieuwe positionering en toekomststrategie, waarmee de instelling zichzelf op een

goede manier heeft heruitgevonden. Het plan geeft blijk van zelfreflectie en een zoektocht naar bestaansrecht. Het museum heeft een scherpe analyse gemaakt van de sterke en minder sterke kanten, en ook van kansen en bedreigingen. Het nieuwe profiel is een logische uitkomst van deze analyse.

Het museum wil het succes van het Kinderboekenmuseum benutten en tegelijk de archieffunctie meer in positie brengen. De aandacht voor de digitale benadering daarbij ondersteunt de raad.

Het Letterkundig Museum wil het museale deel voor volwassenen beter laten aansluiten bij het Kinderboekenmuseum. Ook worden de tentoonstellingen voor volwassenen bescheidener in omvang en meer thematisch ingericht. De raad vindt dit een verstandige keuze. De presentatie van het Kinderboekenmuseum is van hoge kwaliteit; het museale deel voor volwassenen blijft daarbij achter. Een meer op elkaar afgestemde aanpak biedt mogelijkheden voor een inhoudelijke verrijking en het bereiken van een groter publiek.

De raad zet vraagtekens bij de uitwerking van de programmering van het museum. Het plan geeft blijk van een aantal vaste tentoonstellingen en één wisseltentoonstelling per jaar. Te weinig wisselingen kan echter een negatieve invloed hebben op de dynamiek van het museum en daarmee op eventueel herhaalbezoek.

Op het gebied van samenwerking kan het museum eveneens nog stappen zetten. Vooral samenwerking met universiteiten biedt mogelijkheden die het museum nu nog onvoldoende benut. De raad vindt het bemoedigend dat samenwerking met Museum Meermanno-Westreenianum opnieuw wordt onderzocht.

Educatie en participatie
Het educatieve aanbod van het Letterkundig Museum is van hoog niveau. De schoolbegeleiding is professioneel en educatie is goed verankerd in de organisatie en het beleid. Er wordt maatwerk geleverd aan scholen. In Den Haag is er intensieve en structurele samenwerking met andere partijen op het gebied van literatuureducatie. Het museum bereikte in 2013 ruim 5.300 leerlingen en in 2014 bijna 6.000 leerlingen. In 2015 steeg dit aantal verder tot circa 7.400 leerlingen.

De raad vindt het een verstandige keuze de komende periode deze sterke kant van het museum beter te benutten. Literatuureducatie wordt het uitgangspunt bij alle museale activiteiten. De raad merkt daarbij op dat de nadruk die het museum legt op het literaire aspect niet ten koste mag gaan van de erfgoedkant van literatuur. Ook op dit vlak kan het museum een belangrijke rol vervullen.

De raad is enthousiast over het plan om de komende periode een vaste tentoonstelling voor kinderen in de leeftijdsgroep 14 tot en met 18 jaar te realiseren. Hiermee wordt een nieuwe doelgroep aangeboord. Gezien de kwaliteiten van het museum op het gebied van educatie heeft de raad alle vertrouwen in de ontwikkeling van deze tentoonstelling.

Maatschappelijke waarde

Publieksbereik
De raad is positief over het publieksbereik van het Letterkundig Museum in de afgelopen jaren, zeker gezien de zichtbaarheid van de plek waar het museum is gevestigd, in het gebouw van de Koninklijke Bibliotheek. Het bezoek is in de afgelopen jaren flink gestegen: van bijna 40.000 bezoekers in 2013 naar ruim 65.000 bezoekers in 2015. Het museum heeft diverse exposities op locatie georganiseerd en wist veel media-aandacht te genereren. Het museum organiseerde ook andere evenementen, zowel voor het volwassen publiek als voor kinderen.

De komende periode richt het museum zich vooral op de profilering van het Kinderboekenmuseum. Naast het fysieke bezoek zal het museum zijn publiek ook zoeken via digitale kanalen. De bezoekersaantallen zijn voorzichtig begroot, met een stijging van 60.000

in 2017 naar 65.000 in de daaropvolgende jaren. Het museum wil zich de komende jaren meer richten op het aantrekken van publiek met een migrantenachtergrond. Het museum participeert in een NT2-project (Nederlands als tweede taal) en werkt samen met de Voorleesexpress. De raad vindt dit passend bij de aard van het museum en waardeert de inzet hierop.

De raad denkt dat de huidige locatie een risico vormt voor de nagestreefde stijging van de bezoekersaantallen. In het plan wordt aangekondigd dat de huidige locatie binnen het complex van de Koninklijke Bibliotheek medio 2020 tijdelijk moet worden verlaten wegens een grootschalige renovatie. De raad adviseert het Letterkundig Museum daar nu al op te anticiperen en de mogelijkheden te onderzoeken van een structurele locatie elders. Hierbij is het van belang dat de museale functie voldoende zichtbaar is. De zichtbaarheid van het archief heeft naar de mening van de raad minder prioriteit.

Ondernemerschap
De financiële positie van het Letterkundig Museum is naar de mening van de raad kwetsbaar. Het eigen vermogen is aan de magere kant, wat een dempende invloed heeft op de solvabiliteit. Daarnaast geven de onzekerheden over de locatie en een mogelijke langdurige sluiting van het museum reden tot zorg. Het museum maakt bovendien in de aanvraag niet duidelijk wat de terugvalopties zijn bij verdere bezuinigingen. De doelstellingen op het gebied van personeelsbeleid zijn helder gepreciseerd.

Het Letterkundig Museum meldt dat in 2016 de bestuursstructuur meer in overeenstemming wordt gebracht met de Governance Code Cultuur, maar het ontbreekt aan een verdere toelichting.

Mauritshuis

€ 1.212.081
geadviseerd subsidiebedrag

€ 1.588.300
gevraagd subsidiebedrag

De aanvraag is gebaseerd op artikel 3.26 van de Subsidieregeling culturele basisinfrastructuur 2017 – 2020.

De collectie van Stichting Koninklijk Kabinet van Schilderijen Mauritshuis (hierna: Mauritshuis) beslaat de Noord-Europese schilderkunst uit de periode 1500 – 1800, met als zwaartepunt de Nederlandse schilderkunst van de 17e eeuw. Het merendeel van de collectie bestaat uit schilderijen die worden getoond in een gebouw uit dezelfde tijd. Ook beheert het Haagse museum de Galerij Prins Willem V aan het Buitenhof en een voormalig hoekpand van Sociëteit de Witte. De instelling stelt zich tot doel het Mauritshuis wereldwijd bekend te maken als hét museum van de Nederlandse schilderkunst uit de Gouden Eeuw.

Subsidieadvies

De Raad voor Cultuur adviseert Stichting Koninklijk Kabinet van Schilderijen Mauritshuis een subsidiebedrag toe te kennen van € 1.212.081. Dit bedrag is conform de indeling in categorie 2.

De raad oordeelt positief over het functioneren en het activiteitenplan van het Mauritshuis. Het museum heeft een succesvolle verbouwing achter de rug en de plannen voor de komende periode zijn veelbelovend. De raad is enthousiast over het voornemen van het Mauritshuis om zijn maatschappelijke betrokkenheid te vergroten. De raad hoopt dat dit zal resulteren in een concrete uitwerking en uitvoering. Het educatiebeleid van het Mauritshuis is helder geformuleerd en het aanbod is initiatiefrijk. Het museum besteedt veel aandacht aan moeilijk toegankelijke doelgroepen en dat waardeert de raad. Het Mauritshuis heeft zijn financiële huishouding goed op orde en toont zich een creatief ondernemer.

Beoordeling

Kwaliteit
De raad is zeer te spreken over de manier waarop het Mauritshuis zich de afgelopen periode heeft ontwikkeld. Het museum is grondig verbouwd. Er is een nieuwe entree en de vaste expositie heeft een nieuwe inrichting gekregen. De raad vindt de wijze waarop het Mauritshuis deze verbouwing heeft doorgevoerd van hoge kwaliteit; hiermee geldt het museum als voorbeeld voor de sector. Niet alleen is de verbouwing binnen het budget en de geplande termijn gerealiseerd, ook heeft het museum op creatieve wijze inkomsten vergaard voor de bekostiging ervan. Door een deel van de collectie te laten reizen in binnen- en buitenland heeft het museum de eigen inkomsten en de naamsbekendheid vergroot.

Het activiteitenplan van het Mauritshuis is helder geformuleerd en past goed bij het gekozen profiel. De raad vindt de plannen goed onderbouwd en van hoog niveau. Het Mauritshuis profileert zich als een intiem huis en wil een spiegel zijn van maatschappelijke vraagstukken. Daarbij wil het museum openstaan voor nieuwe ontwikkelingen en ideeën uit de maatschappij. De raad vindt dit een interessant uitgangspunt, maar mist hiervan een concrete uitwerking en inbedding in het activiteitenplan. De raad hoopt dat het museum in de komende periode zal experimenteren met maatschappelijk engagement, onder andere door zijn betrokkenheid te vergroten bij maatschappelijke vraagstukken of door verbinding te zoeken in (Haagse) stadswijken. Met de zaterdagschool in buurthuis De Mussen in de Schilderswijk (Den Haag) is hiermee al een goede start gemaakt.

Het Mauritshuis beheert een zeer waardevolle collectie. De Hollandse schilderijen uit de Gouden Eeuw behoren tot de absolute wereldtop. Het Mauritshuis voert een actief verzamelbeleid dat erop gericht is de collectie te versterken en lacunes op te vullen. Hierbij is

de Collectie Nederland steeds leidend. De raad is positief over het wetenschappelijk onderzoek als een van de prioriteiten van het museum, en als basis voor tentoonstellingen en collectievorming en -beheer.

De Galerij Prins Willem V biedt volgens de raad kansen om de collectie van het museum verder uit te dragen. De raad is daarom verheugd te lezen dat het Mauritshuis een aparte strategie heeft ontwikkeld voor de galerij. Het is de bedoeling dat het aantal bezoekers in 2020 is gestegen tot 30.000, onder andere door het stimuleren van combinatiebezoek en gerichte communicatie. De raad is benieuwd naar de verdere uitwerking en ontwikkeling van de plannen.

Educatie en participatie
De raad onderschrijft de importantie van cultuureducatie als een van de kerntaken van het Mauritshuis, zeker gezien het unieke profiel van het museum. Het Mauritshuis heeft een nieuwe educatieve afdeling, evenals een vernieuwd educatief aanbod. Het heeft een helder geformuleerd beleid voor zijn cultuureducatieaanbod, waarbij een koppeling is gemaakt met de uitgangspunten van de collectie en het profiel. De programma's worden uitgevoerd door professionals met een pedagogische achtergrond. Er wordt samengewerkt met scholen en het bedrijfsleven.

In 2013 ontving het Mauritshuis bijna 5.000 bezoeken uit het primair en voortgezet onderwijs. In 2014 waren dat er bijna 6.000, in 2015 zelfs bijna 11.000. In 2020 wil het Mauritshuis 15.000 bezoeken uit het onderwijs realiseren. Hiertoe participeert het onder andere in het project 'Cultuuronderwijs op z'n Haags'. Dit vindt de raad een goed initiatief, en hij heeft er vertrouwen in dat het museum zijn ambitie kan waarmaken.

Maatschappelijke waarde

Publieksbereik
De raad is onder de indruk van het publieksbereik van het Mauritshuis. Hoewel het museum twee jaar gesloten is geweest, heeft het toch publiek weten te bereiken door een deel van de collectie tentoon te stellen in het Gemeentemuseum en diverse stukken naar het buitenland te verplaatsen. Ook over het bereik na de heropening is de raad positief. In 2015, het eerste volledige jaar dat het Mauritshuis open was, bezochten bijna 527.000 bezoekers het museum. Het museum wil het bezoek in 2020 consolideren op 455.000. Dit vindt de raad een realistisch streven. De openingsjaren geven immers geen reëel beeld van het uiteindelijke gemiddelde bezoek.

De raad is enthousiast over de aandacht die het museum besteedt aan nieuwe en moeilijk toegankelijke publieksgroepen, zoals jongeren in achterstandswijken en volwassenen met de ziekte van Alzheimer. Door de actieve rol die het museum inneemt op social media, weet het Mauritshuis veel online publiek aan zich te binden. De raad is positief over de betrokkenheid van het museum bij de zaterdagschool in buurthuis De Mussen.

Ondernemerschap
Ook op het gebied van ondernemerschap is het Mauritshuis succesvol. Het museum is financieel gezond en de algemene reserve is hoog, mede door de opbrengsten van de verhuur van de collectie. Overigens is er geen goed beeld van het verdienmodel, omdat de cijfers door de heropening in 2014 niet goed kunnen worden geïnterpreteerd.

Het museum is creatief op het gebied van marketing, waardoor het nieuwe en jongere doelgroepen weet te bereiken. Volgens het activiteitenplan heeft het Mauritshuis een indrukwekkende groep van bijna 160 vrijwilligers. Uit het plan wordt niet duidelijk of er een gericht vrijwilligersbeleid is.

De Governance Code Cultuur wordt toegepast, maar in het plan ontbreekt een ruime omschrijving van het bestuursmodel en het plan geeft geen informatie over de samenstelling en de werkwijze van de raad van toezicht.

Muiderslot

€ 269.022
geadviseerd subsidiebedrag

€ 319.022
gevraagd subsidiebedrag

De aanvraag is gebaseerd op artikel 3.26 van de Subsidieregeling culturele basisinfrastructuur 2017 – 2020.

Stichting Rijksmuseum Muiderslot (hierna: Muiderslot) is een kasteelmuseum en toont ruim zeven eeuwen geschiedenis voor een breed publiek. Aan de hand van het kasteel en de collectie worden drie verhalen uitgelicht: Graaf Floris V en het Graafschap Holland, P.C. Hooft en de Muiderkring, en zeven eeuwen waterdefensie. Het museum profileert zich als een laagdrempelig, toegankelijk, verrassend en leerzaam museum voor een breed publiek uit binnen- en buitenland. Gezinnen en het onderwijs vormen de belangrijkste doelgroepen.

Subsidieadvies

De Raad voor Cultuur adviseert Stichting Rijksmuseum Muiderslot een subsidiebedrag toe te kennen van € 269.022. Dit bedrag is conform de indeling in categorie 2.

De raad is van mening dat het Muiderslot zich helder profileert als het museum van de Hollandse graven in de middeleeuwen en is positief over de inspanningen die zijn verricht om de collectie te verdiepen en te verbeteren. Voor de komende periode presenteert het Muiderslot een uitgewerkt en goed onderbouwd plan met een gedegen tentoonstellings- en educatieprogramma. De raad heeft vertrouwen in de koers van het Muiderslot. Hij is van mening dat, met de keuze voor een vernieuwing van de vaste middeleeuwse presentatie, het profiel van het museum wordt aangescherpt en versterkt. Het Muiderslot is initiatiefrijk, gaat samenwerkingsverbanden aan, zowel commercieel als inhoudelijk, en heeft een voorbeeldige doelgroepenanalyse. De raad prijst het ondernemerschap en de marketingstrategie van het Muiderslot, maar mist nog een strategie bij tegenvallende inkomsten.

Beoordeling

Kwaliteit

Het Muiderslot is een kasteel van nationaal belang, gelegen op een plek met een rijke geschiedenis. De museale waarde van het Muiderslot is volgens de raad gelegen in de ensemblewaarde van het monumentale slot, de plek en de collectie. De belevingswaarde is hoog en de roerende collectie heeft afzonderlijk bezien ook een museale waarde, met name de interieurcollectie en de collectie wapentuig.

Het Muiderslot heeft in de ogen van de raad een coherent, goed onderbouwd en uitgewerkt plan gepresenteerd, met een gedegen tentoonstellingsprogramma. Hierin worden de thema's Graaf Floris V en het Graafschap Holland (middeleeuwen), P.C. Hooft en de Muiderkring (Gouden Eeuw) en zeven eeuwen waterdefensie toegankelijk gemaakt.

De afgelopen jaren wisselden de vaste opstelling en de rondleidingen nauwelijks, waardoor deze minder aantrekkelijk waren voor herhaalbezoek. Ook miste de presentatie – omdat die zich nadrukkelijk op kinderen richtte – naar de mening van de raad diepgang. De raad is dan ook positief over de inspanningen die zijn verricht om de presentatie te verdiepen en te verbeteren. De introductie van themajaren, de presentatie van de Gouden Eeuw en de altijd aanwezige bedrijvigheid zijn de raad positief opgevallen en versterken het profiel van het Muiderslot. Het slot profileert zich als het museum van de Hollandse graven in de middeleeuwen en wil met 'Het verhaal van Holland' een nieuwe vaste presentatie opstellen. Het zal in de winter van 2019 – 2020 vanwege de realisatie van deze nieuwe presentatie tijdelijk gesloten zijn.

Het Muiderslot is diverse samenwerkingsverbanden aangegaan. De initiatieven en activiteiten

met samenwerkingspartners, zoals ook de Kastelen-zomertour, dragen bij aan publieksverbreding en inhoudelijke kennisdeling.

Educatie en participatie
De raad is positief over de verschillende educatieve activiteiten die het Muiderslot organiseert voor zowel het basis- als het voortgezet onderwijs. De programmaonderdelen sluiten aan bij de kerndoelen en verschillende vensters uit de Canon van Nederland. Het museum benut het gebouw goed en de museumdocenten en vrijwilligers zijn enthousiast.

Het museum werkt samen met het onderwijs en richt zijn presentatie en educatie met name op kinderen en hun beleving van het kasteel. Het bezoek uit het onderwijs is in 2015 gestegen naar bijna 19.000 leerlingen. In 2013 lag dit aantal op ruim 15.000 leerlingen. Het Muiderslot houdt de komende jaren rekening met demografische ontwikkelingen en verwacht in 2020 15.600 leerlingen uit basis- en voortgezet onderwijs. De raad vindt dit een realistisch aantal.

Maatschappelijke waarde

Publieksbereik
Het Muiderslot heeft redelijk stabiele bezoekersaantallen, met een lichte daling in 2014 naar bijna 128.000 bezoekers ten opzichte van ruim 135.000 in 2013. In 2015 kwamen er circa 134.000 bezoekers naar het museum. Voor de komende jaren verwacht het Muiderslot met de nieuwe opstelling, het aangescherpte tentoonstellingsprogramma en een gedegen marketingplan 136.600 bezoekers in 2017 en 129.000 in 2020. Het bezoekcijfer in 2020 is lager vanwege de tijdelijke sluiting. De raad vindt deze prognose realistisch.

Het Muiderslot heeft op voorbeeldige wijze een doelgroepenanalyse gemaakt, waarin per doelgroep het aanbod, het middel, het marktgebied en de percentages zijn uitgewerkt. Wel mist de raad in het beleid de relatie tussen de tentoonstellingen en deze doelgroepen. Het voornemen om de komende periode actieve senioren en buitenlandse bezoekers te verleiden tot een bezoek in de rustige uren, vindt de raad een goed idee.

Het Muiderslot streeft ernaar een zo breed mogelijke doelgroep te bereiken en is bewust laagdrempelig. De laatste jaren trekt het als Amsterdam Castle Muiderslot – in samenwerking met Amsterdam Marketing – naast veel gezinnen, steeds meer internationaal en divers publiek. Inmiddels komt 18 procent van de bezoekers uit het buitenland.

Ondernemerschap
De raad stelt vast dat het Muiderslot een goede verbinding weet te maken tussen de culturele en zakelijke kant vanhet museum. Het Muiderslot ziet zichzelf als een culturele ondernemer en heeft een hoog eigen inkomstenpercentage.

Het Muiderslot toont aan dat de financiële stabiliteit en continuïteit de komende tijd gewaarborgd zijn. De raad heeft er vertrouwen in dat het museum zijn plannen zonder grote financiële risico's kan uitvoeren. Het museum heeft een solide verdienmodel en financieringsmix, maar de strategie bij tegenvallende inkomsten vindt de raad te summier. De raad zou graag zien dat het museum een uitgewerkte terugvaloptie opstelt.

Het Muiderslot werkt met vaste en flexibel inzetbare werknemers – samen 16,5 fte – en heeft daarnaast 85 vrijwilligers aan zich weten te binden. De raad heeft echter geen vrijwilligersbeleid aangetroffen in het plan. Het Muiderslot onderschrijft de Governance Code Cultuur en gebruikt deze voor de jaarlijkse zelfevaluatie. Het museum vermeldt in zijn plan de competenties van de raad van toezicht.

Museum Boerhaave

€ 1.754.508
geadviseerd subsidiebedrag

€ 2.206.024
gevraagd subsidiebedrag

De aanvraag is gebaseerd op artikel 3.26 van de Subsidieregeling culturele basisinfrastructuur 2017 – 2020.

Stichting tot Beheer van het Museum Boerhaave (hierna: Museum Boerhaave) is het rijksmuseum voor de geschiedenis van de natuurwetenschappen en geneeskunde. Het museum benadert de geschiedenis als een bron van verhalen met als boodschap: ‘wetenschap werkt en wetenschap is mensenwerk’. Museum Boerhaave heeft als doel het maatschappelijk draagvlak voor wetenschap in Nederland te versterken en het begrip ervan te vergroten. De collectie van het museum richt zich op ruim vijf eeuwen wetenschap en innovatie in Nederland. Behalve als beheerder van deze collectie vervult Museum Boerhaave een rol als kenniscentrum om de collectie in goede staat te houden en via onderzoek verhalen te achterhalen.

Subsidieadvies

De Raad voor Cultuur adviseert Stichting tot Beheer van het Museum Boerhaave een subsidiebedrag toe te kennen van € 1.754.508. Dit bedrag is conform de indeling in categorie 2.

De raad is positief over het functioneren en het plan van Museum Boerhaave. Vanuit een inhoudelijk perspectief zoekt het museum samenwerkingspartners in de culturele sector, het bedrijfsleven, maatschappelijke sectoren en het onderwijs. De raad waardeert in het bijzonder de inzet die het museum toont in de richting van het onderwijs en de samenwerkingsverbanden die het museum op dat gebied aangaat. Wel kan het museum meer aandacht geven aan de diversiteit van het publieksbereik. Het museum voorziet na 2017 een sterke stijging van het aantal bezoekers door de vernieuwing van de presentatie van de collectie. De raad betwijfelt of de veronderstelde groei van bezoekersaantallen realistisch is.

De raad waardeert de wijze waarop het museum opereert op het gebied van ondernemerschap. Het museum weet veel partners uit diverse sectoren aan zich te binden en geeft aandacht aan de loopbaanontwikkeling van medewerkers.

Beoordeling

Kwaliteit

Museum Boerhaave beschikt over een prachtige collectie op het gebied van geneeskunde en natuurwetenschappen. De raad is onder de indruk van de manier waarop het museum deze collectie tentoonstelt en uitdraagt. Museum Boerhaave neemt zijn rol als kenniscentrum serieus en heeft er de afgelopen jaren voor gekozen om ondanks de korting op de subsidie niet te bezuinigen op conservatoren en restauratoren.

Ook de samenwerking die het museum met diverse partners is aangegaan spreekt de raad aan. De naar buiten gerichte blik van Museum Boerhaave is een voorbeeld voor andere musea, zowel in het bruikleenverkeer als op het gebied van kennisdeling en expertise-uitwisseling. Een voorbeeld hiervan is de samenwerking die het museum is aangegaan met NEMO en Teylers Museum om de collectie digitaal te ontsluiten en te presenteren. Museum Boerhaave werkt ook samen met organisaties buiten de culturele sector, zoals het academische veld en het bedrijfsleven. In dit kader valt het de raad op dat er nog geen samenwerking is aangegaan met Stichting Academisch Erfgoed.

De raad is positief over het activiteitenplan van Museum Boerhaave. Het plan getuigt van een heldere visie, waar een grondige analyse van het bestaansrecht van het museum aan ten

grondslag ligt. De missie om het maatschappelijk draagvlak voor en begrip van de wetenschap in Nederland via verhalen te versterken is actueel; de doelgroepen, de geplande activiteiten en de samenwerkingspartners zijn daarbij passend.

Ook waardeert de raad het voornemen van Museum Boerhaave om in de komende periode samen met NEMO en Teylers Museum een Nationale Collectie voor Wetenschap en Technologie samen te stellen. Dit moet leiden tot een digitaal toegankelijke Nationale Collectie voor Wetenschap en Technologie voor onderzoekers, conservatoren, tentoonstellingsmakers en het publiek. De samenstelling van een dergelijke nationale collectie is een interessant en belangwekkend initiatief, en de raad vindt dat de drie instellingen op dit vlak voorbeeldig opereren.

De plannen om de vaste presentatie van de collectie te vernieuwen vindt de raad verstandig en noodzakelijk. De huidige chronologische indeling zal plaatsmaken voor een meer thematische; dit is naar de mening van de raad een goede keuze.

Educatie en participatie
Door verbreding van het educatieve programma voor het primair onderwijs is het aantal leerlingen dat de instelling bezocht in 2013 gedaald naar bijna 22.000. Het museum heeft dit in de jaren daarna goed weten te herstellen en realiseerde in 2015 een bezoekcijfer van ruim 30.000 leerlingen. Het museum is gaan samenwerken met Naturalis en Stichting Technolab, wat heeft geresulteerd in een digitale leeromgeving onder de noemer 'Verwonderpaspoort'.

Museum Boerhaave is van mening dat een meer bèta- en techniekgeoriënteerd educatieaanbod meer recht doet aan de collectie. De raad onderschrijft dit, omdat het museum daarmee kan voorzien in een lacune. Hij vindt wel dat het erfgoedaspect hierbij niet uit het oog moet worden verloren.

De raad onderschrijft de plannen van Museum Boerhaave voor de komende periode. Ook over de voorgenomen samenwerkingsverbanden is de raad enthousiast. De instelling continueert het beleid op het gebied van het 'Verwonderpaspoort' en werkt samen met Stichting Leerplan Ontwikkeling voor het ontwikkelen van activiteiten voor leerlingen in het voortgezet onderwijs. Met dit initiatief wordt aansluiting gezocht bij vakken als scheikunde, natuurkunde, geschiedenis en biologie.

Maatschappelijke waarde

Publieksbereik
In de huidige BIS-periode zijn de bezoekersaantallen van Museum Boerhaave gestegen van ruim 73.000 in 2013 naar ruim 100.000 in 2015. Het museum heeft hiermee de verwachtingen van de raad overtroffen.

De komende periode is het museum tijdelijk gesloten vanwege de herinrichting. In juni 2017 zal het de deuren weer openen. Boerhaave verwacht dat het aantal bezoekers na de opening verder oploopt tot 125.000 in 2020. De raad vindt dit ambitieus en twijfelt aan het realiteitsgehalte ervan. Gezien de andere musea in de directe omgeving, die tegen die tijd ook verbouwingen achter de rug hebben, verwacht de raad dat de concurrentie groot zal zijn.

Op het gebied van diversiteit van het publiek kan het museum naar de mening van de raad nog stappen zetten. Uit het plan wordt onvoldoende duidelijk hoe het museum nieuwe doelgroepen wil bereiken.

Ondernemerschap
Op het gebied van ondernemerschap functioneert het museum goed. De samenwerkingsverbanden met partners als Shell en Philips zijn niet alleen interessant op financieel, maar ook op inhoudelijk gebied. Opererend in een niche weet Museum Boerhaave relatief veel partners aan zich te binden en een breed publiek te bereiken. De heldere positionering speelt hierbij een belangrijke rol.

De raad vindt het positief dat Museum Boerhaave zijn personeelsbeleid de komende periode voortzet. Eigen personeel wordt ‘uitgeleend’ om kennis te verspreiden en loopbaanontwikkeling mogelijk te maken. Ook gaat het museum op zoek naar nieuwe strategische partners zoals media, academische ziekenhuizen en dagattracties.

De raad vindt de toelichting met betrekking tot de Governance Code Cultuur summier.

Museum Catharijneconvent

€ 2.748.302
geadviseerd subsidiebedrag

€ 2.850.000
gevraagd subsidiebedrag

De aanvraag is gebaseerd op artikel 3.26 van de Subsidieregeling culturele basisinfrastructuur 2017 – 2020.

Stichting Museum Catharijneconvent (hierna: Catharijneconvent) is het nationale museum voor christelijke kunst en cultuur in Nederland. Het museum richt zich op christelijk erfgoed, zowel binnen als buiten de muren van het museum. Het wil met partners en publiek ‘de esthetische, culturele en historische waarden van het christelijk erfgoed belichten, met het doel meer inzicht te krijgen in de huidige leefwereld’. Het profiel van het Catharijneconvent is drieledig. Het beheert de belangrijkste collectie kunst- en cultuurhistorische objecten van het christelijk erfgoed in Nederland, het is een netwerkmuseum met vele partners in binnen- en buitenland en het is een nationaal kenniscentrum voor het christelijk erfgoed.

Subsidieadvies

De Raad voor Cultuur adviseert Stichting Museum Catharijneconvent een subsidiebedrag toe te kennen van € 2.748.302. Dit bedrag is conform de indeling in categorie 2.

De raad is positief over het plan van het Catharijneconvent. Het profiel van het museum komt in het activiteitenplan op alle vlakken consequent tot uiting. Het museum heeft zich nationaal en internationaal bewezen als netwerkmuseum en kenniscentrum en werkt deze functies verder uit. De raad waardeert de rol van het museum als hoeder van het religieus erfgoed. Het educatieprogramma voor het primair onderwijs zit gedegen in elkaar; voor het voortgezet onderwijs liggen er echter nog uitdagingen. Het museum zou er goed aan doen het doelgroepenbeleid te verbreden en nadrukkelijker het maatschappelijke debat op te zoeken. De raad is positief over de eigenzinnige manier van ondernemen die voor het museum succesvol heeft uitgepakt.

Beoordeling

Kwaliteit

De raad vindt het Catharijneconvent een kwalitatief hoogwaardig museum. Het museum kiest in zijn benadering voor een cultuurhistorisch perspectief, zonder de kunsthistorische kwaliteit van de collectie uit het oog te verliezen. Deze benadering vindt de raad goed gekozen. De kwaliteit van de programmering en de tentoonstellingen is uitstekend. De interdisciplinaire benadering is op veel vlakken geslaagd. De verbinding die het museum legt tussen de christelijke religie en samenleving is sterk, maar de raad mist een heldere visie op de verhouding tot andere religies. De raad is van mening dat het museum op dit vlak een verantwoordelijkheid heeft en hier meer op kan inzetten.

De beleidskeuzes die het museum maakt vindt de raad gedegen en betrouwbaar, maar ze mogen wat voortvarender in gang worden gezet. De raad zou graag zien dat het museum meer aansluit bij de huidige tijdgeest, zonder de eigen identiteit te verliezen.

De raad is positief over de positie die het museum inneemt als kenniscentrum en netwerkmuseum, zowel nationaal als internationaal, en juicht verdere versterking van deze functies toe. De raad waardeert de rol die het Catharijneconvent vervult bij het behoud van religieus erfgoed binnen en buiten het museum, door onder meer de openstelling van belangwekkende kerken voor het publiek en de deelname aan het onderzoeksproject Kerkinterieurs in Nederland. Over het meerjarige landelijke publieksproject rond kerkelijk erfgoed in situ dat de werktitel Het Grootste Museum van Nederland draagt, is de raad zeer positief.

De raad vindt dat het religieuze immateriële erfgoed onlosmakelijk verbonden is met het karakter van het museum. De aandacht die het museum hiervoor heeft, met name met het project rond herinneringsverhalen, vindt de raad aansprekend. De toevoeging van verhalen aan objecten is volgens de raad een meerwaarde voor het museum en zijn collectie.

Het museum beweegt zich in talrijke constructieve samenwerkingsverbanden, echter in mindere mate met instellingen met een andere religieuze signatuur. De raad ziet hier kansen voor verbreding en verdieping.

Educatie en participatie
De raad waardeert de educatieprogramma's van het museum. De raad vindt het educatieprogramma 'Feest! Weet wat je viert' voor het primair onderwijs goed uitgewerkt en vindt dat het museum dit succesvol op de kaart heeft gezet. De raad ziet juist hier ook kansen voor het vergelijkend perspectief met andere religies dan het christendom en zou graag zien dat dit op alle 'Feest!'-locaties even stevig in de presentatie wordt verankerd. Nu het educatieprogramma 'Feest!' geruime tijd loopt, is de raad benieuwd wat de volgende stap is op het gebied van educatie voor het primair onderwijs.

De raad is positief over de ambities van het museum voor de ontwikkeling van programma's voor leerlingen in het voortgezet onderwijs. De raad ziet hier mogelijkheden voor jonge tentoonstellingsmakers of gastconservatoren om meer te kunnen aansluiten bij de belevingswereld van jongeren.

De raad waardeert de initiatieven en activiteiten die het museum ontplooit op het gebied van participatie, met name de intensivering van de samenwerking met migrantenkerken.

Het museum voert verkennende gesprekken met het Nationaal Museum van Wereldculturen op het vlak van educatie. De raad vindt dit museum een logische partner en juicht samenwerking tussen beide instellingen, ook op een breder vlak, toe.

Maatschappelijke waarde

Publieksbereik
Het Catharijneconvent heeft de bezoekersaantallen met specifiek doelgroepenbeleid de afgelopen jaren flink weten te verhogen. In 2013 verwelkomde het museum ruim 88.000 bezoekers, in 2015 was dit aantal gestegen tot ruim 112.000 bezoekers. Voor de komende subsidieperiode beraamt het museum 87.750 bezoekers in 2017, oplopend naar 92.250 in 2020. De raad is van mening dat deze inschatting aan de voorzichtige kant zit. De instelling handhaaft de komende jaren het bestaande beleid door zich te richten op de traditionele museumbezoekers: kinderen in schoolverband en doelgroepen gelieerd aan het karakter van het museum. De raad vindt dat het museum zichzelf hiermee tekortdoet en op zoek moet gaan naar een breder publiek.

De huidige tijdgeest en het maatschappelijke debat vragen om meer kennis over religie. De raad ziet hier kansen en uitdagingen voor het museum om een groter publiek kennis te laten maken met het religieuze gedachtegoed. Ook ziet de raad een rol voor het museum weggelegd in het maatschappelijke debat. Dit past goed bij de missie: met kennis van christelijk erfgoed meer inzicht krijgen in de huidige leefwereld.

Het Catharijneconvent stelt zichzelf ten doel structureel een diverser publiek te bereiken door partnerschappen aan te gaan. Het onderwerp culturele diversiteit is expliciet belegd in de organisatie en het museum streeft naar een cultureel divers personeelsbestand. De raad vindt het goed dat het museum aandacht besteedt aan diversiteit en is benieuwd naar de uitwerking van dergelijke partnerschappen.

Ondernemerschap
De raad waardeert de manier die het Catharijneconvent heeft gekozen om te ondernemen (met gebruik van de zogenaamde *effectuation theory*) en vindt het knap dat de instelling de

eigen inkomsten de afgelopen jaren op deze wijze heeft laten groeien. Zo vindt de raad dat het museum op constructieve wijze inkomstenbronnen aanboort. De verkoop van het programma 'Feest!' aan andere instellingen is goed gelukt. Ook is de raad positief over de manier waarop het museum het mecenaat invult. Het museum heeft de financiële huishouding goed op orde. Bij interessante, mogelijk risicovolle initiatieven kan het museum overwegen zijn enigszins veilige koers in beperkte mate los te laten.

De raad is van mening dat het museum het personeelsbeleid in de aanvraag goed heeft uitgewerkt. De Governance Code Cultuur wordt toegepast, al wordt in de aanvraag niet toegelicht op welke manier de organisatie daarmee omgaat.

Museum voor Communicatie

€ 0
geadviseerd subsidiebedrag

€ 500.000
gevraagd subsidiebedrag

De aanvraag is gebaseerd op artikel 3.26 van de Subsidieregeling culturele basisinfrastructuur 2017 – 2020.

Stichting Museum voor Communicatie (hierna: Museum voor Communicatie) profileert zich vanaf 2017 als een 'interactieve communicatie-hub', waar bezoekers een compleet beeld krijgen van het begrip communicatie en de impact ervan op mens en samenleving. Het museum richt zich in de programmering op vier pijlers: een museumexperience, een actieve programmering voor diverse doelgroepen, een 'Open Space' met horeca, winkels en workshops, en online en offline kennisdeling. Het Museum voor Communicatie heeft de ambitie dé instelling in Nederland te worden waar men terechtkan voor actuele kennis en informatie over communicatie, om geïnspireerd te worden en ervaringen te delen.

Subsidieadvies

De Raad voor Cultuur adviseert Stichting Museum voor Communicatie geen subsidie toe te kennen.

Het activiteitenplan van het Museum voor Communicatie is ambitieus en het museum heeft een waardevolle postcollectie in zijn bezit. In het plan mist de raad echter een vertaalslag van theorie naar praktijk. Daarnaast vindt hij dat de postcollectie in het nieuwe museumconcept nog onvoldoende tot haar recht komt. De raad maakt zich dan ook zorgen over het beheer van de collectie. Het educatiebeleid is summier uitgewerkt en kwantitatieve doelstellingen voor publieksbereik worden niet toegelicht. Het ondernemersplan vindt de raad risicovol. Het museum begroot een stijging van de sponsorinkomsten, maar geeft niet aan hoe het die wil realiseren.

Beoordeling

Kwaliteit

Het Museum voor Communicatie was tot 1999 het Postmuseum, opgericht als bedrijfsmuseum van het Staatsbedrijf der PTT. Het museum toonde in eerste instantie alleen de geschiedenis van post en telecommunicatie. Sinds de verzelfstandiging is de focus verbreed naar communicatie, met post en telecommunicatie als onderdelen daarvan. Het Museum voor Communicatie beheert vier kerncollecties: postwaarden, posthistorie, telecomhistorie en bibliotheek.

Het Museum voor Communicatie transformeert in de komende periode van een traditioneel museum naar een interactieve 'communicatie-hub'. Het museum gelooft dat communicatie direct effect heeft op het slagen of falen van wereldse of persoonlijke gebeurtenissen en ziet communicatie als de sleutel tot een betere wereld. Het wil bijdragen aan een betere maatschappij en wil een compleet beeld van het begrip communicatie presenteren. Dit doet het onder andere met een museumexperience, waarmee de bezoeker de impact van communicatie op zichzelf en op de maatschappij ervaart. De brede invalshoek van het Museum voor Communicatie komt ook tot uiting in de ontwikkeling van een 'Open Space': een gratis toegankelijke ruimte met winkels, een café en het 'Permanent Future Lab'. In de 'Open Space' is er ruimte voor flexwerkers en voor activiteiten die gericht zijn op het verbeteren van de sociale cohesie.

Het activiteitenplan is ambitieus, maar de raad vindt het nog onvoldoende concreet en werkbaar. Het plan geeft geen vertaling van de theorie naar concrete acties om het nieuwe museumconcept te introduceren. Daardoor ontbreekt het volgens de raad aan realiteitszin.

Daarnaast vindt de raad de positionering van het Museum voor Communicatie niet sterk gekozen. Het sluit in zijn ogen te weinig aan op zijn huidige museale functie. Het museum beschikt over een cultuurhistorisch waardevolle collectie, geërfd van het oude Postmuseum, waaronder postzegels en boeken. In het nieuwe profiel komt deze collectie onvoldoende tot haar recht, mede doordat het museum een totaaloverzicht en -ervaring van communicatie wil bieden. De raad mist een bewuste omgang met de collectie en maakt zich zorgen over het beheer ervan.

Ook ziet de raad weinig meerwaarde in de 'Open Space'; er zijn al voldoende ontmoetingsplekken en ruimtes voor flexwerkers. De toegevoegde waarde van de 'Open Space' voor het museum is de raad onduidelijk.

Educatie en participatie
Binnen het educatieve aanbod onderscheidt het museum de thema's mens, maatschappij en techniek. Elk thema heeft een eigen focus. De raad is van mening dat deze nog onvoldoende zijn uitgewerkt, waardoor ze beperkt blijven tot een theoretisch niveau. Het aantal bezoeken uit het primair en voortgezet onderwijs, het mbo en het hoger onderwijs lag in 2013 op ruim 7.000 en in 2014 op bijna 6.000. Ondanks deze afname ambieert het museum voor de komende periode een stijging van het schoolgebonden bezoek van bijna 7.000 in 2017 naar bijna 15.000 in 2020.

Wat betreft participatie heeft het Museum voor Communicatie een goed begin gemaakt. Het museum is geïnspireerd door de 'Museums change lives'-visie van de Museum Association in Engeland. In aanzet vindt de raad dit een goed uitgangspunt, maar hij mist een praktische invulling van de plannen.

Maatschappelijke waarde

Publieksbereik
In 2014 ontving het Museum voor Communicatie bijna 32.000 bezoekers, een kleine toename ten opzichte van 2013, toen bijna 31.000 bezoekers werden gehaald. In 2015 daalde het aantal bezoekers aanzienlijk, namelijk naar 26.000. Het museum wil de bezoekersaantallen laten groeien naar 55.000 bezoekers in 2017 en 140.000 in 2020. Na de transformatie tot communicatie-hub richt het museum zich op specifieke doelgroepen met een verschillend aanbod. Zowel de doelgroepen als de kwantitatieve ambitie worden niet voldoende gespecificeerd en toegelicht. Het onderwerp diversiteit beschrijft het museum alleen in relatie tot de governance. Een visie op diversiteit in relatie tot het activiteitenprogramma ontbreekt echter.

Ondernemerschap
De raad vindt het ondernemersplan van het Museum voor Communicatie risicovol. Het museum is in grote mate afhankelijk van een enkele batenpost; het overgrote deel van de huidige inkomsten komt uit het eigen Museumfonds. Dit fonds draagt bij aan de exploitatie van het museum. De omvang van het fonds neemt echter af, omdat dit door teruglopende inkomsten en bezoekersaantallen een steeds groter exploitatiebedrag moet inleggen. Het Museum voor Communicatie geeft aan dat het, als er niet wordt ingegrepen, over een paar jaar gesloten zal moeten worden.

De realisatie van de transformatie van het museum vraagt om een goed marketingbeleid. In het plan wordt geen melding gemaakt van een dergelijk beleid. Het museum begroot wel een stijging van de sponsorinkomsten van 0 euro in 2014 naar 230.000 euro in 2017 en 290.000 euro in 2020. Dit is echter een groot risico, omdat het museum nog geen trackrecord heeft in het aantrekken van sponsors.

In 2016 wordt de gehele governance van het Museum voor Communicatie heroverwogen en opnieuw ingericht. De Governance Code Cultuur wordt toegepast en er wordt een overgang gemaakt naar een raad-van-toezichtmodel. Het museum gaat niet in op de taakverdeling en de samenstelling van deze raad.

Museum de Gevangenpoort

€ **0**
geadviseerd subsidiebedrag

€ **155.630**
gereserveerd subsidiebedrag

€ **302.833**
gevraagd subsidiebedrag

De aanvraag is gebaseerd op artikel 3.26 van de Subsidieregeling culturele basisinfrastructuur 2017 – 2020.

Museum de Gevangenpoort (hierna: Gevangenpoort) is onderdeel van Stichting Haags Historisch Museum. De Gevangenpoort is gehuisvest in een middeleeuws cellencomplex en heeft een collectie straf-, martel- en politiewerktuigen van de middeleeuwen tot de 19e eeuw. De Gevangenpoort profileert zich als een spannend museum waar bezoekers een authentieke beleving kunnen ervaren en aan het denken worden gezet over misdaad en straf, strafrecht en de Nederlandse rechtsstaat. De vaste opstelling kan met rondleidingen bezichtigd worden. Daarnaast organiseert het museum publieksactiviteiten die een verband leggen met het rechtssysteem.

Subsidieadvies

De Raad voor Cultuur adviseert Stichting Haags Historisch Museum geen subsidie toe te kennen, tenzij de stichting een nieuw activiteitenplan indient dat voldoet aan de volgende voorwaarden.

- **De instelling werkt haar activiteiten concreet uit, gekoppeld aan kwantitatieve en/of kwalitatieve doelstellingen en een doelgroepenanalyse.**
- **In het aangepaste plan wordt ook het educatieve programma concreet uitgewerkt.**
- **De aanvrager geeft een beschrijving van de invulling van zijn werkgeverschap en personeelsbeleid en de wijze waarop de governance recht doet aan de twee afzonderlijke onderdelen, de Gevangenpoort en het Haags Historisch Museum, binnen de overkoepelende stichting.**
- **De instelling stelt een aangepaste en sluitende begroting op, in lijn met het nieuwe activiteitenplan.**

De Gevangenpoort vormt door de combinatie van gebouw en collectie een belangrijk ensemble. Hoewel de raad het profiel van de Gevangenpoort helder vindt, is de concretisering daarvan in zijn ogen onvoldoende. De plannen die het museum beschrijft bieden mogelijkheden, maar zijn nauwelijks uitgewerkt en onderbouwd. De raad mist een verbinding met kwalitatieve of kwantitatieve doelstellingen en een doelgroepenanalyse. Het is voor hem ongewis hoe het in het plan gestelde zich zal vertalen naar werkelijke activiteiten. De raad is positief over het educatieve programma en ziet kansen voor een grotere publieksbetrokkenheid. Maar ook hier mist de raad uitwerking en onderbouwing.

De Gevangenpoort is financieel stabiel. De positie van de Gevangenpoort binnen Stichting Haags Historisch Museum is voor de raad niet transparant. Hij pleit dan ook voor een verheldering van de governance en het werkgeverschap.

Beoordeling

Kwaliteit

Het gebouwde monument van de Gevangenpoort vormt met de collectie straf-, martel- en politiewerktuigen een belangrijk ensemble. De afgelopen jaren vond de raad de presentatie echter te statisch en ook miste hij de relatie met de actualiteit. Uit onderzoek door de Gevangenpoort zelf bleek dat de presentatie ook voor bezoekers een verbeterpunt was.

De raad vindt het profiel als spannend museum – ‘spannender dan de nieuwste James Bond-film’ – en de bijbehorende missie, visie en doelstellingen helder. De Gevangenpoort focust in haar missie en visie op het strafrecht en de rechtsstaat.

Dit profiel biedt naar de mening van de raad mogelijkheden voor een uniek en inspirerend verhaal over de rechtsstaat en vrede, over vervolging en vrijheid en over misdaad en straf. De raad kan zich echter niet aan de indruk onttrekken dat het beleidsplan van de Gevangenpoort meer neigt naar reflectie, dan dat het een perspectief en houvast voor de komende jaren biedt. De zware thematiek van gevangenschap, misdaad en straf is leidend en de raad mist de aandacht voor de positievere componenten vrede en vrijheid in het museum. Ook verbaast het de raad dat de Gevangenpoort niet de samenwerking zoekt – of daarvan in elk geval geen melding maakt – met organisaties als het Nationaal Gevangenismuseum in Veenhuizen.

In het algemeen vindt de raad het plan onvoldoende onderbouwd en uitgewerkt. Een doelgroepenanalyse ontbreekt en het museum spreekt in algemene termen over thema's, zonder deze verder te specificeren of daaraan onderbouwde kwalitatieve of kwantitatieve doelstellingen te verbinden. De voorgenomen programmering biedt mogelijkheden, maar ook hier mist de raad verdere uitwerking. Het is voor hem onduidelijk hoe de ambities in het plan door het museum bewerkstelligd zullen worden.

Educatie en participatie
De Gevangenpoort werkt wat betreft schoolgebonden en niet-schoolgebonden activiteiten samen met diverse organisaties in Den Haag, zowel in het basis- als in het voortgezet onderwijs. Met een jaarlijks bezoekcijfer van circa 10.000 middelbare scholieren in de afgelopen drie jaar is de Gevangenpoort vooral onder deze groep een populaire bestemming. De raad constateert dat de samenwerking met Pro Demos het aanbod voor scholen de afgelopen jaren heeft versterkt. Samen kunnen zij laten zien hoe de rechtsstaat vroeger functioneerde en hoe dat nu gebeurt. De insteek met bezoek en rondleidingen is enigszins traditioneel, maar over de inhoud en professionaliteit van de programma's is de raad positief.

Het voornemen van de Gevangenpoort om de inzet op educatie te vergroten en het aanbod te vernieuwen vindt de raad goed, maar ook hiervan ontbreken uitwerking en onderbouwing. Participatie wordt door het museum vooral ingevuld als 'meedoen'; dit is naar de mening van de raad een te statische benadering. De raad ziet kansen voor een grotere publieksbetrokkenheid zowel bij de collectie als in de presentaties.

Maatschappelijke waarde

Publieksbereik
De Gevangenpoort heeft stabiele bezoekersaantallen, die over de jaren licht stijgen. In 2013 trok het museum ruim 52.000 bezoekers. In 2015 ligt dit aantal op ruim 55.000. In de ogen van de raad zijn dit prima aantallen voor zo'n klein museum. Voor de komende periode zet het museum in op een groei van het bezoekersaantal naar 60.000 in 2020. Dit lijkt de raad reëel.

De Gevangenpoort wil zich de komende jaren nadrukkelijk positioneren binnen publieksgerichte initiatieven rond het thema 'Den Haag internationale stad van vrede en recht' en daarnaast een etniciteit-overstijgende plaats van betekenis zijn in het debat over onrecht in de wereld. De raad vindt dit mooie voornemens, maar deze worden in het plan niet geconcretiseerd.

Ondernemerschap
De raad stelt vast dat de Gevangenpoort financieel stabiel is. De financieringsmix is reëel, de liquiditeit, de solvabiliteit en het weerstandsvermogen zijn hoog en het eigen inkomstenpercentage is licht gestegen naar 97,2 procent.

De governance en het werkgeverschap van de Gevangenpoort zijn voor de raad aandachtspunten. Het museum hanteert de Governance Code Cultuur en licht in zijn aanvraag beknopt toe hoe het hiermee omgaat. Het werkgeverschap wordt zeer summier beschreven in de toelichting op de begroting. Beide onderdelen blijven daardoor voor de raad ondoorzichtig. De realisatie van de plannen met een nauwelijks stijgende personeelsbezetting vindt de raad weinig realistisch.

De Gevangenpoort deelt haar ingang met Galerij Willem V en op organisatorisch gebied nagenoeg alles met het Haags Historisch Museum, waarmee zij sinds 1994 Stichting Haags Historisch Museum vormt. De Gevangenpoort is daarmee een rijksgesubsidieerd onderdeel van een stadsmuseum met gemeentelijke financiering. De raad vraagt meer inzicht in deze constructie. De Gevangenpoort is voor het ondernemerschap volledig afhankelijk van de stichting en voert hierop geen zelfstandig beleid. Dit kan het museum belemmeren in zijn initiatieven op dit gebied, met als risico dat het oude martelmuseum een gevangene in zijn eigen poort wordt.

Museum Meermanno-Westreenianum

€ **0**
geadviseerd subsidiebedrag

€ **611.845**
gereserveerd subsidiebedrag

€ **1.339.888**
gevraagd subsidiebedrag

De aanvraag is gebaseerd op artikel 3.26 van de Subsidieregeling culturele basisinfrastructuur 2017 – 2020.

Stichting tot Beheer van het Museum van het Boek / Meermanno- Westreenianum (hierna: Meermanno) verzamelt en beheert boeken uit alle perioden van de westerse boekgeschiedenis. Meermanno heeft als missie mensen te verbinden rond de maatschappelijke betekenis en universele waarde van het boek, zowel in fysieke als in digitale vorm. Het museum wil dat bereiken door een plek te zijn waar een breed publiek kan genieten van de collectie, waar de betekenis van het boek in een werkplaats wordt geëxploreerd, en waar onderzoek wordt gedaan naar vernieuwende vormen van lezen en kennisoverdracht. Meermanno wil fungeren als een schatkamer, clubhuis en platform voor instellingen, makers en gebruikers.

Subsidieadvies

De Raad voor Cultuur adviseert Stichting tot Beheer van het Museum van het Boek / Meermanno-Westreenianum geen subsidie toe te kennen, tenzij wordt voldaan aan de volgende voorwaarden.

- **De instelling dient een nieuw plan in met daarin een uitgewerkt activiteitenprogramma, inclusief eventuele samenwerkingspartners, een uitgewerkte doelgroepenanalyse en een nadere toelichting op de governance en de organisatorische consequenties van de fusie met de Koninklijke Bibliotheek.**
- **De instelling dient een nieuwe sluitende begroting in, die in lijn is met het aangepaste plan.**

Hoewel de raad positief is over het gekozen profiel, vindt hij de vertaling ervan naar de activiteiten, het te bereiken publiek en samenwerkingsverbanden nog onvoldoende. De plannen die het museum beschrijft bieden tal van mogelijkheden, maar de wijze waarop het museum daar invulling aan wil geven is nog onvoldoende concreet. Ook is het de raad niet duidelijk hoe het historische ensemble van het verzamelaarsmuseum zich zal verhouden tot het nieuwe profiel. Educatie vindt de raad wel goed uitgewerkt in het plan en passend bij het gekozen profiel. De raad verwacht een scherpe doelgroepenanalyse en een toelichting op de governance in het licht van de bestuurlijke fusie met de Koninklijke Bibliotheek.

Beoordeling

Kwaliteit

De raad heeft in eerdere adviezen gesteld dat de kernkwaliteit van Meermanno niet sterk genoeg is om het voortbestaan als zelfstandig museum te rechtvaardigen. Het advies om een samenwerking met het Letterkundig Museum aan te gaan heeft niet geresulteerd in structurele en uitgebreide samenwerking met dit museum. Meermanno heeft daarentegen een mogelijke samenwerking met de Koninklijke Bibliotheek verkend. Dit heeft geresulteerd in een bestuurlijke fusie met de Koninklijke Bibliotheek en een nieuw profiel en een nieuwe missie en visie.

De raad is positief over het gekozen profiel en de bijbehorende missie en visie. Meermanno presenteert in zijn aanvraag een inhoudelijke koerswijziging. Het boek in al zijn verschijningsvormen wordt als uitgangspunt genomen, evenals de discussie over het bestaansrecht ervan. Daarmee speelt het museum in op actuele thema’s en wordt het debat niet geschuwd.

De raad onderschrijft de bestuurlijke fusie tussen Meermanno en de Koninklijke Bibliotheek. Hij vindt het gekozen profiel een logische uitkomst van deze samenwerking. De Koninklijke Bibliotheek en het Letterkundig Museum zijn momenteel in gesprek om de samenwerkingsmogelijkheden tussen de twee verwante musea opnieuw te onderzoeken, met als doel een sterk boek-, lees- en letterencluster in Nederland te formeren. De raad waardeert dit initiatief. Hij is nog steeds van mening dat samenwerking tussen Meermanno en het Letterkundig Museum, ondanks de verschillende collecties, voor de hand ligt en zou graag zien dat deze samenwerking daadwerkelijk wordt gerealiseerd.

Uit de aanvraag wordt de raad niet duidelijk in hoeverre het ensemble van Meermanno, inclusief het historische interieur, een rol heeft gespeeld bij de keuze voor het nieuwe profiel van de instelling. De keuze voor het boek is een gewaagde en, zoals eerder gesteld, niet onlogisch, maar hiermee wordt het verzamelaarsensemble verlaten.

De raad vindt de onderbouwing en uitwerking van het plan nog onvoldoende. Over doelgroepen bijvoorbeeld spreekt het museum vooral in algemene termen; iedereen met belangstelling voor het boek is een potentiële bezoeker. Een analyse van de doelgroepen ontbreekt. Dit geldt ook voor de beschrijving van samenwerkingsverbanden. De lijst met eventuele netwerkpartners is indrukwekkend, maar hoe deze zich in de praktijk zal vertalen naar gezamenlijke activiteiten blijft nog ongewis.

De voorgenomen programmering biedt veel interessante mogelijkheden, maar ook hier mist de raad uitwerking.

Educatie en participatie
Het museum heeft zijn schoolgebonden educatie redelijk op orde. Op de zolder is een kleine ruimte ingericht voor educatieve doeleinden. Het aantal leerlingen dat het museum bezoekt is tussen 2013 en 2015 gedaald van ruim 5.300 naar ruim 3.800 leerlingen.

De komende periode wil het museum zijn educatieve aanbod richten op oude ambachten en nieuwe technieken. Hiermee wil het museum bijdragen aan het behoud van immaterieel erfgoed. De raad vindt dit in het licht van het gekozen profiel een prima keuze. De samenwerking met grafische opleidingen wordt voortgezet en uitgebreid en er worden workshops aangeboden aan amateurs en liefhebbers.

Maatschappelijke waarde

Publieksbereik
De raad ziet dat de instelling in de afgelopen periode veel moeite heeft gedaan om meer bezoekers naar het museum te trekken. Het aantal bezoekers steeg van circa 21.000 in 2013 naar bijna 47.000 in 2015. Het museum heeft zijn publieksbereik vergroot door onder andere tentoonstellingen buiten de eigen muren te programmeren.

De raad vindt het aandeel betalende bezoekers in relatie tot het totale aantal bezoekers laag: in 2014 lag dit op 33 procent. Het museum verwacht dat het aandeel betalende bezoekers in 2017 naar 40 procent oploopt. Ook dit percentage is volgens de raad te laag.

De samenwerking met de Koninklijke Bibliotheek biedt mogelijkheden om het publieksbereik te vergroten. De uitwerking ervan vindt de raad in het plan echter onvoldoende terug. Er wordt gesproken over ‘kansrijke bezoekersgroepen’, maar hoe het museum deze groepen denkt te bereiken blijft ongewis.

De raad is positief over de wijze waarop het museum culturele diversiteit in het programma wil bewerkstelligen. Bij het ontwikkelen van het programma zal door middel van gesprekspartners specifiek aandacht komen voor culturele diversiteit.

Ondernemerschap
De raad is negatief over het ondernemerschap van Meermanno. De subsidieafhankelijkheid is

en blijft groot. De instelling is voor driekwart van de inkomsten afhankelijk van subsidies. De raad verwacht van het museum dat het steviger inzet op het aanboren van andere financiële bronnen.

Het financiële beeld in 2014 is vertekend door een verkregen legaat, waarvan onduidelijk is wanneer dit verzilverd kan worden. De raad vindt dat het museum dit bedrag onder de buitengewone baten had moeten verantwoorden, om een vertekend beeld van het eigen inkomstenpercentage in 2014 te voorkomen.

Het aandeel publieksinkomsten op de totale inkomsten ligt laag, zo'n 8 procent in de komende jaren. Hoewel hij een stijging van publieksinkomsten van belang acht, vindt de raad de begrote stijging van de publieksinkomsten vanaf 2017 met meer dan 40 procent en in 2020 met meer dan 80 procent onvoldoende onderbouwd.

Ook op het vlak van governance en het personeelsbeleid vindt de raad de aanvraag onvoldoende concreet. Meermanno geeft aan de Governance Code Cultuur te hanteren, al wordt dit in de aanvraag niet nader toegelicht. De organisatorische gevolgen van de bestuurlijke fusie met de Koninklijke Bibliotheek worden slechts beperkt toegelicht.

Museum Oud Amelisweerd

€ **0**
geadviseerd subsidiebedrag

€ **125.000**
gevraagd subsidiebedrag

De aanvraag is gebaseerd op artikel 3.26 van de Subsidieregeling culturele basisinfrastructuur 2017 – 2020.

Stichting Museum Oud Amelisweerd (hierna: MOA) is een historische buitenplaats uit 1770, die in 2014 zijn deuren opende als museum. MOA profileert zich als een huis van kunst in de natuur dat de relatie tussen de mens en de natuur onderzoekt in verleden, heden en toekomst. Hierbij staan de buitenplaats, het (Chinese) behang en de Armando Collectie centraal. MOA wil een plek zijn waar zijn collecties tot maximale expressie komen. Een belangrijke doelstelling van het museum is om in de top twintig van cultuurmerken van de provincie Utrecht te komen.

Subsidieadvies

De Raad voor Cultuur adviseert Stichting Museum Oud Amelisweerd geen subsidie toe te kennen.

De raad vindt de samenhang tussen het landhuis, het Chinese behang en de Armando Collectie gezocht en onvoldoende uitgewerkt. Naar de mening van de raad vormt het landhuis in combinatie met het landgoed en het behang een waardevol ensemble. De raad is echter niet overtuigd van de museale samenhang met de Armando Collectie die het museum beoogt. Wel is hij van mening dat MOA een grote betekenis heeft voor de regio Utrecht en een toegevoegde waarde levert aan de lokale culturele infrastructuur.

De raad meent dat MOA zijn plannen kwalitatief en kwantitatief onvoldoende heeft onderbouwd. Hierdoor heeft de raad te weinig aanknopingspunten om vertrouwen te hebben in de presentatiekoers voor de komende periode. De raad constateert dat MOA op educatief vlak sterk lokaal gericht is. Dat geldt ook voor het publieksbereik: het museum ligt in een populair wandelgebied, waar veel dagjesmensen komen die MOA bezoeken als onderdeel van een ontspannen uitje. Zowel bij educatie als bij publieksbereik ontbreekt de nodige uitwerking.

Hoewel MOA goed aan de weg timmert, is de raad van mening dat er wat betreft ondernemerschap nog een grote slag te slaan is. De liquiditeit, de solvabiliteit en het weerstandsvermogen van MOA zijn laag. Dit heeft een hoog financieel risico tot gevolg. Bovendien is het museum pas twee jaar geopend. De raad heeft onvoldoende zicht op hoe het museum zich verder gaat ontwikkelen.

Beoordeling

Kwaliteit

MOA wil een plek zijn voor rust, reflectie, betekenisgeving en inspiratie in een gehaaste wereld. De locatie van het museum is daarvoor uitermate geschikt: in de 'tuin van Utrecht' op het kruispunt van de Romeinse limes en de Nieuwe Hollandse Waterlinie.

MOA maakt onderscheid tussen drie collectieonderdelen: de buitenplaats, het Chinees en ander historisch behang en de Armando Collectie. De raad erkent de hoge ensemblewaarde van het monumentale landhuis en het landgoed. Het Chinese behang is daarbij de troef van het museum vanwege de cultuurhistorische waarde. Het museum is daarnaast belast met het beheer, het behoud, de exploitatie en de expositie van de Armando Collectie. MOA wil de collectie moderne kunst van Armando in dialoog brengen met het historische erfgoed en de natuurlijke omgeving. Het museum verbindt de collectieonderdelen met elkaar in een overkoepelend thema: de relatie tussen de mens en de natuur. De verbinding die MOA tussen

de drie collectieonderdelen legt, vindt de raad gezocht en onvoldoende uitgewerkt. Hoewel de onderdelen op zichzelf aantrekkelijk zijn, vormen deze geen samenhangend geheel. Hierdoor ontbreekt naar de mening van de raad de museale samenhang die de instelling beoogt.

In zijn tentoonstellings- en activiteitenprogramma verbindt MOA de waarden van het landgoed met thema's van deze tijd. Het stelt daarbij universele vragen aan de orde. De tentoonstellingen van MOA bestaan in het voorjaar en in de zomer uit kunst en/of fotografie. In het najaar en in de winter programmeert het museum verschillende activiteiten rondom de historische buitenplaats, het behang en de bewonersgeschiedenis. De raad vindt de voorgenomen plannen van MOA onvoldoende concreet en onderbouwd. Hoewel het museum het programma in algemene zin beschrijft, geeft het niet duidelijk genoeg aan op welke wijze het dit zal realiseren. Ook de randprogrammering, waaronder lezingen, debatten en workshops, krijgt geen inhoudelijke toelichting.

De raad is van mening dat MOA vooral waardevol is voor zijn nabije omgeving en een toegevoegde waarde levert aan de culturele infrastructuur in de regio. Dit blijkt onder andere uit de vele samenwerkingspartners uit de stad en de provincie Utrecht, zoals de Botanische Tuin Utrecht, Het Utrechts Landschap, HKU / Utrechts Conservatorium en Stichting Samenwerkende Kastelen Provincie Utrecht.

Educatie en participatie
Het educatieaanbod van MOA is vooral op de regio Utrecht georiënteerd. Het museum ambieert om aan het einde van de periode 2017 – 2020 ruim zeventig schoolklassen per jaar te ontvangen, waarvan de helft uit de stad Utrecht en de helft uit de rest van de provincie.

MOA vat zijn educatieve activiteiten samen onder de aanduiding 'MOA-school'. Twee educatiemedewerkers ontwikkelen een programma rondom de kernwaarden leren, kijken en doen. Het museum heeft een participatieve aanpak die goed aansluit bij het huidige onderwijs. Het leent zich ook uitstekend voor educatie die is gerelateerd aan de natuur. De raad oordeelt dan ook positief over een samenwerking met het Waterliniemuseum Fort Vechten, Staatsbosbeheer en Landschap Erfgoed Utrecht. Het museum heeft dit echter nog onvoldoende uitgewerkt.

Maatschappelijke waarde

Publieksbereik
MOA ontving in 2014 32.000 bezoekers. In 2015 daalde dat aantal naar ruim 22.000; volgens MOA een bekend verschijnsel voor een tweede jaar na de opening. Dat onderschrijft de raad. De kerndoelgroep van het museum zijn actieve vijftigplussers uit heel Nederland, met interesse voor moderne kunst, erfgoed en natuur. Daarmee sluit MOA aan bij een groeiende vrijetijdsmarkt.

Net als voor educatie geldt voor het publieksbereik dat MOA met name waardevol is op regionaal niveau. Het ligt op een strategische plek in een populair wandelgebied, waar veel dagjesmensen komen die MOA bezoeken vanwege de situering van het ensemble.

MOA heeft de ambitie om een breder publiek te bereiken, maar licht in het plan slechts minimaal toe hoe het deze doelstelling wil behalen. Gezien de hoogstaande kwaliteit van het Chinese behang vindt de raad het een logische stap dat MOA zich in het bijzonder richt op buitenlandse, met name Chinese bezoekers. Daarmee verruimt MOA zijn reikwijdte. Daarnaast vindt de raad het verstandig dat het museum de fysieke toegankelijkheid verbetert, zeker gezien de leeftijd van de omvangrijkste doelgroep van het museum: 77 procent van de bezoekers is 56 jaar of ouder, en 32 procent is ouder dan 65.

Ondernemerschap
MOA is een jonge organisatie en heeft in de beginfase nog geen sluitende begroting kunnen overleggen. De financiële positie is vooralsnog onzeker. MOA had in 2013, 2014 en 2015 een negatief exploitatieresultaat. Het museum heeft een lage liquiditeit en solvabiliteit, en een

laag weerstandsvermogen.

MOA heeft een vaste staf van 3 fte, die wordt ondersteund door vijftig vrijwilligers en vier freelancers. Vrijwilligers en rondleiders worden inhoudelijk opgeleid en getraind. In de aanvraag wordt geen toelichting gegeven op het werkgeverschap en op het vrijwilligersbeleid. Ook ontbreekt een toelichting op de wijze waarop de instelling de Governance Code Cultuur hanteert.

Nationaal Glasmuseum Leerdam / Glasblazerij

€ 286.497
geadviseerd subsidiebedrag

€ 698.211
gevraagd subsidiebedrag

De aanvraag is gebaseerd op artikel 3.26 van de Subsidieregeling culturele basisinfrastructuur 2017 – 2020.

Stichting Nationaal Glasmuseum Leerdam (hierna: Glasmuseum) ontsluit en beheert voorwerpen die betrekking hebben op de glasindustrie en beheert de Glasblazerij. Het museum stelt glas centraal in een nationale en internationale context. Het benadert het materiaal vanuit verschillende invalshoeken. De vier fronten waarop het museum zich wil profileren zijn: de schatkamer, het glaslab, het kenniscentrum en het verhaal. Het museum is een netwerkmuseum dat verbindingen tot stand wil brengen, bijvoorbeeld tussen vormgeving en kunst, maar ook tussen ambacht, creatie en productie en kennis, presentatie en educatie. Er wordt voortdurend naar het heden, het verleden en de toekomst gekeken. Naast het museum en kenniscentrum is er ruimte voor experiment in het glaslab, waar de Glasblazerij deel van uitmaakt. Het museum fungeert tevens als werkplaats en broedplaats voor kunstenaars en makers.

Subsidieadvies

De Raad voor Cultuur adviseert Stichting Nationaal Glasmuseum Leerdam een subsidiebedrag toe te kennen van € 286.497, op voorwaarde dat het museum een nieuwe, sluitende, begroting indient met een daarop aangepast activiteitenplan. Dit bedrag is conform de indeling in categorie 1.

De raad is van mening dat het museum een collectie beheert die van nationaal belang is en deze op vernieuwende wijze toegankelijk maakt. Het museum heeft laten zien met zeer weinig middelen een aansprekende koers te kunnen varen. Het activiteitenplan bevat ambitieuze plannen met verrassende invalshoeken. Ook laat het plan zien dat het museum nadenkt over zijn museale functie en de eigenzinnige invulling daarvan. Het museum geeft ruimte aan vernieuwing en experiment.

Het gekozen profiel komt terug in alle facetten van het plan. Het museum toont zich op (inter)disciplinair vlak vindingrijk. De Glasblazerij is zowel een werkplaats als een broedplaats voor kunstenaars en de creatieve industrie. De educatie is goed doordacht en het initiatief voor een kinderdirectie spreekt aan. Het publieksbereik van het museum loopt enigszins terug, maar de instelling ontvouwt aansprekende plannen om deze trend te keren. Op het gebied van ondernemerschap heeft de instelling veel inventiviteit getoond, maar de financiële situatie vindt de raad niettemin zorgelijk.

Beoordeling

Kwaliteit

Het Glasmuseum heeft de afgelopen periode met weinig middelen een aansprekend en vernieuwend museumconcept ontwikkeld. Het museum heeft veel aandacht getoond voor vernieuwing en experiment. In combinatie met de Glasblazerij is het museum in staat de vele kanten van glas te tonen.

De raad is onder de indruk van het ambitieuze activiteitenplan. Het plan is prikkelend en op veel fronten interdisciplinair. Het museum gaat verrassende verbindingen aan. De raad geeft in de missie aan een ‘broedplaats van idealen’ te willen zijn, een mooi initiatief ook met betrekking tot de creatieve industrie. De raad prijst het museum in de aandacht die het geeft aan de techniek van het glasblazen en de ontwikkeling van jonge kunstenaars. Hij is positief over de samenwerking met de Gerrit Rietveld Academie en de Design Academy Eindhoven. De raad vraagt zich af of het museum nadenkt over samenwerking met andere instellingen

waarin oude ambachten centraal staan, zoals het Textiellab in Tilburg en het Keramiekmuseum Het Princessehof in Leeuwarden.

De raad vindt de indeling van de activiteiten in thema's goed gekozen. De thema's zijn uitgebreid beschreven in het plan en sluiten goed aan bij het profiel van het museum. In het thema 'Hub' draait het om verbindingen tussen verschillende werelden en het aangaan van verschillende coalities. Bij het thema 'Transmediaal Podium' gaat het ook om verbindingen, maar dan met andere materialen en met de podiumkunsten. De raad noemt hier met name het project 'Muzikaal Materiaal', dat opvalt door de vernieuwende en verrassende benadering van het materiaal. Binnen de thema's 'Research Centre' en 'Lab' staan onderzoek en experiment centraal. In beide thema's wordt het verleden verbonden aan het heden. Bovendien wordt binnen het thema 'Lab' gezocht naar vernieuwende toepassingen van het materiaal glas. De output manifesteert zich in bijvoorbeeld tentoonstellingen en performances in de Glasblazerij, maar ook buiten de muren van het museum. In het thema 'Broedplaatsen van idealen' is de raad het project 'Zwart Glas' opgevallen. Hij is benieuwd naar de uitwerking van dit project. Het verheugt de raad dat het museum bij veel projecten verrassende en vaak interdisciplinaire verbindingen aangaat en ook buiten de grenzen van Nederland kijkt.

De raad waardeert het dat het museum aandacht heeft voor het ambacht van glasmaken. Het heeft kennis van oude en nieuwe technieken van het glasblazen en zorgt ervoor dat deze kennis niet verloren gaat. Het 'Lab' is daarom in de ogen van de raad een uitstekend gekozen thema. De eigen glasblazerij die actief deel uitmaakt van het 'Lab' is een meerwaarde voor het museum.

De raad is van mening dat het Glasmuseum met deze plannen, die in veel opzichten interdisciplinair en experimenteel zijn, de museale functie op een vernieuwende manier invult. Deze werkwijze is in de ogen van de raad een voorbeeld voor het gehele museale bestel.

Educatie en participatie
Het Glasmuseum heeft de afgelopen jaren met weinig middelen indrukwekkende stappen gezet op het gebied van educatie. In 2013 ontving het museum 747 leerlingen. Dit aantal steeg in 2014 naar ruim 1.300 en in 2015 naar ruim 4.500 leerlingen. De educatie is in veel gevallen ingebed in het lesprogramma van de bezoekende school. Het museum vervult een verbindende rol in de regio door als trekker op te treden voor de regeling 'Cultuureducatie met Kwaliteit'. Het museum treedt daarin op als penvoerder. Het is de raad opgevallen dat het museum in deze hoedanigheid verbindingen tussen verschillende disciplines en partners tot stand heeft gebracht. Dit heeft mede geleid tot de grote toename van het aantal leerlingen in 2015.

De raad vindt de plannen voor schoolgebonden educatie goed in elkaar zitten. Het verleden, het heden en de toekomst van de glaskunst zitten goed verweven in de activiteiten en er wordt ook veel aandacht besteed aan het ambacht. Het plan om educatie buiten de museummuren te brengen met behulp van een 'glaskast' spreekt de raad aan.

De raad vindt het benoemen van een kinderdirectie een aantrekkelijk initiatief. Het is een vernieuwende invalshoek om kinderen serieus en participatief te betrekken bij het beleid en de aantrekkingskracht van het museum.

Maatschappelijke waarde

Publieksbereik
De raad vindt dat het museum heldere en aansprekende plannen heeft om meer publiek te interesseren voor glas als kunstvorm, zowel binnen als buiten de museummuren. De raad is van mening dat het tentoonstellingsprogramma voor de komende periode aantrekkelijk is voor een breed publiek. De grootste aantrekkingskracht van het museum is de Glasblazerij. De raad ziet dat het museum dit goed aanwendt om nieuwe doelgroepen te bereiken en te interesseren voor glas. Het museum organiseert workshops glasblazen voor jong en oud. Door

de aanwezigheid van een mobiele glasblazerij op evenementen buiten de museummuren, vergroot het museum zijn zichtbaarheid.

Het Glasmuseum heeft de bezoekersaantallen de afgelopen jaren zien teruglopen van ruim 65.000 in 2013 naar circa 58.000 in 2015. Het museum heeft de ambitie om in 2020 75.000 bezoekers te verwelkomen. De raad benadrukt dat het van groot belang is dat het museum inzet op een breder publieksbereik.

In het kader van de Code Culturele Diversiteit wil het Glasmuseum met de mobiele Glasblazerij op zoek gaan naar een diverser en breder publiek. De raad vindt dit een mooi initiatief, maar mist een concrete uitwerking van dit doel.

Ondernemerschap
De raad vindt de financiële situatie van het Glasmuseum zorgelijk. Het museum is er de afgelopen periode niet in geslaagd de financiële huishouding op orde te krijgen. De gemeente Leerdam heeft het museum een noodlening gegeven om de deuren open te kunnen houden. Het museum heeft risicovol ondernomen en verloren. De raad vreest dat de situatie bij gelijkblijvende en relatief lage subsidie niet lang houdbaar is. Om het ambitieuze activiteitenplan te kunnen uitvoeren is verantwoord en meer realistisch ondernemerschap noodzakelijk, evenals een hoger subsidiebedrag.

De raad is positief over de eigen inkomsten, die voornamelijk worden verkregen uit de eigen productieafdeling. Het museum wil in de komende periode 100 procent aan eigen inkomsten genereren.

De raad vindt het personeelsbeleid kwetsbaar. Het museum verzet veel werk met een krappe personeelsbezetting. De raad vindt het zorgelijk dat het museum zijn personeel geen optimale sociale zekerheid kan bieden. Het vrijwilligersbeleid zit evenwel goed in elkaar; het museum wil hier de komende tijd meer aandacht aan besteden. Het is de raad niet duidelijk wat het museum hiermee beoogt.

De Governance Code Cultuur wordt toegepast, al wordt in de aanvraag niet toegelicht op welke manier de organisatie daar invulling aan geeft.

Nationaal Museum van Wereldculturen

€ 10.144.545
geadviseerd subsidiebedrag

€ 10.449.011
gevraagd subsidiebedrag

De aanvraag is gebaseerd op artikel 3.26 van de Subsidieregeling culturele basisinfrastructuur 2017 – 2020.

Stichting Nationaal Museum van Wereldculturen (hierna: NMW) is in 2014 ontstaan uit een fusie tussen het Museum Volkenkunde, het Tropenmuseum en het Afrikamuseum. Het museum heeft vestigingen in Leiden, Amsterdam en Berg en Dal. Het NMW beheert en ontsluit volkenkundige collecties. Het gezamenlijk onderzoekscentrum Research Centre for Material Culture is gevestigd in Leiden.

De instelling profileert zich als museum over mensen: ‘op de verschillen na zijn we hetzelfde’. Zij wil met de tentoonstellingen laten zien hoe culturen met elkaar verweven zijn en hoe betekenis wordt gegeven aan culturele groepen en geschiedenissen. Het museum heeft als missie bezoekers te inspireren tot wereldburgerschap.

Subsidieadvies

De Raad voor Cultuur adviseert Stichting Nationaal Museum van Wereldculturen een subsidiebedrag toe te kennen van € 10.144.545. Dit bedrag is conform de indeling in categorie 2.

De raad complimenteert het NMW met de in korte tijd gerealiseerde fusie. Daarbij is de raad positief over de profilering van het museum. Het slaat een nieuwe weg in door tentoonstellingen te benaderen vanuit universele thema’s en door mensen centraal te stellen. De rol die het museum wil innemen in het maatschappelijke debat is veelbelovend.
Op het gebied van educatie opereert het museum met de diverse locaties goed tot uitstekend. Vooral het Tropenmuseum Junior is toonaangevend op educatief vlak.

Het museum wil zich de komende tijd meer richten op het bereiken van nieuwe doelgroepen, waaronder nieuwe Nederlanders. Dit initiatief vindt de raad passend bij het karakter van het museum, net als de wijze waarop het culturele diversiteit in de eigen organisatie doorvoert.

De fusie van het Museum Volkenkunde, het Tropenmuseum en het Afrikamuseum is in een korte tijd succesvol gerealiseerd. De kracht van het NMW zit in het behoud van de drie merknamen. Het is van belang de authenticiteit van de drie locaties te waarborgen.

Beoordeling

Kwaliteit

De raad heeft waardering voor de daadkracht waarmee het Museum Volkenkunde, het Afrikamuseum en het Tropenmuseum in korte tijd zijn gefuseerd tot het Nationaal Museum van Wereldculturen met drie vestigingen. De strategie om de sterke merken van de afzonderlijke musea in ere te houden, is goed doordacht. De raad vindt het van belang dat het NMW blijvend inzet op het authentieke karakter van de drie vestigingen afzonderlijk. Een aandachtspunt hierbij is de aanwezigheid van inhoudelijke expertise op de locaties. In het algemeen merkt de raad op dat ook het Wereldmuseum Rotterdam een passende samenwerkingspartner is en moedigt hij beide musea aan dit te onderzoeken.
De raad onderschrijft de aandacht die het museum gaat besteden aan de vernieuwing van de vaste opstellingen op elk van de drie locaties. Met name de vaste opstelling van het Afrikamuseum is aan herziening toe. Het museum heeft mooie artefacten in zijn collectie, maar is geen afspiegeling van het huidige Afrika; het continent wordt nog te veel als één entiteit neergezet.

De raad is positief over de profilering van het NMW als museum over mensen. Het stelt mensen centraal en neemt universele emoties als uitgangspunt bij de samenstelling van tentoonstellingen. Vreugde, verdriet, angst en rouw zijn voorbeelden van thema's. Het tentoonstellingsprogramma is gebaseerd op drie programmalijnen: 'Icons of the World', 'The Art of Living' en 'The World Connected'. Denken vanuit deze thema's is naar de mening van de raad aansprekend en tegelijkertijd passend bij de signatuur van het museum.

Om bij te dragen aan maatschappelijke dynamiek en creativiteit heeft het museum het programma 'NextLevel' ontwikkeld. Het wil met dit programma onder meer reflecteren op de spanningen die de culturele dynamiek kan veroorzaken. Naar de mening van de raad hoort maatschappelijke relevantie bij uitstek bij dit museum. Het heeft zich met dergelijke programma's eerder succesvol gemanifesteerd; de raad ziet 'NextLevel' als een goede voortzetting daarvan.

De raad is positief over het samenbrengen van wetenschappelijk onderzoek naar wereldwijde materiële cultuur in het Research Center for Material Culture, dat eerder op de verschillende locaties plaatsvond. Uitwerking van de activiteiten ontbreekt echter in het plan.

Educatie en participatie
Het NMW heeft het educatieprogramma op de drie locaties uitstekend op orde. Het profiel van het museum is goed uitgewerkt in de educatieplannen, waarmee aansluiting wordt gezocht bij de curricula van scholen. De raad is positief over de ontwikkeling van een landelijk doorlopende leerlijn rond wereldburgerschap. Ook de beoogde uitbreiding van een educatief programma dat buiten de museummuren kan worden ingezet en de aansluiting van programma's bij de 21e-eeuwse vaardigheden springen in het oog. Prijzenswaardig is het programma van het Tropenmuseum Junior. Het is vernieuwend en het heeft de afgelopen jaren bewezen een succesformule te zijn.

In 2014 en 2015 kwamen er gemiddeld 50.000 jongeren in schoolverband naar het museum. Het NMW wil in 2020 110.000 jongeren bereiken, van wie 55.000 via het onderwijs. De raad vindt deze stijging realistisch, gelet op de aantrekkingskracht van het Tropenmuseum Junior. De raad vindt het verder positief dat het museum de locaties gratis toegankelijk wil maken voor kinderen tot en met 12 jaar.

Maatschappelijke waarde

Publieksbereik
Het museum heeft in het eerste jaar van zijn bestaan een recordaantal bezoekers ontvangen: bijna 380.000. In 2015 waren dat er nog meer: bijna 400.000. In de nieuwe subsidieperiode wil het museum dit aantal verhogen naar 415.000 bezoekers in 2020. De raad vindt dit realistisch, gezien de sterke positie van de drie afzonderlijke locaties.

De plannen om nieuwe doelgroepen en met name nieuwe Nederlanders te bereiken, zijn aansprekend. Het museum is de afgelopen jaren succesvol geweest met het programmeren voor een specifiek publiek. De raad is van mening dat het bij het karakter van het NMW past om een voortrekkersrol te vervullen bij het interesseren van een breed publiek.

Ondernemerschap
De raad vindt dat het NMW een gedegen beleid voert op het gebied van ondernemerschap. Door middel van een solide marketingbeleid heeft het museum drie sterke culturele merken in stand weten te houden. Het is erin geslaagd zijn eerste jaar positief af te sluiten. Het eigen inkomstenpercentage is met gemiddeld 26 procent voor de komende subsidieperiode echter aan de lage kant.

De raad is positief over het personeelsbeleid van het NMW. Het museum wil daarin meer aandacht besteden aan culturele diversiteit. Het NMW wil zijn ervaringen gaan bundelen in het Book of Colours, dat het met andere culturele instellingen wil gaan delen. Het initiatief om werkervaring te bieden aan talenten met een cultureel diverse achtergrond in de vorm van

stages en fellowships, vindt de raad een goed voorbeeld voor het hele museale veld.

De Governance Code Cultuur wordt toegepast, al wordt in de aanvraag niet toegelicht op welke manier de organisatie daarmee omgaat.

Naturalis

€ 8.085.191
geadviseerd subsidiebedrag

€ 9.030.000
gevraagd subsidiebedrag

De aanvraag is gebaseerd op artikel 3.26 van de Subsidieregeling culturele basisinfrastructuur 2017 – 2020.

Stichting Naturalis Biodiversity Center (hierna: Naturalis) profileert zich als het nationale centrum voor biodiversiteit. Het museum wil met zijn collectie biodiversiteit beschrijven, begrijpen en verklaren voor het welzijn van de mens en voortbestaan van de aardse natuur. Het museum ziet het als zijn missie om mensen al op jonge leeftijd in contact te brengen met hedendaagse wetenschap en technologie, om hen te betrekken bij biodiversiteit en bij te dragen aan het verkrijgen van 21e-eeuwse vaardigheden.

Subsidieadvies

De Raad voor Cultuur adviseert Stichting Naturalis Biodiversity Center een subsidiebedrag toe te kennen van € 8.085.191. Dit bedrag is conform de indeling in categorie 2.

De raad is van mening dat Naturalis een unieke positie heeft in het museale bestel. De raad waardeert de heldere focus op de biodiversiteit en de wijze waarop het museum hierover kennis vergaart en uitdraagt, evenals de internationale samenwerkingen die het museum aangaat. In het plan worden de museale taken echter enigszins overschaduwd door de wetenschappelijke aspecten van het museum. De raad vindt het van belang dat er een goede balans in taken is. Op het gebied van educatie opereert Naturalis zeer goed, maar de plannen zijn nog onvoldoende uitgewerkt. Naturalis weet een groot publiek te bereiken, zowel binnen als buiten het museum. De diversiteit van het publieksbeleid vergt echter nog aandacht, evenals het verdienvermogen van het museum.

Beoordeling

Kwaliteit

Naturalis heeft zijn internationale positie als kenniscentrum en museum voor de biodiversiteit de afgelopen jaren verder versterkt. De vorming van het Naturalis Biodiversity Center is financieel en juridisch voltooid en de nationale natuurhistorische collectie is door de overname van diverse collecties verdubbeld. Ook op het gebied van onderzoek zijn er ontwikkelingen doorgemaakt. Zo heeft Naturalis van de Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek (NWO) de status van ‘ontvangende instelling’ toegekend gekregen, waardoor onderzoekers van de instelling in aanmerking komen voor onderzoeksfinanciering via de NWO. De vaste opstelling van het museum is echter aan vernieuwing toe, en de raad is dan ook verheugd dat dit de komende jaren grondig zal worden aangepakt.

Het plan geeft een helder beeld van de missie en de visie van de instelling en daarmee van haar bestaansrecht. De plannen voor de komende vier jaar zijn goed uitgewerkt en onderbouwd. Het museum wil biodiversiteit beschrijven, begrijpen en verklaren voor het welzijn van de mens en het voortbestaan van de aardse natuur; dat is een prachtig en zeer relevant streven.

De raad ziet Naturalis als een topinstituut waarin wetenschap, onderzoek en collectie op een goede wijze worden gecombineerd. De internationale samenwerkingen die het instituut aangaat, zijn veelvuldig en worden in het museum duidelijk zichtbaar gemaakt.

De raad vindt de balans tussen wetenschappelijke en museale activiteiten in het plan enigszins doorslaan naar de wetenschap. Het is logisch dat de instelling hier veel aandacht

aan besteedt; ze ontvangt immers ook subsidie voor de wetenschappelijke taken. Gezien de aanzienlijke financiële vergoeding die het museum ontvangt voor de culturele taken, verwacht de raad echter een evenwichtigere balans tussen beide taken.

De komende twee jaar zal het museum zijn deuren sluiten wegens een grondige verbouwing en nieuwbouw. Het naastgelegen Pesthuis zal als tijdelijke tentoonstellingsruimte worden ingericht. In het plan wordt vermeld dat de komende jaren een groot deel van de collectie fysiek beperkt toegankelijk zal zijn. De raad vindt het van belang dat een deel van de collectie, voor zover mogelijk, op andere plekken zichtbaar wordt gemaakt. Een genereus bruikleenverkeer ligt in de rede.

Educatie en participatie
De raad vindt dat Naturalis zeer goed functioneert op educatief gebied. Educatie is goed ingebed in de organisatie, evenals de evaluatie ervan. In 2014 heeft het museum een nieuwe visie op educatief beleid ontwikkeld, gevolgd door een educatief beleidsplan met vier speerpunten: leerlijnen, ontwikkelen, opleiden en onderzoeken. Naturalis heeft educatieve programma's ontwikkeld voor primair en voortgezet onderwijs, maar ook voor pabo's en lerarenopleidingen. In 2015 steeg het aantal bezoeken uit het basisonderwijs naar ruim 28.000 leerlingen, tegenover ruim 18.000 in 2013 en bijna 24.500 in 2014. Het bezoek van het voortgezet onderwijs steeg naar gemiddeld 25.000 in 2013 en 2014, maar daalde vervolgens naar 22.000 in 2015.

De komende twee jaar verwacht het museum rond de 17.000 bezoekers uit het onderwijs in het Pesthuis te ontvangen, tegenover ruim 50.000 in 2014. In 2020 verwacht het museum 51.500 bezoekers in schoolverband. Het museum richt zijn educatieve activiteiten op het primair onderwijs tot het hoger onderwijs, maar werkt dit in het plan niet uit. De raad is benieuwd of het museum ook een specifiek aanbod heeft voor het speciaal onderwijs. Daarnaast vindt de raad het van belang dat het educatieve aanbod zich niet alleen richt op de wetenschap en de natuur, maar ook op het culturele-erfgoedaspect. Een brede oriëntatie op de cultuureducatie en mogelijke culturele partners bij het ontwikkelen van buitenschoolse leeromgevingen dragen hieraan bij.

Maatschappelijke waarde

Publieksbereik
In 2014 heeft het museum ruim 303.000 bezoekers ontvangen, iets meer dan in 2013, toen het museum een bereik had van bijna 299.000 bezoekers. In 2015 steeg het bereik naar bijna 340.000 bezoekers. De waardering van het bezoek is hoog. Naturalis weet het publiek ook via andere wegen te bereiken. Zo is het museum actief op social media en in de reguliere media en worden er regelmatig evenementen georganiseerd. De raad vindt de samenwerking met publieke populaire personen, zoals Freek Vonk, goed werken. Hierdoor weet het museum een groot publiek te bereiken, zonder dat de inhoudelijke boodschap vervlakt.

Naturalis wil het beste familiemuseum van Europa worden; het zal de komende jaren grondig renoveren en uitbreiden. In de praktijk betekent dit dat het museum gedurende twee jaar zijn deuren zal sluiten. In deze periode zal het museum kleinere exposities organiseren in het Pesthuis, waaronder de presentatie van de recent verworven tyrannosaurus rex. Naturalis verwacht in de tijdelijke locatie 110.000 bezoekers per jaar te ontvangen, naar de mening van de raad een reële inschatting. Na de opening verwacht het museum zo'n 350.000 bezoekers. Ook dit aantal vindt de raad, gezien de uitbreiding, realistisch.

Op het gebied van diversiteit beperkt Naturalis zich in het plan voornamelijk tot de biodiversiteit. Het museum wil een breed publiek bereiken, zodat de diversiteit in opleiding en culturele achtergrond wordt weerspiegeld in de samenstelling van het museumbezoek. Het museum werkt naar de mening van de raad onvoldoende uit hoe het dit wil bewerkstelligen. In het plan wordt niet beschreven hoe het museum de komende periode specifieke doelgroepen aan zich wil binden, of op welke wijze deze groepen bereikt kunnen worden. Juist de tijdelijke sluiting biedt naar de mening van de raad mogelijkheden om te

experimenteren met het benaderen van nieuwe doelgroepen.

Ondernemerschap
De raad vindt de afhankelijkheid van de OCW-subsidie groot. Naturalis ontvangt niet alleen subsidie voor de culturele, maar ook voor de wetenschappelijke activiteiten. De instelling is voor 75 procent afhankelijk van de structurele OCW-subsidie. De raad vindt bij een instelling van deze omvang creativiteit in ondernemerschap en een vergroting van het verdienvermogen van belang.

Het museum heeft op dat vlak in de afgelopen periode een goede stap gezet met de sponsorwerving voor de tyrannosaurus rex. Deze werving van middelen was succesvol. De eigen inkomsten zijn hierdoor eenmalig gestegen van 25,1 procent in 2013 naar 44,6 procent in 2014. In 2015 daalde het eigen inkomstenpercentage naar 25,7 procent. De raad vindt het van belang dat het museum blijvend inzet op het vergroten van de eigen inkomsten.

Het museum licht in het plan uitgebreid het personeelsbeleid toe. De Governance Code Cultuur wordt in het plan genoemd, maar er wordt niet toegelicht hoe de organisatie daarmee omgaat.

Nederlands Fotomuseum

€ 709.301
geadviseerd subsidiebedrag

€ 1.427.000
gevraagd subsidiebedrag

De aanvraag is gebaseerd op artikel 3.26 van de Subsidieregeling culturele basisinfrastructuur 2017 – 2020.

De collectie van Stichting Nederlands Fotomuseum (hierna: het Fotomuseum) geeft een beeld van de maatschappelijke en artistieke ontwikkeling van het medium fotografie en van de geschiedenis van Nederland. Het museum wil een zo breed mogelijk publiek deelgenoot maken van de rijkdom van het medium, en zich positioneren als internationale speler en als hét museum voor de fotografie in Nederland. Voor het Fotomuseum is de sterke documentaire traditie in Nederland en de vernieuwende kracht daarvan de leidraad bij het verzamelen, het presenteren en zijn educatieve activiteiten.

Subsidieadvies

De Raad voor Cultuur adviseert Stichting Nederlands Fotomuseum een subsidiebedrag toe te kennen van € 709.301, op voorwaarde dat het museum een aangepaste – sluitende – begroting indient met een daarop aangepast activiteitenplan. Dit bedrag is conform de indeling in categorie 2.

Het Fotomuseum heeft een helder profiel en is ambitieus in zijn plannen. De raad is positief over het activiteitenprogramma waarmee het Fotomuseum de eigen collectie op de voorgrond wil plaatsen en zich internationaal wil positioneren. De raad onderschrijft het aangescherpte collectiebeleid, zeker gezien de achterstanden in digitalisering. Het plan om samen met de SKVR en de Fotovakschool een Internationaal Centrum voor Fotografie te formeren vindt de raad van grote waarde. Ook is de raad enthousiast over de wijze waarop het museum een jonger publiek aan zich weet te binden. Wel vindt de raad het werkgeverschap en de naleving van de Governance Code Cultuur onvoldoende uitgewerkt.

Beoordeling

Kwaliteit

De raad is positief over het functioneren van het Fotomuseum. Het museum heeft een duidelijk profiel en richt zich op de documentaire fotografie. Hiermee heeft het museum een onderscheidende positie in het bestel. Het museum heeft een collectie van nationaal belang en draagt de kennis hierover op aantrekkelijke wijze uit.

De grote ambitie die het Fotomuseum formuleert in zijn plan ziet de raad deels terug in de landelijke samenwerkingspartners. Binnen de fotografie werkt het museum logischerwijs samen met FOAM. De raad is echter van mening dat samenwerking met instellingen als UNSEEN en Noorderlicht ook passend zijn. Hierover leest de raad geen reflectie in de aanvraag.

De raad is daarentegen positief over het activiteitenprogramma. Het Fotomuseum wil de eigen collectie een prominentere rol laten spelen in de tentoonstellingen en nieuw werk in opdracht van het museum laten maken. Het museum wil zich vooral met de eigen collectie in het buitenland profileren.

Een van de doelen die het museum zichzelf stelt, is het aanscherpen van het aankoopbeleid. In plaats van hele archieven aan te kopen, wil het museum meer projectmatig gaan verzamelen. De raad vindt dit een verstandige keuze; het getuigt van realiteitszin. Zoals het museum zelf aangeeft in het plan is de collectie de afgelopen jaren sneller gegroeid dan ze is beschreven en gedigitaliseerd. De registratie- en digitaliseringsgraden op objectniveau liggen daardoor laag, respectievelijk op 12 en 3 procent. Een aangescherpt verzamelbeleid is gezien

deze achterstanden van groot belang.
Educatie en participatie

De samenwerking die het Fotomuseum is aangegaan met de SKVR/Beeldfabriek vindt de raad een goede zet. Inhoudelijk levert deze samenwerking veel op, doordat de bestaande kennis in beide instellingen optimaal wordt ingezet. De raad ziet wel een daling in het schoolgebonden bezoek in 2015. Volgens het museum komt dit met name door de toenemende concurrentie met betrekking tot het aanbod voor het Cultuurtraject. De raad vindt het dan ook verstandig dat het museum voorzichtig inzet op een stijging van educatief bezoek.

Over de plannen voor de komende periode is de raad enthousiast. De geplande verhuizing van de SKVR heeft geen negatieve gevolgen voor het Fotomuseum en men wil de samenwerking behouden en verbreden. De Fotovakschool wordt de derde partner, met als gezamenlijk doel een Internationaal Centrum voor Fotografie op te bouwen. Hierdoor kan educatie van het primair onderwijs tot aan de masteropleiding in een doorlopende leerlijn worden aangeboden.

Maatschappelijke waarde

Publieksbereik
Het publieksbereik van het Fotomuseum is de afgelopen jaren gestegen van bijna 70.000 in 2013 naar bijna 88.000 in 2015. Voor een museum van dit formaat is dit een mooie prestatie. De ontwikkeling van het stadsgebied Kop van Zuid in Rotterdam, waar het Fotomuseum is gevestigd, heeft grote invloed op de ambities van het museum. De raad vindt het van belang dat het museum en de gemeente hierover in gesprek blijven.

De raad acht de plannen ten aanzien van het publieksbereik haalbaar. Het museum wil zijn bereik vergroten naar 100.000 bezoekers in 2017 en 115.000 bezoekers in 2020. Anders dan andere musea trekt het Fotomuseum veel relatief jonge, mannelijke bezoekers. De doelgroepen zijn goed uitgewerkt en de analyse is helder. De verwachte bezoekerstoename vindt de raad dan ook realistisch.

De talkshows die het museum organiseert, vindt de raad een goed initiatief. De raad mist in het plan wel aandacht voor culturele diversiteit.

Ondernemerschap
De wijze waarop het Fotomuseum met ondernemerschap omgaat, vindt de raad interessant. Er is een team Cultureel Ondernemen aangesteld dat zich richt op het vergroten van de eigen inkomsten. In 2015 is het percentage eigen inkomsten gestegen naar 79 procent ten opzichte van 68 procent in 2014, een prima resultaat. De liquiditeit is echter laag en het weerstandsvermogen is in 2015 gedaald. Deze punten verdienen naar de mening van de raad de nodige aandacht.

De raad ondersteunt het uitgangspunt van het museum dat alle activiteiten ingezet worden vanuit de kern van de collectie. De collectie en de kennis erover worden hierdoor op een integere wijze vermarkt.

De raad mist in het plan een toelichting op het werkgeverschap van de instelling en op de naleving van de Governance Code Cultuur.

Nederlands Openluchtmuseum

€ 4.901.059
geadviseerd subsidiebedrag

€ 790.000
gereserveerd subsidiebedrag voor immaterieel erfgoed

€ 5.916.000
gevraagd subsidiebedrag

De aanvraag is gebaseerd op artikel 3.26 lid 1 en op artikel 3.26 lid 2 van de Subsidieregeling culturele basisinfrastructuur 2017 – 2020.

In het Nederlands Openluchtmuseum (hierna: Openluchtmuseum) staat het dagelijks leven in Nederland door de eeuwen heen centraal. Met ongeveer honderd historische gebouwen en circa 152.000 voorwerpen vertelt het museum het verhaal van de bewoners en gebruikers. Dat levert een veelheid van levensstijlen, tradities, overtuigingen en meningen op. Het Openluchtmuseum werkt nauw samen met Entoen.nu en het Nederlands Centrum voor Volkscultuur en Immaterieel Erfgoed (VIE). In 2017 zal het VIE een aparte afdeling binnen het museum vormen.

Subsidieadvies

De Raad voor Cultuur adviseert Stichting Het Nederlands Openluchtmuseum een subsidiebedrag toe te kennen van € 4.901.059. Dit bedrag is conform de indeling in categorie 2.

De Raad voor Cultuur adviseert Stichting Het Nederlands Openluchtmuseum geen subsidie toe te kennen voor de bevordering van de bescherming van en de kennis over immaterieel erfgoed, tenzij het museum een nieuw activiteitenplan indient dat voldoet aan de volgende voorwaarden.

- **Het museum ontwikkelt een fundamentele visie op het gebied van immaterieel erfgoed.**
- **Het museum werkt de taken op het gebied van immaterieel erfgoed uit en concretiseert deze.**

De raad vindt de nieuwe missie van het museum helder en is positief over de positie die het wil innemen in het bestel. Hoewel het langer heeft geduurd dan verwacht, bieden de eerste Canonvensters die zijn geopend vertrouwen voor de toekomst. De mogelijkheden die de integratie met het VIE bieden om de presentatie van het museum naar een hoger plan te tillen, worden echter onvoldoende benut. Ook is de invulling van de taken die het museum op het gebied van immaterieel erfgoed wil uitvoeren, onvoldoende uitgewerkt. Op het vlak van educatie opereert het museum toonaangevend en zoekt het aansluiting bij de actuele ontwikkelingen. Het publieksbeleid is, evenals de governance, voldoende uitgewerkt. De raad mist echter reflectie op het personeels- en vrijwilligersbeleid.

Beoordeling

Kwaliteit

Het Nederlands Openluchtmuseum heeft in 2014 gekozen voor een nieuwe missie: dichter bij de geschiedenis dan ooit. Met het oog op de integratie van het Nederlands Centrum voor Volkscultuur en Immaterieel Erfgoed (VIE), en parallel daaraan de integratie van de presentatie van de Canon van Nederland, vindt de raad deze missie uitstekend gekozen. Het museum wil het publiek het leven van alledag en de grote historische momenten laten ervaren en profileert zich hierin helder. De afgelopen periode heeft het museum wederom een groot publiek weten te bereiken, niet alleen met de vaste presentatie, maar ook met een groot aantal evenementen. Wel mist de raad nog concrete aansluiting bij de actualiteit; het museum richt zich met name op de nostalgie. Hoewel de raad ziet welke mogelijkheden die nostalgie biedt voor het betrekken van publieksgroepen, kan een vertaalslag naar het heden volgens hem een meerwaarde bieden.

In de afgelopen vier jaar zijn er enkele stappen gezet om de Canon in de presentatie te integreren. In het park zijn vier fysieke Canonvensters geopend en er zijn plannen gemaakt voor de digitale presentatie van de Canon in het entreegebouw. Deze presentatie zal medio 2017 openen. Naast de presentatie van de Canon in het Openluchtmuseum zelf, is het museum ook initiatiefnemer van een netwerk van 'Canonmusea', waarin onder andere het Scheepvaartmuseum, het Zuiderzeemuseum en het Instituut voor Beeld en Geluid participeren. Daarbij ligt de nadruk vooral op de digitale connectie tussen de musea die vensters van de Canon opnemen in de eigen presentatie. De aanjagende rol die het museum hierbij inneemt, alsmede de eerste Canonvensters in het Openluchtmuseum, vindt de raad geslaagd. Een heldere uitwerking van de inzet van het netwerk ontbreekt echter in het plan, waardoor de raad dit niet goed kan beoordelen. Daarnaast is hij van mening dat de daadwerkelijke integratie van de Canon voortvarender kan worden aangepakt.

Ook op de integratie met het VIE kan actiever worden ingezet. In de afgelopen vier jaar zijn hier naar de mening van de raad onvoldoende stappen in gezet. Hoewel het VIE en het Openluchtmuseum inmiddels een bestuurlijke eenheid vormen, is er nog geen sprake van een organisatorische eenheid. Pas in 2017 wordt het VIE een afdeling van het museum. Het is de raad niet duidelijk waarom deze integratie zo lang op zich laat wachten.

Ook wordt er in het plan onvoldoende ingegaan op de inhoudelijke consequenties van de integratie van het VIE. De combinatie van materieel en immaterieel erfgoed kan de presentatie van het Openluchtmuseum naar een hoger plan tillen. Het VIE heeft veel kennis van het immaterieel erfgoed en beschikt over een uitgebreid netwerk van immaterieel-erfgoedgemeenschappen. In het plan wordt echter onvoldoende duidelijk gemaakt op welke wijze de twee instellingen elkaar gaan versterken. Daarnaast ontbreekt er een fundamentele visie op het belang van het immaterieel erfgoed. De taak die het VIE heeft op het gebied van de UNESCO-conventie Immaterieel Erfgoed is eveneens niet uitgewerkt. De raad vindt de extra aanvraag die het Openluchtmuseum heeft ingediend voor het bevorderen van de bescherming en kennis van immaterieel erfgoed onvoldoende uitgewerkt en daarmee vooralsnog niet subsidiabel.

Educatie en participatie
Op het gebied van educatie opereert het museum toonaangevend. De raad is enthousiast over de projecten die het museum opzet voor het onderwijs. Het educatieve aanbod is goed doordacht en sluit aan bij de leerdoelen van het onderwijs. Het aantal leerlingen uit het basisonderwijs dat het museum heeft bezocht, heeft in 2013 en 2014 een dalende lijn laten zien, van bijna 19.000 naar 17.500, maar is in 2015 gestegen naar circa 24.000 leerlingen. Door een extra inzet richting het voortgezet onderwijs is het totale leerlingenbereik gegroeid, van circa 29.000 in 2013 en 2014 naar bijna 39.000 in 2015.

De raad is positief over de plannen van het museum betreffende educatie. Er vindt samenwerking met het Cito plaats ten behoeve van de ontwikkeling van de educatieve aspecten van de Canon. Ook richt het museum zich op het speciaal onderwijs, een nog onderbelichte groep binnen de cultuureducatie. Het museum geeft in het plan blijk van kennis van de actuele ontwikkelingen omtrent het onderwijs en speelt daar goed op in. Het zoekt aansluiting bij het aanbod van het onderwijs en past zijn programma's daarop aan. De komende jaren zet het museum in op een bezoek van 21.000 leerlingen uit het primair onderwijs en 15.000 leerlingen uit het voortgezet onderwijs, volgens de raad een reëel streven.

Maatschappelijke waarde

Publieksbereik
Het museum weet zijn publiek goed te bereiken, ook digitaal. Het museum ontving in 2014 circa 548.000 en in 2015 ruim 556.000 bezoekers. Daarmee heeft het museum het hoogste aantal bezoekers in 35 jaar ontvangen. De positionering van het museum is geherdefinieerd en er zijn vier publieksgroepen benoemd.

In het plan is het publieksbeleid helder beschreven. De doelgroepen zijn goed uitgewerkt, evenals de communicatie en het klantonderzoek. Het museum wil in 2020 630.000 bezoekers per jaar gaan trekken. De raad vindt dit een ambitieus aantal, maar denkt dat dit, met het oog op de populariteit van de Canon, realistisch is.

Het museum wil zich nadrukkelijk gaan richten op kwetsbare ouderen en vraagt hier extra middelen voor aan. De raad vindt dat een goed streven, maar is van mening dat het museum daar andere bronnen voor kan aanboren.

Ondernemerschap
De raad is positief over het ondernemerschap van het Openluchtmuseum. Het museum is financieel gezond en heeft een gevarieerd verdienmodel. Het Nederlands Openluchtmuseum voorziet een stijging van het eigen inkomstenpercentage van 67 procent in 2014 naar 73 procent in 2020. Deze stijging komt vooral voor rekening van de publieksinkomsten, die volgens de raming van het museum toenemen van ruim 5,2 miljoen euro in 2014 naar bijna 6,7 miljoen euro in 2020. De raad is van mening dat het museum zijn verdienmogelijkheden verder kan uitbreiden, bijvoorbeeld door meer fondsen en sponsoren te benaderen. De inkomsten die het museum op dat vlak raamt, vindt de raad wat voorzichtig.

Uit het plan blijkt onvoldoende hoe het Nederlands Openluchtmuseum omgaat met het personeel en of er beleid is ontwikkeld met betrekking tot de bijna 400 vrijwilligers. De Governance Code Cultuur wordt nageleefd en in het plan voldoende toegelicht.

Paleis Het Loo

€ 2.972.605
geadviseerd subsidiebedrag

€ 3.320.878
gevraagd subsidiebedrag

De aanvraag is gebaseerd op artikel 3.26 van de Subsidieregeling culturele basisinfrastructuur 2017 – 2020.

Stichting Paleis Het Loo Nationaal Museum (hierna: Paleis Het Loo) is een ensemble van een laat-17e-eeuws paleis met baroktuin en een stallencomplex uit het begin van de 20e-eeuw.

De missie van Paleis Het Loo is een publieksgericht samenspel te zijn van paleis, tuinen, stallencomplex en museum, waar de geschiedenis van het Huis van Oranje-Nassau en zijn wooncultuur met een grote verscheidenheid aan activiteiten en tentoonstellingen wordt verteld. In de periode 2018 – 2020 zal het museum in het teken staan van het Masterplan Paleis Het Loo, waarbij een renovatie en een ondergrondse uitbreiding zullen worden uitgevoerd.

Paleis Het Loo profileert zich tweeledig: enerzijds als het paleismuseum dat de komende vier jaar ‘anders’ open zal zijn vanwege de renovatie, anderzijds als een ‘museale dagattractie’ die haar bezoekers wil raken met verhalen over het paleis en zijn bewoners.

Subsidieadvies

De Raad voor Cultuur adviseert Stichting Paleis Het Loo Nationaal Museum een subsidiebedrag toe te kennen van € 2.972.605. Dit bedrag is conform de indeling in categorie 2.

De raad is positief over het activiteitenplan van Paleis Het Loo. Het museum werkt in het plan, in het verlengde van zijn profiel als museale dagattractie, zijn strategische doelstellingen voor 2017 – 2020 helder uit. Goed is de uitleg over het masterplan – de grootscheepse renovatie en uitbreiding – dat het museum de komende vier jaar zal beheersen. Het nieuwe Kindermuseum en Oranjemuseum ziet de raad als waardevolle uitbreidingen en ook de experimenten met een eigentijdse programmering vindt de raad positief. Wel mist de raad een concretisering van de experimenten. Ook kan volgens hem nog een inhoudelijke verdiepingsslag gemaakt worden.

Van de in gang gezette samenwerking met Huis Doorn is de raad een groot voorstander. Hij moedigt beide musea aan deze samenwerking de komende jaren uit te werken en verder te intensiveren, en verwacht dat Paleis Het Loo zich actief opstelt bij het realiseren van een plan daarvoor.

De toegenomen aandacht voor educatie vindt de raad positief, maar het educatiebeleid kan nog ambitieuzer worden ingezet. Dit geldt eveneens voor het beleid omtrent de diversiteit van het publiek. Het experimenteren met de programmering kan ook aan de diversiteit van het publiek bijdragen. Het ondernemerschap en het marketingbeleid zijn gedegen. Wel vraagt de raad aandacht voor de mogelijke financiële risico’s die kunnen voortvloeien uit dalende publieksinkomsten gedurende de renovatieperiode.

Beoordeling

Kwaliteit

De raad is enthousiast over de veranderingen die de afgelopen jaren hebben plaatsgevonden. Naast nieuw beleid, een reorganisatie en nieuwe communicatiemiddelen is er meer aandacht gekomen voor de tuin en de vernieuwing van de presentatie van het interieur.

De raad vindt dat Paleis Het Loo zijn missie als publieksgericht samenspel van paleis, tuinen

en museum waarmaakt. Het museum heeft als visie dat het zijn bezoekers wil raken met verhalen over het paleis en zijn bewoners, en het publiek een onvergetelijke dag wil bezorgen. Paleis Het Loo heeft hieraan een aantal praktisch-strategische doelstellingen gekoppeld. De raad vindt het van belang dat de link met het koningshuis en de symboolfunctie die het museum hierin vervult, niet alleen als attractiewaarde, maar ook meer verdiepend worden ingezet.

De raad is positief over het activiteitenplan, dat gedegen is uitgewerkt en goed is onderbouwd. Paleis Het Loo geeft een heldere uitleg over de realisatie van het masterplan, de grootscheepse renovatie en uitbreiding van het museum in 2018 – 2020. Als gevolg hiervan zal het paleis drie jaar voor publiek gesloten zijn. Het museum zal in die periode met evenementen en een programmering in de tuinen en het stallencomplex – onder de naam 'Paleis Het Loo anders open' – op een andere manier toegankelijk zijn. Het nieuwe Oranjemuseum en het Kindermuseum, beide onderdeel van het masterplan, ziet de raad als waardevolle toevoegingen aan het bestaande museum.

De raad vindt Paleis Het Loo een klassiek paleismuseum met kwaliteit en aansprekende plannen. Het museum geeft aan in de renovatieperiode te willen experimenteren met een meer eigentijdse programmering. De raad juicht deze ambitie toe, maar mist een verdere uitwerking en concretisering in het activiteitenplan.

In het kader van het project 'Vorstelijk verbinden' zijn Paleis Het Loo en Huis Doorn vanaf 2013 gaan samenwerken op het gebied van collecties, tentoonstellingen, bedrijfsvoering, educatie, publieksbegeleiding en publieksinformatie. De raad is een groot voorstander van deze verbinding, waarbij Huis Doorn voor advies een beroep kan doen op de grote museale staf van Paleis Het Loo. Collectiemobiliteit tussen de twee musea heeft inmiddels twee tentoonstellingen opgeleverd. De raad moedigt beide musea aan deze samenwerking de komende jaren door te zetten en te intensiveren.

Educatie en participatie
Paleis Het Loo richt zijn educatieve activiteiten met name op kinderen. Het museum wil hen op jonge leeftijd in aanraking brengen met de geschiedenis van het Huis van Oranje-Nassau. De raad is positief over het educatiebeleidsplan en de samenwerking met het onderwijs. Ook de aandacht voor immateriële aspecten van het paleisleven hierin is hem positief opgevallen. Hij mist echter een reflectie van het museum op educatie, alsook een formulering van de vaardigheden die hiervan het resultaat moeten zijn.

Het schoolgebonden bezoek lag in 2013 op circa 10.500, in 2014 op 7.300 en in 2015 op 8.500 leerlingen per jaar. Paleis Het Loo zet de komende periode in op een bereik van 9.000 leerlingen per jaar. De raad vindt deze ambitie, gezien de forse omvang van de organisatie, te beperkt. Hij verwacht dat het museum na de renovatie en uitbreiding ambitieuzer zal inzetten op het gebied van educatie.

Maatschappelijke waarde

Publieksbereik
In 2014 en 2015 ontving Paleis Het Loo gemiddeld ongeveer 370.000 bezoekers. Tijdens de realisatie van het masterplan wil het museum dit bezoekersaantal zo veel mogelijk vasthouden, maar het voorziet door de sluiting van het hoofdgebouw een flinke daling naar 175.000 bezoekers in 2020. Na de heropening in 2021 verwacht het museum meer dan 500.000 bezoekers per jaar te trekken. Ook de raad verwacht dat het bezoekersaantal het eerste jaar na de heropening behoorlijk hoog zal kunnen zijn, maar vindt het niet vanzelfsprekend dat dit ook zo blijft; de praktijk laat doorgaans zien dat de bezoekersaantallen na het openingsjaar weer afnemen. Paleis Het Loo onderbouwt niet hoe het dit hoge bezoekersaantal denkt te continueren.

Paleis Het Loo heeft zijn doelgroepen helder in kaart gebracht aan de hand van klantprofielen waar het museum zijn marketing en communicatie op afstemt. Wel mist de raad de ambitie

om nieuwe doelgroepen te bereiken. De raad onderschrijft dat het behouden van het bestaande publiek tijdens 'Paleis Het Loo anders open' een hele toer zal zijn, maar meent dat deze periode ook aangegrepen zou kunnen worden voor een diversere programmering die andere bezoekersgroepen kan trekken.

De raad is positief over de extra aandacht van het museum voor het werven van buitenlandse bezoekers. Volgens de raad zit hier groeipotentieel, evenals in het socialemediabereik van Paleis Het Loo, dat met minder dan 3.000 volgers op Twitter onder het niveau van vergelijkbare musea zit.

Ondernemerschap
De raad constateert dat Paleis Het Loo de afgelopen jaren ook op financieel gebied een aantal wijzigingen heeft doorgevoerd. Het museum hanteert een traditioneel verdienmodel en is financieel gezond. De liquiditeit, de solvabiliteit en het weerstandsvermogen zijn hoog. De uitvoering van het masterplan is wat dit betreft een risico. Het museum houdt door de beperkte openstelling rekening met een sterke terugloop van publieksinkomsten, terwijl tegelijkertijd de grote lasten gelijk blijven aan het niveau van 2017. Het is niet uit te sluiten dat de publieksinkomsten gedurende de verbouwing zullen achterblijven bij de (al lagere) verwachting. De raad pleit voor het opstellen van een terugvaloptie.

Over de uitwerking en onderbouwing van het personeelsbeleid is de raad positief. De bezetting van Paleis Het Loo bestaat voor het overgrote deel uit vast personeel (118 fte in 2014). Daarnaast zijn circa 200 vrijwilligers aan het museum verbonden.

De raad vindt het marketingplan van Paleis Het Loo uitstekend uitgewerkt en compleet. Paleis Het Loo is een sterk merk in de regio met een aantrekkingskracht en een economisch-toeristische waarde die verder reiken. Op de Veluwe smeedt het museum allianties met andere culturele partijen. Bij evenementen worden door het museum de koninklijke associaties ingezet.

De start van de *business circle* in 2016 vindt de raad positief. Hij ziet het als een kansrijk initiatief en is verheugd dat nu ook Paleis Het Loo het bedrijfsleven actiever aan zich probeert te binden. De Governance Code Cultuur wordt door Paleis Het Loo toegepast. In de aanvraag is beperkt uitgewerkt op welke manier het daarmee omgaat.

Persmuseum

€ 0
geadviseerd subsidiebedrag

€ 202.041
gereserveerd subsidiebedrag

€ 299.500
gevraagd subsidiebedrag

De aanvraag is gebaseerd op artikel 3.26 van de Subsidieregeling culturele basisinfrastructuur 2017 – 2020.

Stichting het Persmuseum (hierna: Persmuseum) beheert een collectie kranten en prenten van Nederland die meer dan 400 jaar persgeschiedenis beslaat. Daarnaast organiseert het Persmuseum tentoonstellingen en activiteiten rondom oude en nieuwe manieren waarop journalistiek wordt bedreven en ontvangen. Daarmee draagt het museum bij aan historisch besef, mediawijsheid en actief burgerschap in de samenleving. Het museum wil daarbij een ontmoetingsplaats zijn voor iedereen die de journalistiek en persvrijheid belangrijk vindt, van algemeen publiek tot mensen die werkzaam zijn in de journalistiek en media. Begin 2017 wordt de expositieruimte van het Persmuseum verplaatst naar het Nederlands Instituut voor Beeld en Geluid in Hilversum.

Subsidieadvies

De Raad voor Cultuur adviseert Stichting het Persmuseum geen subsidie toe te kennen, tenzij de aanvrager voldoet aan de volgende voorwaarden.

- **De stichting dient een nieuw activiteitenplan in, met een daarop aangepaste en sluitende begroting.**
- **In het aangepaste plan beschrijft de aanvrager op heldere wijze zijn museale profiel en missie en visie, en geeft de aanvrager concreet aan welke activiteiten het museum in de periode 2017 – 2020 wil ontplooien.**
- **Ook wordt het educatiebeleid en het daaruit voortvloeiende activiteitenprogramma concreet uitgewerkt in het plan.**
- **De aanvrager werkt de samenwerking met Beeld en Geluid inhoudelijk uit met als einddoel een bestuurlijke fusie.**

De raad vindt de aanvraag van het Persmuseum onvoldoende uitgewerkt. Het profiel, de missie en de visie zijn onduidelijk, en de activiteiten voor de komende subsidieperiode worden niet of nauwelijks beschreven. Ook de uitwerking van het educatiebeleid acht de raad onvoldoende. Het plan richt zich vooral op de praktische kanten van de geplande verhuizing naar Beeld en Geluid. De verhuizing biedt echter ook veel inhoudelijke mogelijkheden, die onvoldoende worden uitgewerkt. Er worden veel praktische voordelen verondersteld op het gebied van inkomsten en publieksbereik, maar de onderbouwing hiervan ontbreekt.

Het belang van de collectie en de presentatie van persvrijheid vindt de raad echter groot. De raad adviseert daarom aan te sturen op een duurzame samenwerking tussen het Persmuseum en Beeld en Geluid, op termijn uitmondend in een fusie.

Beoordeling

Kwaliteit

Het Persmuseum heeft naar de mening van de raad in de afgelopen vier jaar de collectie op weinig overtuigende wijze onder de aandacht weten te brengen. Hoewel de collectie van grote waarde is, blijft het museum hangen in een klassieke aanpak. Het geeft in de presentatie weinig aandacht aan nieuwe media en de invloed ervan op de samenleving. Ook in het collectiebeleid ziet de raad aandacht voor nieuwe media onvoldoende terug.

De raad vindt de missie, de visie en het profiel onvoldoende helder beschreven. Het museum wil laten zien welke vitale rol de journalistiek speelt in onze samenleving. De raad onderschrijft het belang hiervan, maar het wordt hem niet duidelijk op welke wijze het

museum dit wil gaan doen. De uitgeschreven activiteiten beperken zich tot het jaar 2016; voor de aankomende subsidieperiode 2017 – 2020 zijn de activiteiten niet uitgewerkt. Hierdoor kan de raad zich geen goed beeld vormen van het activiteitenprogramma van het museum. Er worden interessante invalshoeken genoemd, zoals een vernieuwingsslag in exposeren geïnspireerd door het Newseum in Washington. Het plan licht echter niet toe op welke wijze het museum dit wil bewerkstelligen.

Het museum richt zich in het plan vooral op de geplande verhuizing naar Beeld en Geluid. De raad onderschrijft deze verhuizing, maar zet vraagtekens bij de keuzes die in het kader van de verhuizing worden gemaakt. De verhuizing betreft alleen de presentatiefunctie; de collectie blijft achter bij het Internationaal Instituut voor Sociale Geschiedenis. Hierdoor ontstaat het risico dat het museum in een spagaat komt. Dit blijkt ook uit de aanvraag. De oriëntatie van het activiteitenplan richt zich wisselend op Amsterdam en op Hilversum.

De raad krijgt daardoor de indruk dat de verhuizing met name is ingegeven door praktische overwegingen. Het publieksbereik van het Persmuseum is laag, wat het museum met name wijt aan de huidige locatie. De verhuizing naar Beeld en Geluid biedt naar de mening van het museum mogelijkheden om dit bereik substantieel te vergroten. Dit is een helder argument, maar ook inhoudelijk ziet de raad veel voordelen in een verhuizing naar Beeld en Geluid. Deze inhoudelijke argumenten leest de raad in het plan echter slechts beperkt terug. De raad vindt dit een gemiste kans. De collectie, kennis en expertise die aanwezig zijn bij Beeld en Geluid bieden allerlei inhoudelijke mogelijkheden voor de collectie en de presentatiefunctie van het Persmuseum. Uiteraard zijn praktische overwegingen, zoals een groter publiek, legitiem, maar dit kan naar de mening van de raad nooit het enige doel zijn.

Educatie en participatie
Hoewel het bereik van het museum klein is, is de raad tevreden over de kwaliteit van het educatieve aanbod in de afgelopen periode, zeker gezien de beperkte capaciteit. Het programma is goed opgebouwd en sluit aan bij de belevingswereld van de doelgroep.

Het schoolbezoek is in 2015 toegenomen ten opzichte van 2013 en 2014. Het museum ontving in 2015 ruim 3.200 leerlingen, tegenover bijna 2.800 leerlingen in 2013.

De raad vindt de uitwerking van de educatieve plannen van het Persmuseum voor de komende periode onvoldoende. De plannen richten zich met name op de verwachte stijging van het bezoek door de verhuizing naar Beeld en Geluid. Het Persmuseum zegt een vaste plaats te zullen innemen in het basisprogramma-aanbod van Beeld en Geluid. Er zullen programma's worden ontwikkeld in samenwerking met Beeld en Geluid, afnemers, museumdocenten en andere partners en stakeholders. Hoe dit gestalte zal krijgen blijft echter onduidelijk.

Het museum noemt verder samenwerkingspartners op het gebied van educatie in Amsterdam, maar maakt niet duidelijk hoe deze samenwerkingsverbanden worden vormgegeven na de geplande verhuizing naar Hilversum.

Maatschappelijke waarde

Publieksbereik
De raad constateert dat de huidige locatie niet optimaal is voor het museum en zijn publieksbereik. Het museum heeft met zijn tentoonstellingen op diverse locaties in 2013 circa 51.000 en in 2014 ruim 57.000 bezoekers ontvangen. In 2015 is dit aantal gedaald naar ruim 40.000 bezoekers. Daarvan hebben in 2013 echter slechts 2.650 bezoekers betaald; in 2014 waren dat er bijna 3.600 en in 2015 3.221. Het merendeel van het publiek bezocht exposities van het museum op andere locaties, zoals bibliotheken en rechtbanken.

Het museum wil het tij keren door in te trekken bij Beeld en Geluid. Het verwacht hierdoor een aanzienlijke stijging van de bezoekersaantallen, naar 102.500 bezoekers in 2017, waarvan 57.500 betalend. Deze grote stijging wordt echter, afgezien van de fysieke verhuizing van de

presentatieplek, op geen enkele manier onderbouwd.

Diversiteit in het publiek bewerkstelligt het museum naar eigen zeggen door de samenwerking met JINC en de stadspas Amsterdam, en door in het tentoonstellingsbeleid rekening te houden met de diversiteit van de samenleving. Specifiek doelgroepbeleid wordt echter onvoldoende uitgewerkt in het plan.

Ondernemerschap
Het Persmuseum heeft 2014 afgesloten met een negatief exploitatieresultaat. Dit komt voor een deel door tegenvallende publieksinkomsten. Andere eigen inkomsten zijn daarentegen flink gestegen, met name door een toename van private middelen; het eigen inkomstenpercentage lag in 2014 op ruim 50 procent. Het Persmuseum verwacht na de verhuizing vier keer zoveel publieksinkomsten te genereren. Van deze aanname mist de raad een onderbouwing.

De verhuizing van de museale activiteiten naar Hilversum zal gevolgen hebben voor de huidige medewerkers en vrijwilligers van het Persmuseum. Het plan maakt echter niet duidelijk wat dit concreet betekent; dit zal in de loop van 2016 verder uitgewerkt worden.

Het museum hanteert de Governance Code Cultuur en werkt dit in het plan ook voldoende uit. De raad constateert dat de huidige directeur van Beeld en Geluid ook de directeur van het Persmuseum wordt. Zolang er nog geen sprake is van een fusie, vindt de raad een dergelijke dubbelfunctie onverstandig.

Rijksmuseum

€ **6.518.198**
geadviseerd subsidiebedrag

€ **7.646.852**
gevraagd subsidiebedrag

De aanvraag is gebaseerd op artikel 3.26 van de Subsidieregeling culturele basisinfrastructuur 2017 – 2020.

Stichting Het Rijksmuseum (hierna: Rijksmuseum) profileert zich als de nationale schatkamer en het collectief geheugen voor Nederlandse kunst en geschiedenis. Het Rijksmuseum biedt een overzicht vanaf de middeleeuwen tot het heden; ook het tonen van belangrijke aspecten van Europese en Aziatische kunst behoort tot zijn doelstelling. ‘Open’ en ‘verbinden’ zijn de kernwoorden van het museum: ‘Een open Rijksmuseum biedt gevoel van schoonheid en besef van tijd en is een bron van kennis en creativiteit, lokaal, nationaal en internationaal.’ Het museum benadert de collectie vanuit de vraag ‘Wat definieert Nederland?’ Een grote publiekstrekker in de afgelopen periode was een overzicht van het late werk van Rembrandt van Rijn.

Subsidieadvies

De Raad voor Cultuur adviseert Stichting Het Rijksmuseum een subsidiebedrag toe te kennen van € 6.518.198. Dit bedrag is conform de indeling in categorie 2.

De raad is positief over het functioneren van het Rijksmuseum en het ingediende plan. Het museum heeft sinds de heropening een groot publiek weten te bereiken met verrassende en inspirerende tentoonstellingen. Het museum zet genereus werken uit de eigen collectie in ten behoeve van internationaal bruikleenverkeer met andere musea. De raad waardeert dit zeer. Hij mist echter een uitgebreide reflectie op het beoogde Karel van Mander Instituut en een uitwerking van samenwerking met de Rijksdienst Kunsthistorische Documentatie.

Over het educatieprogramma is de raad enthousiast. Het educatieve beleid is goed verankerd in de organisatie en de programma’s voor diverse doelgroepen zijn van hoog niveau. Het publieksbereik is groot en de raad is positief over het feit dat het museum de komende jaren meer wil inzetten op herhaalbezoek. De verwachte ontwikkelingen in het totale publieksbereik acht de raad echter voorzichtig ingeschat; het beleid gericht op de diversiteit van het publiek is onvoldoende uitgewerkt.

Op het vlak van ondernemerschap weet het museum veel partijen aan zich te binden, waardoor de sponsorinkomsten hoog zijn. De raad zet wel vraagtekens bij de relatief grote toename van vast personeel; dit wordt in het plan niet toegelicht.

Beoordeling

Kwaliteit

De raad is enthousiast over de wijze waarop het museum het Nederlandse publiek weet te bereiken en de collectie uitdraagt. In de afgelopen jaren heeft het Rijksmuseum zijn positie als nationaal museum in een internationaal speelveld geconsolideerd. De kwaliteit van de collectie die het Rijksmuseum beheert, is van uitzonderlijk niveau, evenals de positie van het museum, zowel landelijk als internationaal. Sinds de heropening heeft het museum zijn naamsbekendheid verder vergroot en veel publiek uit binnen- en buitenland weten te bereiken.

Het museum heeft bij de herinrichting gekozen voor een nieuwe insteek, waarbij gekozen is voor historische chronologie in plaats van museale ordening van materiaalsoort. Naast het gebouw zelf zijn ook de tuinen, waarin zomertentoonstellingen worden georganiseerd, succesvol gerenoveerd. Het museum creëert met deze buitententoonstellingen voor het publiek de mogelijkheid op een laagdrempelige en aantrekkelijke manier kennis te maken

met het museum.

Met de Philipsvleugel heeft het Rijksmuseum er volgens de raad een mooie tentoonstellingsruimte bij gekregen. De tentoonstellingen die het museum daar programmeert, spreken tot de verbeelding, mede door de samenwerking met hedendaagse kunstenaars en vormgevers.

Op het gebied van digitalisering continueert het Rijksmuseum zijn succesvolle Rijksstudio. Nieuwe toepassingen snijdt het museum in het plan echter niet aan.

De raad betreurt het dat de ontwikkeling van het Karel van Mander Instituut, het onderzoeksinstituut dat het Rijksmuseum samen met de Rijksdienst Kunsthistorische Documentatie (RKD) zou opzetten, voortijdig is gestrand. Het Rijksmuseum geeft in het plan aan dat dit instituut door de tijd is ingehaald en dat samenwerkingen nu organisch ontstaan. Het museum zegt op te trekken met de RKD, maar de concrete uitwerking hiervan vindt de raad in het plan niet terug. Hij vindt dat hoe dan ook voorkomen moet worden dat op verschillende plaatsen hetzelfde werk wordt verricht.

Het bruikleenbeleid dat het museum voert, vindt de raad ruimhartig. Werken uit de collectie van het Rijksmuseum worden ingezet voor het verkrijgen van bruiklenen uit het buitenland, en ten behoeve van collega-musea.

Educatie en participatie
Het educatieve aanbod van het Rijksmuseum is naar de mening van de raad van een kwalitatief hoog niveau. Het materiaal is bijzonder goed uitgedacht en vormgegeven en de begeleiding is professioneel. Het educatiebeleid is goed verankerd in het museumbeleid; op dit vlak werkt het museum vooruitstrevend en vernieuwend, met als hoogtepunt de Teekenschool.

De raad waardeert het dat het museum, in samenwerking met het Van Gogh Museum en het Stedelijk Museum, gratis vervoer voor schoolklassen organiseert. Het museum maakt met het educatiebeleid zijn positie meer dan waar.

De raad is ook positief over de gepresenteerde plannen op educatief gebied. Het Rijksmuseum streeft naar 160.000 bezoeken uit het primair en voortgezet onderwijs in 2020. Het museum richt zich, naast de reguliere doelgroepen, ook op het speciaal onderwijs, het mbo en het NT2-onderwijs (Nederlands als tweede taal). Ook wil het museum aanbod verzorgen voor doven/slechthorenden, blinden/slechtzienden en terminale patiënten.

Maatschappelijke waarde

Publieksbereik
Het museum scoort goed op publieksbereik. De bezoekersaantallen zijn sinds de heropening zeer hoog; het ontving bijna 2.475.000 bezoekers in 2014 en 2.346.000 in 2015. De grote publiekstrekkers zoals de tentoonstelling ‘De Late Rembrandt’, maar ook de wijze waarop het museum de publiciteit weet te halen, dragen hieraan bij. Het museum gaat goed om met de hoge bezoekersaantallen en de druk die deze af en toe op een tentoonstelling kunnen leggen. De publieksbegeleiding is professioneel en behulpzaam. Gelet op het groeiende bezoekersaantal moedigt de raad het Rijksmuseum aan te kijken naar een verruiming van de openingstijden.

De raad vindt het een goed streven dat het Rijksmuseum de verhouding tussen nationaal en internationaal bezoek de komende jaren op 50/50 wil houden. Dit wil het museum bewerkstelligen door in te zetten op herhaalbezoek en het levendig houden van de opstelling in het hoofdgebouw. Het museum verwacht de komende jaren jaarlijks 1.900.000 bezoekers te verwelkomen. De raad vindt dit een voorzichtige inschatting.

Het Rijksmuseum wil aansluiten bij diverse culturele achtergronden door de inrichting van

zijn tentoonstellingen en door de keuze uit de collectie. In plaats van een specifieke doelgroepbenadering kiest het museum hierbij voor een thematische doelgroepbenadering, maar de uitwerking hiervan wordt onvoldoende toegelicht.

Ondernemerschap
Het Rijksmuseum is een financieel gezonde instelling, met een hoge liquiditeit en solvabiliteit. Het toont ondernemerschap op een hoog niveau en weet veel sponsoren aan zich te binden. De collectie en de media-aandacht maken het voor grote bedrijven aantrekkelijk om zich aan het museum te verbinden. Mede daardoor kan het Rijksmuseum verschillende inkomstenbronnen aanboren.

Het museum wil veel tijdelijke aanstellingen omzetten in een vast dienstverband. De verhouding tussen vast en tijdelijk personeel verandert daardoor opvallend (van 1 op 1 naar 6 op 1). Waarom het museum hiertoe overgaat, wordt in het activiteitenplan niet toegelicht.

Het valt de raad op dat de baten en lasten van het Rijksmuseum in 2019 aanzienlijk hoger liggen dan in de andere jaren van de komende BIS-periode. Voor 2019 gaat het Rijksmuseum uit van een begroting van 95 miljoen euro. In de andere jaren bedraagt de begroting 85 miljoen of 87 miljoen euro. Deze incidentele verhoging wordt niet toegelicht.

De Governance Code Cultuur wordt genoemd en onderschreven in het plan, maar er wordt weinig toelichting gegeven over de toepassing ervan.

Rijksmuseum van Oudheden

€ 2.758.878
geadviseerd subsidiebedrag

€ 3.929.531
gevraagd subsidiebedrag

De aanvraag is gebaseerd op artikel 3.26 van de Subsidieregeling culturele basisinfrastructuur 2017 – 2020.

Stichting Rijksmuseum van Oudheden (hierna: RMO) beheert circa 180.000 objecten uit de oudheid en de archeologie. De vier verzamelgebieden zijn Egypte, klassieke oudheid, Oude Nabije Oosten en Nederland. Het RMO is het grootste oudheidkundige museum in Nederland.

Het museum profileert zich als het centrale podium in Nederland voor de presentatie van de archeologie en de oudheid, ook buiten de muren van het museum. Het zoekt verbinding met (inter)nationale musea en culturele instellingen, werkt multidisciplinair en onderhoudt contacten met de veldarcheologie, om met dit samenspel van factoren nieuwe en bestaande doelgroepen te bedienen. Het museum profileert zich ook als leeromgeving. Het wil vanuit de wetenschappelijke kennis over culturen uit de oudheid en de archeologie reflecteren op de actualiteit en omgekeerd.

Subsidieadvies

De Raad voor Cultuur adviseert Stichting Rijksmuseum van Oudheden een subsidiebedrag toe te kennen van € 2.758.878, op voorwaarde dat de instelling een aangepaste, sluitende begroting indient met een daarop aangepast activiteitenplan. Dit bedrag is conform de indeling in categorie 2.

Het RMO heeft zich de afgelopen jaren goed geprofileerd als podium van de oudheid en archeologie. Het heeft aantrekkelijke tentoonstellingen georganiseerd en daarmee veel publiek weten te bereiken. Het activiteitenplan voor de komende periode toont veel ambitie. Het museum richt zich niet alleen op het samenstellen van populaire tentoonstellingen, maar blijft ook oog houden voor de meer specifieke programmering. De raad is positief over het verbinden van de collectie met de actualiteit, met name op het gebied van vluchtelingenstromen en op het gebied van de vernietiging van erfgoed. Wel kan het museum meer doen om het archeologische veld in Nederland te betrekken bij zijn activiteiten. Het educatieprogramma is veelbelovend en richt zich op vrijwel alle vormen van onderwijs. De plannen voor publieksbereik zijn wat aan de behoudende kant. Het museum hanteert een klassieke manier van ondernemen door in te zetten op het vermarkten van expertise.

Beoordeling

Kwaliteit

Het RMO is er de afgelopen jaren goed in geslaagd zich te profileren. Grote succesvolle blockbuster-tentoonstellingen hebben de naamsbekendheid van het museum vergroot en hebben veel bezoekers naar Leiden getrokken. Met name de tentoonstellingen ‘Petra. Wonder in de woestijn’ en ‘Carthago’ zijn in dit licht opgevallen.

De raad vindt het activiteitenplan van het RMO duidelijk en inzichtelijk. Het museum heeft drie hoofddoelen geformuleerd: centraal podium voor de presentatie van de archeologie en de oudheid; oudheid versus actualiteit en receptiegeschiedenis; functioneren als leeromgeving. Deze hoofddoelen keren allemaal terug in het tentoonstellingsprogramma.

De raad vindt de samenwerkingsverbanden die het museum omschrijft binnen de hoofddoelen goed uitgewerkt. Zo gaat het museum binnen het hoofddoel ‘centraal podium’ samenwerkingsrelaties aan met (archeologische) musea in het land op het gebied van bruikleen, onderzoek en publieke verantwoording. De raad is positief over de

verantwoordelijkheid die het museum hiermee neemt. Binnen het hoofddoel ‘oudheid versus actualiteit en receptiegeschiedenis’ springt de (voorgenomen) samenwerking met toneel-, opera- en muziekgezelschappen en conservatoria in het oog. De raad vindt deze vorm van interdisciplinariteit interessant, omdat het de collectie op een andere wijze toont. Binnen het hoofddoel ‘functioneren als leeromgeving’ is onder meer aandacht voor de wetenschappelijke functie van het RMO. De instelling werkt daarbij nauw samen met universiteiten en wetenschappelijke instellingen.

Het plan presenteert een goede mix van grote en kleine tentoonstellingen die voor brede en meer specifieke doelgroepen interessant zijn. De raad vindt het belangrijk dat het museum iedere tentoonstelling benadert vanuit de eigen collectie. Bij grote tentoonstellingen die vanuit het buitenland worden aangekocht, is het volgens de raad van belang dat de thematiek nauw aansluit bij de collectie van het museum. Ook hecht de raad eraan dat het museum objecten uit de eigen collectie in aangekochte tentoonstellingen opneemt, om zo een verbinding hiermee te leggen.

Het is de raad onvoldoende duidelijk hoe het Nederlandse, enigszins versnipperde, archeologische veld betrokken wordt bij het museum. Het RMO kan daarin een voortrekkersrol nemen om zo kennis en expertise bijeen te brengen.

Het museum wil vanuit de wetenschappelijke kennis over culturen uit de oudheid en de archeologie een bijdrage leveren aan het debat over hedendaagse kwesties als vluchtelingstromen en de vernietiging van erfgoed. De raad vindt deze plannen goed onderbouwd en inspirerend.

Educatie en participatie
Het RMO heeft in 2013 bijna 19.000, in 2014 bijna 23.000 en in 2015 ruim 15.000 leerlingen uit het primair en voortgezet onderwijs weten te bereiken. De komende periode maakt educatie deel uit van het hoofddoel ‘functioneren als leeromgeving’. Het museum zet in op een bereik van 25.000 leerlingen uit het primair en voortgezet onderwijs en 6.000 studenten uit het hoger onderwijs. De raad waardeert het dat het museum programma’s aanbiedt voor alle onderwijsniveaus, zowel binnen als buiten de museummuren. Het realiseren van een gipsatelier is passend en aansprekend in het educatieaanbod. De raad prijst het RMO voor de programma’s ten behoeve van de profielkeuze over beroepen in het oude Egypte om leerlingen van roc’s en het vmbo te bereiken. Ook het bijscholen van docenten (inclusief pabostudenten) vindt de raad een goed initiatief.

Maatschappelijke waarde

Publieksbereik
De raad is onder de indruk van de stijging van het aantal bezoekers in de afgelopen jaren, met als hoogtepunt 2014, waarin het museum bijna 208.000 bezoekers ontving. Eerder verwelkomde het museum ruim 142.000 bezoekers in 2012 en circa 173.000 bezoekers in 2013. In 2015 was het museum door een verbouwing slechts vijf maanden open en ontving het toch nog bijna 121.000 bezoekers. De koers die het museum vaart met het centraal stellen van antieke steden is interessant, omdat dat een brede publieksgroep aanspreekt. Een voorbeeld hiervan is de tentoonstelling ‘Petra. Wonder in de woestijn’.

De komende periode zet het RMO in op jaarlijks 181.000 bezoekers, volgens de raad een realistisch aantal. Het museum ziet het als zijn taak specifieke tentoonstellingen in te richten, waarbij niet direct een groot publiek wordt verwacht. De raad onderschrijft het belang van inhoudelijke verdieping en aandacht voor nicheonderwerpen.

De raad is positief over de inspanningen van het museum om nieuwe doelgroepen te bereiken. Met name het plan om Syrische vluchtelingen uit te nodigen om kennis te maken met de Syrische en Nederlandse collectie, vindt de raad een aansprekend idee dat goed inspeelt op de actualiteit.

Ondernemerschap
Het RMO heeft de marketing en pr in de afgelopen periode goed op orde gekregen. Het museum heeft zich meer naar buiten toe gepresenteerd en de naamsbekendheid vergroot. Bovendien heeft het door de toegenomen bezoekersaantallen meer inkomsten kunnen genereren. Daarbij wijst het museum er wel op dat 2014 een buitengewoon goed jaar was door de blockbuster-tentoonstellingen ‘Petra. Wonder in de woestijn’ en ‘Carthago’. Voor de nieuwe periode begroot het RMO de bezoekersaantallen dan ook iets voorzichtiger. De raad vindt de visie op de bedrijfsvoering gedegen. Zo richt het museum zich op het vermarkten van expertise, door bijvoorbeeld tentoonstellingen te verkopen.

Het RMO licht zijn personeelsbeleid helder toe. Het museum werkt met een zogenaamde platte organisatiestructuur die rechtstreeks door de directeur wordt aangestuurd. Het totale personeelsbestand bestaat de komende periode uit 53 fte, vast en tijdelijk. De komende vier jaar worden 5 tijdelijke fte omgezet in vaste. De reden hiervoor wordt niet toegelicht. De Governance Code Cultuur wordt toegepast, al wordt in de aanvraag slechts summier toegelicht hoe de organisatie ermee omgaat.

Rijksmuseum Twenthe

€ 902.615
geadviseerd subsidiebedrag

€ 1.377.200
gevraagd subsidiebedrag

De aanvraag is gebaseerd op artikel 3.26 van de Subsidieregeling culturele basisinfrastructuur 2017 – 2020.

Stichting Rijksmuseum Twenthe (hierna: Rijksmuseum Twenthe) beheert en ontsluit collecties van beeldende en toegepaste kunst uit de periode van de 14e eeuw tot heden, met bijzondere aandacht voor de 18e eeuw. Het museum voert als ondertitel 'het museum van de verbeelding'. De menselijke verbeelding, waarmee volgens het museum vorm en betekenis aan de wereld wordt gegeven, staat centraal in alle activiteiten. Het museum wil een podium zijn dat de verschillende verschijningsvormen van verbeelding presenteert.

Rijksmuseum Twenthe heeft zes strategische doelen geformuleerd om de missie en het profiel van het museum uit te dragen: het vertelt de grote verhalen van onze cultuur; het functioneert als academie van verbeelding, netwerkmuseum, digitaal museum en ondernemend museum en het werkt samen met Museum TwentseWelle.

Subsidieadvies

De Raad voor Cultuur adviseert Stichting Rijksmuseum Twenthe een subsidiebedrag toe te kennen van € 902.615, op voorwaarde dat de instelling een nieuwe, sluitende begroting indient met een daarop aangepast activiteitenplan. Dit bedrag is conform de indeling in categorie 1.

De raad vindt het activiteitenplan van Rijksmuseum Twenthe onderscheidend en inhoudelijk van hoge kwaliteit. Het gekozen profiel komt consequent terug in het plan. De afgelopen jaren heeft het museum hard gewerkt aan zijn herpositionering en is daarin goed geslaagd. Het museum heeft zich nadrukkelijk op de buitenwereld gericht en is een actieve maatschappelijke rol gaan spelen in de regio. Samenwerking met andere (culturele) instellingen heeft geleid tot de vorming van de 'Academie van Verbeelding'. De raad noemt de nieuwe museale benadering visionair.

Het aantal bezoekers is in korte tijd fors gestegen. Het educatieprogramma zit goed in elkaar en het ondernemerschap getuigt van veerkracht en doorzettingsvermogen.

Beoordeling

Kwaliteit

In het subsidieadvies van vier jaar geleden adviseerde de raad de subsidieaanvraag van Rijksmuseum Twenthe enkel te honoreren voor het beheer en behoud van de collectie. Het museum functioneerde naar de mening van de raad onvoldoende en het toenmalige activiteitenplan gaf onvoldoende vertrouwen voor de toekomst. Mede naar aanleiding van dat advies heeft Rijksmuseum Twenthe zich de afgelopen jaren opnieuw gepositioneerd. Het museum heeft daarbij de keuze gemaakt niet langer de kunst, maar de mens centraal te stellen. Het heeft zich geprofileerd als 'het museum van de verbeelding' en heeft vanuit deze visie aansprekende en goedbezochte tentoonstellingen georganiseerd. De raad is onder de indruk van deze wending.

Hoewel de collectie bestaat uit werk uit de periode van de late middeleeuwen tot heden, wil Rijksmuseum Twenthe de nadruk leggen op die kantelperiode in de geschiedenis waarin de ontwikkeling tot de moderne samenleving plaatsvond: de tijd van de vroege verlichting tot de hoogromantiek (circa 1670 tot 1830). De raad vindt dit een goede keuze omdat de periode van de 'lange' 18e eeuw onderbelicht is in het Nederlandse museumlandschap. Bovendien is hij van mening dat deze focus goed past in de regio waar het museum is gevestigd, vanwege de

industriële geschiedenis van Twente.

De raad vindt het bewonderenswaardig dat Rijksmuseum Twenthe met tentoonstellingen van minder bekende kunstenaars toch een breed publiek weet aan te spreken. Het museum heeft zich op dit gebied succesvol getoond door op enthousiasmerende wijze het verhaal rond kunstenaars en hun kunstwerken te ontsluiten. De raad vindt het tentoonstellingsprogramma goed doordacht. Bij alle tentoonstellingen vraagt het museum zich af 'waarom de dingen zijn zoals ze zijn en hoe het zo gekomen is'. Het betrekt het verleden bij het heden en bij de toekomst. Het presentatie- en collectiebeleid, dat zich richt op kunstenaars die blijven zoeken, nieuwe technieken uitproberen en zich niets aantrekken van traditionele scheidslijnen, past prima in het profiel.

De raad is verheugd over de vooruitstrevende plannen die het museum heeft met de 'Academie van Verbeelding'. De 'Academie van Verbeelding' is een plek waar kunst, technologie en ondernemerschap elkaar ontmoeten. Kunstenaars, studenten en ondernemers werken samen om tot nieuwe ideeën te komen. Het ontdekken van de toekomst staat centraal. Het museum ontwikkelt zich met de 'Academie van Verbeelding' tot een sterk participatief netwerk- en platformmuseum. Het reflecteert hiermee op de betekenis van musea in de 18e eeuw, toen musea bewaarplekken waren voor studiecollecties die ten dienste stonden van studie en vergelijking. De raad vindt de plannen van de 'Academie van Verbeelding' museologisch goed doordacht.

De raad waardeert het dat Rijksmuseum Twenthe zich inzet om ook op het gebied van digitalisering een museum van de 21e eeuw te zijn. De invulling van de digitale collectiepresentatie, waarbij ieder kunstwerk wordt voorzien van de belangrijkste bronnen die elders op internet te vinden zijn, is ambitieus en sluit naadloos aan bij de doelstelling die het museum heeft om ook als netwerkmuseum en digitaal museum te fungeren.

Educatie en participatie
Rijksmuseum Twenthe heeft in 2015 samen met Museum TwentseWelle en TETEM-kunstruimte zijn cultuureducatieprogramma ondergebracht in het cultuureducatiecluster Roombeek Cultuurpark Educatiecluster. De raad juicht deze bundeling van krachten toe. Cultuureducatieve activiteiten worden door de samenwerking beter op elkaar afgestemd en concurrentie wordt tegengegaan. Samen met scholen wordt een passend programma opgesteld. De raad is wel van mening dat het museum verantwoordelijk moet blijven voor de educatie rond zijn eigen tentoonstellingen.

Het educatieprogramma is uitgewerkt in lijn met de ambities van het museum en sluit aan bij de *21st-century skills*. Voor de komende jaren heeft het educatiecluster vier speerpunten geformuleerd die volgens de raad goed bij het profiel van het museum passen: verbreding, een vakoverstijgende benadering, examenvoorbereiding en een beroepsgerelateerd aanbod voor mbo's en roc's.

In 2013 en 2014 werden gemiddeld bijna 10.000 leerlingen uit het basisonderwijs en bijna 16.000 leerlingen uit het voortgezet onderwijs bereikt. Het museum streeft ernaar de komende jaren 15.000 leerlingen uit het basisonderwijs en 10.000 leerlingen uit het voortgezet onderwijs te bereiken. Dit vindt de raad een realistische ambitie.

Maatschappelijke waarde

Publieksbereik
De raad is onder de indruk van de spectaculaire toename van het aantal bezoekers dat Rijksmuseum Twenthe de afgelopen jaren heeft weten aan te trekken. In 2013 trok het museum bijna 47.000 bezoekers, in 2014 79.000 en in 2015 kwamen er 123.000 bezoekers. De komende periode verwacht het 87.000 bezoekers per jaar. De raad vindt dit een voorzichtige prognose, maar begrijpt dat Rijksmuseum Twenthe eerst wil afwachten of het het bezoekersaantal kan consolideren op ruim 100.000.

Het museum richt zich op een breed publiek: jong en oud, hoog- en laagopgeleid, kansrijk en kansarm. Vermeldenswaardig is de inspanning die het museum heeft verricht om de directe omgeving voor zijn werk te interesseren. De raad is benieuwd naar de inspanningen van het museum om een cultureel divers publiek te enthousiasmeren.

Ondernemerschap
Rijksmuseum Twenthe heeft de afgelopen jaren veel creativiteit en doorzettingsvermogen getoond en is erin geslaagd de deuren uitnodigend open te stellen voor het publiek. Het heeft met slimme marketinginstrumenten hard gewerkt aan zijn eigen profilering. Het museum heeft zich vanuit zijn achterstandspositie weten te ontwikkelen tot een organisatie die vooroploopt op het gebied van vernieuwing. Het museum is financieel gezond. Door de toename van het aantal bezoekers heeft het museum meer inkomsten weten te genereren.

Het personeelsbestand van Rijksmuseum Twenthe is door de bezuinigingen met elf personen gekrompen. Het aantal vrijwilligers is sinds 2013 verdrievoudigd tot 95. Rijksmuseum Twenthe voert een actief vrijwilligersbeleid en heeft aandacht voor culturele diversiteit.

Het museum past de Governance Code Cultuur toe en evalueert deze jaarlijks. De toepassing ervan wordt in de aanvraag beperkt beschreven.

Het Scheepvaartmuseum

€ 0
geadviseerd subsidiebedrag

€ 1.786.070
gereserveerd subsidiebedrag

€ 2.130.826
gevraagd subsidiebedrag

De aanvraag is gebaseerd op artikel 3.26 van de Subsidieregeling culturele basisinfrastructuur 2017 – 2020.

Stichting Nederlands Scheepvaartmuseum Amsterdam (hierna: Het Scheepvaartmuseum) beheert een collectie van meer dan 400.000 objecten, die zijn onderverdeeld in de collecties cartografie, navigatie, scheepsmodellen en schilderkunst, en er is ook een wetenschappelijke bibliotheek. Samen geven de objecten een beeld van de Nederlandse maritieme geschiedenis. Hiermee vertelt het museum het 'zeewaartse verhaal' met thema's als kolonialisme, migratie, slavenhandel, Amsterdam als havenstad en de interactie tussen verschillende culturen. Het museum presenteert zich aan de hand van drie begrippen die het zeewaartse verhaal kenmerken: inspiratie, ontdekking en lef.

Subsidieadvies

De Raad voor Cultuur adviseert Stichting Nederlands Scheepvaartmuseum Amsterdam geen subsidiebedrag toe te kennen, tenzij de instelling een nieuw activiteitenplan indient dat voldoet aan de volgende voorwaarden.

- **De instelling werkt de museale strategie en activiteiten inhoudelijk uit.**
- **De instelling geeft duidelijkheid over de relatie met de stichting HSME.**

De raad is positief over de inhoudelijke koers van Het Scheepvaartmuseum, mede omdat bij de uiteenzetting daarvan een kritische reflectie op de afgelopen jaren niet wordt geschuwd. Ook wordt er aansluiting gezocht met actuele maatschappelijke ontwikkelingen. Het plan werkt echter onvoldoende uit hoe het museum dit verder vorm wil geven. Het richt zich vooral op de marketingaspecten en minder op de inhoudelijke uitwerking. Zo wordt de invulling van de educatie onvoldoende beschreven. De afgelopen jaren heeft het museum op educatief vlak voorbeeldig geopereerd, waardoor de raad toch vertrouwen heeft in deze activiteiten voor de komende periode. De raad mist een degelijke uitwerking van het publieksbeleid en van de verhouding tussen de commerciële en museale activiteiten. De relatie met stichting Het Scheepvaartmuseum Enterprise (HSME) vindt de raad nog onvoldoende transparant.

Beoordeling

Kwaliteit

Het Scheepvaartmuseum heeft een turbulente tijd doorgemaakt. De afgelopen twee jaar zijn er in de interne organisatie de nodige ontwikkelingen geweest, waaronder tweemaal een directiewisseling.
De tentoonstellingen van de afgelopen jaren vindt de raad inhoudelijk niet allemaal even sterk. Het Scheepvaartmuseum heeft voor een nieuw concept gekozen, waarbij 'beleving' centraal staat. Dit concept heeft naar de mening van de raad een negatieve invloed gehad op de inhoudelijke verdieping van de tentoonstellingen.

De raad is positief over het profiel van Het Scheepvaartmuseum en de inhoudelijke koers die het museum wil gaan varen. Het geeft aan een groot en breed publiek te willen inspireren en verrijken met het zeewaartse verhaal. Het verhaal van de scheepvaart wordt in een bredere context geplaatst, en er wordt aansluiting gezocht bij actuele maatschappelijke ontwikkelingen. Het museum kiest voor vijf thema's aan de hand waarvan het zeewaartse verhaal verder zal worden ingevuld.

De raad mist in het plan echter een inhoudelijke uitwerking van de nieuwe koers. Het plan

begint sterk met de profilering en positionering, maar dit wordt vooral marketingtechnisch uitgewerkt. Omliggende en gerelateerde musea worden gezien als concurrenten, niet als samenwerkingspartners. Daarnaast wordt vooral gesproken over internationale samenwerkingspartners en laat het museum kansen op landelijk niveau nog onbenut. Het wordt de raad niet duidelijk hoe en met welke partners het museum zijn programmering wil gaan vormgeven.

De raad ziet in de plannen voor gebiedsontwikkeling van het naastgelegen Marineterrein een grote kans voor het museum. Het Scheepvaartmuseum reflecteert daar ook op in het plan, maar neemt naar de mening van de raad nog onvoldoende initiatief op dit vlak. Een actievere rol van Het Scheepvaartmuseum in het debat hierover kan de kansen vergroten om (een deel van) dit gebied bij het museum te trekken.

Educatie en participatie
De educatieve programma's van Het Scheepvaartmuseum zijn van een hoog niveau. Het aanbod is veelzijdig en sluit aan bij verschillende leeftijdscategorieën. Er wordt veel tijd vrijgemaakt voor educatie en de medewerkers zijn professioneel. Ook wordt er nagedacht over verschillende leertheorieën; deze worden waar mogelijk geïntegreerd in het aanbod. Het bereik was in 2014 echter lager dan verwacht. Het aantal leerlingen uit het primair, voortgezet en hoger onderwijs dat het museum bezocht, was in dat jaar bijna 34.000. Van hen volgden ruim 27.000 scholieren een educatieve activiteit. In 2015 lag het aantal scholieren uit het primair en voortgezet onderwijs op circa 26.000.
De komende jaren wil het museum groeien van 27.600 deelnemers aan educatieve activiteiten in 2017 naar 31.200 in 2020. Het museum wil in 2020 in totaal 38.900 leerlingen trekken. Vanaf 2018 streeft het museum naar een jaarlijkse groei van 4 procent wat het aantal bezoekers betreft. Volgens de raad is dit, gezien de inzet van het museum op dit terrein, een realistische inschatting. Wel mist hij verdere uitwerking van de educatieve activiteiten voor de komende periode, waardoor hij geen beeld krijgt van de inhoud van de programma's die het museum wil inzetten.

Maatschappelijke waarde

Publieksbereik
Het museum trekt een groot aantal bezoekers, gemiddeld ongeveer 325.000 in 2013 en 2014. Het bezoekersaantal was in 2015 aanzienlijk lager: circa 302.000. Het aandeel buitenlandse bezoekers is in 2014 gestegen van 14 naar 30 procent.

De komende jaren wil het museum sterker inzetten op participatie om nieuwe doelgroepen aan zich te binden. De raad is enthousiast over het plan om dit onder andere via lezingen en excursies te realiseren, waarbij een kritische toon niet wordt geschuwd. Maar ook hier mist hij een verdere uitwerking. Het museum maakt niet duidelijk welke nieuwe doelgroepen het wil bereiken en hoe de participatie precies wordt vormgegeven. De Code Culturele Diversiteit wordt genoemd, maar de uitwerking ervan leest de raad onvoldoende terug in het plan.
Ondernemerschap

Het Scheepvaartmuseum is een financieel gezonde instelling, met een hoge solvabiliteit en liquiditeit. Het zet ambitieus in op ondernemerschap en wil met commerciële activiteiten via de aparte stichting Het Scheepvaartmuseum Enterprise (HSME) de eigen inkomsten verhogen. Deze komen vervolgens ten goede van de inhoudelijke activiteiten. De realiteit is echter dat de opbrengst van commerciële activiteiten in de afgelopen periode tegenviel. De vergunning om evenementen te organiseren werd in 2013 vanwege een schietincident enkele maanden ingetrokken. Dit had direct invloed op de inkomsten van Het Scheepvaartmuseum. Daarnaast constateert de raad dat de keuzes voor bepaalde commerciële activiteiten ten koste zijn gegaan van de museale taak, bijvoorbeeld door openingstijden voor museumbezoek in te perken ten behoeve van commerciële activiteiten. Het museum dient hiervoor te waken en een goed evenwicht te behouden tussen commercie en inhoud.

In het plan wordt gesteld dat HSME in de nieuwe periode voor het eerst zal bijdragen aan de

activiteiten van het museum. De raad krijgt echter geen inzicht in de financiële situatie van HSME en kan niet beoordelen in hoeverre dit realistisch is. Het jaarverslag van 2014 spreekt van een lening die het museum heeft verstrekt aan HSME. Er lijkt sprake van diverse geldstromen tussen de twee partijen. De raad verwacht volledige openheid op dit punt.

Het personeelsbeleid wordt in het plan helder beschreven, maar de raad mist een reflectie op de ontwikkelingen van de afgelopen jaren in de interne organisatie, zoals de teruggedraaide ontslagronde en de wijzigingen in de directie.

De Governance Code Cultuur wordt onderschreven, maar wordt niet verder uitgewerkt.

Slot Loevestein

€ 0
geadviseerd subsidiebedrag

€ 82.645
gereserveerd subsidiebedrag

€ 400.000
gevraagd subsidiebedrag

De aanvraag is gebaseerd op artikel 3.26 van de Subsidieregeling culturele basisinfrastructuur 2017 – 2020.

Stichting Museum Slot Loevestein (hierna: Slot Loevestein) is een kasteelmuseum waar 650 jaar geschiedenis kan worden beleefd. Het museum profileert zich met het gedachtegoed van Hugo de Groot – waarin tolerantie centraal staat – en wil scholen en het brede publiek doordringen van het belang hiervan. Slot Loevestein wil de bezoeker door een verrassende programmering vanuit de collectie een historische sensatie bieden die aanzet tot nadenken.

Subsidieadvies

De Raad voor Cultuur adviseert Stichting Museum Slot Loevestein geen subsidiebedrag toe te kennen, tenzij de stichting een nieuw activiteitenplan indient dat voldoet aan de volgende voorwaarden.

- **De aanvrager werkt de activiteiten voor de komende vier jaar concreet uit en verbindt er kwantitatieve en kwalitatieve doelstellingen aan.**
- **In het aangepaste plan wordt ook het educatieve programma concreet uitgewerkt.**
- **De instelling stelt een aangepaste en sluitende begroting op, in lijn met het nieuwe activiteitenplan.**

De raad doet daarbij de suggestie dat Slot Loevestein zijn profiel aanscherpt.

De raad vindt dat Slot Loevestein met zijn profiel kiest voor relevante thema's. Hij mist echter de verbinding tussen het museum als podium voor tolerantie en andersdenkenden en de kernactiviteit van Slot Loevestein: een kasteelmuseum met ridders, gevangenen en soldaten, waar bezoekers de geschiedenis kunnen beleven.

De raad constateert dat Slot Loevestein in zijn aanvraag de relevante onderwerpen in algemene zin beschrijft, maar deze onvoldoende concreet uitwerkt en kwalitatief en kwantitatief onvoldoende onderbouwt. Hoewel de raad waardering heeft voor de gedegen manier waarop Slot Loevestein educatie centraal stelt, mist hij in het plan ook wat dit betreft doelstellingen, onderbouwing en uitwerking.

Wat ondernemerschap betreft is de raad positief. Slot Loevestein trekt veel bezoekers en heeft de afgelopen jaren, ondanks een sterke terugval in subsidie-inkomsten, een stabiele financiële koers gevaren.

Beoordeling

Kwaliteit

De raad vindt Slot Loevestein een kasteel van nationaal belang, gelegen op een bijzondere plek met een rijke geschiedenis. De kracht en waarde van Slot Loevestein zijn volgens de raad met name gelegen in de plek zelf en, zoals het museum het zelf verwoordt: 'een leuk dagje uit voor iedereen, waar je ook veel van opsteekt'. Deze laagdrempelige insteek past volgens de raad uitstekend bij Slot Loevestein, waar 650 jaar geschiedenis tot leven komt met ridders, gevangenen en soldaten.

Het museum wil een authentiek kasteelmuseum zijn waar de ontstaansgeschiedenis van Nederland beleefd wordt; de komende periode wil het een podium bieden aan het gedachtegoed van Hugo de Groot. De raad vindt dit relevante thema's, maar mist hiertussen wel de onderlinge samenhang. Dit kan zijn weerslag hebben op de geplande vernieuwing van

de vaste presentatie. Hoewel de raad die vernieuwing verstandig vindt, is hij van mening dat aan de basis daarvan een scherp profiel moet liggen.

De raad constateert bovendien dat de nieuwe expositie over het gedachtegoed van Hugo de Groot pas in 2021 zal opengaan (400 jaar na de ontsnapping in de boekenkist), waardoor deze buiten het bereik van deze aanvraag valt.

De raad is bezorgd over de inhoudelijke invulling van de museale taak van het Slot Loevestein. De zichtbaarheid van de commerciële activiteiten kan ten koste gaan van de museale functie. De raad pleit voor een evenwichtige balans.

Educatie en participatie
Slot Loevestein beschouwt zijn totale publieksprogramma als educatie, waarbij alle aandacht gaat naar 'de plek' en zijn geschiedenis. De raad heeft waardering voor de manier waarop het museum educatie centraal stelt, zijn educatieactiviteiten laat aansluiten bij het schoolprogramma en investeert in de professionaliteit van museumdocenten. Het museum ambieert een toename van schoolbezoek van circa 4.000 leerlingen in 2015 naar 6.600 in 2020. In de aanvraag wordt echter niet uitgewerkt op welke wijze het museum dit wil bewerkstelligen.

De komende periode wil het museum nog meer het accent leggen op authenticiteit en historische sensatie en op het leren door zelf te beleven en te ontdekken. Participatie lijkt door het museum vooral te worden ingevuld als 'meedoen'.

Maatschappelijke waarde

Publieksbereik
De bezoekersaantallen van zowel de vesting (gratis) als het museum (betaald) laten de afgelopen jaren een stijgende lijn zien en zijn in de ogen van de raad goed. In 2013 ontving Slot Loevestein bijna 60.000 bezoekers. In 2015 was het aantal betalende bezoekers gestegen naar ruim 65.000, op een totaal van 115.000 voor de vesting. Het museum is van oktober tot en met april alleen in weekeinden geopend.

Slot Loevestein richt zijn publieksbeleid met name op kinderen met ouders en grootouders, en op bezoek in schoolverband. Gezinnen met kinderen onder de 15 jaar vormen met 52 procent een flink aandeel van de bezoekers.

Naast een stijging van het schoolgebonden bezoek wil Slot Loevestein een toename bewerkstelligen van bezoekers met een specifieke interesse in cultuur en van nieuwe Nederlanders. De bezoekersaantallen van toeristen en zakelijke bezoekers wil het museum handhaven. De raad vindt dit een goed streven, maar het museum geeft niet aan op welke wijze het dit denkt te realiseren.

Ondernemerschap
De afgelopen vier jaar heeft Slot Loevestein van het Rijk alleen subsidie voor beheer en behoud gekregen. Het museum heeft zich met succes op de zakelijke markt begeven en speelt goed in op de commerciële mogelijkheden die de locatie biedt. Hierdoor zijn de inkomsten relatief hoog en heeft Slot Loevestein een hoog eigen inkomstenpercentage.

De raad stelt vast dat Slot Loevestein financieel stabiel is en niet afhankelijk is van een enkele grote batenpost. Het museum heeft een succesvol marketingbeleid en een relatief solide verdienmodel en genereert zijn inkomsten voornamelijk uit kaartverkoop en de verhuur van het slot als locatie voor feesten en vergaderingen.

De raad is positief over de beschrijving van het werkgeverschap en het vrijwilligersbeleid van Slot Loevestein. Naast 9,3 fte aan personeel – het merendeel in vaste dienst – zijn er tachtig vrijwilligers aan het museum verbonden. Daarnaast is er een aantal mensen werkzaam in het kader van een leer- en werktraject. Volgens het plan zal de omvang van het personeelsbestand

fors stijgen: naar 21 fte. De personeelslasten houden daarmee echter geen gelijke tred. De raad constateert dat deze cijfers niet op elkaar aansluiten.

Slot Loevestein past de Governance Code Cultuur toe, maar licht in de aanvraag niet toe op welke manier het daaraan vorm geeft.

Teylers Museum

€ 1.326.300
geadviseerd subsidiebedrag

€ 1.326.300
gevraagd subsidiebedrag

De aanvraag is gebaseerd op artikel 3.26 van de Subsidieregeling culturele basisinfrastructuur 2017 – 2020.

De Stichting tot Beheer en Instandhouding van Teylers Museum (hierna: Teylers Museum) noemt zich het eerste en oudste museum van Nederland en is vanaf 1784 onafgebroken opengesteld geweest voor het publiek. De missie van het Teylers Museum is de hedendaagse belangstelling voor kunst en kennis te activeren vanuit zijn unieke erfenis uit de Verlichting. Deze erfenis omvat naast een authentiek en monumentaal gebouw, een rijke geschiedenis en uitzonderlijke collecties, ook een manier van denken die zich kenmerkt door een drang naar vernieuwing en ontdekking en het delen van kennis om de wereld te verbeteren. Het museum beheert en ontsluit historische kunst- en wetenschappelijke collecties die in hun oorspronkelijke samenhang te zien zijn.

Subsidieadvies

De Raad voor Cultuur adviseert de Stichting tot Beheer en Instandhouding van Teylers Museum een subsidiebedrag toe te kennen van € 1.326.300. Dit bedrag is conform de indeling in categorie 1.

De raad vindt het activiteitenplan van het Teylers Museum zeer overtuigend, inhoudelijk van hoge kwaliteit, goed uitgewerkt en onderscheidend. Het Teylers Museum profileert zich als authentieke tijdcapsule, waar het delen van kunst en kennis tussen 1780 en nu ervaren kan worden. Het museum bezit een waardevol ensemble van gebouw en collecties en weet de meerwaarde daarvan optimaal te benutten. Het laat zijn profiel op alle terreinen consequent terugkomen in het plan en toont op overtuigende wijze de urgentie van zijn bestaan aan. De raad heeft vertrouwen in de koers van het Teylers Museum voor de komende jaren. Hij vindt de educatie sterk en prijst de samenwerkingsverbanden op verschillende beleidsterreinen. Het ondernemerschap vindt de raad voldoende en stabiel.

Beoordeling

Kwaliteit

De raad vindt het Teylers Museum een unieke tijdcapsule, waar een beeld kan worden verkregen van de 18e- en 19e-eeuwse manier van verzamelen van kunst en kennis in Nederland (en daarbuiten). De collecties vormen samen met het monumentale gebouw een bijzondere erfenis uit de Verlichting.

Terwijl het ensemble van gebouw en collecties bij de vorige aanvraag nog volop inzet was van een Werelderfgoedstatus, zet het Teylers Museum het ensemble nu op een andere manier in en verbindt het dit aan een herziening van de huidige inrichting. De raad heeft waardering voor de wijze waarop het Teylers Museum de opgave om het verleden, het heden en de toekomst te verbinden tegemoet treedt; het laat ontwikkelingen in de samenleving daar onderdeel van zijn.

De raad is enthousiast over het project ‘Het Grote Verhaal van Teyler’, waarbij het museum zijn inrichting van een nieuwe interpretatie voorziet die het profiel van het museum aanscherpt en versterkt. Dit wordt mede verstevigd door de inhoudelijke samenwerkingsverbanden die het Teylers Museum heeft met een keur aan binnen- en buitenlandse (museum)partners, zoals Naturalis in Leiden, het Städelmuseum in Frankfurt, de Wellcome Collection in Londen, het Natuurmuseum in Aarhus of de Botanical Gardens in Sydney. De raad vindt de manier waarop het Teylers Museum zichzelf met nieuwe ogen beziet voorbeeldstellend en van een bijzondere toegevoegde waarde voor het gehele museale bestel.

De raad vindt het plan voor de *artist in residence* of *scientist in residence* in het Fundatiehuis een interessant en sterk gegeven, met name als immateriële toevoeging aan het ensemble. In het Fundatiehuis, sinds 1778 het hoofdkwartier van Teylers Stichting, wordt dan – net als vroeger – weer gewerkt. De raad zou graag zien dat de artistieke en wetenschappelijke resultaten van de *residencies* verbonden worden met het collectiebeleid van het museum, zodat duidelijk wordt hoe die worden verwerkt, vastgelegd en gepresenteerd.

De raad waardeert de samenwerkingsverbanden op verschillende beleidsterreinen en vindt dat ze passen bij het profiel van het Teylers Museum. Op het gebied van presentaties heeft het museum een convenant gesloten met NEMO en Museum Boerhaave, dat leidde tot drie projecten ('Lichtspoor', 'Ovale zaal' in NEMO en 'Wunderkammer') en dat een opmaat vormt voor verdere samenwerking. Op wetenschapsgebied werkt het museum samen met de Universiteit Leiden, waar het twee bijzondere leerstoelen heeft, en met de Universiteit van Amsterdam. Ook staan twee congressen gepland in samenwerking met het Huygens ING Instituut en de Universiteit Utrecht.

Educatie en participatie
Het Teylers Museum zet in op jonge bezoekers in schoolverband en heeft hiervoor een uitgebreid programma-aanbod. De uitingen vindt de raad enigszins traditioneel, maar museologisch sterk en gedegen. De participatie bij tentoonstellingen en straks in het Lorentz Lab, waarbij deelnemers niet alleen meedoen maar ook zelf creëren, is actief en ambitieus.

Het museum heeft educatief materiaal voor zowel het basis- als het voortgezet onderwijs, waarbij het museum extra aandacht heeft voor vmbo-scholieren natuurkunde. De raad merkt op dat de nadruk met name op techniekeducatie ligt en minder op erfgoededucatie. De raad begrijpt deze keuze, maar pleit – met zo'n bijzonder gebouw en zo'n bijzondere collectie – voor een sterkere erfgoedcomponent in het educatie-aanbod van het museum.

Het museum streeft naar een bescheiden toename in de onderwijsbezoeken van 10.500 in 2017 naar 13.200 in 2020. Naar de mening van de raad kan het museum hier ambitieuzer in zijn, gezien de behaalde resultaten in de afgelopen jaren.

Maatschappelijke waarde

Publieksbereik
De raad onderschrijft het standpunt van het Teylers Museum dat, geheel in lijn met het verlichtingsideaal, iedereen toegang moet hebben tot kennis en kunde. Het museum heeft een goed doordachte doelgroepenanalyse gemaakt en streeft ernaar voor elke leeftijd een passend aanbod te hebben. Het focust zijn activiteiten op kinderen en jongeren, ervaren museumbezoekers en buitenlandse toeristen uit Amsterdam. Bijzondere doelgroepen waarvoor het museum een kwalitatief goed programma wil maken, zijn vluchtelingen (samen met Vluchtelingenwerk Nederland als onderdeel van het inburgeringsprogramma), slechtzienden, slechthorenden en alleenstaande ouderen.

Het Teylers Museum heeft stabiele bezoekersaantallen, die de laatste jaren stegen van bijna 117.000 in 2013 naar circa 136.000 in 2015. Het museum voorziet dat na het overgangsjaar 2017, waarin het museum op 115.000 bezoekers inzet, het bezoekersaantal verder zal stijgen als gevolg van 'Het Grote Verhaal van Teyler', het Lorentz Lab, de geplande Leonardo-tentoonstelling en de opening van het Fundatiehuis in 2020. De raad vindt de verwachte stijging met deze programmering realistisch.

De wijze waarop het Teylers Museum nieuwe media inzet overtuigt de raad. Het museum heeft een nieuwe website met hoge bezoekcijfers en is succesvol op Twitter met meer dan 40.000 volgers.

Ondernemerschap
Het Teylers Museum toont in voldoende mate zijn financiële stabiliteit en continuïteit aan. Het museum heeft een financieringsmix waarbij het eigen inkomstenpercentage de afgelopen

jaren boven de 100 procent lag. Voor de komende periode wordt een percentage rond de 95 procent verwacht in verband met investeringen in presentatie en gebouwen.

De personeelslasten van het Teylers Museum vormen veruit de grootste kostenpost en de huisvestingskosten zullen de komende periode, als gevolg van achterstallig onderhoud, fors toenemen. De structurele rijkssubsidie zal bij toekenning van het aangevraagde bedrag de grootste batenpost vormen, maar het museum heeft in het verleden bewezen voldoende bijdragen uit private middelen en sponsoring te kunnen verwerven. De raad vertrouwt erop dat het museum zijn plannen zonder grote financiële risico's kan uitvoeren, temeer omdat het aangeeft grote en risicovolle projecten pas te starten als de financiering rond is.

Het Teylers Museum geeft op hoofdlijnen een beschrijving van de wijze waarop het zijn werkgeverschap invult. Het museum hanteert de Governance Code Cultuur. Het museum vermeldt in zijn plan op beknopte wijze de competenties van de raad van toezicht en bewaakt een rooster van aan- en aftreden. Periodiek vindt een zelfevaluatie plaats.

Van Gogh Museum

€ 1.374.314
geadviseerd subsidiebedrag

€ 1.374.314
gevraagd subsidiebedrag

De aanvraag is gebaseerd op artikel 3.26 van de Subsidieregeling culturele basisinfrastructuur 2017 – 2020.

Stichting Van Gogh Museum (hierna: Van Gogh Museum) maakt het leven en het werk van Vincent van Gogh en de kunst van zijn tijd toegankelijk voor zo veel mogelijk mensen. Het museum heeft de grootste Van Gogh-collectie ter wereld, waaronder schilderijen, tekeningen en brieven. Daarnaast bestaat de collectie van het museum uit laat-19e-eeuwse prentkunst en werken uit de periode 1840 – 1920 van tijdgenoten en navolgers van Van Gogh. De Mesdag Collectie in Den Haag vormt een integraal onderdeel van het Van Gogh Museum.

Subsidieadvies

De Raad voor Cultuur adviseert Stichting Van Gogh Museum een subsidiebedrag toe te kennen van € 1.374.314. Dit bedrag is conform de indeling in categorie 2.

De raad is positief over het Van Gogh Museum. Het activiteitenplan is professioneel en helder geformuleerd, en het tentoonstellingsprogramma is van hoog niveau. De verbouwing van het entreegebouw, de nieuwe vaste presentatie en het nieuwe restauratieatelier zijn in de ogen van de raad zeer geslaagde veranderingen. Het museum is een autoriteit op het gebied van Vincent van Gogh en het heeft zich ontwikkeld tot een sterk merk. De raad vindt wel dat het Van Gogh Museum in het plan meer aandacht had moeten besteden aan De Mesdag Collectie. Het Van Gogh Museum heeft een groot en gevarieerd educatief aanbod. De raad waardeert het voornemen om meer Nederlandse bezoekers te trekken. Ronduit lovend is de raad over het ondernemerschap van het Van Gogh Museum.

Beoordeling

Kwaliteit

Het Van Gogh Museum heeft zich de afgelopen jaren vernieuwd. Het entreegebouw is verbouwd, de vaste presentatie heeft een transformatie ondergaan en er is een nieuw restauratieatelier gerealiseerd. De projecten zijn binnen het budget en de geplande termijn afgerond. De vernieuwingen zijn in de ogen van de raad zeer geslaagd. De raad vindt het Van Gogh Museum een schoolvoorbeeld van hoe goed inhoudelijk museaal beleid gecombineerd kan worden met een succesvolle ondernemende opstelling. Het museum weet commercieel slim te opereren, waardoor de eigen inkomsten hoog oplopen. Het artistieke perspectief blijft te allen tijde leidend.

Volgens de raad heeft het Van Gogh Museum zich ontwikkeld tot een sterk merk; het museum is een autoriteit op het gebied van Vincent van Gogh. Het Van Gogh Museum werkt internationaal veel samen en zet Nederland hierdoor voorbeeldig op de culturele kaart. Maar ook nationaal is het museum actief in samenwerking. Rond de 125e sterfdag van Van Gogh werkte het Van Gogh Museum samen met het Kröller-Müller Museum, het Noordbrabants Museum, toeristische partijen en erfgoedlocaties. Het Van Gogh Museum wil deze samenwerkingsverbanden uitbreiden met meer Nederlandse, Belgische en Franse erfgoedlocaties. De raad juicht deze samenwerkingen, waarin het Van Gogh Museum het voortouw neemt, toe.

Het activiteitenplan van het Van Gogh Museum is professioneel, helder geformuleerd en getuigt van realiteitszin. De raad is onder de indruk van de programmering. Hij is van mening dat het museum blijft verrassen met de presentatie van zijn collectie. Het tentoonstellingsprogramma is jaarlijks opgebouwd uit twee grote tentoonstellingen, een bescheidener zomerpresentatie in de tentoonstellingsvleugel en twee kleinere

tentoonstellingen in het prentenkabinet. In de vaste opstelling ligt de focus op de kunst van Van Gogh en zijn tijdgenoten. Eén kabinet is blijvend gewijd aan een werk van een moderne of hedendaagse kunstenaar. Dit moedigt de raad aan, omdat Van Gogh tot op de dag van vandaag inspireert. In De Mesdag Collectie worden twee tentoonstellingen per jaar getoond.

De raad beschouwt de zorg voor De Mesdag Collectie als een belangrijke taak van het Van Gogh Museum. De Mesdag Collectie vormt een integraal onderdeel van het Van Gogh Museum. De collectie bevat werken van de Franse school van Barbizon en de Haagse school van de negentiende eeuw. De raad betreurt het dat de aandacht voor De Mesdag Collectie in het plan beperkt is.

Educatie en participatie
De verantwoordelijkheid die het museum voelt en uitdraagt op het gebied van educatie, vindt de raad van grote waarde voor de sector. Het educatieve aanbod is talrijk en het is samengesteld in samenspraak met het onderwijs. De afdeling educatie is solide en heeft een centrale positie in de organisatie. Het educatief bereik is groot, met name in het voortgezet onderwijs. Het totale aantal deelnames aan schoolgebonden activiteiten, waaronder leerlingen uit het primair en voortgezet onderwijs en studenten mbo/h.o., steeg van ruim 36.000 deelnemers in 2013 naar circa 44.000 in 2014 en zo'n 57.500 in 2015.

Voor de komende periode wil het Van Gogh Museum via educatie de participatie vergroten en meer maatschappelijke waarde creëren. De raad vindt dit een mooi uitgangspunt.

Maatschappelijke waarde

Publieksbereik
De bezoekersaantallen van het Van Gogh Museum zijn gestegen van gemiddeld ruim 1,5 miljoen in 2013 en 2014 naar ruim 1,9 miljoen in 2015. Tijdens de verbouwing van het entreegebouw heeft het museum een tijdelijke tentoonstelling georganiseerd in de Hermitage. Het bezoek op die locatie viel enigszins tegen. Van de bezoekers is 85 procent afkomstig uit het buitenland, een aanzienlijk percentage.

De komende periode ligt de focus meer op het nationale publiek, in het bijzonder op de jeugd, jongvolwassenen, ouderen en mindervaliden. Dit moedigt de raad ten zeerste aan. In het algemeen richt het Van Gogh Museum zich op bezoekers die al geïnteresseerd zijn in Van Gogh en op mensen bij wie het de nieuwsgierigheid wil opwekken. Dit vindt de raad een duidelijke en werkbare doelstelling. De raad mist in het plan wel een visie op het bereiken van een cultureel divers publiek.

Ondernemerschap
Het Van Gogh Museum is een financieel gezonde instelling. Het museum heeft zich de afgelopen tijd georiënteerd op het verbreden van zijn inkomstenbronnen. Het is een pilot gestart met een consultancytak, vooral gericht op het verwerven van inkomsten uit het buitenland. Ook is er een joint venture opgezet: de Van Gogh Experience. De raad is voorstander van het experimenteren in ondernemerschap en het zoeken van nieuwe wegen om inkomstenbronnen aan te boren. Door de grote nadruk die het museum in het algemeen legt op de inhoud van zijn taak, heeft de raad vertrouwen in deze ontwikkelingen.

De raad is onder de indruk van het ondernemersplan en het marketingbeleid, gericht op het vergroten van eigen inkomsten uit verschillende bronnen. Dankzij zijn inspanningen heeft het museum het eigen inkomstenpercentage zien stijgen van 405 procent in 2013 naar 577 procent in 2015.

De Governance Code Cultuur wordt onderschreven, maar in het plan beknopt toegelicht.

Vincent van GoghHuis

€ 0
geadviseerd subsidiebedrag

€ 200.000
gevraagd subsidiebedrag

De aanvraag is gebaseerd op artikel 3.26 van de Subsidieregeling culturele basisinfrastructuur 2017 – 2020.

Stichting Van Gogh & Zundert (hierna: Van GoghHuis) wil de getuigenissen en het erfgoed van Vincent van Gogh in zijn geboorteplaats Zundert borgen en behouden voor de toekomst. Daarnaast wil het museum inspiratie bieden aan volgende generaties. Het Van GoghHuis ziet zichzelf niet als een klassiek museum, maar als een actieve belevingswereld. Het museum beoogt naast het Van Gogh Museum en het Kröller-Müller Museum de derde plek te worden waar leven en werk van Van Gogh gezien en beleefd kunnen worden.

Subsidieadvies

De Raad voor Cultuur adviseert Stichting Van Gogh & Zundert geen subsidie toe te kennen.

De ambities van het Van GoghHuis vormen een interessante aanvulling op het bestaande toeristische aanbod dat te vinden is over Van Gogh. Het Van GoghHuis richt zich in het bijzonder op de Brabantse biografie van Van Gogh. De focus ligt daarbij echter te weinig op het tonen van een authentieke collectie, waardoor de museale waarde naar de mening van de raad beperkt is. Het educatieve aanbod en de plannen voor publieksbereik van het museum zijn nog onvoldoende uitgewerkt. De raad is wel enthousiast over het artist-in-residenceprogramma. De raad maakt zich zorgen om de financiële huishouding van het Van GoghHuis.

Beoordeling

Kwaliteit

Het Van GoghHuis bestaat uit twee gebouwen: een pastorie en een patriciërshuis. De pastorie is ruim honderd jaar geleden gebouwd op de plek van het geboortehuis van Vincent van Gogh. Een bijbehorende tuin is teruggebracht in de staat ten tijde van de jeugd van Van Gogh: het is weer een victoriaanse siertuin. Het Van GoghHuis is nog in ontwikkeling. Er wordt nog een grote expositiehal gebouwd in de tuin van het museum, die geschikt is voor exposities van internationaal gerenommeerde kunstenaars. Het Van GoghHuis heeft geen authentieke kunstwerken van Van Gogh in zijn bezit en er is een beperkte roerende collectie die verband houdt met de kunstenaar. De collectie bevat onder andere dagboekaantekeningen van Van Goghs moeder, documenten, boeken, lithografieën en foto's.

Het Van GoghHuis profileert zich als de plek waar getuigenissen van Van Gogh en van zijn geboortedorp tot leven komen. Het museum is onderdeel van het Van GoghKwartier, een gebied rond de Markt en het Van Gogh Plein in Zundert. Ook biedt het museum als kunstcentrum een platform voor eigentijdse kunstenaars die zijn beïnvloed door het leven en werk van Van Gogh. Daarbij is in de Van GoghGalerie een gastenverblijf gevestigd waar hedendaagse kunstenaars 'in de voetsporen van Van Gogh' kunnen treden. De raad vindt dat het Van GoghHuis het verleden met dit artist-in-residenceproject op een goede manier tot leven laat komen in het nu.

Het Van GoghHuis noemt een aantal samenwerkingspartners die bijdragen aan de zichtbaarheid van het museum, zoals Van Gogh Brabant, Rabobank De Zuidelijke Baronie en Franse partners. De samenwerking met het Kröller-Müller Museum en het Van Gogh Museum, volgens de raad logische partners, wordt slechts zijdelings benoemd. Juist op dit vlak verwacht de raad meer visie en uitwerking.

Het activiteitenplan van het Van GoghHuis is ambitieus, maar richt zich in het bijzonder op de Brabantse biografie van Van Gogh. Inhoudelijk is het museum daardoor nadrukkelijk gericht op de regio. Dit past goed binnen het bestaande toeristische aanbod rondom Van Gogh, maar het museum opereert als zodanig niet op landelijk niveau. Bovendien ligt de focus op het faciliteren van een totaalervaring, en niet op museale taken zoals het tonen van een authentieke collectie. Het museum is niet in het bezit van originele werken van Van Gogh. Het is gevestigd op de geboortegrond van de schilder, maar niet in zijn geboortehuis. De raad vindt het Van GoghHuis zeer geschikt als een 'experience', maar vindt het museale aspect in het plan onvoldoende tot uitdrukking komen.

Educatie en participatie
Voor het educatieprogramma heeft het Van GoghHuis een ckv-docent aan zich verbonden. Voor de permanente expositie zijn er een kinder-audiotour en een speurtocht gemaakt. Bij iedere wisselexpositie wordt op maat een educatief programma aangeboden. Bij de samenstelling hiervan wordt samengewerkt binnen Van Gogh Brabant, een samenwerkingsverband dat onder meer tot doel heeft de Brabantse biografie van Van Gogh zichtbaar te maken. Het aanbod voor het basisonderwijs is opgenomen in het regionale programma 'Koepel'. Het educatieve aanbod bevat goede initiatieven, maar deze zijn nog onvoldoende inhoudelijk uitgewerkt.

De raad is enthousiast over 'Vincents Web', een reizende tentoonstelling met een educatief programma. De tentoonstelling is het resultaat van het artist-in-residenceproject. 'Vincents Web' trekt sinds 2013 door de provincie Noord-Brabant.

Maatschappelijke waarde

Publieksbereik
In 2013 en 2014 ontving het Van GoghHuis gemiddeld bijna 10.000 bezoekers op de hoofdlocatie. Volgens het museum is het Van GoghHuis een 'bedevaartsoord' voor Van Gogh-liefhebbers uit landen als Japan, China, Brazilië en Amerika. Het precieze aandeel buitenlandse bezoekers wordt niet gekwantificeerd. Na de opening van de expositiehal worden 50.000 bezoekers verwacht. De raad waardeert deze ambitieuze doelstelling, maar mist in het plan een realistische onderbouwing van de toename.

Het Van GoghHuis richt zich enerzijds op een breed publiek van kunst- en cultuurgeïnteresseerden, anderzijds op een publiek dat een specifieke interesse heeft in Van Gogh. Van Gogh Brabant zorgt voor de overkoepelende publiciteit en marketing; voor het benaderen van landelijke en internationale touroperators is een medewerker in dienst. Ook hier is de raad van mening dat het Van GoghHuis zijn plannen nog onvoldoende heeft uitgewerkt. De doelgroepen zijn beperkt gespecificeerd en het wordt niet duidelijk op welke wijze het museum de verschillende doelgroepen wil bereiken.

Ondernemerschap
Hoewel de raad onder de indruk is van de bevlogenheid waarmee het Van GoghHuis zijn ambities met een kleine bezetting vormgeeft, maakt hij zich zorgen om de financiële situatie van het museum. Het eigen vermogen is negatief en de liquiditeit is laag. Dit is een groot risico. Het is noodzakelijk nieuwe geldstromen aan te boren om de ambities werkelijkheid te laten worden en de organisatie te verstevigen.

Met honderd vrijwilligers en twee vaste medewerkers wordt de organisatie overwegend door vrijwilligers gedragen. De raad vraagt zich af of de dagelijkse werkzaamheden van het museum daardoor niet te zeer afhankelijk zijn van vrijwillige inzet. Het Van GoghHuis gaat niet in op het personeelsbeleid en ook de wijze waarop het omgaat met de Governance Code Cultuur komt niet ter sprake.

Zuiderzeemuseum

€ 3.431.543
geadviseerd subsidiebedrag

€ 3.606.587
gevraagd subsidiebedrag

De aanvraag is gebaseerd op artikel 3.26 van de Subsidieregeling culturele basisinfrastructuur 2017 – 2020.

Stichting het Zuiderzeemuseum (hierna: het Zuiderzeemuseum) richt zich op de geschiedenis, de actualiteit en de toekomst van de voormalige Zuiderzee. Gemeenschappen, ambachten en water staan centraal in een totaalconcept van panden, schepen, beplanting, dieren, interieurs en *living history*. Het museum verbindt de historische collectie met hedendaagse vormgeving. Dit doet het museum onder andere door samen te werken met academies als ArtEZ en Design Academy Eindhoven, zodat creatieve talenten een podium krijgen. Het Zuiderzeemuseum geeft een impressie van het dagelijkse leven rond de Zuiderzee tussen 1880 en 1930. Het openluchtmuseum verbindt de historische collectie met hedendaagse vormgeving.

Subsidieadvies

De Raad voor Cultuur adviseert Stichting het Zuiderzeemuseum een subsidiebedrag toe te kennen van € 3.431.543. Dit bedrag is conform de indeling in categorie 2.

Het Zuiderzeemuseum voert een consistent en helder beleid, waarbij de link tussen heden en verleden een van de uitgangspunten is. De rol die het museum op zich neemt ten aanzien van omliggende erfgoedgemeenschappen vindt de raad van groot belang. Ook op het gebied van educatie neemt het museum zijn verantwoordelijkheid en zoekt het naar nieuwe wegen om publiek te bereiken. De reizende leeromgeving, waar het museum de komende periode mee wil experimenteren, vindt de raad een interessante werkwijze en hij kijkt uit naar de resultaten daarvan. Het museum kan nog stappen zetten in de publieksvoorzieningen van het museum, zoals de routing en bij het binnenmuseum de horecavoorzieningen. De financiële positie is solide en er is voldoende aandacht voor het personeelsbeleid. De governance en de strategie bij tegenvallende inkomsten zijn echter onvoldoende uitgewerkt.

Beoordeling

Kwaliteit

De raad is positief over de activiteiten van het Zuiderzeemuseum in de afgelopen periode. Het onderhoud van de gebouwen is voortvarend aangepakt en in 2015 is het project ‘Waterwerken’ geopend. Het museum opereert vanuit een heldere positie en verbindt op consistente wijze historie aan het heden en redeneert vanuit de ambachten.

De komende periode wil het Zuiderzeemuseum zijn succesvolle strategie voortzetten. Het museum zet in op duurzame actualiteit van het erfgoed door de link met ambacht en design verder te versterken. De raad vindt dit een goede aanpak. De programmering aan de hand van het zelfontwikkelde presentatieconcept ‘W.A.T.E.R.’ wordt voortgezet. Elk jaar wordt de collectie gepresenteerd aan de hand van een thema, waardoor de invalshoeken jaarlijks wisselen. De raad vindt dit een goede en vernieuwende aanpak van programmeren.

De komende periode wil het museum weer een groot aantal activiteiten organiseren. De activiteiten zijn goed uitgewerkt en de raad vindt de ambitie, zeker gezien de eerdere prestaties, realistisch.

De raad is lovend over de rol die het museum neemt ten aanzien van de omliggende erfgoedgemeenschappen. Het museum gaat samenwerkingen aan met erfgoedinstellingen in de Zuiderzeeregio en heeft hiervoor een conservator Samenleven aangesteld. Hieruit maakt de raad op dat het museum deze samenwerking duurzaam wil maken en het netwerk actief

wil ondersteunen. De raad prijst het museum met zijn serieuze aanpak.

Naast deze samenwerking is het museum ook actief buiten de erfgoedsector. In het plan benoemt het museum diverse samenwerkingspartners, zoals Vluchtelingenwerk, omroep NTR en de waterschappen. Daarnaast werkt het museum samen met partners uit de designsector en de sector immaterieel erfgoed. Dit sluit goed aan bij de missie en visie van het museum. De aandacht die het museum specifiek geeft aan het immaterieel erfgoed en het behoud van ambachten vindt de raad positief. Het museum werkt hiervoor samen met het Nederlands Centrum voor Volkscultuur en Immaterieel Erfgoed en de Crafts Council.

Educatie en participatie
De raad is enthousiast over het educatieve aanbod van het Zuiderzeemuseum. Het zijn actieve programma's die goed aansluiten bij diverse doelgroepen. Ruim 30.000 kinderen bezochten het museum in 2014 en 2015 in schoolverband, wat een hoog aantal is.

Het museum heeft de afgelopen jaren programma's ontwikkeld voor leerlingen van het vmbo, een nog onderbelichte doelgroep in het culturele veld. De raad complimenteert het museum hiermee. In de aanvraag wordt echter niets gemeld over deze specifieke doelgroep. De raad wil benadrukken dat het van belang is dat het museum het aanbod voor deze doelgroep continueert.

De komende periode wil het museum de afdelingen Presentatie en Educatie integreren, naar de mening van de raad een prima plan. Verder heeft het museum een pilot gedaan met educatie op locatie. De komende periode wil het museum in een spilfunctie met instellingen als NEMO, het hoogheemraadschap, Rijkswaterstaat, theatergroepen en scholen, leerlingen en bewoners bereiken door middel van een reizende leeromgeving, waarbij regio's met weinig cultureel aanbod prioriteit krijgen. De raad vindt dit een lovenswaardig streven en is benieuwd naar de resultaten.
De vrijwilligerspool voor educatie en het acquisitiebeleid richting scholen prijst de raad.

Maatschappelijke waarde

Publieksbereik
Het bereik van het Zuiderzeemuseum is relatief groot. In 2013 en 2014 ontving het museum ruim 258.000 en bijna 293.000 bezoekers voor het binnen- en buitenmuseum. In 2015 was het bereik circa 289.000. Het wordt de raad uit de plannen niet duidelijk hoe groot het bereik van het binnenmuseum is. De verwachte 276.000 bezoekers per jaar in de komende periode vindt de raad een ietwat voorzichtige inschatting. Het aandeel betaald bezoek ligt doorlopend hoog, rond de 94 procent.

De raad is positief over het doelgroepenbeleid en de aandacht voor diversiteit van het Zuiderzeemuseum. Het museum wil op structurele basis rondleidingen gaan aanbieden aan vluchtelingen. De contacten die het museum op dit gebied reeds met Vluchtelingenwerk heeft, maken de plannen geloofwaardig en relevant.

Op het gebied van publieksvoorzieningen van het binnenmuseum valt er naar de mening van de raad nog winst te behalen. Er zijn binnen weinig horecavoorzieningen, waardoor een bezoek in de winter minder aantrekkelijk wordt. Daarnaast kan het museum wat betreft de bezoekersinformatie en de routing naar het museum nog een slag maken.

Ondernemerschap
Het Zuiderzeemuseum heeft een financieel gezonde positie. Liquiditeit en solvabiliteit liggen beide hoog en de financieringsmix is stabiel. Ook voert het museum een gedegen personeelsbeleid. De naleving van de Governance Code Cultuur wordt in enkele zinnen in het plan aangeduid, maar de uitwerking ervan is summier. Daarnaast is de strategie bij tegenvallende inkomsten naar de mening van de raad nog onvoldoende uitgewerkt; er worden nauwelijks opties benoemd om op korte termijn de inkomsten te vergroten.

Musea
Ondersteunende instelling

RKD - Nederlands Instituut voor Kunstgeschiedenis

€ 1.490.000
geadviseerd subsidiebedrag

€ 1.493.554
gevraagd subsidiebedrag

De aanvraag is gebaseerd op artikel 3.27 van de Subsidieregeling culturele basisinfrastructuur 2017 – 2020.

De Stichting tot Exploitatie van het Rijksbureau voor Kunsthistorische Documentatie (hierna: RKD) beheert en ontsluit kennis en informatie over westerse kunst van de late middeleeuwen tot heden. Hierbij ligt de nadruk op beeldende kunsten van de Nederlanden in internationale context vanaf circa 1200. Het instituut is met zijn analoge en digitale collecties van beelddocumentatie, bibliotheek en archivalia een belangrijk kenniscentrum voor musea, wetenschap en publiek, zowel nationaal als internationaal. Het RKD geeft aan dat de komende subsidieperiode vooral in het teken staat van ontwikkelingen en ambities ten aanzien van (digitale) dienstverlening, publieksbereik en digitale duurzaamheid. Het RKD heeft het voornemen het publiek meer te betrekken en de blik meer naar buiten te richten.

Subsidieadvies

De Raad voor Cultuur adviseert Stichting tot Exploitatie van het Rijksbureau voor Kunsthistorische Documentatie een subsidiebedrag toe te kennen van € 1.490.000.

De raad vindt het RKD een belangrijk ondersteunend instituut op het terrein van wetenschappelijk museaal onderzoek. De raad is van mening dat het RKD goed functioneert. Om nationaal en internationaal het hoge niveau te behouden, moet het instituut de komende tijd prioriteit geven aan het volledig digitaal ontsluiten van de collectie. Het RKD doet er goed aan de zichtbaarheid te vergroten en explicieter aanwezig te zijn in het vakgebied en daarbuiten. De inzet op educatie is minimaal; het instituut kan hier inventiever in zijn. De raad mist in de aanvraag een reflectie op het niet tot stand komen van het Karel van Mander Instituut en een toelichting op de wijze waarop de opgedragen taken tussen het RKD en het Rijksmuseum zijn verdeeld.

Beoordeling

Kwaliteit

De raad is van mening dat het RKD een belangrijke rol vervult binnen alle geledingen van de kunstgeschiedenis, waaronder kunstmusea en universiteiten. Het RKD voert zijn taak op een degelijke, wat behoudende wijze uit. De raad vindt het jammer dat het instituut geen grotere bekendheid geniet buiten de *inner circle*. Hij vermoedt dat door de relatieve onbekendheid van het instituut een enorme hoeveelheid documentatie en informatie niet optimaal wordt benut. Het verheugt de raad daarom dat de instelling de blik meer naar buiten wil richten en zich wil ontwikkelen tot een ondernemend kennisinstituut.

De raad is positief over de ambities van de instelling op het digitale vlak. Om de rol van gerenommeerd kennisinstituut internationaal op hoog niveau vast te houden, is volledige digitale ontsluiting op korte termijn van essentieel belang. De raad is van mening dat het instituut hier prioriteit aan moet geven. De plannen voor de digitale ontsluiting, waaronder 'RKD-Boxes', zijn in de ogen van de raad veelbelovend. De raad hecht waarde aan constructieve samenwerking met relevante partners.

Het RKD participeert in veel onderzoek. De raad zou graag zien dat het instituut de specifieke wetenschappelijke output toegankelijker en zichtbaarder maakt voor een breed publiek. Volgens de raad moet deze output in diverse uitingen naar buiten komen, en zich niet beperken tot publicaties als 'Oud-Holland' en 'RKD Bulletin'. De raad vindt de publicatie 'See All This', waaraan het RKD als founding partner deelneemt, een goed voorbeeld om een bredere doelgroep aan te spreken.

Het RKD draagt uit dat samenwerking en kennisdeling inherent zijn aan al zijn activiteiten. De raad onderschrijft deze visie en is positief over de platformfunctie die het RKD ambieert.

In de vorige subsidieperiode hebben het RKD en het Rijksmuseum Amsterdam de opdracht gekregen het Karel van Mander Instituut op te richten, met als doel de nationale en internationale kunsthistorische wereld nog beter te kunnen bedienen. De raad betreurt het dat het RKD en het Rijksmuseum er niet in zijn geslaagd dit instituut op te richten. In het activiteitenplan mist de raad reflectie op deze beoogde samenwerking en een beschrijving van een alternatief plan. De raad vindt dat zowel het RKD als het Rijksmuseum moet aangeven waarop hun focus ten aanzien van de kunsthistorische documentatie nu gericht is en hoe de samenwerking wordt vormgegeven. De raad vindt dat te allen tijde voorkomen dient te worden dat op verschillende plaatsen hetzelfde werk wordt verricht.

Educatie en participatie
Het RKD geeft minimale invulling aan educatie voor het primair en voortgezet onderwijs. De collectie wordt voornamelijk geraadpleegd door studenten uit het wetenschappelijk onderwijs en door professionals, zowel fysiek als digitaal. De raad ziet niettemin kansen voor het RKD om scholieren uit met name het voortgezet onderwijs te bereiken en te bedienen op het vlak van cultuureducatie.

De raad vindt dat het instituut wel goede initiatieven neemt op het gebied van educatie voor studenten uit het hoger onderwijs, zoals zomercursussen voor recent afgestudeerde kunsthistorici en masterstudenten. Het instituut zou dit nog verder kunnen uitbouwen.

Maatschappelijke waarde

Publieksbereik
De raad vindt het RKD bij uitstek een instituut dat digitaal goed bereikbaar moet zijn. De volledige digitale ontsluiting die het instituut nastreeft, is hierbij een essentiële voorwaarde. De ambitie van het instituut om 1.500.000 digitale bezoeken op de website te ontvangen vindt de raad een mooi en ambitieus uitgangspunt. Het RKD zet ook in op het verhogen van het aantal fysieke bezoekers, van gemiddeld 5.000 bezoekers in 2015 naar 7.000 in 2020. De raad vindt dit een goed streven, maar vraagt zich af of dit aantal realistisch is, omdat de focus van het RKD vooral op digitaal bereik gericht is.

De raad vindt het positief dat het instituut beoordelings- en taxatiespreekuren heeft ingesteld. Kansen liggen er ook op het terrein van het organiseren en initiëren van symposia en lezingen.

Ondernemerschap
De financiële positie van het RKD is stabiel, maar is voornamelijk gebaseerd op structurele subsidie. Het instituut heeft geen opdracht eigen inkomsten te genereren; daarom verheugt het de raad dat het instituut het initiatief heeft genomen een verdienmodel te ontwikkelen en dat het ambieert 15 procent aan eigen inkomsten te genereren. De doorberekening van kosten aan private partijen zou verder kunnen worden uitgewerkt.

De omvang van het personeelsbestand van het RKD is met 60 fte in 2014 naar de mening van de raad groot. De raad onderschrijft dan ook het voornemen van het RKD om de structurele salarislasten de komende periode te verkleinen. Het wordt echter uit het plan niet duidelijk hoe het RKD dit wil aanpakken. Het RKD onderschrijft de Governance Code Cultuur, maar licht in zijn plan het besturingsmodel slechts beknopt toe.

Beeldende kunst

Beeldende kunst

Presentatie-instellingen

Inleiding Presentatie-instellingen

De presentatie-instellingen functioneren als belangrijk platform voor kunstenaars, niet alleen als podium, ook als opdrachtgever. Ze maken onderdeel uit van de keten die leidt van het kunstvakonderwijs en de postacademische instellingen naar de musea (in beperkte mate) en naar collecties en kunstvakbladen, al dan niet in het commerciële circuit. Samen met de tientallen kunstenaarsinitiatieven in ons land worden ze gezien als onmisbare schakel voor talentontwikkeling van (Nederlandse) kunstenaars en voor (onafhankelijke) curatoren. Hun relevantie in het mondiaal georiënteerde kunstenaarschap is groot. Zij dragen zorg voor een voortdurende innovatie van de kunstsector.

Presentatie-instellingen worden zowel door de minister van OCW (in het kader van de basisinfrastructuur) als door het Mondriaan Fonds gesubsidieerd. De hoogte van de Bijdrage Meerjarenprogramma's Presentatie-instellingen van dit fonds wordt per aanvraag vastgesteld; van de programmakosten wordt maximaal 40 procent vergoed. De komende periode kan subsidie ook worden toegekend voor maximaal vier jaar. Instellingen die zijn opgenomen in de BIS moeten voldoen aan andere formele voorwaarden en ontvangen een subsidie voor vier jaar. Hierdoor kunnen zij programma's lang voorbereiden en uitwerken met een snoer aan tentoonstellingen en publicaties. Het meerjarige perspectief draagt zo bij aan inhoudelijke verdieping en meerjarig engagement met thema's en werkt door in (internationale) partnerschappen, publieksbereik en financiële mogelijkheden. De raad is van mening dat beide vormen van subsidiëring elkaar aanvullen en bijdragen aan een divers landschap van zich vernieuwende presentatie-instellingen.

De regeling kent echter een aantal criteria en voorwaarden die een beperkende werking hebben, zoals de eis om in een internationale context te opereren. Die drempel is voor (kleine) Nederlandse presentatie-instellingen soms te hoog. Instellingen die daarentegen voortreffelijk functioneren in een internationale context kunnen in hun format of oriëntatie afwijken van andere voorwaarden, waardoor ze toch niet in aanmerking komen voor een plek in de BIS. Andere beperkingen die de raad signaleert zijn dat er maar één aanvraag per grote gemeente kan worden gehonoreerd, dat de instelling over een vaste presentatieruimte moet beschikken en dat een eigen inkomstennorm moet worden gehaald van gemiddeld 19,5 procent. Beeldende kunst is voorts erg nauw gedefinieerd, waardoor presentatie-instellingen die opereren op het terrein van vormgeving, architectuur en e-cultuur geen subsidie kunnen aanvragen. In de praktijk echter is vervlechting van werkgebieden eerder regel dan uitzondering. Die ontwikkeling vraagt om een flexibeler omgang met presentatie-instellingen in de BIS.

Ten aanzien van deze beperkingen is het zoals gezegd goed dat deze instellingen voor subsidie ook terechtkunnen bij het Mondriaan Fonds en bij het Stimuleringsfonds Creatieve Industrie. Wel adviseert de raad de minister nieuwe criteria te ontwikkelen voor (de beoordeling van) presentatie-instellingen waardoor ook binnen de BIS meer rekening wordt gehouden met de actuele dynamiek waarin kunst tot stand komt, vorm krijgt en publiek vindt.

Presentatie-instellingen in de BIS

'De presentatie van een vernieuwend of experimenteel aanbod van hedendaagse beeldende kunst in een internationale context'; zo wordt de kernactiviteit van presentatie-instellingen beschreven in de Subsidieregeling basisinfrastructuur 2017 – 2020. Er zijn zes plaatsen beschikbaar. In de 'Agenda Cultuur' schrijft de raad: 'Presentatie-instellingen zijn plaatsen waar beeldende kunst in zijn meer experimentele vorm en context wordt getoond. Zij zijn van

[1] 'Agenda Cultuur. 2017 – 2020 en verder', Raad voor Cultuur, pagina 109 (*pdf*), *2015*.

[2] 'dezaaknu.nl/onderzoek'

essentieel belang voor de diversiteit van het kunstenaanbod, de (inter)nationale uitstraling van hedendaagse beeldende kunst, de aanwas van nieuw talent, nieuwe vormen van publieksbereik en nieuwe tentoonstellingsconcepten. De presentatie-instellingen hebben een agenderende functie en maken nieuwe, experimentele kunstuitingen toegankelijk, onder meer in het onderwijs.’ [1]

De eis die aan de kernactiviteit wordt gesteld brengt met zich mee dat instellingen afvallen en nieuw toetreden. De raad vindt het belangrijk dat dynamiek binnen de BIS wordt gestimuleerd.

Voor de komende BIS-periode ontving de raad negen aanvragen. De raad wijt het beperkte aantal aan de bezuinigingen, die ertoe hebben geleid dat een aantal (voormalige BIS-)instellingen de deuren moesten sluiten en aan het beperkte aantal plaatsen en de criteria en randvoorwaarden, waardoor veel instellingen niet kunnen aanvragen of daarvan afzien. Tot de aanvragers behoren de huidige zes BIS-instellingen de Appel, Witte de With, Marres, MU, BAK, Basis voor Actuele Kunst en Noorderlicht. Daarnaast zijn er drie nieuwe aanvragers: Kunstvereniging Diepenheim, West Den Haag en Stroom Den Haag. Het totale budget van 2.560.000 euro voor zes plaatsen werd overvraagd voor een bedrag van 1.232.509 euro.

Ten opzichte van de vorige BIS-periode werden bij deze adviesronde de normbedragen van 200.000 euro en 500.000 euro losgelaten. Ook werd enige ruimte gecreëerd door profilering een rol te laten spelen. Toch ervaart de raad zijn speelruimte in de advisering over het algemeen nog altijd als beperkt. Hij kan een instelling niet minder dan 90 procent van het huidige subsidiebedrag toekennen en als maximumsubsidie geldt een bedrag van 530.000 euro.

Afwegingen

De raad is bij de beoordeling uitgegaan van de definitie van de kernactiviteit in de regeling, ‘de presentatie van een vernieuwend of experimenteel aanbod van hedendaagse beeldende kunst in een internationale context’.

Kwaliteit is het zwaarste criterium en heeft de doorslag gegeven bij de afwegingen die de raad heeft gemaakt. Vervolgens heeft de raad gekeken op welke wijze de visie en missie van elke aanvrager zijn vertaald in het educatie- en participatiebeleid en in de benadering van het publiek. Ook het ondernemerschap is meegewogen. Daarnaast moet aan een aantal formele criteria worden voldaan.

Op basis van de criteria adviseert de raad positief over de aanvragen van Witte de With, MU, BAK, Basis voor Actuele Kunst, Marres en West Den Haag. Deze instellingen hebben bewezen een consequent artistiek beleid te voeren en hebben activiteitenplannen ontwikkeld die hierbij aansluiten en een interessant kunstinhoudelijk perspectief bieden. Aan het positieve advies over Marres verbindt de raad de voorwaarde dat de instelling een aangepast activiteitenplan indient met een sterker accent op experiment en vernieuwing.

De aanvraag van Stroom Den Haag is artistiek-inhoudelijk van goed niveau maar wordt afgewezen op formele gronden omdat Stroom Den Haag niet aannemelijk maakt dat zij de eigen inkomstennorm van 19,5 procent voor de periode 2017 – 2020 zal halen. Alle andere instellingen maken dat wel aannemelijk. De aanvragen van Kunstvereniging Diepenheim en Noorderlicht voldoen (in verhouding tot andere aanvragers) onvoldoende aan de eis van vernieuwend of experimenteel aanbod. Bij Kunstvereniging Diepenheim ontbreekt ook de internationale context. Het beleidsplan van de Appel roept te veel vragen op over de artistiek-inhoudelijke koers. Het heeft de raad daarbij verbaasd dat er in de aanvraag geen perspectief wordt geboden op het oplossen van het slepende conflict tussen directie en bestuur.

Op grond van de beoordelingen blijft er één plek over. De raad adviseert die plek open te stellen voor het kernpunt Amsterdam en voor een gemeente in de regio’s Noord en Oost.

Hiervoor is een bedrag beschikbaar van 225.000 euro.

Ontwikkelingen

De ontvangen aanvragen kenmerken zich door een inhoudelijke oriëntatie op actuele, maatschappelijke vraagstukken. Daarnaast vormen reflectie en theorievorming vaak onderdeel van het programma.

Het merendeel van de presentatie-instellingen omarmt interdisciplinariteit. BAK, Basis voor Actuele Kunst, Witte de With en de Appel werken met schrijvers, academici en kunstenaars; Marres met een 'brede culturele context' van beeldend kunstenaars, ontwerpers, componisten, parfumeurs en koks. Stroom Den Haag werkt samen met architecten, sociologen, componisten en filmmakers. MU slaat vanuit de beeldende kunst een brug naar nieuwe media en autonoom design, technologie en wetenschap. West Den Haag ontwikkelt eigen noties en noemt zijn benadering superdisciplinair. Alleen Noorderlicht (fotografie) en Kunstvereniging Diepenheim (tekenkunst, beeldhouwkunst en kunst in de openbare ruimte) onttrekken zich aan deze trend; waar anderen verbreden en de grenzen van de disciplines oprekken, versmallen zij. De raad vindt het belangrijk dat er aandacht is voor innovatieve ontwikkelingen binnen de disciplines.

Een ontwikkeling die in de vorige BIS-periode al zichtbaar was en zich nu verder doorzet, is dat alle aanvragers zich inspannen om externe verbindingen te leggen, vooral met het onderwijs. De raad is positief over de meerwaarde van deze samenwerking en verwacht dat deze tendens zich de komende jaren nog verder zal verdiepen.

Uit de aanvragen laat zich verder aflezen dat het onderscheid tussen presentatie-instellingen en postacademische instellingen vervaagt en dat presentaties, onderzoek, educatie en participatie meer in elkaars verlengde komen te liggen. De raad voorziet dat deze tendens van institutionele vernieuwing en cross-overs ook in de volgende BIS-periode een rol blijft spelen. Hij adviseert de minister nieuwe criteria te ontwikkelen die hiermee rekening houden.

De raad is zich ervan bewust dat de presentatie-instellingen binnen deze regeling veel borden in de lucht moeten houden om, meestal met weinig middelen en mankracht, te voldoen aan de vele hoge en soms tegenstrijdige verwachtingen die aan hen worden gesteld. Dat dit de instellingen meestal lukt, sommige zelfs uitzonderlijk goed, is een grote verdienste. De situatie is echter kwetsbaar. Dat betekent dat de maatschappelijke verantwoordelijkheid van besturen en raden van toezicht groot is en zij hun rol goed moeten invullen om groei en ontwikkeling van instellingen te borgen. De raad heeft daarom gekeken hoe de presentatie-instellingen hun governance hebben geregeld en concludeert dat hieraan in veel aanvragen weinig aandacht wordt besteed. De raad vindt het ook opmerkelijk dat instellingen nog onvoldoende aangeven hoe ze culturele diversiteit willen incorporeren.

Maatschappelijke vertegenwoordiging gebeurt door De Zaak Nu, een belangenorganisatie voor presentatie-instellingen. De Zaak Nu functioneert als een brancheorganisatie en brengt zaken aan de orde als de effecten van de bezuinigingen op het aanbod van instellingen en kunstenaars. Ook onderzocht De Zaak Nu de rol en functie van presentatie-instellingen en hun maatschappelijke en artistieke betekenis. [2] Platform BK en Kunsten '92 zijn daarbij aangehaakt en hebben onder andere onderzoek verricht naar kunstenaarshonoraria. Het valt de raad overigens op dat de actuele kwestie van honoraria niet in alle aanvragen wordt benoemd.

De raad heeft het voornemen om de hierboven genoemde aspecten in een sectoradvies nader te onderzoeken en daarmee een aanzet te geven voor de opstelling van nieuwe criteria en voorwaarden om in de BIS ruimte te geven aan institutionele vernieuwing.

de Appel

€ **0**
geadviseerd subsidiebedrag

€ **570.383**
gevraagd subsidiebedrag

De aanvraag is gebaseerd op artikel 3.31 van de Subsidieregeling culturele basisinfrastructuur 2017 – 2020.

Stichting de Appel (hierna: de Appel) is een grote presentatie-instelling in Amsterdam. De instelling wil het publiek confronteren met getalenteerde kunstenaars uit binnen- en buitenland. Daarnaast profileert de instelling zich door experiment, onderzoek en het aanjagen van het discours hierover. Het centrale thema voor de programmering gedurende de komende periode is 'synchroniciteit'. de Appel verwacht eind 2016 te kunnen starten met de nieuwe programmering.

de Appel onderscheidt zich van andere presentatie-instellingen doordat het behalve een platform voor beeldend kunstenaars sinds 1994 ook een opleidingstraject biedt voor curatoren: het 'Curatorial Programme'. Vanaf zijn oprichtingsjaar (1975) onderhoudt en ontsluit de Appel een archief.

Subsidieadvies

De Raad voor Cultuur adviseert Stichting de Appel geen subsidie toe te kennen.

Het plan van de Appel wekt onvoldoende vertrouwen en voldoet op veel punten niet aan de verwachtingen die de raad van presentatie-instellingen heeft. Aspecten als vernieuwing, experiment, kwaliteit en het internationaal belang van de instelling komen nauwelijks uit de verf. Het ontbreekt de instelling niet aan plannen, maar deze zijn generiek. Inhoudelijke onderbouwing en concrete uitwerking ontbreken. De raad betreurt het dat de Appel zijn vooraanstaande positie op het gebied van experiment en signaleren van ontwikkelingen verliest. Het plan reflecteert niet op het conflict van het bestuur en de huidige directie en op de vraag hoe dergelijke conflicten in de toekomst zullen worden voorkomen. de Appel verdient een professionele organisatie die continuïteit biedt en die voldoet aan de Governance Code Cultuur.

Beoordeling

Kwaliteit

de Appel kan bogen op een goede reputatie en beschikt over een groot internationaal netwerk. De raad constateert echter dat de afgelopen anderhalf jaar een kentering heeft plaatsgevonden. de Appel toont zich in zijn keuze van kunstenaars niet meer vooruitstrevend, maar eerder behoudend. Dit, in combinatie met de vaak ontoegankelijke wijze van presenteren, zorgt ervoor dat de tentoonstellingen van de Appel hun relevantie verliezen voor de doelgroep.

de Appel formuleert in zijn aanvraag een veelbelovende missie en presenteert veel plannen die het in een programma wil omzetten. De raad ziet echter geen concrete uitwerkingen hiervan. Bovenal ontbreken een inhoudelijke explicitering en koers; dat geldt evenzeer voor de generieke noties die de Appel in de komende periode centraal stelt, waaronder 'synchroniciteit'.

De raad maakt uit het plan op dat de Appel zijn rol en functie als presentatie-instelling wil onderzoeken en deze gezamenlijk met de geselecteerde kunstenaars en het publiek wil herontdekken. De raad vindt dat het formuleren van een visie op de rol, positie en kunstopvatting voorafgaat aan alle andere ambities van een presentatie-instelling. Overige presentatie- instellingen hebben voor een onderscheidende profilering gekozen. de Appel niet. Ten behoeve van de discussie die de Appel hoopt los te maken, kiest het naar eigen

zeggen voor de meest extreme, experimentele vormen van hedendaagse kunst. De raad ziet dit voornemen niet vertaald naar de longlist van kunstenaars, van wie velen al een behoorlijke staat van dienst hebben en geregeld zijn tentoongesteld, ook in het commerciële en museale circuit. Dit strookt volgens de raad niet met de intentie in het plan om kunst te tonen die nog niet rijp is voor het museum en roept vragen op over hoe de Appel zijn missie om radicale vernieuwing te tonen, gaat verwezenlijken.

de Appel staat in zijn plan stil bij zijn lange en succesvolle geschiedenis. Daarmee maakt de instelling duidelijk dat zij haar voorhoedepositie graag wil herwinnen en haar publiek actief deelgenoot wil maken van de programma's, waarmee zij haar nieuwe rol en positie wil verkennen. Zo wil de instelling ook teruggrijpen op de formule van spraakmakende programma's uit het verleden, en symposia en lezingencycli buitenshuis organiseren, in de geest van 'The Old Brand New' en 'Facing Forward'. Dit voornemen is in zichzelf weinig vernieuwend, maar het zou het programma van de Appel inhoudelijk verdieping kunnen geven. de Appel heeft immers met dergelijke programma's in het verleden een zeer waardevolle bijdrage geleverd aan het kunstdebat. De aanvraag bevat echter op dit punt geen concrete uitwerking of afspraken.

In het plan is geen uitgewerkte visie opgenomen over de rol en positie van de Appel in de internationale context. Volgens de raad kan de Appel zich veel gerichter positioneren in het internationale speelveld. De instelling heeft immers goud in handen met haar netwerk van alumni die wereldwijd en bij toonaangevende instellingen werkzaam zijn. De alumni zijn wel betrokken bij de meerjarige reflectie op het 'Curatorial Programme', maar voor het overige doet de Appel niet veel met het netwerk. Over de uitkomsten van de evaluatie van dat programma en over de intenties van de Appel hiermee geeft de aanvraag geen uitsluitsel.

Educatie en participatie

Het educatieve programma dat de Appel voor scholen in het voortgezet onderwijs heeft ontwikkeld, maakte in de afgelopen periode geen kwaliteitsslag door. de Appel bezuinigde op zijn educatieve activiteiten en het programma trok jaarlijks slechts ongeveer 300 scholieren. De instelling heeft zich voor de komende periode ten doel gesteld ditzelfde aantal te behalen. Dat is een teleurstellende ambitie. De raad is van mening dat de Appel, om een zinvolle invulling aan de educatieve taak te geven, de educatieve programma's dient te evalueren of in contact moet treden met scholen om passend beleid te ontwikkelen.

Op het gebied van talentontwikkeling voor curatoren speelt de Appel een prominente rol. Sinds 1994 organiseert de instelling in dit verband het 'Curatorial Programme'. Sinds 2013 wordt dit programma geëvalueerd. De raad mist in het plan echter een reflectie op deze evaluatie.

de Appel wil in de komende periode samen met de Universiteit van Amsterdam ook PhD-trajecten voor curatoren opzetten. Daarnaast wil de Appel onderzoeken of het een internationaal opleidingstraject kan ontwikkelen voor critici ('Critics Programme'). Dit zijn in potentie zinvolle activiteiten, maar ze zijn volgens de raad niet uniek en de plannen missen ook hier een inhoudelijke onderbouwing en concrete uitwerking.

Maatschappelijke waarde

Publieksbereik

de Appel heeft in de afgelopen jaren publieksonderzoek laten doen. De instelling weet een relatief jong publiek te trekken: veelal tussen de 18 en 30 jaar oud. De instelling ambieert in de komende periode 22 procent meer publiek te trekken met behulp van strategisch publieksbeleid. Om deze ambitie te verwezenlijken, heeft de Appel een verhoging van subsidie aangevraagd.

Ondernemerschap

De financiële positie van de Appel is in orde. Voor de komende periode gaat de instelling uit van een stijging van subsidies, zowel van het ministerie van OCW als van de gemeente

Amsterdam. Daarmee vergroot de instelling haar afhankelijkheid van subsidies. Desalniettemin verwacht de Appel dat het percentage eigen inkomsten zal toenemen. De instelling behaalt momenteel gemiddeld 37,5 procent eigen inkomsten. Het plan maakt, op de kaartverkoop na, niet inzichtelijk hoe de stijging van deze inkomsten zal worden gerealiseerd.

In de periode 2013 – 2014 daalden de publieksinkomsten met 100.000 euro. Vanaf 2017 wil de instelling een groei van 22 procent in de publieksaantallen bereiken, maar ook dit voornemen wordt in het plan niet concreet onderbouwd.

de Appel heeft vrijwel alle personeel (6 fte) in vaste dienst. Voor presentaties wordt met zzp'ers gewerkt. de Appel voorziet een uitbreiding van het personeel met 2,4 fte, waaronder de functie van een curator, die de rechterhand van de algemeen directeur wordt.

De organisatie kent een bestuursmodel. Aan de naleving van de Governance Code Cultuur wordt in het plan summier aandacht besteed. Dit verbaast de raad. Hij had verwacht dat de instelling reflecteert op het conflict tussen bestuur en directie dat in 2015 naar buiten is gekomen. Dit conflict heeft tot een slepende rechtszaak geleid en heeft commotie in het veld veroorzaakt. Omdat het plan hierover geen duidelijkheid geeft, blijft het voor de raad onduidelijk via welke organisatorische en bestuurlijke aanpassingen dit soort problemen in de toekomst voorkomen gaan worden.

BAK, Basis voor Actuele Kunst

€ **500.000**
geadviseerd subsidiebedrag

€ **500.000**
gevraagd subsidiebedrag

De aanvraag is gebaseerd op artikel 3.31 van de Subsidieregeling culturele basisinfrastructuur 2017 – 2020.

Stichting Basis voor Actuele Kunst (hierna: BAK) fungeert, zoals zij zelf schrijft, als een basis: een platform voor het denken over, met en via kunst om zo kritisch in te gaan op urgente maatschappelijke vraagstukken. Met deze missie in gedachten brengt BAK kunst, kennis en cultureel activisme bijeen om op het snijvlak daarvan, samen met het publiek, de mogelijkheid te realiseren zich de wereld anders voor te stellen en vorm te geven. BAK kiest voor een programmering van politiek-maatschappelijk getinte, soms radicale thema's die verbonden worden met publieksactiviteiten, zoals workshops en symposia. De instelling experimenteert met nieuwe manieren van tentoonstellen en met het aanboren van andere publieksgroepen, en legt verbindingen met hoger en wetenschappelijk onderwijs. BAK heeft ook een aanvraag gedaan als postacademische instelling, waardoor onderzoek, discours en experiment steviger verankerd worden in het beleid. In vergelijking met andere presentatie-instellingen heeft BAK een sterkere internationaal zichtbare positie en internationaal netwerk.

Subsidieadvies

De Raad voor Cultuur adviseert Stichting Basis voor Actuele Kunst een subsidiebedrag toe te kennen van € 500.000.

De raad beoordeelt het plan van BAK positief. BAK legt een sterke focus op politiek-maatschappelijk geëngageerde presentaties en verbindt hieraan consequent zijn educatieprogramma, doelgroepenbeleid en ondernemerschap. Sterke elementen in het plan, die passen bij de positie van BAK als presentatie-instelling, zijn ook de nadruk op discours, experiment, onderzoek en internationale samenwerkingsverbanden. De raad vindt dat BAK vernieuwend en actueel is in zijn onderwerpkeuze en de wijze waarop het nieuw publiek aan zich weet te binden met tentoonstellingen en een brede programmering van bijeenkomsten en (digitale) publicaties. De instelling heeft een krachtige positie ingenomen door in samenwerking met het hoger onderwijs een tentoonstellingsprogramma uit te voeren voor nieuwe groepen in de samenleving. BAK gaat overtuigend voort op de ingeslagen weg en wil met een postacademische variant zijn onderzoeks- en begeleidingsfunctie versterken.

De raad vindt wel dat de instelling voldoende aandacht moet houden voor diversiteit in kunstopvattingen, publieksgroepen en presentaties. Ook kan BAK meer inzet tonen om een hoger bezoekersaantal te realiseren. De raad vindt het belangrijk dat BAK in de begroting zijn presentatietaak duidelijker onderscheidt van zijn talentontwikkelingstaak. Indien BAK voor twee taken subsidie ontvangt, moeten de activiteiten van de instelling op die twee taken (financieel) te monitoren zijn.

Beoordeling

Kwaliteit

BAK opteert voor een plaats in de basisinfrastructuur voor zowel een functie als presentatie-instelling als een functie als postacademische instelling. De instelling dient daartoe een sterke aanvraag in.

In zijn activiteitenplan bouwt BAK voort op zijn eerder ontwikkelde profiel met politiek-maatschappelijk getinte onderwerpen met een mondiale reikwijdte. De raad vindt de samenhang en uitwerking van de programmering sterk door de interactie met (voornamelijk professionele) publieksgroepen. Het accent op onderzoek dat de raad in 'Slagen in Cultuur' al

roemde, zoals in het internationaal omvangrijke onderzoeksproject 'Former West' (2008 – 2016), krijgt een sterkere verankering binnen de postacademische variant.

Voor de komende periode benoemt BAK drie hoofddomeinen: de vluchtelingenproblematiek, de ecologische crisis en de technologische omgeving. Hieraan verbindt het publieksprogramma's waarin met verschillende werkvormen onderzoeksthema's in discussie worden gebracht. De basis voor deze werkwijze heeft BAK gelegd in 'Future Vocabularies' (2014). De raad vindt dat BAK hiermee zijn rol als aanjager van debat bevestigt en op meerdere niveaus een interessante partner is voor verschillende doelgroepen. De raad vindt wel dat BAK ervoor moet waken dat kunst niet in dienst komt te staan van zijn ideologische agenda, waardoor het gevaar ontstaat dat de diversiteit in kunstopvattingen en presentaties niet meer is gewaarborgd.

Tot nu toe weet BAK kunstenaars aan te trekken die de thema's visueel sterk weten over te brengen. De raad vindt dat het voornemen van BAK om meer opdrachten te geven voor nieuwe kunst goed past bij de doelstelling van een presentatie-instelling.

Educatie en participatie
De raad is enthousiast over de manier waarop BAK educatie in de programmering heeft geïntegreerd. In lijn met het profiel lopen educatie en publieksbereik in elkaar over door de lezingen en workshops die BAK bij zijn tentoonstellingen organiseert. Het educatieprogramma richt zich op het hbo en het universitair onderwijs en is goed uitgewerkt met de onderwijsplatforms 'Learning Place' en 'New World Academy'.

De raad vindt het voornemen om 1.700 leerlingen uit het mbo en het hoger onderwijs en 300 leerlingen uit het voortgezet onderwijs te bedienen ambitieus; met name voor het mbo mist hij een onderbouwing van de plannen en zet hij vraagtekens bij de aansluiting van het profiel van BAK bij deze doelgroep. De raad mist een beschrijving van de inzet en de ontwikkeling van het educatieprogramma van BAK voor de bovenbouw van het voortgezet onderwijs dat aansluit bij het eindexamenvak culturele en kunstzinnige vorming (ckv).

Samenwerkingsverbanden op het gebied van educatie zijn er vooral met kunstvakopleidingen en het Center for the Humanities van de Universiteit Utrecht.

Maatschappelijke waarde

Publieksbereik
De raad heeft waardering voor de publieksbenadering van BAK, maar moedigt de instelling wel aan meer bezoekers te trekken. BAK streeft naar een andere samenstelling van zijn publiek door studenten, vluchtelingen, minderheden, migranten en daklozen bij zijn programmering te betrekken. De raad vindt dat de keuze voor verbinding met het kunstonderwijs en de universiteit en voor collectiviteit goed past bij het profiel van BAK en zijn keuzes voor politiek-maatschappelijke getinte programma's. Hij vindt wel dat BAK met zijn maatschappelijke missie meer inzet kan tonen om diversere publieksgroepen te bereiken. De raad vindt het opgegeven aantal van 4.000 bezoekers veel te laag. Om publieksgroepen te bereiken investeert BAK in de eigen online omgeving.

Ondernemerschap
De financiële positie van BAK is gezond; de liquiditeit, de solvabiliteit en het weerstandsvermogen zijn in orde. De raad heeft waardering voor de wijze waarop BAK de bezuinigingen heeft weten op te vangen en zijn activiteiten heeft voortgezet. BAK is daar mede in geslaagd dankzij EU-gelden die beschikbaar kwamen voor zijn langlopende onderzoekstrajecten en coproducties in internationaal verband. Zo werd in 2014 een aanvraag van 200.000 euro gehonoreerd via het programma 'Creative Europe'.

BAK wil zijn organisatie versterken met een educatiemedewerker en een curator. De raad vindt dat essentieel voor de ambities die het ten uitvoer wil brengen. Als gevolg van de bezuinigingen heeft BAK zijn projecten vooral met flexibele inzet van medewerkers tot stand

gebracht.

De begrotingen van de twee kernactiviteiten presentatie en talentontwikkeling kunnen duidelijker gescheiden worden, zodat de organisatie goed kan sturen op inzet en bestedingen en het ministerie de inzet van middelen kan monitoren.

De raad zou het positief vinden als BAK, met zijn community-affiniteit, het publiek een plaats geeft in een consulterende functie of governancestructuur.

Kunstvereniging Diepenheim

€ 0
geadviseerd subsidiebedrag

€ 200.000
gevraagd subsidiebedrag

De aanvraag is gebaseerd op artikel 3.31 van de Subsidieregeling culturele basisinfrastructuur 2017 – 2020.

Kunstvereniging Diepenheim (hierna: Diepenheim) is een presentatie-instelling die beeldend kunstenaars en hun werk centraal stelt. Diepenheim is verankerd in de landelijke omgeving en biedt kunstenaars ruimte voor groei en experiment. Met professionele presentatiefaciliteiten, werkateliers, publieksactiviteiten en educatie wil de vereniging het publiek deelgenoot maken van het artistieke proces. De drie pijlers van het programma zijn ruimtelijke kunst, tekenkunst en 'buitenkunst'. Onder dat laatste vallen landschapskunst, *community art* en kunst in de openbare ruimte, waaronder in 2017 – 2020 ook *performance art*.

Subsidieadvies

De Raad voor Cultuur adviseert Kunstvereniging Diepenheim geen subsidie toe te kennen.

Diepenheim vervult binnen de regio een belangrijke rol als presentatieplatform, werkplaats en laboratorium voor hedendaagse kunst. In vergelijking met andere presentatie-instellingen heeft Diepenheim zich onvoldoende ontwikkeld op het gebied van artistieke vernieuwing en internationalisering. Het internationale netwerk blijft beperkt en moet grotendeels nog verkend worden.

De vereniging heeft een lange traditie op het gebied van landschapskunst en *community art* en is diep verbonden met het lokale leven. Het verenigingsmodel zorgt voor een sterk gemeenschapsgevoel, dat Diepenheim uniek maakt binnen het veld van de presentatie-instellingen. De keerzijde van dit model is dat de instelling volgens de raad te zeer aan de eigen omgeving gekluisterd blijft. Het artistiek-inhoudelijke programma neigt naar een behoudende, weinig avontuurlijke invulling. Daarmee lijkt de kracht van het oorspronkelijke profiel en de vooruitstrevende positie op het gebied van landschapskunst van Diepenheim enigszins verloren te gaan.

De raad heeft wel veel waardering voor de inzet van de grote groep betrokkenen en het vakmanschap van het programma. In vergelijking met andere presentatie-instellingen voldoet de instelling echter onvoldoende aan de voorwaarde van 'vernieuwend of experimenteel aanbod in een internationale context'.

Beoordeling

Kwaliteit

Diepenheim heeft zijn sporen verdiend als instelling voor experimentele hedendaagse kunst. Met name op het gebied van kunst in de openbare ruimte speelde de instelling een rol in de voorhoede. Kunstenaars als Herman de Vries, Berlinde de Bruyckere en Maria Roosen werden vroeg gesignaleerd en kregen tijd en ruimte om vernieuwende projecten te ontwikkelen. In de afgelopen jaren heeft Diepenheim zijn voortrekkersrol verloren. Het verenigingsmodel is daar mogelijk debet aan; dit model gaat uit van brede overeenstemming onder de leden, waardoor de experimenteerfunctie op de achtergrond kan raken.

Het activiteitenplan voor de komende periode kent drie van disciplines afgeleide pijlers: ruimtelijke kunst, tekenkunst en 'buitenkunst'. Elke pijler wordt vormgegeven door een eigen curator vanuit een overkoepelend thema, waarmee dwarsverbanden tussen de verschillende projecten kunnen ontstaan. De raad is van mening dat het beleid door de drie pijlers

versnipperd oogt en daardoor daadkracht mist. De organisatie zou mogelijk baat hebben bij meer centrale regie en aansturing.

Met ingang van 2016 is gekozen voor het inhoudelijke uitgangspunt 'melancholie van vertrek'. De vereniging benoemt daarbinnen drie thema's: escapisme, melancholie en archeologie van de toekomst. Elk thema leidt tot een reflectie op de menselijke conditie en het menselijk onvermogen. De raad plaatst kritische vraagtekens bij de in zijn ogen te clichématige uitwerking en bij de keuze om de blik naar achteren te richten in plaats van naar voren. Verlies aan geloof in het vooruitgangsideaal is een bekende positie; dit beantwoorden met een pleidooi voor vertraging en verdieping getuigt volgens de raad van weinig oorspronkelijkheid. De artistieke visie komt daardoor urgentie en relevantie tekort.

In het plan wordt stilgestaan bij de beginjaren en de projecten uit het (verre) verleden, waarbij de vereniging dicht op de actualiteit werkte. Ze opereerde in de voorhoede met ruimtelijk werk, met name in de openbare ruimte. In de uitwerking van de pijler ruimtelijke kunst maakt de vereniging niet duidelijk wat ze hiermee voorheeft, anders dan het verkennen van wat de discipline vandaag de dag binnen de kunsten betekent. De keuze lijkt daardoor ingegeven door de wens om een traditie voort te zetten. Ook de pijler buitenkunst refereert aan de traditie van de vereniging en de – vaak mooie – projecten en tuinen die daarbinnen zijn ontstaan, maar mist een duidelijke oriëntatie. Voor de komende periode, waarbij onder andere verwezen wordt naar Sonsbeek 1971, blijven de plannen steken in generieke termen.

'Drawing Centre Diepenheim' is een vakkundig opgezet platform voor tekenkunst, met nationale en internationale potentie. Het programma biedt in zijn beperktheid een aanvulling op het landelijke aanbod, maar getuigt in de ogen van de raad nog te weinig van een avontuurlijke insteek en visie op tekenkunst. Dat tekenen, zoals alle ambachten, een levende praktijk vormt en de beoefenaar veel te bieden heeft, maakt nog niet duidelijk wat de vernieuwende aspecten zijn die de vereniging zo aanspreken en die ze wil uitdragen. Net als bij de andere programmadelen blijven er kansen liggen op het gebied van kennisuitwisseling, publieksparticipatie, cross-disciplinaire samenwerking en internationalisering.

Educatie en participatie

Op educatief gebied heeft Diepenheim een groot lokaal draagvlak, maar het ondervindt daarbij ook weinig concurrentie van andere culturele instellingen. Er wordt samengewerkt met 22 basisscholen en enkele scholen voor voortgezet onderwijs in de regio en met de AKI in Enschede. Het aanbod is weinig vernieuwend, maar vindt wel aansluiting bij de scholen. De workshops voor studenten van de kunstacademies lopen goed en ook de masterclasses voor professionele kunstenaars blijken een succes. Voor de komende periode wil Diepenheim de samenwerking met het academisch onderwijs bundelen in een *summer school*.

Maatschappelijke waarde

Publieksbereik

Diepenheim bereikt vanwege haar perifere ligging hoofdzakelijk een regionaal publiek. Het afgelopen jaar bezochten 13.000 mensen de kunstinstelling. De aanvraag geeft geen informatie over de publieksgroepen en over de manier waarop verschillende doelgroepen worden bereikt. De vereniging streeft naar een verdubbeling van het aantal betalende bezoekers in 2017, onder andere door de invoering van de museumkaart. De raad betwijfelt of geïnteresseerde bezoekers van buiten zich laten weerhouden door de bestaande toegangsprijs van 4,50 euro. Los daarvan is een verdubbeling van het aantal bezoekers niet realistisch gezien de perifere ligging, de moeilijke bereikbaarheid met het openbaar vervoer en de beperkte openingstijden.

Positief vindt de raad het initiatief voor de manifestatie 'Drawing Front', een grootschalige samenwerking van twintig kunstenaarsinitiatieven in heel Nederland die in 2016 voor het eerst plaatsvindt. De vereniging zoekt daarmee voor het eerst in lange tijd naar een nationale rol. Bij gebleken succes wordt deze manifestatie een terugkerend evenement.

Ondernemerschap
Ondanks het wegvallen van structurele subsidies is Diepenheim goed overeind gebleven en heeft ze zich veerkrachtig getoond. In de begroting 2017 – 2020 zijn geen bijdragen uit private middelen opgenomen. De aanvraag beschrijft een verwachte toename van 75 procent van incidentele subsidies, maar er wordt geen onderbouwing gegeven voor deze toename. Ook is er geen kwantificering van de mogelijkheden om de inkomsten te vergroten of kosten te besparen. De personele inzet leunt zwaar op vrijwilligers en tijdelijke arbeidsovereenkomsten. Dat maakt de organisatie kwetsbaar. De vereniging is zich wel van die kwetsbaarheid bewust, maar stelt professionalisering tegelijkertijd afhankelijk van subsidie en heeft geen strategie ontwikkeld om op een andere wijze de organisatie verder te brengen.

Marres

€ 530.000
geadviseerd subsidiebedrag

€ 530.000
gevraagd subsidiebedrag

De aanvraag is gebaseerd op artikel 3.31 van de Subsidieregeling culturele basisinfrastructuur 2017 – 2020.

Stichting Marres, Huis voor Hedendaagse Cultuur (hierna: Marres) betrekt naast beeldende kunst ook andere artistieke praktijken in zijn programma. Met Maastricht als thuisbasis knoopt Marres samenwerkingen aan op lokaal, landelijk en internationaal (voornamelijk Euregionaal) niveau. De instelling onderzoekt nieuwe ontwikkelingen in de hedendaagse kunst en cultuur door middel van langlopende programma's aan de hand van een brede onderzoeksvraag. De uitkomsten worden gepresenteerd aan een gedifferentieerd publiek in de vorm van tentoonstellingen, onderzoeksactiviteiten en publieksevenementen.

Subsidieadvies

De Raad voor Cultuur adviseert Stichting Marres, Huis voor Hedendaagse Cultuur een subsidiebedrag toe te kennen van € 530.000, op voorwaarde dat de instelling een aangepast activiteitenplan indient met een sterker accent op experiment en vernieuwing.

De raad heeft waardering voor de cross-disciplinaire benadering van Marres, waarbij naast beeldende kunst ook design, mode, muziek en recentelijk eet- en geurcultuur worden betrokken. Sinds het aantreden van de nieuwe directeur in 2013 staat het programma in het teken van de zintuigen. Marres heeft de ambitie om een nieuw vocabulaire van zintuigen te ontwerpen vanuit de wereld van de beeldende kunst. Hiermee neemt Marres een onderscheidende positie in binnen het veld van de presentatie-instellingen. De activiteiten op het gebied van tentoonstellingen, educatie, publieksbereik, partners en ondernemerschap zijn consistent uitgewerkt in relatie tot de focus op zintuigen. De raad vindt deze nieuwe richting passend, maar is ook kritisch over de keuzes die Marres hierin maakt. Het vernieuwende en onderzoekende karakter van Marres zit vooral in de publieksbenadering. De raad heeft daar respect voor. Hij maakt echter de kanttekening dat Marres een museale benadering beter kan vermijden , maar de nadruk moet blijven leggen op het artistiek-inhoudelijke experiment.

Vanaf januari 2016 heeft Marres te maken met een bezuiniging van de gemeente Maastricht, die een vermindering van 50.000 euro aan structurele subsidie per jaar tot gevolg heeft. De instelling is eerlijk en transparant over haar financieel kwetsbare positie, maar lijkt zich er niet door te laten verlammen. De raad heeft waardering en bewondering voor het doorzettingsvermogen van Marres. De organisatie heeft hard gewerkt en ondanks de financiële onzekerheden een doortimmerd plan ontwikkeld dat vertrouwen wekt voor de komende periode.

Beoordeling

Kwaliteit

Marres is sinds 2009 opgenomen in de BIS. De instelling profileert zich nadrukkelijk als 'huis' voor hedendaagse cultuur door ook het restaurant en de tuin te betrekken bij haar profiel en programmering. In 2013 heeft een directiewisseling plaatsgevonden. De nieuwe directeur heeft een inhoudelijke lijn uitgezet waarbij de zintuigen centraal staan. De raad is van mening dat deze keuze goed aansluit bij de locatie en het profiel van Marres. De zintuigen worden niet alleen benaderd als inspiratiebron voor artistieke praktijken, maar ook als fundament voor het educatieprogramma – als een nieuwe, andersoortige manier van kennisvergaring.

Het programma is uitgewerkt in drie categorieën: 'immersieve' tentoonstellingen, onderzoekstentoonstellingen en casestudy's. Het onderscheid is niet altijd even duidelijk,

maar de verschillende tentoonstellingen zijn al opvallend concreet uitgewerkt.

De nieuwe 'zintuigenrichting' is een grote omschakeling ten opzichte van het beleid van de vorige directeur. Terwijl het beleid voorheen stevig was ingebed in een theoretisch, intellectueel discours en vooral aantrekkelijk was voor vakgenoten, is het nieuwe beleid sterk publieksgericht en ook aantrekkelijk voor een niet-professioneel publiek. Het programma is ambitieus opgezet, met aansprekende namen (Ferran Adrià, Derek Jarman, Jeremy Deller) en toegankelijke, op de ervaring gerichte tentoonstellingen. Marres lijkt daarmee op te schuiven naar een meer museale benadering van kunst en lijkt afstand te nemen van de experimentele, autonome positie van een presentatie-instelling. De raad adviseert daarom dat Marres in een aangepast activiteitenplan meer plaats inruimt voor experiment en vernieuwing. Met name bij de geplande zomertentoonstelling 'Tourist Office' vreest de raad dat de publieksgerichtheid te ver doorslaat en de kritische onafhankelijkheid in het geding komt.

Hier staat tegenover dat Marres met 'Marres Currents' een sterk programma heeft ontwikkeld voor de talentontwikkeling van kunstenaars en curatoren. Pas afgestudeerde kunstenaars van twaalf academies uit de euregio en opkomende curatoren worden intensief begeleid en krijgen een platform en een internationaal netwerk aangeboden. De raad juicht het toe dat dit programma wordt geïntensiveerd en dat er samenwerkingspartners worden gevonden in Amsterdam, België en Duitsland.

Educatie en participatie
Het educatieprogramma van Marres is pril en in ontwikkeling. De raad is er gematigd enthousiast over. In de periode 2009 – 2013 was er geen structureel educatieaanbod en in de afgelopen vier jaar speelde educatie een marginale rol. Het educatie- en publieksprogramma bevat interessante aanknopingspunten voor verdere ontwikkeling, met name op het gebied van cross-overs met andere disciplines en samenwerkingen met de Toneelschool Maastricht en Van Eyck. Juist het zintuigenonderzoek zou goed passen bij het residency-programma. De raad ziet ook mogelijkheden voor brede regionale samenwerking voor educatie; hij kijkt uit naar de uitwerking van het breed en experimenteel opgezette educatiepakket.

Maatschappelijke waarde

Publieksbereik
Marres heeft in de afgelopen periode een grotere zichtbaarheid verworven en heeft nieuwe doelgroepen weten te bereiken. Zo was bij de 'Winter Anti Depression Show' bijna 70 procent van de bezoekers niet eerder in Marres geweest. Voorheen was de instelling voornamelijk gericht op een vast publiek van kunstprofessionals; sinds 2013 trekt Marres een meer uiteenlopend publiek. De instelling hanteert een museale aanpak door het benaderen van gerichte doelgroepen per tentoonstelling. De plannen sluiten aan bij het profiel van Marres.

Ondernemerschap
Marres omschrijft zijn financiële positie als kwetsbaar, met name door de gemeentelijke bezuiniging van 50.000 euro vanaf 2016. De instelling toont zich ondernemend in het vinden van nieuwe inkomstenbronnen, onder andere door middel van crowdfunding, uitbreiding van de vriendenkring en ondersteuning door de lokale middenstand, de horeca en het bedrijfsleven. Het ondernemerschap van Marres is voorbeeldstellend en getuigt van lef.

De raad kan zich niet vinden in de bewering dat Marres opereert in een economisch zwakke regio. Mogelijk bereikt Marres lokale vermogende individuen en bedrijven nog onvoldoende, omdat deze gebonden zijn aan andere culturele of maatschappelijke instellingen in de omgeving.

In de komende periode wil Marres zijn team uitbreiden met medewerkers op het gebied van educatie, research en fondsenwerving. Deze taken zullen vanwege kostenbesparing voornamelijk worden uitgevoerd door freelance medewerkers, studenten en stagiairs.

In 2015 is Marres overgeschakeld naar een raad-van-toezicht-directiemodel om de wederzijdse bevoegdheden transparanter te maken. De samenstelling van deze raad wordt echter nog onvoldoende uitgewerkt en beschreven. De raad verwacht dat Marres hier de komende periode aandacht voor heeft.

MU

€ 500.000
geadviseerd subsidiebedrag

€ 500.000
gevraagd subsidiebedrag

De aanvraag is gebaseerd op artikel 3.31 van de Subsidieregeling culturele basisinfrastructuur 2017 – 2020.

Stichting MU (hierna: MU) is in de afgelopen jaren gegroeid van een kleine naar een middelgrote presentatie-instelling en is verhuisd naar Strijp-S in Eindhoven. MU profileert zich met tentoonstellingen, waarmee de grensgebieden van de hedendaagse kunst worden verkend. Daarbij richt de instelling zich op beeldende kunst en technologisch design. MU rangschikt de activiteiten binnen drie programmalijnen: ‘Urban Mutations’, met aandacht voor verstedelijking, ‘Post Digital and Transhuman Explorations’, met aandacht voor biotechnologische ontwikkeling en digitale cultuur, en ‘The Art of Design, The Design of Art’, met aandacht voor vrije en toegepaste ontwerpcultuur. In relatie met de exposities produceert MU verschillende randactiviteiten. MU heeft daarnaast programma’s die op talentontwikkeling en educatie van diverse publieksgroepen gericht zijn.

Subsidieadvies

De Raad voor Cultuur adviseert Stichting MU een subsidiebedrag toe te kennen van € 500.000.

MU heeft weten uit te groeien tot een middelgrote presentatie-instelling, zonder zijn jonge elan te verliezen. MU heeft een duidelijke visie en missie, en deze zijn goed doorontwikkeld naar de activiteiten en programmering. De instelling kan vanuit de stevige positie die ze heeft verworven, verder groeien door de organisatie te versterken en door in te zetten op verdieping. Het is volgens de raad een logische stap om strategisch beleid te ontwikkelen ten behoeve van internationale activiteiten en in te zetten op vergroting van de naamsbekendheid.

Beoordeling

Kwaliteit
De instelling is volgens de raad op haar plek op de nieuwe locatie, die als broedplaats voor de creatieve industrie wordt ontwikkeld en diverse festivals telt. MU kiest voor een duidelijke positionering als vernieuwende en onderzoekende instelling, die zowel de randen als de raakvlakken van kunstdisciplines verkent. De raad vindt het positief dat MU zich als een van de weinige BIS-instellingen richt op digitale ontwikkelingen in de kunsten.

Ook zijn er weinig instellingen die zoals MU de verbinding leggen tussen design en beeldende kunst. De instelling sluit volgens de raad goed aan op het profiel van Eindhoven, dat een zwaartepunt heeft in technologie en design. De organisatie heeft een jeugdig elan weten te behouden, onderzoekt de actualiteit en richt zich meer op het tonen en produceren van kunst dan op intellectuele verdieping en duiding.

MU is volgens de raad nu op een punt beland waarop toekomstgerichte keuzes gemaakt moeten worden. MU neemt zich voor minder tentoonstellingen te organiseren – gemiddeld elf per jaar. De instelling wil investeren in de organisatie en het personeelsbestand uitbreiden. De raad hoop dat deze stap ertoe bijdraagt dat MU zich inhoudelijk verdiept en meer aandacht schenkt aan nevenactiviteiten die intellectuele verdieping aan de programma’s verlenen. De raad is ervan overtuigd dat de rol van MU binnen en buiten Nederland daardoor aan betekenis zal winnen.

De raad verwacht dat MU in de komende periode de internationale activiteiten verder uitbouwt. De internationale connecties die de instelling heeft, bieden daar voldoende

aanknopingspunten voor.

Educatie en participatie
De raad heeft veel waardering voor de inspanningen van MU op het gebied van educatie. De instelling biedt een uitgebreid programma aan en richt zich daarbij op diverse doelgroepen waarbij ze alle onderwijsniveaus bereiken. MU is een instelling die gericht is op innovatie, en dat blijkt ook uit het educatieprogramma. Met 'Play and Learn' levert MU een waardevolle bijdrage aan onderwijsinnovatie. Ook bepaalt MU zorgvuldig voor welke doelgroepen de tentoonstellingen interessant zijn en laat het tijdig educatieve programma's ontwikkelen die daarbij aansluiten.

Ook heeft de raad er waardering voor dat MU in zijn labprogramma actief de samenwerking tussen jongere en oudere generaties stimuleert. Op het gebied van talentontwikkeling stelt MU zich op als productiehuis. De raad vindt het positief dat kunstenaars begeleiding en ruimte geboden wordt voor onderzoek in speciaal daarvoor ingerichte containers.

Maatschappelijke waarde

Publieksbereik
MU behaalt volgens het plan mede dankzij participatie in de festivals op Strijp-S relatief hoge bezoekersaantallen van circa 45.000 per jaar. MU wil graag een laagdrempelige instelling zijn en heft daarom weinig of geen entree.

Het huidige debatprogramma trekt relatief weinig bezoekers. Dat heeft volgens de raad te maken met het feit dat MU er intern nog te weinig aandacht voor heeft om deze programma's breder te promoten. De raad ziet ruimte om hier de publieksaantallen te laten groeien, als de debatten en andere randprogrammering goed worden omkleed en gepromoot.

Ondernemerschap
De financiële positie van de instelling is stabiel. MU streeft naar een evenwichtige verhouding tussen structurele subsidiëring en steun vanuit de regio. Voor de komende periode verwacht MU een verhoging van de provinciale subsidie.

MU behaalt voldoende eigen inkomsten. Deze zijn vooral afkomstig uit de bijdragen van private fondsen, uit de verhuur van ruimtes en expertise, alsmede uit het aanbod van educatieprogramma's. Doordat de sponsoring van de huisvesting ten einde loopt, moet MU op zoek naar nieuwe inkomstenbronnen. De raad is benieuwd hoe de samenwerking met projectontwikkelaars voor de inrichting van de openbare ruimte van Strijp-S in dat verband zal uitpakken voor de instelling.

MU vermeldt meer mensen in vaste dienst te willen nemen, zodat het personeelsbestand in 2020 uitkomt op 7,5 fte. MU werkt tevens met een flexibele schil van freelance medewerkers. MU hanteert de Governance Code Cultuur, maar de diverse punten werkt het niet of nauwelijks uit.

Noorderlicht

€ 0
geadviseerd subsidiebedrag

€ 380.000
gevraagd subsidiebedrag

De aanvraag is gebaseerd op artikel 3.31 van de Subsidieregeling culturele basisinfrastructuur 2017 – 2020.

Stichting Fotografie Noorderlicht (hierna: Noorderlicht) brengt 'vanuit engagement en hartstocht een breed (inter)nationaal publiek in contact met maatschappelijk relevante fotografie'. Noorderlicht is gericht op één specialisme binnen de beeldende kunst, de fotografie. De instelling geniet internationale bekendheid, vooral door haar jaarlijkse fotomanifestatie, waar fotografen uit de hele wereld materiaal voor inzenden. Het festival, dat per editie een maatschappelijk thema vaststelt en dit vertaalt in aparte tentoonstellingen, toont met name verhalende fotografie voor een groot publiek. De instelling maakt daarnaast het hele jaar door in haar presentatieruimte exposities met verhalende fotografie en in veel mindere mate met autonome fotografie of cross-overs met film, nieuwe media of journalistiek. (Delen van) de exposities van Noorderlicht reizen door naar buitenlandse of regionale podia. De instelling positioneert zich sterk in de noordelijke regio en in een internationale context. Noorderlicht wil het auteurschap in de fotografie versterken en foto-opdrachten verstrekken.

Subsidieadvies

De Raad voor Cultuur adviseert Stichting Fotografie Noorderlicht geen subsidie toe te kennen.

De raad vindt dat Noorderlicht onvoldoende voldoet aan de criteria van vernieuwing en experiment die op grond van de regeling zijn vereist voor presentatie-instellingen. De focus ligt, in vergelijking met andere presentatie-instellingen, te weinig op vernieuwing in relatie tot actuele ontwikkelingen binnen de fotografie en de beeldende kunst. De raad mist verder een reflectie van de instelling op haar positionering ten opzichte van andere fotografie-instellingen in Nederland.

De raad onderkent de waardering en grote bekendheid van (de fotomanifestatie) Noorderlicht bij professionals en een breed publiek. Maar in de vernieuwing van de (presentatie van) fotografie blijft Noorderlicht achter en worden ontwikkelingen binnen de fotografie onvoldoende gevolgd en opgepakt. De raad is van mening dat de plannen om de fotomanifestatie te verkleinen, ten gunste van de projecten in de fotogalerie en tijdelijke presentaties op uiteenlopende plekken in het publieke domein, risicovol zijn. Juist aan de groots aangepakte, jaarlijkse fotomanifestatie heeft Noorderlicht zijn internationale reputatie en positie te danken.

Noorderlicht is sterk geworteld in de noordelijke regio en heeft een programmering ontwikkeld waarmee (inter)nationaal en regionaal publiek, waaronder veel studenten, wordt bediend. De raad vindt dit positief en verwacht dat Noorderlicht deze positie in de samenwerking met overheden en culturele instellingen in de noordelijke regio zal consolideren en uitbouwen. Noorderlicht heeft ervaring met educatie die gericht is op scholen en maakt zich sterk voor talentontwikkeling die gericht is op het kunstvakonderwijs en de beroepsgroep.

Beoordeling

Kwaliteit
Noorderlicht heeft een goede reputatie en een groot netwerk opgebouwd met jaarlijkse fotomanifestaties met een maatschappelijk thema, waaraan fotografen uit de hele wereld bijdragen. Noorderlicht laat tentoonstellingen, die al dan niet in coproductie tot stand zijn

gekomen, reizen. De instelling is daar met recht trots op en verwijst in haar terugblik naar lovende recensies in de internationale pers.

De raad heeft waardering voor de uitgesproken, geëngageerde positie die Noorderlicht inneemt, door consequent te kiezen voor maatschappelijke thema's. Hij onderkent de kwaliteit en relevantie van deze benadering, die een grote schare liefhebbers kent. De raad vindt echter dat Noorderlicht maar ten dele voldoet aan het criterium van experiment en vernieuwing, zoals vereist is op grond van de regeling. Noorderlicht toont onvoldoende de mogelijkheden van de actuele fotografie en de vervlechting daarvan met andere disciplines, zoals de beeldende kunst, en andere denkkaders. De instelling toont zich behoudend in de benaderingswijze van digitale ontwikkelingen en de veranderende markt in relatie tot verdienmodellen voor fotografen. Binnen de presentatievorm biedt Noorderlicht te weinig ruimte aan de artistieke positie van de kunstenaar.

Noorderlicht schetst voor de komende periode drie inhoudelijke lijnen: relatie met de natuurlijke omgeving, kunst en wetenschap en sociaal-economische structuren. De raad vindt de onderwerpen erg generiek en weinig prikkelend. De raad heeft ook twijfels over de keuze van Noorderlicht om het brandpunt van zijn activiteiten te verleggen van een kleinere fotomanifestatie naar een permanentere structuur met presentaties in de fotogalerie en in de openbare ruimte. Hij ziet een risico van versnippering van activiteiten, waardoor het (internationale) publiek afhaakt. De ideeën van Noorderlicht om een modulair, herbruikbaar systeem te ontwikkelen voor presentaties in de openbare ruimte vindt de raad behoudend en onvoldoende ingaand op de relaties die met het publiek kunnen worden gelegd.

De plannen voor vernieuwing van de website en voor het experimenteren met virtuele tentoonstellingen en distributievormen voor fotografische verhalen vindt de raad interessant. Bij de projecten met de musea ontbreekt echter reflectie op de mogelijkheden van fotografie in de context van kunst- en cultuurhistorische musea.

De raad ziet kansen voor Noorderlicht om in de samenwerking met overheden en culturele instellingen in de noordelijke regio zijn profiel te verdiepen en aan draagvlak te winnen.

Noorderlicht is van oudsher sterk gericht op talentontwikkeling en biedt onder de noemer 'Nieuw Licht' voor studenten fotografie, fotografen en curatoren initiatieven als stimuleringsopdrachten, traineeships, internationale masterclasses en meetings.

Educatie en participatie
De raad waardeert de aanhoudende inzet van Noorderlicht voor educatie, onder andere door lesbrieven voor scholen te ontwikkelen. Hij vindt wel dat Noorderlicht zich meer zou kunnen richten op actieve participatie van jongeren: de populariteit van beeldcultuur en de actuele thema's van Noorderlicht bieden aanknopingspunten voor cross-overs. De raad ziet kansen voor Noorderlicht om aan te sluiten bij het programma 'Cultuureducatie met kwaliteit'. De raad waardeert de keuze om samen te werken met het Noorderpoortcollege (vmbo) en vindt het thema 'privacy' binnen het programma dat hiervoor is ontwikkeld, passend.

De banden die Noorderlicht heeft met opleidingen fotografie en de projecten om regionaal publiek en maatschappelijke organisaties te betrekken bij rurale projecten, vindt de raad verstandige keuzes. De raad verbaast zich wel over de conservatieve denktrant van Noorderlicht over amateurfotografie. Door de digitale revolutie heeft amateurfotografie in het laatste decennium sterk aan belang gewonnen ten opzichte van de klassieke vakfotografie. Bij de verbindingen met publieksgroepen bij de projecten wil Noorderlicht het 'kwalitatief hoogstaande' werk van topfotografen als 'spiegel' voorhouden aan het ingezonden beeldmateriaal van de amateurs.

Maatschappelijke waarde

Publieksbereik
De raad vindt dat Noorderlicht niet duidelijk maakt hoe het zijn internationale profiel

overeind wil houden als het de jaarlijkse fotomanifestatie een kleinere rol laat spelen in de programmering. De raad heeft er wel vertrouwen in dat de instelling regionale bezoekers blijft trekken. Noorderlicht verwacht een stijging van de bezoekersaantallen van 5 procent. De raad kan dit niet goed rijmen met een halvering van de geraamde opbrengst uit publieksinkomsten en het verkleinen van de fotomanifestatie.

Ondernemerschap
De raad heeft waardering voor de veerkracht die Noorderlicht heeft getoond na de bezuinigingen in de vorige periode. De instelling heeft de activiteiten doorgezet en de internationale positie en bezoekersaantallen weten te behouden. De financiële positie van Noorderlicht is stabiel, ondanks een tekort in 2014.

In de komende periode gaat Noorderlicht uit van een verdubbeling van de begroting ten opzichte van 2014. Zo rekent de instelling op een forse toename van subsidies, van zowel Rijk als provincie en gemeente. Ook rekent de instelling op aanzienlijke bijdragen uit private middelen. De raad zet daar vraagtekens bij, omdat er momenteel niet of nauwelijks inkomsten uit private middelen zijn en Noorderlicht geen onderbouwing geeft voor zijn veronderstelling.

Noorderlicht werkt als een van de weinige presentatie-instellingen het begrip culturele diversiteit uit in zijn programmering, met onder andere het Ghana-project. De raad waardeert het bijzonder dat Noorderlicht consequent fotografen uit alle continenten een gelijkwaardige stem geeft. De raad vindt het echter jammer dat culturele diversiteit geen rol speelt bij de samenstelling van het personeel van de instelling en van het bestuur. Als gevolg van de bezuinigingen heeft Noorderlicht zijn projecten vooral met flexibele inzet van medewerkers tot stand gebracht.

Stroom Den Haag

€ 0
geadviseerd subsidiebedrag

€ 250.000
gevraagd subsidiebedrag

De aanvraag is gebaseerd op artikel 3.31 van de Subsidieregeling culturele basisinfrastructuur 2017 – 2020.

Stichting Stroom Den Haag (hierna: Stroom) is sterk geworteld in Den Haag en profileert zich door 'het perspectief waarmee we naar de wereld en de kunst kijken'. Het programma van Stroom richt zich vanuit beeldende kunst, architectuur, stedenbouw en vormgeving op de stedelijke omgeving, waarbij de verbinding met de stad en de betekenis voor de (stedelijke) samenleving belangrijk is. Via meerjarenprogramma's agendeert de stichting maatschappelijke thema's gericht op overdracht, kennisdeling en maatschappelijke doorwerking. De 'menselijke maat' is voor Stroom uitgangspunt. Stroom heeft een gemeentelijke beleids- en adviesfunctie om kunstenaars en organisaties binnen de Haagse kunstwereld te ondersteunen.

Subsidieadvies

De Raad voor Cultuur adviseert Stichting Stroom Den Haag geen subsidie toe te kennen.

De eigen inkomstennorm is voor de afgelopen periode gehaald. Maar Stroom komt op grond van de ingediende cijfers in de periode 2017 – 2020 met een percentage van 11 procent eigen inkomsten ruim uit onder de vereiste norm van 19,5 procent. Omdat niet aannemelijk wordt gemaakt dat de komende jaren aan de eigen inkomstennorm zal worden voldaan, kan op grond van artikel 3.5, lid 9 van de regeling de aanvraag niet worden gehonoreerd.

Artistiek-inhoudelijk heeft Stroom de afgelopen jaren goed gepresteerd. Stroom heeft een onderscheidende positie ten opzichte van andere presentatie-instellingen vanwege de invalshoek kunst, ontwerp en stedelijkheid. De relatie met de stad Den Haag is sterk; Stroom presenteert kunstwerken in de openbare ruimte, ontwikkelt thema's en programmalijnen met de stad als inspiratie en gaat verbindingen aan met lokale (maatschappelijke) organisaties. De maatschappelijke werking van het programma is groot. Stroom slaagt erin kunst toegankelijk te maken voor een geïnteresseerd publiek op een informele en persoonlijke wijze. Stroom beweegt met zijn aanpak meer naar een lokale functie dan naar die van een landelijke presentatie-instelling. De instelling werkt binnen haar programmering samen met (vaste) internationale partners.

Stroom heeft een dubbelfunctie als presentatie-instelling en als beleids- en adviesbureau van de gemeente Den Haag. Het roept bij de raad de vraag op welke positie Stroom voor zichzelf ziet. Zo mist hij in de aanvraag ambitie ten aanzien van het verhogen van sponsorinkomsten, van het realiseren van betaalde bezoeken en ook van het aantal tentoonstellingen dat Stroom wil maken. De eigen inkomsten nemen de komende jaren met 52 procent af ten opzichte van 2014.

In zijn educatie- en publieksbeleid zoekt Stroom samenwerking en volgt het de *communities of practice* werkwijze (CoP-werkwijze) om doelgroepen actief bij het programma te betrekken. De programma's van Stroom hebben een sterke lokale werking, maar door (inter)nationale samenwerking en zijn adviesfunctie positioneert Stroom zich ook buiten de eigen regio en sector.

Beoordeling

Kwaliteit

In het activiteitenplan legt Stroom verbinding met zijn gemeentelijke advies- en

beleidsfunctie, waarmee het bijdraagt aan talentontwikkeling voor kunstenaars en organisaties binnen de Haagse kunstwereld. Stroom ontvangt van de gemeente Den Haag een budget van 2,5 miljoen euro voor deze taak. De raad vindt het activiteitenplan en de begroting onvoldoende transparant. De activiteiten die Stroom onderneemt in het kader van zijn gemeentelijke taak worden niet onderscheiden van zijn functie als presentatie-instelling. De 'andere' positie in het bestel geeft onduidelijkheid over de beide subsidielijnen en de taken opdrachtgeverschap, kunst in de openbare ruimte en presentaties van Haagse kunstenaars. Het roept bij de raad de vraag op hoe Stroom zijn eigen positie ziet.

Stroom sluit graag aan bij wat er speelt in de stad. Zo heeft Stroom de afgelopen periode een aantal grootschalige kunstprojecten in de openbare ruimte gerealiseerd; deze projecten vloeiden voort uit thematische programma's. De raad waardeert het dat Stroom zich sterk maakt voor opdrachten voor kunst in de openbare ruimte en hiermee een lacune opvult die door het wegvallen van Stichting Kunst en Openbare Ruimte (SKOR) en een aantal Centra Beeldende Kunst (CBK's) is ontstaan. Tevens is de stichting een verbinder op zoek naar andere presentatievormen, partners en het brede publiek. De raad vindt de kwaliteit van de uitgevoerde projecten goed. Ook heeft Stroom de positie van kunstenaars en organisaties binnen de Haagse kunstwereld (internationaal) weten te versterken en zijn rol als verbinder waargemaakt.

In het activiteitenplan zet Stroom zijn lijn als verbinder door, nu in samenwerking met beoogde structurele partners als het Nationale Toneel, Universiteit Leiden, Eastside Projects en La Loge. Stroom laat zien dat het een integraal programmabeleid wil ontwikkelen ten aanzien van kunst in de stedelijke ruimte, met ruimte voor onderzoek en debat. Stroom vervolgt het programma 'Attempts to Read the World (Differently)' (ARW(D)) en start het programma 'De Dingen'. De raad vindt de keuze van kunstenaars passend bij de thematiek, maar kan op grond van de aanvraag niet goed beoordelen wat hun aandeel wordt en hoe de projecten concreet zullen worden ingevuld.

Hoewel Stroom er in zijn aanvraag niet aan refereert, heeft het ook een rol in theorievorming en fungeert het als denktank. De oprichting van Stroom Circle sluit hierbij aan. Stroom heeft de afgelopen periode ook het digitale platform 'Open!' met subsidie ondersteund.

Educatie en participatie
Voor Stroom is educatie een integraal onderdeel van het programma. De raad vindt dat Stroom een goed onderbouwde visie heeft op educatie. Stroom sluit voor de samenwerking met basisscholen aan bij een brede alliantie van Haagse cultuurinstellingen. Niet alleen voor het basisonderwijs, maar ook voor de bovenbouw van het voortgezet onderwijs en de beroepsopleidingen ziet de raad echter goede aanknopingspunten voor educatie-activiteiten vanwege het belang dat Stroom hecht aan 'deelnemerschap' bij zijn projecten.

Stroom heeft voor de komende periode presentatie-instelling MAMA gevraagd ondersteuning te bieden bij het ontwikkelen van zijn educatiebeleid. Het vertrekpunt is non-formeel leren door de inzet van *communities of practice* 'Stroom School', die een rol krijgen in het realiseren van een publieksprogramma. Een *community of practic*e verschilt in de samenstelling qua achtergrond maar deelt een intrinsieke motivatie; zij kan bestaan uit jonge makers en kunsttheoretici die zich inzetten voor het bereiken van jonge publieksgroepen. Toeschouwers worden in de benadering van Stroom deelnemers. De raad vindt deze benadering goed aansluiten bij het profiel van verbinden en verdiepen en de betekenis die de instelling wil hebben voor publiek.

Maatschappelijke waarde

Publieksbereik
De raad vindt het passend bij het profiel dat 'doorwerking' van zijn projecten voor Stroom belangrijk is. De programmering krijgt vorm in relatie met publiek en maatschappelijke partners. Stroom spreekt dan ook van 'de menselijke maat', en vindt een informele en persoonlijke benadering van het publiek heel belangrijk. De controverse over de sculptuur

‘Vriendinnen’ (2014) geeft volgens de raad goed aan waar de sprankeling in de werkwijze van Stroom zit. De raad vindt het wel opmerkelijk dat Stroom niet beschrijft of en in hoeverre het diverse publieksgroepen weet te bereiken.

Het bereik van Stroom hangt voor een groot deel samen met kunst in de openbare ruimte en vindt indirect plaats via organisaties en netwerken. Stroom zou volgens de raad door inrichting en vormgeving publiek kunnen verleiden tot bezoek; juist het showroomkarakter is daarbij immers een voordeel. De raming van 5.000 bezoekers op buitenlocaties vindt de raad aan de lage kant voor een instelling met 13,2 fte. Ook vindt hij de daling van kaartverkoop van 5.800 naar 1.000 voor de komende jaren en een vermindering met 50 procent van het geplande aantal tentoonstellingen ten opzichte van 2014 een negatieve tendens. De raad mist hiervoor een onderbouwing.

Ondernemerschap
De instelling heeft de afgelopen vier jaar aan de eigen inkomstennorm voldaan met een gemiddelde van 25 procent in 2013 – 2014. In het activiteitenplan maakt Stroom melding van een eigen inkomstenpercentage van 27 procent voor de periode 2017 – 2020. In de ingediende begroting voor die periode komt het eigen inkomstenpercentage echter uit op 11 procent, doordat er veel minder bijdragen uit private middelen en overige inkomsten zijn begroot. De raad concludeert dat het activiteitenplan op dit punt strijdig is met de ingediende begroting. De sterke terugval in eigen inkomsten is op geen enkele manier onderbouwd en wekt de indruk dat Stroom zijn activiteiten ook zonder subsidie van OCW kan financieren.

De raad vindt het positief dat Stroom, volgens het plan, veel aandacht heeft voor de arbeidsvoorwaarden van zijn personeel, alsmede voor de bezoldiging van freelancers. Ook geeft Stroom helder aan welke onderdelen van de organisatie naar zijn mening versterking nodig hebben.

Stroom zet de komende periode in op het vergroten van diversiteit van de organisatie, van het bestuur en van de Stroom Cirkel. De raad vindt het positief dat hierbij samenwerking wordt gezocht met specialistische organisaties zoals het Prins Claus Fonds, Binoq Atana en PEP Den Haag. De invalshoek voor de samenstelling van het bestuur en de leden wordt summier omschreven, maar niet uitgewerkt.

West Den Haag

€ 275.000
geadviseerd subsidiebedrag

€ 275.000
gevraagd subsidiebedrag

De aanvraag is gebaseerd op artikel 3.31 van de Subsidieregeling culturele basisinfrastructuur 2017 – 2020.

Stichting West (hierna: West) is een middelgrote presentatie-instelling in Den Haag. De instelling rangschikt haar activiteiten in drie onderdelen: 'Main Space', met kunst- en parallelprogramma's; het 'Instituut voor Kunst en Kritiek', voor debatten, publicaties en cursussen, te ontwikkelen in samenwerking met de Rijksuniversiteit Groningen en uitgeverij Valiz; het 'Volkspaleis', onder welke noemer op locatie festivalmanifestaties worden gehouden. Met deze programmaonderdelen wil West een zo groot en breed mogelijk publiek aanspreken. De instelling profileert zich door kunst te verbinden met wetenschappelijke en sociaal-maatschappelijke thema's. West structureert de programma's in vier duothema's die worden samengevat in het nieuwe begrip 'Urtopie'.

Subsidieadvies

De Raad voor Cultuur adviseert Stichting West een subsidiebedrag toe te kennen van € 275.000.

West ontwikkelt energieke, multidisciplinaire programma's, waarmee de instelling het lokale verbindt met het internationale. De instelling heeft een stabiele basis in Den Haag en heeft volgens de raad potentie om verder te groeien. Over de ambitie om een 'Instituut voor Kunst en Kritiek' te formeren is de raad positief. De samenwerking met de Rijksuniversiteit Groningen is daarbij een goede keuze. De raad is van mening dat West de komende periode moet benutten om strategisch beleid te ontwikkelen om zijn vleugels internationaal te kunnen uitslaan. Ook verwacht hij dat het educatiebeleid inhoudelijk handen en voeten krijgt. Met het hoge bezoekersaantal van zo'n 20.000 laat West zijn ambitie zien om een groot publiek te bereiken met een gevarieerde programmering.

Beoordeling

Kwaliteit

De raad is positief over de drive en het doorzettingsvermogen van West. De instelling creëert nieuwe verbindingen tussen de kunsten en de samenleving en zet daartoe verschillende middelen in, zoals symposia en debatten, performances, publicaties en de website. De jaarlijkse edities van het 'Volkspaleis' trekken veel publiek en verlevendigen het culturele aanbod in Den Haag.

De instelling draagt een gevarieerd kunstbegrip uit en streeft naar cross-overs. Dit komt tot uitdrukking in de programmering, die bestaat uit dans, beeldende kunst, muziek, fotografie, architectuur en film. Het consequent gevarieerd programmeren maakt dat West een divers samengesteld publiek aan zich heeft weten te binden. Anders dan bij veel andere presentatie-instellingen worden de kunsten door West niet geprogrammeerd in relatie tot een maatschappelijke actualiteit. De instelling wil onderzoeken wat kunst vermag en teweeg kan brengen bij het publiek. De raad vindt de aanpak van West verfrissend.

West probeert met zijn 'Instituut voor Kunst en Kritiek' nieuwe theoretische inzichten te creëren en gaat hiervoor structurele relaties aan met partijen als de Rijksuniversiteit Groningen (RUG) en uitgeverij Valiz. De raad vindt dit positief, maar hij mist een duiding van de nog onvoldragen theorieën die West ontwikkelt en in het plan uiteenzet. De raad gaat ervan uit dat de duiding in de komende periode haar beslag gaat krijgen in samenwerking met partners als de RUG.

De instelling presenteert zowel grote (inter)nationale als lokale en (nog) onbekende kunstenaars. Meermaals heeft West al in een vroeg stadium talenten gepresenteerd, zoals Florentijn Hofman en Haroon Mirza. De ambities zijn af te lezen aan de longlist van kunstenaars, waarop ook namen van gevestigde kunstenaars te vinden zijn, zoals Gary Hill, Ulrike Ottinger, Doug Aitken en Jesper Just.

West heeft relevante internationale contacten en bezit de potentie om een interessante speler te worden in het internationale veld. De raad moedigt de instelling dan ook aan om zijn buitenlandse activiteiten en zijn visie op internationalisering in de komende periode verder uit te bouwen.

Educatie en participatie
Uit het plan blijkt dat het educatieprogramma voor scholen nog in de kinderschoenen staat en zich beperkt tot het organiseren van rondleidingen. Wel kondigt West aan dat het aansluiting zal zoeken bij de Haagse Cultuurschakel, waarmee Haagse cultuurinstellingen gezamenlijk een aanbod organiseren voor het primair en voortgezet onderwijs. Als West voor deze doelgroep kiest, verwacht de raad dat het in de toekomst expertise betrekt om passende programma's te kunnen ontwikkelen.

Vooralsnog richt West zich met zijn educatieve activiteiten vooral op studenten van hogescholen en universiteiten. In relatie tot het profiel van West heeft de raad begrip voor deze keuze. Maar West gaat er volgens de raad iets te gemakkelijk van uit dat deze doelgroepen zelf hun informatiebronnen zoeken via de 'online academie' die West blijkens het plan voor ogen staat. Informatie produceert op zichzelf niet automatisch educatieve waarde. Daarom kleven er wel nadelen aan een model waarin programma's worden geproduceerd en via de website worden gecommuniceerd, zonder dat er sprake is van afstemming en dialoog. Daarnaast vraagt de raad zich af hoe deze doelgroepen op de hoogte worden gebracht van de rijke informatie die West deelt via de website.

Ten behoeve van de kennisuitwisseling organiseert West al geruime tijd diverse seminars en workshops. In het kader van het 'Instituut voor Kunst en Kritiek' zal jaarlijks een beperkt aantal activiteiten worden ontplooid: debatten, publicaties, seminars en de 'Winterschool', die bestaat uit een meerdaags programma voor reflectie en discussie, onder andere gericht op deelnemers uit het postacademisch onderwijs.

Maatschappelijke waarde

Publieksbereik
West trekt circa 20.000 bezoekers per jaar. Dit relatief hoge aantal wordt bereikt door de presentaties op locatie, zoals het 'Volkspaleis'. West richt zich op een cultureel divers publiek. West wil meer en meer zijn website inzetten als communicatieplatform en presenteert er bijvoorbeeld al talrijke video-opnamen van debatten. De ambitie om via de route van de website echt in dialoog te treden met het publiek wordt volgens de raad nog onvoldoende uitgewerkt.

Ondernemerschap
De financiële positie van de instelling is stabiel. In zijn begroting ruilt West de bijdrage van het Mondriaan Fonds in voor een hogere, structurele overheidsfinanciering en rekent het daarnaast op een verdubbeling van de gemeentelijke subsidie. Verder boort de instelling geen nieuwe bronnen aan. De raad meent dat West er in de komende periode goed aan doet te onderzoeken op welke wijze de financieringsmix verrijkt kan worden, bijvoorbeeld door coproducties aan te gaan met buitenlandse partners, door tentoonstellingen te exporteren of door de eigen inkomsten uit bezoekersbijdragen te vergroten.

West wil zijn personeel uitbreiden van 3 fte in 2014 naar 6 fte in 2017. In het plan staat beschreven dat voor de nieuw te ontplooien activiteiten behoefte bestaat aan een bredere basis om de continuïteit te kunnen waarborgen en professioneler te kunnen opereren. De raad is positief over het aantrekken van inhoudelijke expertise, ook met het oog op de

doorwerking van de visie en de missie in het educatieprogramma.

West besteedt in zijn plan nauwelijks aandacht aan zijn governance. De instelling erkent de Governance Code Cultuur, maar licht verder niet toe hoe zij het toezicht en de relatie tussen bestuur en directie vormgeeft.

Witte de With

€ 530.000
geadviseerd subsidiebedrag

€ 587.126
gevraagd subsidiebedrag

De aanvraag is gebaseerd op artikel 3.31 van de Subsidieregeling culturele basisinfrastructuur 2017 – 2020.

Stichting Witte de With, Center for Contemporary Art (hierna: Witte de With) is een internationaal opererende kunstinstelling voor de ontwikkeling, productie en presentatie van hedendaagse kunst, met Rotterdam als thuishaven. De missie luidt: 'Witte de With presenteert, onderzoekt en contextualiseert ontwikkelingen wereldwijd op het gebied van hedendaagse beeldende kunst en visuele cultuur om duiding te geven aan het heden.' De presentatie van kritisch geëngageerde tentoonstellingen vormt de kern van de activiteiten van het instituut. Witte de With profileert zich als een instelling waarbij samenwerking centraal staat, zowel met individuele kunstenaars, curatoren, schrijvers en academici als met lokale en internationale kunstinstellingen.

Subsidieadvies

De Raad voor Cultuur adviseert Stichting Witte de With, Center for Contemporary Art een subsidiebedrag toe te kennen van € 530.000.

De raad vindt Witte de With een belangrijke instelling voor hedendaagse kunst, met een belangrijke traditie. Al 25 jaar onderscheidt Witte de With zich als een plek voor experiment en verdieping met een sterk internationaal netwerk. De aanvraag getuigt van een onverminderd krachtige artistieke visie die geloofwaardig is doorvertaald in het activiteitenplan, het educatieaanbod, het publieksbereik en het ondernemerschap. De raad complimenteert Witte de With met de heldere uiteenzetting van zijn doelen, die consequent in relatie staan tot zijn profiel. Er is waardering voor de verbeterde toegankelijkheid van de instelling, waardoor er meer uitwisseling is met de stad en haar inwoners.

Een punt van aandacht is de uitwerking van de programmering, die hier en daar nog weinig concreet is. De raad vindt de genoemde leidmotieven en onderwerpen interessant; met name 'gebroken wit' raakt aan een thema dat aandacht verdient in de Nederlandse kunstwereld.

Op het gebied van educatie, participatie en publieksbereik boekt Witte de With goede resultaten. Dat schept ook hoge verwachtingen. De raad hoopt dat Witte de With ook in de toekomst scherp en ambitieus blijft op deze gebieden.

Beoordeling

Kwaliteit

Witte de With omschrijft de kernwaarden van de instelling als 'grensverleggend, gedurfd en betrokken'. De raad beaamt dit: het beleid is experimenteel en dapper. Op het gebied van tentoonstellingen, talentontwikkeling voor kunstenaars én curatoren, publiekswerking en educatie functioneert Witte de With op hoog niveau. Een voorbeeld is de tentoonstelling 'The Temptation of A.A. Bronson', waarvoor Witte de With werd bekroond met de AICA Oorkonde 2014 voor beste tentoonstelling.

Onder de bevlogen leiding van de huidige directeur kan Witte de With terugblikken op een bloeiende periode. Mede dankzij de renovatie is de instelling toegankelijker en opener geworden en sterker geworteld in Rotterdam. Dit heeft geleid tot een aanzienlijke groei van het draagvlak. Ook op internationaal gebied is de instelling bijzonder actief, wat deels te danken is aan de directeur, die genereus haar eigen internationale netwerk deelt en inzet voor Witte de With.

In de komende periode wil Witte de With het huidige beleid voortzetten en verstevigen. Het plan is helder en consistent uitgewerkt, maar de raad mist hier en daar de bevlogenheid en het elan die wel aanwezig zijn in het huidige programma. In het activiteitenplan worden drie inhoudelijke thema's opgevoerd: 'hedendaagse kunst – beeldcultuur', over de affectieve en visuele kwaliteit van kunst in relatie tot beeldcultuur, 'de staat van de kunstenaar, de kunstenaar van de staat', over de relatie tussen kunstenaars en overheden in onder meer Noord-Europa, China en de Verenigde Staten, en 'gebroken wit', over het veranderende begrip 'wit' in een cultureel divers Europa. De raad vindt de programmalijnen nog open geformuleerd. Op basis van de presentaties en reputatie van Witte de With heeft de raad echter voldoende vertrouwen in de verdere uitwerking ervan.

Met name het leidmotief 'gebroken wit' klinkt veelbelovend en passend bij Rotterdam en Witte de With. Het biedt mogelijkheden om samenwerkingen aan te gaan met kleinere presentatie-instellingen, zoals Framer Framed in Amsterdam, die gespecialiseerd zijn in deze thematiek. De raad vindt het belangrijk dat er connecties worden gelegd tussen de grote instellingen in de basisinfrastructuur en kleinere presentatie-instellingen en kunstenaarsinitiatieven.

De komende periode wil Witte de With meer aandacht besteden aan e-publishing en digitale distributie, onder andere met de nieuwe serie 'Radical Readers'. Daarnaast wordt gewerkt aan het compileren van een digitaal archief, 'Collectie WdW 25+'. Hierbij dringen zich wel de vragen op voor wie deze digitale activiteiten zijn bedoeld, hoe ze zichtbaar worden gemaakt en wat er vervolgens mee gaat gebeuren. De raad signaleert dat er – meer in het algemeen – nog weinig visie, beleid en infrastructuur is ontwikkeld op het gebied van digitale publicaties. Online activiteiten zijn nog altijd sterk gericht op het zenden van informatie en weinig op uitwisseling en interactie met de ontvangers.

Educatie en participatie
Traditiegetrouw is het educatieaanbod van Witte de With goed uitgewerkt en geïntegreerd in relatie tot het eigen profiel en het organogram van educatie. De instelling heeft de kritische kanttekening uit het vorige advies ter harte genomen door intensiever samen te werken met andere presentatie-instellingen, wat onder meer heeft geresulteerd in het programma '100% Hedendaags'. Het valt de raad op dat het aanbod voor het primair onderwijs wordt losgelaten ten gunste van een verdere investering in het aanbod voor het voortgezet en hoger onderwijs. Dit past ook beter bij het profiel van Witte de With. Tegelijkertijd is er waardering voor het meenemen van het mbo, een schakel tussen voortgezet en hoger onderwijs die vaak ontbreekt in het aanbod van cultuureducatie.

In vergelijking met andere instellingen bereikt Witte de With hoge aantallen schoolgroepen, maar er is, zeker gezien de 1,8 fte voor educatie, nog wel groei te behalen. Bijvoorbeeld door het aanbod niet alleen te koppelen aan ckv, maar breder te kijken en aansluiting te zoeken bij andere vakken. De verbreding buiten het eigen domein is wel goed zichtbaar bij 'Studium Witte de With', dat zich richt op het verbinden van kunst, theorie en wetenschap, en het talentontwikkelingsproject 'Across the Board', dat jonge leiders uit de kunst, de politiek en het bedrijfsleven samenbrengt.

Maatschappelijke waarde

Publieksbereik
De bezoekersaantallen zijn in de afgelopen vier jaar flink gestegen. Er komen jaarlijks ruim 36.000 bezoekers, een stijging van 60 procent ten opzichte van 2011. De openheid naar de straat en de oprichting van 'Kunstblock', het samenwerkingsverband van kunstinstellingen in het Witte de Withkwartier, spelen hierbij een belangrijke rol. De instelling experimenteert met verschillende publieksgroepen en is zowel gericht op de voorhoede van kunstprofessionals als op een breder publiek. Witte de With doet het goed en dat schept ook hoge verwachtingen. De raad verwacht dat Witte de With scherp en ambitieus blijft in het bereiken van diverse publieksgroepen.

Ondernemerschap
Het plan straalt een actief Rotterdams ondernemerschap uit met een overzichtelijke weergave van onderwerpen. Voor verkenning van private betrokkenheid is 1 fte vrijgemaakt. De huidige financieringsmix vertoont een eigen inkomstenpercentage van meer dan 50 procent. Vanaf 2017 zal dit dalen naar circa 31 procent; dat is nog altijd ruim boven de eigen inkomstennorm. De verhuur van de ruimte aan TENT blijft een vaste bron van inkomsten. Er is aandacht voor nieuwe verdienmodellen, maar deze moeten zich nog bewijzen.

De aanvraag getuigt van goed personeelsbeleid met aandacht voor opleiding van medewerkers, kunstenaarshonoraria en interne en externe monitoring. Ook de Governance Code Cultuur wordt zorgvuldig nageleefd door een goede spreiding van de deskundigheidsgebieden van de leden van de raad van toezicht.

Beeldende kunst

Postacademische instellingen

Inleiding
Postacademische instellingen

De postacademische instellingen spelen een belangrijke rol in het faciliteren van (jong) talent in de beeldende kunsten. Zij geven (jonge) kunstenaars een kans om zich artistiek te ontwikkelen, nieuw werk te maken en in contact te komen met de (internationale) netwerken voor theoretisch discours, mogelijkheden voor productie, distributie en verkoop van werk, opdrachten, samenwerkingsverbanden et cetera. De instellingen bieden deelnemers ook gelegenheid hun werk te presenteren.

De kernactiviteit van een postacademische instelling staat omschreven in de regeling als 'het verzorgen van een begeleidingsprogramma op het terrein van beeldende kunst, dat een vervolg is op een bachelor- of masteropleiding op het gebied van de kunst, indien de instelling een internationaal toonaangevend programma verzorgt en ten minste tien deelnemers begeleidt'.

Er zijn in totaal vijf aanvragen ingediend; door de Rijksakademie van beeldende kunsten en De Ateliers in Amsterdam, Van Eyck in Maastricht, BAK, Basis voor Actuele Kunst in Utrecht en het EKWC in Oisterwijk. De laatste twee instellingen maken geen deel uit van de huidige BIS. BAK, Basis voor Actuele Kunst vraagt voor het eerst aan als postacademische instelling; het EKWC was in de periode 2009 – 2012 vertegenwoordigd in de BIS. Alle vijf de aanvragen voldoen aan de definitie die in de regeling is gegeven.

De raad heeft alle vijf de aanvragen gehonoreerd. De raad vindt dat de aanvragende instellingen gezamenlijk een divers en aan elkaar complementair aanbod van postacademische opleidingen bieden. In zijn afwegingen heeft de raad verder het belang van continuïteit van de drie bestaande postacademische instellingen laten meespelen. Daarnaast wilde de raad ook ruimte bieden aan innovatie en geografische spreiding.

De regeling vermeldt dat jaarlijks voor een instelling per deelnemer ten hoogste 50.000 euro beschikbaar is. De vijf postacademische instellingen bieden een gevarieerde verblijfsduur aan van drie maanden tot twee jaar. De faciliteiten, bijdragen en stipendia van deelnemers verschillen per instelling. De raad vindt dat het aan de instellingen zelf is afwegingen te maken over het bedrag dat ze per deelnemer uittrekken; de instelling moet volgens de regeling wel minimaal tien deelnemers per jaar begeleiden.

De raad oordeelt positief over de aanvragen van De Ateliers en de Rijksakademie van beeldende kunsten. De instellingen dragen door hun internationale aantrekkingskracht bij aan een kosmopolitisch kunstklimaat in Amsterdam en versterken de reputatie van Nederland in het buitenland. De raad is wel van mening dat de twee instellingen ten opzichte van de andere drie aanvragers in hun activiteitenplannen minder vernieuwend zijn en te veel de status quo beschrijven. Er wordt weinig inzicht geboden in de begeleidingsprogramma's; de beschreven verrichtingen van de deelnemers en alumni zijn een beperkte illustratie van (de kwaliteit van) de begeleiding van deze instellingen.

De raad is negatief over het gegeven dat De Ateliers en de Rijksakademie van beeldende kunsten samenwerking uit de weg blijven gaan. De raad heeft de instellingen vier jaar geleden geadviseerd te fuseren. Dat advies is door de minister overgenomen maar de fusie is niet tot stand gekomen op grond van onderlinge cultuurverschillen. De raad verwacht dat de instellingen in de komende periode alsnog gaan inzetten op bundeling van krachten om meerwaarde en financiële stabiliteit te creëren. Op basis van deze overwegingen adviseert de raad aan De Ateliers en de Rijksakademie van beeldende kunsten een substantieel lager

bedrag toe te kennen dan aangevraagd is.

Van Eyck verbreedt de komende jaren haar multidisciplinaire karakter en werkt haar visie op het kunstenaarschap uit, waarin verbindingen tussen kunst en disciplines buiten de cultuur worden gestimuleerd en verdiept. De raad vindt dat Van Eyck haar ambities van vier jaar geleden overtuigend heeft waargemaakt en de toegankelijkheid heeft vergroot. Bij de toekenning van het subsidiebedrag houdt de raad het bedrag aan dat in de huidige BIS-periode van rijkswege beschikbaar was voor de instelling. Daarmee is de toekenning net lager dan het aangevraagde bedrag.

BAK, Basis voor Actuele Kunst legt de focus op maatschappelijk engagement en heeft daarmee een duidelijk onderscheidend profiel ten opzicht van de andere postacademische opleidingen. De aanvraag geeft een overtuigend beeld van de wijze waarop BAK, Basis voor Actuele Kunst in Utrecht de banden met onderwijs en wetenschap gaat versterken en inzet op een hoog niveau van internationale samenwerking. De experimentele beeldende kunst krijgt door deze alliantie en de verbinding met de presentatie-instelling nieuw elan. De raad komt daarom tot een positief subsidieadvies. Het bedrag dat de raad adviseert is vanwege de beperkte beschikbare middelen wel lager dan aangevraagd. De raad verwacht dan ook dat de instelling andere verdienmodellen ontwikkelt en zodoende minder afhankelijk wordt van overheidssubsidie.

Het EKWC heeft een aanvraag ingediend als postacademische instelling op het gebied van materiaal-technisch onderzoek. De raad vindt dat EKWC vanuit een duidelijke visie haar rol in het vakgebied toelicht en uitwerkt en een sterk verdienmodel heeft ontwikkeld. De voornemens van vier jaar geleden zijn gerealiseerd met een technisch hoogstaande werkplaats van internationale allure en met ruimte voor ontwikkeling van een bezoekerscentrum met mogelijkheden voor educatie. De raad vraagt wel aandacht voor de artistiek-inhoudelijke kant van het begeleidingsprogramma. Vanwege de beperkt beschikbare middelen heeft de raad een lager subsidiebedrag aan EKWC toegekend dan is aangevraagd, maar hij heeft er vertrouwen in dat de instelling met deze toekenning haar plannen kan gaan realiseren.

Roerige tijden

De postacademische instellingen hebben roerige tijden doorgemaakt. De instellingen stonden onder grote druk om meer eigen inkomsten te genereren omdat de vorige bewindspersoon van Cultuur had aangekondigd dat zij na 2016 niet meer in aanmerking konden komen voor rijkssubsidie. Tegelijkertijd werd er aanzienlijk bezuinigd binnen de sector. De raad waardeert dan ook de veerkracht en ambitie die uit de plannen van de aanvragers spreken.

Profielen en nieuwe oriëntaties

De raad moedigt de postacademische instellingen aan om te blijven reflecteren op de inhoud en opzet van hun opleidingen. Het valt de raad namelijk op dat de instellingen niet altijd goed (kunnen) uitleggen wat het begeleidingsprogramma concreet inhoudt en welke criteria voor begeleiding en output zij hanteren. Ook ontbreekt soms een artistieke visie van de instellingen op het kunstenaarschap. De raad vindt het belangrijk dat postacademische instellingen reflecteren op de ontwikkeling van vaardigheden en de (maatschappelijke) waarde die kunstenaars toevoegen. Onderkenning van zelfstandigheid van deelnemers, creativiteit en talent zijn belangrijk maar ook het kunstvakonderwijs investeert in deelnemers en begeleidt hen vanuit overeenkomstige criteria. De raad heeft het voornemen om in een sectoradvies over beeldende kunst en vormgeving aandacht te besteden aan criteria om de meerwaarde van postacademische instellingen te beschrijven in relatie tot ander aanbod dat is gericht op talentontwikkeling.

Het valt de raad voorts op dat er binnen de klassieke postacademische instellingen vernieuwing mogelijk is en dat er ook nieuwe modellen voor postacademische opleidingen ontstaan. Onderzoek, educatie, participatie en presentaties aan een breed publiek komen meer in elkaars verlengde te liggen. De raad voorziet dat deze ontwikkeling van institutionele

vernieuwing en cross-overs ook in de toekomst een rol gaat spelen. Hij adviseert de minister daar in haar toekomstige beleid rekening mee te houden.

De Ateliers

€ 400.000
geadviseerd subsidiebedrag

€ 700.000
gevraagd subsidiebedrag

De aanvraag is gebaseerd op artikel 3.33 van de Subsidieregeling culturele basisinfrastructuur 2017 – 2020.

In de aanvraag beschrijft Stichting De Ateliers (hierna: De Ateliers), gevestigd in Amsterdam, haar lange ervaring en expertise in talentontwikkeling in de beeldende kunst. Jonge kunstenaars krijgen een professionele werkomgeving aangeboden waar zij zich onder intensieve begeleiding van prominente vakgenoten gedurende twee jaar optimaal kunnen ontwikkelen in een internationale werkomgeving. De opleiding wordt ingevuld vanuit kleinschaligheid (jaarlijks zijn er tien plaatsen beschikbaar) en aan de hand van wekelijkse ateliergesprekken. De productiefaciliteiten zijn rudimentair.

De instelling profileert zich als een relatief besloten opleidingsinstituut voor jonge kunstenaars dat een belangrijke bijdrage levert aan de beeldende kunst in Nederland en daarbuiten. Met de jaarlijkse tentoonstelling 'Off Spring' toont de instelling het werk van circa tien deelnemers, die daarmee hun werkperiode afronden.

De samenwerking met De Rijksakademie, waarop de raad in de vorige periode heeft aangedrongen, is niet gerealiseerd.

Subsidieadvies

De Raad voor Cultuur adviseert Stichting De Ateliers een subsidiebedrag toe te kennen van € 400.000, op voorwaarde dat de instelling de governance aanpast en een nieuwe – sluitende – begroting indient met een daarop aangepast activiteitenplan.

De Ateliers heeft de afgelopen periode zijn reputatie en werkwijze als internationaal gerenommeerde postacademie met een intensief begeleidingsprogramma weten te continueren. De Ateliers houdt vast aan zijn bewezen aanpak en steekt veel energie in een persoonlijke begeleiding. De positionering van de instelling ten opzichte van andere postacademische instellingen in de basisinfrastructuur blijft onderbelicht.

De instelling is financieel gezond en heeft verzamelaars en bedrijven aan zich weten te binden. Uit het plan blijkt echter nog onvoldoende duidelijk hoe zij zich wil ontwikkelen met betrekking tot criteria als educatie, participatie en maatschappelijke waarde. De raad mist de ambitie om het belang van het traditionele ateliermodel te toetsen aan actuele ontwikkelingen binnen en buiten de kunstsector.

De raad is nog steeds van mening dat De Ateliers en De Rijksakademie op den duur gebaat zijn met verregaande samenwerking, en uiteindelijk ook met een fusie. Door de krachten te bundelen is het mogelijk met meer financiële stabiliteit en ruimte een kwalitatief hoogwaardig begeleidingsprogramma structureel te waarborgen. In de huidige competitieve markt zouden de instellingen gezamenlijk alternatieve vormen van financiering kunnen verwerven. De raad constateert echter ook dat een fusie, met de huidige bestuurders en cultuurverschillen, op korte termijn nog niet haalbaar is. Niettemin verwacht de raad dat er de komende periode wel stappen in die richting worden gezet.

Beoordeling

Kwaliteit

De raad constateert dat De Ateliers erin geslaagd is om in een periode van zware bezuinigingen zijn reputatie als internationaal gerenommeerde postacademie te bestendigen. De belangstelling van aanvragers is onverminderd hoog en ook de trackrecords van de

activiteiten van de deelnemers en alumni zijn goed. De instelling kan bogen op een trouwe kring van verzamelaars, alumni en vertegenwoordigers uit het bedrijfsleven die De Ateliers ruimhartig hebben ondersteund.

De instelling biedt jonge kunstenaars een begeleidingsprogramma waarin interactie en confrontatie met gevorderde kunstenaars tot een artistiek hoog niveau moet leiden. De raad is van mening dat de kwaliteit van de kernactiviteit 'talentontwikkeling' niet ter discussie staat, maar dat die bij De Ateliers wel sterk afhangt van de kunstenaars die als begeleider en deelnemer aan de instelling verbonden zijn. Ook mist hij in de aanvraag een reflectie op de behaalde resultaten. Meer visie dan de notitie dat De Ateliers een programma aanbiedt 'voor en door kunstenaars' wordt niet in het plan beschreven. De Ateliers, ooit opgericht als alternatief voor het te 'academische' kunstonderwijs, is inmiddels zelf geïnstitutionaliseerd. Het in de jaren zestig ontwikkelde model heeft tot voorbeeld gediend van het kunstonderwijs, dat zich beter aan de actuele ontwikkelingen lijkt aan te passen dan De Ateliers zelf.

In het plan wordt niet ingegaan op de rol van de kunstenaar en de instelling zelf in de huidige, sterk veranderende samenleving. Het borduurt voort op de beproefde werkwijze. De raad vindt dat De Ateliers duidelijker kan maken hoe het invulling geeft aan criteria als maatschappelijke waarde, publieksbereik en participatie. De Ateliers verwijst niet naar andere (inter)nationale atelierprogramma's en de raad krijgt onvoldoende beeld van de effecten van de presentaties die De Ateliers op verzoek op buitenlandse podia verzorgt, bijvoorbeeld in de vorm van afspraken over institutionele samenwerking en kennisdeling. De raad blijft daarom bij zijn eerdere constatering dat het internationale activiteitenprogramma incidenteel en projectmatig is. Hij vindt het plan qua ambitie bescheiden en merkt op dat de instelling maar marginaal iets aan de eigen werkwijze verandert.

De selectie van de relatief jonge deelnemers (bij voorkeur twintigers) vindt plaats op basis van beeldende kwaliteit, artistieke ambitie en persoonlijkheid. De raad vindt het verstandig dat De Ateliers is gestart met het verjongen van het team begeleiders om beter aan te sluiten bij de huidige generatie kunstenaars en de ontwikkelingen in de masteropleidingen.

De Ateliers is een samenwerking aangegaan met het Gemeentemuseum Den Haag ('Ateliers Debuut Serie') en ontwikkelt activiteiten tijdens het Amsterdam Art Weekend. Ook is er een verbinding met het Appel Curatorial Program, die verder zal worden geïntensiveerd. De raad constateert dat De Ateliers moeite heeft gedaan om zijn zichtbaarheid te vergroten, maar mist nog een duidelijk sturende strategie op dit onderwerp.

Educatie en participatie
Er is in het voor- en najaar een goed opgezet, actueel lezingenprogramma door (internationale) gastbegeleiders, dat ook door studenten van kunstopleidingen en universiteiten wordt bezocht. De Ateliers heeft geen programma voor schoolgebonden educatie en participatie. Er wordt wel gehoor gegeven aan verzoeken van schoolgroepen om kennis te maken met de atelierpraktijk van de deelnemers. De raad begrijpt dat een intensief programma, gericht op educatie en participatie, logistiek en organisatorisch niet haalbaar is, gezien de huidige, kleine bezetting van de Ateliers. De raad ziet hier opnieuw een argument om te gaan samenwerken met De Rijksakademie.

De Ateliers lijkt weinig actief in de opbouw en consolidatie van sectorale verbindingen. Door bijvoorbeeld directeuren en curatoren van Nederlandse instellingen aan te trekken als gastbegeleiders zou De Ateliers meer verbinding kunnen leggen met kunstvakonderwijs, musea en presentatie-instellingen.

Maatschappelijke waarde

Publieksbereik
De raad vindt dat De Ateliers een te beperkte benadering hanteert van publieksbereik. Hij constateert dat de instelling weinig stappen zet om nieuwe doelgroepen aan te trekken. De instelling is, passend bij haar missie en profiel, wel succesvol in activiteiten gericht op

professionals.

De peer group en in mindere mate het bredere publiek volgen De Ateliers en de deelnemers bij Artist Talks, Off Spring, Spring Performance festival, Amsterdam Art Weekend en bij presentaties in musea. In 2014 werden bijna 3.900 bezoekers geregistreerd; in 2017 verwacht de instelling 4.000 bezoekers. Het aantal unieke bezoekers op de website, die in 2016 zal worden vernieuwd, is nog laag.

De Ateliers heeft meegewerkt aan uitzendingen op AT5 en recentelijk aan de documentaire ‘De Confrontatie’. De raad vindt dit een lovenswaardige manier om de zichtbaarheid te vergroten. Ook de aandacht voor het lezingenprogramma die dit seizoen op Tubelight werd gecreëerd, is volgens de raad een stap in de goede richting.

Ondernemerschap
De financiële huishouding van De Ateliers is gezond dankzij een laag kostenniveau en gestegen eigen inkomsten. De Ateliers heeft een mooie mix van privaat en publiek geld.

De eigen bijdrage van de kunstenaars (2.750 euro) is gelijk gebleven. De raad uit opnieuw de wens dat De Ateliers een marktconforme bijdrage van zijn deelnemers vaststelt, in overeenstemming met vergelijkbare atelierprogramma’s in omringende landen.

De Ateliers heeft stappen gezet op het terrein van ondernemerschap door relaties te leggen met verzamelaars en begunstigers. Zo heeft de instelling de extra korting van de subsidie in de periode 2015 – 2016 kunnen opvangen door extra inkomsten te verwerven via het Ateliers Support Fund, een donateursfonds voor particulieren, bedrijven en cultuurfondsen. De raad is onder de indruk van het commitment dat de instelling geniet bij begunstigers. De raad constateert ook dat de werking van het fonds belangrijk is, omdat kostenreductie bij De Ateliers nauwelijks mogelijk lijkt vanwege het lage kostenniveau, en omdat er geen nieuw verdienmodel wordt ontwikkeld. De continuïteit van inkomsten via het Ateliers Support Fund en de mate waarin de instelling afhankelijk is van subsidie, zijn echter niet goed te beoordelen.

De Ateliers voorziet geen stijging van het aantal fte’s. De raad is van mening dat educatie en publieksbereik aan kwaliteit en effectiviteit zouden kunnen winnen door meer mensen in te zetten op positionering, pr en marketing. De Ateliers werkt maar met een kleine bezetting en weet zijn kernteam van begeleiders lang aan zich te binden, evenals veel van zijn oud-deelnemers.

De betrokkenheid van het bestuur heeft de instelling geholpen haar financiële situatie op orde te krijgen. De raad vindt de governance van De Ateliers echter problematisch. De instelling hanteert een horizontale organisatievorm, waarbij het beleid wordt bepaald door de directie, in samenspraak met onder andere de vaste begeleiders. Het bestuur bewaakt de continuïteit en biedt ondersteuning.

De raad is van oordeel dat het bestuur zich onafhankelijk en kritisch moet opstellen binnen besluitvormingsprocessen om de continuïteit van De Ateliers en zijn beleid te bewaken. De afgelopen periode heeft het hieraan ontbroken, met stevige (financiële) consequenties tot gevolg. De raad dringt aan op een koerswijziging.

BAK, Basis voor Actuele Kunst

€ 250.000
geadviseerd subsidiebedrag

€ 297.000
gevraagd subsidiebedrag

De aanvraag is gebaseerd op artikel 3.33 van de Subsidieregeling culturele basisinfrastructuur 2017 – 2020.

Stichting Basis voor Actuele Kunst (hierna: BAK), gevestigd in Utrecht, fungeert naar eigen zeggen als een basis: een platform voor het denken over, met en via kunst om zo kritisch in te gaan op urgente maatschappelijke vraagstukken. Met deze missie opereert BAK op het snijvlak van kunst, kennis en cultureel activisme. De instelling positioneert zich op onderscheidende wijze door actuele en urgente kwesties in en met de samenleving te onderzoeken.

In het beleidsplan introduceert BAK, van oudsher een presentatie-instelling, een nieuwe kernactiviteit, het 'Research Center for the Contemporary'. Voor deze activiteit, waarvoor jaarlijks elf plekken beschikbaar zijn, vraagt BAK subsidie aan als postacademische instelling. De organisatie vraagt ook subsidie aan voor de functie van presentatie-instelling (zie elders in dit advies).

De keuze voor deze nieuwe kernactiviteit versterkt het onderscheidende profiel van BAK en wordt binnen een Utrechts samenwerkingsverband tot stand gebracht.

Subsidieadvies

De Raad voor Cultuur adviseert Stichting Basis voor Actuele Kunst voor de postacademische kernactiviteit een subsidiebedrag toe te kennen van € 250.000.

De raad is positief over de aanvraag van BAK. De instelling heeft een innovatief plan ontwikkeld voor postacademische vorming. BAK neemt een bijzondere positie in het veld in door te werken vanuit een geëngageerde politiek-maatschappelijke agenda. BAK presenteert naar de mening van de raad een sterk residency-programma dat in samenwerking met kennispartners in de stedelijke regio Utrecht wordt uitgevoerd. De actuele thematiek geeft mogelijkheden om diverse publieksgroepen te betrekken en een maatschappelijk agenderende rol te spelen. BAK zet bovendien een overtuigend verhaal neer over de wijze waarop het de relaties met onderwijs en wetenschap wil versterken en zet in op een hoog niveau van internationale samenwerking. De raad vindt het ondernemerschap van de aanvraag nog te mager.

De raad vindt dat BAK met deze aanvraag een alternatief begeleidingsprogramma biedt ten opzichte van het traditionele atelierprogramma: onderzoek en presentatie van actuele thema's zijn met elkaar verbonden en komen tot stand met verschillende werkvormen. De raad wil deze nieuwkomer daarvoor honoreren.

Beoordeling

Kwaliteit

De raad constateert dat de instelling met haar plannen voor een postacademische opleiding consistent voortbouwt op het eerder ontwikkelde profiel als presentatie-instelling. Dat geeft vertrouwen. De raad vindt namelijk dat BAK een voortrekkersrol heeft gespeeld in het culturele discours rond maatschappelijke thema's, recentelijk nog rond onderwerpen als de vluchtelingencrisis en ecologische vraagstukken.

De raad ontleent zijn vertrouwen ook aan de sterke partners die BAK heeft gekozen. Er is een convenant gesloten met de Universiteit Utrecht en de Hogeschool voor de Kunsten Utrecht. Dat biedt BAK een goede positie om zich met een onderzoeksagenda van *artistic research* te

profileren als een interessante plek voor studenten. De raad vindt dat BAK een goede intermediair is tussen het kunstvakonderwijs en het werkveld, en zijn deelnemers een goed netwerk kan bieden.

De selectie van deelnemers gebeurt op basis van onderzoeksvoorstellen. BAK legt goed uit hoe het begeleidingsprogramma wordt ingericht met *research associates* (gerenommeerde kunstenaars en theoretici die begeleiding bieden) en *research fellows*, die de verbinding tussen presentatie-instelling en de onderzoeksfacetten van de postacademie begeleiden. Ook de verbindingen die de instelling wil leggen met het kunstvakonderwijs en de beroepspraktijk worden helder uiteengezet.

De raad is positief over het voornemen tot internationale institutionele samenwerking met Goldsmiths in Londen, Hong Kong University en Academy of the Arts of the World in Keulen. BAK heeft als presentatie-instelling bewezen een internationale speler te zijn en zet ook voor zijn atelierprogramma in op een hoog niveau van internationale samenwerking.

Educatie en participatie
De raad constateert dat BAK zijn educatieve functie sterk verbindt aan zijn publieksfilosofie en dat het uitkomsten van het residency-programma via bijeenkomsten voor *peers*, publicaties en openbare bijeenkomsten met een breed publiek wil delen. De raad vindt het vernieuwend en passend bij het profiel van de instelling dat er sprake is van cocreatie door het betrekken van publiek bij de inhoud.

Maatschappelijke waarde

Publieksbereik
De raad is van mening dat BAK door de combinatie van zijn postacademische en presentatiefunctie interessante vormen vindt om een breder publiek te bereiken en actief te betrekken bij zijn activiteiten. Bij het project met de Europese Roma ('Call the Witness', 2011) en het programma 'New World Academy' met Jonas Staal is er een uitgebreid publieksprogramma gepresenteerd, waarin met verschillende werkvormen onderzoeksthema's samen met het publiek worden beschouwd. Zo deed de instelling in het project 'Future Publics' onderzoek naar toekomstige publieksgroepen om deze bij haar programmering van actuele thema's te betrekken. De raad vindt het tekenend voor BAK dat het publiek zelf onderwerp van onderzoek is.

Ondernemerschap
De raad dringt erop aan dat de begrotingen van de twee kernactiviteiten, presentatie en talentontwikkeling, duidelijk gescheiden zijn, zodat de organisatie goed kan sturen op inzet en bestedingen. De raad vindt het ondernemerschap nog te mager. Hij vindt het ongewenst dat het postacademische deel zich sterk afhankelijk maakt van rijkssubsidie (83 procent) en zou graag zien dat BAK een grotere diversiteit aan verdienmodellen ontwikkelt. Hij vraagt zich af of de schatting van de eigen inkomsten en de publieksinkomsten reëel is.

Het ondernemerschap leunt op het delen van faciliteiten met de Hogeschool voor de Kunsten Utrecht en de Universiteit Utrecht en cofinanciering van projecten. De raad mist echter een concrete uitwerking van de financiële inbreng van de HKU en de UU, alsmede de intentieverklaring van deze instellingen.

De raad zou het positief vinden als BAK, met zijn community-affiniteit, het publiek een plaats geeft in een consulterende functie of in de governancestructuur.

EKWC

€ 300.000
geadviseerd subsidiebedrag

€ 350.000
gevraagd subsidiebedrag

De aanvraag is gebaseerd op artikel 3.33 van de Subsidieregeling culturele basisinfrastructuur 2017 – 2020.

De Stichting Het Europees Keramisch Werkcentrum (hierna: EKWC), gevestigd in Oisterwijk, stelt zichzelf als doel om de kwaliteit van keramiek in beeldende kunst, vormgeving en architectuur te verhogen door middel van een internationaal georiënteerd artist-in-residenceprogramma en een *centre of excellence*. De instelling biedt jaarlijks plaats aan vijftig deelnemers voor een periode van drie maanden. EKWC bevordert met het Platform Werkplaatsen, dat het mede heeft opgericht, samenwerking tussen werkplaatsen in Nederland om valorisatie van kunst en technieken te bevorderen.

De Raad voor Cultuur vindt dat EKWC als postacademie een onderscheidende positie inneemt door een materiaalgerichte oriëntatie en interdisciplinaire werkwijze voor (ervaren) kunstenaars, die op basis van een ingediend werkplan begeleiding krijgen. EKWC kiest de komende jaren nadrukkelijk voor een maatschappelijke positionering met een breed scala aan activiteiten voor publiek, (kunst)onderwijs en het bedrijfsleven.

Subsidieadvies

De Raad voor Cultuur adviseert Stichting Europees Keramisch Werkcentrum een subsidiebedrag toe te kennen van € 300.000.

Op grond van artikel 3.33 van de regeling kan subsidie worden verstrekt aan een instelling die haar standplaats heeft in een kernpunt. Volgens de definities van artikel 3.1 van de regeling is BrabantStad een kernpunt. BrabantStad omvat de steden 's-Hertogenbosch, Eindhoven en Tilburg.

Het EKWC is in 2015 verhuisd naar Oisterwijk, dat acht kilometer buiten Tilburg ligt. Nu het EKWC niet langer in het kernpunt Brabantstad ligt, kan hij niet toegelaten worden tot de BIS. Maar aangezien de raad positief oordeelt over het EKWC en vindt dat hij een waardevolle bijdrage levert aan de vernieuwing in de profielen van de postacademische instellingen, pleit de raad ervoor het EKWC toch in de BIS op te nemen.

De raad vindt het uitermate wrang en ook ongewenst dat een verschil van slechts acht kilometer van invloed kan zijn op de beslissing van de minister. De kwaliteit van een instelling en de waarde die zij heeft voor het gehele bestel zouden in de eerste plaats doorslaggevend moeten zijn. Bovendien meent de raad dat met de keuze voor een instelling in de provincie Noord-Brabant een zo goed mogelijke invulling wordt gegeven aan het criterium geografische spreiding. Overigens hanteert Brabantstad zelf een veel ruimer begrip van Brabantstad: vele andere gemeenten in de regio, waaronder ook Oisterwijk, vallen er onder.

EKWC biedt een kwalitatief goed begeleidingsprogramma aan talentvolle kunstenaars die een uitdaging zien in het experimenteren met keramische productietechnieken. Met de aandacht op materiaalonderzoek neemt EKWC een onderscheidende positie in binnen het palet aan profielen. De instelling heeft naar de mening van de raad een aansprekende vernieuwing van haar programma doorgevoerd: zij biedt nu zowel voor ervaren kunstenaars (via 'EKWC Classic') als voor jong talent (in 'EKWC+') een hoogwaardig begeleidingsprogramma en een verdiepingsomgeving met de mogelijkheid van flexibele verblijfsduur. De instelling beschikt over uitstekende en – ook internationaal gezien – unieke productiefaciliteiten. Vanuit deze positie heeft EKWC nationaal en mondiaal interessante allianties met onderzoekscentra en met vergelijkbare materiaalgeoriënteerde werkplaatsen en kenniscentra. De raad vraagt wel aandacht voor voldoende artistiek- inhoudelijke begeleiding binnen het programma en voor

verdieping en reflectie, een aspect dat naar zijn mening ook thuishoort bij een postacademische instelling. Ook ziet hij perspectief voor een grotere diversiteit van materiaalonderzoek door EKWC; het Platform Werkplaatsen kan hiervan profiteren.

Met het programma 'EKWC+' positioneert de instelling zich bovendien als keramisch kenniscentrum en als toegankelijke ontmoetings- en presentatieplek voor publiek en bedrijfsleven. De combinatie met de *residency* voor professionals vindt de raad een interessante ontwikkeling, evenals de samenwerking met het bedrijfsleven met de *industry in residence*. Dat creëert meerwaarde en draagvlak in Noord-Brabant en sluit aan op het profiel van deze provincie als innovatieve regio. De programmering voor een breder publiek biedt een interessant verdienmodel. De raad heeft vertrouwen in de bedrijfsvoering en de brede financieringsmix van EKWC.

Beoordeling

Kwaliteit

De raad heeft veel waardering voor de wijze waarop EKWC, na de forse bezuinigingen van de afgelopen periode, een nieuwe koers is gaan varen. Hij is van oordeel dat de instelling haar plannen van vier jaar geleden overtuigend heeft uitgewerkt en de profilering op materiaalonderzoek en vakmanschap heeft verdiept. EKWC is vanuit 's-Hertogenbosch verhuisd naar een ruimere locatie, die plaats biedt aan een goed geoutilleerde keramische werkplaats. De instelling is gaan werken met een kleiner team van vijf adviseurs, gespecialiseerd in het keramische proces.

De raad vindt dat EKWC vanuit een duidelijke opvatting zijn rol in het vakgebied toelicht en uitwerkt. Het activiteitenplan getuigt van ambitie en vernieuwing. De instelling biedt een goed begeleidingsprogramma voor verschillende doelgroepen, zowel jongere talenten als gevestigde talentvolle kunstenaars. EKWC heeft zijn visie op het gebied van keramiek - met een technisch hoogstaande werkplaats, een goede internationale samenwerking en reputatie en een bezoekerscentrum met mogelijkheden voor kunsteducatie – overtuigend uitgewerkt. De raad ziet mogelijkheden voor uitbreiding naar andere materialen.

Het programma 'EKWC Classic' omvat de twee oorspronkelijke functies van EKWC, die van artist in residence en die van *centre of excellence*. Jaarlijks maken vijftig kunstenaars die hun sporen hebben verdiend in andere disciplines dan keramiek drie maanden deel uit van de *residency*. Zij ontwikkelen zich als 'nieuwe talenten' binnen de keramiek.

'EKWC Classic' is sterk in de materiaaltechnische begeleiding van de deelnemers. De instelling onderscheidt zich daarin van de andere postacademische instellingen. De raad vindt dat EKWC de artistiek- inhoudelijke invulling van het begeleidingsprogramma nog kan versterken.

Met het programma 'EKWC+' heeft de instelling drie speerpunten benoemd, namelijk publieksactiviteiten waarbij het maakproces centraal staat, het bevorderen van talentontwikkeling bij nieuwe doelgroepen en het creëren van een *industry in residence*. De raad vindt deze speerpunten logisch aansluiten bij de kernactiviteiten van EKWC, maar hij kan op onderdelen nog onvoldoende inschatten welke rol 'EKWC+' gaat spelen ten opzichte van de andere activiteiten van de instelling. De raad vindt het positief dat EKWC zich tegenover een breder publiek wil profileren met kennis en informatie over het keramisch proces, maar moedigt de instelling aan om de programmering ook in dat opzicht kwalitatief op niveau te brengen.

De raad waardeert het dat EKWC talentontwikkeling wil stimuleren bij nieuwe doelgroepen, zoals studenten, professionals en serieuze amateurs, en dat het zich (internationaal) wil manifesteren binnen het hoger onderwijs, bijvoorbeeld met PhD-projecten. De samenwerking met Museum Princessehof is hierin een interessante stap. Ook de *industry in residence* is een aansprekende invulling hiervan.

Educatie en participatie
De raad vindt de keuze van EKWC voor onderwijs aan studenten en professionals begrijpelijk en vakinhoudelijk goed op niveau. Ook de aansluiting met de opleiding keramiek op mbo-niveau vindt hij aansprekend. De raad waardeert de inzet van EKWC als het gaat om kennisdeling, bijvoorbeeld met de brede programmering van stages, workshops en masterclasses. Hij vindt dat de instelling met haar nieuwe aanvraag het vorige advies van de raad ter harte heeft genomen.

Maatschappelijke waarde

Publieksbereik
De raad vindt dat EKWC op de nieuwe standplaats veel ambitie toont om publiek te laten kennismaken met de mogelijkheden van keramiek. Hij adviseert de instelling haar doelstellingen verder uit te werken. De raad vraagt daarbij wel aandacht voor de spanning tussen de ambities van EKWC om een hoogwaardig kenniscentrum te zijn en daarnaast een breed publiek te trekken.

EKWC sluit met zijn publieksprogrammering aan bij een brede belangstelling voor ambachtelijkheid, aandacht voor grondstoffen en herkomst van materialen. De instelling wil de komende jaren actiever naar buiten treden met 'dynamische en toegankelijke programmering' en zelfs met een tv-programma. EKWC zet ook in op zogenaamde *joint promotions* met musea, commerciële partners en mediacampagnes.

Ondernemerschap
De raad beoordeelt de financiële situatie van EKWC als gezond. Hij ziet in de voorgestelde activiteiten van 'EKWC+' mogelijkheden om draagvlak te creëren en heeft vertrouwen in het verdienmodel vanwege de brede financieringsmix. Wel twijfelt de raad aan de realiteitswaarde van de begrote publieksinkomsten van 200.000 euro in 2017, met name omdat de bekendheid met de nieuwe locatie nog moet groeien.

In de afgelopen periode verviel voor EKWC de subsidie van 880.000 euro. De instelling heeft maatregelen genomen door haar personeelsbestand met twee derde in te krimpen en de deelnemersbijdrage, zeker in vergelijking met andere postacademische instellingen, fors te verhogen. Er is gekozen voor nieuwe huisvesting waar ruimte is om publiek, hoger onderwijs en bedrijfsleven bij EKWC te betrekken en hiermee eigen inkomsten te genereren.

Om bezoekers te trekken en de ambities te realiseren, voorziet EKWC in een uitbreiding van de staf van 5,6 fte naar 11 fte en een inzet van 5 fte aan vrijwilligers. De raad vindt de voorgestelde uitbreiding realistisch en passend bij de plannen van de instelling.

De Governance Code Cultuur wordt nageleefd. De samenstelling van het bestuur is gevarieerd en passend bij het profiel van EKWC.

Rijksakademie van beeldende kunsten

€ 1.750.000
geadviseerd subsidiebedrag

€ 2.500.000
gevraagd subsidiebedrag

De aanvraag is gebaseerd op artikel 3.33 van de Subsidieregeling culturele basisinfrastructuur 2017 – 2020.

De Stichting Rijksakademie van beeldende kunsten (hierna: Rijksakademie), gevestigd in Amsterdam, richt zich naar eigen zeggen op het ontwikkelen van talent in de beeldende kunsten. Zij selecteert en faciliteert artistieke *high potentials* uit de hele wereld en biedt hun een omgeving voor verdere ontwikkeling en verdieping.

De Rijksakademie profileert zich als een solide instelling die zich concentreert op de ontwikkeling van kunstenaars, van wie er jaarlijks 25 voor een periode van twee jaar worden geselecteerd. De instelling lijkt meer nadruk te willen leggen op haar maatschappelijke rol en multidisciplinaire karakter. Zij positioneert zich nadrukkelijk binnen Amsterdam, maar ook internationaal.

De samenwerking met De Ateliers, waarop de raad in de vorige periode heeft aangedrongen, is niet gerealiseerd.

Subsidieadvies

De Raad voor Cultuur adviseert de Stichting Rijksakademie van beeldende kunsten een subsidiebedrag toe te kennen van € 1.750.000, op voorwaarde dat de instelling een nieuwe, sluitende begroting indient met een daarop aangepast activiteitenplan.

De raad is van oordeel dat de Rijksakademie grote waarde heeft voor de ontwikkeling van artistiek talent. De instelling neemt initiatieven om haar internationale netwerk te verankeren en is een pilotproject over talentontwikkeling en kunstenaarschap begonnen met Asia Culture Complex in Zuid-Korea. Ook stimuleert zij allianties tussen kunst en wetenschap. De raad waardeert deze ontwikkelingen, evenals de grotere nadruk die de Rijksakademie wil leggen op haar maatschappelijke rol. De raad vindt echter wel dat de Rijksakademie sterk leunt op haar traditie en reputatie en dat innovatie en profilering te weinig aandacht krijgen in de plannen. De ambitie een internationale positie in te nemen wordt nog onvoldoende verankerd door internationale partnerschappen en in de samenstelling van de raad van toezicht. De positionering van de instelling ten opzichte van andere postacademische instellingen in de basisinfrastructuur blijft onderbelicht.

De instelling zou haar inspanningen op het gebied van educatie en participatie, juist door haar intentie om een grotere maatschappelijke rol te vervullen, verder moeten uitbouwen. In het vergroten van publieke betrokkenheid heeft de Rijksakademie goede resultaten geboekt. De instelling kan bouwen op een groot (financieel) commitment van partijen bij het Trustfonds Rijksakademie.

De raad is nog steeds van mening dat de Rijksakademie en De Ateliers op den duur gebaat zijn met verregaande samenwerking, en uiteindelijk ook met een fusie. Door het bundelen van de krachten is het mogelijk met meer financiële stabiliteit en ruimte een kwalitatief hoogwaardig begeleidingsprogramma structureel te waarborgen. In de huidige competitieve markt zouden de instellingen gezamenlijk alternatieve vormen van financiering kunnen verwerven. De raad constateert echter ook dat een fusie, met de huidige bestuurders en cultuurverschillen, op korte termijn nog niet haalbaar is. Niettemin verwacht de raad dat er de komende periode wel stappen in die richting worden gezet.

Beoordeling

Kwaliteit
De raad vindt de kwaliteit van de kernactiviteiten goed. Hij constateert dat de Rijksakademie haar reputatie als internationaal gerenommeerde postacademie de afgelopen periode heeft bestendigd. Kunstenaars krijgen intensieve begeleiding aangeboden op zowel artistiek, productietechnisch als theoretisch gebied. Binnen de instelling is sprake van een *smart community*, divers en mondiaal van samenstelling. De belangstelling van aanvragers is onverminderd hoog en ook de trackrecords van de activiteiten van de deelnemers en alumni zijn goed.

De Rijksakademie wil haar beleid de komende periode voortzetten en haar reputatie als ‘aanjager van artistieke ontwikkelingen wereldwijd’ en als incubator voor ‘geëngageerde generalisten’ bestendigen. De raad vindt dat de instelling haar werkwijze goed in de vingers heeft, maar daarnaast onvoldoende ruimte neemt om een visionair beleidsplan neer te zetten en haar internationale profiel en positie aan te scherpen.

De raad is benieuwd naar de meerwaarde van de aanstelling van een *thinker in residence* en een *scientist in residence* om kunst en wetenschap te verbinden.

De raad komt maar weinig te weten over de huidige begeleiders, die van groot belang zijn voor het functioneren van de academie. De Rijksakademie kondigt aan meer begeleiders te betrekken uit Zuid-Amerika, Afrika en Azië, om tegemoet te komen aan de veelheid van culturen en nationaliteiten van de *residents*. De raad vindt dit een passend voornemen, dat ook kan bijdragen aan versterking van een internationale positie van de instelling.

De raad constateert dat de activiteiten van de Rijksakademie nog sterk gerelateerd zijn aan de bestaande context van de (inter)nationale beeldende kunst. Deze keuze maakt de instelling niet expliciet. De samenwerking (door deelnemers en alumni) met het kunstvakonderwijs of met presentatie-instellingen wordt in het plan nauwelijks beschreven. Door de toenemende allianties tussen kunst en wetenschap en het exploreren van nieuwe culturele centra in Azië en Afrika genereert de Rijksakademie andere vergezichten. Bij succes kan deze ontwikkeling worden uitgewerkt om in het kader van het programma ‘Global Rotation’ een mondiaal netwerk te creëren voor talentontwikkeling en kunstenaarschap.

Educatie en participatie
De raad vindt de educatieve activiteiten onvoldoende ontwikkeld. Incidenteel komen schoolklassen op bezoek. (Oud-) deelnemers spelen een rol in het kunstonderwijs, of als adviseurs bij educatieve projecten. Maar de contacten van de instelling zelf met het kunstvakonderwijs zijn marginaal en onvoldoende beleidsmatig uitgewerkt.

De raad ziet interessante mogelijkheden voor educatie en participatie, gekoppeld aan publieksactiviteiten zoals RijksakademieOPEN. In 2012 is de Rijksakademie gestart met het programma ‘Art Mediation’. Het ligt voor de hand dit programma te versterken en hier de gekozen doelgroepen (jonge professionals met ambities op het gebied van kunsteducatie en beginnende kunstcritici) structureler voor in te zetten. Door nog meer activiteiten voor deze doelgroepen te ontwikkelen kan de Rijksakademie bijdragen aan goed opgeleide intermediairs in de kunstwereld en invulling geven aan haar maatschappelijke rol.

Maatschappelijke waarde

Publieksbereik
De raad vindt dat de Rijksakademie er goed in is geslaagd publieke betrokkenheid te vergroten met RijksakademieOPEN, met rondleidingen en activiteiten als het kinderatelier, in combinatie met Amsterdam Art Weekend. Het leidt tot een grote (internationale) stroom van kenners en liefhebbers, wat bijdraagt aan de culturele betekenis en aantrekkingskracht van Amsterdam en Nederland.

De raad is van mening dat de Rijksakademie nog meer naar buiten zou kunnen treden door bijvoorbeeld het publiek de mogelijkheid te geven de lezingen bij te wonen. Nu is de artistiek-

inhoudelijke randprogrammering alleen toegankelijk voor de interne kunstenaarsgemeenschap.

De raad vindt de onlangs opgerichte Rijksakademie Pioneers, een vriendenkring van jonge verzamelaars en kunstliefhebbers, waardevol voor het draagvlak van de instelling.

De raad mist een gedifferentieerd communicatieplan. Hij vindt dat de communicatiemiddelen van de Rijksakademie onvoldoende effectief zijn, waaronder de website, die te weinig is afgestemd op de verschillende doelgroepen die de Rijksakademie bedient.

Ondernemerschap
De raad vindt het een prestatie dat de Rijksakademie in 2014 45 procent eigen inkomsten heeft weten te verwerven door een stevig financieel netwerk van donateurs om zich heen te bouwen. Naast de inspanningen van het Trustfonds Rijksakademie dragen ook fondsenwerving voor programmaondersteuning en projectbudgetten, *fellowships* en de opbrengsten van het Rijksakademie Artists' Endowment Fonds hieraan bij. De raad vindt de werking van het Trustfonds echter wel ondoorzichtig, waardoor de continuïteit van inkomsten en de subsidieafhankelijkheid van de instelling niet goed te beoordelen zijn.

De eigen bijdrage van de kunstenaars (2.750 euro) is gelijk gebleven. Het is de raad niet goed duidelijk welke afspraken de instelling met de kunstenaars heeft gemaakt over bijdragen aan de collectie en betrokkenheid bij fondsenwerving. De raad uit opnieuw de wens dat de Rijksakademie een marktconforme bijdrage van haar deelnemers vaststelt in overeenstemming met vergelijkbare atelierprogramma's in omringende landen. De raad vindt het namelijk van belang dat de Rijksakademie nieuwe businessmodellen ontwikkelt die continuïteit garanderen; een verdienmodel voor de goed geoutilleerde werkplaatsen maakt daarvan in zijn optiek ook deel uit.

De raad is van mening dat de samenstelling van de raad van toezicht moet aansluiten bij de internationale positie die het instituut inneemt. Omdat een profielschets van de leden ontbreekt, kan hij zich geen beeld vormen van de ambities van de instelling.

Van Eyck

€ 1.600.000
geadviseerd subsidiebedrag

€ 1.700.000
gevraagd subsidiebedrag

De aanvraag is gebaseerd op artikel 3.33 van de Subsidieregeling culturele basisinfrastructuur 2017 – 2020.

De Stichting Jan van Eyck Academie (hierna: Van Eyck), gevestigd in Maastricht, profileert zich als een 'meervoudig instituut voor beeldende kunst, ontwerp en reflectie. Zij is een internationale, multidisciplinaire post-academie voor talentontwikkeling en staat midden in de kunstwereld en maatschappij [...].' De instelling biedt jaarlijks ruimte aan 39 deelnemers voor een verblijf dat varieert van twee maanden tot één jaar.

Haar publieke programma keert Van Eyck binnenstebuiten; daardoor wordt zichtbaar wat er in haar raderwerk omgaat: 'de geest in de machine'. Het hart van de academie wordt gevormd door de vijf Van Eyck Labs. Via het projectbureau Van Eyck Mirror wordt talent verbonden aan maatschappelijke en culturele thema's. De Hubert van Eyck Academie ontwikkelt in samenwerking met het hbo en universiteiten onderwijsfaciliteiten, met de ambitie PhD-trajecten voor kunstenaars te ontwikkelen.

Van Eyck onderscheidt zich met dit profiel – en de organisatorische vertaling ervan – van de andere postacademische instellingen. Door publieksactiviteiten en verbindingen die ze aangaat, heeft de instelling binnen de euregio draagvlak.

Subsidieadvies

De Raad voor Cultuur adviseert de Stichting Jan van Eyck Academie een subsidiebedrag toe te kennen van € 1.600.000.

De raad vindt dat Van Eyck de ambities uit haar vorige activiteitenplan heeft waargemaakt en moet doorgaan op de ingeslagen weg. De instelling heeft een ambitieus programma neergelegd, waarin zij haar visie op het kunstenaarschap consistent heeft uitgewerkt. Van Eyck onderscheidt zich door multidisciplinariteit en theorievorming, toegankelijkheid en ruimte voor presentatie.

Van Eyck heeft zich, in vergelijking met de andere postacademische instellingen, ontwikkeld tot een zichtbare instelling. Zij heeft een balans gevonden in haar activiteiten door zowel een plek te zijn voor contemplatie en ontmoeting als een brede waaier van initiatieven te ontwikkelen voor kunstenaars en makers uit verschillende disciplines, curatoren, critici en een breder publiek. Van Eyck kan rekenen op draagvlak in de stedelijke regio. De inbedding in de regio levert echter financieel nog weinig op. De raad vindt dit zorgelijk en moedigt de instelling aan om door te gaan met het genereren van een grotere diversiteit aan inkomstenbronnen .

De raad maakt de kanttekening dat een doorontwikkeling van de vijf labs van belang is, waarbij de waaier aan activiteiten in balans moet blijven ten opzichte van de postacademische kernactiviteit van de instelling.

Van Eyck heeft haar educatieprogramma voor scholen goed weten uit te bouwen, al zijn de plannen voor samenwerking met het hoger en wetenschappelijk onderwijs nog niet allemaal uitgewerkt.

De financiële positie van Van Eyck is ook de komende jaren sterk afhankelijk van overheidssubsidie. Voor de raming van een toename van met name publieksinkomsten in de komende periode biedt het plan geen onderbouwing.

Beoordeling

Kwaliteit

Van Eyck heeft de ambities uit het vorige activiteitenplan met verve waargemaakt. Zij heeft zich ontwikkeld tot een multidisciplinair instituut dat openstaat voor kunstenaars, ontwerpers en curatoren en sinds 2013 ook voor dichters en schrijvers (in samenwerking met het Nederlands Letterenfonds). De ambitie is het multidisciplinaire karakter te verbreden naar theater en film, in overleg met het Fonds Podiumkunsten.

De raad vindt dat er energie uit het activiteitenplan spreekt, zeker ook door de aspiraties om een eigen vorm van educatie, onderwijs en onderzoek te ontwikkelen in samenwerking met het hoger en wetenschappelijk onderwijs.

Een belangrijk deel van het programma van Van Eyck Mirror is gekoppeld aan de provincie Limburg en de gemeente Maastricht. De raad vindt de profilering en de strategie – gericht op verbinding met maatschappelijke partijen en het vergroten van inkomsten van Van Eyck Mirror – goed gekozen. Hij is wel van mening dat het programma nog kan winnen aan kwaliteit en belang door kritisch te zijn op het niveau van de opdrachten.

In de nieuwe plannen gaat de instelling verder op de ingeslagen weg en werken deelnemers op grond van een ingediend voorstel gezamenlijk een onderzoeksplan uit in de In-Labs. Er is veel ruimte voor wisselwerking vanuit de beeldende kunst met andere disciplines als literatuur, ontwerp en de reflectie op deze gebieden. Hiermee onderscheidt Van Eyck zich van andere postacademische instellingen.

In de goed geoutilleerde materiaal- en mediumlabs worden *research-based* projecten uitgewerkt, met een opvallende rol voor drukwerk, tekst en literatuur. Op basis van het toenemende aantal aanmeldingen (300 in 2013 en 580 in 2015) lijken de visie en aanpak van Van Eyck aan te sluiten bij de opvatting van kunstenaars over hun beroepspraktijk. De raad vindt het in dit licht spijtig dat het postacademische begeleidingsprogramma in het plan onderbelicht blijft. Ook vindt hij dat internationale partnerschappen nog te weinig worden aangegaan.

De raad vindt het positief dat Van Eyck meer dan andere postacademische instellingen een breed scala aan activiteiten ontplooit en verbindingen legt, maar ziet ook het gevaar van versnippering. Van Eyck gaat veel projecten aan buiten de culturele sector, onder andere met de zorgsector en de wetenschap. Ook zoekt de instelling samenwerking in projecten die een Europese of landelijke impact hebben, waaronder een ecologisch landbouwproject en een archeologieproject.

Educatie en participatie

Over de afgelopen periode laat Van Eyck een gestage toename van schoolgebonden educatie en openbare activiteiten zien. Vanuit de Hubert van Eyck Academie wordt de komende jaren onder de titel ‘Follow your artist’ samengewerkt met de bovenbouw van Limburgse scholen, met het doel leerlingen dichter bij de hedendaagse kunst te brengen. Ook is er de intentie om samen met de Universiteit van Maastricht en het kunstvakonderwijs een *graduate school of arts* op te zetten. De raad vraagt wel aandacht voor de realiteitswaarde van deze ambities en vindt ze nog onvoldoende uitgewerkt.

De raad zou graag zien dat Van Eyck zich meer openstelt voor samenwerking met Marres. Juist het zintuigenonderzoek zou goed passen bij het residency-programma.

Maatschappelijke waarde

Publieksbereik

De raad heeft waardering voor de activiteiten en plannen van Van Eyck op het gebied van publieksbereik. De instelling heeft haar zichtbaarheid vergroot door zich nadrukkelijk open te stellen voor het publiek. Het gebouw is erop aangepast met een auditorium (waar wekelijks

een avondprogramma door deelnemers wordt verzorgd), een presentatieruimte, 'Open Studios', een bibliotheek en café. Ook worden er ruimtes verhuurd ten behoeve van openbare activiteiten van externe partijen. De extern gerichte activiteiten hebben het afgelopen jaar circa 9.000 bezoekers getrokken. Via de online nieuwsbrief en via Facebook en Instagram worden activiteiten aangekondigd.

De publieksgroepen zijn kunstenaars, architecten, vormgevers, curatoren en critici en sinds kort ook podiumkunstenaars en filmmakers. Door deze brede waaier is Van Eyck in vergelijking met de andere postacademische instellingen het meest zichtbaar. De ambities uit het vorige activiteitenplan worden waargemaakt en geven vertrouwen voor de toekomst.

Ondernemerschap
De financiële positie van Van Eyck is niet sterk. Er is sprake van een negatieve algemene reserve. De raad vindt dit zorgelijk. De instelling is wel proactief in het zoeken van samenwerking en weet in het verlengde daarvan binding met fondsen en in enige mate partnerschappen met het bedrijfsleven te realiseren.

De raad is positief over de inzet van Van Eyck om een grotere diversiteit aan inkomstenbronnen te realiseren, maar concludeert dat de activiteiten zich (nog) onvoldoende financieel terugbetalen. De raad zou graag zien dat Van Eyck een marktconforme bijdrage van haar deelnemers vaststelt in overeenstemming met vergelijkbare atelierprogramma's in omringende landen.

Ook is Van Eyck er nog niet in geslaagd een eigen fonds op te richten, zoals andere postacademische instellingen hebben gedaan. Van Eyck heeft wel veel goodwill opgebouwd bij haar stakeholders en is in staat haar activiteiten met overtuiging te promoten.

De raad vindt het positief dat Van Eyck een breed regionaal draagvlak heeft weten te creëren en op een financiële bijdrage van de gemeente Maastricht en de provincie Limburg kan rekenen. Dat realiseert Van Eyck door kunstenaars te betrekken bij maatschappelijke vraagstukken en door de werkplaatsen te vernoemen naar regionale meesters; hierdoor plaatst Van Eyck zich in de culturele traditie van de regio.

De raad mist in het plan van Van Eyck aandacht voor governance. Er is geen profielschets of beschrijving van taken en verwachtingen ten aanzien van de leden.

Film

Film Festivals

Inleiding Film

Dankzij subsidie kan de Nederlandse filmsector bloeien. Zo heeft het Nederlands Filmfonds in 2015 ruim zevenhonderd projecten en activiteiten ondersteund. Hiertoe behoren ook filmfestivals, waarvan er drie structureel door het Rijk worden ondersteund en deel uitmaken van de huidige basisinfrastructuur. Dat geldt ook voor Film Instituut Nederland, dat de functie van ondersteunende instelling vervult.

Film Instituut Nederland (hierna: EYE) fungeert onder meer als museum, beheerder van het audiovisueel erfgoed, wetenschappelijk instituut, vertoner en promotor van de Nederlandse film. Daarnaast biedt de BIS ruimte aan drie filmfestivals: een festival voor de Nederlandse film, een internationaal festival voor documentaires en een internationaal festival voor arthousefilms. Naar aanleiding van een Tweede Kamermotie is de basisinfrastructuur met ingang van de komende periode uitgebreid met een festival dat zich richt op de Nederlandse jeugdfilm. De drie eerstgenoemde festivals ontvangen een gezamenlijk totaalbedrag; voor het festival voor de Nederlandse jeugdfilm is een apart bedrag vastgesteld.

Alleen de filminstellingen die nu al rijkssubsidie ontvangen hebben een subsidieaanvraag ingediend voor de komende periode. De raad oordeelt positief over deze aanvragen. Dit betekent dat de raad adviseert om EYE, het International Filmfestival Rotterdam (hierna: IFFR), het International Documentary Filmfestival Amsterdam (hierna: IDFA) en het Nederlands Film Festival (hierna: NFF) wederom op te nemen in de BIS.

Eén instelling, Cinekid, heeft een subsidieaanvraag ingediend voor de plek van festival voor jeugdfilm. Ook deze aanvraag beoordeelt de raad positief, maar hij adviseert wel aan deze honorering voorwaarden te stellen.

Integrale afweging

Bij de beoordeling van de plannen van de instellingen heeft de raad een aantal knelpunten geconstateerd. Voor een zo effectief en efficiënt mogelijke besteding van subsidiegelden is het van belang alle filmfestivals in de BIS in samenhang tot elkaar te kunnen beschouwen. Dat is nu niet mogelijk omdat er twee subsidieplafonds zijn voor de vier filmfestivals en deze plafonds niet met elkaar in verband staan. Voor het IDFA, IFFR en NFF gezamenlijk is 2.570.000 euro beschikbaar; voor Cinekid alleen is 910.000 euro beschikbaar.

De onevenredige verhouding tussen deze subsidieplafonds heeft de raad bij de advisering ernstig beperkt, en deze is in zijn ogen dan ook onwenselijk. Niet alleen Cinekid maar ook EYE en de andere BIS-filmfestivals verzorgen in meer of mindere mate kwalitatief hoogstaand aanbod en activiteiten op het terrein van jeugdfilm en filmeducatie. Binnen het aanbod van de festivals wordt hierdoor een onevenredig groot aantal van dit soort activiteiten financieel ondersteund. Door voor een festival voor jeugdfilm een eigen (relatief zeer hoog) subsidieplafond te reserveren, is het niet mogelijk om de subsidie op een andere, doelmatiger manier onder de verschillende genres en terreinen te verdelen.

Als de raad bovendien IDFA, IFFR of NFF tegemoet wil komen in de gevraagde subsidie zou dit ten koste gaan van het budget van een van de andere festivals – en dat zou op basis van de huidige aanvragen onterecht zijn. Wanneer het (ruime) budget voor de jeugdfilm erbij betrokken kan worden, is er meer ruimte om kwaliteit te belonen.

De raad heeft geoordeeld dat alle aanvragende festivals subsidie verdienen. Vanwege de zeer

[1] 'Talentontwikkeling in audiovisuele sector', Raad voor Cultuur, *2015*.

overtuigende aanvraag en vanwege de kwaliteit van het IDFA adviseert de raad het subsidiebedrag voor het IDFA te verhogen tot 985.000 euro. Voor IFFR en NFF adviseert de raad het huidige subsidiebedrag toe te kennen. Dat geldt ook voor Cinekid; de raad adviseert het bedrag te verlenen dat Cinekid in de huidige periode van het Filmfonds ontvangt. De aanvraag van Cinekid rechtvaardigt naar de mening van de raad geen hoger bedrag. De verhoging van het subsidiebedrag voor IDFA kan bekostigd worden uit het geld dat overblijft naar aanleiding van het raadsadvies over Cinekid.

In het geval de aanvragen conform de verdeling van de subsidieplafonds worden gehonoreerd ontstaat er een zeer grote ongelijkheid tussen de subsidiebedragen per bezoeker per festival; dit zou neerkomen op 9 euro subsidie per bezoeker voor IFFR, IDFA en NFF tegenover circa 27 euro subsidie per bezoeker voor Cinekid. Deze ongelijkheid is te meer prangend omdat de raad van mening is dat Cinekid, vanwege de bijzondere focus op nieuwe media en media-educatie, niet uitsluitend rijkssubsidie zou moeten ontvangen via het budget voor de filmsector.

De raad adviseert voor de volgende BIS-periode een gezamenlijk subsidieplafond voor alle filmfestivals in te stellen, zodat hij een integrale afweging kan maken.

Afstemming, coördinatie en samenwerking in de filmsector

Sommige taken die door de festivals worden verricht zijn organisatie-overschrijdend en dienen op landelijk of centraal niveau te worden gecoördineerd. Dat zal leiden tot synergie en een effectiever en efficiënter gebruik van financiële middelen voor de gehele sector. Naar aanleiding van de beoordeling van de BIS-aanvragen wijst de raad in dat verband op onderstaande aandachtspunten.

Promotie van Nederlandse film
De vier festivals en EYE zetten zich alle in meer of mindere mate in voor de nationale en internationale promotie van de Nederlandse film. In landelijk perspectief vervullen EYE, NFF en ook het Filmfonds hierbij een belangrijke rol. In het advies over het NFF constateert de raad dat dit festival vooral een op Nederland gerichte marketingfunctie heeft voor de Nederlandse film (en het televisiedrama). Op grond van de regeling heeft alleen EYE, als ondersteunende instelling, de taak internationale promotie te verzorgen. EYE heeft echter een tweeledige taak, waarbij zij naast de (inter)nationale promotie van Nederlandse film ook de promotie van het instituut zelf moet verzorgen. Dit levert in de ogen van de raad spanning tussen belangen op. Alle activiteiten die betrekking hebben op de promotie van de Nederlandse film zouden volgens de raad mede daarom beter door het Filmfonds kunnen worden gecoördineerd. Het fonds maakt tenslotte deel uit van het maak-, financierings- en distributietraject van de in Nederland geproduceerde en uitgebrachte films.

Het ligt voor de hand IDFA en IFFR te betrekken bij de internationale promotie van de Nederlandse film en documentaire. Deze festivals hebben een breed internationaal netwerk en de internationale markt is op deze festivals ruim vertegenwoordigd.

Filmeducatie
Ook op het gebied van filmeducatie is coördinatie en afstemming gewenst. Via het Netwerk Filmeducatie, dat wordt gecoördineerd door EYE en waarvan ook de filmfestivals uit de BIS deel uitmaken, kunnen de educatieactiviteiten nationaal en lokaal beter worden afgestemd en beter zichtbaar worden gemaakt.

Om alle activiteiten van de verschillende (BIS-)instellingen in kaart te brengen, aan elkaar te verbinden en samenwerking te bevorderen is een heldere route en een inzichtelijk activiteitenpakket voor filmeducatie in Nederland noodzakelijk. De raad adviseert daarom de instellingen te vragen de activiteiten op het gebied van filmeducatie beter te coördineren, lokale initiatieven hierbij te betrekken en de daarvoor beschikbare budgetten expliciet en transparant te maken. De partij die hierbij de centrale regie heeft moet de eigen activiteiten daarvan duidelijk gescheiden houden.

Mediawijsheid
EYE heeft een taak op het gebied van filmeducatie en mediawijsheid. Hoewel het geen voorwaarde is in de regeling, zet ook Cinekid sterk in op mediawijsheid, met name met het Medialab. Cinekid noemt dit zelf media-educatie.

De raad adviseert de instellingen aan te moedigen ook op dit gebied meer te gaan samenwerken. Zij kunnen bijvoorbeeld een landelijk curriculum opzetten rondom mediawijsheid (in het bijzonder film- en media-educatie). Hierbij kunnen ook andere partijen die activiteiten over mediawijsheid organiseren worden betrokken, zoals openbare bibliotheken of het Instituut voor Beeld en Geluid.

De raad adviseert ook alle BIS-instellingen te vragen de coördinatie van de activiteiten op het gebied van media-educatie, inclusief de bijbehorende budgetten, expliciet en transparant te maken en ook lokale initiatieven hierbij te betrekken. Ook hier geldt: de partij die hierbij de centrale regie heeft, dient het budget en de activiteiten niet te vermengen met de eigen educatieactiviteiten.

Talent- en kennisontwikkeling
Alle festivals besteden aandacht aan talentontwikkeling en kennisontwikkeling. In het advies 'Talentontwikkeling in de audiovisuele sector' concludeerde de raad dat het de efficiency op dit gebied ten goede zou komen als de coördinatie zou worden belegd bij het Filmfonds. [1]

Net als de filmfestivals en het Filmfonds organiseert EYE, ter promotie of kennisdeling, waardevolle en goedbezochte bijeenkomsten en andere sector-ondersteunende activiteiten. De raad is van mening dat er, om overlap te vermijden en efficiency te vergroten, veel meer afstemming en coördinatie moet zijn tussen EYE en de andere partijen over dergelijke activiteiten.

Voor een betere inzet van middelen en een hoger resultaat adviseert de raad de instellingen te vragen vanuit een centrale regie een duidelijke afbakening en coördinatie van de activiteiten te organiseren op het gebied van talent- en kennisontwikkeling, inclusief de bijbehorende budgetten.

Cinekid

€ 635.000
geadviseerd subsidiebedrag

€ 910.000
gevraagd subsidiebedrag

De aanvraag is gebaseerd op artikel 3.35 van de Subsidieregeling culturele basisinfrastructuur 2017 – 2020.

Stichting Cinekid Amsterdam (hierna: Cinekid) is een festival in Amsterdam dat jaarlijks plaatsvindt in de herfstvakantie. Het richt zich op drie- tot veertienjarigen en streeft ernaar de kwaliteit van beeldcultuur voor deze groep te bevorderen. Daarnaast wil Cinekid door actieve en creatieve participatie de positie van de jeugd ten opzichte van de media versterken. Het programmeert niet alleen films, maar heeft ook een Medialab en verricht activiteiten die bijdragen aan mediageletterdheid. Bij Cinekid, en in het bijzonder het Medialab, leren kinderen hoe mediaproducties tot stand komen en leren ze om te gaan met technische (media-)innovaties. Daarmee worden ook hun creatieve ontwikkeling en digitale en mediageletterdheid bevorderd. Voor professionals, zowel in de media als in het onderwijs, biedt Cinekid een plek voor kennisuitwisseling en fungeert het als markt voor de jeugdfilm.

Subsidieadvies

De Raad voor Cultuur adviseert Stichting Cinekid Amsterdam een subsidiebedrag toe te kennen van € 635.000, op voorwaarde dat de instelling een aangepast activiteitenplan indient waarin ze aandacht besteedt aan de volgende punten.

- **Cinekid spant zich ervoor in om de publieks- en sponsorinkomsten te verhogen, zodat de afhankelijkheid van de OCW-subsidie niet groter wordt en de subsidie per bezoeker niet nog hoger.**
- **Cinekid creëert een grotere reikwijdte buiten Amsterdam en versterkt het programma op de verschillende locaties in het land aanzienlijk.**
- **Cinekid brengt de presentatie van actueel of vernieuwend aanbod op het terrein van de jeugdfilm en de activiteiten op het gebied van media-educatie meer in evenwicht.**
- **Op het gebied van de jeugdfilm organiseert Cinekid samenwerking met in ieder geval het NFF.**
- **Cinekid dient een nieuwe, sluitende en gedetailleerde begroting in.**

Het voorwaardelijk geadviseerde subsidiebedrag is hetzelfde bedrag dat Cinekid in de afgelopen periode heeft ontvangen van het Filmfonds. De plannen die Cinekid in de aanvraag heeft beschreven, rechtvaardigen volgens de raad niet een hoger bedrag. Voor een verdere toelichting verwijst hij naar de inleiding.

Het subsidieplafond voor een festival voor jeugdfilm is zeer hoog. Tegelijkertijd verwacht de instelling 9 procent inkomsten uit betalende bezoekers te halen in 2017. Dit is zeer laag in vergelijking met andere filmfestivals. Cinekid ontvangt nu ruim 18 euro subsidie per bezoeker; bij toekenning van het gevraagde bedrag zal dit 27 euro zijn. Opnieuw vergeleken met de andere filmfestivals, die ongeveer 9 euro subsidie per bezoeker ontvangen, is dit opvallend hoog. Cinekid dient zich daarom meer in te spannen om de inkomsten uit betalende bezoekers en sponsoring te verhogen.

De raad vindt het bereik van Cinekid buiten Amsterdam nu nog te beperkt voor een BIS-instelling. Het festival zou daarom op zoek moeten gaan naar partners in de regio om tot een nationale spreiding te komen. Het doel hierbij is de jeugdfilm naar de doelgroep te brengen en op die manier zo veel mogelijk kinderen in Nederland, zo laagdrempelig en ook zo divers mogelijk, de gelegenheid te bieden hiervan kennis te nemen.

Nederland heeft een naam hoog te houden op het gebied van de kinder- en jeugdfilm. Een festival rondom de (Nederlandse) jeugd- en familiefilm kan bijdragen aan de kwaliteit en

positie van dit genre in binnen- en buitenland.

De raad constateert dat in het plan van Cinekid niet de jeugdfilm, maar mediawijsheid of media-educatie centraal staat. Cinekid lijkt hiermee vooral een educatieve ambitie te hebben, waarin film een middel lijkt te zijn. Dit blijkt ook uit de doelstellingen van het festival. De raad vindt de aandacht voor media-educatie belangrijk maar het festivalgedeelte moet, conform de subsidieregeling, nadrukkelijker voor de kinderfilm worden ingericht. Hierdoor zal de zeggingskracht van Cinekid als filmfestival, die het volgens de raad zou kunnen hebben, vergroot worden.

Beoordeling

Kwaliteit
Cinekid doet er veel aan kinderen mediawijs te maken en kennis te laten maken met de werking van (nieuwe) media. Dit gebeurt met name in het populaire Medialab. Naar de mening van de raad zorgt het Medialab ervoor dat het festival vooral praktijkgericht is en hierdoor minder aan een filmfestival doet denken. Op zich maakt dit Cinekid niet minder waardevol, maar de aanvraag van Cinekid draait nu vrijwel volledig om mediawijsheid en media-educatie; films worden veelal niet meer dan één keer getoond. Daarmee heeft Cinekid vooral een educatieve ambitie, waarin film een middel lijkt te zijn. De raad is van mening dat Cinekid beide – belangrijke activiteiten – in balans zou moeten brengen door zich meer te richten op de presentatie van de jeugdfilm, films kijken, filmopvoeding en de kwaliteitsbevordering en -bewaking van de Nederlandse jeugdfilm.

De kosten van Cinekid en Cinekid op Locatie zitten volgens de raad vooral in het inspreken van films, dan wel in de ondertiteling ervan. Ook het feit dat Cinekid deze kostbare activiteiten niet in het plan noemt, wekt de suggestie dat Cinekid aan film en film op locatie minder prioriteit geeft dan aan het onderdeel media-educatie.

De positionering van Cinekid is op zich helder. Maar met deze keuze komen de presentatie en de programmering van film- en televisieproducties minder goed voor het voetlicht. Cinekid heeft daardoor als filmfestival niet de zeggingskracht die het volgens de raad zou kunnen hebben.

Cinekid is niet het enige filmfestival dat aandacht heeft voor kinderen en film. Ook op het NFF, het IFFR en het IDFA worden kinderen bediend, al dan niet via jeugd- en filmprogrammering. Jaarlijks vindt in de voorjaarsvakantie ook het (niet-rijksgesubsidieerde) Fantastisch Kinderfilmfestival plaats. Dit festival reist met een thematisch (school)programma voor kinderen van twee tot negen jaar langs tien filmtheaters in verschillende steden in Nederland. Het wil een kwalitatief hoogwaardig filmprogramma aanbieden dat anders niet of nauwelijks in de bioscopen te zien is. Het is niet duidelijk in hoeverre er overlap of afstemming is tussen het aanbod en de diverse activiteiten van beide festivals. De raad vindt het wenselijk dat deze afstemming wel wordt gezocht.

‘Cinekid for Professionals’ lijkt een behoefte in de markt te vervullen, waarvan met name (internationale) publieke en commerciële omroepen profiteren. Zij zouden het festival mede kunnen financieren. De raad ziet graag dat Cinekid de mogelijkheden hiervoor onderzoekt.

Educatie en participatie
Media-educatie is de grootste activiteit van Cinekid. Met bijvoorbeeld het Medialab, de productie van educatief materiaal, het Cinekid Filmspel, het Cinekid AppLab en de CinekidClub geeft de instelling hier vorm aan. Daarnaast zet Cinekid in op train-de-trainers bij media-educatie (leerkrachten en studenten), zodat de benodigde vaardigheden worden opgebouwd.

Het Medialab is in de loop der jaren een kernactiviteit van Cinekid geworden. De raad vindt het Medialab een mooie vorm om kennis over te dragen. Kinderen komen hier in contact met de techniek achter film en animatie; zij leren er onder meer (animatie)films te maken en

basaal te programmeren. Het Medialab is nu echter alleen tijdens de festivalweek en alleen in Amsterdam te bezoeken.

De deskundigheid die Cinekid meent te hebben op het gebied van educatie zou vaker en op een veel grotere schaal ingezet kunnen worden bij overleg over onderwijs en mediageletterdheid, bij andere festivals en in andere steden. Ook dit zou het landelijk bereik van de media-educatie vergroten.

Het bevreemdt de raad dat Cinekid een educatiemedewerker heeft wegbezuinigd en daarvoor in de plaats een projectbureau heeft ingericht dat media-educatie verwerft dan wel faciliteert. Cinekid is niet helder over de financiële afspraken en de personele inzet van het projectbureau. Het is voor de raad hierdoor niet duidelijk of het een intern of een extern bureau is. Ook vraagt de raad zich af waarom Cinekid niet zelf educatief materiaal ontwikkelt, zoals ook andere BIS-instellingen in de filmsector dat doen.

Cinekid heeft mediapakketten ontwikkeld die gericht zijn op mediawijsheid, maar deze zijn, vooral vanwege de licenties, voor veel scholen te duur; daarbij zijn ze niet overdraagbaar. De onderdelen in het educatieprogramma door de jaren heen – Cinekid Filmspel, Cinekid AppLab en Cinekidclub – ontwikkelt de instelling zelf. Hierbij zou een samenwerking met educatieve uitgevers wellicht voor de hand liggen, ook omdat de pakketten dan goedkoper kunnen worden.

Maatschappelijke waarde

Publieksbereik

Cinekid bereikt vooral publiek uit Amsterdam: 62 procent van het publiek komt uit de hoofdstad. De raad realiseert zich dat kinderen minder reismogelijkheden hebben dan volwassenen, maar vindt dit voor een organisatie die in de landelijke BIS is opgenomen toch een te beperkt bereik. De grote sprong die Cinekid hoopt te maken zit in Cinekid op Locatie, maar daarin wil de instelling vooral een faciliterende taak hebben. De raad is van mening dat Cinekid bij de spreiding over het land juist een actievere rol moet spelen. Dit is goed mogelijk door duiding en begeleiding te bieden, zowel met gekwalificeerd personeel als met lespakketten.

De publiekscijfers, met name die voor Cinekid op Locatie, laten zich moeilijk lezen. De totale bezoekersaantallen dalen met bijna 18.000 tussen 2013 en 2104; tot 2020 verwacht Cinekid een stijging van bijna 6.000 bezoekers. Cinekid geeft geen precieze cijfers over het publieksbereik en de publieksopbouw. Het is eveneens opvallend dat er, ondanks een toename van activiteiten (ook landelijk), geen significante toename is van bezoekersaantallen en publieksinkomsten.

Cinekid wil meer middelen, zodat het meer mogelijkheden heeft om te communiceren met het publiek. Het is de raad niet duidelijk wat de instelling daarmee precies bedoelt. De raad ziet vooral de noodzaak van deelname van meer kinderen uit het hele land aan het programma van Cinekid. Om dit te realiseren, is het van belang de kosten hiervoor zo laag mogelijk te houden.

Ondernemerschap

Cinekid doet het uitstekend op het gebied van fondsenwerving en voert een goede lobby voor zijn activiteiten. Niettemin is het opvallend dat Cinekid verwacht dat de sponsor- en publieksinkomsten de komende jaren zullen dalen. Dit wordt in het plan niet toegelicht. Wel wordt gemeld dat de afhankelijkheid van de gevraagde structurele subsidie toeneemt. Ook is niet duidelijk welke kosten gemoeid zijn met het projectbureau.

De raad vindt negen procent inkomsten uit betalende bezoekers, begroot voor 2017, laag in vergelijking met andere filmfestivals. Tegelijkertijd ontvangt Cinekid, bij toekenning van het gevraagde bedrag, 27 euro subsidie per bezoeker. Zeker vergeleken met de andere filmfestivals, die ongeveer 9 euro subsidie per bezoeker ontvangen, is dit buitensporig hoog.

De markt die Cinekid organiseert, is ook een ontmoetingsplek voor professionals op het gebied van de jeugdfilm. De raad vindt dit een belangrijke functie, maar meent dat dit ook ondergebracht kan worden bij NFF, IFFR en IDFA, of dat met deze festivals een intensieve samenwerking wordt gezocht.

Het personeelsverloop bij Cinekid is groot. Vrijwel jaarlijks zijn er andere mensen verantwoordelijk voor het zakelijke beleid of voor programmaonderdelen. De raad vraagt zich af wat de oorzaak hiervan is. Het gevolg is in ieder geval dat het vakmanschap hierdoor niet beklijft en er steeds opnieuw in kennis en kunde moet worden geïnvesteerd.

Cinekid zegt vrijwilligers te werven met een cultureel diverse achtergrond. Dat is een prima streven, maar het roept de vraag op waarom Cinekid niet dezelfde ambitie heeft ten aanzien van het vaste personeelsbestand. Bovendien is niet duidelijk in hoeverre de instelling erin slaagt dergelijke vrijwilligers te werven. In de aanvraag ontbreekt een inhoudelijke beschrijving van het personeels- en beloningsbeleid. Cinekid werkt met veel flexibele arbeidskrachten, maar heeft hierover in zijn plan geen apart beleid opgenomen.

Cinekid onderschrijft de Governance Code Cultuur, maar uit het plan wordt niet duidelijk wat de samenstelling, deskundigheid en diversiteit van het bestuur is.

International Documentary Filmfestival Amsterdam

€ 985.000
geadviseerd subsidiebedrag

€ 1.031.000
gevraagd subsidiebedrag

De aanvraag is gebaseerd op artikel 3.35 van de Subsidieregeling culturele basisinfrastructuur 2017 – 2020.

De Stichting International Documentary Filmfestival Amsterdam (hierna: IDFA) is het grootste documentairefestival ter wereld. Het festival bestaat bijna dertig jaar en het bezoekersaantal groeit gestaag. Jaarlijks worden tijdens het festival ongeveer driehonderd documentaires vertoond uit binnen- en buitenland. Deze worden geselecteerd op basis van drie criteria: artistieke excellentie, maatschappelijke urgentie en toegankelijkheid. Naast de vertoning van documentaires organiseert IDFA tijdens het festival onder meer interactieve voorstellingen, themaprogramma's, masterclasses, lezingen, praatprogramma's en – na afloop van het festival – landelijke vertoningen. Ook biedt IDFA filmmakers mogelijkheden om hun filmplannen aan de man te brengen. IDFA draagt hierdoor bij aan de ontwikkeling van nieuwe (inter)nationale documentaires en hun afzetgebied.

Subsidieadvies

De Raad voor Cultuur adviseert Stichting International Documentary Filmfestival Amsterdam een subsidiebedrag toe te kennen van € 985.000.

De raad is van mening dat IDFA een structurele subsidie verdient van 985.000 euro. De verhoging mag echter niet ten koste gaan van het IFFR en/of het NFF. De raad adviseert daarom hiervoor een deel van het bedrag dat 'over' is van het budget voor het festival voor de jeugdfilm, toe te kennen aan het IDFA. Zie de inleiding voor een toelichting op dit advies van de raad. Op deze manier heeft IDFA de ruimte al zijn ambities waar te maken, inclusief de beoogde publieksgroei en publieksverbreding, en daarmee aansluiting te houden bij de internationale top.

In de loop van de jaren heeft IDFA veel waardering, kennis en ervaring opgebouwd, alsmede een uitstekend netwerk van internationale scouts. IDFA laat in zijn aanvraag zien een goed beeld te hebben van de toekomst van het festival. IDFA heeft een duidelijke visie op het zich vernieuwende medialandschap in relatie tot zijn eigen activiteiten.

Beoordeling

Kwaliteit

Het IDFA bevindt zich al jaren aan de top van de internationale documentairefestivalwereld. IDFA is in Nederland een uniek festival vanwege de exclusieve focus op creatieve documentaires; het positioneert zich daardoor sterk als onmisbaar festival. Het heeft een groot aantal vaste bezoekers, dat jaarlijks toeneemt. Wel is het bezoekersprofiel, net als bij de andere filmfestivals, tamelijk eenzijdig, namelijk grotendeels westers en hoogopgeleid.

IDFA biedt een grote variëteit aan maatschappelijk relevante thema's die in de honderden films aan bod komen. Omdat een gedeelte van het aanbod van IDFA ook in de media breed wordt uitgemeten, creëert het festival aandacht voor vele onderwerpen en geeft het aanleiding tot debat en reflectie. De aanwezigheid van makers en wetenschappers geeft context aan de vertoningen.

Het internationale succes van IDFA is mede te danken aan de uitgebreide faciliteiten die zijn gecreëerd voor de zakelijke markt, zoals Het Forum, een cofinancierings- en productiemarkt waar projecten worden gepresenteerd aan potentiële financiers: omroepen uit de hele wereld, online platforms, fondsen, ngo's en distributeurs. Daarnaast boekt IDFA succes met 'Docs for Sale'. Via dit online platform worden het hele jaar door, tegen betaling, vijfhonderd nieuwe

documentaires aangeboden aan omroepen, festivalprogrammeurs en distributeurs.

IDFA signaleert de opkomst van de documentaire in het programma van filmfestivals in binnen- en buitenland. IDFA is toonaangevend in de documentairewereld, maar verliest mogelijk terrein aan festivals, die zich eerder hoofdzakelijk op fictie richtten. Voor het aanzien van IDFA blijven wereldpremières dan ook noodzakelijk. Die zorgen tenslotte voor de belangstelling van (internationale) media, waardoor bezoekersaantallen ook stijgen.

De samenwerkingsverbanden zijn divers, maar het is de raad niet duidelijk waaruit afstemming met andere (nationale) festivals en het Filmfonds precies bestaat. Het Forum en het Bertha Fonds zijn belangrijke pijlers, die nog zichtbaarder uitgedragen kunnen worden.

IDFA besteedt veel aandacht aan talentontwikkeling en neemt daarin met IDFAcademy een voorname positie in. De raad ondersteunt de ambitie om IDFAcademy te ontwikkelen tot een prestigieus opleidingstraject voor (jonge) documentairemakers en -producenten.

IDFA bereikt niet alleen het publiek dat tijdens het festival naar Amsterdam komt, maar ook publiek dat buiten het festival om door IDFA verspreide documentaires in het land ziet. Bovendien is de mediakracht van IDFA dusdanig dat aandacht voor documentaires een aanzienlijke impuls krijgt. IDFA biedt eveneens een waardevolle plek aan voor non-lineaire documentaireprojecten (interactieve documentaire, installaties) en heeft aandacht voor nieuwe media.

Eerder merkte de raad op dat IDFA een in zichzelf gekeerde indruk maakte; nu lijkt het na een periode van bezinning de blik naar buiten te hebben verruimd. De raad waardeert dat.

Educatie en participatie
IDFA organiseert schoolvoorstellingen tijdens het festival. De getoonde documentaire sluit dan vaak aan bij actuele maatschappelijke thema's. Als leerlingen een film op het festival bekijken, ontmoeten ze de regisseur en bespreken ze de film aan de hand van lesmateriaal. Het bereik is sinds 2011 gestegen van 9.000 naar 28.000 leerlingen. IDFA streeft ernaar dit aantal te verdubbelen in de komende subsidieperiode.

Ook is er een online kanaal, 'Docschool Online', voor scholen. Bij dit kanaal, waarop honderd documentaires te zien zijn, wordt ook lesmateriaal geleverd. De documentaires zijn via een account in de klas te bekijken. De afgelopen subsidieperiode hebben 14.000 leerlingen op deze wijze documentaires in de klas bekeken en IDFA wil dit aantal verdubbelen.

Maatschappelijke waarde

Publieksbereik
De raad constateert dat IDFA veel onderneemt om het publieksbereik te vergroten. Jaarlijks is er een aanwas van 20 procent nieuw publiek. Er komt steeds meer publiek van buiten Amsterdam: in 2011 was dit 25 procent, in 2015 40 procent. Dit is een mooie stijging, maar voor een landelijk en internationaal festival vindt de raad dit laatste percentage nog te laag.

IDFA beschrijft in zijn subsidieaanvraag een uitgebreid marketingplan; producten worden via diverse kanalen aan diverse doelgroepen aangeboden. IDFA is zich bewust van de publieksopbouw en zoekt naar wegen om een nieuw en (cultureel) divers publiek te bereiken.

In de aanvraag schrijft IDFA meer aandacht te gaan besteden aan jongeren en culturele diversiteit. In Amsterdam wordt het publieksbereik verbreed en wordt het diverser door de IDFA-satellietlocaties in de verschillende stadsdelen. Daarnaast werkt IDFA samen met nieuwe online platforms, zoals VICE, dat vooral jongeren bereikt en IDFA-documentaires van jonge makers selecteert. Of met deze initiatieven de gewenste jongere doelgroepen beter bereikt gaan worden, zal de toekomst moeten uitwijzen.

Vanwege de aandacht voor IDFA in de media groeit het bereik van documentaires op tv. IDFA

vergroot zijn publieksbereik ook buiten het festival om door voor vertoningen te zorgen. De prijswinnaars worden onder de noemer 'Best of IDFA' in meer dan zestig theaters in het land vertoond. Dat geldt ook voor een selectie jeugddocumentaires. De muziekdocumentaires worden op muziekfestivals vertoond. Daarnaast werkt IDFA samen met Cinema Delicatessen bij het uitbrengen van documentaires in theaters.

Ondernemerschap
IDFA is een financieel gezonde organisatie. IDFA is niet in grote mate afhankelijk van één enkele grote batenpost. De financiering van de nieuwe activiteiten komt voornamelijk uit hogere eigen inkomsten. De verwachte hogere sponsorinkomsten en overige inkomsten worden niet nader uitgewerkt. Het eigen inkomstenpercentage van IDFA was al hoog en is in 2014 gestegen naar 203,6 procent. Bij geen ander (film)festival is dit percentage zo hoog. De subsidie per bezoeker is van alle filmfestivals bij IDFA het laagst. Niettemin heeft de raad enige zorgen, omdat de strategie bij tegenvallende inkomsten nauwelijks is beschreven.

In het plan is opgenomen dat via de verhoging van de ticketprijzen extra inkomsten op korte termijn kunnen worden gerealiseerd, maar een strategie voor kostenreductie is niet beschreven. IDFA beschrijft in zijn plan het vrijwilligers- en stagiairsbeleid, inclusief het streven naar diversiteit. De schil van flexibele arbeidskrachten wordt voor een deel omgezet naar vast personeel om kennis en ervaring te behouden.

IDFA onderschrijft de Governance Code Cultuur. De oprichting van een buitenlandse adviesraad om het beleid internationaal te toetsen, vindt de raad een heel goed initiatief. Dit getuigt van zelfreflectie en van de wil om een internationaal toonaangevend festival te blijven organiseren.

International Film Festival Rotterdam

€ 1.210.000
geadviseerd subsidiebedrag

€ 1.455.000
gevraagd subsidiebedrag

De aanvraag is gebaseerd op artikel 3.35 van de Subsidieregeling culturele basisinfrastructuur 2017 – 2020.

De Stichting International Film Festival Rotterdam (hierna: IFFR) is een jaarlijks, twaalf dagen durend festival waarin honderden artistieke en onafhankelijke filmproducties uit de hele wereld te zien zijn en waar tevens filmgerelateerde kunstprojecten worden geprogrammeerd. Het IFFR is een ontmoetingsplek, facilitator in de zoektocht naar financiering voor filmprojecten, hoeder van talent en promotor van onafhankelijke cinema. Het festival herbergt tevens sinds vele jaren de Cinemart, een internationale coproductiemarkt, en het Hubert Bals Fonds. Ook organiseert het IFFR tijdens het festival debatten, lezingen en masterclasses. Het IFFR kent vier programmasecties: ‘Bright Future’ (met kanshebbers voor de Hivos Tiger Awards), ‘Voices’, ‘Deep Focus’ en ‘Perspectives’. In de komende edities wil het IFFR meer duiding en context bieden bij de films.

Subsidieadvies

De Raad voor Cultuur adviseert Stichting International Film Festival Rotterdam een subsidie toe te kennen van € 1.210.000.

Het IFFR beschrijft een sterke ambitie en heeft een helder beeld van zijn eigen positie in het veranderende (internationale) filmlandschap. Het IFFR ziet zijn eigen sterkte en kwetsbaarheid als internationaal filmfestival ten opzichte van de andere internationale filmfestivals. De reikwijdte van het IFFR is lovenswaardig, zowel qua bezoekers en aanbod als qua plaats op de internationale markt.

Het IFFR wil een nieuwe stap naar de toekomst zetten en heeft een nieuw team gevormd om dat te realiseren. De raad ondersteunt de ambitie om uitnodigend te blijven, aansprekende titels te blijven programmeren en films van de beste context te blijven voorzien. Hiervoor zijn echter niet meer financiën beschikbaar in de basisinfrastructuur dan het IFFR nu al ontvangt. Om aanvullende inkomsten te verkrijgen zou het IFFR bijvoorbeeld een verdienmodel kunnen ontwikkelen voor ‘IFFR Unleashed’.

Beoordeling

Kwaliteit
Het IFFR kiest voor artistieke kwaliteit en toont artistieke filmproducties uit de hele wereld. Het voorziet deze van een context door middel van onder andere Q&A’s, debatten en masterclasses, voor een uiteenlopend publiek. De cinematografische kwaliteiten van de films zijn over het algemeen hoog. De thema’s die in de films worden behandeld zijn vaak maatschappelijk relevant en geven aanleiding tot reflectie.

Het IFFR heeft een goede reputatie als artistiek filmfestival en heeft een groot publieksbereik. Het IFFR is gezaghebbend in Nederland, maar merkt zelf ook op dat het heeft ingeboet aan internationale relevantie. De omvang en kracht van een filmfestival als dat van Berlijn, dat in de agenda net na het IFFR plaatsvindt, heeft gevolgen voor de bereidheid van internationale regisseurs om hun film op het IFFR in première te laten gaan. De markt die in Berlijn wordt bereikt, is fors groter. Hier ligt een uitdaging voor het IFFR.

Om hier een antwoord op te formuleren heeft het IFFR, onder regie van de nieuwe directeur, de programmaopzet veranderd. Het IFFR kiest voor een sterk internationaal en eigenzinnig profiel en past zijn ambities daarop aan. Deze koers en de goede en kritische reflectie op het eigen functioneren vindt de raad positief. Tegelijkertijd, terwijl de urgentie om de koers te

herijken wel wordt gevoeld, lijkt dit voor het IFFR geen gemakkelijke opgave.

Het IFFR heeft van oudsher een scherp oog voor nieuwe ontwikkelingen en nieuw talent. Om internationaal weer een stevige positie in te nemen en op artistieke inhoud de concurrentie met andere (opkomende) festivals aan te kunnen, is het belangrijk het aantal wereldpremières van vooral jong talent te vergroten. Films die gerealiseerd worden met steun van het Hubert Bals Fonds en Cinemart zouden zowel op het eigen festival als internationaal nog zichtbaarder kunnen worden.

Met het Hubert Bals Fonds, Cinemart en de distributieactiviteiten heeft het IFFR zichzelf sterk op de kaart gezet. Deze initiatieven hebben als voorbeeld gediend voor andere festivals. De cruciale stap om een nieuwe, onderscheidende plek in de top van internationale festivals te kunnen behouden, ligt naar de mening van de raad vooral in de eigenzinnigheid van de keuze voor artistieke en grensverleggende projecten. Dat doet het IFFR door de indeling van het programma aan te scherpen. Dit vergroot de herkenbaarheid en biedt mogelijkheden voor context, verdieping en uitstappen naar andere disciplines. De vernieuwde distributieactiviteiten en de aangescherpte opzet van het programma zijn nu nog pril wat betreft uitwerking, maar wel veelbelovend.

Naast het Hubert Bals Fonds wil het IFFR nu ook met IFFR Talents aandacht besteden aan talentontwikkeling. De raad vindt dit een goed initiatief, zeker als er samenwerking en afstemming plaatsvinden met het Nederlands Filmfonds, de publieke en commerciële omroepen en andere filmfestivals.

Cinemart was altijd een zeer relevante coproductiemarkt. Het IFFR erkent dat die aan relevantie heeft ingeboet. Om dat te herstellen wil het IFFR artistiek inhoudelijker en creatiever zijn dan de (internationale) concurrentie, maar het maakt helaas niet duidelijk hoe het dat denkt te gaan realiseren.

In zijn algemeenheid constateert de raad dat het IFFR inhoudelijk nog altijd zeer sterk is. Wel is het, door de stevige concurrentie van andere festivals, een uitdaging de artistieke ambities waar te blijven maken.

Educatie en participatie
De visie van het IFFR op educatie is niet helder; men spreekt vooral de vurige wens uit meer opleidingen te bedienen. Het streven lijkt vooral te bestaan uit het in contact brengen van nieuwe doelgroepen met film. De raad heeft geen zicht op eventueel ontwikkeld educatief materiaal en/of het faciliteren van docenten.

Het IFFR richt zich vooral op de groepen zeven en acht van het basisonderwijs in de regio en de kunst- en av-opleidingen. Er is samenwerking met Erasmus, Zadkine en de Hogeschool Rotterdam. In de toekomst wil het IFFR met meer onderwijsinstellingen samenwerken. De raad acht dit wenselijk en mogelijk. Voor de hand ligt ook dat het IFFR meer samenwerkingsverbanden aangaat met opleidingen op het gebied van film en filmwetenschap.

Het IFFR zegt met 4.000 leerlingen het maximumaantal basisschoolleerlingen te hebben bereikt dat het festival in de huidige opzet aankan. De raad vraagt zich af waarom dit het maximum is, wat de beperkingen zijn en of het IFFR de ambitie heeft dit te vergroten, en op welke wijze dat dan gebeurt. Samen met lokale theaters moet daar een oplossing voor gevonden kunnen worden.

Maatschappelijke waarde

Publieksbereik
Het IFFR heeft een trouw, hoogopgeleid publiek (87,7 procent) dat voornamelijk (80 procent) uit de Randstad komt. Het IFFR wil echter een diverser publiek bereiken, onder andere door middel van educatie. Om de diversiteit te vergroten zou het IFFR samenwerking kunnen

zoeken met organisaties in en buiten Rotterdam. Gezien de diversiteit van het aanbod is de potentie van het IFFR om nieuwe product-marktcombinaties te maken groot.

Er zijn vele VOD-platforms waarop films kunnen worden vertoond. Dat zijn echter vaak niet de films die vanuit het IFFR opkomen. Dankzij de distributie via 'IFFR Unleashed' zullen de toegankelijkheid en het bereik van het IFFR toenemen. Het IFFR zegt er in eerste instantie niets aan te verdienen; vanwege de onzekere financiering van het IFFR is het aan te bevelen dat het hier spoedig verandering in brengt en dat het onderzoekt in hoeverre deze activiteit inkomsten kan genereren. Wellicht kan het IFFR een *kickback fee* vragen van andere VOD-platforms, zodat een breder publiek kan worden bereikt en het IFFR aanvullende inkomsten verkrijgt. Samenwerking met de publieke omroepen kan hierbij mogelijk van pas komen. Zij werken immers aan een infrastructuur voor financiële afhandeling van VOD.

Ondernemerschap
Het verdienmodel van het IFFR is gevarieerd. Het IFFR benut de diverse kansen en weet goed publieksinkomsten, sponsoring en private middelen binnen te halen. Het eigen inkomstenpercentage ligt boven de 150 procent, waardoor de afhankelijkheid van subsidies relatief beperkt is.

In het verdienmodel voor de komende BIS-periode gaat het IFFR uit van hogere bijdragen van diverse subsidieverstrekkers en hogere bijdragen uit sponsoring, waarvan niet vastgesteld kan worden in hoeverre deze ook daadwerkelijk gehonoreerd dan wel behaald gaan worden. Dat is niet zonder risico. Uit de aanvraag wordt bovendien niet duidelijk waarvoor men dat wil inzetten. Daar komt bij dat de strategie bij tegenvallende inkomsten beperkt is omschreven. De raad stelt voor bij de monitoring van het festival de komende jaren nadrukkelijk naar de realisatie te kijken en te bezien of de risico's zich voordoen. Daarbij vindt de raad dat het IFFR zich – met rekenschap voor het cultureel ondernemerschap – beter op deze risico's en het mitigeren daarvan zou moeten concentreren.

Het IFFR onderschrijft de principes van de Governance Code Cultuur en beschrijft de verhoudingen tussen bestuur en toezicht. In het plan ontbreekt echter een overzicht van de leden en de deskundigheid in beide gremia. Naast de raad van toezicht zou het IFFR kunnen overwegen een internationale (of internationaal georiënteerde) raad van advies in te stellen. Deze adviesraad zou met name ter versterking van de internationale positie dienen. Dit is namelijk een van de grote uitdagingen voor het IFFR.

In het beleidsplan signaleert het IFFR problemen met de Wet werk en zekerheid. Voor verschillende functies is namelijk slechts zeven maanden per jaar werk; er is dan geen basis voor een vast contract of zzp-overeenkomst, aldus het IFFR. De wet bepaalt dat deze werknemers na twee jaar een vast contract moeten krijgen. Het IFFR schrijft dat de vastgelegde minimale periode van zes maanden tussen twee contractperiodes het lastiger maakt om tijdelijke krachten terug te vragen. Het IFFR constateert dat hierdoor het personeelsbestand aan kwaliteit inboet. Ook laat het IFFR weten dat er flink in het personeel moet worden geïnvesteerd om de gestelde doelen te behalen in de planperiode. In het plan wordt het nieuwe personeelsbeleid niet nader toegelicht.

Nederlands Film Festival

€ 650.000
geadviseerd subsidiebedrag

€ 950.000
gevraagd subsidiebedrag

De aanvraag is gebaseerd op artikel 3.35 van de Subsidieregeling culturele basisinfrastructuur 2017 – 2020.

Het Nederlands Film Festival (hierna: NFF) is een jaarlijks tiendaags filmfestival in Utrecht, gericht op de presentatie en promotie van zowel de Nederlandse film als televisiedrama en -documentaires. Het NFF fungeert tevens als platform voor inhoudelijke uitwisseling en innovatie. Naast honderden filmvertoningen zijn er discussiebijeenkomsten, masterclasses en conferenties, zowel gericht op publiek als op professionals in de wereld van film, televisiedrama en documentaires. Het NFF wil graadmeter en aanjager zijn van de Nederlandse filmcultuur en die verbinden met publiek en samenleving. Het NFF is gericht op samenwerking met vrijwel alle geledingen binnen de sector van film en televisiedrama. Die verbindende kwaliteit zet het NFF in om de Nederlandse film in de volle breedte voor het voetlicht te brengen. Het beleid van het NFF wordt afgestemd met EYE en het Filmfonds.

Subsidieadvies

De Raad voor Cultuur adviseert Stichting Nederlands Film Festival een subsidie toe te kennen van € 650.000, op voorwaarde dat de instelling een nieuwe, sluitende begroting indient met een aangepast activiteitenplan.

De raad ziet het NFF vooral als een publieksfestival dat dient als etalage ter promotie van de Nederlandse film. Deze rol vervult het NFF uitstekend. Er worden films getoond waarin verhalen over en uit Nederland centraal staan. De raad vindt het getuigen van goed cultuurbeleid om de investeringen in de Nederlandse film via een Nederlands filmfestival eenmaal per jaar onder de aandacht te brengen van een breed publiek. Niet zozeer de artistieke kwaliteit is hierbij leidend – die zit hem immers vooral in de individuele films en programma's – maar vooral de marketingkracht van het festival is van belang.

De functie van podium voor de Nederlandse film en het Nederlandse televisiedrama is de belangrijkste kernactiviteit van het NFF. Hierbij is de raad van mening dat een kortere periode dan tien dagen zou kunnen volstaan, waarbij de nadruk dan nog meer op de premières en op publiciteit rondom de Nederlandse film komt te liggen.

Het NFF speelt een prijzenswaardige hoofdrol op het gebied van filmeducatie. Die activiteiten verdienen het dan ook ondersteund en voortgezet te worden. De raad beveelt aan hiervoor middelen vrij te maken.

Op de overige onderdelen van het plan heeft de raad het nodige aan te merken. Het schort aan onderbouwing van de ambities en aan duidelijkheid over de vraag hoe deze gestalte gaan krijgen. Zo gaat het NFF uit van een enorme groei van het aantal betalende bezoekers zonder duidelijk te maken hoe het die gaat werven. Dit is van belang om de beoogde groei in te zetten en de financiering haalbaar te maken.

Beoordeling

Kwaliteit
Het NFF is hét festival voor de Nederlandse film, en inmiddels ook voor televisiedrama. Jaarlijks weet het festival veel media- en publieksaandacht te genereren en biedt het een podium aan Nederlandse acteurs en andere filmprofessionals.

Binnen de filmsector leven verschillende opvattingen over het festival: volgens de een besteedt het festival vooral aandacht aan de kleinere Nederlandse (arthouse)film, volgens de

ander is het festival juist te veel gefocust op de commerciële Nederlandse films. De raad constateerde mede hierdoor in 2012 dat het NFF geen eigen artistieke signatuur heeft; voor een festival dat dé Nederlandse film promoot, is dat ook niet verwonderlijk. Het NFF opereert bewust in het spanningsveld tussen de commerciële en de artistieke films. Dat lijkt de raad geen onverstandige keuze, maar het brengt wel het risico met zich mee dat de verschillende groepen zich niet gerepresenteerd voelen, of niet het gevoel hebben erbij te moeten zijn. Des te meer is het van belang dat het NFF goed omgaat met de gevoeligheden die leven binnen de branche en met de vraag hoe deze tot uiting kunnen komen op het festival. Het NFF moet ervoor waken 'gegijzeld' te worden als podium om deze gevoeligheden uit te spelen. Het NFF dient ervoor te zorgen dat de focus blijft liggen op promotie en vertoning van Nederlandse film in de breedste zin van het woord.

Met betrekking tot artistieke of inhoudelijke kwaliteit is en blijft het NFF vanzelfsprekend afhankelijk van het aanbod uit de branche, van artistiek tot commercieel. De raad ziet het belang van het NFF dan ook vooral in de etalagefunctie voor het Nederlandse filmcultuurgoed. De band die het NFF met de pers en met de televisie- en filmsector heeft, zorgt ervoor dat het NFF bij uitstek geschikt is om maximale (media-)aandacht voor de diversiteit van het Nederlandse audiovisuele aanbod – commercieel en artistiek, film- en televisiedrama – te krijgen.

Het NFF stelt dat het er, ondanks praktische en financiële tegenslagen, in is geslaagd zijn ambities waar te maken en te vernieuwen. Het Academy-systeem is zo'n vernieuwende stap, net als de keuze om de game-industrie meer bij het festival te betrekken.

Het NFF heeft initiatieven genomen ten aanzien van nieuwe ontwikkelingen in de filmbranche, zoals interactiviteit en gaming. De grotere rol van interactiviteit en de kruisbestuiving daarvan met televisie en film dragen bij aan de vernieuwing die het festival nastreeft. De raad verwacht dat met de selectie van dit type producties het aantal jonge bezoekers toeneemt.

Tegelijkertijd draagt het NFF bij aan de stimulering van innovatie op het gebied van (hybride vormen van) media. De raad ziet de stelling dat het aandeel jonge bezoekers toeneemt niet in cijfers vertaald en tekent daarnaast aan dat de aandacht voor interactiviteit en gaming een risico van verder verlies aan focus met zich meebrengt. Gezien de ontwikkelingen in de audiovisuele industrie vindt de raad het wel te begrijpen dat het NFF aandacht besteedt aan nieuwe media en aan andere manieren van storytelling. Hij is er echter niet van overtuigd dat interactiviteit en games een zelfstandige pijler zouden moeten zijn naast film en televisie, zeker niet als de financiering louter uit het rijksbudget voor de filmsector komt.

De internationale activiteiten – de promotie van de Nederlandse film in het buitenland – vinden vooral plaats in samenwerking met EYE en het Filmfonds. Het is voor de raad echter niet helder op welke manier het NFF hieraan precies bijdraagt en of die bijdrage noodzakelijk is.

De raad zou graag zien dat het NFF keuzes maakt die dicht bij zijn kerndoelen liggen en waarmee het aansluit bij andere festivals. Het NFF zal vanwege het nationale stempel nooit de internationale positie krijgen die het wellicht ambieert. Daarom kan het aanbieden van de Nederlandse film in een internationale context volgens de raad beter via IFFR of IDFA gebeuren. Daar is tenslotte de internationale markt al aanwezig.

Door de bezuinigingen in de sector is de infrastructuur voor talentontwikkeling verzwakt. Het NFF heeft op dit gebied echter goed vormgegeven ambities. De samenwerking met de sector en het Filmfonds wordt verstevigd. De raad ondersteunt dit van harte. Ook het voornemen om programmeurs te gaan opleiden verdient veel lof. Dat geldt eveneens voor de organisatie van een nationale film- en televisieconferentie. Dit initiatief behoeft wel afstemming met Filmfonds, IDFA, EYE en de publieke en commerciële omroepen.

Educatie en participatie

Het NFF besteedt veel aandacht aan educatie. De raad is van mening dat het festival zelfs van substantieel belang is voor filmeducatie, veel meer dan de andere festivals. Tijdens het festival organiseert het NFF een educatief programma voor het basis- en voortgezet onderwijs, de 'Kidsbios' en het jongerenprogramma. Het programma bestaat onder andere uit speciale filmvertoningen en nagesprekken met cast en crew. Ook worden verschillende workshops gegeven over het werken op een filmset.

Kidsbios bevat een educatiepakket, overwegend bestaande uit fictiefilm, dat in samenwerking met EYE is ontwikkeld voor drie- tot twaalfjarigen. Het gratis lesmateriaal is een handvat om in de klas filmbezoek voor en na te bespreken. Het NFF biedt ook workshops voor leraren aan, maar het is onduidelijk wat die precies inhouden en in welke mate daarvan gebruikgemaakt is.

Ook is er een aantal online programma's in ontwikkeling ('NFF Online voor Kids') en worden er nieuwe programma's geïntroduceerd, zoals de Filmcanon voor het voortgezet onderwijs. Het bereik hiervan is nog onduidelijk. Het festivalprogramma voor jongeren, 'Blik op de Set', werd bezocht door 6.000 scholieren uit de regio.

Nu trekt het NFF vooral kinderen en jongeren uit de regio Utrecht. Voor een groter bereik zou het daarom goed zijn als het NFF, in plaats van bijvoorbeeld scholieren uit België te laten komen, financiën aanwendt voor (online) vertoningen in het hele land, inclusief België, het hele jaar door.

Maatschappelijke waarde

Publieksbereik

De gewenste groei van de bezoekersaantallen is uitgebleven. Dit schrijft het NFF vooral toe aan de locatieproblemen waarmee het festival te maken had. Het online bereik is toegenomen, maar dat heeft zich niet vertaald in meer bezoekers.

Het NFF wenst een verbreding van het publiek, dat nu vooral Randstedelijk, bovenmodaal en dertig plus is. Het NFF wil een cultureel diverser publiek en meer jongeren bereiken. Het wil dit doen via een scherper marketingbeleid, doelgroepprogrammering en 'uitgebreidere samenwerkingsrelaties'. De raad waardeert deze ambitie, maar het wordt uit de plannen niet duidelijk wat het festival hiermee precies voor ogen heeft. Ook zijn er ambities om met bioscoopexploitanten in het land satellietfestivals op te zetten, maar er worden geen concrete plannen of plaatsen genoemd. Het NFF heeft wel een beeld van zijn publiek, maar weet onvoldoende wat de samenstelling van het publiek is per activiteit. Deze informatie zou het festival meer handvatten kunnen bieden om specifieke publieksgroepen te bereiken.

Het NFF is zeer ambitieus wat betreft zijn publieksbereik. Zo wil het de komende periode 25 procent meer bezoekers behalen en het aantal betalende bezoekers van 40 naar 85 procent brengen. Dit is een prijzenswaardig streven, maar het NFF maakt niet duidelijk hoe het deze doelen denkt te gaan behalen.

Ondernemerschap

Het NFF is een financieel gezonde organisatie. Het geeft in zijn activiteitenplan blijk van goed ondernemerschap, met name op de onderdelen marketing en de samenstelling van de financieringsmix. Met combinaties van producten en doelgroepen is het NFF in staat aanzienlijke eigen inkomsten te halen, waarbij vooral het hoge aandeel van inkomsten uit sponsoring opvallend is.

Het NFF geeft in zijn plannen geen blijk van een reële strategie bij tegenvallende inkomsten. Vanwege het lagere adviesbedrag zal de instelling bij zichzelf te rade moeten gaan om tot een houdbare begroting voor de komende jaren te komen. Impliciet blijkt wel uit het plan dat bij tegenvallende inkomsten op de activiteiten navenant kan worden gekort.

Met (de uitreiking van) de Gouden Kalveren, maar ook met een goede onlinestrategie en een

goede website, voert het NFF een sterke marketing en creëert het draagvlak voor en zichtbaarheid van de Nederlandse filmindustrie.

Het NFF geeft aan de negen principes van de Governance Code Cultuur bewust toe te passen en licht dat toe in het financieel jaarverslag en op de website.

Film

Ondersteunende instelling

EYE

€ 5.150.000
geadviseerd subsidiebedrag

€ 5.150.000
gevraagd subsidiebedrag

De aanvraag is gebaseerd op artikel 3.36 van de Subsidieregeling culturele basisinfrastructuur 2017 – 2020.

Stichting Film Instituut Nederland (hierna: EYE) is een belangrijke pijler en ondersteunende instelling voor de filmsector. EYE verricht klassieke museale taken; het instituut organiseert tentoonstellingen op het gebied van film, onderzoek, educatie en beheer van een (historische) filmcollectie. Daarnaast zet EYE zich in voor de sector door middel van internationale promotie en versterking van de internationale marktpositie van de Nederlandse filmsector. EYE heeft bovendien een belangrijke taak in de coördinatie van filmeducatie in Nederland en het zelfstandig ontwikkelen van educatief aanbod. EYE is ook, en voor velen vooral, een prachtig en bijzonder filmtheater, waarin het zowel zijn eigen collectie als nieuw uitgekomen (arthouse)films toont. Met de locatie en het pand heeft film in Nederland een toplocatie gekregen die een positieve uitstraling heeft op de hele filmsector. De nieuwe locatie in Amsterdam-Noord is een succes en heeft er mede voor gezorgd dat dit hele gebied een razendsnelle ontwikkeling heeft kunnen doormaken tot culturele hotspot. EYE staat lokaal, regionaal, nationaal en zelfs internationaal op de kaart en trekt een uiteenlopende groep bezoekers.

Subsidieadvies

De Raad voor Cultuur adviseert Stichting Film Instituut Nederland een subsidiebedrag toe te kennen van € 5.150.000.

EYE neemt in de filmsector een unieke positie in. Niet alleen verricht het ondersteunende taken, het fungeert ook als een zelfstandig museaal instituut. EYE heeft daarmee volgens de raad een breed en belangrijk takenpakket, dat de instelling in haar aanvraag op een heldere manier uiteenzet. Wel bestaat bij een dergelijk pakket, naast de kansen die het biedt voor synergiewinst, een risico op overlap met andere organisaties in de sector. EYE is een goed functionerende instelling met vele relevante en inspirerende toekomstplannen. Voor de film in Nederland, het maatschappelijk draagvlak en de kennis en kunde over film vindt de raad EYE een waardevolle organisatie.

EYE staat voor de uitdagende taak zowel eigen inkomsten te genereren als sectorondersteunende kerntaken uit te voeren. De spanning die dit veroorzaakt, is nog vergroot door het gemis van de door de minister van OCW toegezegde compensatie voor de stijgende exploitatiekosten. Hoewel EYE naar de mening van de raad in dit opzicht goed opereert, maakt hij zich zorgen over dit financiële tekort. Het gaat hier immers om de kerntaken van de instelling.

Beoordeling

Kwaliteit

Dankzij de locatie en het aanbod bereikt EYE een grote, diverse groep mensen. Het merk en de aantrekkingskracht van EYE, op lokaal, landelijk en internationaal niveau, zijn in korte tijd groot geworden. De raad heeft veel waardering voor de realisatie van het collectiecentrum. Naar verwachting zal hiermee de aandacht voor filmerfgoed in Nederland groter worden en krijgt de daarmee samenhangende kennisontwikkeling een positieve impuls.

Op wetenschappelijk gebied bekleedt EYE een sterke positie. Door zijn expertise op vertonings-, restauratie- en digitaliseringsvlak staat de instelling in contact met vele samenwerkingspartners en andere experts in binnen- en buitenland.

Voor het grootste deel van zijn activiteiten – als museum, conservator, sectorondersteuner en promotor – neemt EYE een unieke positie in. Dat geldt volgens de raad niet altijd voor zijn rol als vertoner. Een deel van de reguliere programmering van EYE bestaat uit films die ook in andere Amsterdamse filmtheaters te zien zijn. De raad heeft begrip voor de motivatie die hieraan ten grondslag ligt: meer eigen inkomsten genereren (ook door het ontbreken van subsidies) en een meer gedifferentieerde publieksopbouw creëren. Toch ziet de raad graag dat EYE een nog onderscheidender filmprogramma presenteert, met films die elders niet te zien zijn en films uit de eigen collectie. Die films worden onder meer via de 'filmpool' al in landelijke roulatie gebracht en dat zou vaker mogen gebeuren.

De raad ziet eveneens een spanning tussen de sectortaken en de museale taken van EYE. Wellicht door de veelheid aan activiteiten en taken is de samenhang tussen de verschillende onderdelen van EYE niet geheel helder in de plannen voor de komende jaren. Dat er veel goede en mooie activiteiten plaatsvinden bij EYE is evident, maar de prioriteiten zijn niet altijd even duidelijk, evenmin als de daarvoor beschikbare budgetten.

De raad mist in het plan bijvoorbeeld een toelichting op de ambitie om de verspreiding en vertoning van de Nederlandse film in binnen- en buitenland te bevorderen. Net als de filmfestivals en het Filmfonds organiseert EYE, ter promotie of kennisdeling, waardevolle en goedbezochte bijeenkomsten en andere sectorondersteunende activiteiten, zoals op het gebied van filmeducatie. De raad is van mening dat er, om overlap te vermijden en de efficiency te vergroten, over dergelijke activiteiten meer afstemming en coördinatie zouden moeten zijn tussen EYE en de andere partijen. De raad vindt ook dat EYE op specifieke gebieden meer een voortrekkersrol kan nemen, zoals op het gebied van filmeducatie.

Als gevolg van het samengaan van Hollandfilm en EYE zijn de promotionele activiteiten voor de Nederlandse film bij EYE terechtgekomen. Volgens de raad is hieruit geen ideale situatie ontstaan. Alle activiteiten die betrekking hebben op de promotie van de Nederlandse film zouden beter door het Filmfonds uitgevoerd kunnen worden, omdat dit fonds deel uitmaakt van het financierings- en distributietraject van in Nederland geproduceerde en uitgebrachte films. Promotie is dan een logische toevoeging aan het traject.

Digitalisering en beheer van cultureel filmerfgoed zijn een kernactiviteit van EYE. In zijn subsidieaanvraag merkt EYE op dat er 1,1 miljoen euro nodig is om digitalisering en beheer van cultureel filmerfgoed, taken die voortkomen uit de Erfgoedwet, te blijven uitvoeren. Wanneer dit geld niet beschikbaar is, wordt er bezuinigd op andere kernactiviteiten van EYE, zoals de tentoonstellingen en digitale opslag. De raad zou dit betreuren en adviseert dan ook voldoende geld voor digitalisering en beheer van cultureel filmerfgoed beschikbaar te stellen.

Educatie en participatie
De landelijke coördinerende taak voor filmeducatie is belegd bij EYE. De raad vindt deze activiteiten zeer relevant. Het ontwikkelen van goed lesmateriaal voor beeld- en filmeducatie is van groot belang in een samenleving die wordt gedomineerd door beeld. Het lespakket van 'Moviezone' bijvoorbeeld, waarmee een breed jongerenpubliek bereikt wordt, voorziet hierin.

De taak van EYE op het gebied van educatie is tweeledig, want naast de landelijke taak verzorgt de instelling ook filmeducatie in het museum zelf.

De prioriteiten rondom educatie richten zich in de huidige BIS-periode op landelijke filmeducatie en het vergroten van de zichtbaarheid van EYE. Deze laatste keuze bevreemdt de raad; het gaat immers niet om de zichtbaarheid van deze rol, maar om de uitvoering daarvan. Die tweeledigheid levert spanning op en het zou daarom beter zijn de landelijke coördinerende taken transparanter te maken, met een apart beleidsplan en een bijbehorend, separaat budget. Hiermee kan de rol van landelijk coördinator filmeducatie nieuw leven ingeblazen worden.

Behalve met 'Moviezone' zet EYE ook met de andere educatieprogramma's in op een brede doelgroep. De 'Eye-Walk' is bijvoorbeeld een goed middel om de museale waarde van EYE

onder de aandacht te brengen. Ook het pakket ‘Filmjuwelen’ is veelbelovend. De raad vindt wel dat het erg op de erfgoedcomponent leunt en te weinig filmisch is. Bovendien kunnen leerkrachten dit eenvoudig zelf voor hun rekening nemen. Het pakket heeft voor hen dan ook geen meerwaarde; als het over erfgoed gaat, is ‘filmgeschiedenis’ bovendien niet hun eerste keus.

De raad betreurt de keuze van EYE om bij tegenvallende inkomsten op educatie te bezuinigen. Mocht er inderdaad bezuinigd worden, dan dient de landelijke (coördinerende) taak op het gebied van educatie juist behouden te blijven. De subsidieregeling schrijft tenslotte voor dat de activiteiten van EYE onder meer gericht moeten zijn op de ontwikkeling op het gebied van filmeducatie en mediawijsheid.

Maatschappelijke waarde

Publieksbereik
EYE richt zich met zijn locatie en zijn activiteiten op een groot en breed publiek. De diversiteit is te prijzen en het bereik is indrukwekkend.

De maatschappelijke waarde van EYE is groot als het gaat om het ontsluiten en beheren van de filmcollectie voor toekomstige generaties. ’De educatieve kerntaak van EYE, onder andere vormgegeven in de museale tentoonstellingen en in activiteiten voor jongeren, draagt bij tot kennis en inzicht in de betekenis van film als kunstvorm.

Ondernemerschap
EYE heeft een zeer goed uitgewerkt activiteitenplan gepresenteerd, met realistische cijfers onderbouwd. Het eigen inkomstenpercentage is met meer dan 70 procent zeer hoog.

Om tot een sluitende begroting te komen heeft EYE een kostenpost van 1.100.000 euro voor digitalisering buiten de begroting gehouden. Het instituut schrijft dat het hierover nog in overleg is met het ministerie van OCW; de minister heeft een onderzoek naar mogelijke financiering toegezegd. De onzekerheid over dit extra gevraagde geld betekent een risico voor de financiering en activiteiten van EYE.

In 2009 zegde de minister van OCW toe de subsidie ten behoeve van de stijgende exploitatielasten jaarlijks met 1.650.000 euro te verhogen. In 2011 werd dit verlaagd met 750.000 euro per jaar. EYE worstelt nu met dit gemis; het maakt de druk op EYE nog groter en het dreigt te leiden tot ongewenste besparingen op kernactiviteiten.

Opvallend zijn de personele veranderingen. Bij EYE werkt een mix van vrijwilligers, vast en tijdelijk personeel. Het aantal vaste krachten neemt de komende periode toe met bijna 10 fte en de tijdelijke contracten nemen af met ongeveer hetzelfde aantal. Opvallend daarbij is dat de gemiddelde loonkosten in 2014 fors hoger waren dan in 2013 en in de komende BIS-periode. Een toelichting hierop, of op het personeelsbeleid, ontbreekt in het plan. Een aanvulling is daarom wenselijk.

De Governance Code Cultuur wordt door EYE goed nageleefd.

Letteren

Inleiding Letteren

De letterensector in het Nederlandse cultuurbestel is divers, hij omvat journalistiek, literatuur en leesbevordering. Een groot deel van de sector bedruipt zichzelf; waardevolle initiatieven worden, wanneer nodig, met projectsubsidies ondersteund, onder meer van het Letterenfonds. Daarnaast stelt het Stimuleringsfonds voor de Journalistiek subsidiemiddelen beschikbaar en voert het onderzoek uit om de kwaliteit van de journalistiek te evalueren en te bevorderen'.

De openbare bibliotheken, die voornamelijk door de gemeentelijke overheden worden gesubsidieerd, spelen onder meer een belangrijke rol op het gebied van leesbevordering en informatievoorziening, overeenkomstig de Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen.

Het Rijk ondersteunt slechts een fractie van de letterensector structureel. De organisaties in de basisinfrastructuur vervullen essentieel geachte functies. De verantwoordelijkheden van twee van de drie instellingen zijn in het bijzonder groot op het gebied van leesbevordering en het bestrijden van laaggeletterdheid, waarover de rijksoverheid zich terecht zorgen maakt. 'Ongeveer 1,3 miljoen inwoners van Nederland tussen de 16 en 65 jaar zijn laaggeletterd. Ze hebben moeite met lezen, schrijven en communiceren in het Nederlands. Ondanks de inzet van velen is de omvang van laaggeletterdheid de afgelopen jaren niet gedaald en bij enkele groepen zelfs toegenomen', aldus de minister van OCW in haar brief aan de Tweede Kamer van 6 maart 2015, waarin ze het actieprogramma 'Tel mee met taal' toelicht. [1] In een recent onderzoek concludeert de Rekenkamer dat het aantal laaggeletterden overigens veel hoger is, namelijk 2,5 miljoen.

De raad juicht programma's als 'Tel mee met taal' toe. Geletterdheid is immers noodzakelijk wanneer men toegang wil genieten tot onze culturele infrastructuur en om überhaupt te kunnen participeren in de samenleving. Taalachterstand en sociale segregatie hangen samen. In zijn komende advies over mediawijsheid hoopt de raad zich over dit thema te kunnen buigen tegen de achtergrond van de lopende discussies die onder andere door het Platform Onderwijs 2032 zijn geïnitieerd en die een grote maatschappelijke impact hebben.

Na de ingrijpende transformaties die zich de afgelopen twee decennia hebben voorgedaan in de boeken- en bibliotheeksector en waarover de raad in zijn laatste advies over de Wet op de vaste boekenprijs heeft geschreven, lijkt er sprake van een heroriëntatie van alle partijen, waarbij nieuwe samenwerkingsverbanden zijn gevormd en enkele wenkende perspectieven zijn gecreëerd.

Openbare bibliotheken blijven zich bezinnen op hun rol als 'publieke laboratoria' voor kennis- en informatievoorziening, voor creativiteit en voor (lokale) democratie. De raad hoopt spoedig te kunnen oordelen over de wijze waarop de Koninklijke Bibliotheek in het kader van de Bibliotheekwet de inrichting van openbare (digitale) bibliotheekvoorzieningen vormgeeft. Daarbij zal hij ook complexe vraagstukken betrekken rond auteurs- en leenrecht, met inachtneming van de soms strijdige belangen van commerciële en publieke partijen.

In het dynamische letterenveld-van-uitersten blijft, naar het oordeel van de raad, strategische samenwerking tussen alle partijen van groot belang. Tegen deze achtergrond maakt de raad zich zorgen over de mate waarin tot nu toe gehoor wordt gegeven aan de aanbeveling uit het advies 'Wet vaste boekenprijs': 'Partijen in de boekenbranche bundelen hun krachten en voeren met elan een innovatieagenda uit. Expertise moet bijeengebracht worden en kunnen

[1] Kamerbrief Actieprogramma 'Tel mee met Taal', Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, Den Haag, *2015*.

[2] 'Vaste boekenprijs. Advies bij tweede evaluatie van de wet', Raad voor Cultuur, pagina 4 (*pdf*), *2014*.

worden gedeeld met nieuwe (jonge) boekondernemers.' [2] De boekensector kan van de overheid geen blijvende substantiële steun verwachten, in de vorm van een verlaagd btw-tarief, een wettelijke vaste boekenprijs en fondssubsidies, wanneer hij niet zelf initiatieven op het gebied van (product)innovatie omarmt en uitvoert. Daarvoor zijn de culturele belangen te groot. De raad roept de minister op hier de vinger aan de pols te houden.

Letteren in de basisinfrastructuur

De basisinfrastructuur biedt ruimte aan drie instellingen: een die zich richt op de landelijke coördinatie van de leesbevordering en literatuureducatie, een die bijzondere journalistieke projecten ondersteunt en een die zich richt op bemiddeling tussen schrijvers, scholen en bibliotheken voor het geven van lezingen over en rond het werk van die schrijvers ter bevordering van het lezen. Aan elk van deze functies is een maximaal bedrag verbonden.

De huidige drie instellingen in de Letteren-BIS hebben ook weer een aanvraag ingediend voor de komende periode, te weten: Stichting Lezen, Schrijvers School Samenleving en het Fonds Bijzondere Journalistieke Projecten. De raad oordeelt positief over Stichting Lezen en het Fonds Bijzondere Projecten en heeft de aanvraag van Schrijvers School Samenleving negatief beoordeeld.

Stichting Lezen onderhoudt een breed en belangrijk netwerk en is naar de mening van de raad het belangrijkste kennisinstituut dat mede richting moet geven aan alle landelijke initiatieven op het gebied van (literaire) leesbevordering. Het moet zich daarbij, naar het oordeel van de raad, duidelijker als onderzoekende en coördinerende organisatie profileren. En instrumenten aanbieden om de effecten van de gepleegde interventies te evalueren.

Over het Fonds Bijzondere Journalistieke Projecten oordeelt de raad met lof. Wanneer het mogelijk mocht blijken instellingen meer subsidie toe te kennen dan het huidige subsidieplafond, dan stelt de raad voor dit fonds, dat met een minimum aan middelen een indrukwekkend aantal projecten begeleidt en draagt, extra te ondersteunen, onder voorwaarde dat het in de programmering ook plaats biedt aan initiatieven op het gebied van de regionale journalistiek.

Schrijvers School Samenleving opereert naar het oordeel van de raad te geïsoleerd, en zal in een nieuwe alliantie met De Schoolschrijver haar beleid moeten herformuleren. Omgevingsbewustzijn, efficiënte bedrijfsvoering en digitalisering zijn daarbij sleutelbegrippen. Schrijvers School Samenleving laat nu niet zien op welke wijze de organisatie bijdraagt aan leesbevordering. Het blijft daardoor onduidelijk of de activiteiten van Schrijvers School Samenleving daadwerkelijk effectief zijn.

Zoals gezegd is de publieke verantwoordelijkheid van de hier beoordeelde instellingen aanzienlijk, mede juist vanwege de kwetsbaarheid van de sector. Dat ontslaat deze instellingen echter niet van de verplichting visies op cultureel ondernemerschap te ontwikkelen, teneinde hun slagkracht te vergroten. De organisaties baseren hun beleid nog te veel op een continue geldstroom vanuit het Rijk. De raad is daarom van mening dat de instellingen zich meer moeten inspannen om extra geldstromen te genereren. Zonder een kritische herbezinning op de ontvangen middelen kan de sector onmogelijk gedijen.

Fonds Bijzondere Journalistieke Projecten

€ 400.000
geadviseerd subsidiebedrag

€ 475.000
gevraagd subsidiebedrag

De aanvraag is gebaseerd op artikel 3.38 van de Subsidieregeling culturele basisinfrastructuur 2017 – 2020.

Stichting Fonds Bijzondere Journalistieke Projecten (hierna: FBJP) is een ondersteunende instelling voor de letterensector, gevestigd te Amsterdam. Het FBJP financiert diepgravende en tijdrovende journalistieke projecten. Deze dienen te resulteren in (gedrukte en/of digitale) artikelen, longreads, (non-fictie)boeken of (foto)reportages van hoge kwaliteit. Veel door het FBJP gesubsidieerd journalistiek onderzoek is verschenen in Nederlandse kranten en tijdschriften of bij Nederlandse uitgeverijen. Het FBJP heeft 1,2 fte in dienst. Het fonds schrijft in 25 jaar 1.246 subsidieaanvragen te hebben gehonoreerd. Sinds 2006 reikt het fonds de Brusseprijs uit voor het beste journalistieke boek.

Subsidieadvies

De Raad voor Cultuur adviseert Stichting Fonds Bijzondere Journalistieke Projecten een subsidiebedrag toe te kennen van € 400.000, op voorwaarde dat de instelling een nieuwe, sluitende begroting indient met een daarop aangepast activiteitenplan.

Het FBJP is een kleinschalig en efficiënt werkend fonds, dat met beperkte financiële middelen en een klein personeelsbestand vele, geregeld spraakmakend gebleken journalistieke projecten financiert en met succes begeleidt. Het weet de doelgroep goed te bereiken. De afgelopen jaren is de zichtbaarheid van het fonds verbeterd, onder andere door samenwerkingsverbanden aan te gaan met onderwijsinstellingen (hbo) en door digitale en multimediale journalistieke projecten te faciliteren.

Gezien de penibele staat van de regionale journalistiek is de raad van mening dat het fonds zich moet (blijven) inspannen ook projecten in de regionale journalistiek te ondersteunen. Hiervoor zou het een op maat gesneden strategie moeten ontwikkelen.

Beoordeling

Kwaliteit

De journalistiek heeft de afgelopen jaren een majeure gedaanteverwisseling ondergaan, zowel wat betreft publieksbereik als wat betreft infrastructuur en financiën. In zo'n veranderde omgeving acht de raad een fonds als het FBJP, dat onafhankelijke nieuwsgaring bevordert en daarmee wezenlijk bijdraagt aan onze democratie en cultuur, van groot belang.

Het FBJP heeft de afgelopen subsidieperiode vele waardevolle activiteiten ontplooid en heeft daarmee zijn succesvolle beleid weten voort te zetten. Het hanteert heldere richtlijnen en deugdelijke beoordelingscriteria. De website is aantrekkelijk en de marketing is goed. Het fonds werkt bovendien efficiënt en toont flexibiliteit. De raad is daarom van mening dat het fonds de afgelopen jaren een belangwekkende bijdrage heeft geleverd aan de journalistieke vitaliteit in Nederland.

In het vorige subsidieadvies heeft de raad het fonds aangemoedigd beleidsvisies op de journalistiek in een digitale context te formuleren en na te gaan of hiervoor eventueel aanvullende subsidie-instrumenten ontwikkeld zouden kunnen worden. De raad constateerde toen eveneens dat het fonds betrekkelijk geïsoleerd opereert; het zou zich meer rekenschap moeten geven van de maatschappelijke omgeving. Op beide punten ziet de raad thans verbetering.

De afgelopen periode heeft het fonds zijn blik en werkveld verruimd naar (digitale)

audiovisuele en multimediale journalistieke projecten. De raad waardeert en ondersteunt deze eigentijdse aanpak.

Regionale media profiteren niet of nauwelijks van de activiteiten van het fonds. Dat het fonds zich ervoor inspant dit te verbeteren, waardeert de raad. Voor regionale (hoofd)redacties is het vaak lastig voor langere tijd een journalist te belasten met een diepgravend onderzoek. Het fonds zou – in nauw overleg met regionale partijen, zoals regionale dagbladen en omroepen – hiervoor een op maat gesneden programma moeten ontwikkelen.

Educatie en participatie
Het FBJP heeft formeel geen educatieve taak. Het fonds heeft de samenwerking met opleidingen voor journalistiek de afgelopen jaren geïntensiveerd. De raad vindt dat zeer positief, evenals de coördinatie van het project Nieuwe Journalistiek door een lector aan de Fontys Hogeschool te Tilburg, waarbij het fonds de voortgang en de kwaliteit van het project bewaakt.

Bovendien neemt het fonds zich voor deel te nemen aan voorlichtingsbijeenkomsten tijdens zogenaamde 'terugkomdagen' voor afgestudeerde journalisten, zodat deze op de hoogte kunnen worden gesteld van speciale startsubsidies. Dit alles wordt gedaan om (meer) jonge journalisten voor de werkzaamheden van het fonds te interesseren. De raad vindt dit streven lovenswaardig. De verbindingen met hogescholen en (post)academische opleidingen dienen in ieder geval de kennisoverdracht naar een nieuwe, in journalistiek geïnteresseerde generatie te garanderen.

Maatschappelijke waarde

Publieksbereik
In tegenstelling tot de subsidieaanvraag uit 2012 biedt het FBJP thans wel een overzicht van het aantal gepubliceerde artikelen en boeken, inclusief de ontvangen royalty's. Dit levert indicatief cijfermateriaal op. Toch denkt de raad dat op basis van kwantitatieve gegevens nog aanzienlijk meer inzicht kan worden verkregen in het feitelijke publieksbereik. Wellicht is hierbij een samenwerking met de cultuurindex van SCP/Boekmanstichting mogelijk.

Hoewel de leeftijd van de aanvragers bij het fonds de afgelopen vijf jaar substantieel is gedaald en het percentage vrouwelijke journalisten dat subsidie krijgt aanzienlijk is toegenomen, kan het diversiteitsbeleid naar het oordeel van de raad nog worden geïntensiveerd. Het FBJP rept met geen woord over het opvallende gebrek aan culturele diversiteit binnen de groep ondersteunde journalisten. De raad zou de visie van het fonds hierop willen vernemen. Het is noodzakelijk dat het fonds, zoals het reeds van plan is, een bestuurslid met een niet-westerse achtergrond aantrekt, juist om op dit terrein voortgang te boeken. In de volgende subsidieaanvraag zou het fonds zich hiervan rekenschap moeten geven.

Ondernemerschap
Om de doelgroepen en verschillende platforms te kunnen blijven bereiken, vraagt het fonds 75.000 euro meer aan dan de subsidieregeling toestaat. Tegelijkertijd merkt de raad op dat het fonds weinig aandacht besteedt aan het verkrijgen van extra middelen of cofinanciering. Met het oog op de door de raad gewenste ondersteuning van regionale journalistieke projecten, zou het fonds bijvoorbeeld additionele middelen kunnen verwerven bij de provincies of gemeenten.

In het advies uit 2012 schreef de raad dat de zogenaamde recoupmentregeling strikter toegepast dient te worden. Dit gebeurde volgens het fonds namelijk niet altijd na het toekennen van subsidie. De raad schreef eveneens dat het fonds meer aan promotie zou kunnen doen en zich meer in de markt zou kunnen bewegen, waardoor ook additionele middelen kunnen worden verworven. De raad suggereerde een ondernemer of uitgever te laten plaatsnemen in het bestuur. Dit laatste is inmiddels gebeurd.

Wat de recoupmentregeling betreft merkt de raad op dat deze aangescherpt dient te worden. In ieder geval moeten de mogelijkheden daartoe worden onderzocht. Zo zou bij een (extreem) verkoopsucces het volledig toegekende bedrag moeten worden teruggevorderd – en niet slechts een gedeelte, zoals thans het geval is. Dit dient, waar mogelijk, niet alleen via de schrijvers te gebeuren, maar ook via de betrokken uitgeverijen die, hoewel zij zelf geen subsidie ontvangen, indirect profiteren van de activiteiten van het FBJP. Hierdoor wordt meer financieringsruimte gecreëerd voor titels die minder goed verkopen maar in het publieke debat (in potentie) belangrijk zijn.

Het FBJP onderschrijft de Governance Code Cultuur. De verantwoording en transparantie van het fonds zijn uitputtend beschreven; alle verslagen worden gepubliceerd via de website. De samenstelling van het bestuur is beschreven, maar details over de leden zijn niet opgenomen. Het vermijden van belangenverstrengeling is beschreven, maar de onafhankelijkheid van bestuur en directie ten opzichte van elkaar is, gezien de actieve rol van het bestuur bij beoordeling van de aanvragen, beperkt toegelicht.

Wat het personeelsbeleid betreft, omschrijft het FBJP in het plan hoe de formatie is aangepast aan de werkdruk en op welke wijze de honorering is vormgegeven.

Schrijvers School Samenleving

€ 0
geadviseerd subsidiebedrag

€ 650.000
gereserveerd subsidiebedrag

€ 650.000
gevraagd subsidiebedrag

De aanvraag is gebaseerd op artikel 3.38 van de Subsidieregeling culturele basisinfrastructuur 2017 – 2020.

Stichting Schrijvers School Samenleving (hierna: SSS) is een ondersteunende instelling voor de letterensector, gevestigd te Amsterdam. De missie van SSS is het bevorderen van het lezen, in het bijzonder van literatuur. SSS doet dit door te bemiddelen bij schrijversoptredens in het onderwijs, in boekhandels, in bibliotheken, op festivals en bij andere cultureel-maatschappelijke organisaties. Hierdoor brengt SSS jaarlijks naar eigen inschatting een divers boekenaanbod onder de aandacht van ruim 400.000 lezers. In 2014 werden, volgens opgave van SSS, 2.452 contracten voor schoolbezoeken van schrijvers afgesloten en 2.114 contracten met instellingen buiten het onderwijs.

Subsidieadvies

De Raad voor Cultuur adviseert Stichting Schrijvers School Samenleving geen subsidie toe te kennen, tenzij de stichting een nieuw activiteitenplan indient dat voldoet aan de volgende voorwaarden.

- **In het nieuwe activiteitenplan formuleert SSS haar beleid ter bevordering van de efficiency van de eigen organisatie en geeft ze nadere invulling aan de samenwerkingsverbanden, het publieksbereik en (digitale) productinnovatie.**
- **SSS toont aan op welke wijze de organisatie bijdraagt aan leesbevordering. In het ingediende plan blijft onduidelijk of de activiteiten daadwerkelijk effectief zijn.**
- **SSS ontwikkelt verder een efficiënt samenwerkingsverband met Stichting De Schoolschrijver, die zich op een overeenkomstige wijze ten doel stelt kinderboekenschrijvers gedurende langere tijd als ‘gastschrijver’ te verbinden aan Nederlandse basisscholen. De raad verwacht dat een samenwerking tussen de twee stichtingen tot innovatie en ondernemerschap leidt – elementen die hij nu mist bij SSS.**

De raad heeft eerder kritiek geuit op de wijze waarop SSS aan haar doelstellingen werkt. SSS heeft hier de afgelopen periode haar beleid niet op aangepast en reflecteert hier in haar aanvraag evenmin op. De raad vindt een aanscherping van het beleid van wezenlijk belang voor het toekennen van een subsidie in het kader van de basisinfrastructuur.

Beoordeling

Kwaliteit

Contact tussen schrijvers en (jong) publiek, fysiek en digitaal, is een voorwaarde voor een vitale literaire cultuur. Het belang van een bemiddelende instelling als SSS daarvoor staat buiten kijf. Een organisatie als SSS werkt immers drempelverlagend voor stakeholders binnen het onderwijs en in het culturele en commerciële veld om deze contacten mogelijk te maken. De raad hecht daarom veel waarde aan de beleidsdoelstellingen van deze instelling.

De raad vindt dat SSS over het algemeen echter haar kernactiviteiten nog te weinig proactief uitvoert. De aanvraag bevestigt dit beeld.

SSS communiceert via een nieuwsbrief; de inzet van sociale media wordt wel genoemd, maar niet geconcretiseerd. De website van SSS is, hoewel verbeterd, nog niet op orde en de administratieve werkprocessen zijn niet optimaal ingericht. Met een geavanceerd, informatief digitaal ‘schrijverskeuze- en -bestelsysteem’ kan naar het oordeel van de raad met beduidend minder administratieve inspanningen worden voldaan aan de vraag naar geschikte schrijvers

op locatie. Daarbij kan een voorbeeld worden genomen aan het Vlaams Fonds voor de Letteren, dat met de website auteurslezingen.be de leesbevordering in België stimuleert. SSS spreekt weliswaar over geplande verbeteringen, in het bijzonder van technologische aard (SSS noemt customer relations management en administratieve processen), maar deze verbeteringen had SSS al veel eerder moeten doorvoeren; daartoe heeft de raad de stichting reeds vier jaar geleden aangespoord.

De positionering van SSS laat te wensen over. Scholen verwachten een uitgebreid educatieprogramma dat deel uitmaakt van een leerlijn. Hierin voorziet SSS niet. Hoewel SSS betrokken is bij het programma 'Tel mee met Taal' van Stichting Lezen en in dit verband actief is op het vmbo, opereert ze naar het oordeel van de raad nog veel te geïsoleerd. SSS voert geen beleid dat in de pas loopt met maatschappelijke en technologische ontwikkelingen en daarmee met de vaardigheden die (jonge) cultuurconsumenten zich eigen (moeten) maken. Het aanbod van SSS blijft, ondanks de massale digitalisering van de afgelopen twee decennia, uiterst traditioneel.

De raad constateert verder dat het auteursbestand betrekkelijk gesloten is. SSS bemiddelt immers enkel schrijvers die bij een erkende literaire uitgeverij hebben gepubliceerd. Het is aanvaardbaar dat SSS hiermee een bepaalde minimumkwaliteit wil waarborgen, maar de raad ziet het als een probleem dat als gevolg hiervan schrijvers die zelfstandig publiceren en uitgeven, 'spoken word'-artiesten en andere 'niet-canonieke' performers van de bemiddeling van SSS zijn buitengesloten. SSS legt ook op dit punt niet afdoende rekenschap af van nieuwe (innovatieve) uitgeefkanalen en van de veranderingen die zich al gedurende langere tijd in het literaire veld voordoen. De raad verwacht dat SSS hieraan in het nieuwe activiteitenplan aandacht besteedt.

Stichting Lezen heeft instrumenten ontwikkeld en beproefd om de effectiviteit van leesbevorderingsbeleid te meten. Hiervan zou SSS, die onder andere co-uitvoerder is van het integrale leesbeleid van Stichting Lezen, beter moeten profiteren. Het is de raad niet duidelijk welke literatuurconsumenten van de activiteiten van SSS gebruik kunnen maken, terwijl de verbreiding van literatuur nu juist tot de kerntaken van de stichting behoort. Ook de relatie met de 'doorgaande leeslijn' van Stichting Lezen is niet afdoende gespecificeerd.

De raad is van mening dat SSS een efficiënt samenwerkingsverband dient te ontwikkelen met Stichting De Schoolschrijver, die niet in de BIS is opgenomen maar die zich ook ten doel stelt kinderboekenschrijvers als gastschrijver aan Nederlandse basisscholen te verbinden. Stichting De Schoolschrijver, die inmiddels met succes opereert en naar uitbreiding en bestendiging van haar werkzaamheden streeft, kan dan mede gebruikmaken van het door SSS onderhouden netwerk en de aan SSS toegekende middelen, terwijl SSS op haar beurt kan profiteren van de effectieve werkwijze van Stichting De Schoolschrijver. De besturen van beide stichtingen moeten worden aangemoedigd de mogelijkheden hiertoe te verkennen.

Educatie en participatie
Educatie vormt het hart van SSS. Dankzij SSS maken volgens eigen opgave jaarlijks gemiddeld meer dan 400.000 mensen kennis met een auteur of met haar of zijn literaire werk. Dat is een substantieel aantal en de raad waardeert dat. De groep basisschoolleerlingen vormt hiervan ongeveer de helft, aldus SSS, maar hoeveel procent dat is van het totale mogelijke bereik wordt niet duidelijk gemaakt. Aanvullende gegevens ontbreken.

De raad onderschrijft de door SSS gekoesterde overtuiging dat een 'onschoolse' aanpak van auteursbezoeken de effectiviteit ervan verhoogt. Tegelijkertijd valt het de raad op dat SSS een visie op educatie heeft ontwikkeld die geen differentiaties naar onderwijsniveaus kent. Zeker nu SSS zich meer wil gaan richten op het voortgezet onderwijs en het vmbo, is het zaak te reflecteren op verschillende typen leerlingen en hun gedrag, wensen en smaken. SSS zou eveneens een visie moeten formuleren op de rol van leerkrachten bij de auteursbezoeken. SSS reflecteert in de aanvraag evenmin op de afnemende belangstelling voor (klassieke) auteurslezingen.

Maatschappelijke waarde

Publieksbereik

De website van SSS is inmiddels vernieuwd, maar is nog verre van optimaal. Dat lijkt SSS ook te beseffen wanneer zij aangeeft de website gebruiksvriendelijker te willen inrichten, onder meer met digitale aanvraagformulieren. Deze aankondiging komt naar het oordeel van de raad erg laat. Voor een organisatie die in de afgelopen jaren al meer dan eens is gewezen op de gebrekkige en gebruiksonvriendelijke website, en die over relatief veel financiële middelen blijkt te beschikken, is het zorgwekkend dat de kwaliteit van de website nog steeds zozeer achterblijft.

SSS wil de leescultuur bevorderen, maar evalueert de effectiviteit van het gevoerde beleid enkel in termen van het aantal afgesloten contracten of het aantal auteursbemiddelingen. De raad mist aanvullende gegevens: hoeveel mensen, van welke leeftijd, worden daadwerkelijk in contact gebracht met lezen, schrijvers en literatuur als gevolg van de door SSS ontwikkelde en aangeboden diensten? Anders gezegd: instrumenten voor effectmeting – met inachtneming van uiteenlopende schooltypen en sociale profielen – zijn hard nodig. Het beleid is op dit punt ad hoc, en is nauwelijks empirisch onderbouwd.

Ondanks de afnemende publieke belangstelling voor fysieke voordrachten worden alternatieve digitale presentatievormen via toegankelijke *massive open online presentations*, op digitale schoolborden bijvoorbeeld, nauwelijks onderzocht, evenmin als de mogelijke voordelen daarvan in termen van effectief bereik en succesvolle kennisoverdracht.

SSS noemt culturele diversiteit in haar plan, zowel met betrekking tot publieksbereik als met betrekking tot het schrijversbestand. De operationalisering van deze aandacht vindt de raad echter onder de maat.

Ondernemerschap

De raad is van mening dat SSS zich dient te heroriënteren op de verdienmogelijkheden. Afstemming met commerciële partijen, in ieder geval uitgeverijen, ligt hierbij voor de hand. Immers, ook zij profiteren – in de zin van marketing – van de diensten van SSS, zonder daarvoor op enigerlei wijze te betalen. In dit verband beveelt de raad een onderzoek aan naar mogelijkheden waarbij ook uitgeverijen proportioneel bijdragen aan de verrekening van de kosten.

De governance bij SSS is verbeterd. SSS merkt terecht op dat de nieuwe bestuursvorm bijdraagt aan een efficiënt gebruik van kennis uit de verschillende bestuursportefeuilles. Uit de aanvraag blijkt echter niet welke zittingstermijnen voor de bestuursleden gelden en of het bestuur beschikt over voldoende kennis van de commerciële aspecten van het door SSS aangeboden ‘dienstenpakket’. De raad herhaalt zijn standpunt uit 2012: SSS zou erg gebaat zijn bij bestuursleden die over bedrijfsmatige kennis en marktvaardigheden beschikken.

Stichting Lezen

€ 1.870.000
geadviseerd subsidiebedrag

€ 1.870.000
gevraagd subsidiebedrag

De aanvraag is gebaseerd op artikel 3.38 van de Subsidieregeling culturele basisinfrastructuur 2017 – 2020.

Stichting Lezen is een ondersteunende instelling voor de lettерensector, gevestigd te Amsterdam. Stichting Lezen ontwikkelt en geeft uitvoering aan landelijke programma's, campagnes en projecten ter bevordering van het (literair) lezen. Het wil fundamenteel en toegepast onderzoek naar lezen en leesgedrag initiëren, hierover publiceren en het vertalen naar de praktijk, zodat intermediairs en beleidsmakers hun werk effectief kunnen uitvoeren. Bovendien stelt de instelling zich ten doel de effectiviteit van leesbevorderingsbeleid waar mogelijk te evalueren. Stichting Lezen werkt bij dit alles samen met vrijwel alle belangrijke partijen in de sector, zoals de CPNB, de Koninklijke Bibliotheek, de Vereniging Openbare Bibliotheken en de Stichting Lezen & Schrijven.

Subsidieadvies

De Raad voor Cultuur adviseert Stichting Lezen een subsidiebedrag toe te kennen van € 1.870.000, op voorwaarde dat de stichting een nieuw activiteitenplan indient met aandacht voor de volgende punten.

- **Stichting Lezen formuleert een overtuigender visie op haar identiteit of signatuur, mede in relatie tot de activiteiten van (samenwerkings)partijen in hetzelfde werkveld en tegen de achtergrond van relevante ontwikkelingen in het onderwijs.**
- **De instelling laat zien zich minder op de praktische of operationele uitvoering van leesbevorderingsactiviteiten te richten en zich meer te oriënteren op onderzoek naar en de coördinatie en evaluatie van deze activiteiten.**
- **De instelling licht de financiële relaties tussen haar activiteiten nader toe. Zij onderzoekt bovendien beter de wegen die leiden naar aanvullende financiering.**

De raad ziet te weinig focus in het plan dat Stichting Lezen heeft ingediend. De instelling signaleert terecht een aantal knelpunten, maar geeft geen inzicht in de wijze waarop zij meent deze het hoofd te kunnen bieden. Op basis van een financiële analyse noemt de raad de financiële situatie van Stichting Lezen alarmerend (zie onder 'Ondernemerschap'). De raad adviseert daarom Stichting Lezen te vragen het activiteitenplan aan te vullen op het gebied van de bovenstaande, met elkaar samenhangende aspecten.

Beoordeling

Kwaliteit

Met haar expertise en activiteiten vervult Stichting Lezen een belangrijke functie als spin in het web. Ze initieert en beheert diverse leesbevorderingsprogramma's. Stichting Lezen slaagt erin deze bij de belanghebbende partijen op de agenda te zetten. De onderzoeksagenda is uitstekend op orde. De stichting levert solide interventieprogramma's op het gebied van (literair) lezen. De aandacht die hierbij uitgaat naar gedifferentieerde doelgroepen is deugdelijk.

Stichting Lezen heeft bovendien een groot publieksbereik en is goed ingebed in de sector. Stichting Lezen staat bekend als een solide en 'wijze' partner. Mede dankzij Stichting Lezen wordt het majeure maatschappelijke probleem van ontlezing daadkrachtig aangepakt. De raad onderkent hiervan ten volle het belang.

De doelstellingen van Stichting Lezen zijn over het algemeen helder. Maar de raad mist in de subsidieaanvraag een toekomstvisie. Hij is daarom van oordeel dat Stichting Lezen meer

focus moet aanbrengen in haar aanbod van projecten, mede in relatie tot (verwachte) wijzigingen in de inkomsten als gevolg van de beëindiging van additionele projectsubsidies.

Het beleid op het gebied van digitaal lezen vindt de raad te weinig specifiek. Ook op dit vlak is meer profilering gewenst. Verder blijkt uit het ingediende plan niet helder hoe de activiteiten uit de basissubsidie en de additioneel gesubsidieerde activiteiten in het kader van het actieplan 'Kunst van Lezen' zich tot elkaar verhouden. Ook de rolverdeling met de Koninklijke Bibliotheek is onduidelijk. Er kan bovendien een sterkere band met het onderwijs worden gesmeed, zeker met de pabo's of lerarenopleidingen voor het voortgezet onderwijs.

Uit het ingediende activiteitenplan wordt niet helder hoe de verhouding is tussen de verschillende beleidsterreinen waarop Stichting Lezen zich beweegt. Delen uit de aanvraag lezen als een ongestructureerde opsomming van activiteiten. Het is de raad niet duidelijk of de focus van Stichting Lezen ligt op het produceren van wetenschappelijke en operationele kennis op het gebied van leesbevordering ten behoeve van uiteenlopende stakeholders, of eerder op het daadwerkelijk ('praktiserend') vergroten van leesvaardigheden bij (jonge) lezers, al dan niet in achterstandsposities.

Naar het oordeel van de raad is Stichting Lezen in de eerste plaats een kennisinstituut, dat met gezag gevraagd en ongevraagd adviseert over alles wat samenhangt met de (literaire) leescultuur. De raad is dan ook van mening dat Stichting Lezen zich minder zal moeten richten op de praktische uitvoering van leesbevorderingsactiviteiten en meer op onderzoek naar en de coördinatie en evaluatie van deze activiteiten.

De raad verwacht van Stichting Lezen een overtuigender visie op haar signatuur, mede in relatie tot de activiteiten van onder andere OCW (in het bijzonder in relatie tot het grootschalige actieprogramma 'Tel mee met Taal'), de Koninklijke Bibliotheek en Stichting Lezen & Schrijven, en tegen de achtergrond van relevante ontwikkelingen in het onderwijs.

Stichting Lezen is van oudsher gericht op het vergaren en verbreiden van kennis. Voor het gebruik van deze kennis in de praktijk is Stichting Lezen afhankelijk van een breed veld aan intermediairs en samenwerkingspartners. In de subsidieaanvraag ontbreekt een kritische visie op of een kritisch oordeel over de vraag of de partners ook op de best passende wijze bijdragen aan de doelen van Stichting Lezen. Voorkomen moet worden dat de 'vernetwerking' van Stichting Lezen ten koste gaat van de daadkracht en het (onafhankelijke) publieke gezag.

Educatie en participatie
Stichting Lezen initieert en ondersteunt projecten op het gebied van literatuureducatie en leesbevordering. Daarbij richt zij zich onder andere op deskundigheidsbevordering en intermediairs. In haar aanvraag noemt Stichting Lezen een veelheid aan nieuwe en bestaande tussenpersonen, maar een specifiek beleid ontbreekt. Het is de raad niet duidelijk hoe de verschillende doelgroepen zich tot elkaar verhouden, vanuit welke (sociaal-maatschappelijke) motivatie de accenten op doelgroepen worden verlegd, verdiept of verbreed, en wat de gewenste resultaten zijn. De raad mist in dit kader bovendien een visie op de rol die Stichting Lezen wil spelen binnen de vaste kaders die de curricula van opleidingen vormen op het gebied van leesbevordering.

De raad betreurt het dat Stichting Lezen niet is overgegaan tot de eerder door de raad geadviseerde benoeming van een lector aan een hogeschool (pabo), maar gekozen heeft voor een tweede bijzonder hoogleraar (aan de Universiteit Twente). Aanwezigheid op een pabo zou naar de mening van de raad meer hebben bijgedragen aan de overdracht van kennis op het gebied van lezen onder aanstaande docenten in het primair onderwijs. De raad mist een onderbouwing van deze beleidsbeslissing.

Maatschappelijke waarde

Publieksbereik
In de subsidieaanvraag van Stichting Lezen voor de periode 2013 – 2016 miste de raad

relevant cijfermateriaal over het feitelijke publieksbereik. De raad deed toen de aanbeveling deze gegevens in de toekomst bij de aanvraag te voegen en in de argumentatie te vervlechten. Helaas moet de raad vaststellen dat in de huidige aanvraag relevante (indicatieve) cijfers wederom ontbreken. Stichting Lezen richt zich op intermediairs, zoals leerkrachten, bibliotheekmedewerkers en andere deskundigen, die vanuit hun expertise lezen kunnen bevorderen. Ook richt Stichting Lezen zich op ouders; zij biedt hun hulp bij de leesopvoeding. Voor een goede beoordeling van de aanvraag is het noodzakelijk dat Stichting Lezen beschrijft hoeveel mensen, scholen en instellingen er worden bereikt.

De stichting constateert dat haar activiteiten uitstekend bekend zijn bij de intermediaire doelgroep, maar wil tevens de bekendheid van het onderliggende merk 'Stichting Lezen' vergroten. De raad vindt echter dat het marketingbudget vooral zou moeten worden besteed aan de producten en uitingen, en niet aan de bekendheid van de initiator zelf.

Ondernemerschap
De financiële positie van Stichting Lezen geeft reden tot zorg. In het activiteitenplan staat niet gekwantificeerd wat het resultaat en de doelstelling zijn van de diverse activiteiten, voor wie, tegen welke prijs en waarom welke activiteiten al dan niet worden voortgezet. Stichting Lezen geeft niet aan hoe ze de toekomstbestendigheid van de financieringsmix wil vergroten en concludeert dat 'wat nodig en mogelijk is met de huidige middelen niet kan worden gerealiseerd'. Een strategische verkenning naar de mogelijkheid ook diensten te leveren aan commerciële partijen zou om deze reden voor de hand liggen. Stichting Lezen maakt niet duidelijk welke keuzes gemaakt zullen worden indien de benodigde middelen onverhoopt niet worden verworven. De raad mist een alternatief plan waarin Stichting Lezen zich oriënteert op inkomsten van derden.

Het plan bevat weinig houvast om activiteiten, kosten en resultaten met elkaar in verband te brengen. Zo is in het activiteitenplan niet opgenomen tegen welke kosten diverse activiteiten zijn uitgevoerd. Ook blijkt uit het plan niet specifiek wat de werknemers doen in relatie tot de gerealiseerde activiteiten. De raad verwacht van Stichting Lezen op dit punt meer helderheid, keuzes en onderbouwing.

Stichting Lezen beschrijft het bestuursmodel in haar subsidieaanvraag, maar gaat niet in op het profiel van de bestuursleden.

Creatieve industrie

Het Nieuwe Instituut

€ 0
geadviseerd subsidiebedrag

€ 5.640.000
gereserveerd subsidiebedrag

€ 7.831.247
gevraagd subsidiebedrag

De aanvraag is gebaseerd op artikel 3.40 van de Subsidieregeling culturele basisinfrastructuur 2017 – 2020.

Stichting Niadec - Het Nieuwe Instituut (hierna: HNI) is een sectorinstituut voor de creatieve industrie. Het ontwikkelt programmalijnen en activiteiten voor de ontwerpdisciplines architectuur, vormgeving en e-cultuur. HNI positioneert zich als rijksarchief voor architectuur en stedenbouw, als museum voor architectuur, design en e-cultuur en als expertisecentrum voor de creatieve industrie, waarbij onderzoek de verbindende factor vormt. HNI stelt zich ten doel om de publieke waardering voor en de maatschappelijke betekenis van architectuur, vormgeving en e-cultuur te vergroten en de wisselwerking tussen die disciplines te versterken. HNI formuleert een visie waarin hij de huidige tijd kenmerkt door radicale veranderingen op technologisch, economisch, cultureel en sociaal gebied. Het instituut wil deze veranderende wereld in kaart brengen en zichtbaar maken. Tegelijkertijd wil HNI de discussie bevorderen over onderwerpen die gerelateerd zijn aan het ontwerpveld.

Subsidieadvies

De Raad voor Cultuur adviseert Stichting Niadec - Het Nieuwe Instituut geen subsidie toe te kennen, tenzij de instelling een nieuw activiteitenplan indient dat in ieder geval voldoet aan de volgende voorwaarden.

- **HNI komt met voorstellen voor veranderingen in de governance en het bestuur die ertoe moeten bijdragen dat de instelling voldoet aan de Governance Code Cultuur.**
- **HNI zorgt ervoor dat zijn interne en externe kwaliteitszorg afdoende zijn verankerd.**
- **HNI werkt zijn visie verder uit, waarbij hij in het bijzonder aandacht heeft voor zijn positionering, rol en meerwaarde in de culturele en creatieve sector.**
- **HNI ontwikkelt een professioneel programma, gericht op educatie en participatie, dat in lijn is met zijn visie en strategie, en waarin hij zich rekenschap geeft van de educatieve partners in zijn omgeving.**
- **HNI dient een nieuwe, sluitende begroting in.**

HNI heeft weliswaar een aansprekende visie geformuleerd, maar de raad vindt dat het instituut deze onvoldoende vertaalt in de programma's. Dit heeft negatieve gevolgen voor de samenhang en herkenbaarheid van de activiteiten. De raad vindt dat de instelling zijn rol en meerwaarde van zijn activiteiten voor de sector beter dient te beschrijven en uit te voeren. Hij kan uit de aanvraag niet opmaken hoe HNI zich bij de uitvoering van zijn taken verhoudt tot relevante spelers in de creatieve industrie.

De afgelopen jaren heeft HNI met enkele tentoonstellingen laten zien zowel een professioneel als een breed publiek te kunnen interesseren. Maar over het geheel genomen vindt de raad de resultaten van het instituut te mager. HNI trekt verhoudingsgewijs weinig bezoekers en veroorzaakt nauwelijks discours. Het instituut heeft verder zijn educatieve activiteiten nog niet op een professionele wijze, en in samenspraak met partners in zijn omgeving, vormgegeven. De afstemming van het beleid en de activiteiten met andere relevante spelers in het veld, zoals bijvoorbeeld het Stimuleringsfonds Creatieve Industrie en brancheorganisaties, blijven onderbelicht.

In 2015 bleek na onderzoek dat de instelling enkele cruciale principes van de Governance Code Cultuur niet volgt. De raad had hierop een reflectie van HNI verwacht. Het ontbreken daarvan vindt de raad een tekortkoming in de aanvraag; hij kan zich onvoldoende een oordeel vormen over een verbetering van de governance. De raad maakt zich vanwege deze signalen en de gebrekkige verankering van de interne en externe kwaliteitszorg ernstige zorgen over de

governance en het bestuur. Hij adviseert de minister om hierover met de instelling in gesprek te gaan.

Beoordeling

Kwaliteit

HNI heeft de afgelopen periode benut om de fusie van het vormgevingsinstituut Premsela, Het Nederlands Architectuurinstituut en het Virtueel Platform in de praktijk gestalte te geven. De instelling heeft een aansprekende visie geformuleerd die hoge verwachtingen schept. De raad vindt echter geen consequente vertaling van de visie terug in de activiteiten van de instelling.

De programmering van HNI heeft een thematische invalshoek en richt zich op de ontwerpdisciplines. De raad vindt dat HNI zijn potentie om kwalitatief hoogwaardige, goedlopende tentoonstellingen te organiseren onvoldoende benut. Tot nu toe trokken alleen de tentoonstellingen met een duidelijke signatuur, zoals over het werk van Herman Hertzberger en het Tijdelijk Modemuseum, de aandacht van zowel het vakpubliek als een breed geïnteresseerd publiek. De raad is ervan overtuigd dat HNI zijn tentoonstellingsfunctie kan verbeteren door curatoren van naam aan te trekken en een duidelijke relatie te leggen met de visie van het instituut. In de programma's rondom de *fellows* liggen bijvoorbeeld voldoende aanknopingspunten voor relevante actuele thema's. Deze programma's zijn nu onvoldoende zichtbaar.

HNI schrijft in zijn plan dat het zich nadrukkelijk verbindt aan de culturele dimensie van de creatieve industrie en geen aansluiting zoekt bij het Topsectorenbeleid. Volgens de raad is het echter wel van belang dat HNI een relevante speler wordt in het brede veld van de creatieve industrie en andere sectoren. Daartoe zijn samenwerking en afstemming nodig met relevante organisaties, zoals de brancheorganisaties en het Stimuleringsfonds Creatieve Industrie.

HNI heeft begin 2016 de opdracht gekregen om een expertisecentrum op te zetten dat als taak heeft professionele partijen in de creatieve industrie te verbinden en de sector te ondersteunen bij internationale ambities en activiteiten. Het is in dit verband belangrijk dat HNI zich aansluit bij het beleid van het Stimuleringsfonds Creatieve Industrie. De raad adviseert de activiteiten en de impact van het nieuwe expertisecentrum te monitoren en tussentijds te evalueren.

Over het internationaliseringsbeleid van HNI merkt de raad op dat het palet van activiteiten is verschraald. Er worden nauwelijks nog reizende tentoonstellingen en/of internationale debatten georganiseerd. Dergelijke activiteiten zijn belangrijke instrumenten voor de promotie van Nederlandse ontwerpers in het buitenland. Activiteiten als de organisatie van biënnales en het bezoekersprogramma zijn uitgelezen kansen voor HNI om een breed draagvlak te creëren.

In de komende periode wil HNI zijn museale functie uitbreiden met de discipline vormgeving. De raad vindt in de aanvraag echter geen nadere uitwerking van dit voornemen terug. Voor de uitbreiding van de museale functie ligt het voor de hand dat HNI deze plannen afstemt met het Centraal Register voor Vormgevingsarchieven (CRVa) en met andere instellingen die relevante vormgevingscollecties beheren.

Ten behoeve van het archiefbeheer wil HNI een restauratieatelier opzetten. De raad vraagt zich af of het instituut het nut en de noodzaak hiervan voldoende heeft onderzocht. In principe is de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) de aangewezen partij voor taken op dit terrein, vanwege zijn expertise op het gebied van restauratie.

Concluderend oordeelt de raad dat de instelling onvoldoende aandacht besteedt aan de evaluatie van zijn kerntaken – met de daarbij behorende reflectie op verbetering en bijsturing. Hij verwacht van een instituut van deze omvang en statuur een goede verankering van de interne en externe kwaliteitszorg.

Educatie en participatie
Ten aanzien van educatie en participatie richt HNI zich op het primair en voortgezet onderwijs. In het plan ontbreekt een ambitieus en professioneel educatieprogramma voor diverse doelgroepen. HNI laat daar kansen liggen; de programmalijnen architectuur, e-cultuur en design lenen zich er immers goed voor om aan te sluiten op een leerlijn die *21st century skills* stimuleert.

De raad verwacht dat HNI zich, naast het primaire en voortgezet onderwijs, ook concreet oriënteert op het grote aanbod van mbo- en hbo-opleidingen in Rotterdam. Het kan zich aansluiten bij een stevig lokaal netwerk van educatieprofessionals, met het Kenniscentrum Cultuureducatie Rotterdam als spil hierin. In de aanvraag worden deze voor HNI belangrijke partners echter niet genoemd.

Maatschappelijke waarde

Publieksbereik
Volgens de raad moet HNI, gelet op de functie en omvang van het instituut, zeker in staat zijn om op jaarbasis 100.000 betalende bezoekers te trekken. De raad baseert zich hierbij op bezoekersaantallen van vergelijkbare instituten. Ter illustratie: EYE ontvangt jaarlijks 265.500 betalende bezoekers, Beeld en Geluid 267.000 (in 2014). Instellingen in de directe omgeving trekken bovendien ook aanzienlijke bezoekersaantallen, zoals bijvoorbeeld de nabijgelegen Kunsthal (ruim 252.000 betalende bezoekers). De door HNI geambieerde 50.000 betalende bezoekers per jaar vindt de raad te mager.

De website van HNI is in de afgelopen periode goed gebruikt voor het ontsluiten van het architectuurarchief. Dit past prima bij de ambitie van de overheid om door middel van digitalisering collecties toegankelijker te maken voor publiek.

Ondernemerschap
De financiële positie van HNI is gezond. Het instituut beschikt over een eigen vermogen van 2,5 miljoen euro, waarmee het een buffer heeft om tegenvallende inkomsten op te vangen. Ook de liquiditeitspositie van HNI is in orde. Voor HNI geldt geen eigen inkomstennorm; het instituut voorziet overigens een aanzienlijke toename van de eigen inkomsten in de komende periode. Zo verwacht het een spectaculaire toename van sponsorbijdragen (van 20.000 naar 450.000 euro) en denkt het de geslonken publieksinkomsten terug te kunnen brengen naar het hogere niveau van 2013. In de aanvraag onderbouwt het instituut deze doelstellingen echter niet. Er zijn verder plannen om meer inkomsten te behalen uit de horecafunctie van het gebouw. Opvallend in dit verband is het voornemen om kantoorruimtes een bestemming te geven als hotel-restaurant. De raad oordeelt hier negatief over, omdat deze functie niet aansluit bij het profiel van de instelling.

Het personeelsbestand van HNI is de afgelopen periode afgeslankt. Daarbij werd ook beoogd een verschuiving te maken van overhead- naar productiekosten. Op grond van de cijfers constateert de raad echter dat HNI daarin niet volledig is geslaagd; de overheadkosten dalen maar licht. Inmiddels werkt het instituut met een mix van vast en tijdelijk personeel, aangevuld met een flexibele schil van freelancers.

Uit de aanvraag blijkt niet hoe het interne en externe toezicht zijn vormgegeven. Dit vindt de raad opmerkelijk, vooral ook omdat Cultuur+Ondernemen eind 2015 een kritisch rapport heeft uitgebracht over de toepassing van de Governance Code Cultuur. De raad had verwacht dat dit rapport HNI zou aansporen om uitgebreid op het toezicht en de governance te reflecteren.

De raad is overigens van mening dat de aanstelling van een zakelijk directeur naast de artistiek-inhoudelijk directeur, zoals in het rapport van Cultuur+Ondernemen wordt geadviseerd, niet automatisch tot een verbetering van de kwaliteit van de activiteiten en het toezicht leidt.

Bovensectorale ondersteunende instellingen

Inleiding Bovensectorale ondersteunende instellingen

In de BIS is een aantal ondersteunende instellingen met bovensectorale taken opgenomen. Momenteel zijn op vier terreinen ondersteunende functies voorzien: amateurkunst en cultuureducatie, internationaal cultuurbeleid, digitalisering, onderzoek en statistiek. Voor elke functie is een subsidieplafond vastgesteld. Een vijfde functie, ondernemerschap, is niet in de BIS opgenomen, maar de instelling die hiervoor een projectsubsidie van de minister van OCW ontvangt (Cultuur+Ondernemen) heeft inmiddels wel een activiteitenplan ingediend voor de periode 2017 – 2018. De raad zal de minister hierover adviseren buiten het kader van de BIS.

Voor de periode 2017 – 2020 hebben alle vier de instellingen die momenteel al ondersteunende functies vervullen opnieuw geopteerd voor een plek in de basisinfrastructuur. Het gaat het om het Landelijk Kennisinstituut Cultuureducatie en Amateurkunst (hierna: LKCA), DutchCulture, Digitaal Erfgoed Nederland (hierna: DEN) en de Boekmanstichting. Daarnaast is er een nieuwe aanvrager voor de functie van ondersteunende instelling op het gebied van digitalisering: het Textile Research Centre. De raad adviseert deze instelling geen subsidie toe te kennen, omdat de aanvraag niet aan de eisen van de regeling voldoet.

De raad oordeelt positief over de subsidieaanvraag van DEN, die betrekking heeft op ondersteunende taken op het gebied van digitalisering. De activiteiten van DEN voorzien de culturele sector van de gewenste kennis en informatie over digitalisering. De instelling heeft volgens de raad een relevant netwerk in binnen- en buitenland en opereert op regionaal en internationaal niveau. De raad waardeert de consciëntieuze en onafhankelijke wijze waarop de instelling haar taken vervult. De functie is in de regeling uitgebreid met de taak om behalve voor erfgoedinstellingen ook kennis te verzamelen voor en te delen met cultuurproducerende instellingen. De raad is positief over de plannen van DEN om in de komende periode haar taken uit te breiden naar het cultuurproducerende deel van de sector.

Ook oordeelt de raad positief over de subsidieaanvraag van het LKCA, die betrekking heeft op ondersteunende taken op het gebied van amateurkunst en cultuureducatie. De raad adviseert wel de subsidie enkel toe te kennen op voorwaarde dat de instelling een aanvullend activiteitenplan indient, waarin zij meer inzicht geeft in de concrete doelstellingen en activiteiten voor de korte en middellange termijn. Volgens de raad heeft de instelling de afgelopen periode laten zien veel kennis in huis te hebben op het gebied van cultuureducatie en -participatie. Hij vindt de instelling echter nog onvoldoende zichtbaar in het veld en verwacht dat het LKCA provinciale en lokale partijen meer betrekt bij zijn werkzaamheden om cultuureducatie en -participatie te ondersteunen in de (stedelijke) regio's.

DutchCulture heeft een aanvraag ingediend voor de functie internationaal cultuurbeleid. De raad adviseert vooralsnog negatief over subsidiëring van de instelling. Hij adviseert de minister DutchCulture om een nieuw activiteitenplan te vragen, waarin de instelling de recent bijgestelde beleidskaders en de uitkomsten van de evaluatie van het internationale cultuurbeleid door het IOB betrekt. De raad is van mening dat DutchCulture zich nog onvoldoende duidelijk positioneert en verwacht op basis van de evaluatie een reflectie van de instelling op haar eigen functioneren en een daarop gebaseerd plan.

Voor de functie onderzoek en statistiek heeft de Boekmanstichting een aanvraag ingediend. De raad mist in de aanvraag van de Boekmanstichting een toekomstgerichte visie. Ook over subsidiëring van deze instelling adviseert de raad vooralsnog negatief. De raad adviseert de

minister de Boekmanstichting te vragen om een nieuw plan, waaruit blijkt op welke wijze de instelling zich gaat toeleggen op het vraaggestuurd verzamelen, valideren, verrijken en verspreiden van kennis over kunst- en cultuur(beleid).

Algemene indrukken

Een belangrijke overeenkomst van de ondersteunende instellingen is dat zij veelal opereren als kennis- en expertisecentrum rond een beleidsthema. Het valt de raad op dat de ondersteunende instellingen zich over het algemeen tamelijk volgzaam opstellen. De raad vindt dat ondersteunende instellingen meer initiatief moeten nemen – en daarvoor ook bewegingsruimte moeten krijgen – om te kunnen inspelen op nieuwe behoeften en ontwikkelingen in de culturele sector.

Hoewel de instellingen een bovensectorale positie hebben en activiteiten ontwikkelen waarvan de gehele culturele sector de vruchten zou moeten plukken, blijkt vaak dat zij onvoldoende bekend zijn in het veld. De raad moedigt de instellingen aan zich te bezinnen op hun positionering; zowel ten opzichte van andere instellingen die in de culturele sector actief zijn alsook ten opzichte van de ministeries, fondsen en eventuele Europese spelers.

De meeste instellingen zijn voor de communicatie met hun doelgroepen vooral afhankelijk van hun websites, nieuwsbrieven en bijeenkomsten. Om de kennisdeling op peil te houden en de bekendheid van de instituten te vergroten, vindt de raad het onverstandig dat ondersteunende instellingen bezuinigen op deze middelen. Zij zouden juist meer en wellicht ook andere wegen moeten zoeken om hun doelgroepen te bereiken. De legitimering van deze instellingen wordt immers voor een belangrijk deel bepaald door het contact met de gebruikers van hun diensten.

Over het geheel genomen valt het de raad op dat de financiële middelen zeer verschillend zijn verdeeld onder de ondersteunende instellingen in de BIS. De reden hiervoor is hem niet goed duidelijk en hij adviseert dan ook deze verdeling in een volgende BIS-periode opnieuw te bezien.

Onderzoek naar ondersteunende functies

In de gehele culturele sector zijn veel meer ondersteunende organisaties actief dan de bovengenoemde instellingen. Zo zijn er tal van belangenverenigingen en beroepsverenigingen. De raad vindt het belangrijk dat de ondersteunende instellingen in de BIS zichzelf positioneren en dat ze reflecteren op hun rol en functie in de sector, ook in verhouding tot deze overige organisaties.

Tot 2013 waren in de BIS ook nog enkele sectorinstellingen actief die ondersteunende taken verrichtten voor specifieke sectoren, zoals het Theater Instituut Nederland (TIN), het Muziek Centrum Nederland (MCN), Stichting Internationale Culturele Activiteiten (SICA), Premsela voor de vormgeversbranche, Virtueel Platform en het Nederlands Architectuurinstituut. De laatste drie instellingen zijn opgegaan in Het Nieuwe Instituut, dat ondersteunende taken verricht op het terrein van de creatieve industrie. Daarnaast voert EYE sectorale ondersteunende taken uit voor de filmsector.

In de afgelopen periode is het weefsel van ondersteunende instellingen door de bezuinigingen uit balans geraakt. Het is de vraag of de activiteitenplannen van de nog bestaande instellingen aansluiten op actuele behoeften in de sector. Bovendien is de impact van de activiteiten nog niet structureel gemeten en geëvalueerd. Er is volgens de raad op dit moment dan ook geen goed zicht op de resultaten.

De minister is van plan om de huidige ondersteuningsstructuur te analyseren. In dat verband zal eerst een onderzoek worden uitgevoerd alvorens de raad om advies zal worden gevraagd. De minister heeft de raad verzocht om in dit BIS-advies aan te geven welke onderzoeksvragen in het feitenonderzoek betrokken moeten worden. Hiervoor doet de raad de volgende

suggesties.

Behoefteanalyse

- Welke behoeften aan ondersteunende functies leven er in het veld?
- Welke potentiële doelgroepen/gebruikersgroepen vallen per functie te onderscheiden (zowel landelijk als regionaal)?
- Welke diensten en/of activiteiten worden per functie verwacht?

Onafhankelijk uitgevoerde en onderling vergelijkbare klantevaluatie

- Hoe waarderen de gebruikers en relaties van de ondersteunende instellingen hun diensten en producten?
- In hoeverre zijn potentiële gebruikers bereid om voor bepaalde diensten te betalen?

Internationale en intersectorale vergelijking

- Hoe hebben andere landen hun ondersteunende functies georganiseerd?
- Hoe zijn zulke ondersteunende functies in andere sectoren ingevuld?

Boekmanstichting

€ 0
geadviseerd subsidiebedrag

€ 720.000
gereserveerd subsidiebedrag

€ 825.000
gevraagd subsidiebedrag

De aanvraag is gebaseerd op artikel 3.45 van de Subsidieregeling culturele basisinfrastructuur 2017 – 2020.

De Boekmanstichting profileert zich als een onafhankelijk kenniscentrum voor kunst- en cultuurbeleid in Nederland. De instelling bevordert en faciliteert onderzoek naar de rol en functie van kunst en cultuur in de samenleving en naar de productie, distributie en afname ervan. Daarnaast verzamelt en ontsluit de Boekmanstichting (statistische) informatie over nationaal en – in beperkte mate – internationaal cultuurbeleid. De Boekmanstichting rekent ook het stimuleren van de meningsvorming tot haar kerntaken. De instelling maakt gebruik van een website, bibliotheek en publicaties, en organiseert lezingen, expertmeetings, symposia en debatten.

Ten behoeve van de kennisfunctie werkt de instelling samen met andere kennisinstellingen, zoals het Centraal Bureau voor Statistiek (CBS), het Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP) en universiteiten. Sinds 2013 coördineert de Boekmanstichting de tweejaarlijkse productie van de ‘Cultuurindex Nederland’, die de instelling presenteert als een nationale barometer voor de vitaliteit van kunst en cultuur. De ‘Cultuurindex Nederland’ wordt in nauwe samenwerking met het SCP samengesteld, onder meer op basis van langjarig verzamelde cultuurstatistieken.

Subsidieadvies

De Raad voor Cultuur adviseert de Boekmanstichting geen subsidie toe te kennen, tenzij de instelling een nieuwe, sluitende begroting indient met een daarop aangepast activiteitenplan. Daarin maakt de Boekmanstichting in elk geval duidelijk:

- **Hoe de instelling zich positioneert als onafhankelijke, vraaggerichte kennisorganisatie gericht op het verzamelen valideren, verrijken en verspreiden van kennis over kunst- en cultuur(beleid).**
- **Welke visie de instelling heeft op de verdere ontwikkeling en benutting van haar kennisfunctie, in het bijzonder de rol van de ‘Cultuurindex Nederland’.**
- **Op welke wijze de instelling deze (her)positionering als publieke kennisorganisatie vertaalt naar haar werkwijze en organisatie.**

De raad heeft er waardering voor dat de Boekmanstichting de afgelopen periode geplande projecten, ondanks de bezuinigingen, grotendeels heeft weten te realiseren. De instelling heeft ook de website en haar tijdschrift vernieuwd en de continuïteit van de ‘Cultuurindex Nederland’ gewaarborgd.

Met het oog op de door het ministerie van OCW aangekondigde analyse van en advisering over de ondersteuningsstructuur in 2017, had de raad verwacht dat de Boekmanstichting een toekomstgerichte visie zou presenteren op haar rol als bovensectoraal opererend kennisinstituut in de BIS. In haar plan stelt zij zich echter afhankelijk en behoudend op. De Boekmanstichting laat zich volgens de raad remmen door de weinig vraaggerichte invulling van haar taken.

In de culturele sector worden gegevens en cijfermatige trends nog onvoldoende systematisch verzameld, geïnterpreteerd en gedeeld. De behoefte aan een onafhankelijke, vraaggerichte en verbindende kennisorganisatie of -netwerk is groot. De raad vindt het noodzakelijk dat de Boekmanstichting zich als publieke kennisorganisatie bezint op haar positionering en werkwijze in het licht van deze behoefte.

De organisatie en de personeelsopbouw van de Boekmanstichting zijn te veel afgestemd op

[1] ‘Agenda Cultuur. 2017 – 2020 en verder’, Raad voor Cultuur, *pagina 107-111, 2015.*

[2] ‘De publieke kennisorganisaties’, Koens, Chiong Meza, Faasse, De Jonge, in: *Feiten & Cijfers, Rathenau Instituut, 2016.*

haar de bibliotheekfunctie. De raad constateert dat de instelling door deze focus niet flexibel kan inspelen op veranderende behoeften in haar omgeving. Hij meent de Boekmanstichting haar effectiviteit kan vergroten door haar beperkte capaciteit breder inzetbaar te maken en te richten op de kerntaken die uit een strategische herpositionering volgen. Voor een uitbreiding van de capaciteit van de Boekmanstichting ziet de raad mogelijkheden in het uitdiepen van strategische allianties, vraaggerichte diensten en producten, en in de werving van nationale en internationale onderzoeksubsidies.

Beoordeling

Kwaliteit

De Boekmanstichting positioneert zich als een onafhankelijk, bovensectoraal kennisinstituut met een rol op nationaal, regionaal en internationaal niveau in de wetenschap, de politiek en in een bestuurlijke omgeving. De raad heeft waardering voor de activiteiten die de instelling heeft uitgevoerd, zeker in het licht van een korting van 27 procent op de rijkssubsidie en de twee directeurswisselingen die de Boekmanstichting in korte tijd heeft meegemaakt. Met name het tijdschrift en de ontwikkeling van de 'Cultuurindex Nederland' vindt de raad relevante producten. Toch ziet de raad de rol van de kennisinstelling, door haar grote focus op de bibliotheekfunctie, te marginaal worden. Om haar missie de komende tijd succesvol in praktijk te kunnen brengen, verwacht de raad dat de instelling transformeert tot een vraaggerichte kennisorganisatie.

De raad vindt het belangrijk dat de Boekmanstichting beleidsnota's en -rapporten blijft verzamelen uit de zogenaamde 'grijze collectie' (een buitencategorie door het ontbreken van een ISBN- nummer). Deze collectie wordt nergens systematisch verzameld of in bibliotheekcollecties opgenomen.

Maar zoals uit de bezoekcijfers van de bibliotheek blijkt, ligt de toekomst van de Boekmanstichting volgens de raad niet in deze activiteit, maar in het uitbouwen van de kennisfunctie. Dat zorgt ervoor dat de instelling zich strategisch en daadkrachtig moet richten op het verzamelen, toegankelijk maken en duiden van (cijfermatige) informatie over ontwikkelingen in de culturele sector. De raad benadrukt andermaal dat er in die sector veel behoefte is aan een onafhankelijk en verbindend kennisinstituut of -netwerk dat (cijfermatige) trends kan verbinden met inhoudelijke analyses. [1] De raad wijst in dit verband graag op kennisinstituten die qua profiel, werkwijze en functie als rolmodel kunnen dienen, zoals bijvoorbeeld het Mulier Instituut voor de sportsector. [2]

In 2017 zullen de functies en taken van sectorbrede ondersteunende instellingen door het Ministerie van OCW worden geëvalueerd, waarna de raad daarover zal adviseren. De komende periode zal dan ook bepalend zijn voor de rol die de Boekmanstichting kan spelen als nationaal kennisinstituut voor de cultuursector. Vanuit deze achtergrond bezien, had de raad een strategisch toekomstperspectief verwacht; hij vindt echter dat de Boekmanstichting zich terughoudend opstelt, wat onder meer tot uitdrukking komt in de streefcijfers. Zo voorziet de instelling een halvering van het aantal evenementen (van 27 in 2015 naar 12 in de periode 2017 – 2020), een verdere daling van het aantal uitleningen (van 1.563 naar 1.100) en een gelijkblijvend aantal informatieverzoeken.

De Boekmanstichting vermeldt wel meer aandacht te willen besteden aan de 'Cultuurindex Nederland'. Dat vindt de raad positief; het belang hiervan is vooral het samenbrengen van versnipperd verzamelde statistieken en het bijbehorende (kwantitatieve) onderzoek. De raad mist in het plan van de Boekmanstichting een concrete visie op de verdere ontwikkeling en benutting van deze gegevensstromen. Ook verwacht hij van de instelling een reflectie op haar eigen rol in relatie tot andere kennisorganisaties zoals bijvoorbeeld het SCP, CBS en ook buitenlandse kennisinstellingen.

De 'Cultuurindex Nederland' kan in het transitieproces van de Boekmanstichting een opstap zijn om nieuwe relaties aan te gaan met internationaal toonaangevende partners. De raad heeft waardering voor de internationale relaties die de instelling onderhoudt, maar mist een

uitgesproken ambitie, ook waar het de internationale subsidiemogelijkheden betreft voor onderzoek en valorisatie van kennis. Hier liggen kansen voor de Boekmanstichting om haar dienstenpakket uit te breiden met hoogwaardige kennisproducten en betaalde diensten in een (inter)nationaal perspectief.

De raad waardeert het voornemen om een regionale variant van de 'Cultuurindex Nederland' te ontwikkelen, in samenwerking met de Atlas voor Gemeenten. Dit sluit mooi aan bij de grotere rol van stedelijke regio's in het cultuurbeleid. De belangstelling die het bedrijfsleven hiervoor nu al heeft getoond, is bemoedigend.

Educatie en Participatie
De instelling heeft geen taak op het gebied van educatie voor scholen. De Boekmanstichting formuleert er dan ook geen beleid voor. De raad moedigt de instelling aan om talentontwikkeling op wetenschappelijk gebied te blijven faciliteren, zoals via de 'Dissertatieprijs'. De raad waardeert de inspanningen van de Boekmanstichting om met een klankbordgroep jonge onderzoekers aan zich te binden.

Maatschappelijke waarde

Publieksbereik
De Boekmanstichting registreerde de afgelopen periode minder bibliotheekuitleningen. Hier staat een stijging tegenover van de bezoeken aan de online catalogus. Deze stijging is echter niet zo sterk als de daling van bibliotheekuitleningen. In de periode 2013 – 2015 ontving de instelling meer informatieaanvragen (van een kleine 10.000 naar ruim 17.000). De Boekmanstichting verwacht niet dat dit aantal verder zal stijgen in de komende periode. De raad vraagt zich af wat hiervan de reden is en verwacht dat de Boekmanstichting reflecteert op de mogelijke gevolgen.

De website van de instelling is gebruikersvriendelijk en het tijdschrift 'Boekman' sluit goed aan bij de doelgroep. De bibliotheekcollectie is verder gedigitaliseerd en de ontsluiting ervan via de website is verbeterd. De raad mist echter een plan om deze communicatiekanalen effectief in te zetten voor kennisdeling en -vermeerdering binnen en buiten de sector. Als de Boekmanstichting haar ambities op het terrein van doelgroep- en publieksbereik wil behalen, is een krachtige mediastrategie op zijn plaats. Volgens de raad kunnen het tijdschrift en de website(s) effectiever worden ingezet om actuele onderwerpen aan de orde stellen, en gevalideerde feiten en cijfers naar doelgroepen te communiceren.

De Boekmanstichting gaat de komende periode minder debatten, expertmeetings en conferenties organiseren, en minder boeken publiceren. Hierdoor voorziet de instelling een daling van het aantal deelnemers (van 1778 naar 1000, op jaarbasis). Tegen de achtergrond van het streven naar werkdrukvermindering en meer focus op de 'Cultuurindex Nederland' is dit een begrijpelijke stap, maar de raad vindt dat de instelling er ook op moet toezien dat zij voldoende in de openbaarheid treedt en zorgt voor nieuw publiek. De Boekmanstichting zou onder meer kunnen onderzoeken hoe zij als onafhankelijke partij een actuele agenda kan verbinden aan het verzamelen van kwantitatieve gegevens, en hoe zij de doelgroepen proactiever kan bedienen met relevante *facts & figures*.

De instelling wil steviger inzetten op het uitbouwen van haar website en op haar reputatie als hét platform waar nationale en regionale cijfers worden verzameld, gestructureerd, gecontroleerd, geanalyseerd en geduid. De raad is hierover positief.

Ondernemerschap
De financiële positie van de Boekmanstichting is gezond. Wel is het verdienpercentage afgenomen en heeft de instelling een verdere daling van de eigen inkomsten begroot. Hierdoor zal zij naar verwachting in de komende periode meer afhankelijk zijn van structurele subsidie van het ministerie van OCW. De raad denkt dat het zinvol is om bijvoorbeeld via Europese fondsen aanvullende middelen te zoeken voor de 'Cultuurindex Nederland' of thema-gebonden onderzoek voor private of publieke fondsverstrekkers.

Om door te gaan op de ingeslagen weg is het volgens de raad noodzakelijk dat de Boekmanstichting in personeel investeert en (jonge) onderzoekers aantrekt. De Boekmanstichting vraagt in haar plan aandacht voor de huidige personeelsbezetting (circa 8 fte); voor de bezuiniging beschikte de instelling over 12,5 fte. De raad realiseert zich dat dit een kleine bezetting is om de volwaardige functie van een kennisinstelling te vervullen; vooral ook omdat het grootste deel van deze formatie wordt ingezet voor de bibliotheek en het tijdschrift. Deze situatie vraagt volgens de raad om een fundamentele bezinning op het personeelsbeleid van de instelling.

De Boekmanstichting hanteert de Governance Code Cultuur en de Code Culturele Diversiteit.

Digitaal Erfgoed Nederland

€ 580.000
geadviseerd subsidiebedrag

€ 580.000
gevraagd subsidiebedrag

De aanvraag is gebaseerd op artikel 3.44 van de Subsidieregeling culturele basisinfrastructuur 2017 – 2020.

Stichting Digitaal Erfgoed Nederland (hierna: DEN) profileert zich als het nationale kennisinstituut op het gebied van digitalisering in de culturele sector. Sinds 2005 opereert DEN als stichting en ondersteunt hij erfgoedinstellingen. Dat doet hij onder meer via zijn website, een nieuwsbrief, diverse publicaties en het organiseren van evenementen. DEN heeft geen publieksfunctie.

In de periode 2017 – 2020 zal DEN zijn werkterrein verbreden naar het cultuurproducerende deel van de sector, zoals podiumkunsteninstellingen en beeldende kunstinstellingen. DEN staat hierbij een integrale benadering voor van de ondersteuning van cultuurproducerende en erfgoedbeherende instellingen. Dit werkt DEN uit in wat hij het ‘digitale cultuurcontinuüm’ noemt.

DEN draagt bij aan de kwaliteitszorg voor digitaal erfgoed op basis van zelfregulering. De instelling opereert niet als consultant, maar zorgt ervoor dat de kennis en standaarden die zij produceert toegankelijk zijn voor de gehele sector.

Subsidieadvies

De Raad voor Cultuur adviseert Stichting Digitaal Erfgoed Nederland een subsidiebedrag van € 580.000 toe te kennen.

De activiteiten van DEN voorzien in een behoefte aan kennis en informatie over digitalisering in de culturele sector. De instelling heeft een relevant netwerk in binnen- en buitenland en opereert op regionaal en internationaal niveau. De raad waardeert de consciëntieuze en onafhankelijke wijze waarop de instelling haar taken vervult. DEN heeft zich tot nu toe met name op de erfgoedsector gericht. De raad is positief over de plannen van DEN om in de komende periode zijn taken uit te breiden naar het cultuurproducerende deel van de sector. Daar is immers ook behoefte aan ondersteuning op het gebied van digitale collectievorming.

De raad vindt dat DEN zich door middel van een analyse op de hoogte moet stellen van de behoeften op het gebied van digitale collectievorming in het cultuurproducerende deel van de sector. De raad verwacht eveneens dat de instelling nieuwe netwerkpartners zoekt en zich actief opstelt in het debat over de waarde van digitale collectievorming.

Beoordeling

Kwaliteit

DEN heeft de opdracht om bij te dragen aan het ontwikkelen en verspreiden van kennis over digitalisering, het digitaal beschikbaar stellen van culturele informatie en het beheer ervan. In de afgelopen periode heeft DEN deze taak ingevuld met diverse ondersteunende activiteiten, zoals de organisatie van informatiebijeenkomsten, de productie van rapporten en onderzoeken en kennisverspreiding via website, lezingen en nieuwsbrieven. Zo organiseerde DEN goed bezochte, regionaal gespreide congressen, waar actuele informatie werd uitgewisseld. De raad vindt dat dit soort bijeenkomsten vruchtbaar bijdragen aan de kennisdeling en samenwerking tussen collectiebeheerders.

In de communicatie met de doelgroep speelt de website van DEN een belangrijke rol. De raad is onder de indruk van de hoeveelheid gratis onderzoeksrapporten, handleidingen, standaarden, *toolkits* en andere informatiebronnen die hier te vinden zijn. De raad oordeelt

[1] Zie ‘Het puberbrein van de overheid. Informatiebeheer in ketensamenwerking’, Raad voor Cultuur en Raad voor het openbaar bestuur, *2016*.

positief over de kwaliteit van het materiaal dat DEN aanbiedt; het is zorgvuldig tot stand gekomen. Als goed voorbeeld hiervan noemt de raad het dossier auteursrecht. Dit biedt complete en onafhankelijk samengestelde informatie, met praktische en bruikbare richtlijnen voor digitaliseringstrajecten. DEN zorgt er in zijn communicatie voor dat dit soort informatie terechtkomt bij de doelgroep. De raad heeft waardering voor dit actieve doelgroepenbeleid.

DEN is goed ingevoerd in de erfgoedsector en kiest voor uitbreiding van zijn werkterrein naar het cultuurproducerende deel van de sector, waartoe onder meer podiumkunsteninstellingen en beeldende kunstinstellingen gerekend worden. De raad vindt het belangrijk dat DEN de gehele culturele sector bedient, ook de cultuurproducerende instellingen. Hiervoor heeft de raad een pleidooi gehouden in zijn 'Agenda Cultuur'. De raad is dan ook verheugd dat de minister van OCW de ondersteunende functie op het gebied van digitalisering heeft uitgebreid en dat DEN opteert voor de invulling hiervan. De raad denkt dat de uitwisseling van kennis en ervaring tussen de erfgoedsector en de cultuurproducerende instellingen vruchtbaar kan zijn.

Tot nu toe is DEN vooral goed ingevoerd in de erfgoedsector. Het is van belang dat DEN zich ten behoeve van de taakuitbreiding zorgvuldig op de hoogte stelt van de behoeften op het gebied van digitale collectievorming in het cultuurproducerende deel van de sector. Het beheer van het eigen archief en de collectie is voor cultuurproducerende instellingen immers geen hoofd- of kerntaak, terwijl het belang van de toegankelijkheid van hun collecties toeneemt – ook met het oog op de communicatie met het publiek, of op wetenschappelijk onderwijs en onderzoek.

De raad kan zich in dit verband goed voorstellen dat DEN het voortouw neemt bij het ontwikkelen van kaders of een code voor archivering bij cultuurproducerende instellingen. [1] Deze instellingen brengen sectorspecifieke kwesties met zich mee. Zo roept bijvoorbeeld de toepassing van het auteursrecht specifieke, nieuwe vragen op. De raad verwacht dat DEN met zijn werkgroep auteursrecht ook dit soort vragen zal onderzoeken.

De taakuitbreiding naar het cultuurproducerende deel van de sector vraagt om nieuwe kennispartners. De raad ziet in dit verband mogelijkheden om aansluiting te zoeken bij *digital humanities* en bij het onderzoek in het domein van de creatieve industrie (NWO).

In het licht van zijn nieuwe, brede taakinvulling verwacht de raad dat DEN zich ontpopt tot aanjager van een debat over de waarde van digitale cultuuruitingen. Dit betekent dat DEN de komende periode, behalve op de vraag hoe en wat er gedigitaliseerd en bewaard moet worden, zich ook richt op het waarom en waartoe. De raad meent dat DEN met zijn kennis en contacten bij uitstek geschikt is om de betrokken partijen bij elkaar te brengen om dit debat te voeren.

DEN heeft een goed netwerk op nationaal en internationaal niveau. De instelling neemt een voorhoedepositie in op het terrein van *born digital* materiaal en is nauw verweven met organisaties die zich op Europees niveau bezighouden met erfgoedbehoud. Met het oog op de Europese 'Digital Agenda' en de daarmee gepaard gaande herziening van de Auteursrechtrichtlijn, verwacht de raad dat DEN ook in de discussie over de regulering van auteursrechtelijk beschermde werken zowel nationaal als internationaal een actieve rol speelt.

Educatie en participatie
DEN heeft geen taken op het gebied van educatie in het primair en voortgezet onderwijs, maar geeft wel aan daarvoor plannen te ontwikkelen. De raad kan op basis van de aanvraag echter niet achterhalen welke plannen dat zijn. De activiteiten van DEN zijn bedoeld om kennis te produceren en te verspreiden onder professionals in de culturele sector, die met digitalisering van collecties bezig zijn. De instelling is betrokken bij de invulling van educatieve programma's en de curriculumontwikkeling van met name hogescholen en opleidingsinstituten, zoals de Reinwardt Academie en GO-opleidingen. De organisatie verzorgt ook gastcolleges, bijvoorbeeld aan de Universiteit Leiden. De raad heeft er waardering voor dat DEN met zijn kleine personeelsbezetting een actieve bijdrage levert aan

het vak- en wetenschappelijke onderwijs.

Maatschappelijke waarde

Publieksbereik

De doelgroep van DEN wordt bereikt via seminars, nieuwsbrieven, colleges, de website en bijeenkomsten, verspreid over heel Nederland. DEN verwacht op alle onderdelen een toename van het publiek. Dit houdt mede verband met de taakuitbreiding richting cultuurproducerende instellingen. Zo verwacht DEN onder meer een stijgend aantal deelnemers aan de activiteiten (van ongeveer 600 in 2014 naar 900 in 2020) en meer abonnees van de nieuwsbrief (van ongeveer 2.000 in 2014 naar 2.500 in 2020). De raad vraagt zich af of DEN hier alleen uitgaat van deelname vanuit het gesubsidieerde deel van de sector of dat de instelling ook de belangstelling wekt van het private deel daarvan. De raad moedigt DEN aan om kennisuitwisseling voor de gehele sector te bevorderen.

Ondernemerschap

De financiële situatie van DEN is gezond, maar de instelling is in hoge mate afhankelijk van rijkssubsidie (tot 88 procent in de komende periode). De instelling behoudt in de ogen van de raad een zeer bescheiden budget, terwijl zij zich wel voorneemt de taken uit te breiden naar het cultuurproducerende deel van de sector. De raad begrijpt dat DEN marktverstoring wil voorkomen door geen diensten te verkopen die met subsidie zijn ontwikkeld, maar vindt niettemin dat de instelling zou moeten reflecteren op haar verdienvermogen. Dat snapt de raad, maar er zijn activiteiten die zich ervoor lenen om eigen inkomsten te behalen. Zo wordt er tot nu toe geen entree geheven voor de bijeenkomsten. Maar de raad denkt dat het de moeite loont om te onderzoeken of er additionele financieringsbronnen en/of fondsen aangesproken kunnen worden.

DEN is een stichting volgens het raad van toezicht-model. De directie en de raad van toezicht onderschrijven de Governance Code Cultuur en de Code Culturele Diversiteit. De instelling heeft personeel in vaste dienst en werkt met een klein aantal tijdelijke krachten.

DutchCulture

€ **0**
geadviseerd subsidiebedrag

€ **930.000**
gereserveerd subsidiebedrag

€ **930.000**
gevraagd subsidiebedrag

De aanvraag is gebaseerd op artikel 3.43 van de Subsidieregeling culturele basisinfrastructuur 2017 – 2020.

Stichting DCICC (hierna: DutchCulture) is een ondersteunende instelling, gericht op het bevorderen van internationale culturele samenwerking. De instelling beschrijft dit als volgt: 'Wij adviseren, coördineren en produceren bovensectorale programma's wereldwijd. Met informatie en expertise ondersteunt DutchCulture activiteiten van de Nederlandse culturele sector en de Nederlandse diplomatieke vertegenwoordigingen in het buitenland.'

DutchCulture is in het leven geroepen om sectoroverstijgende culturele activiteiten in het buitenland te coördineren en om informatie te verstrekken over internationale culturele activiteiten. De instelling voert daarnaast enkele (Europese) thematische en regionale programma's uit, zoals 'Europe for citizens', 'Creatieve Industrie', 'Gedeeld Cultureel Erfgoed' en het artist-in-residenceprogramma 'Transartists'. DutchCulture werkt samen met overheden, de culturele sector en het diplomatieke netwerk in binnen- en buitenland. Binnen Nederland werkt de instelling samen met buitenlandse culturele instituten.

Het valt de raad op dat DutchCulture bij de beschrijving van zijn visie en taken niet verwijst naar de opdracht om te onderzoeken hoe kan worden bewerkstelligd dat meer kunstenaars en cultuurmakers uit Nederland op de internationale podia staan, en na te gaan hoe er vanuit andere landen meer cultuuraanbod naar de Nederlandse podia en instellingen gehaald kan worden.

Subsidieadvies

De Raad voor Cultuur adviseert Stichting DCICC geen subsidiebedrag toe te kennen, tenzij de instelling een nieuw activiteitenplan indient dat voldoet aan de volgende voorwaarden.

- **DutchCulture verwerkt de recent bepaalde beleidskaders van het internationaal cultuurbeleid in het plan.**
- **De instelling reflecteert op de uitkomsten over haar in de evaluatie van het internationaal cultuurbeleid, die onlangs is gepubliceerd door het IOB.**
- **De instelling reflecteert op haar eigen functioneren.**

De raad is teleurgesteld in de aanvraag. Hij constateert dat DutchCulture zich hierin onvoldoende helder positioneert en niet aangeeft wat het nodig heeft om zijn opdracht optimaal te kunnen uitvoeren. De raad heeft nagenoeg dezelfde opmerkingen gemaakt in 'Slagen in Cultuur'.

Daarbij houdt de raad rekening met het feit dat er pas na het schrijven van de aanvraag door DutchCulture een evaluatie van het internationaal cultuurbeleid beschikbaar is gekomen. Hierin wordt gesteld dat het mandaat van DutchCulture '[...] ontoereikend is om de haar opgedragen taken te vervullen. Er is nu onvoldoende coördinatie en regie.' [1] Ook heeft de raad zelf een advies uitgebracht over het internationale cultuurbeleid [2] en is er vervolgens een gezamenlijke beleidsbrief gepubliceerd van de ministeries van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) en Buitenlandse Zaken (BZ). [3] Hierin is het beleidskader van DutchCulture veranderd ten opzichte van de vorige beleidsbrief. [4]

DutchCulture heeft sinds de fusie van 2012 stappen gezet om de dienstverlening op het gebied van kunst, erfgoed en de audiovisuele sector te integreren. Over de effecten hiervan kan de

1 'Cultuur als kans. Beleidsdoorlichting van het internationaal cultuurbeleid 2009 – 2014', Inspectie Ontwikkelingssamenwerking en Beleidsevaluatie, *maart 2016.*

2 Beleidsbrief 'internationaal cultuurbeleid, Raad voor Cultuur, *maart 2016.*

3 Beleidsbrief 'internationaal cultuurbeleid, ministerie van OCW en ministerie van BZ, *2016.*

4 Beleidsbrief 'visie internationaal cultuurbeleid', ministerie van OCW en ministerie van BZ, *'2012.*

5 'Cultuur als kans. Beleidsdoorlichting van het internationaal cultuurbeleid 2009 – 2014', Inspectie Ontwikkelingssamenwerking en Beleidsevaluatie, pagina 61-63, *maart 2016.*

raad zich echter geen mening vormen, omdat hij niet beschikt over de uitkomsten van het klanttevredenheidsonderzoek dat DutchCulture vóór 1 januari 2015 zou uitvoeren. De raad vindt dat dit onderzoek op korte termijn moet worden uitgevoerd en dat de uitkomsten moeten worden gedeeld met de organisaties waarmee DutchCulture samenwerkt.

Beoordeling

Kwaliteit
In de terugblik beschrijft de instelling dat kunstenaars, cultuurmakers en organisaties in toenemende mate gebruikmaken van de kennis en informatie van DutchCulture. Hiervoor voert de organisatie activiteiten uit, zoals netwerkbijeenkomsten, voorlichting over subsidiemogelijkheden, individuele adviesgesprekken en adviezen over mobiliteit. Bij de organisatie van de netwerkbijeenkomsten en adviesgesprekken waren in 2013 en 2014 respectievelijk 3.700 en 6.100 deelnemers betrokken. De raad kan de effectiviteit hiervan echter niet inschatten, omdat DutchCulture geen resultaten van een klanttevredenheidsonderzoek ter beschikking heeft gesteld. Dit onderzoek zou de instelling vóór 1 januari 2015 uitvoeren. ‘Buitengaats’ biedt naast een agendafunctie een overzicht van (een deel van) de uitgevoerde culturele activiteiten in het buitenland, maar in de registratie zitten te veel onnauwkeurigheden om de gegevens als structureel monitoringsinstrument te kunnen gebruiken.

De raad vindt het noodzakelijk dat er meer afstemming en regie komt in de uitvoering van het internationaal cultuurbeleid. Hij constateert dat alle zes cultuurfondsen gebruikmaken van programma’s of regelingen voor internationalisering en internationale activiteiten, waardoor er overlap is met de activiteiten van DutchCulture ten aanzien van het residency-aanbod, het programma ‘Creatieve Industrie’ en de buitenlandse bezoekersprogramma’s. OCW en BZ moeten de regie nemen en aangeven hoe zij de afstemming van taken en rollen van DutchCulture, de fondsen en de posten zien. Daaraan gekoppeld verwacht de raad dat DutchCulture zijn eigen opvatting formuleert en benoemt welke (inhoudelijke) taken de instelling ziet, naar welke rol zij wil toegroeien (uitwisseling, informatie verzamelen) en wat zij daarvoor nodig heeft. De evaluatie van het IOB moet hierin worden meegenomen.

De aanvragen voor regelingen binnen ‘Creative Europe’ lopen via de Creative Europe Desk. Op zichzelf vindt de raad dat voor het mediadeel een positie bij het Filmfonds voor de hand zou liggen. Maar op Europees niveau is ‘Creative Europe’ één programma voor media en cultuur geworden waarvoor één helpdesk is ingesteld.

DutchCulture en Huis deBuren werkten in 2015 volgens de raad succesvol samen bij het programma ‘BesteBuren’, ter gelegenheid van twintig jaar culturele samenwerking met Vlaanderen.

De raad kan zich vinden in de positieve waardering van IOB voor de brede programmatische aanpak van het programma ‘Gedeeld Cultureel Erfgoed’, die geleid heeft tot professionalisering op het gebied van behoud en beheer van erfgoed en verbreding van internationale contacten. [5] Hierin beheert DutchCulture een matchingsfonds, is het voorzitter van de programmaraad en vervult het een informatie- en coördinatiefunctie met netwerkbijeenkomsten rondom erfgoedthema’s en een internationaal bezoekersprogramma. De raad vindt het wel jammer dat DutchCulture in de aanvraag geen aandacht besteedt aan het Europees Erfgoedlabel.

De raad is van mening dat DutchCulture na de fusie zijn dienstverlening op het gebied van kunst, cultuur, erfgoed en de audiovisuele sector weliswaar heeft bevorderd, maar dat het de specifieke taken van de voormalige partners nu definitief met elkaar moet vervlechten.

Educatie en participatie
DutchCulture heeft in de aanvraag, behalve dat het meldt stageplekken aan te bieden aan hbo- en wo-studenten, niets opgenomen over educatie en participatie. De raad vindt dat teleurstellend. Hij vindt een educatieprogramma gericht op scholen weliswaar niet passend

bij de opdracht van DutchCulture, maar ziet wel kansen in het kader van de culturele uitwisseling van bijvoorbeeld jeugdtheatergezelschappen, jonge filmers of culturele beleidsmakers uit de omringende landen.

DutchCulture noemt een breed palet aan huidige en toekomstige samenwerkingspartners. De raad mist een inhoudelijke beschrijving van de samenwerking en een duidelijke keuze.

Maatschappelijke waarde

Publieksbereik
Omdat DutchCulture nog onvoldoende definieert wie het tot zijn publiek rekent en welke doelstellingen het daarbij hanteert, kan de raad de effectiviteit van het publieksbereik niet beoordelen. DutchCulture vermeldt in de aanvraag weliswaar dat het de afgelopen periode duizend adviesgesprekken heeft gevoerd, maar de raad vindt geen beschrijving van een analyse van die gesprekken terug en heeft daarom geen beeld van het rendement van de adviezen. Het is onduidelijk met wie er is gesproken. Hetzelfde geldt voor de contacten met de posten, waarvan ook geen analyse en cijfers beschikbaar zijn.

Ondernemerschap
De financiële situatie van DutchCulture zag er eind 2014 over het algemeen redelijk uit. De instelling is vrijwel volledig afhankelijk van subsidies van OCW en BZ. De eigen inkomsten zijn in 2014 verdrievoudigd ten opzichte van 2013, maar vormen een gering percentage van de totale baten (2,5 procent in 2014). In de begroting voor de komende BIS-periode is DutchCulture volledig afhankelijk van subsidies en raamt het geen eigen inkomsten meer.

DutchCulture heeft de afgelopen jaren kunnen interen op het eigen vermogen, doordat er sprake was van diverse bestemmingsfondsen en -reserves, opgebouwd uit eerdere rijkssubsidies. Deze bestemmingsfondsen en -reserves zijn inmiddels vrijwel volledig besteed. De raad vindt het noodzakelijk dat DutchCulture in de komende periode een sluitende jaarrekening realiseert. Daarin moet een materieel budget zijn opgenomen voor andere instellingen dan DutchCulture zelf om activiteiten te laten ondernemen die internationalisering bevorderen. De raad verwacht in het nieuwe plan ook een standpunt over de rol die DutchCulture de komende periode ambieert: als informatiemakelaar die gratis dienstverlening biedt voor een gekwantificeerd aantal uren of bijvoorbeeld als cultuurmakelaar voor de culturele sector in het buitenland die een derde geldstroom zal initiëren.

De raad deelt de mening van DutchCulture dat zijn naamsbekendheid zowel nationaal als internationaal verbeterd kan worden; de marketing en communicatie van de instelling kunnen hieraan bijdragen.

De raad vindt dat de opbouw van het personeelsbestand passend moet zijn bij de mate van flexibiliteit die voor DutchCulture nodig is om nieuwe ontwikkelingen het hoofd te bieden.

De raad mist in het plan een toelichting op de naleving van de Governance Code Cultuur. Voorheen zaten de fondsen in een raad van toezicht van de rechtsvoorganger van DutchCulture. In de overgang naar het nieuwe model bestaat die aansluiting niet meer, waardoor er volgens de raad minder draagvlak voor de organisatie is. De raad vindt het dan ook de hoogste tijd dat het ministerie richtlijnen geeft over de gewenste afstemming tussen de rollen en taken van DutchCulture, de posten en de fondsen.

LKCA

€ 5.060.000
geadviseerd subsidiebedrag

€ 5.068.691
gevraagd subsidiebedrag

De aanvraag is gebaseerd op artikel 3.42 van de Subsidieregeling culturele basisinfrastructuur 2017 – 2020.

De Stichting Landelijk Kennisinstituut Cultuureducatie en Amateurkunst (hierna: LKCA) is een landelijk kennisplatform voor professionals in onderwijs, participatie en beleid. Het LKCA is in de vorige subsidieperiode ontstaan uit een fusie van Cultuurnetwerk en Kunstfactor. Vanuit het Rijk zijn drie kerntaken geformuleerd: professionalisering van de educatiefunctie in de culturele sector; het vervullen van een landelijke informatie- en netwerkfunctie voor zowel amateurkunst als cultuureducatie; het verrichten van onderzoek en monitoring op deze terreinen.

Het LKCA staat voor het belang van cultuureducatie en amateurkunst voor individu en samenleving. Het zet zich ervoor in om het maatschappelijk draagvlak en de waardering voor cultuur te vergroten. Het LKCA wil een actieve kennisorganisatie zijn die zich profileert als ondersteuner en ambassadeur voor professionals in praktijk en beleid. Het ziet zijn meerwaarde in de bundeling van kennis en ervaring en in de verbindingen die het onderhoudt met partijen in het veld en daarbuiten.

Het LKCA is een van de vijf bovensectorale ondersteunende instellingen die worden meegenomen in het door de minister aangekondigde onderzoek naar de ondersteuningsstructuur.

Subsidieadvies

De Raad voor Cultuur adviseert de Stichting Landelijk Kennisinstituut Cultuureducatie en Amateurkunst een subsidie van € 5.060.000 toe te kennen onder de volgende voorwaarden.

- **De instelling dient voor de start van de nieuwe subsidieperiode een aangepast activiteitenplan in voor de komende twee jaar, waarin duidelijk zichtbaar wordt hoe met de aandachtspunten in dit advies wordt omgegaan.**
- **De instelling reflecteert op haar rol in het bestel naar aanleiding van het advies dat de raad gaat uitbrengen over het door de minister aangekondigde onderzoek naar bovensectorale ondersteunende instellingen; zie de algemene inleiding.**
- **De instelling dient op basis van deze reflectie in het najaar van 2018 een activiteitenplan in voor de periode 2019 – 2020.**

De raad hecht grote waarde aan cultuureducatie en -participatie en vindt dat het LKCA daarin als ondersteunende instelling een belangrijke rol moet spelen. De aanvraag van het LKCA getuigt van een aansprekende visie op die rol, maar geeft geen inzicht in de concrete doelstellingen en activiteiten voor de korte en middellange termijn. In deze omissie moet worden voorzien.

Het LKCA heeft de afgelopen periode laten zien veel kennis in huis te hebben op het terrein van cultuureducatie en -participatie. De raad vindt wel dat de instelling nog onvoldoende zichtbaar is en te weinig een verbindende rol in het veld op zich neemt. Hij meent dat het LKCA zich de komende subsidieperiode hierin verder moet ontwikkelen.

Dat begint met een activiteitenplan waarin doelstellingen, strategie en activiteiten helder en consequent worden uitgewerkt. Zo'n plan moet volgens de raad blijk geven van een proactieve en naar buiten gerichte houding. Ook vindt de raad dat het LKCA in dit activiteitenplan moet laten zien hoe het provinciale en lokale partijen betrekt bij zijn werkzaamheden en zo het

[1] Klanttevredenheidsonderzoek, Landelijk Kennisinstituut Cultuureducatie en Amateurkunst, *juni 2015.*

belang van cultuureducatie en -participatie in (stedelijke) regio's behartigt.

Beoordeling

Kwaliteit

Het LKCA heeft de afgelopen jaren hard gewerkt aan het vormen van de nieuwe organisatie. De instelling heeft voldaan aan de drie kerntaken die het Rijk haar als opdracht heeft gegeven. De raad vindt het positief dat het LKCA zijn beschouwende rol heeft verlegd naar een actievere rol als ondersteuner, ambassadeur en adviseur van beleid en praktijk. Met het bijgestelde plan 2013 – 2016 is het LKCA de goede weg ingeslagen. De raad is echter van mening dat het LKCA zich de afgelopen jaren te weinig heeft opgesteld als verbinder en zich onvoldoende heeft gemanifesteerd als spreekbuis namens het veld. Afstemming met provinciale en lokale partijen, waaronder provinciale instellingen voor kunst en cultuur en lokale centra voor de kunsten, heeft te weinig plaatsgevonden. In het nieuwe activiteitenplan mist de raad concretisering van acties voor de korte en middellange termijn.

De raad oordeelt positief over het formuleren van gezamenlijke ambities in samenspraak met het Fonds voor Cultuurparticipatie (hierna: FCP), maar vindt de gezamenlijke activiteiten nog onvoldoende uitgewerkt. Het is niet altijd duidelijk hoe het LKCA en het FCP de verantwoordelijkheden hebben verdeeld en welke resultaten worden beoogd. De raad waardeert de manier waarop de instellingen het Platform Promotie Cultuurparticipatie willen inzetten om beeldvorming over cultuureducatie en -participatie positief te beïnvloeden, maar zet vraagtekens bij de realisatie. De raad wil graag zien waar het LKCA en het FCP bij dergelijke initiatieven complementair zijn en verwacht een uitwerking van de samenwerking in concrete activiteiten.

In het kader van deze samenwerking is de raad het speerpunt 'Cultuur ophalen en verbinden' opgevallen als een veelbelovend initiatief. Aandacht besteden aan de veranderende beleving van cultuur en aan niet-canonieke kunsten past in de huidige samenleving. Volgens de raad moeten de instellingen op dit vlak een onderscheidende rol gaan spelen.

De raad begrijpt niet dat het LKCA de onderzoeksfunctie, een kerntaak, wil ombuigen in de richting van systematische dataverzameling en -analyse. Onderzoek is essentieel voor een organisatie die proactief in het veld staat. De raad vindt dat het LKCA zich niet alleen met literatuuronderzoek moet bezighouden maar ook met veldonderzoek, waarbij lokale en regionale partijen worden betrokken. De raad is overigens van mening dat het LKCA vaker strategische aansluiting moet zoeken bij bestaand onderzoek van culturele instellingen of decentrale overheden. De raad vindt dat de onderzoeksagenda van de instelling moet worden geactualiseerd en moet worden afgestemd met het veld.

Het initiatief van het LKCA om zich als partner van het Rijk op te werpen in de systematische dataverzameling en -analyse vindt de raad voorbarig. In 'Agenda Cultuur' heeft de raad aandacht gevraagd voor de organisatie van de kennisfunctie in het culturele veld. De raad meent dat dataverzameling, -interpretatie en -ontsluiting meer in samenhang moet worden uitgevoerd, bijvoorbeeld door een kenniscentrum of een coördinerend samenwerkingsverband. De raad vindt dat de minister hiervoor eerst de route moet aangeven, voordat het LKCA deze taak oppakt.

Educatie en participatie

De raad is positief over de initiatieven die het LKCA ontwikkelt op het gebied van cultuureducatie in het onderwijs, met name in de discussie over 'Ons Onderwijs 2032'. Om het eigenaarschap van cultuureducatie bij scholen te vergroten, is de raad van mening dat het LKCA aansluiting moet zoeken bij de onderwijskoepels en bij provinciale en lokale intermediairs voor het onderwijs.

De raad vindt dat het LKCA zijn rol bij deskundigheidsbevordering van professionals op het terrein van cultuureducatie en -participatie explicieter en met meer daadkracht moet oppakken. Het was voor de raad de afgelopen periode onvoldoende zichtbaar hoe het LKCA

invulling gaf aan zijn taak om BIS-instellingen te ondersteunen bij hun educatieve taak.

De raad hecht waarde aan het continueren van de inspanningen op het terrein van erfgoededucatie, maar stelt vast dat deze in het activiteitenplan onderbelicht blijven. In het kader van erfgoededucatie vraagt de raad aandacht voor de begeleiding van de grote groep niet-professionals (vrijwilligers), die belangrijk is voor de voortgang ervan. Ook op het vlak van *community arts* en amateurkunst verdienen niet-professionele partijen meer aandacht. Deze groepen behoren niet tot de doelgroep van het LKCA, maar zijn van groot belang voor het fijnmazige netwerk van cultuureducatie en -participatie.

Maatschappelijke waarde

Publieksbereik
De raad constateert dat het LKCA veel actie heeft ondernomen om zijn bestaande doelgroepen te bereiken, maar er in mindere mate in is geslaagd nieuwe aan te boren. [1] Activiteiten zijn inhoudelijk sterk, maar missen vaak het elan om nieuwe doelgroepen aan te spreken. Om de (landelijke) zichtbaarheid en slagkracht te vergroten, zou de instelling er goed aan doen aansluiting te zoeken bij of afspraken te maken met andere relevante netwerken, bijvoorbeeld door partnerschappen aan te gaan op het terrein van onderwijs, welzijn of sport. Ook decentrale bestuurders en overheden zijn mogelijke partners.

De raad oordeelt positief over het agenderen van het maatschappelijk belang van cultuurparticipatie. Met het meerjarenprogramma ‘Lang Leve Kunst’, waarin het LKCA participeert, zijn mooie resultaten geboekt, waaronder de ontwikkeling van een gelijknamige website en de Europese conferentie ‘Long Live Arts’ in 2015. De raad heeft echter de indruk dat er meer initiatieven mogelijk zijn op het gebied van zorg en welzijn. Het slechten van de schotten tussen de verschillende beleidsterreinen ziet hij als uitdaging voor de komende periode.

Ondernemerschap
De raad constateert dat het LKCA in hoge mate afhankelijk is van de overheid en dat deze afhankelijkheid de komende jaren nog verder oploopt: van 85 procent in 2014 naar 92 procent in 2020. De instelling geeft aan geen commerciële activiteiten te willen ontplooien en geen concurrentie te willen aangaan op terreinen waar andere (commerciële) partijen werkzaam zijn. De raad begrijpt dit standpunt van een ondersteunende instelling. Hij ziet echter wel mogelijkheden om alternatieve inkomsten te genereren, zoals het matchen van subsidie met geld uit maatschappelijke en particuliere fondsen. Het LKCA zou erbij gebaat zijn expertise te verwerven op het terrein van fondsenwerving.

Het LKCA is een relatief grote ondersteunende instelling. Het personeelsbestand groeit van 48,4 fte in 2014 naar 53,5 fte in 2017, en daalt vervolgens naar 48 fte in 2020. De raad mist in de aanvraag een verklaring voor dit verloop. Ook een algemene visie op het personeelsbeleid ontbreekt. De raad meent dat het LKCA zijn organisatie flexibeler en slagvaardiger moet maken en verwacht daarom in een nieuw activiteitenplan een toelichting op de wijze waarop het zijn ambities in personele zin wil realiseren. Diversiteit in het personeelsbestand, in de brede zin van het woord, hoort hierbij.

Het LKCA hanteert de Governance Code Cultuur en licht in zijn aanvraag beperkt toe hoe hiermee wordt omgegaan. De instelling geeft aan dat bij de werving van nieuwe leden diversiteit, deskundigheid en onafhankelijkheid aandachtspunten zijn. De raad is van mening dat er bij toekomstige wervingen moet worden gelet op een evenwichtige combinatie van leden uit het bedrijfsleven, maatschappelijke organisaties en de overheid.

TRC

€ 0
geadviseerd subsidiebedrag

€ 155.033
gevraagd subsidiebedrag

De aanvraag is gebaseerd op artikel 3.44 van de Subsidieregeling culturele basisinfrastructuur 2017 – 2020.

Stichting Textile Research Centre (hierna: Textile Research Centre) profileert zich als kenniscentrum op het gebied van textiel, textieltechnieken, kleding en accessoires. De instelling beschikt over een eigen collectie, een bibliotheek en een tentoonstellingsruimte, waarin zij geregeld onderdelen uit de collectie exposeert. Textile Research Centre ontwikkelt diverse cursussen voor liefhebbers en professionals.

Subsidieadvies

De Raad voor Cultuur adviseert Stichting Textile Research Centre geen subsidie toe te kennen.

Textile Research Centre heeft een aanvraag ingediend met het doel de eigen collectie te digitaliseren. Deze doelstelling komt niet overeen met hetgeen in artikel 3.44 wordt beoogd, namelijk het verstrekken van subsidie aan een instelling met een sectoroverstijgende kernactiviteit op het gebied van digitalisering van culturele informatie.

Beoordeling

Kwaliteit
Textile Research Centre vervult een erfgoedfunctie voor een specifieke categorie, te weten textiel en textiele werkvormen. De instelling is nauw verbonden met de gemeente Leiden, waar zij is gevestigd en waar zij contacten onderhoudt met diverse musea en de universiteit. De raad moedigt Textile Research Centre aan het gebruik en de bekendheid van zijn collectie te bevorderen. De voorgenomen digitalisering van de collectie zal hieraan ongetwijfeld bijdragen, net als de ontwikkeling van een online catalogus.

De raad waardeert het dat Textile Research Centre zijn specialistische kennis en informatie rondom de eigen collectie breder onder de aandacht wil brengen, maar wijst erop dat rijkssubsidiëring in het kader van artikel 3.44 niet bedoeld is voor deze missie en doelstellingen. Om op het gebied van digitalisering een functie te vervullen in de basisinfrastructuur, moet een instelling bovensectorale doelstellingen en kernactiviteiten ontwikkelen. Deze dienen verband te houden met het ontwikkelen en verspreiden van kennis over digitalisering en beheer, en het digitaal beschikbaar stellen van culturele informatie in het algemeen. Een instelling die aanspraak wil maken op zo’n functie, moet zorgen voor een duurzame nationale ICT-infrastructuur voor culturele informatie en samenwerking tussen culturele sectoren, en tussen collectiebeheerders en gebruikers. Textile Research Centre geeft er geen blijk van dat het een bovensectorale functie ambieert.

Educatie en participatie
Textile Research Centre stelt zijn kennis ter beschikking aan studenten, wetenschappers en liefhebbers. De instelling onderhoudt in verband daarmee contact met de Universiteit Leiden en andere opleidingen. De instelling biedt cursussen en workshops die veelal worden verzorgd door vrijwilligers. Jaarlijks organiseert Textile Research Centre enkele intensieve, Engelstalige cursussen. Deze cursussen worden goed bezocht en ook bijgewoond door professionals die werkzaam zijn bij diverse internationale musea met textielcollecties.

Maatschappelijke waarde

Publieksbereik

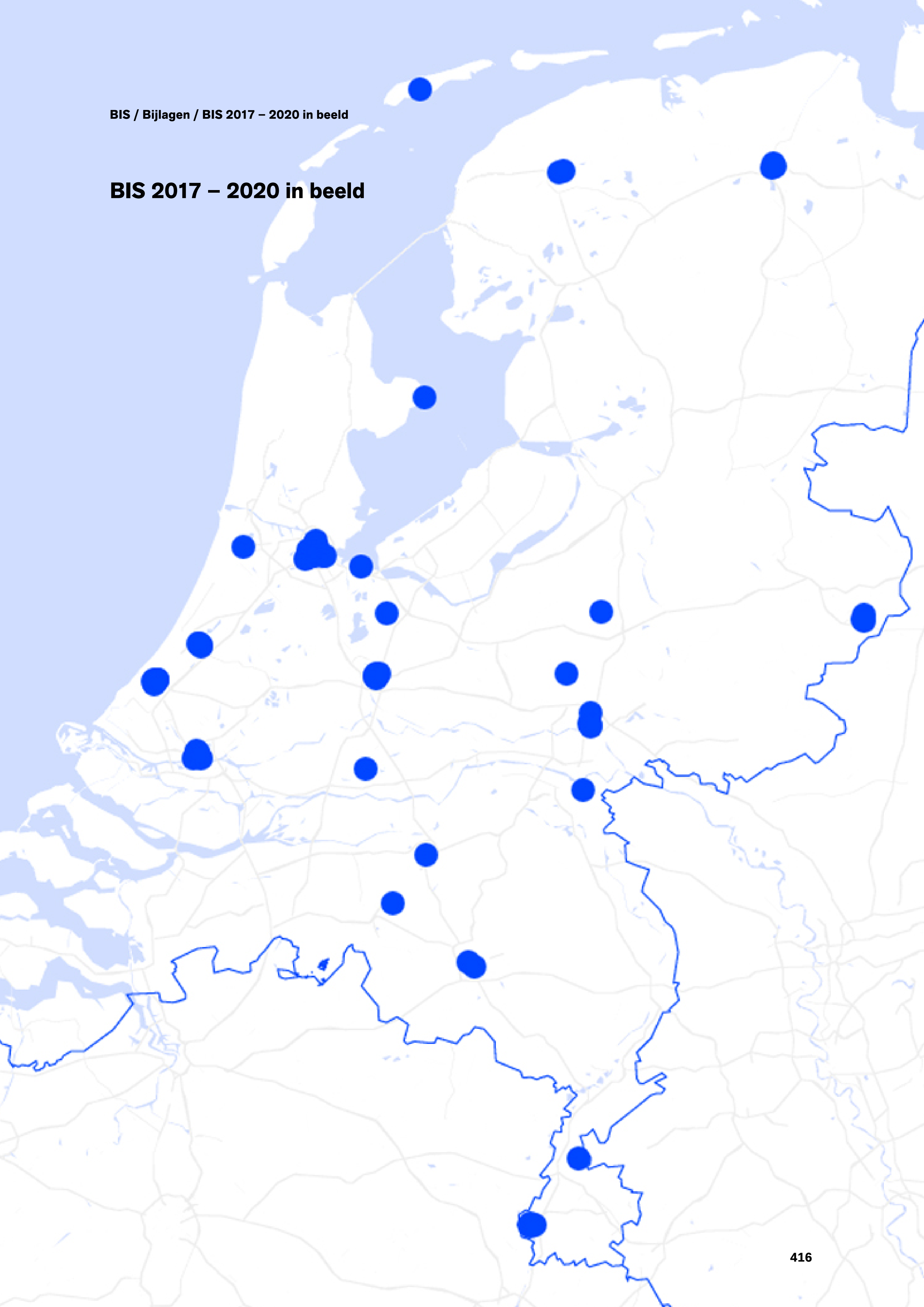
In het plan zijn geen cijfermatige gegevens opgenomen over het publieksbereik. Wel maakt de raad eruit op dat Textile Research Centre met het cursusaanbod zowel amateurs als professionals aantrekt en dat de tentoonstellingen in de galerie opengesteld worden voor publiek. Zo verwacht Textile Research Centre een verdubbeling van de publieksinkomsten in de periode 2017 – 2020, maar het onderbouwt deze stijging niet aan de hand van een activiteitenplan.

Ondernemerschap
De financiële positie van Textile Research Centre is, volgens opgave van de instelling zelf, gezond. De raad kan daar geen oordeel over vellen, omdat door Textile Research Centre geen goedgekeurde jaarrekeningen zijn ingediend. De instelling werkt voornamelijk met stagiairs en vrijwilligers, die worden aangestuurd door de directeur van de stichting. Ten behoeve van de digitalisering van de collectie wil Textile Research Centre de personeelsformatie uitbreiden met 2,6 fte.

Het Textile Research Centre heeft een bestuursmodel; de leden zijn actief betrokken. De instelling vermeldt in het plan niet of zij de Governance Code Cultuur naleeft.

Overzicht aanvragen en bedragen

BIS 2017 – 2020 in beeld

Toelichting overzicht aanvragen

Over elke aanvraag heeft de raad een subsidieadvies gegeven. Er zijn vier varianten:

1. **Een instelling is subsidiabel**
   Van de 118 aanvragen heeft de raad over 52 aanvragen een positief subsidieadvies gegeven. In deze gevallen adviseert de raad de minister om subsidie toe te kennen aan de instelling.

2. **Een instelling is subsidiabel, maar de raad adviseert de minister om een of meer voorwaarden aan de subsidietoekenning te verbinden ('ja, mits')**
   In 25 gevallen geeft de raad een positief subsidieadvies, maar verbindt hij hieraan nog een of meer voorwaarden – of verzoekt hij om aanvullingen op het plan van de instelling. Deze voorwaarden kan de minister als verplichting opnemen bij de subsidietoekenning.

3. **Een instelling is niet subsidiabel, tenzij er aan bepaalde voorwaarden wordt voldaan ('nee, tenzij')**
   In 14 gevallen geeft de raad een negatief subsidieadvies, maar adviseert hij de minister de instelling een herkansing te geven. De minister kan op basis hiervan de instelling de gelegenheid geven om voor de start van de nieuwe subsidieperiode opnieuw een aanvraag in te dienen. In deze gevallen geeft de raad wel aan welk bedrag hij adviseert om te reserveren voor de vervulling van deze positie in de BIS.

4. **Een instelling is niet subsidiabel**
   Over 27 aanvragen heeft de raad een negatief subsidieadvies gegeven. Het gaat dan grotendeels om instellingen die in de competitie om een beperkt aantal plaatsen het niet hebben gered of die niet aan de gestelde criteria voldoen. Wanneer een negatief subsidieadvies leidt tot een onvervulde plek in de BIS, dan kan de minister deze positie opnieuw openstellen.

Aantal aanvragen

	Artikel	Maximum volgens regeling	Aangevraagd	Positief geadviseerd	Negatief geadviseerd, tenzij aan voorwaarden wordt voldaan
Podiumkunsten					
Theater	3.8	9	9	7	1
Jeugdtheater	3.9	9	12	9	0
Productiehuizen	3.11	–	15	3	0
Dans	3.13	4	4	4	0
Symfonieorkesten	3.15 – 3.18	10	10	8	2
Opera	3.20 – 3.21	3	3	2	1
Festivals	3.23 – 3.24	4	5	4	0
Musea [1]	3.26	–	31	20	6
Ondersteunende instelling	3.27	1	1	1	0
Beeldende kunst					
Presentatie-instellingen	3.31	6	9	5	0
Postacademische instellingen	3.33	–	5	5	0
Film					
Festivals	3.35	4	4	4	0
Ondersteunende instelling	3.36	1	1	1	0
Letteren	3.38	3	3	2	1
Creatieve industrie	3.40	1	1	0	1
Bovensectorale ondersteunende instellingen	3.42 – 3.45	4	5	2	2
Totaal			**118**	**77**	**14**

1 Openluchtmuseum opgenomen onder Positief geadviseerd.

Bedragen per sector

	Artikel	Maximum volgens regeling	Aangevraagd	Geadviseerd	Gereserveerd
					Bedragen in euro's
Podiumkunsten					
Theater	3.8	18.947.000	20.087.265	15.747.000	1.600.000
Jeugdtheater	3.9	5.265.000	6.830.000	5.260.000	0
Productiehuizen	3.11	1.600.000	5.914.888	1.500.000	0
Dans	3.13	17.920.000	17.921.000	17.920.000	0
Symfonieorkesten	3.15 – 3.18	51.082.000	52.986.320	43.972.000	7.110.000
Opera	3.20 – 3.21	28.990.000	29.446.643	27.970.000	1.020.000
Festivals	3.23 – 3.24	4.530.000	4.730.000	4.530.000	0
Musea [2]	3.26	59.440.000	72.676.817	55.706.167	3.733.833
Ondersteunende instelling	3.27	1.490.000	1.493.554	1.490.000	0
Beeldende kunst					
Presentatie-instellingen	3.31	2.560.000	3.792.509	2.335.000	0
Postacademische instellingen	3.33	4.300.000	5.547.000	4.300.000	0
Film					
Festivals	3.35	3.480.000	4.346.000	3.480.000	0
Ondersteunende instelling	3.36	5.150.000	5.150.000	5.150.000	0
Letteren	3.38	2.920.000	2.995.000	2.270.000	650.000
Creatieve industrie	3.40	5.640.000	7.831.247	0	5.640.000
Bovensectorale ondersteunende instellingen	3.42 – 3.45	7.290.000	7.558.724	5.640.000	1.650.000
Totaal		220.604.000	249.306.967	197.270.167	21.403.833
Totaal geadviseerd en gereserveerd bedrag					**218.674.000**
Budget niet toegekend, maar beschikbaar voor diverse functies					
Beschikbaar voor middelgroot theater					1.600.000
Beschikbaar voor een zesde presentatie-instelling					225.000
					1.825.000
Totaal inclusief beschikbaar					**220.499.000**
Niet toegekend					
Jeugdtheater					5.000
Productiehuizen					100.000
					105.000
Totaalbedrag					**220.604.000**

2 Onderdeel Immaterieel Erfgoed van Openluchtmuseum opgenomen onder Gereserveerd.

Totaaloverzicht adviezen

2013 – 2016		Maximum volgens regeling	Aangevraagd	Geadviseerd	Gereserveerd	Advies
Podiumkunsten					*Bedragen in euro's*	
Theater Artikel 3.8						
Totaal aantal aanvragers			9	7	1	
Het Nationale Theater i.o.	2.670.762	2.670.000	2.675.000	2.670.000		Ja
Noord Nederlands Toneel	2.670.762	2.670.000	2.670.000	2.670.000		Ja
Theater Rotterdam	1.602.257	1.600.000	2.670.000	1.600.000		Ja, mits
Theater Utrecht	1.602.257	1.600.000	1.600.000	0		Nee
Toneelgroep Amsterdam	2.937.637	2.937.000	2.985.410	2.937.000		Ja
Toneelgroep Maastricht	1.602.257	1.600.000	1.604.455	1.600.000		Ja
Toneelgroep Oostpool	2.670.762	2.670.000	2.675.000	2.670.000		Ja
Tryater	1.602.257	1.600.000	1.607.400	1.600.000		Ja
Het Zuidelijk Toneel	1.602.257	1.600.000	1.600.000	0	1.600.000	Nee, tenzij
	18.961.208		20.087.265			
Totaal geadviseerd [3]				**15.747.000**		
Totaal gereserveerd					**1.600.000**	
Totaalbedrag		**18.947.000**				

Plafond per aanvrager	
Grote instellingen (4)	2.670.000
Middelgrote instellingen (4)	1.600.000
Friese taal	1.600.000
Opslag voor internationale statuur	267.000

3 Beschikbaar voor middelgroot theater € 1.600.000.

Totaaloverzicht adviezen

Podiumkunsten

Bedragen in euro's

Jeugdtheater
Artikel 3.9

2013 – 2016		Maximum volgens regeling	Aangevraagd	Geadviseerd	Gereserveerd	Advies
Totaal aantal aanvragers			12	9		
BonteHond	–	585.000	585.000	0		Nee
Het Filiaal theatermakers	533.751	585.000	585.000	585.000		Ja
Holland Opera	–	585.000	500.000	0		Nee
Het Houten Huis	533.751	585.000	585.000	585.000		Ja
Het Laagland	533.751	585.000	585.000	585.000		Ja
Maas	533.751	585.000	585.000	585.000		Ja
Het Nationale Theater i.o.	533.751	585.000	580.000	580.000		Ja
Theater Artemis	533.751	585.000	585.000	585.000		Ja
Theater Sonnevanck	533.751	585.000	585.000	585.000		Ja
Theatergroep Kwatta	–	585.000	585.000	585.000		Ja
De Toneelmakerij	533.751	585.000	585.000	585.000		Ja
Het Toneelschap Beumer & Drost	–	585.000	485.000	0		Nee
	4.270.008		6.830.000			
Totaal geadviseerd [4]				**5.260.000**		
Totaalbedrag		**5.265.000**				

Plafond per aanvrager *585.000*
Maximaal 9 aanvragers

4 Niet toegekend € 5.000.

Totaaloverzicht adviezen

Podiumkunsten

Bedragen in euro's

Productiehuizen

Artikel 3.11

2013 – 2016		Maximum volgens regeling	Aangevraagd	Geadviseerd	Gereserveerd	Advies
Totaal aantal aanvragers			15	3		
Akoesticum	–	533.000	450.000	0		Nee
Coöperatieve Theatertalent Utrecht U.A.	–	533.000	250.000	0		Nee
De Diamantfabriek	–	533.000	150.000	0		Nee
Ensemble Academie i.o.	–	533.000	83.500	0		Nee
Frascati	–	533.000	533.000	500.000		Ja
Grand Futura	–	533.000	533.000	0		Nee
Intro	–	533.000	500.000	0		Nee
Korzo	–	533.000	533.000	0		Nee
Likeminds	–	533.000	400.000	0		Nee
De Nieuwe Oost	–	533.000	533.000	500.000		Ja
Paradiso Melkweg	–	533.000	175.000	0		Nee
Podium Mozaïek	–	533.000	441.388	0		Nee
Talentontwikkeling Theater Rotterdam	–	533.000	500.000	500.000		Ja
Toneelschuur Producties	–	533.000	533.000	0		Nee
VIA ZUID	–	533.000	300.000	0		Nee
			5.914.888			
Totaal geadviseerd [5]				**1.500.000**		
Totaalbedrag		**1.600.000**				
Plafond per aanvrager		*533.000*				
Maximaal 9 aanvragers						

5
Niet toegekend € 100.000.

Totaaloverzicht adviezen

	2013 – 2016	Maximum volgens regeling	Aangevraagd	Geadviseerd	Gereserveerd	Advies
Podiumkunsten					*Bedragen in euro's*	
Dans Artikel 3.13						
Totaal aantal aanvragers			4	4		
Introdans	2.751.239	2.810.000	2.811.000	2.810.000		Ja
Het Nationale Ballet	6.937.252	6.950.000	6.950.000	6.950.000		Ja, mits
Nederlands Dans Theater	6.515.281	6.510.000	6.510.000	6.510.000		Ja
Scapino Ballet Rotterdam	1.650.543	1.650.000	1.650.000	1.650.000		Ja
	17.854.315		17.921.000			
Totaal geadviseerd				**17.920.000**		
Totaalbedrag		**17.920.000**				

Plafond per aanvrager	
Balletrepertoire in internationale context	6.950.000
Modern dansaanbod in internationale context	6.510.000
Dansaanbod met jeugddans	2.810.000
Dansaanbod	1.650.000

Totaaloverzicht adviezen

Podiumkunsten

Bedragen in euro's

Symfonieorkesten

Artikel 3.15 – 3.18

	2013 – 2016	Maximum volgens regeling	Aangevraagd	Geadviseerd	Gereserveerd	Advies
Totaal aantal aanvragers			10	8	2	
Het Balletorkest	3.555.636	3.550.000	3.550.000	3.550.000		Ja
Het Gelders Orkest	3.555.636	–	3.560.000	0	3.560.000	Nee, tenzij
Koninklijk Concertgebouworkest	6.704.914	6.952.000	7.177.000	6.952.000		Ja
Metropole Orkest	–	3.000.000	3.500.000	3.000.000		Ja, mits
NedPhO|NKO	10.158.960	10.160.000	10.191.000	10.160.000		Ja, mits
Noord Nederlands Orkest	6.095.375	6.090.000	6.306.900	6.090.000		Ja
Orkest van het Oosten	3.555.636	–	3.550.000	0	3.550.000	Nee, tenzij
philharmonie zuidnederland	7.111.271	7.110.000	7.133.420	7.110.000		Ja, mits
Residentie Orkest	2.742.918	–	3.650.000	3.200.000		Ja, mits
Rotterdams Philharmonisch Orkest	4.368.353	–	4.368.000	3.910.000		Ja, mits
	47.848.699		52.986.320			
Totaal geadviseerd				**43.972.000**		
Totaal gereserveerd					**7.110.000**	
Totaalbedrag		**51.082.000**				

Plafond per aanvrager	
Regio Noord	6.090.000
Regio Zuid	7.110.000
Regio Oost (2 orkesten)	7.110.000
Den Haag en Rotterdam	7.110.000
Amsterdam	6.952.000
Begeleiding opera	10.160.000
Begeleiding dans	3.550.000
Aanbod pop en jazz	3.000.000

Totaaloverzicht adviezen

Podiumkunsten

Bedragen in euro's

Opera
Artikel 3.20 – 3.21

	2013 – 2016	Maximum volgens regeling	Aangevraagd	Geadviseerd	Gereserveerd	Advies
Totaal aantal aanvragers			3	2	1	
De Nationale Opera	24.422.138	24.420.000	24.420.000	24.420.000		Ja, mits
Nederlandse Reisopera	3.555.636	3.550.000	4.000.000	3.550.000		Ja, mits
Opera Zuid	1.023.238	1.020.000	1.026.643	0	1.020.000	Nee, tenzij
	29.001.012		29.446.643			
Totaal geadviseerd				**27.970.000**		
Totaal gereserveerd					**1.020.000**	
Totaalbedrag		**28.990.000**				

Plafond per aanvrager		Maximum volgens regeling
Grootschalig opera-aanbod		24.420.000
Opera aanbod regio Oost		3.550.000
Opera aanbod regio Zuid		1.020.000

Totaaloverzicht adviezen

	2013 – 2016	Maximum volgens regeling	Aangevraagd	Geadviseerd	Gereserveerd	Advies
Podiumkunsten					*Bedragen in euro's*	
Festivals Artikel 3.23 – 3.24						
Totaal aantal aanvragers			5	4		
Festival Oude Muziek	–	650.000	650.000	650.000		Ja
Holland Festival	3.179.191	3.180.000	3.180.000	3.180.000		Ja
Nederlandse Dansdagen	–	200.000	200.000	200.000		Ja, mits
Oerol	–	500.000	500.000	500.000		Ja
Schrit_tmacher	–	200.000	200.000	0		Nee
	3.179.191		4.730.000			
Totaal geadviseerd				**4.530.000**		
Totaalbedrag		**4.530.000**				
Plafond per aanvrager						
Festival in de regio Noord		500.000				
Festival in een kernpunt, inclusief symfonisch repertoire		3.180.000				
Festival in de regio Zuid		200.000				
Festival Oude Muziek		650.000				

Totaaloverzicht adviezen

2013 – 2016		Maximum volgens regeling	Aangevraagd	Geadviseerd	Gereserveerd	Advies
Musea					*Bedragen in euro's*	
Artikel 3.26						
Totaal aantal aanvragers			31	20	6	
Bonnefantenmuseum	–	–	475.000	0		Nee
GeoFort	–	–	350.000	0		Nee
Huis Doorn	117.335	–	414.000	0	105.602	Nee, tenzij
Joods Historisch Museum	2.213.151	–	3.935.500	2.213.151		Ja, mits
Keramiekmuseum Princessehof	1.354.682	–	1.509.337	1.354.682		Ja, mits
Kröller-Müller Museum	1.692.671	–	1.692.671	1.692.671		Ja
Letterkundig Museum	1.050.704	–	1.937.032	1.050.704		Ja, mits
Mauritshuis	1.212.081	–	1.588.300	1.212.081		Ja
Muiderslot	269.022	–	319.022	269.022		Ja
Museum Boerhaave	1.754.508	–	2.206.024	1.754.508		Ja
Museum Catharijneconvent	2.748.302	–	2.850.000	2.748.302		Ja
Museum voor Communicatie	–	–	500.000	0		Nee
Museum De Gevangenpoort	172.922	–	302.833	0	155.630	Nee, tenzij
Museum Meermanno-Westreenianum	679.828	–	1.339.888	0	611.845	Nee, tenzij
Museum Oud Amelisweerd	–	–	125.000	0		Nee
Nationaal Glasmuseum Leerdam / Glasblazerij	8.708	–	698.211	286.497		Ja, mits
Nationaal Museum van Wereldculturen	10.144.545	–	10.449.011	10.144.545		Ja
Naturalis	8.085.191	–	9.030.000	8.085.191		Ja
Nederlands Fotomuseum	709.301	–	1.427.000	709.301		Ja, mits
Nederlands Openluchtmuseum	4.901.059	–	5.916.000	4.901.059	790.000	Ja
Paleis Het Loo	2.972.605	–	3.320.878	2.972.605		Ja
Persmuseum	224.490	–	299.500	0	202.041	Nee, tenzij
Rijksmuseum	6.518.198	–	7.646.852	6.518.198		Ja
Rijksmuseum van Oudheden	2.758.878	–	3.929.531	2.758.878		Ja, mits
Rijksmuseum Twenthe	469.615	–	1.377.200	902.615		Ja, mits
Het Scheepvaartmuseum	1.984.522	–	2.130.826	0	1.786.070	Nee, tenzij
Slot Loevestein	91.828	–	400.000	0	82.645	Nee, tenzij
Teylers Museum	1.124.652	–	1.326.300	1.326.300		Ja
Van Gogh Museum	1.497.015	–	1.374.314	1.374.314		Ja
Vincent van GoghHuis	–	–	200.000	0		Nee
Zuiderzeemuseum	3.431.543	–	3.606.587	3.431.543		Ja
	[6] 58.187.356		[7] 72.676.817			
Totaal geadviseerd				**55.706.167**		
Totaal gereserveerd					**3.733.833**	
Totaalbedrag		**59.440.000**				
Plafond voor alle aanvragers		*59.440.000*				
Waarvan voor immaterieel erfgoed		790.000				

6 Deze kolom bevat het bedrag dat door de minister is toegerekend aan de exploitatie.

7 Deze kolom bevat het bedrag uit de aanvraag dat door de minister is toegerekend aan de BIS.

Totaaloverzicht adviezen

	2013 – 2016	Maximum volgens regeling	Aangevraagd	Geadviseerd	Gereserveerd	Advies
Musea					*Bedragen in euro's*	
Ondersteunende instelling Artikel 3.27						
Totaal aantal aanvragers			1	1		
RKD - Nederlands Instituut voor Kunstgeschiedenis	1.493.554	1.490.000	1.493.554	1.490.000		Ja
	[8] 1.493.554		[9] 1.493.554			
Totaal geadviseerd				**1.490.000**		
Totaalbedrag		**1.490.000**				
Plafond voor aanvrager		*1.490.000*				

8 Deze kolom bevat het bedrag dat door de minister is toegerekend aan de exploitatie.

9 Deze kolom bevat het bedrag uit de aanvraag dat door de minister is toegerekend aan de BIS.

Totaaloverzicht adviezen

2013 – 2016		Maximum volgens regeling	Aangevraagd	Geadviseerd	Gereserveerd	Advies
Beeldende kunst					*Bedragen in euro's*	
Presentatie-instellingen Artikel 3.31						
Totaal aantal aanvragers			9	5		
de Appel	533.751	530.000	570.383	0		Nee
BAK, Basis voor Actuele Kunst	213.702	530.000	500.000	500.000		Ja
Kunstvereniging Diepenheim	–	530.000	200.000	0		Nee
Marres	533.751	530.000	530.000	530.000		Ja, mits
MU	533.751	530.000	500.000	500.000		Ja
Noorderlicht	213.702	530.000	380.000	0		Nee
Stroom Den Haag	–	530.000	250.000	0		Nee
West Den Haag	–	530.000	275.000	275.000		Ja
Witte de With	533.751	530.000	587.126	530.000		Ja
	2.562.408		3.792.509			
Totaal geadviseerd [10]				**2.335.000**		
Totaalbedrag		**2.560.000**				
Plafond voor aanvrager Maximaal 6 aanvragers		*530.000*				
Postacademische instellingen Artikel 3.33						
Totaal aantal aanvragers			5	5		
De Ateliers	409.296	–	700.000	400.000		Ja, mits
BAK, Basis voor Actuele Kunst	–	–	297.000	250.000		Ja
EKWC	–	–	350.000	300.000		Ja
Rijksacademie van Beeldende Kunsten	1.125.563	–	2.500.000	1.750.000		Ja, mits
Van Eyck	1.015.896	–	1.700.000	1.600.000		Ja
	[11] 2.550.755		5.547.000			
Totaal geadviseerd				**4.300.000**		
Totaalbedrag		**4.300.000**				
Maximaal bedrag per deelnemer		*50.000*				

10 Beschikbaar voor zesde presentatie-instelling € 225.000.

11 Verleend voor BIS 2013 – 2016 in categorie Ondersteunende instelling, Beeldende kunst.

Totaaloverzicht adviezen

	2013 – 2016	Maximum volgens regeling	Aangevraagd	Geadviseerd	Gereserveerd	Advies
Film					*Bedragen in euro's*	
Festivals Artikel 3.33						
Totaal aantal aanvragers			4	4		
Cinekid [12]	–	910.000	910.000	635.000		Ja, mits
International Film Festival Rotterdam	1.216.876	–	1.455.000	1.210.000		Ja
International Documentary Filmfestival Amsterdam	706.609	–	1.031.000	985.000		Ja
Nederlands Film Festival	648.319	–	950.000	650.000		Ja, mits
	2.571.804		4.346.000			
Totaal geadviseerd				**3.480.000**		
Totaalbedrag		**3.480.000**				
Plafond voor alle aanvragers		*3.480.000*				
Waarvan voor jeugdfilm		910.000				
Ondersteunende instelling Artikel 3.36						
Totaal aantal aanvragers			1	1		
EYE	5.153.821	5.150.000	5.150.000	5.150.000		Ja
	[13] 5.153.821		5.150.000			
Totaal geadviseerd				**5.150.000**		
Totaalbedrag		**5.150.000**				
Plafond voor aanvrager		*5.150.000*				

12 Aangevraagd bedrag is exclusief aanvraag HGIS van € 75.000.

13 Deze kolom bevat het bedrag dat door de minister is toegerekend aan de exploitatie.

Totaaloverzicht adviezen

Letteren

Bedragen in euro's

Artikel 3.38

	2013 – 2016	Maximum volgens regeling	Aangevraagd	Geadviseerd	Gereserveerd	Advies
Totaal aantal aanvragers			3	2	1	
Fonds Bijzondere Journalistieke Projecten	399.062	400.000	475.000	400.000		Ja, mits
Schrijvers School Samenleving	654.872	650.000	650.000	0	650.000	Nee, tenzij
Stichting Lezen	1.872.526	1.870.000	1.870.000	1.870.000		Ja, mits
	2.926.460		2.995.000			
Totaal geadviseerd				**2.270.000**		
Totaal gereserveerd					**650.000**	
Totaalbedrag		**2.920.000**				

Plafond per aanvrager	
Leesbevordering en literatuureducatie	1.870.000
Landelijke bemiddeling lezingen	650.000
Bijzondere journalistieke projecten	400.000

Totaaloverzicht adviezen

2013 – 2016		Maximum volgens regeling	Aangevraagd	Geadviseerd	Gereserveerd	Advies
Creatieve industrie					*Bedragen in euro's*	
Artikel 3.40						
Totaal aantal aanvragers			1	0	1	
Het Nieuwe Instituut	5.339.829	5.640.000	7.831.247	0	5.640.000	Nee, tenzij
	[14] 5.339.829		[15] 7.831.247			
Totaal geadviseerd				**0**		
Totaal gereserveerd					**5.640.000**	
Totaalbedrag		**5.640.000**				
Plafond voor aanvrager		*5.640.000*				

14 Deze kolom bevat het bedrag dat door de minister is toegerekend aan de exploitatie.

15 Deze kolom bevat het bedrag uit de aanvraag dat door de minister is toegerekend aan de BIS.

Totaaloverzicht adviezen

Bovensectorale ondersteunende instellingen

Bedragen in euro's

Artikel 3.42 – 3.45

	2013 – 2016	Maximum volgens regeling	Aangevraagd	Geadviseerd	Gereserveerd	Advies
Totaal aantal aanvragers			5	2	2	
Boekmanstichting	726.500	720.000	825.000	0	720.000	Nee, tenzij
Digitaal Erfgoed Nederland	583.246	580.000	580.000	580.000		Ja
DutchCulture [16]	935.658	930.000	930.000	0	930.000	Nee, tenzij
LKCA	5.061.746	5.060.000	5.068.691	5.060.000		Ja, mits
TRC	–	580.000	155.033	0		Nee
	7.307.150		7.558.724			
Totaal geadviseerd				**5.640.000**		
Totaal gereserveerd					**1.650.000**	
Totaalbedrag		**7.290.000**				

Plafond per aanvrager

Amateurkunst en cultuureducatie	5.060.000
Internationaal cultuurbeleid	930.000
Digitalisering	580.000
Onderzoek en statistiek	720.000

16 Aangevraagd is exclusief aanvraag bij Directie Internationaal Beleid van OCW voor € 90.000.

Bijlagen

STAATSCOURANT
Officiële uitgave van het Koninkrijk der Nederlanden sinds 1814.
Nr. 37135
3 november
2015

Regeling van de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap van 25 oktober 2015, nr. WJZ/761523 (10589), houdende wijziging van de Regeling op het specifiek cultuurbeleid in verband met het vaststellen van de criteria voor vierjaarlijkse subsidiëring in de periode 2017–2020 (Subsidieregeling culturele basisinfrastructuur 2017–2020)

De Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,

Gelet op artikel 4a van de Wet op het specifiek cultuurbeleid en artikel 4 van het Besluit op het specifiek cultuurbeleid;

Besluit:

ARTIKEL I WIJZIGING REGELING OP HET SPECIFIEK CULTUURBELEID

De Regeling op het specifiek cultuurbeleid wordt als volgt gewijzigd:

A

Artikel 1.1 wordt als volgt gewijzigd:

1. De begripsbepaling van 'jaarlijkse instellingssubsidie' vervalt.

2. In de begripsbepaling van 'vierjaarlijkse instellingssubsidie' vervalt 'vierjaarlijkse'.

B

Artikel 2.1 wordt als volgt gewijzigd:

1. In het eerste lid vervalt 'jaarlijkse instellingssubsidies en vierjaarlijkse' en 'tenzij in een artikel anders is bepaald'.

2. Het tweede lid vervalt onder vernummering van het derde lid tot tweede lid.

3. In het tweede lid (nieuw) vervalt 'vierjaarlijkse'.

C

Artikel 2.2 wordt als volgt gewijzigd:

1. Het eerste lid en derde lid vervallen alsmede de aanduiding '2.' voor het tweede lid.

2. In de tekst vervalt 'vierjaarlijkse'.

D

In artikel 2.5, derde lid, vervalt 'vierjaarlijkse' en wordt 'in kort bestek een' vervangen door 'een beknopt'.

E

Artikel 2.6 komt te luiden:

Artikel 2.6. Aanvullende bescheiden

1. De aanvraag gaat voorts vergezeld van een document waaruit de financiële positie van de aanvrager blijkt alsmede een afschrift van de oprichtingsakte van de rechtspersoon dan wel van de statuten zoals deze laatstelijk zijn gewijzigd.

2. Een document als bedoeld in het eerste lid is de laatst opgemaakte jaarrekening als bedoeld in artikel 361 van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek of, indien geen jaarrekening voor handen is, een verslag over de financiële positie van de aanvrager op het moment van de aanvraag.

3. Documenten als bedoeld in het eerste lid gaan niet bij de aanvraag voor zover de aanvrager er redelijkerwijs van uit kan gaan dat deze reeds in het bezit zijn van de minister.

F

Artikel 2.8 wordt als volgt gewijzigd:

1. Het eerste en tweede lid vervallen alsmede de aanduiding '3.' voor het derde lid.

2. In de tekst vervalt 'vierjaarlijkse'.

G

Artikel 2.11 wordt als volgt gewijzigd:

1. In het eerste lid vervalt 'vierjaarlijkse'.

2. In het tweede lid vervalt 'vierjaarlijkse'.

3. Er wordt een lid toegevoegd, luidende:

5. Aan de bedragen van de subsidies die worden verleend op grond van hoofdstuk 3 kan bij de verlening, al dan niet in afwijking van de desbetreffende subsidieplafonds, een bedrag worden toegevoegd, rekening houdend met de ontwikkeling van het prijspeil en met de ontwikkeling van de kosten in de arbeidsvoorwaarden in het jaar 2015 onderscheidenlijk 2016.

H

Artikel 2.13 wordt als volgt gewijzigd:

1. Het derde lid komt te luiden:

3. De subsidieontvanger bewaart de administratie en de daartoe behorende documenten gedurende zeven jaren.

2. Het vierde lid vervalt.

I

Artikel 2.14 wordt als volgt gewijzigd:

1. In het eerste lid wordt na 'begrote baten en lasten' een komma geplaatst.

2. Het vierde lid vervalt.

J

Artikel 2.15 wordt als volgt gewijzigd:

1. In het eerste lid vervalt 'vierjaarlijkse'.

2. Het tweede lid komt te luiden:

2. Het bestuursverslag geeft in ieder geval toelichting op:
   a. het exploitatieresultaat van de subsidieontvanger;
   b. de financiële positie van de subsidieontvanger, waarbij tevens wordt ingegaan op het beleggingsbeleid, voor zover de instelling of de gelieerde instelling beleggingen heeft;
   c. het al dan niet realiseren van de voorgenomen activiteiten;
   d. de zaken die nu en in de toekomst van invloed kunnen zijn op het functioneren van de subsidieontvanger;
   e. de specifieke aandachtspunten die in de beschikking tot subsidieverlening zijn vermeld;

f. de samenstelling van het bestuur, de directie en, indien van toepassing, van de Raad van Toezicht, inclusief data van aan- en aftreden;
g. voor zover de verplichting tot het aansluiten bij een code als bedoeld in artikel 2.21 aan de subsidie is verbonden: de wijze waarop het bestuur toepassing heeft gegeven aan die code;
h. de uitvoering van de Wet normering topinkomens;
i. de educatieve activiteiten;
j. ondernemerschap en in het bijzonder de samenstelling van de eigen inkomsten en de strategie bij tegenvallende inkomsten; en
k. indien van toepassing de activiteiten op het gebied van talentontwikkeling en internationaal belang.

3. In het derde lid wordt 'een inzichtelijke kwalitatieve beschrijving in kort bestek' vervangen door 'een beknopte inzichtelijke kwalitatieve beschrijving'.

K

In artikel 2.16, vijfde lid, vervalt de zinsnede 'of op een subsidie die minder dan € 125.000 bedraagt'.

L

Artikel 2.23 komt te luiden:

Artikel 2.23. Aanvraag voor vaststelling van subsidie

1. De aanvraag tot vaststelling van de subsidie gaat vergezeld van een jaarrekening en een bestuursverslag als bedoeld in artikel 2.15. Het bestuursverslag geeft een toelichting op het vierde jaar van de subsidie.

2. Op het bestuursverslag is artikel 2.15, tweede tot en met vierde lid, van overeenkomstige toepassing.

M

De artikelen 2.24 en 2.25 vervallen.

N

Artikel 2.26 wordt als volgt gewijzigd:

1. In het vierde lid vervalt 'vierjaarlijkse' en wordt 'een inzichtelijk kwantitatief overzicht in kort bestek vervangen door 'een beknopt inzichtelijk kwantitatief overzicht'.

2. In het zesde lid vervalt 'vierjaarlijkse'.

O

Artikel 2.27 wordt als volgt gewijzigd:

1. In het tweede lid vervalt 'vierjaarlijkse'.

2. In het derde lid wordt de zinsnede 'opgenomen in de bij deze regeling gevoegde bijlagen IIA onderscheidenlijk IIB met gebruikmaking van de bij die bijlagen opgenomen modellen voor accountantsverklaringen' vervangen door: gepubliceerd op de website www.cultuursubsidie.nl met gebruikmaking van de daarbij opgenomen modellen voor accountantsverklaringen.

3. Het vijfde lid vervalt.

P

Artikel 2.28 komt te luiden:

Artikel 2.28. Modellen voor in te dienen documenten

De minister kan modellen vaststellen voor het bestuursverslag en de jaarrekening, waaronder de prestatieverantwoording. De modellen worden gepubliceerd op de website www.cultuursubsidie.nl.

Q

Hoofdstuk 3 komt te luiden:

HOOFDSTUK 3. SPECIFIEKE BEPALINGEN VOOR VERSTREKKING VAN VIERJAARLIJKSE INSTELLINGSSUBSIDIES OP GROND VAN ARTIKEL 4A VAN DE WET VOOR DE PERIODE 2017–2020

AFDELING 3.1. ALGEMENE BEPALINGEN

Artikel 3.1. Definities

1. In dit hoofdstuk wordt verstaan onder:
   Brabantstad: gemeente Den Bosch, gemeente Eindhoven of gemeente Tilburg;
   grote gemeente: gemeente Amsterdam, gemeente Rotterdam of gemeente Den Haag;
   kernpunt: gemeente Groningen, gemeente Arnhem, gemeente Utrecht, gemeente Maastricht, gemeente Den Haag, gemeente Rotterdam, gemeente Amsterdam of Brabantstad;
   podium: voorziening in een gebouw die bestemd of geschikt is voor de presentatie van podiumkunsten;
   Regio Noord: provincies Groningen, Friesland en Drenthe;
   Regio Oost: provincies Overijssel en Gelderland;
   Regio Midden: provincies Flevoland en Utrecht;
   Regio Zuid: provincies Zeeland, Noord-Brabant en Limburg;
   standplaats: gemeente waar de instelling haar huisvesting heeft en in de lokale culturele infrastructuur is ingebed.

2. Onder eigen inkomsten worden in dit hoofdstuk de volgende baten, welke terug te vinden zijn in de jaarrekening aan de batenkant van de exploitatierekening, verstaan:
   a. publieksinkomsten; en
   b. overige inkomsten zijnde:
      1°. directe opbrengsten: sponsorinkomsten en overige inkomsten;
      2°. indirecte opbrengsten; en
      3°. overige bijdragen.

3. Onder eigen inkomsten worden in elk geval niet begrepen de volgende baten:
   a. subsidies die zijn verstrekt door een bestuursorgaan;
   b. overige bijdragen uit publieke middelen;
   c. rentebaten;
   d. bijdragen in natura;
   e. kapitalisatie van vrijwilligers;
   f. waardering vrijkaarten; en
   g. overige baten die geen relatie hebben met cultureel ondernemerschap.

Artikel 3.2. Indieningstermijn aanvraag en in te dienen bescheiden

1. Een aanvraag voor instellingssubsidie voor de jaren 2017 tot en met 2020 op grond van dit hoofdstuk wordt ontvangen na 30 november 2015 en uiterlijk ontvangen op 1 februari 2016 om 17:00 uur.

2. Onverminderd de artikelen 2.3 en 2.6 dienen instellingen, bedoeld in artikel 3.5, eerste en tweede lid, tevens de jaarrekeningen van de instelling over de jaren 2013, 2014 en 2015 in. Deze zijn voorzien van een accountantsverklaring als bedoeld in artikel 2.27.

3. In afwijking van het tweede lid wordt de jaarrekening over het jaar 2015 voor 1 april 2016 door de minister ontvangen.

4. De jaarrekeningen over de jaren 2013 en 2014 gaan niet bij de aanvraag voor zover de instelling er redelijkerwijs van uit kan gaan dat deze al in het bezit van de minister zijn.

Artikel 3.3. Wijze van indiening

1. Voor de indiening van een aanvraag voor een instellingssubsidie wordt gebruik gemaakt van het hiervoor bestemde aanvraagformulier dat wordt bekend gemaakt op de website www.cultuursubsidie.nl.

2. Een subsidieaanvraag voor een instellingssubsidie wordt bij voorkeur elektronisch ingediend.

De elektronische indiening geschiedt via de website www.cultuursubsidie.nl. Bij verzending van de aanvraag per post wordt de aanvraag gestuurd naar postbus 16375, 2500 BJ Den Haag.

3. Een aanvraag om subsidie als bedoeld in artikel 3.8, tweede lid, kan tevens worden aangemerkt als een aanvraag op grond van artikel 3.8, derde lid.

Artikel 3.4. Wijze verdeling beschikbare middelen

1. De minister beslist gelijktijdig op alle aanvragen op basis van een vergelijking van hun geschiktheid om bij te dragen aan de doelstellingen van de bij of krachtens de wet gestelde regels.

2. Indien na beoordeling van alle aanvragen een bepaald beschikbaar bedrag niet geheel wordt verleend, kan de minister het resterende bedrag toevoegen aan een ander subsidieplafond binnen die paragraaf onderscheidenlijk afdeling.

3. Het tweede lid is niet van toepassing op paragraaf 3.2.3.

Artikel 3.5. Weigeringsgronden

1. Aan een instelling als bedoeld in afdeling 3.2 – met uitzondering van de artikelen 3.9, 3.11 en 3.17, – en artikel 3.35 wordt geen subsidie op grond van dit hoofdstuk verleend indien de eigen inkomsten van de instelling gemiddeld over de jaren 2013, 2014 en 2015 minder dan 23,5 procent bedragen van het totaal aan structurele subsidies van bestuursorganen ten behoeve van de exploitatie van die instelling, met uitzondering van:
   a. subsidies verstrekt op grond van de Kaderregeling exploitatiesubsidies onderzoek en wetenschap; en
   b. het deel van de subsidie van een orkest dat verhoudingsgewijs bestemd is voor begeleidende activiteiten om niet.

2. Aan een instelling als bedoeld in de artikelen 3.9, 3.11, 3.26 en 3.31 wordt geen subsidie op grond van dit hoofdstuk verleend indien de eigen inkomsten van de instelling gemiddeld over de jaren 2013, 2014 en 2015 minder dan 19,5 procent bedragen van het totaal aan structurele subsidies van bestuursorganen ten behoeve van de exploitatie van die instelling, met uitzondering van subsidies verstrekt op grond van de Kaderregeling exploitatiesubsidies onderzoek en wetenschap.

3. Indien een instelling die subsidie aanvraagt de rechtsopvolger of feitelijke opvolger is van een instelling die in de jaren 2013, 2014 en 2015 subsidie van bestuursorganen ontving ten behoeve van de exploitatie van die instelling, wordt het percentage eigen inkomsten van de aanvrager vastgesteld aan de hand van de gegevens van die verdwenen onderscheidenlijk aanvankelijk gesubsidieerde instelling.

4. Indien bij een instelling die subsidie aanvraagt sprake is van fusie van twee of meer instellingen die in de jaren 2013, 2014 en 2015 subsidie voor de exploitatie van bestuursorganen ontvingen, wordt het percentage eigen inkomsten van de aanvrager vastgesteld aan de hand van het totaal van eigen inkomsten in verhouding tot het totaal van ontvangen subsidies van bestuursorganen ten behoeve van de exploitatie van die gefuseerde instellingen in 2013, 2014 en 2015.

5. Van fusie als bedoeld in het vierde lid is sprake indien de te fuseren instellingen bij de aanvraag om subsidie een voorstel tot fusie als bedoeld in artikel 312 van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek overleggen en de fusie voor 1 september 2016 tot stand is gekomen en uiterlijk van kracht wordt met ingang van 1 januari 2017.

6. De minister kan bij het vaststellen van het percentage eigen inkomsten:
   a. bepaalde eigen inkomsten buiten beschouwing laten, indien deze door de instelling in de jaarrekening zijn verantwoord op een wijze die het karakter vertoont van oneigenlijk gebruik van deze regeling; of
   b. bepaalde bedragen beschouwen als onderdeel van de subsidies ten behoeve van de exploitatie van die instelling, indien die bedragen onderdeel uitmaakten van een beschikking tot subsidieverlening ten behoeve van die exploitatie en deze beschikking later is ingetrokken of ten nadele van de subsidieontvanger is gewijzigd op grond van artikel 4:48 of artikel 4:50 van de Algemene wet bestuursrecht.

7. Indien een instelling in het jaar 2013, 2014 of 2015 naar maatstaven van redelijkheid en

billijkheid grotendeels niet in staat is geweest publieksactiviteiten te ontplooien, kan de minister in ieder geval het eerste of het tweede lid buiten toepassing laten als bedoeld in artikel 6.1.

8. Aan een instelling wordt tevens geen subsidie verleend op grond van dit hoofdstuk, indien aan de instelling voor het jaar 2014 subsidie is verstrekt voor de exploitatie van die instelling en subsidie uitsluitend is verstrekt afkomstig uit middelen van de begrotingsstaat, met uitzondering van de artikelen 14 en 15, behorende bij de Wet van 10 december 2014, houdende vaststelling van de begrotingsstaten van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (VIII) voor het jaar 2015 (Stb. 2015, 4).

9. Een instelling maakt bij de aanvraag om subsidie in het activiteitenplan en de begroting aannemelijk dat zij gedurende de periode 2017–2020 aan het eigen inkomstenpercentage, bedoeld in het eerste of tweede lid, blijft voldoen.

Artikel 3.6. Algemene beoordelingscriteria

Bij de beoordeling van aanvragen voor subsidie houdt de minister in ieder geval rekening met:
a. artistieke kwaliteit;
b. bevordering van educatie en participatie;
c. maatschappelijke waarde; en
d. geografische spreiding.

Artikel 3.7. Afwijking in verband met geografische spreiding

1. Indien in de navolgende afdelingen een maximum is gesteld aan het aantal instellingen waaraan per regio of kernpunt subsidie kan worden verstrekt, en geen van de subsidieaanvragen ingediend voor die regio of dat kernpunt voldoet aan alle daarvoor in deze regeling gestelde vereisten, kan de minister niettemin aan ten hoogste het voor de betreffende regio of kernpunt gestelde aantal instellingen subsidie verstrekken, voor zover het met deze regeling te dienen doel van geografische spreiding naar zijn oordeel in onvoldoende mate zou worden bereikt ingeval van het niet verstrekken van subsidie.

2. Het eerste lid vindt in ieder geval geen toepassing, voor zover een aanvraag naar het oordeel van de minister in onvoldoende mate beantwoordt aan het criterium, bedoeld in artikel 3.6, onderdeel a.

AFDELING 3.2. PODIUMKUNSTEN

§ 3.2.1. Theater

Artikel 3.8. Algemeen theater

1. De minister kan een instellingssubsidie verstrekken aan een instelling met als kernactiviteit het verzorgen van theatervoorstellingen, indien de instelling:
   a. een substantieel deel van haar voorstellingen realiseert op een podium, dat meer dan 400 zitplaatsen heeft in de regio of de gemeente waar de instelling haar standplaats heeft;
   b. haar activiteiten verspreid over het jaar realiseert;
   c. voor haar artistieke continuïteit niet afhankelijk is van één maker of een groep van makers van theater; en
   d. een beleid voert dat talentontwikkeling bevordert.

2. De minister kan op grond van het eerste lid aan ten hoogste vier grote instellingen in de kernpunten subsidie verstrekken, waarvan ten hoogste twee instellingen hun standplaats hebben in de grote gemeenten, voor zover de instelling:
   a. per jaar ten minste drie producties bestemd voor een podium met meer dan 400 zitplaatsen uitvoert; en
   b. een beleid voert dat doorstroming van talent naar de grote zaal bevordert.

3. De minister kan op grond van het eerste lid aan ten hoogste vier middelgrote instellingen in de kernpunten subsidie verstrekken, waarvan niet meer dan één instelling haar standplaats heeft in de grote gemeenten, voor zover de instelling ten minste per jaar één productie bestemd voor een podium met meer dan 400 zitplaatsen uitvoert.

4. De minister kan op grond van het eerste lid subsidie verstrekken aan ten hoogste één instelling

die haar standplaats heeft in de regio Noord en haar theatervoorstellingen in de Friese taal verzorgt.

5. Per kernpunt verstrekt de minister op grond van dit artikel aan niet meer dan één instelling subsidie.

Artikel 3.9. Jeugdtheater

1. De minister kan aan een instelling een instellingssubsidie of een aanvullend bedrag naast subsidie op grond van artikel 3.8 verstrekken voor het verzorgen van repertoire op het terrein van de podiumkunsten voor de jeugd tot 18 jaar, indien de instelling:
   a. een substantieel deel van haar voorstellingen realiseert op een podium; en
   b. haar activiteiten verspreid over het jaar realiseert.

2. Voor subsidie op grond van dit artikel komen ten hoogste negen instellingen in aanmerking, met dien verstande dat er per regio aan tenminste één instelling en aan ten hoogste één instelling per gemeente subsidie wordt versterkt.

3. Indien een instelling een subsidieaanvraag indient voor zowel subsidie op grond van artikel 3.8 als op grond van dit artikel dan wordt dit duidelijk in de aanvraag vermeld.

Artikel 3.10. Subsidieplafonds

1. Voor subsidieverstrekking op grond van de artikelen 3.8 en 3.9 zijn jaarlijks ten hoogste de volgende bedragen beschikbaar:
   a. voor een instelling als bedoeld in artikel 3.8, tweede lid: € 2.670.000;
   b. voor een instelling als bedoeld in artikel 3.8, derde en vierde lid: € 1.600.000; en
   c. voor een instelling als bedoeld in artikel 3.9: € 585.000.

2. In afwijking van het eerste lid, onderdeel a, is ten hoogste 110 procent van het daar genoemde bedrag beschikbaar voor ten hoogste één instelling die zich internationaal onderscheidt door een excellent uitvoeringsniveau.

§ 3.2.2. Productiehuizen

Artikel 3.11. Productiehuizen

De minister kan aan een instelling met als kernactiviteit de ontwikkeling en presentatie door makers van vernieuwende of experimentele activiteiten op het terrein van de podiumkunsten niet zijnde festivals en concoursen, een instellingssubsidie verstrekken, indien de instelling:
a. beschikt over voorzieningen die geschikt zijn om makers van podiumkunsten te begeleiden;
b. de presentatie van de te verrichten activiteiten op een podium kan garanderen;
c. haar activiteiten verspreid over het jaar realiseert; en
d. voor haar artistieke continuïteit niet afhankelijk is van één of enkele artistiek leiders en structureel samenwerkt met professionele podiumkunstinstellingen aan begeleiding en ontwikkeling van talenten.

Artikel 3.12. Subsidieplafond

Voor subsidieverstrekking op grond van artikel 3.11 is voor instellingen gezamenlijk jaarlijks ten hoogste € 1.600.000 beschikbaar, met een maximum van € 533.000 per instelling.

§ 3.2.3. Dans

Artikel 3.13. Dans

1. De minister kan een instellingssubsidie verstrekken aan een instelling die haar standplaats in een kernpunt heeft en met als kernactiviteit het verzorgen van dansrepertoire, indien de instelling:
   a. een substantieel deel van haar voorstellingen realiseert op een podium, dat meer dan 400 zitplaatsen heeft in de regio of de gemeente waar de instelling haar standplaats heeft;
   b. haar activiteiten verspreid over het jaar realiseert;
   c. voor haar artistieke continuïteit niet afhankelijk is van één maker of een groep van makers van dans; en
   d. een beleid voert dat talentontwikkeling bevordert.

2. Aan ten hoogste vier instellingen wordt subsidie verstrekt, waarvan:
   a. één instelling voorziet in een voor Nederland onderscheidend grootschalig repertoire op het gebied van ballet in een internationale context en zich richt op een groot landelijk publieksbereik;
   b. één instelling voorziet in de verzorging van grootschalig, onderscheidend modern dansaanbod in een internationale context;
   c. één instelling voorziet in de productie en distributie van grootschalig, onderscheidend dansaanbod en in de productie en distributie van jeugddans; en
   d. één instelling die voorziet in de productie en distributie van grootschalig, onderscheidend dansaanbod.

3. Per kernpunt verstrekt de minister op grond van dit artikel aan niet meer dan één instelling subsidie.

Artikel 3.14. Subsidieplafonds

Voor subsidieverstrekking op grond van artikel 3.13 zijn jaarlijks ten hoogste de volgende bedragen beschikbaar:
a. voor een instelling als bedoeld in artikel 3.13, tweede lid, onder a: € 6.950.000;
b. voor een instelling als bedoeld in artikel 3.13, tweede lid, onder b: € 6.510.000;
c. voor een instelling als bedoeld in artikel 3.13, tweede lid, onder c: € 2.810.000; en
d. voor een instelling als bedoeld in artikel 3.13, tweede lid, onder d: € 1.650.000.

§ 3.2.4. Muziek en muziektheater

Artikel 3.15. Symfonieorkesten

1. De minister kan een instellingssubsidie verstrekken aan een instelling met als kernactiviteit het verzorgen van symfonisch aanbod, indien de instelling:
   a. een breed repertoire aanbiedt;
   b. haar activiteiten geografisch op een geconcentreerde wijze spreidt in de regio of het verzorgingsgebied waarin zij haar standplaats heeft;
   c. ten minste eenmaal per jaar om niet beschikbaar is voor de begeleiding van een productie van een instelling die een instellingssubsidie ontvangt op grond van artikel 3.20 of 3.21;
   d. een beleid voert dat talentontwikkeling bevordert; en
   e. een beleid voert dat samenwerking met andere orkesten en derden bevordert.

2. De minister kan op grond van het eerste lid aan ten hoogste zeven instellingen subsidie verstrekken, waarbij in de regio Noord, de regio Oost, de regio Zuid, de gemeente Amsterdam, de gemeente Rotterdam en de gemeente Den Haag er telkens tenminste één instelling haar standplaats heeft.

Artikel 3.16. Symfonieorkest met begeleidingsactiviteiten primair voor opera

De minister kan een instellingssubsidie verstrekken aan ten hoogste één instelling met als kernactiviteiten het begeleiden van operaproducties en het verzorgen van symfonisch aanbod, indien de instelling:
a. voldoet aan artikel 3.15, eerste lid, onderdelen a en d;
b. in aanvulling op haar activiteiten een relevante seizoensprogrammering aanbiedt van symfonische concerten in het verzorgingsgebied van de gemeente Haarlem; en
c. ten minste zes maal per jaar om niet beschikbaar is voor de begeleiding van een productie van een instelling die een instellingssubsidie ontvangt op grond van artikel 3.20.

Artikel 3.17. Subsidie symfonieorkest met begeleidingsactiviteiten voor dans

De minister kan een instellingssubsidie verstrekken aan ten hoogste één instelling met als kernactiviteit het begeleiden van dansproducties, indien de instelling:
a. beschikbaar is voor de begeleiding van de producties van een instelling die een instellingssubsidie ontvangt op grond van artikel 3.13, tweede lid, onder a; en
b. ten minste eenmaal per jaar beschikbaar is voor de begeleiding van een productie van een instelling die een instellingssubsidie ontvangt op grond van artikel 3.13, tweede lid, onder b;

voor zover de begeleiding in de basisbezetting van haar orkest om niet plaatsvindt, en niet meer dan een redelijke prijs in rekening wordt gebracht voor de kosten die verband houden met een aanvullende bezetting bij repertoire waarbij een basisbezetting naar algemeen gangbare artistieke maatstaven niet volstaat.

Artikel 3.18. Subsidie symfonieorkest met aanbod van pop en jazz muziek

De minister kan een instellingssubsidie verstrekken aan ten hoogste één pop en jazz orkest met een symfonische bezetting, indien de instelling voldoet aan artikel 3.15, eerste lid, onderdelen a en d.

Artikel 3.19. Subsidieplafonds symfonieorkesten

1. Voor subsidieverstrekking op grond van de artikelen 3.15 tot en met 3.18 zijn jaarlijks ten hoogste de volgende bedragen beschikbaar:
   a. voor een instelling, bedoeld in artikel 3.15, tweede lid, in de regio Noord: € 6.090.000;
   b. voor een instelling, bedoeld in artikel 3.15, tweede lid, in de regio Oost, gemeente Den Haag en de gemeente Rotterdam gezamenlijk en de regio Zuid: € 7.110.000;
   c. voor een instelling, bedoeld in artikel 3.15, tweede lid, in de gemeente Amsterdam: € 6.320.000;
   d. voor een instelling als bedoeld in artikel 3.16: € 10.160.000;
   e. voor een instelling als bedoeld in artikel 3.17: € 3.550.000; en
   f. voor een instelling als bedoeld in artikel 3.18: € 3.000.000.

2. In afwijking van het eerste lid, onder a, b of c, is ten hoogste 110 procent van het daar genoemde bedrag beschikbaar voor ten hoogste één instelling die zich:
   a. internationaal onderscheidt door een excellent uitvoeringsniveau; en
   b. profileert op de relevante internationale concertpodia.

Artikel 3.20. Grootschalig opera-aanbod

De minister kan een instellingssubsidie verstrekken aan ten hoogste één instelling die haar standplaats in een kernpunt heeft en met als kernactiviteit het verzorgen van grootschalig opera-aanbod, indien de instelling:
a. een breed repertoire aanbiedt;
b. zich richt op een groot landelijk publieksbereik;
c. een beleid voert dat, in samenwerking met de instellingen, bedoeld in artikel 3.21, en bij voorkeur in samenwerking met derden talentontwikkeling bevordert en coördinerende activiteiten op dit gebied uitvoert; en
d. zich internationaal onderscheidt door een excellent uitvoeringsniveau.

Artikel 3.21. Overig opera-aanbod

1. De minister kan een instellingssubsidie verstrekken aan ten hoogste één instelling die haar standplaats heeft in de regio Oost en met als kernactiviteit het verzorgen van opera-aanbod, indien de instelling:
   a. voldoet aan artikel 3.20, onderdelen a en b;
   b. haar activiteiten geografisch op een geconcentreerde wijze spreidt; en
   c. een beleid voert dat, in samenwerking met de instelling, bedoeld in artikel 3.20, en bij voorkeur in samenwerking met derden talentontwikkeling bevordert.

2. De minister kan een instellingssubsidie verstrekken aan ten hoogste één instelling die haar standplaats heeft in de regio Zuid en met als kernactiviteit het verzorgen van opera-aanbod, indien de instelling:
   a. voldoet aan artikel 3.20, onderdeel a;
   b. haar activiteiten geografisch in ieder geval in haar regio op een geconcentreerde wijze spreidt;
   c. samenwerkt met andere instellingen die opera-aanbod verzorgen; en
   d. een beleid voert dat, in samenwerking met een instelling als bedoeld in artikel 3.20, en bij voorkeur in samenwerking met derden talentontwikkeling bevordert.

Artikel 3.22. Subsidieplafonds opera

Voor subsidieverstrekking op grond van de artikelen 3.20 en 3.21 zijn jaarlijks ten hoogste de volgende bedragen beschikbaar:
a. voor een instelling als bedoeld in artikel 3.20: € 24.420.000;
b. voor een instelling als bedoeld in artikel 3.21, eerste lid: € 3.550.000; en
c. voor een instelling als bedoeld in artikel 3.21, tweede lid: € 1.020.000.

§ 3.2.5. Festivals

Artikel 3.23. Festivals podiumkunsten

1. De minister kan een instellingssubsidie verstrekken aan ten hoogste één instelling die haar standplaats in de regio Noord heeft en als kernactiviteit de presentatie van actueel of vernieuwend, grootschalig aanbod in een internationale context op het terrein van locatietheater, dans, opera en muziek, indien de activiteiten van de instelling:
   a. er mede op gericht zijn een platform te bieden voor internationale uitwisseling tussen vakgenoten;
   b. jaarlijks of tweejaarlijks gedurende een in de tijd beperkte periode plaatsvinden; en
   c. niet zijn aan te merken als activiteiten van één specifieke schouwburg, concertzaal of andere organisatie die zich primair richt op de presentatie van cultuuruitingen.

2. De minister kan een instellingssubsidie verstrekken aan ten hoogste één instelling die haar standplaats heeft in een kernpunt, en als kernactiviteit de presentatie van actueel of vernieuwend, grootschalig aanbod in een internationale context op het terrein van theater, dans, opera en muziek, waaronder symfonisch repertoire, indien de activiteiten van de instelling voldoen aan het eerste lid, onderdelen a, b en c.

3. De minister kan een instellingsubsidie verstrekken aan ten hoogste één instelling in de regio Zuid met als kernactiviteit de presentatie van actueel en vernieuwend aanbod op het gebied van dans, indien de activiteiten van de instelling voldoen aan het eerste lid, onderdelen a, b en c.

Artikel 3.24. Festival oude muziek

De minister kan een instellingssubsidie verstrekken aan een instelling met als kernactiviteit de presentatie van actueel of vernieuwend aanbod in zowel een nationale als een internationale context op het terrein van oude muziek, indien de activiteiten van de instelling:
a. er mede op gericht zijn een platform te bieden voor nationale en internationale uitwisseling tussen vakgenoten en het stimuleren van nieuwe en innovatieve ontwikkelingen op het gebied van oude muziek;
b. jaarlijks of tweejaarlijks gedurende een in de tijd beperkte periode plaatsvinden; en
c. niet zijn aan te merken als activiteiten van één specifieke schouwburg, concertzaal of andere instantie die zich primair richt op de presentatie van cultuuruitingen.

Artikel 3.25. Subsidieplafonds

Voor subsidieverstrekking op grond van de artikelen 3.23 en 3.24 zijn jaarlijks ten hoogste de volgende bedragen beschikbaar:
a. voor een instelling als bedoeld in artikel 3.23, eerste lid: € 500.000;
b. voor een instelling als bedoeld in artikel 3.23, tweede lid: € 3.180.000;
c. voor een instelling als bedoeld in artikel 3.23, derde lid: € 200.000; en
d. voor een instelling als bedoeld in artikel 3.24: € 650.000.

AFDELING 3.3. MUSEA

Artikel 3.26. Musea

1. De minister kan een instellingssubsidie verstrekken voor publieksactiviteiten en andere activiteiten – niet behorende tot beheer van de collectie in de zin van de Erfgoedwet – aan een instelling met als kernactiviteit het beheer van een collectie van cultureel erfgoed.

2. De minister kan een aanvullend bedrag verstrekken aan één instelling die op grond van het eerste lid subsidie ontvangt voor het bevorderen van de bescherming en kennis van immaterieel erfgoed.

Artikel 3.27. Ondersteunende instelling

De minister kan een instellingssubsidie verstrekken aan ten hoogste één instelling met als kernactiviteit het beheren van een collectie van cultureel erfgoed op het gebied van kunsthistorische documentatie.

Artikel 3.28. Subsidieplafonds

1. Voor subsidieverstrekking op grond van de artikelen 3.26 en 3.27 zijn jaarlijks ten hoogste de volgende bedragen beschikbaar:
   a. voor instellingen als bedoeld in artikel 3.26, eerste lid, gezamenlijk: € 58.600.000;
   b. voor een instelling als bedoeld in artikel 3.26, tweede lid: € 790.000; en
   c. voor een instelling als bedoeld in artikel 3.27: € 1.490.000.

2. Aan een instelling aan welke een vierjaarlijkse instellingssubsidie is verleend voor de jaren 2013 tot en met 2016, verleent de minister op grond van artikel 3.26, eerste lid, niet minder dan 90% van de subsidie voor de activiteiten, genoemd in artikel 3.26, eerste lid, die aan de instelling is verleend in die periode.

Artikel 3.29. Specifieke weigeringsgrond

1. Een instelling komt niet voor een instellingssubsidie op grond van deze afdeling in aanmerking indien de instelling in de vier jaar voorafgaand aan de periode waarvoor subsidie wordt gevraagd, subsidie voor het beheer en behoud van haar collectie van cultureel erfgoed ontvangt of heeft ontvangen en subsidie uitsluitend verstrekt is door een ander bestuursorgaan dan de minister.

2. Onder subsidie als bedoeld in het eerste lid wordt niet verstaan subsidie voor een afgerond geheel van activiteiten, dat beperkt is in de tijd.

Artikel 3.30. Rangorde

1. Ten behoeve van de beslissing aan welke instellingen instellingssubsidie wordt verleend, maakt de minister een rangorde van de instellingen die voor subsidie in aanmerking komen op grond van artikel 3.26, eerste lid.

2. In de rangorde hebben instellingen die op grond van artikel 2.8 van de Erfgoedwet zijn belast voorrang.

AFDELING 3.4. BEELDENDE KUNST

Artikel 3.31. Presentatie-instellingen

1. De minister kan een instellingssubsidie verstrekken aan een instelling die haar standplaats in een grote gemeente of een regio heeft en als kernactiviteit de presentatie van een vernieuwend of experimenteel aanbod van hedendaagse beeldende kunst in een internationale context, indien de instelling:
   a. beschikt over een ruimte die geschikt is voor het tonen van de presentaties;
   b. haar activiteiten verspreid over het jaar realiseert;
   c. een toonaangevende programmering verzorgt;
   d. voor haar artistieke continuïteit niet afhankelijk is van één of enkele artistiek leiders; en
   e. niet overwegend gericht is op het beheer van een collectie van cultureel erfgoed.

2. De minister verstrekt op grond van het eerste lid aan ten hoogste zes instellingen subsidie.

3. Op grond van dit artikel wordt aan ten hoogste één instelling per grote gemeente subsidie verstrekt.

Artikel 3.32. Subsidieplafond presentatie-instellingen

1. Voor subsidieverstrekking op grond van artikel 3.31 zijn voor instellingen als bedoeld in het tweede lid gezamenlijk jaarlijks ten hoogste € 2.560.000 beschikbaar, met een maximum van € 530.000 per instelling.

2. Aan een instelling als bedoeld in het eerste lid en indien de instelling in de periode 2013 tot en met 2016 subsidie heeft ontvangen, verleent de minister niet minder dan 90% van de subsidie zoals die was verleend in de genoemde periode.

Artikel 3.33. Postacademische instellingen

De minister kan een instellingssubsidie verstrekken aan een instelling die haar standplaats in een kernpunt heeft en met als kernactiviteit het verzorgen van een begeleidingsprogramma op het

terrein van beeldende kunst, dat een vervolg is op een bachelor- of masteropleiding op het gebied van de kunst, indien de instelling een internationaal toonaangevend programma verzorgt en ten minste tien deelnemers begeleidt.

Artikel 3.34. Subsidieplafonds

Voor subsidieverstrekking op grond van artikel 3.33 is jaarlijks voor een instelling per deelnemer ten hoogste € 50.000 beschikbaar en is in totaal jaarlijks ten hoogste een bedrag van € 4.300.000 beschikbaar.

AFDELING 3.5. FILM

Artikel 3.35. Festivals

1. De minister kan een instellingssubsidie verstrekken aan ten hoogste één instelling met als kernactiviteit de presentatie van actueel of vernieuwend aanbod in een internationale context op het terrein van art housefilms en aan ten hoogste één instelling met als kernactiviteit de presentatie van actueel of vernieuwend aanbod in een internationale context op het terrein van documentaires, indien de activiteiten van de instelling:
   a. een groot publiek bereiken;
   b. er mede op gericht zijn een platform te bieden voor internationale uitwisseling tussen vakgenoten;
   c. jaarlijks of tweejaarlijks gedurende een in de tijd beperkte periode plaatsvinden; en
   d. een aantoonbare impuls leveren aan het aanbod en de regionale spreiding van films in het commerciële en niet-commerciële bioscoopcircuit.

2. De minister kan een instellingssubsidie verstrekken aan ten hoogste één instelling met als kernactiviteit de presentatie van actueel of vernieuwend aanbod op het terrein van de Nederlandse film, indien de activiteiten van de instelling:
   a. een groot publiek bereiken;
   b. er mede op gericht zijn een platform te bieden voor uitwisseling tussen vakgenoten; en
   c. jaarlijks of tweejaarlijks gedurende een in de tijd beperkte periode plaatsvinden.

3. De minister kan een instellingssubsidie verstrekken aan ten hoogste één instelling met als kernactiviteit de presentatie van actueel of vernieuwend aanbod op het terrein van de jeugdfilm, indien de activiteiten van de instelling voldoen aan de onderdelen a, b en c van het tweede lid.

Artikel 3.36. Ondersteunende instelling

De minister kan een instellingssubsidie verstrekken aan ten hoogste één instelling met als kernactiviteit het verrichten van ondersteunende activiteiten op het terrein van de film, indien de activiteiten van de instelling gericht zijn op:
a. publieksactiviteiten voor het beheer van een collectie van cultureel erfgoed op het gebied van film;
b. ontwikkelen en delen van kennis op het gebied van filmeducatie en mediawijsheid; en
c. internationale promotie en versterken van de internationale marktpositie van de Nederlandse filmsector.

Artikel 3.37. Subsidieplafonds

Voor subsidieverstrekking op grond van de artikelen 3.35 en 3.36 zijn jaarlijks ten hoogste de volgende bedragen beschikbaar:
a. voor instellingen als bedoeld in artikel 3.35, eerste en tweede lid, gezamenlijk: € 2.570.000;
b. voor een instelling als bedoeld in artikel 3.35, derde lid € 910.000; en
c. voor een instelling als bedoeld in artikel 3.36: € 5.150.000.

AFDELING 3.6. LETTEREN

Artikel 3.38. Ondersteunende instellingen

1. De minister kan een instellingssubsidie verstrekken aan ten hoogste één instelling met als kernactiviteit de landelijke coördinatie van de leesbevordering en literatuureducatie.

2. De minister kan een instellingssubsidie verstrekken aan ten hoogste één instelling met als kernactiviteit de landelijke bemiddeling tussen schrijvers, scholen en bibliotheken voor het

geven van lezingen over en rond het werk van die schrijvers ter bevordering van het lezen.

3. De minister kan een instellingssubsidie verstrekken aan ten hoogste één instelling met als kernactiviteit de landelijke ondersteuning van bijzondere journalistieke projecten die leiden tot journalistieke producten of andere non-fictie werken.

Artikel 3.39. Subsidieplafonds

Voor subsidieverstrekking op grond van artikel 3.38 zijn jaarlijks ten hoogste de volgende bedragen beschikbaar:

a. voor een instelling als bedoeld in het eerste lid: € 1.870.000;
b. voor een instelling als bedoeld in het tweede lid: € 650.000; en
c. voor een instelling als bedoeld in het derde lid: € 400.000.

AFDELING 3.7. CREATIEVE INDUSTRIE (ARCHITECTUUR, VORMGEVING EN NIEUWE MEDIA)

Artikel 3.40. Ondersteunende instelling

De minister kan een instellingssubsidie verstrekken aan ten hoogste één instelling met als kernactiviteit het verrichten van ondersteunende activiteiten op het terrein van architectuur, vormgeving en e-cultuur, indien de activiteiten van de instelling gericht zijn op:

a. publieksactiviteiten voor het beheer en behoud van een collectie van cultureel erfgoed op het gebied van architectuur;
b. bevorderen van culturele, maatschappelijke en economische meerwaarde van de architectuur-, vormgeving- en e-cultuursector in samenwerking met de sector;
c. coördinatie van internationale promotie en versterking van de internationale marktpositie van de Nederlandse architectuur-, vormgeving- en e-cultuursector;
d. hebben van overzicht van het aanbod en van de ontwikkelingen in de architectuur-, vormgeving- en e-cultuursector, zowel binnen de discipline als discipline-overstijgend en het verspreiden van die kennis, zowel binnen als buiten die sectoren; en
e. kennisontwikkeling en kennisdeling op het gebied van educatie op het terrein van architectuur, vormgeving en e-cultuur.

Artikel 3.41. Subsidieplafond

Voor subsidieverstrekking op grond van deze afdeling is jaarlijks ten hoogste een bedrag van € 5.640.000 beschikbaar.

AFDELING 3.8. BOVENSECTORALE ONDERSTEUNENDE INSTELLINGEN

Artikel 3.42. Amateurkunst en Cultuureducatie

De minister kan een instellingssubsidie verstrekken aan ten hoogste één instelling met als kernactiviteit het verrichten van ondersteunende activiteiten op het terrein van amateurkunst en cultuureducatie, indien de activiteiten van de instelling gericht zijn op:

a. professionalisering van de educatiefunctie in de culturele sector;
b. landelijke informatie- en netwerkfunctie voor zowel amateurkunst als cultuureducatie; en
c. onderzoek en monitoring voor zowel amateurkunst als cultuureducatie.

Artikel 3.43. Internationaal cultuurbeleid

De minister kan een instellingssubsidie verstrekken aan ten hoogste één instelling met als kernactiviteit coördinatie van de uitvoering van het internationaal cultuurbeleid en het stimuleren van de uitwisseling van kennis en ervaring op het gebied van erfgoed tussen organisaties en landen, indien de activiteiten van de instelling gericht zijn op:

a. de coördinatie van internationale sectoroverschrijdende activiteiten;
b. het stimuleren van de mobiliteit van kunstenaars en instellingen; en
c. voorlichting over en ondersteuning van subsidieprogramma’s van de Europese Unie.

Artikel 3.44. Digitalisering

De minister kan een instellingssubsidie verstrekken aan ten hoogste één instelling met als kernactiviteit het ontwikkelen en verspreiden van kennis over digitalisering en beheer en het digitaal beschikbaar stellen van culturele informatie, indien de activiteiten van de instelling bijdragen aan:

a. een duurzame nationale ICT-infrastructuur voor culturele informatie; en
b. een samenwerking tussen culturele sectoren en tussen collectiebeheerders en gebruikers.

Artikel 3.45. Onderzoek en statistiek

De minister kan een instellingssubsidie verstrekken aan ten hoogste één instelling met als kernactiviteit het verzamelen en verspreiden van kennis en informatie over kunst en cultuur in beleid en praktijk, indien de activiteiten van de instelling gericht zijn op:
a. het bevorderen en faciliteren van onderzoek over de productie, distributie en afname van kunst en cultuur en over het nationale en internationale kunst- en cultuurbeleid; en
b. het bevorderen en faciliteren van meningsvorming over de productie, distributie en afname van kunst en cultuur en over het nationale en internationale kunst- en cultuurbeleid.

Artikel 3.46. Subsidieplafonds

Voor subsidieverstrekking op grond van de artikelen 3.39 tot en met 3.42 zijn jaarlijks ten hoogste de volgende bedragen beschikbaar:
a. voor een instelling als bedoeld in artikel 3.42: € 5.060.000;
b. voor een instelling als bedoel in artikel 3.43: € 930.000;
c. voor een instelling als bedoeld in artikel 3.44: € 580.000; en
d. voor een instelling als bedoeld in artikel 3.45: € 720.000.

R

In artikel 5.7, eerste lid, wordt 'vierde lid' vervangen door: derde lid.

S

Artikel 5.10 wordt als volgt gewijzigd:

1. In het tweede lid, aanhef, vervalt 'jaarlijkse of vierjaarlijkse'.

2. In het tweede lid, onderdeel a, vervalt 'jaarlijkse instellingssubsidie of vierjaarlijkse'.

3. In het derde lid vervalt 'vierjaarlijkse'.

T

Artikel 5.11, derde lid, komt te luiden:

3. Het activiteitenverslag beschrijft de aard, duur en omvang van de activiteiten waarvoor subsidie werd verleend. De minister kan een model vaststellen voor het activiteitenverslag op de website www.cultuursubsidie.nl.

U

Paragrafen 6.2 en 6.3 vervallen.

V

De bijlagen IIa en IIb vervallen.

ARTIKEL II INWERKINGTREDING

Deze regeling treedt in werking met ingang van de eerste dag na de datum van uitgifte van de Staatscourant waarin zij wordt geplaatst.

ARTIKEL III CITEERTITEL

Deze regeling wordt aangehaald als: Subsidieregeling culturele basisinfrastructuur 2017–2020.

Deze regeling zal met de toelichting in de Staatscourant worden geplaatst.

De Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
M. Bussemaker

TOELICHTING

I. ALGEMEEN

1. Inleiding

Met deze regeling worden de voorschriften vastgelegd voor de verstrekking door de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap van vierjaarlijkse instellingssubsidies in het kader van de culturele basisinfrastructuur (hierna: basisinfrastructuur). Deze voorschriften vinden hun grondslag in artikel 4a van de Wet op het specifiek cultuurbeleid (hierna: Wsc). In die bepaling is voorgeschreven dat bij ministeriële regeling eenmaal per vier jaar regels worden vastgesteld voor de verstrekking van subsidies in de op die periode volgende periode van vier kalenderjaren. Deze regeling strekt daartoe en voorziet aldus in de criteria voor de subsidieperiode 2017–2020.

2. Subsidieperiode 2013–2016

De vorige regeling voor de subsidieperiode 2013–2016 stond in het teken van de bezuinigingen. De cultuursector maakt als gevolg van onder meer deze bezuinigingen een transitie door. Het is van belang dat de sector in dit proces niet wederom met grote veranderingen wordt geconfronteerd. In deze regeling voor de subsidieperiode 2017–2020 zijn dan ook geen fundamentele wijzigingen opgenomen ten opzichte van de regeling voor de subsidieperiode 2013–2016.

In de voorgaande periode hebben veel instellingen gekozen voor nieuwe werkwijzen en organisatievormen, nog meer dan voorheen zoeken instellingen de samenwerking en ze zijn op zoek naar nieuwe financieringsbronnen en verdienmodellen. De Raad voor Cultuur pleit er in de *Agenda Cultuur 2017–2020 en verder* voor om instellingen de ruimte te geven hun eigen profiel te kiezen, zodat hun plannen en activiteiten optimaal aansluiten op hun eigen kracht.

In de subsidieperiode 2017–2020 krijgen instellingen de ruimte voor de verdere ontwikkeling van hun eigen profiel. Er is in de cultuursector behoefte aan stabiliteit. Voor de achtergrond hiervan wordt verwezen naar de hooflijnenbrief.

3. Criteria voor subsidieverstrekking

De criteria kwaliteit en spreiding blijven ten opzichte van de vorige subsidieperiode gehandhaafd. Net als in de subsidieperiode 2013–2016 is het uitgangspunt dat in alle regio's van het land een hoogwaardig kwalitatief aanbod aanwezig is. Kwaliteit – in artistieke zin, of afgemeten aan het algehele niveau van prestaties of activiteiten van de instelling – blijft een absolute voorwaarde voor het ontvangen van subsidie. Daarnaast worden de volgende criteria gehanteerd bij de beoordeling van aanvragen voor subsidie in het kader van de basisinfrastructuur 2017–2020:

- Bevordering van educatie en participatie
- Maatschappelijke waarde
- Geografische spreiding

Deze criteria, die als algemene beoordelingscriteria zijn opgenomen in de Regeling op het specifiek cultuurbeleid (Rsc) ingevoegde artikel 3.6, vloeien voort uit hetgeen in artikel 2 van de Wet op het specifiek cultuurbeleid als opdracht aan de bewindspersoon voor Cultuur is geformuleerd:

Onze Minister is belast met het scheppen van voorwaarden voor het in stand houden, ontwikkelen, sociaal en geografisch spreiden of anderszins verbreiden van cultuuruitingen; hij laat zich daarbij leiden door overwegingen van kwaliteit en verscheidenheid.

Hoewel een beoordeling van subsidieaanvragen aan de hand van het criterium van (artistieke) kwaliteit reeds zit opgesloten in deze wettelijke bepaling, is gemeend het belang ervan nogmaals te onderstrepen door het criterium expliciet te benoemen in artikel 3.6 van de Rsc. De kernactiviteit die door de instelling wordt uitgeoefend dient dan ook van kwaliteit te zijn om in aanmerking te komen voor subsidie.

De andere criteria om voor subsidie in aanmerking te komen worden hieronder nader toegelicht. De gehanteerde criteria voor de subsidieperiode 2017–2020 sluiten goed aan bij het advies van de Raad voor cultuur. Ten opzichte van de subsidieperiode 2013–2016 is het criterium 'ondernemerschap' nu ondergebracht in het criterium 'maatschappelijke waarde'.

I. Bevordering van Educatie en Participatie

Dit criterium is ten opzichte van de vorige subsidieperiode verbreed. Elke instelling in de basisinfrastructuur moet toegankelijk zijn door middel van educatie- en participatieprojecten voor verschillende doelgroepen (bijvoorbeeld kinderen en jongeren, ouderen). De maatschappelijke verantwoordelijkheid van culturele instellingen reikt verder dan het onderwijs. Instellingen krijgen de ruimte om zelf te bepalen hoe zij invulling geven aan hun inzet op het gebied van participatie en educatie: op een manier die bij hun eigen profiel past. Als er in een stedelijke regio al voldoende schoolgebonden educatie-aanbod van een bepaald type instellingen is, kan een instelling een ander accent in haar educatieve aanbod leggen. Educatieve activiteiten kunnen ook gericht zijn op het hoger onderwijs, of op andere sociale domeinen, zoals zorg en welzijn, bijvoorbeeld voor ouderen.

II. Maatschappelijke Waarde

Het is belangrijk dat instellingen werk blijven maken van het vergroten van hun maatschappelijk draagvlak, daarbij gaat het ook om de financiële positie van de instelling. Om voor subsidie in aanmerking te komen geldt het uitgangspunt dat de instelling een gezonde financiële positie moet hebben.

Het gaat niet alleen om een financieel-economische kwestie, maar ook om het vermogen van kunstenaars en makers om mensen en middelen te bewegen om een artistiek project mogelijk te maken. De belangstelling van het publiek voor de activiteiten van een culturele instelling is een belangrijke graadmeter voor maatschappelijk draagvlak. Publieksbereik en -binding spelen dus een grote rol bij de beoordeling van de subsidieaanvragen. Daarbij telt niet alleen de grootte, maar ook de samenstelling van het publiek. Het is van belang dat instellingen een breed samengesteld publiek bereiken: breed in achtergrond, interesse, leeftijd en opleiding. Van instellingen wordt verwacht dat zij daarop een duidelijke visie en actief beleid hebben en blijven ontwikkelen, en dat zij met hun activiteiten zichtbaar in de maatschappij zijn. Daarbij zou het beleid van de instelling gericht moeten zijn op vergroting van het bereik met het aanbod van cultuuruitingen of al hetgeen daar dienstig aan is, door het ter beschikking stellen of anderszins verspreiden van haar product via daartoe geschikte media.

Bij de beoordeling van de aanvragen zullen in ieder geval (ook) de volgende aspecten worden meegewogen:

– Wie is de doelgroep van de instelling? Hoe is de doelgroep samengesteld, in termen van achtergrond, leeftijd, opleiding en interesse?
– Wat is het bereik van de instelling, zowel fysiek als virtueel, en hoe heeft dit publieksbereik zich de afgelopen drie jaar ontwikkeld, zowel kwantitatief als kwalitatief? Hoe verhoudt dit zich tot de plannen van de instelling?
– Welke maatregelen worden genomen om het publieksbereik te verbreden en te verstevigen?
– Hanteert de instelling een prijsstrategie, en zo ja, hoe ziet deze eruit?

Alle instellingen die in aanmerking willen komen voor een subsidie van het rijk moeten ook voldoen aan de eigeninkomsteneis. De eigeninkomsteneis heeft zich in de subsidieperiode 2013–2016 bewezen als een goede indicator van het maatschappelijk draagvlak en daarom is deze eis gehandhaafd. Instellingen krijgen in de periode 2017–2020 meer ruimte om te innoveren en experimenteren met nieuwe vormen. Deze leveren niet direct meer eigen inkomsten op. De groeinorm van 1% per jaar zoals deze gold voor de periode 2013–2016 komt dan ook te vervallen.

III. Geografische spreiding

Net als in de subsidieregeling voor de periode 2013–2016 is er voor de nieuwe basisinfrastructuur een indeling in regio's gemaakt. Het gaat om dezelfde regio's: Noord, Oost, Midden en Zuid. De regio Noord omvat de provincies Groningen, Friesland en Drenthe, de regio Oost de provincies Overijssel en Gelderland, de regio Midden de provincies Flevoland en Utrecht, en de regio Zuid de provincies Zeeland, Noord-Brabant en Limburg. De regio West wordt niet apart genoemd, aangezien daarin reeds de drie grote steden Amsterdam, Rotterdam en Den Haag zijn gelegen. Deze steden maken deel uit van de kernpunten, maar zijn in deze regeling omwille van de structuur overigens gedefinieerd als 'grote gemeente'. Naast de eerder genoemde gemeenten zijn ook de volgende gemeenten kernpunten in de basisinfrastructuur (en worden als zodanig aangeduid in deze regeling): –gemeente Groningen; –gemeente Arnhem; –gemeente Utrecht; –gemeente Maastricht; –Brabantstad. Voor de toepassing van deze regeling vallen onder Brabantstad de gemeenten Tilburg, Eindhoven en Den Bosch. Indien een instelling haar standplaats in het kernpunt Brabantstad dient te hebben, dan kan zij dus haar standplaats in één van die drie gemeenten hebben. Niet in elk kernpunt hoeft hetzelfde aanbod van cultuurinstellingen aanwezig te zijn. Dat is afhankelijk van het regionale profiel, de reisbereidheid van het publiek en van sectorspecifieke kenmerken. Deze regeling voorziet in spreidingscriteria voor de

sectoren Theater, Dans, Muziek en Muziektheater en Beeldende kunst.

4. Erfgoedwet

Met de toekomstige Erfgoedwet vormen de kosten die de instellingen maken voor het zorgdragen voor het beheer van de collectie niet langer een integraal onderdeel van de vierjarige subsidiecyclus van de Rsc. Die kosten worden op grond van de Erfgoedwet gesubsidieerd. Voor de publieksactiviteiten en de overige activiteiten die niet op grond van de Erfgoedwet voor subsidiering in aanmerking komen, kunnen instellingen nog wel een aanvraag indienen op grond van deze regeling.

5. Advies Raad voor Cultuur

Voorafgaand aan de totstandkoming van deze regeling is aan de Raad voor Cultuur advies gevraagd over de inrichting van de basisinfrastructuur 2017–2020 binnen de kaders van de beschikbaarheid van financiële middelen op de rijksbegroting. Aan de Raad is een zodanig gerichte adviesaanvraag voorgelegd, dat zijn aanbevelingen reeds bij het opstellen van de regeling als concrete input konden dienen, en een concept van de regeling niet nog een keer apart advies behoefde. Ten opzichte van de Basisinfrastructuur 2013–2016 heeft de Raad een gering aantal wijzigingen ten aanzien van de regeling voorgesteld. De Raad heeft in zijn Agenda Cultuur 2017–2020 wel de zogenaamde witte vlekken benoemd en gericht aangegeven welke wijzigingen er ten opzichte van de subsidieperiode 2013–2016 volgens dit adviescollege moeten worden doorgevoerd. In deze toelichting zal niet puntsgewijs worden ingegaan op het advies van de Raad. Daarvoor wordt verwezen naar de hoofdlijnenbrief.

6. Aanvraagprocedure

Nadat deze regeling in werking is getreden, kunnen instellingen een aanvraag voor subsidie indienen. Aanvragen moeten uiterlijk op 1 februari 2016 om 17.00 uur zijn ontvangen. Hoe instellingen een aanvraag in kunnen dienen en waarmee zij daarbij rekening moeten houden, wordt nader beschreven in de toelichting op de artikelen 3.2 en 3.3. hieronder. Verder wordt op www.cultuursubsidie.nl alle relevante informatie over de aanvraagprocedure gepubliceerd.

7. Administratieve lasten

Er is geen sprake van een verzwaring van de administratieve lasten die reeds voortvloeiden uit de Rsc. Voor de goede orde wordt opgemerkt dat er sprake kan zijn van een toename van de administratieve lasten als gevolg van de Regeling beleggen en belenen.

8. Uitvoering en handhaafbaarheid

Het directoraat-generaal Cultuur en Media (DGCM) voert de regeling uit en zal de aanvragen volgens een standaardprocedure in behandeling nemen. De omvang van de regeling is zodanig, dat dit geen problemen in de uitvoering en handhaving zal opleveren.

II ARTIKELSGEWIJS

Artikel I

Onderdeel A

Met deze wijziging in hoofdstuk 2 wordt de mogelijkheid om eenjarige instellingssubsidies te verlenen uit de Rsc gehaald. De eenjarige instellingssubsidies werden verleend voor het exploitatietekort van de erfgoedinstellingen. Inmiddels zijn deze subsidies beëindigd en wordt er geen gebruik meer gemaakt van deze subsidiemogelijkheid. De minister behoudt de mogelijkheid om instellingen een vierjaarlijkse instellingssubsidie of een projectsubsidie te verlenen.

Onderdelen B t/m D, F, H, I, K, L, M, N, R, S en U

Het betreffen technische en tekstuele wijzigingen onder meer als gevolg van de wijziging in onderdeel A.

Onderdeel E

De tekstuele aanpassing in artikel 2.6 wordt gedaan, zodat statuten en de oprichtingsakte worden meegestuurd met de subsidieaanvraag. De administratieve lasten blijven beperkt, omdat de informatie

niet hoeft te worden meegestuurd als de aanvrager er zeker van is dat de informatie reeds bij de subsidieverstrekker bekend is.

Onderdeel G

Voor iedere sector binnen de culturele basisinfrastructuur zijn in de Rsc een of meerdere subsidieplafonds vastgesteld. Artikel 2.11, vijfde lid, maakt het mogelijk om, voor zover de rijksbegroting daarvoor ruimte biedt, subsidiebedragen zoals die kunnen worden verleend binnen de vastgestelde plafonds op te hogen in verband met correctie voor loon- en prijsbijstellingsontwikkelingen over de jaren 2015 en 2016.

Onderdeel J

In verband met de beoogde inwerkingtreding van de Erfgoedwet op 1 januari 2016 is artikel 2.15, tweede lid, waar het gaat om het verschaffen van informatie in het bestuursverslag, daaraan aangepast. Met het oog op de monitor die instellingen kunnen hanteren bij het indienen van de subsidieaanvraag, zijn de onderdelen die zijn gericht op publieksonderzoek en samenwerking met het scholen uit dit artikel verwijderd. Dit is gedaan om te voorkomen dat instellingen dubbele informatie verschaffen. Het vijfde lid van artikel 2.15 was overbodig en is daarom geschrapt. Op grond van de Wet normering topinkomens zijn publiekrechtelijke instellingen verantwoordelijk om melding te doen bij het ministerie van Binnenlandse Zaken van een overschrijding van de op grond van die wet geldende normen. Op grond van artikel 2.15, tweede lid, onderdeel h, dient de subsidieontvanger expliciet aandacht te besteden aan de uitvoering van deze wet.

Onderdeel O en P

Het vervallen van bijlage IIa en IIb, waarin het controleprotocol en de modellen zijn opgenomen, leidt ertoe dat de artikelen 2.27 en 2.28 worden aangepast.

Onderdeel Q

Artikel 3.1

Voor een toelichting op de begrippen ‘grote gemeente’ en ‘kernpunt’, alsmede op de indeling in regio’s wordt verwezen naar het algemeen deel van deze toelichting.
De begrippen zijn ten opzichte van de Subsidieregeling Basisinfrastructuur 2013–2016 niet gewijzigd. Voor wat betreft het begrip ‘podium’ geldt dat het niet hoeft te gaan om een voorziening die van meet af aan bestemd is geweest voor de presentatie van podiumkunsten. Het kan dus ook gaan om voorzieningen die het naar hun aard mogelijk maken om er podiumkunsten te presenteren. Jeugdtheatergezelschappen kunnen hun gesubsidieerde activiteiten ook in scholen uitvoeren, indien die over een geschikte voorziening daarvoor beschikken. Van instellingen met een podiumeis wordt dus verwacht (ook) een substantieel aantal voorstellingen te produceren die in een volwaardig theater worden uitgevoerd.
Voor wat betreft de definitie van de ‘standplaats’ wordt opgemerkt dat het daarbij niet uitsluitend kan gaan om de gemeente waar de instelling statutair is gevestigd of een administratieadres heeft.
De definitie van het begrip ‘eigen inkomsten’ is inhoudelijk gelijk aan die zoals gebruikt in de Subsidieregeling Basisinfrastructuur 2013–2016. Ter verduidelijking is expliciet aangegeven dat kapitalisatie van vrijwilligers en de waardering van vrijkaarten niet als baten onder de eigen inkomsten worden aangemerkt.

Artikelen 3.2 en 3.3

Deze artikelen regelen het uiterste moment dat de aanvraag voor subsidie moet zijn ontvangen, de in te dienen bescheiden en de wijze van indiening. Voorgeschreven is dat de aanvraag feitelijk moet zijn ontvangen vóór 17:00 uur op 1 februari 2016. Het volstaat dus niet om de aanvraag op 1 februari ter post te doen. In dat geval zal de aanvraag immers pas op zijn vroegst de dag erna worden ontvangen. In verband met de technische verwerking van ingediende aanvragen dienen aanvragen pas vanaf 1 december 2015 ingediend te worden. Naast de bescheiden die in artikel 2.6 zijn vermeld, dient de aanvrager de jaarrekeningen over de jaren 2013, 2014 en 2015 in. Deze indieningseis geldt alleen voor instellingen waarop de eigen inkomsteneis van toepassing is. De jaarrekeningen zijn nodig om te bepalen of de instelling aan de eigen inkomsteneis voldoet. Omdat de jaarrekening over 2015 doorgaans nog niet gereed zal zijn voor de indieningstermijn van de aanvraag, kunnen aanvragers deze jaarrekening later nasturen. Die jaarrekening dient wel voor 1 april 2016 ontvangen te zijn door de minister. Instellingen die reeds een subsidierelatie met de minister hebben en in dat kader de jaarrekeningen over 2013 en 2014 hebben ingediend, hoeven niet nogmaals die jaarrekeningen aan de minister te sturen. Ten behoeve van de aanvraag wordt een formulier bekendgemaakt op

www.cultuursubsidie.nl Om een aanvraag te kunnen doen, kan dus alleen van dat formulier gebruik worden gemaakt. Met de invulling van het aanvraagformulier wordt voorzien in een activiteitenplan en een begroting (als bedoeld in artikel 2.3 van de Rsc). Een instelling hoeft dus naast het aanvraagformulier niet afzonderlijk een activiteitenplan en begroting mee te sturen. De enige stukken die nog afzonderlijk worden meegestuurd zijn de jaarrekeningen over de jaren 2013, 2014 en 2015 en de statuten van de instelling (voor zover niet reeds in bezit van de minister). Desgevraagd wordt een afschrift van het digitaal beschikbare formulier verstrekt. De wijze van indiening van aanvragen voor subsidie op grond van artikel 4a van de Wsc is ook overigens nagenoeg gelijk aan hoe dit diende te gebeuren voor de subsidieperiode 2013–2016, alleen hoeft er voor deze periode geen scan meer van de laatste pagina te worden ingediend. Het volledige aanvraagformulier voor deze periode kan in zijn geheel digitaal worden ingediend. Hoewel het om redenen van efficiency de voorkeur heeft om subsidieaanvragen langs elektronische weg in te dienen, mag een subsidieaanvraag ook als geheel in papieren versie worden toegezonden.

Voor de subsidieperiode 2017–2020 heeft het ministerie in samenspraak met de sector een monitor beschikbaar gesteld voor de instellingen en welke als hulpmiddel bij het indienen van een subsidieaanvraag kan dienen. De monitor is een digitale handleiding om instellingen te laten reflecteren op de culturele, maatschappelijke en economische waarden en effecten van hun activiteiten, waarbij stakeholders en publiek betrokken worden. Deze handleiding biedt keuzemogelijkheden voor de instellingen om hun activiteiten en effecten daarvan te beschrijven en daarmee hun profiel helder te schetsen. Daarnaast biedt de monitor methodes om stakeholders en publiek te betrekken en te ondervragen.

De monitor is bestemd voor (vrijwel) alle instellingen die in de komende subsidieperiode van plan zijn om een instellingssubsidie aan te vragen in het kader van de Rsc voor de periode 2017–2020. Het gaat om presentatie-instellingen beeldende kunst, podiumkunstinstellingen, musea, festivals en ondersteunende instellingen, die in de subsidieperiode 2013–2016 subsidie hebben ontvangen. Ook instellingen die geen subsidie ontvangen in de periode 2013–2016 kunnen gebruik maken van de monitor. Aan de hand van de monitor maken de deelnemende instellingen een rapport, waarin wordt gereflecteerd op de waarde van hun activiteiten en effecten daarvan, waarbij tevens wordt aangegeven hoe stakeholders en publiek betrokken en ondervraagd zijn en hoe deze reflecteren op de activiteiten van de instelling. Het resultaat dat voortkomt uit de monitor zal niet worden beoordeeld door de Raad voor cultuur. Het document wordt ook niet een verplichte bijlage bij de aanvraag voor de komende subsidieperiode. De monitor is een hulpmiddel voor de instellingen die een subsidieaanvraag willen indienen voor de subsidieperiode 2017–2020.

In artikel 3.8 (Algemeen theater) kan op twee gronden subsidie worden gevraagd elk met een afzonderlijk plafond. Het derde lid van artikel 3.3 voorziet er in dat een aanvraag ingediend binnen het hogere subsidieplafond ook kan worden aangemerkt als een aanvraag voor het lagere plafond. Op die manier kan een instelling die een aanvraag indient voor subsidie binnen het hogere plafond, maar die daar niet voor in aanmerking komt, alsnog worden beoordeeld als een instelling die een aanvraag indient voor subsidie binnen het lagere plafond, zonder dat daarvoor een afzonderlijke aanvraag ingediend hoeft te worden.

Artikel 3.4

In dit artikel is geregeld dat sprake is van een zogenoemde 'tender'-procedure. Onverminderd overige bepalingen in deze regeling en de aspecten die in het algemeen deel van deze toelichting zijn genoemd bij de verschillende criteria voor subsidieverlening, hanteert de minister hierbij de volgende overwegingen:

1) het belang van de activiteiten van de subsidieaanvrager;
2) de positie van de subsidieaanvrager in het cultuurbestel; en
3) de samenhang tussen de subsidieaanvragen.

Voor wat betreft de aanduiding 'kernactiviteit', die in de verschillende artikelen van het ingevoegde hoofdstuk 3 wordt gehanteerd, kan nog het volgende worden opgemerkt. Voor de vraag wat de kernactiviteit van een instelling is, zal in ieder geval leidend kunnen zijn wat de instelling blijkens haar statuten als activiteiten uitvoert en wat haar feitelijke activiteiten zijn. Bij fusie van instellingen waarbij uit de nieuwe statuten blijkt dat de instelling verschillende soorten activiteiten uitvoert, kunnen die afzonderlijke activiteiten worden opgevat als verschillende kernactiviteiten in de zin van deze regeling, voor zover die fusie ook daadwerkelijk gericht is op een onderlinge versterking van die afzonderlijke activiteiten. Elke afdeling of paragraaf van hoofdstuk 3 kent subsidieplafonds voor de grondslagen voor subsidie in die afdeling of paragraaf. Indien een plafond niet geheel wordt verleend kan het overgebleven bedrag worden toegevoegd aan een ander plafond in dezelfde paragraaf of afdeling, met uitzondering van paragraaf 3.2.4. Overgebleven middelen ten behoeve van jeugdtheater kunnen bijvoorbeeld alleen worden toegevoegd aan de middelen voor algemene theatergezelschappen, maar

niet aan de middelen voor dans of de musea. Hiermee blijven de middelen die voor elke sector beschikbaar zijn gelijk. Het is overigens niet te verwachten dat bij de verdeling van de beschikbare middelen over de in paragraaf 3.2.4 genoemde categorieën van instellingen een situatie van onderuitputting van budget zal ontstaan.

Artikel 3.5

In dit artikel is een formele weigeringsgrond opgenomen voor die gevallen waarin een instelling in voorgaande jaren onvoldoende eigen inkomsten heeft gegenereerd. Gekeken wordt naar het gemiddelde van het percentage aan eigen inkomsten over de jaren 2013, 2014 en 2015. Bij de bepaling van de resultaten over 2013 en 2014 zullen in beginsel de reeds bij het ministerie bekende gegevens worden gebruikt. Instellingen die nog geen subsidierelatie met de minister hebben dienen de jaarrekening over jaren 2013 en 2014 bij de aanvraag te voegen. Zoals hierboven al is aangegeven dienen alle instellingen hun aanvraag voor 1 april 2016 aan te vullen met de jaarrekening over het jaar 2015. De berekening van het percentage eigen inkomsten van een instelling is gelijk aan die in de Subsidieregeling Basisinfrastructuur 2013–2016. De eigen inkomsten van een instelling worden gedeeld door het totaal van structurele subsidie van bestuursorganen aan de instelling in het desbetreffende jaar. Bij structurele subsidies gaat het om subsidies die bestemd zijn voor de exploitatie van de instelling en afkomstig zijn van Rijk, provincies, gemeenten of zbo's. Projectsubsidies, dat wil zeggen subsidies voor een in de tijd afgerond geheel van activiteiten, tellen hierbij dus niet mee. Daarnaast worden twee soorten exploitatiesubsidies niet mee geteld. Dit zijn ten eerste de subsidies verstrekt op grond van de Kaderregeling exploitatiesubsidies onderzoek en wetenschap en ten tweede gaat het bij de orkesten om het deel van de subsidie dat bestemd is voor een begeleidingstaak om niet. Aan de orkesten wordt deels subsidie verstrekt voor de begeleiding van dans en opera en de instelling kan op dat deel van de activiteiten geen eigen inkomsten behalen. Bij de toepassing van het deel van de subsidie dat niet in de berekening wordt meegenomen, wordt het percentage van de subsidie genomen dat gelijk is aan het percentage van de begeleidende activiteiten ten opzichte van het totaal aan (kern)activiteiten waarvoor subsidie is verstrekt. Het minimumpercentage eigen inkomsten van 19,5 procent is van toepassing op de cultuurproducerende instellingen. Voor de podiumkunstinstellingen – met uitzondering van de jeugdtheatergezelschappen, de productiehuizen en het symfonieorkest met alleen een begeleidingstaak- en de festivals geldt een minimumpercentage aan eigen inkomsten van 23,5%. Het orkest dat slechts begeleidende activiteiten uitvoert, behoeft niet aan de eigen inkomsten-norm te voldoen, omdat hij niet of nauwelijks in staat is zelfstandig inkomsten te verwerven. De percentages van 19,5 en 23,5 procent vloeien voort uit de Subsidieregeling Basisinfrastructuur 2013–2016. Instellingen die geen exploitatiesubsidie in de jaren 2013, 2014 en 2015 ontvingen en die ook niet de rechtsopvolger of feitelijke opvolger zijn van instellingen die in die jaren subsidie ontvingen, voldoen automatisch aan de eigen inkomsteneis. Bij die instellingen is het percentage eigen inkomsten 100 procent. Het negende lid bepaalt dat instellingen in hun aanvraag aannemelijk moeten maken dat zij in de komende subsidieperiode aan deze verplichting gaan voldoen.

In een rekenvoorbeeld ziet de berekening van het percentage eigen inkomsten er als volgt uit. Instelling × ontvangt in het jaar 2013 € 1,5 miljoen aan structurele subsidie. In dat zelfde jaar verwerft de instelling € 300.000 eigen inkomsten. 300.000 : 1.500.000 x 100% = 20% eigen inkomsten in 2013. In 2014 ontvangt instelling × € 1,4 miljoen aan structurele subsidie en verwerft de instelling € 320.000 eigen inkomsten. 320.000 : 1.400.000 × 100% = 22,86% eigen inkomsten in 2014. In 2015 ontvangt de instellingen € 1,5 miljoen aan structurele subsidie en verwerft de instelling € 330.000 eigen inkomsten. 330.000 : 1.500.000 × 100% = 22%
Gemiddelde eigen inkomsten over 2013, 2014 en 2015 is dan: (20% + 22,86% + 22) : 3 = 21,62%.

Als een instelling subsidie aanvraagt en deze instelling de rechtsopvolger is van een instelling die in de jaren 2013, 2014 en 2015 subsidie ontving voor de exploitatie van die instelling, dan zijn voor de berekening van het percentage eigen inkomsten de gegevens van de verdwenen instelling van toepassing. Dit geldt ook als de instelling niet zozeer de juridische rechtsopvolger is, maar wel feitelijk de opvolger is van een in de jaren 2013, 2014 en 2015 gesubsidieerde instelling. Van een feitelijke opvolger wordt gesproken als een instelling geheel of vrijwel geheel op dezelfde wijze dezelfde activiteiten uitvoert als een instelling die eerder voor deze activiteiten subsidie ontving of in het geval de instelling vrijwel al haar activiteiten uitvoert door een instelling die in de jaren 2013, 2014 en 2015 subsidie ontving, in te huren. Als de instelling die subsidie aanvraagt een fusie is van twee of meerdere instellingen die in de jaren 2013, 2014 en 2015 subsidie voor de exploitatie ontvingen, dan gelden voor de berekening van het percentage eigen inkomsten het totaal van die instellingen. Uiteraard zijn hierbij alleen de subsidies relevant die bestemd waren voor culturele activiteiten. Het totaal van eigen inkomsten van die instellingen wordt opgeteld en dit wordt dan gedeeld door het totaal aan structurele subsidies van die instellingen. Dit biedt instellingen die niet aan het percentage van eigen inkomsten voldoen de mogelijkheid om samen met een andere instelling toch voor subsidie in aanmerking te komen. Omdat de termijn tot indiening van de aanvraag beperkt is om fusie als

bedoeld in artikel 309 van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek te realiseren, hoeft op het moment van aanvraag slechts een duidelijke intentie van de besturen tot fusie kenbaar gemaakt te worden. Deze intentie moet blijken uit een voorstel tot fusie als bedoeld in artikel 312 van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek. Uit dat document blijkt hoe de nieuwe instelling eruit zal zien en de intentie tot fusie van de besturen. Vervolgens hebben de betrokken instellingen tot 1 september 2016 de tijd om de fusie af te ronden en deze moet ten minste op het tijdstip van de nieuwe subsidieperiode van kracht zijn (1 januari 2017). In de situatie van het tweede lid kan overigens ook sprake zijn van een fusie die leidt tot een rechtsopvolger van een in 2013, 2014 en 2015 gesubsidieerde instelling. De fusie bestaat dan echter uit een instelling die exploitatiesubsidie voor culturele activiteiten ontving in 2013, 2014 en 2015 en een instelling die niet een dergelijke subsidie ontving (bijvoorbeeld een instelling die in het geheel geen subsidiabele culturele activiteiten uitvoerde). Deze situatie moet dus onderscheiden worden van de situatie dat twee instellingen die in 2013, 2014 en 2015 subsidie ontvingen een fusie aangaan. Het vijfde lid biedt de minister de mogelijkheid om bepaalde eigen inkomsten buiten toepassing te laten in verband met oneigenlijke toerekening van eigen inkomsten. Voorkomen moet worden dat een instelling louter door boekhoudkundige kunstgrepen eigen inkomsten opvoert. Ongewenst is tevens dat het percentage aan eigen inkomsten van een instelling automatisch wordt verhoogd als onbedoeld neveneffect van bijvoorbeeld een tussentijdse verlaging van de subsidie. Dit kan bijvoorbeeld spelen als een instelling niet heeft voldaan aan een subsidieverplichting, of als een instelling uit eigen beweging bepaalde activiteiten waarvoor de subsidie is verleend niet uitvoert. Rsc kent een algemene hardheidsclausule, waarmee in geval van een onbillijkheid van overwegende aard van de regeling afgeweken kan worden. Ten aanzien van de eigen inkomsteneis is in het zesde lid van dit artikel aangegeven dat van een dergelijk geval in ieder geval sprake kan zijn als een instelling in 2013, 2014 of 2015 grotendeels niet in staat is geweest publieksactiviteiten uit te voeren. In dat geval zou het onverkort toepassen van deze eis onredelijk zijn. Daarvan kan bijvoorbeeld sprake zijn als een instelling geruime tijd in het geheel niet of zo goed als niet toegankelijk is geweest vanwege een grootschalige verbouwing. Tot slot bevat het achtste lid een weigeringsgrond ten aanzien van instellingen die in 2015 subsidie ontvangen voor de exploitatie op grond van een ander begrotingsartikel van het Ministerie van OCW dan de artikelen voor cultuur en media. Gezien het feit dat voor de komende instellingssubsidies nauwelijks extra middelen beschikbaar worden gesteld dan in de daarop voorafgaande periode, is het onwenselijk dat instellingen die op grond van een ander begrotingsartikel dan de artikelen voor cultuur en media voorheen exploitatiesubsidie ontvingen, nu in aanmerking kunnen komen voor subsidie op grond van deze regeling. Het gaat hier om de situatie dat de instelling uitsluitend subsidie heeft ontvangen uit middelen van een ander begrotingsartikel. Het subsidiebegrip wordt in deze bepaling ruim opgevat en hieronder valt ook de bekostiging voor onderwijs. Als ijkpunt wordt de verstrekking van subsidie voor het jaar 2015 genomen als zijnde het meest recente jaar waarvoor de begroting is vastgesteld.

Artikel 3.6

Dit artikel bevat de algemene beoordelingscriteria voor alle aanvragen voor subsidie die op grond van deze regeling worden ingediend. Voor een uitgebreide toelichting op dit artikel wordt verwezen naar het algemeen deel van de toelichting.

Artikel 3.7

Artikel 3.7 van deze regeling heeft betrekking op alle categorieën van instellingssubsidies waaraan in de regeling voorschriften zijn gesteld ten aanzien van regionale spreiding (dus ten aanzien waarvan is bepaald dat een instelling een standplaats moet hebben in een regio of bepaalde gemeente). Zoals ook al was opgemerkt in de toelichting op dit artikel in de Subsidieregeling Basisinfrastructuur 2013–2016 is het denkbaar dat er voor een of meer regio's of gemeenten geen enkele aanvraag wordt ingediend die aan alle vereisten voldoet. Gelet op het in artikel 2 van de Wsc neergelegde spreidingsdoel, zou het niet verstrekken van subsidie – en het daardoor niet laten opvullen van een 'vacature' in de basisinfrastructuur – in voorkomend geval onwenselijk kunnen zijn. Om die reden biedt artikel 3.7 de mogelijkheid om een uitzondering te maken op de vereisten en toch subsidie te verstrekken. Hiervan kan sprake zijn als er voor een regio of gemeente een of meer aanvragen zijn ontvangen die weliswaar aan één of enkele vereisten voldoen, maar geen van alle aan alle vereisten. Dit alles laat onverlet dat om inhoudelijke redenen besloten kan worden in een bepaalde regio of gemeente geen instelling te subsidiëren op grond van de artikelen van deze regeling waarin een specifieke standplaats is voorgeschreven. Verder past de minister deze uitzonderingsgrond in ieder geval niet toe als de instelling in onvoldoende mate voldoet aan het criterium artistieke kwaliteit. Dit criterium ligt aan de basis van subsidieverstrekking op grond van de Wsc en moet als minimumvereiste worden gezien.

Artikel 3.8

Bij de subsidies aan (algemene) theatergezelschappen wordt onderscheid gemaakt tussen grote en middelgrote instellingen. Er wordt subsidie verleend aan ten hoogste vier grote instellingen en aan ten

hoogste vier middelgrote instellingen. Voor beide categorieën gelden een aantal gemeenschappelijke criteria. Allereerst is vereist dat de instelling een substantieel deel van haar voorstellingen realiseert op een (eigen) podium met meer dan 400 zitplaatsen. Voor een instelling in de grote gemeenten (Den Haag, Amsterdam of Rotterdam) moet dit podium in de standplaats zijn. Voor de gezelschappen in de kernpunten in de regio's moeten de standplaats van de instelling en het podium dat de instelling bespeelt, in dezelfde regio vallen.
Ten tweede moet de instelling haar activiteiten verspreid over het jaar realiseren. Er dient dus sprake te zijn van een min of meer constante stroom toneelproducties, die evenredig over het culturele seizoen gespreid is. Deze eis geeft invulling aan het uitgangspunt dat deze instellingen een repertoire-functie hebben. Zij dragen zorg voor een gevarieerd theateraanbod in hun regio of gemeente, waarbij in de programmering rekening gehouden wordt met andere gezelschappen en podia in het land. Instellingen die maar één of tweemaal per seizoen een productie maken, komen niet in aanmerking voor subsidiëring. Tot slot mag een instelling voor haar artistieke continuïteit niet afhankelijk zijn van één maker of een groep van makers van toneel. Een maker is degene uit wiens handen en hoofd een artistiek concept 'geboren' wordt. Soms is de bedenker van het concept ook de maker van het eindproduct – bij een schilderij bijvoorbeeld. Degene die het artistieke concept bedenkt is in dat geval ook degene die het eindproduct maakt. Soms is het bedenken en het uitvoeren gescheiden: een toneelschrijver is maker van een toneelstuk, de toneelregisseur (niet zijnde de schrijver) geeft vervolgens leiding aan de wijze waarop het stuk wordt uitgevoerd en 'maakt' dus de voorstelling samen met de acteurs die het product op de planken (het podium) brengen. Met instellingen die afhankelijk zijn van één maker of een groep van makers, wordt in het eerste lid, onderdeel c, gedoeld op instellingen die hun bestaansrecht ontlenen aan steeds dezelfde specifieke maker of dezelfde specifieke groep van makers. Een aanwijzing om vast te stellen of hier sprake van is, is het feit dat de feitelijke oprichter(s) nog steeds verantwoordelijk is of zijn voor de artistiek-inhoudelijke koers van de instelling. Vaak zijn dergelijke instellingen ook genoemd naar een specifieke maker of functioneren zij als collectief. Voor grote instellingen geldt aanvullend dat zij per jaar ten minste drie producties uitvoeren die bestemd zijn voor een podium met meer dan 400 zitplaatsen, en dat zij een beleid voeren dat doorstroming van talent naar de grote zaal bevordert. Voor middelgrote instellingen geldt dat zij per jaar ten minste één productie uitvoeren die bestemd is voor een podium met meer dan 400 zitplaatsen. Beide categorieën instellingen besteden aandacht aan de ontwikkeling van talent, bij voorkeur in samenwerking met derden. Aan het uitgangspunt van geografische spreiding is in dit artikel invulling gegeven door te bepalen dat per kernpunt steeds voor ten hoogste één instelling subsidie beschikbaar is. In de grote gemeenten (Den Haag, Amsterdam of Rotterdam) wordt aan ten hoogste twee grote instellingen subsidie verleend, en aan ten hoogste één middelgrote instelling. In de overige kernpunten wordt aan ten hoogste twee grote instellingen subsidie verleend. Voor één grote instelling kan een extra budget van ten hoogste 10 procent van het beschikbare subsidiebedrag toegekend worden, indien die instelling zich internationaal onderscheidt door een excellent uitvoering-sniveau. Tot slot biedt het vierde lid ruimte voor een theatergezelschap dat zijn producties in de Friese taal uitvoert. Voor deze instelling gelden dezelfde eisen als voor de middelgrote theatergezelschappen, met uitzondering van de eis dat ten minste eenmaal per jaar een productie voor de grote zaal wordt uitgevoerd. Deze instelling dient haar standplaats in de regio Noorden te hebben.

Artikel 3.9

Subsidie kan worden verstrekt aan ten hoogste negen instellingen voor het verzorgen van repertoire op het gebied van de podiumkunsten dat specifiek bestemd is voor jeugd tot 18 jaar. Daarbij kan de subsidie overigens ook aanvullend worden verstrekt aan een instelling die ook subsidie ontvangt op grond van artikel 3.8. In dat geval hoeft het niet om een kernactiviteit van die instelling te gaan. De betreffende instelling kan bijvoorbeeld samenwerken met instellingen of organisaties die zich specifiek richten op het aanbod van jeugdtheater, om op die manier gezamenlijk tot een volwaardig jeugdreper-toire te komen. Er is dan sprake van slechts één subsidieaanvrager. Als de aanvraag wordt ingediend door een afzonderlijke instelling voor jeugdtheater, dan dient die instelling het verzorgen van het repertoire op het gebied van de podiumkunsten uiteraard wel als kernactiviteit te verrichten. Bij jeugdtheater gaat het om aanbod dat door professionals wordt gerealiseerd, specifiek voor de doelgroep. De passieve kunstbeleving staat hier centraal. Deze instellingen moeten worden onder-scheiden van instellingen op het terrein van amateurkunst en cultuureducatie waar actieve participatie van de doelgroep centraal staat. Vereist is dat de aanvrager een substantieel deel van zijn activiteiten realiseert op een podium. In dit verband wordt nadrukkelijk verwezen naar hetgeen hierover is opgemerkt in de toelichting op artikel 3.1. Verder moet de instelling haar activiteiten gedurende het gehele culturele seizoen realiseren (zie ook de toelichting op artikel 3.8). Aan ten minste één instelling per regio en aan ten hoogste één instelling per gemeente wordt subsidie verstrekt. Op grond van de algemene beoordelingscriteria uit artikel 3.6 zal bij de subsidieverlening rekening worden gehouden met de geografische spreiding. Bij de beoordeling van een aanvraag van een instelling voor jeugdthe-ater wordt daarbij rekening gehouden met de inhoudelijke relatie die de instelling heeft met de lokale culturele infrastructuur van het meest nabijgelegen kernpunt waar een theatergezelschap zijn standplaats heeft dat op grond van artikel 3.8 wordt gesubsidieerd.

Artikel 3.11

Subsidie kan worden verstrekt aan productiehuizen die zich op een of meer terreinen van de podiumkunsten (dans, theater, muziek en muziektheater) richten. Productiehuizen zijn instellingen die een belangrijke bijdrage leveren aan de ontwikkeling van makers of professionele freelance makers, door hen te begeleiden bij het maken van een of meer producties. De ontwikkeling van de maker op artistiek en organisatorisch vlak staat centraal. Om voor subsidie in aanmerking te komen is vereist dat de instelling beschikt over de noodzakelijke faciliteiten. Bijvoorbeeld over studio's en ondersteunende technische voorzieningen. Verder is het uitgangspunt dat presentatie van de activiteiten plaatsvindt. De wijze waarop is afhankelijk van het traject waar de presentatie de afsluiting van vormt. Vaak zal het gaan om een presentatie op een podium van het productiehuis zelf. Als het productiehuis zelf geen presentatiemogelijkheid heeft, kan worden volstaan met goede afspraken met een of meer andere podia, waardoor feitelijk gegarandeerd is dat activiteiten gepresenteerd worden. Wezenlijk is wel dat alle activiteiten in principe uitmonden in openbare presentaties, zodat belangstellenden kennis kunnen nemen van de activiteiten van de deelnemers. Gelet op het specifieke karakter van de productiehuizen worden er geen andere eisen aan de omvang van de podia gesteld. Inherent aan talentontwikkeling is dat niet is uitgesloten dat een begeleidingstraject uitmondt in een project dat niet geschikt is voor presentatie op een podium. Voor productiehuizen geldt ook dat zij hun activiteiten verspreid over het jaar moeten realiseren. Productiehuizen hebben zelf geen uitgesproken eigen artistiek profiel en de instelling is voor haar artistieke continuïteit niet afhankelijk van één of enkele artistieke leiders. De artistiek leider is degene die verantwoordelijk is voor de artistieke koers van de instelling. In die hoedanigheid selecteert hij de makers waarmee het productiehuis samenwerkt. Op grond van de algemene beoordelingscriteria uit artikel 3.6 zal bij de subsidieverlening rekening worden gehouden met de geografische spreiding. Bij de beoordeling van een aanvraag van een productiehuis wordt eveneens rekening gehouden met een evenwichtige spreiding over de disciplines en interdisciplinaire werking en met de lokale culturele infrastructuur van het meest nabijgelegen kernpunt waar een instelling zijn standplaats heeft dat op grond van afdeling 3.2 wordt gesubsidieerd.

Artikel 3.13

Voor instellingen die dansrepertoire verzorgen geldt, voor wat betreft de criteria die zijn opgenomen in de onderdelen a, b, c en d van het eerste lid, in grote lijnen hetzelfde als voor de toneelgezelschappen. Op dit punt wordt daarom verwezen naar de toelichting op artikel 3.8 hierboven. Wel is het zo dat aan ten hoogste vier instellingen subsidie wordt verleend. Zowel voor het aanbod van ballet als op het gebied van de moderne dans, wordt aan ten hoogste één instelling subsidie verleend. Het moet daarbij steeds gaan om grootschalig repertoire in een internationale context. Daarnaast dient het balletgezelschap de ontwikkeling van talent vorm te geven door samenwerking met andere podiumkunstinstellingen en residencies in een aantal kernpunten gespreid over het land. Van de topinstelling op het gebied van moderne dans wordt verwacht dat zij naast voorstellingen in de standplaats ook voorstellingen elders in het land verzorgt. Ook zal het gezelschap in overleg met de gemeente van haar standplaats, verder vorm moeten geven aan talentontwikkeling. De overige twee plaatsen in de basisinfrastructuur zijn beschikbaar voor instellingen die grootschalig onderscheidend dansaanbod verzorgen. Daarvan wordt aan ten hoogste één instelling subsidie verleend die tevens voorziet in de productie en distributie van jeugddans. Ook deze instellingen dienen een beleid te voeren op het gebied van talentontwikkeling. Alle instellingen waaraan op grond van dit artikel subsidie wordt verleend, moeten hun standplaats hebben in een kernpunt. Bovendien komt per kernpunt slechts één instelling voor subsidie in aanmerking.

Artikel 3.15

Op basis van dit artikel kan subsidie worden verstrekt aan zeven orkesten die gespreid over het land een breed symfonisch aanbod bieden. Dit aanbod bestrijkt het volledige spectrum van het repertoiregebied vanaf de vroeg klassieke periode tot en met repertoire uit de hedendaagse muziekpraktijk. Orkesten in de regio's Noord, Oost en Zuid spreiden hun concerten op een geconcentreerde wijze over de zalen in het speelgebied. Deze concertzalen zijn in de eerste plaats akoestisch geschikt voor dit type muziekaanbod en voldoen daarnaast uit een oogpunt van publieksbereik aan eisen die in verhouding staan tot de schaal van het aanbod. Naast het bieden van symfonisch aanbod zijn deze orkesten ten minste eenmaal per seizoen beschikbaar voor de begeleiding van een operaproductie. Van de orkesten in de regio vraagt dit ook bereidheid tot het reizen met deze producties (12 tot 15 voorstellingen). De orkesten in Amsterdam, Den Haag en Rotterdam bespelen gezien het bereik voornamelijk de concertzalen in de desbetreffende grote gemeenten. Ook deze orkesten zijn eenmaal per seizoen beschikbaar voor begeleiding van een operaproductie. In samenspraak met de vakopleiding in de standplaats en eventueel ook andere conservatoria wordt aandacht besteed aan het opleiden van jonge dirigenten en componisten. Voor één symfonieorkest is een extra budget beschikbaar voor een actieve internationale speelpraktijk. Dit budget wordt verstrekt aan het orkest dat het best in staat is een internationaal excellent uitvoeringsniveau te realiseren en zich te profileren op relevante

internationale podia. De instellingen dienen een beleid te voeren dat samenwerking met andere orkesten en derden bevordert.

Artikelen 3.16 en 3.17

Op basis van de artikelen 3.16 en 3.17 kan subsidie worden verstrekt aan maximaal twee orkesten die primair beschikbaar zijn voor begeleiding van opera- of dansproducties. Deze orkesten hebben een verschillende maatvoering. De formatie en het budget van het orkest voor de operabegeleiding is erop berekend ook volwaardige symfonische activiteiten uit te voeren voor de grote muziekpodia in het verzorgingsgebied van de standplaats van de instelling en het verzorgingsgebied Haarlem. Dit dansgezelschap krijgt voor het overige de beschikking over het begeleidingsorkest dat op grond van artikel 3.17 subsidie ontvangt voor het begeleiden van dansproducties. In tegenstelling tot de subsidie voor een orkest, bedoeld in artikel 3.15, is de subsidie voor een orkest met begeleidingstaak voor dans niet bestemd om als kernactiviteit symfonische concerten te verzorgen. Eenmaal per seizoen is dit dansbegeleidingsorkest beschikbaar voor een productie van het dansgezelschap voor moderne dans, bedoeld in artikel 3.13, tweede lid, onder b. Budget en maatvoering van het dansbegeleidingsorkest zijn niet berekend op neventaken. In het geval van dansproducties die een verhoudingsgewijs grote orkestbezetting vragen komen de kosten voor orkestversterking voor rekening van het dansgezelschap. Ook voor de beide begeleidingsorkesten geldt dat maatschappelijke activiteiten worden verricht die passen bij profiel en maatvoering van het orkest.

Artikel 3.18

Op basis van dit artikel kan subsidie worden verstrekt aan een orkest dat pop en jazz muziek verzorgt met een symfonische bezetting. Dit orkest speelt ook grootschalige producties, spreidt het aanbod over Nederland en profileert zich internationaal. Dit aanbod bestrijkt het volledige spectrum van het repertoiregebied en wordt aangeboden op daarvoor geschikte podia. Om voor subsidie in aanmerking te komen wordt van het orkest verlangd dat, in samenspraak met derden, zoals vakopleidingen, voldoende ruimte wordt gemaakt voor het opleiden van talenten onder andere door middel van het aanbieden van stageplaatsen.

Artikelen 3.20 en 3.21

In de regeling is een onderscheid gemaakt tussen grootschalig opera-aanbod (artikel 3.20) en overig opera-aanbod (artikel 3.21). Reizen met operaproducties in de eerste categorie, inclusief koor en orkest, is zeer kostbaar en nauwelijks mogelijk. Activiteiten op het terrein van reisopera vallen daarom onder de grondslag die artikel 3.21 biedt. Op grond van dat laatste artikel komen twee instellingen voor subsidie in aanmerking, waarbij één instelling zich door middel van reizen richt op een landelijk publiek en de andere instelling zich voornamelijk richt op het publiek in de regio Zuid. Een instelling voor grootschalig opera-aanbod dient haar standplaats te hebben in een kernpunt. De instellingen voor overig opera-aanbod dienen hun standplaats in de regio Oost of Zuid te hebben. Voor die instellingen hoeft dat dus geen kernpunt te zijn zoals in deze regeling is gedefinieerd. De instelling voor grootschalig opera-aanbod biedt een breed operarepertoire aan van een excellent uitvoeringsniveau, behoort tot de internationale top en heeft de opdracht om publiek uit het hele land te werven. Deze instelling heeft daarnaast een coördinerende rol met betrekking tot talentontwikkeling. Voor de ontwikkeling van de discipline en de toegankelijkheid van opera in de rest van Nederland wordt voorzien door de instelling voor overig opera-aanbod met een reisfunctie (artikel 3.21, eerste lid) en door de instelling voor overig opera-aanbod in de regio Zuid. Beide instellingen dienen een beleid te voeren dat talentontwikkeling bevordert en houden rekening met elkaars programmering. Daarnaast dient de instelling in de regio Zuid vanwege haar kleinere omvang samen te werken met andere instellingen die opera-aanbod verzorgen. Beide instellingen dienen een beleid te voeren dat talentontwikkeling bevordert. Daarnaast dient de instelling in de regio Zuid vanwege haar kleinere omvang samen te werken met andere instellingen die opera-aanbod verzorgen.

Artikel 3.23

Het eerste en tweede lid van dit artikel bieden de grondslag voor het verstrekken van subsidie aan twee festivals waar actueel of vernieuwend aanbod wordt gepresenteerd op het terrein van de podiumkunsten. Daarbij gaat het om een volwaardige vertegenwoordiging van alle sectoren, bedoeld in afdeling 3.2 van deze regeling. Uit de aard van de activiteiten van een festival vloeit bovendien voort dat de op grond van dit artikel te subsidiëren kernactiviteit aanvullend behoort te zijn ten opzichte van het reguliere aanbod dat door de instellingen in de betreffende sectoren wordt voortgebracht en getoond. Voorts dient sprake te zijn van activiteiten in een internationale context. Ten aanzien van het eerste lid geldt specifiek, dat het moet gaan om locatietheater in de regio Noord. De instelling die op basis van het tweede lid kan worden gesubsidieerd dient specifiek ook een symfonisch aanbod te voorzorgen. Daarnaast gaat het hierbij eveneens om een festival met een interna-

tionale programmering die in de praktijk fungeert als plaats waar internationale uitwisseling tussen en ontmoeting van makers tot stand komt. Als zodanig behoort het festival te functioneren als internationaal platform. Om voor subsidie in aanmerking te komen is verder vereist dat de presentatieactiviteiten van de instelling jaarlijks of tweejaarlijks gedurende een in de tijd beperkte periode plaatsvinden, en dat de instelling haar standplaats heeft in een kernpunt of de regio Noord. Ook moeten de activiteiten van de instelling niet zijn aan te merken als activiteiten van één specifiek podium (schouwburg, concertzaal) of andere presentatieplek. Een festival dient dus formeel en feitelijk los te staan van het podium waar de activiteiten plaatsvinden. Specifiek voor het derde lid geldt dat activiteiten van deze instelling in de regio Zuid gericht moeten zijn op een actueel en vernieuwend dansaanbod. Het festival dat op grond van het derde lid van dit artikel in aanmerking komt voor subsidie dient mede gericht te zijn op het bieden van een platform voor uitwisseling tussen vakgenoten.

Artikel 3.24

Subsidieverstrekking is mogelijk ten behoeve van een festival waarvan de kernactiviteit is het in een nationale en internationale context presenteren van actueel of vernieuwend aanbod op het gebied van oude muziek. Om voor subsidie in aanmerking te komen is verder vereist dat de presentatieactiviteiten van de instelling jaarlijks of tweejaarlijks gedurende een in tijd beperkte periode plaatsvinden. Ook moeten de activiteiten van de instelling niet zijn aan te merken als activiteiten van één specifiek podium (schouwburg, concertzaal) of andere presentatieplek. Een festival dient dus formeel en feitelijk los te staan van het podium waar de activiteiten plaatsvinden.

Artikel 3.26

Op grond van dit artikel kunnen musea een aanvraag voor instellingssubsidie indienen. Instellingen die op grond van hoofdstuk 2 van de Erfgoedwet zijn belast met de zorg voor het beheer van museale cultuurgoederen van de rijkscollectie of cultuurgoederen of verzamelingen van andere collecties, kunnen een subsidie op grond van de Erfgoedwet ontvangen. Die subsidie is een compensatie voor het verrichten van die wettelijke taak die is geregeld in de Erfgoedwet. Instellingen kunnen op grond van deze subsidieregeling een aanvraag indienen voor het uitvoeren van publieksactiviteiten en overige activiteiten die niet op grond van de Erfgoedwet kunnen worden gesubsidieerd. Deze subsidieaanvraag wordt getoetst aan de algemene criteria uit artikel 3.6 en de specifiek criteria uit artikel 3.26. Indien een subsidieaanvraag hiervoor een positieve beoordeling krijgt, dan wordt aan de instelling tenminste 90% van de subsidie verleend, zoals deze voor publieksactiviteiten en overige activiteiten – niet zijnde activiteiten voor beheer van de collectie – in de subsidieperiode 2013–2016 is verleend. Op grond van het tweede lid wordt er in de subsidieperiode 2017–2020 een aanvullende subsidie verleend aan een instelling die op grond van het eerste lid subsidie ontvangt en die activiteiten uitvoert op het gebied van volkscultuur en internationaal erkend immaterieel erfgoed. Hiermee wordt uitvoering gegeven aan de UNESCO conventie inzake immaterieel erfgoed. Dat wil o.a. zeggen: het coördineren van de Nationale Inventaris Immaterieel Erfgoed, het ontwikkelen van kennis over immaterieel erfgoed, het ondersteunen van immaterieel erfgoedgemeenschappen, en het begeleiden van internationale voordrachten.

Artikel 3.27

In de subsidieperiode 2017–2020 is ruimte voor één ondersteunende instelling op het gebied van de kunsthistorische documentatie. Het gaat om een instelling die een spil-en steunfunctie heeft in het (inter) nationale kunsthistorische veld en zich in hoofdzaak bezig houdt met activiteiten op het gebied van beheer van kunsthistorische documentatie. De instelling opereert zowel binnen het museale als het universitaire veld.

Artikel 3.28

Voor de musea gezamenlijk geldt één subsidieplafond. Voor de instellingen die in de subsidieperiode 2013–2016 subsidie hebben ontvangen en die nu weer in de subsidieperiode 2017–2020 worden gesubsidieerd geldt dat zij minimaal 90% van het in 2013–2016 verleende bedrag voor publieksactiviteiten en overige activiteiten – niet zijnde activiteiten voor beheer van de collectie – ontvangen.

Artikel 3.29

Voor de museale instellingen geldt een bijzondere weigeringsgrond. Een aanvraag van een instelling die in de periode 2013–2016 subsidie voor beheer en behoud van haar collectie ontvangt en deze subsidie of subsidies uitsluitend afkomstig zijn van een ander bestuursorgaan dan de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap komt niet voor subsidie in aanmerking. Deze weigeringsgrond houdt verband met de verschillende verantwoordelijkheden tussen bestuursorganen voor collecties. In het erfgoed is het uitgangspunt dat de eigenaar zorg draagt voor beheer en van zijn collecties en de

aan hem toevertrouwde bruiklenen. Dit uitgangspunt betekent dat het rijk zorg draagt voor de rijkscollecties, provincie en gemeenten voor de provinciale, respectievelijk de gemeentelijke collecties en universiteiten voor de universitaire collecties.

Artikel 3.30

Ten behoeve van de beslissing op de aanvragen wordt een rangorde gemaakt van de musea die voor subsidie in aanmerking komen. De meest geschikte musea komen hierbij hoger te staan dan de musea die minder voldoen aan de criteria van deze regeling. In verband met de verplichtingen van de Staat der Nederlanden jegens een aantal instellingen die op basis van de Erfgoedwet is belast met de zorg van beheer van de collectie, hebben die instellingen voorrang boven andere instellingen in de rangorde.

Artikel 3.31

Op grond van dit artikel kan subsidie worden verstrekt aan instellingen die presentaties op het gebied van de hedendaagse beeldende kunst verzorgen. Deze instellingen worden ook wel presentatie-instellingen genoemd. Ze stellen presentaties samen die een beeld geven van de actuele ontwikkelingen in de beeldende kunst, met als belangrijkste waarden: onderzoek en ontwikkeling, platform en presentatie en een internationaal netwerk. Om voor subsidie in aanmerking te komen is vereist dat de instelling beschikt over een geschikte presentatieruimte. Er moet sprake zijn van een fysieke ruimte; een virtuele presentatieplek is niet voldoende. Verder dienen presentatie-instellingen verspreid over het jaar presentaties te realiseren. Er moet dus een doorlopende programmering zijn. Bovendien zal die programmering toonaangevend moeten zijn om voor subsidie in aanmerking te komen. Voor wat betreft haar artistieke continuïteit mag de instelling niet afhankelijk zijn van één of enkele artistiek leiders. De artistiek leider is degene die verantwoordelijk is voor de artistieke koers van de instelling. In die hoedanigheid selecteert hij de makers die de instelling presenteert. Kunstenaarsinitiatieven, die als collectief opereren, komen niet voor subsidiëring in aanmerking. Het feit dat wisseling binnen het collectief mogelijk is, verandert dit niet. Tot slot geldt dat de instelling geen instelling mag zijn die overwegend gericht is op het beheer en behoud van cultureel erfgoed. Voor subsidie komen in totaal zes instellingen in aanmerking. Alleen instellingen die hun standplaats hebben in de kernpunten Amsterdam, Rotterdam of Den Haag of in een gemeente in een van de regio's komen in aanmerking voor subsidie. Voor de drie genoemde grote gemeentes geldt dat niet meer dan één instelling per gemeente subsidie kan ontvangen. Bij de beoordeling van aanvragen op grond van dit artikel wordt mede rekening gehouden met de relatie tussen de presentatie-instelling en musea voor hedendaagse beeldende kunst. Er is jaarlijks ten hoogste € 2.540.000 beschikbaar voor zes instellingen gezamenlijk. De in de subsidieperiode 2013–2016 gehanteerde normbedragen deden geen recht aan de verschillende profielen van de presentatie instellingen en daarom wordt er nu één normbedrag gehanteerd, met dien verstande dat aan instellingen die in de subsidieperiode 2013–2016 op grond van dit artikel subsidie ontvingen, niet minder dan 90% van het in die periode verleende bedrag kunnen ontvangen. Op deze manier wordt de continuïteit gewaarborgd.

Artikel 3.33

Op grond van dit artikel is subsidieverstrekking mogelijk aan een instelling die haar standplaats heeft in een kernpunt en die als kernactiviteit postacademische programma's aanbiedt op het terrein van de beeldende kunst. Deze programma's kunnen worden gezien als voortzetting van een masteropleiding in het hbo op het terrein van de kunst. De postacademische instelling richt zich in eerste instantie (maar niet uitsluitend) op deelnemers met een afgeronde opleiding op het betreffende terrein. Het programma hoeft niet direct aan te sluiten op de opleiding; veelal zullen deelnemers al actief zijn geweest in de kunstpraktijk. Met haar activiteiten draagt deze instelling bij aan het leggen van een verbinding tussen onderzoek, kennis en de toepassing ervan in de kunstpraktijk. In beginsel kan op grond van dit artikel aan meer dan één instelling subsidie worden verstrekt. In totaal wordt ten hoogste een bedrag van € 4,3 miljoen aan subsidie verleend. Het budget per deelnemer is daarbij in deze regeling gemaximeerd op € 50.000. Met dit bedrag per deelnemer zouden de instellingen gezamenlijk voor 86 deelnemers gesubsidieerd kunnen worden. Indien instellingen de opleiding voor een lager bedrag kunnen aanbieden, zou het subsidieplafond aan meer dan 86 deelnemers ten goede kunnen komen. Omdat belang wordt gehecht aan onderlinge kennis- en ervaringsuitwisselingen tussen de verschillende deelnemers aan postacademische programma's, zal het deelnemersaantal van een dergelijk programma een substantieel 'volume' dienen te hebben. Daarom is vereist dat een instelling ten minste tien deelnemers dient te begeleiden om in aanmerking te komen voor subsidie. Uit de benodigde schaalgrootte van een programma vloeit overigens ook voort dat de instelling beschikt over voldoende en adequate voorzieningen die nodig zijn om de deelnemers te begeleiden. Hierbij valt te denken aan atelier- of werkruimte, benodigde apparatuur en dergelijke. Een instelling die op grond van dit artikel subsidie wenst, zal voorts niet louter op grond van nationaal perspectief worden beoordeeld. Er zal met name ook worden gekeken naar de internationale context waarin een

instelling functioneert: er moet sprake zijn van een internationaal toonaangevend programma. Net als in de Subsidieregeling Basisinfrastructuur 2013–2016 is in deze regeling een specifieke weigeringsgrond opgenomen voor instellingen die al bekostiging ontvangen op grond van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek of van instellingen waarvan de activiteiten een overlap vormen met het initieel onderwijs op grond van die wet (artikel 3.5, achtste lid). Subsidieverlening in die gevallen zou immers niet stroken met het gesloten wettelijke stelsel van de onderwijsbekostiging enerzijds en dat van de cultuursubsidiëring anderzijds. In de periode 2013–2016 zijn middelen aan het Mondriaan Fonds beschikbaar gesteld voor beurzen praktijkverdieping: het fonds werd zo in de gelegenheid gesteld beurzen aan kunstenaars te verstrekken ter deelname aan een instelling ter verdieping van de kunstenaarspraktijk. Echter is gebleken dat het noodzakelijk was dat het Mondriaan Fonds een vooraf vastgesteld aantal beurzen aan deelnemers van de postacademische instellingen beschikbaar moest stellen om de financiële continuïteit van die instellingen te waarborgen. Hieruit volgde een dubbele selectie voor de deelnemers: een door het Mondriaan Fonds en een door de instelling. In enkele gevallen waren instellingen daarnaast ook nog verplicht BTW af te dragen over de door de kunstenaar betaalde deelnamekosten. Om zoveel mogelijk middelen zo volledig mogelijk in te zetten voor talentontwikkeling en om de continuïteit ook de aankomende vier jaar te kunnen waarborgen worden de instellingen vanaf de periode 2017–2020 volledig op grond van de Rsc gesubsidieerd.

Artikel 3.35

Op grond van de eerste twee leden van dit artikel kan subsidie worden verstrekt aan ten hoogste drie festivals waar actueel of vernieuwend aanbod wordt gepresenteerd op het terrein van de film. Er worden twee categorieën van festivals onderscheiden. In de eerste categorie wordt aan ten hoogste twee festivals subsidie verstrekt, en moet sprake zijn van een programmering in een internationale context. Net als bij het podiumkunstenfestival (zie artikel 3.23 en de toelichting daarop) gaat het bij deze twee festivals om internationale platforms; in de praktijk fungeren zij als plaats waar internationale uitwisseling tussen en ontmoeting van makers tot stand komt. Zij dienen bovendien een aantoonbare impuls te leveren aan het aanbod en de regionale spreiding van films in het commerciële en niet-commerciële bioscoopcircuit. Van de twee festivals dient één festival zich te richten op art housefilms en de ander op documentaires. In de tweede categorie wordt aan ten hoogste één festival subsidie verstrekt. Dat derde festival dat op grond van dit artikel in aanmerking komt voor subsidie dient net als de twee internationaal georiënteerde festivals mede gericht te zijn op het bieden van een platform voor uitwisseling tussen vakgenoten. Het gaat bij dit festival echter specifiek om aanbod – en dus om programmering – op het terrein van de Nederlandse film en dus niet zozeer in internationale context. De festivals binnen beide categorieën dienen allen een groot publiek te bereiken. Er dient dus sprake te zijn van een substantieel aantal bezoekers dat deze festivals bezoekt. Tot slot geldt voor beide categorieën ook dat de presentatieactiviteiten van de festivals jaarlijks of tweejaarlijks gedurende een in de tijd beperkte periode plaatsvinden.
De hierboven genoemde criteria zijn ook van toepassing op het festival waaraan op grond van het derde lid subsidie wordt verstrekt, met dien verstande dat dit festival is gericht op jeugdfilm.

Artikel 3.36

Op grond van dit artikel komt één ondersteunende instelling op het terrein van de film voor subsidie in aanmerking. Het gaat om een instelling die zich in hoofdzaak bezig houdt met activiteiten op het gebied van beheer van een culturele collectie op het gebied van film. Daarnaast verricht de instelling activiteiten op het gebied van filmeducatie en mediawijsheid en het versterken van de internationale marktpositie van de Nederlandse film. Dit doet de instelling door zich bezig te houden met kennisontwikkeling en kennisdeling van filmeducatie en mediawijsheid en door bijvoorbeeld het bevorderen van de deelname aan internationale festivals en het verzorgen van promotionele activiteiten tijdens internationale beurzen.

Artikel 3.38

Op grond van dit artikel komen drie ondersteunende instellingen op het terrein van de letteren voor subsidie in aanmerking. Op grond van het eerste lid komt een instelling voor subsidie in aanmerking die activiteiten uitvoert op het terrein van de landelijke coördinatie van de leesbevordering en literatuureducatie. Onder deze coördinatie wordt verstaan het zoveel mogelijk op elkaar afstemmen van alle plannen en activiteiten met een (beoogd) landelijk bereik die in het kader van leesbevordering en literatuureducatie worden ontwikkeld. Op grond van het tweede lid komt een instelling voor subsidie in aanmerking die zorgt voor de bemiddeling tussen schrijvers, scholen en bibliotheken voor het geven van lezingen door schrijvers ter bevordering van het lezen. De bemiddeling ziet op het bij elkaar brengen van schrijvers met scholen of bibliotheken. Op grond van het derde lid komt een instelling voor subsidie in aanmerking die activiteiten uitvoert ter ondersteuning van bijzondere journalistieke projecten die leiden tot journalistieke producten. De ondersteuning dient onder andere

te bestaan uit het scheppen van financiële mogelijkheden voor het uitvoeren van die journalistieke producten.

Artikel 3.40

Op grond van dit artikel komt één ondersteunende instelling op het terrein van de creatieve industrie voor subsidie in aanmerking. Het gaat om een instelling die zich onder andere bezig houdt met activiteiten op het gebied van beheer van een rijkscollectie architectuur. Daarnaast dient de instelling zich te richten op ondersteuning van de disciplines architectuur, vormgeving (design inclusief mode) en e-cultuur (inclusief gaming). Doelstelling is de culturele, maatschappelijke en economische meerwaarde van de ontwerpdisciplines te versterken.

De instelling dient zich bezig te houden met het bevorderen van de deelname aan onder andere (inter)nationale festivals, biënnales en beurzen en het verzorgen van promotionele activiteiten tijdens (inter)nationale evenementen. De instelling bevordert kennisverdieping en -spreiding, promotie en presentaties op het terrein van verschillende disciplines. Daarnaast houdt de instelling zich bezig met kennisontwikkeling en kennisdeling op het gebied van educatie door bijvoorbeeld samen te werken met scholen. De ondersteunende instelling dient een goed overzicht te hebben van het aanbod en de ontwikkelingen in de architectuur-, vormgeving- en e-cultuursector, en zal uitwisseling binnen en buiten dit netwerk actief ondersteunen.

Artikel 3.42

Op grond van dit artikel komt één bovensectorale instelling op het terrein van amateurkunst en cultuureducatie voor subsidie in aanmerking. Deze instelling opereert disciplineoverstijgend en draagt bij aan de uitvoering van de overheidsprogramma’s op het gebied van amateurkunst en cultuureducatie. De instelling dient hierbij de volgende activiteiten uit te voeren. Ten eerste gaat het om professionalisering van de educatiefunctie in de cultuursector en deskundigheidsbevordering binnen de amateurkunst. Informatievoorziening, studiedagen en het in kaart brengen van het opleidingenaanbod zijn voorbeelden van activiteiten die culturele instellingen helpen om hun educatieve functie beter vorm te geven. Deze activiteiten dienen afgestemd te zijn op de lokale ondersteuning. Ten tweede heeft de instelling een landelijke informatie- en netwerkfunctie. Voor zowel amateurkunst als cultuureducatie gaat het om het samenbrengen en verspreiden van relevante kennis over actuele ontwikkelingen en kennis die over de sectoren uit onderzoek beschikbaar is. Voor cultuureducatie gaat het om netwerken binnen en tussen cultuur, onderwijs en overheden, zoals de in de afgelopen jaren gevormde netwerken van Interne CultuurCoördinatoren, Pabo’s, lerarenopleidingen voor voortgezet onderwijs en brede scholen. Voor de amateurkunst gaat het om netwerken van amateurkoepels, buitenschoolse kunsteducatie, overheden en het kunstvakonderwijs. Tot slot dient de instelling activiteiten op het terrein van onderzoek en monitoring uit te voeren. Een goede en gedegen opzet en uitvoering van een onderzoeksagenda voor amateurkunst en cultuureducatie vallen hieronder. Deze activiteiten zijn ingebed in kenniskringen van universiteiten, hogescholen, het kunstvakonderwijs en overheden.

Artikel 3.43

Op het gebied van het internationaal cultuurbeleid is een groot aantal partijen werkzaam. Deze opereren veelal ook nog individueel. Om meer samenhang in de Nederlandse internationale activiteiten te krijgen, en daarmee een grotere effectiviteit van het Nederlandse beleid, wordt een aantal kerntaken gebundeld in één organisatie. Daarbij gaat het met name om de coördinatie van internationale manifestaties en het stimuleren van internationale kunstenaars- en collectiemobiliteit en erfgoedactiviteiten. Daarnaast is het verstrekken van informatie over cultuur- en mediasubsidiemogelijkheden bij de Europese Unie van groot belang.

Artikel 3.44

De verantwoordelijkheid van de publieke sector voor de verspreiding van cultuuruitingen en het beheer van culturele collecties wordt steeds meer ook met digitale middelen ingevuld. Culturele producties en producten worden in digitale vorm gemaakt (born digital) en analoge collecties worden gedigitaliseerd om ze duurzaam te kunnen bewaren en (online) beschikbaar te stellen voor (her)gebruik. Culturele instellingen ontwikkelen en beheren hiertoe eigen voorzieningen en dragen bij aan een (inter)nationale infrastructuur door collecties te koppelen, voorzieningen te delen en kennis uit te wisselen. Inspanningen ten behoeve van de digitale zichtbaarheid, bruikbaarheid en houdbaarheid van producties en collecties zullen onderdeel worden van de gewone bedrijfsvoering van instellingen. Dat is een transitie die beter en sneller kan verlopen als (kleinere) instellingen gebruik kunnen maken van specifieke kennis en hulpmiddelen. Gelet op het maatschappelijke waarde van digitale spreiding van cultuur en duurzaam beheer van digitale collecties wordt deze ondersteunende functie voortgezet

voor 2017–2020, zoals de Raad voor Cultuur adviseert. Omdat de transitie-opgaven met betrekking tot digitalisering naast erfgoedinstellingen ook de cultuurproducerende instellingen raakt, wordt de taak van de ondersteunende instelling die op grond van dit artikel gesubsidieerd kan worden, verbreed ten opzichte van de basisinfrastructuur 2013–2016.

Artikel 3.45

Op grond van dit artikel komt een instelling op het terrein van onderzoek en statistiek met betrekking tot kunst en cultuur voor subsidie in aanmerking. De instelling dient zich te richten op het verzamelen van kennis en informatie over kunst en cultuur in beleid en praktijk. De instelling maakt daarbij onder meer gebruik van de volgende instrumenten: een relevante bibliotheek (in papieren of digitale vorm), het zelf publiceren van studies en tijdschriften, het organiseren van conferenties en expert meetings, het verzamelen van (statistische) informatie in nauwe afstemming met de initiatieven van het Ministerie van OCW en het proactief agenderen van relevante thema's. Het verzorgen van onderwijs of het verlenen van diensten aan studenten kan onderdeel zijn van de activiteiten, maar dient niet de kernactiviteit te zijn. Dit is de verantwoordelijkheid van het onderwijs zelf. Om in aanmerking te komen voor subsidie dient de instelling samen te werken met en ten behoeve van alle relevante partijen: het culturele veld, adviesraden, universiteiten, kennisinstellingen (zoals CBS en SCP), publieksorganisaties, bedrijfsleven, politieke partijen en overheden in binnen en buitenland. Zij werkt vanuit een onafhankelijke positie, onthoudt zich van belangenbehartiging en ontleent mede daaraan haar gezag. Internationaal vergelijkend perspectief is belangrijk, maar er dient goed afgestemd te worden met andere relevante (gesubsidieerde) partijen die zich internationaal manifesteren op het terrein van kunst en cultuur.

Onderdeel T

Het activiteitenverslag heeft alleen betrekking op projectsubsidies en met deze wijziging wordt het in hoofdstuk 5 over projectsubsidie ondergebracht.

Onderdeel V

Het controleprotocol en de modellen zijn niet langer in de bijlagen opgenomen, maar deze worden ten behoeve van de informatievoorziening voor subsidieontvangers, worden deze op de website cultuursubsidie.nl gepubliceerd.

Artikel II

Dit artikel regelt de inwerkingtreding.

Artikel III

Omdat naar verwachting in de praktijk veelvuldig zal worden verwezen naar deze wijzigingsregeling, voorziet dit artikel in de toekenning van een citeertitel.

De Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
M. Bussemaker

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

>Retouradres Postbus 16375 2500 BJ Den Haag

Raad voor Cultuur
Prins Willem Alexanderhof 20
2595 BE DEN HAAG

Erfgoed en Kunsten
Rijnstraat 50
Den Haag
Postbus 16375
2500 BJ Den Haag
www.rijksoverheid.nl

Bijlagen
Overzicht aanvragen basisinfrastructuur 2017-2020

Datum 15 FEB. 2016
Betreft adviesaanvraag culturele basisinfrastructuur 2017-2020

Geachte Raad,

Met deze brief vraag ik u om advies over de aanvragen voor de culturele basisinfrastructuur 2017-2020. Ik geef ik u een aantal aandachtspunten mee, zoals de profilering van culturele instellingen, samenwerking en het bereik van een nieuw en meer divers publiek. Ook geef ik een overzicht van binnengekomen aanvragen en stel ik u enkele meer specifieke vragen. Ik verzoek u uw advies op 19 mei 2016 uit te brengen. Ik vraag u om een integraal advies per instelling.

Uitgangspunten 2017-2020
De cultuursector moet meer ruimte krijgen om in te zetten op de eigen artistieke signatuur, kwaliteit, de lokale omgeving en het (inter)nationale speelveld. Dit is de hoofdlijn van mijn cultuurbeleid, zoals ik die heb geschetst in de brief *Ruimte voor Cultuur. Uitgangspunten cultuurbeleid 2017-2020* en waarover verschillende malen overleg heeft plaatsgevonden met de Tweede Kamer.[1] In mijn brief sluit ik aan bij uw *Agenda Cultuur*, die een goede basis vormde voor mijn beleid.[2] De Tweede Kamer heeft aandacht gevraagd voor een transparant en duidelijk beoordelingskader.[3] U heeft uw beoordelingskader op 3 november 2015 gepubliceerd. U heeft hierin helder uiteengezet op welke wijze u de subsidieadviezen voorbereidt en uitbrengt.

---

[1] Ruimte voor cultuur. Uitgangspunten cultuurbeleid 2017-2020. Tweede Kamer, vergaderjaar 2014-2015, 32820-134.Verslag van een algemeen overleg, gehouden op 15 januari 2015, over Cultuur in Beeld en BIS. Tweede Kamer, vergaderjaar 2014-2015, 32820-130; verslag van een algemeen overleg, gehouden op 2 september 2015, over cultuur. Tweede Kamer, vergaderjaar 2015-2016, 32820-169; verslag van een wetgevingsoverleg, gehouden op 30 november 2015, over het onderdeel cultuur van de begroting van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap voor het jaar 2016, vergaderjaar 2015-2016, 34300-VIII-127.
[2] Raad voor Cultuur, Agenda Cultuur 2017-2020 en verder, april 2015.
[3] Verslag van een wetgevingsoverleg, gehouden op 30 november 2015, over het onderdeel cultuur van de begroting van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap voor het jaar 2016, vergaderjaar 2015-2016, 34300-VIII-127.

Een veranderend speelveld
Ik wil instellingen in staat stellen aan te sluiten bij de veranderingen in hun omgeving. Veranderingen in de beleving van het publiek, in de productie van cultuur, in de opstelling en verwachting van partijen binnen en buiten de cultuursector. Het is een speelveld waarin bestaande patronen in publieksdeelname en grenzen tussen disciplines vervagen. Dit plaatst de cultuursector voor nieuwe uitdagingen.

Het profiel van steden en regio's
Samenwerking binnen en buiten de cultuursector vind ik belangrijk. Die oproep tot meer samenwerking geldt ook voor overheden zelf, dus ook voor het rijk. Met een aantal overheden verken ik in de komende periode nieuwe vormen van samenwerking. Mijn doel daarbij is om meer inhoudelijke afspraken te maken: over te financieren instellingen en over thema's zoals cultuureducatie. Zoals Kunsten '92 schrijft, vraagt dit om een 'gezamenlijke visie op cultuur, ambities voor de lange termijn en een groot commitment van de verschillende overheidslagen.'[4]

Met bestuurders en culturele instellingen wil ik de komende periode komen tot een meer op de regionale behoeften afgestemd cultuuraanbod. In gesprekken met wethouders en gedeputeerden merk ik dat zij hier belang aan hechten. Ook voor hen zijn cultuureducatie, talentontwikkeling en samenwerking belangrijke thema's. Onze gezamenlijke verantwoordelijkheid voor het cultuurbeleid is daarbij het uitgangspunt.

Profilering
Ik heb aanvragers verzocht in te gaan op de beoordelingscriteria (artistieke kwaliteit, bevordering van educatie en participatie, maatschappelijke waarde, geografische spreiding) en een duidelijk profiel op te stellen. Ook heb ik hen gevraagd in te gaan op samenwerking binnen en buiten de cultuursector en prestaties uit het verleden. In *Ruimte voor Cultuur* heb ik duidelijk gemaakt dat we culturele instellingen niet allemaal volgens eenzelfde stramien moeten beoordelen, maar dat we recht moeten doen aan de diversiteit van de cultuursector. Ik verwacht dat u de aanvragen toetst aan de hand van een helder en onderscheidend profiel, waarin de instelling haar eigen kracht onderbouwt, ook door prestaties uit het verleden te laten zien.

- Ik verzoek u de plannen van aanvragers te toetsen aan het door hen gekozen profiel en daarbij de prestaties uit het verleden zoveel mogelijk te betrekken.
- Ik vraag u het realisme van de plannen te beoordelen, mede op basis van de resultaten van de huidige periode.

Artistieke kwaliteit staat voorop
De eigen waarde van cultuur is in mijn cultuurbeleid het vertrekpunt. Cultuur heeft een grote waarde die niet enkel is te vatten in termen van sociale en economische effecten, of verbinding met andere beleidsterreinen. In mijn brief *Ruimte voor Cultuur* ben ik nader op de intrinsieke, maatschappelijke en economische betekenis van cultuur ingegaan.

---

[4] Kunsten '92. Reactie Kunsten '92 op 'Agenda Cultuur: 2017-2020 en verder', 3 mei 2015, http://www.kunsten92.nl/wp-content/uploads/2015/04/Reactie-Kunsten92-op-Agenda-Cultuur-2017-2020-Raad-voor-Cultuur.pdf.

Onze referentie
874813

In de brief *Cultuurstelsel 2017-2020* heb ik aangekondigd de waarde van cultuur voor de samenleving, zoals die tot uitdrukking komt in de waardering van publiek, scholen en andere partijen, in beeld te brengen. Om de sector hierin te ondersteunen, heb ik de BIS-monitor laten ontwerpen. Dit is een handleiding om instellingen te laten reflecteren op de culturele, maatschappelijke en economische waarden en effecten van hun activiteiten, waarbij publiek en relevante partijen betrokken worden. De monitor heeft instellingen ondersteund bij het bepalen en opstellen van hun profiel.

U heeft de afgelopen jaren monitorgesprekken gevoerd met instellingen die nu deel uitmaken van de basisinfrastructuur. Daarnaast heeft u de afgelopen maanden kennismakingsgesprekken gevoerd met instellingen die voor het eerst een aanvraag voor de basisinfrastructuur voorbereiden.

- Ik verzoek u de aanvragen te toetsen aan alle criteria uit de regeling. Voor instellingen in de basisinfrastructuur staat (inter)nationale kwaliteit voorop.

Maatschappelijke waarde: samenwerking, ondernemerschap, nieuw publiek
Ik wil instellingen aanmoedigen samen te werken en nieuwe coalities met nieuwe makers aan te gaan en met partijen buiten de cultuursector, andere overheden en private partijen. Ik vraag u dan ook voorstellen voor concrete samenwerking met anderen mee te wegen bij uw beoordeling van de plannen.

Ik vind het belangrijk dat alle culturele instellingen werk maken van governance, marketing en het vergroten en verdiepen van de band met hun publiek.[5] Voor een plaats in de basisinfrastructuur is het een vereiste dat de aanvrager voldoet aan de norm voor eigen inkomsten. Daarnaast vind ik het belangrijk dat alle instellingen in de basisinfrastructuur beschikken over een goede en stabiele financiële positie. Ik verwacht dan ook dat u met een positief oordeel ook vertrouwen uitspreekt in de financiële toekomst van de aanvrager voor de komende vier jaar. Zonder die basis kunnen de mooie plannen immers niet waargemaakt worden.

De groei van de eigen inkomstennorm heb ik laten vervallen, ook om culturele instellingen de mogelijkheid te geven een nieuw en ander publiek te bereiken. Ik verwacht dat u de kansen van aanvragers om ook andere bezoekers te verrassen en te verrijken en (nieuw) publiek aan zich te binden, mee laat wegen bij de beoordeling van de plannen. Cultuurbeleid is immers bedoeld om de betekenis van kunst en erfgoed voor iedereén in Nederland zo groot mogelijk te maken.

De laatste maanden is er terecht veel aandacht voor de arbeidsvoorwaarden in de cultuursector. Wie in de cultuursector werkt, heeft vaak een zwakkere arbeidsmarktpositie. Dit blijkt onder meer uit de arbeidsmarktverkenning van de SER en de Raad voor Cultuur.[6] In mijn brief *Ruimte voor Cultuur* heb ik op het belang van goede arbeidsvoorwaarden gewezen: 'Voor de komende periode vind ik het belangrijk dat instellingen realistische plannen maken en daarbij oog houden voor de arbeidsvoorwaarden van hun medewerkers en van de

---

[5] Voor de Governance Code Cultuur, zie http://www.governancecodecultuur.nl.
[6] Raad voor Cultuur, SER: Verkenning arbeidsmarkt culturele sector, januari. 2016, https://www.ser.nl/nl/publicaties/overige/2010-2019/2016/verkenning-arbeidsmarkt-cultuursector.aspx.

kunstenaars met wie zij werken.'[7] Ik vind dit belangrijk, omdat de cultuursector voor talenten aantrekkelijk moet blijven om werkzaam in te zijn.

- Ik verzoek u om in zijn algemeenheid in te gaan op de governance van culturele instellingen.
- Ik verzoek u alle plannen te toetsen aan samenwerking, ondernemerschap en het bereik van nieuw publiek.
- Ik vraag uw oordeel over de financiële stabiliteit van de aanvrager.
- Ik verzoek u rekening te houden met goed werkgeverschap en goed opdrachtgeverschap in de cultuursector.

Geografische spreiding
Ik hecht aan een toegankelijk, over het land gespreid, cultuuraanbod. Alle Nederlanders moeten in staat zijn te genieten van een rijk en veelzijdig cultuuraanbod. Ook de Tweede Kamer heeft de aandacht gevestigd op het belang van spreiding.

Geografische spreiding is een van de criteria bij de beoordeling van aanvragen. Spreiding is verankerd in de Wet op het specifiek cultuurbeleid en uitgewerkt in de regeling, zoals in de periode 2013-2016. Het aanbod is per regio verschillend en afhankelijk van de grootte en belangstelling van het publiek. Bezoekers reizen, over kleinere of grotere afstanden. Dat blijkt ook uit onderzoek dat is verricht voor de publicatie *Cultuur in Beeld*. Verder is het aanbod gespreid doordat instellingen reizen. Het is belangrijk dit gehele beeld te blijven zien.

- Ik verzoek u rekening te houden met geografische spreiding, en daarbij niet alleen te kijken naar de spreiding van de standplaats en de effecten daarvan, maar ook naar de spreiding van activiteiten over het land.

Bovensectorale, ondersteunende instellingen
Er zijn vijf bovensectorale, ondersteunende instellingen op de volgende gebieden: cultuureducatie en amateurkunst, internationalisering, onderzoek, digitalisering en ondernemerschap. De instelling voor ondernemerschap wordt buiten de basisinfrastructuur gefinancierd. De instellingen verrichten overkoepelende taken voor de gehele cultuursector. Ik vind het belangrijk dat de ondersteuning van producerende instellingen ook in de toekomst goed vorm krijgt. Daarom laat ik in 2017 onderzoek doen naar het functioneren van de ondersteuningsstructuur van bovensectorale instellingen. Zo wil ik bepalen in hoeverre de structuur ook in de toekomst voldoet. Ik zal daarbij kijken naar mogelijke hiaten en daarbij ook de opdracht en financiering betrekken.

- Ik vraag de Raad voor Cultuur mij aandachtspunten mee te geven voor het onderzoek naar bovensectorale, ondersteunende instellingen.

De cultuurfondsen
Er zijn zes publieke cultuurfondsen: het Fonds Podiumkunsten, het Fonds voor Cultuurparticipatie, het Stimuleringsfonds Creatieve Industrie, het Mondriaanfonds, het Nederlands Filmfonds, en het Nederlands Letterenfonds. Zij spelen een belangrijke rol in het cultuurstelsel. De fondsen zijn bij uitstek geschikt om de dynamiek en vernieuwing in de cultuur op de voet te volgen en daar met hun gevarieerde instrumentarium en inhoudelijke expertise een bijdrage aan te leveren. Daarnaast ondersteunen de fondsen individuele kunstenaars,

---

[7] Ruimte voor cultuur, p. 5.

zoals musici en theatermakers, amateurkunstenaars en educatief medewerkers, beeldend kunstenaars en schrijvers en vertalers.

In oktober 2015 hebben de fondsen van mij de kaders voor hun beleid ontvangen. Bijgaand vindt u de beleidsplannen van de fondsen voor de periode 2017-2020. Vooral de productiehuizen en de presentatie-instellingen in de basisinfrastructuur staan dicht bij de activiteiten en instrumenten van de fondsen. Ook zij spelen immers een belangrijke rol bij talentontwikkeling. In de basisinfrastructuur is ruimte voor een aantal ondersteunende instellingen. Het is van belang het gehele cultuurstelsel voor ogen te houden.

- Ik verzoek u de aanvragen voor de basisinfrastructuur te bezien in samenhang met het instrumentarium van de fondsen en ondersteunende instellingen in de basisinfrastructuur.

Budget
De ministeriële regeling noemt de verschillende plafonds. U ontvangt als bijlage een overzicht van alle aanvragen, met aangevraagde bedragen en plafondbedragen. Voor alle bedragen geldt dat er rekening is gehouden met een loon- en prijspeil van 2014. Voor musea geldt dat er in de subsidiebeschikking van Prinsjesdag verschillende besluiten samen komen. Die besluiten hangen samen met de Erfgoedwet (waarvoor musea een wettelijke taak vervullen) en de vierjarige instellingssubsidies op grond van de Wet op het specifiek cultuurbeleid.

- Ik verzoek u te adviseren binnen het beschikbare budget en de subsidieplafonds.

Specifieke weigeringsgrond en rangorde
Een enkele aanvrager heeft, ondanks structurele subsidie van andere overheden, toch een aanvraag ingediend. Ik verzoek u deze weigeringsgrond zoals opgenomen in de regeling strikt toe te passen. In de regeling zijn de voorrangsregels opgenomen voor instellingen die op grond van artikel 2.8 van de Erfgoedwet worden belast met het beheer van een collectie. Ik vraag u de rangorde gemotiveerd weer te geven.

Tot slot
Uw advies vormt een belangrijke stap in de vormgeving van de basisinfrastructuur in de periode 2017-2020. De besluitvorming over deze periode verloopt als volgt:

- 19 mei 2016 — advies Raad voor Cultuur over aanvragen
- mei/juni 2016 — hoor en wederhoor instellingen na adviezen Raad
- mei/juni 2016 — bestuurlijke afstemming
- Prinsjesdag 2016 — subsidiebesluiten
- 1 januari 2017 — start periode 2017-2020

De Raad voor Cultuur heeft zich bewezen als een onafhankelijk en deskundig adviseur van regering en Kamer. Ik zie uw advies met vertrouwen tegemoet.

de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,

dr. Jet Bussemaker

Bijlage bij adviesaanvraag culturele basisinfrastructuur 2017-2020
februari 2016

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

Artikel Rsc	Aanvragen Basisinfrastructuur 2017-2020	Subsidieplafond in regeling	Aangevraagd bedrag 2017	2020
3.8	**Algemeen theater**	**18.947.000**	**20.087.265**	**20.293.300**
	Stichting Toneelgroep Amsterdam		2.985.410	3.138.160
	Stichting Toneelgroep Oostpool		2.675.000	2.675.000
	Stichting Het Nationale Toneel, theater		2.675.000	2.675.000
	Stichting Noord Nederlands Toneel		2.670.000	2.670.000
	Stichting Theater Rotterdam		2.670.000	2.670.000
	Stichting Het Zuidelijk Toneel		1.600.000	1.653.285
	Stichting Fryske Toaniel Stifting Tryater		1.607.400	1.607.400
	Stichting Toneelgroep Maastricht		1.604.455	1.604.455
	Stichting Theater Utrecht		1.600.000	1.600.000
3.9	**Jeugdtheater**	**5.265.000**	**6.830.000**	**6.862.175**
	Stichting Theater Artemis		585.000	617.175
	Stichting Theatergroep Kwatta		585.000	585.000
	Stichting Theater- en Productiehuis Almere		585.000	585.000
	Stichting Het Filiaal theatermakers		585.000	585.000
	Stichting Maas theater en dans		585.000	585.000
	Stichting Het Houten Huis		585.000	585.000
	Stichting theater Sonnevanck		585.000	585.000
	Stichting het Laagland		585.000	585.000
	Stichting de Toneelmakerij		585.000	585.000
	Stichting Het Nationale Toneel, jeugdtheater		580.000	580.000
	stichting Holland Opera Xpress		500.000	500.000
	Stichting Het Toneelschap B & D		485.000	485.000
3.11	**Productiehuizen**	**1.600.000**	**5.914.888**	**5.883.622**
	Stichting Grand Futura		533.000	533.000
	Stichting Toneelschuur Producties		533.000	533.000
	Stichting Korzo		533.000	533.000
	De Nieuwe Oost		533.000	533.000
	Stichting Gasthuis Frascati		533.000	533.000
	Stichting Theater Rotterdam		500.000	500.000
	Stichting Intro in situ		500.000	500.000
	Stichting Akoesticum		450.000	450.000
	Stichting Likeminds		400.000	400.000
	Stichting Multicultureel Podium Mozaiek		441.388	357.022
	Stichting VIA ZUID		300.000	300.000
	Cooperatieve Theatertalent Utrecht U.A.		250.000	250.000
	Stichting Paradiso Melkweg Productiehuis		175.000	225.000
	Stichting De Diamantfabriek-Productiehuis voor hedendaags muziektheater Amsterdam		150.000	150.000
	Stichting Ensemble Academie i.o.		83.500	86.600
3.13	**Dans**	**17.920.000**	**17.921.000**	**18.019.139**
	Stichting Opera en Ballet, dans		6.950.000	6.950.000
	Stichting Nederlands Dans Theater		6.510.000	6.608.139
	Stichting Introdans		2.811.000	2.811.000
	Stichting Scapino ballet Rotterdam		1.650.000	1.650.000
3.15	**Symfonieorkesten**	**34.372.000**	**35.745.320**	**36.928.920**
	Stichting Koninklijk Concertgebouworkest		7.177.000	8.036.000
	Stichting philharmonie zuidnederland		7.133.420	7.133.420
	Stichting Noord Nederlands Orkest		6.306.900	6.631.500
	Stichting Rotterdams Philharmonisch Orkest		4.368.000	4.368.000
	Stichting Het Residentie Orkest		3.650.000	3.650.000
	Stichting het Gelders Orkest		3.560.000	3.560.000
	Stichting Orkest van het Oosten		3.550.000	3.550.000
3.16	**Symfonieorkest met begeleiding opera**	**10.160.000**	**10.191.000**	**10.191.000**
	Stichting Nederlands Philharmonisch Orkest		10.191.000	10.191.000
3.17	**Symfonieorkest met begeleiding dans**	**3.550.000**	**3.550.000**	**3.550.000**
	Stichting Het Balletorkest		3.550.000	3.550.000
3.18	**Symfonieorkest met aanbod van pop en jazz**	**3.000.000**	**3.500.000**	**3.500.000**
	Stichting Metropole Orkest		3.500.000	3.500.000
3.20	**Grootschalig opera-aanbod**	**24.420.000**	**24.420.000**	**24.420.000**
	Stichting Opera en Ballet, opera		24.420.000	24.420.000

Bijlage bij adviesaanvraag culturele basisinfrastructuur 2017-2020
februari 2016

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

Artikel Rsc	Aanvragen Basisinfrastructuur 2017-2020	Subsidieplafond in regeling	Aangevraagd bedrag 2017	2020
3.21	**Overig opera-aanbod**	**4.570.000**	**5.026.643**	**5.029.643**
	Stichting Nederlandse Reisopera		4.000.000	4.000.000
	Stichting Opera Zuid		1.026.643	1.029.643
3.23	**Festivals podiumkunsten**	**3.880.000**	**4.080.000**	**4.080.000**
	Stichting Holland Festival		3.180.000	3.180.000
	Terschellings Oerol Festival		500.000	500.000
	Stichting Nederlandse Dansdagen		200.000	200.000
	Stichting StEP by StEP i.o.		200.000	200.000
3.24	**Festival oude muziek**	**650.000**	**650.000**	**650.000**
	Stichting Organisatie Oude Muziek		650.000	650.000
3.26	**Musea** [1]	**59.440.000**	**183.884.873**	**184.574.282**
	Stichting GeoFort		350.000	350.000
	Stichting Haags Historisch Museum (De Gevangenpoort)		501.857	501.857
	Stichting Het Nederlands Openluchtmuseum		12.439.700	12.439.700
	Stichting Het Nederlands Persmuseum		399.500	399.500
	Stichting het Rijksmuseum		34.789.000	34.789.000
	Stichting Joods Historisch Museum		4.800.500	4.854.600
	Stichting Keramiekmuseum Het Princessehof		1.609.337	1.609.337
	Stichting Koninklijk Kabinet van Schilderijen Mauritshuis		3.942.300	4.092.300
	Stichting Kröller Müller museum		7.793.001	7.793.001
	Stichting Museum Catharijneconvent		2.850.000	2.850.000
	Stichting Museum Oud Amelisweerd		125.000	125.000
	Stichting Museum Slot Loevestein		772.091	772.091
	Stichting Museum voor Communicatie		500.000	500.000
	Stichting Nationaal Glasmuseum Leerdam		850.211	850.211
	Stichting Nationaal Museum van Wereldculturen		16.789.000	16.789.000
	Stichting Naturalis Biodiversity Center		27.271.000	27.271.001
	Stichting Nederlands Fotomuseum		1.827.000	1.827.000
	Stichting Nederlands Letterkundig Museum en Documentatie		3.316.708	3.316.708
	Stichting Nederlands Scheepvaartmuseum Amsterdam		7.774.047	7.774.047
	Stichting Paleis Het Loo Nationaal Museum		16.999.533	17.416.200
	Stichting Provinciaal Museum Limburg (Het Bonnefantenmuseum)		475.000	475.000
	Stichting Rijksmuseum het Zuiderzeemuseum		8.044.486	8.044.486
	Stichting Rijksmuseum Muiderslot		519.050	519.050
	Stichting Rijksmuseum Twenthe		3.262.000	3.262.000
	Stichting Rijksmuseum van Oudheden		7.155.433	7.155.433
	Stichting tot Beheer en Instandhouding van Teylers Museum		3.329.560	3.329.560
	Stichting tot Beheer van het Museum Boerhaave		4.583.811	4.583.811
	Stichting tot Beheer van het Museum van het Boek / Museum Meermanno-Westreenianum		1.752.008	1.770.649
	Stichting tot Beheer van Huis Doorn		640.000	690.000
	Stichting Van Gogh & Zundert		200.000	200.000
	Stichting Van Gogh Museum		8.223.740	8.223.740
3.27	**Ondersteunende instelling musea**	**1.490.000**	**4.985.300**	**4.985.300**
	Stichting tot Exploitatie van het Rijksbureau voor Kunsthistorische Documentatie		4.985.300	4.985.300
3.31	**Presentatie-instellingen**	**2.560.000**	**3.792.509**	**3.792.509**
	Stichting Witte de With, Center for contemporary art		587.126	587.126
	Stichting De Appel		570.383	570.383
	Stichting Marres, huis voor hedendaagse cultuur		530.000	530.000
	Stichting BAK, basis voor actuele kunst Utrecht, presentatie-instelling		500.000	500.000
	Stichting MU Art Foundation		500.000	500.000
	Stichting Fotografie Noorderlicht		380.000	380.000
	Stichting West		275.000	275.000
	Stichting Stroom Den Haag		250.000	250.000
	Kunstvereniging Diepenheim		200.000	200.000
3.33	**Postacademische instelling**	**4.300.000**	**5.547.000**	**5.547.000**
	Stichting Rijksakademie van beeldende kunsten		2.500.000	2.500.000
	Stichting Van Eyck		1.700.000	1.700.000
	Stichting Ateliers 63		700.000	700.000
	Stichting Europees Keramisch Werkcentrum		350.000	350.000
	Stichting BAK, basis voor actuele kunst Utrecht, postacademische instelling		297.000	297.000

Bijlage bij adviesaanvraag culturele basisinfrastructuur 2017-2020
februari 2016

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

Artikel Rsc	Aanvragen Basisinfrastructuur 2017-2020	Subsidieplafond in regeling	Aangevraagd bedrag 2017	Aangevraagd bedrag 2020
3.35	**Filmfestivals**	**3.480.000**	**4.421.000**	**4.421.000**
	Stichting International Filmfestival Rotterdam		1.455.000	1.455.000
	Stichting International Documentary Filmfestival Amsterdam		1.031.000	1.031.000
	Stichting Nederlands Film Festival		950.000	950.000
	Stichting Cinekid Amsterdam		985.000	985.000
3.36	**Ondersteunende instelling film**	**5.150.000**	**8.428.821**	**8.428.821**
	Stichting Film Instituut Nederland		8.428.821	8.428.821
3.38	**Ondersteunende instelling letteren**	**2.920.000**	**2.995.000**	**2.995.000**
	Stichting Lezen		1.870.000	1.870.000
	Stichting Schrijvers School Samenleving		650.000	650.000
	Stichting Fonds Bijzondere Journalistieke Projecten		475.000	475.000
3.40	**Onderst. instelling creatieve industrie**	**5.640.000**	**10.796.767**	**10.796.767**
	Stichting Het Nieuwe Instituut		10.796.767	10.796.767
3.42	**Bovensectorale instelling amateurkunst en cultuureduc**	**5.060.000**	**5.068.691**	**5.068.691**
	Stichting Kennisinstituut Cultuureducatie en Amateurkunst		5.068.691	5.068.691
3.43	**Bovensectorale instelling internationaal cultuurbeleid**	**930.000**	**1.020.000**	**1.020.000**
	DCICC		1.020.000	1.020.000
3.44	**Bovensectorale instelling digitalisering**	**580.000**	**735.033**	**733.187**
	Stichting Digitaal Erfgoed Nederland		580.000	580.000
	Stiching Textile Research Centre		155.033	153.187
3.45	**Bovensectorale instelling onderzoek en statistiek**	**720.000**	**825.000**	**825.000**
	Boekmanstichting		825.000	825.000
	Eindtotaal	**220.604.000**	**370.416.110**	**372.595.356**

[1)] Het subsidieplafond musea (artikel 3.26) is op basis van de regeling culturele basisinfrastructuur 2017-2020. De aangevraagde bedragen 2017 en 2020 zijn inclusief vergoedingen voor collectiebeheer (€ 31 miljoen in totaal) en huisvesting (€ 76,2 miljoen in totaal) op basis van de Erfgoedwet met uitzondering van de aanvraag van het Museum Catharijneconvent, omdat deze instelling nog geen aanvraag heeft ingediend op grond van de Erfgoedwet. Voor instellingen die niet belast worden met de zorg voor het beheer van een collectie in het kader van de Erfgoedwet betreft het genoemde aangevraagde bedrag, de aanvraag voor de basisinfrastructuur.

BEOORDELINGSKADER BASIS INFRASTRUCTUUR 2017 – 2020

RAAD VOOR CULTUUR

Inhoud

Inleiding

Komend voorjaar brengt de Raad voor Cultuur zijn vierjaarlijkse advies uit over de subsidieaanvragen van culturele instellingen voor de Basisinfrastructuur 2017 – 2020 (BIS). De instellingen kunnen tot 1 februari 2016 een subsidieaanvraag indienen bij het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW). De raad beoordeelt deze aanvragen en zal op 19 mei 2016 de minister adviseren welke instellingen deel uitmaken van de BIS.

In deze publicatie zet de raad uiteen op welke wijze hij de subsidieadviezen zal voorbereiden en uitbrengen. In de eerste paragraaf schetsen wij de planning en het proces waarmee de raad tot zijn advisering komt. Vervolgens wordt in paragraaf 2 ingegaan op *expert review* en de rol van raad en commissies bij de beoordeling van de subsidieaanvragen. In de derde paragraaf gaan we nader in op de beoordelingsmethode. In de paragrafen daarna wordt beschreven op welke wijze de raad invulling geeft aan de beoordelingscriteria uit de subsidieregeling (paragraaf 4) en de wijze waarop het subsidieoordeel tot stand komt (paragraaf 5). In paragraaf 6 gaan we in op bronnen die de raad gebruikt bij de advisering.

De raad hecht eraan vooraf inzicht te geven in de wijze van beoordelen, zodat instellingen die deel willen uitmaken van de BIS daarmee in hun subsidieaanvraag rekening kunnen houden. Ook geeft de raad met deze publicatie – naar aanleiding van een motie in de Tweede Kamer – gehoor aan een verzoek van de minister om het beoordelingskader voorafgaand aan de adviesronde openbaar te maken.

1. Planning en proces

Overzicht beoordelingsprocedure

De instellingen dienen hun subsidieaanvragen in bij het ministerie van OCW. Deze aanvragen bestaan uit een ingevulde aanvraagmodule en een activiteitenplan met meerjarenbegroting. Zodra het ministerie de subsidieaanvragen heeft ontvangen, worden deze getoetst op tijdigheid en volledigheid.

Volledige en correct ingediende aanvragen worden ter advisering aan de raad voorgelegd. Aanvragen die te laat worden ingediend, neemt het ministerie niet in behandeling. Als een aanvraag niet volledig is, dan verzoekt het ministerie de instellingen de noodzakelijke aanvullingen te geven.

De raad gebruikt voor zijn advisering over de subsidieaanvragen commissies die zijn samengesteld uit deskundigen (zie voor een nadere toelichting paragraaf 3). Deze commissies werken systematisch toe naar een oordeel over de aanvragen. Eerst vindt er een individuele beoordelingsronde plaats: onafhankelijk van elkaar beoordelen de commissieleden de subsidieaanvraag en het functioneren van de instelling. Deze stap draagt eraan bij dat 'groepsdenken' wordt vermeden en dat vooraf de indrukken en argumenten van individuele commissieleden goed in beeld kunnen worden gebracht. Vervolgens komt de commissie één of meerdere keren bijeen om tot een gezamenlijk oordeel te komen. Op basis van de beraadslagingen stelt de secretaris een tekst op waarin het oordeel wordt gegeven en beargumenteerd. Dit is het 'preadvies'.

Er zijn sectoren waarin meer instellingen een aanvraag (kunnen) indienen voor een beperkt aantal plekken in de BIS. Ook moet er in een aantal sectoren over de hoogte van het subsidiebedrag worden geadviseerd. Als dit aan de orde is, maken de commissies ook de keuze tussen deze instellingen en doen in het preadvies een voorstel voor de hoogte van het subsidiebedrag.

Alle preadviezen worden juridisch getoetst en vervolgens aan de raad voorgelegd. De raad toetst de preadviezen aan de hand van de volgende vragen:

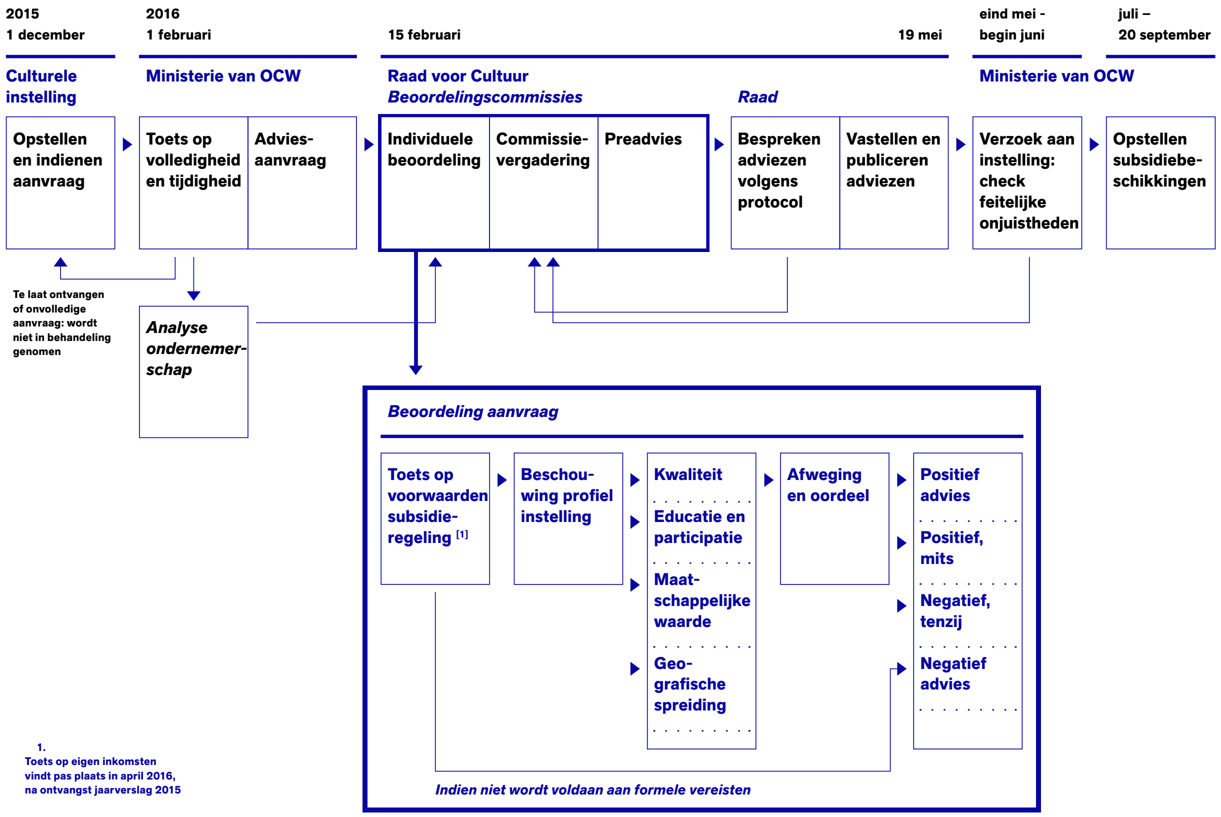
Zijn de preadviezen in lijn met de regeling en het door de raad gestelde beoordelingskader?; zijn alle criteria voldoende behandeld?; zijn de preadviezen goed gemotiveerd?; zijn de preadviezen niet in tegenspraak met eerdere adviezen?; zijn de preadviezen consistent, duidelijk en aanvaardbaar geformuleerd?

Als er een keuze moet worden gemaakt tussen instellingen, dan zal de raad aan de hand van deze vragen ook de afweging tussen deze instellingen toetsen.

Als de raad bij een preadvies nog geen positief antwoord krijgt op alle bovenstaande vragen, dan geeft hij de commissie aanwijzingen voor verbeteringen. Uiteindelijk stelt de raad de preadviezen vast; hij draagt de verantwoordelijkheid voor de adviezen. De raad overhandigt alle subsidieadviezen op 19 mei 2016 aan de minister en maakt tegelijkertijd de adviezen openbaar op cultuur.nl.

Aanvragende instellingen krijgen na de openbaarmaking gelegenheid om te wijzen op feitelijke onjuistheden in het advies. Instellingen kunnen deze reactie binnen de daarvoor gestelde termijn naar het ministerie van OCW sturen.
De minister verzoekt de Raad voor Cultuur vervolgens om na te gaan of deze feitelijke onjuistheden aanleiding zijn om het oordeel aan te passen.

In juli 2016 zal de raad een aanvullend advies uitbrengen, waarin hij de reacties van de instellingen verwerkt. Op Prinsjesdag, 20 september 2016, maakt de minister de subsidiebeschikkingen voor de BIS bekend.

BIS 2017 – 2020, aanvragen en beoordelen (pdf).

Gesprek met aanvragers

Instellingen die deel uitmaken van de Basisinfrastructuur 2013 – 2016 worden gemonitord door de raad: hij volgt de activiteiten van deze instellingen. Onderdeel daarvan is een monitoringsgesprek dat de raad in 2014 met de huidige BIS-instellingen heeft gevoerd.

De raad biedt instellingen die geen deel uitmaken van de huidige BIS en een subsidieaanvraag voor de komende periode gaan indienen, de gelegenheid een kennismakingsgesprek aan te vragen met een delegatie van de beoordelings-commissie.

Dat gesprek vindt plaats vóór 1 februari 2016, de uiterste inleverdatum voor de subsidieaanvragen en maakt geen onderdeel uit van de beoordelingsprocedure. De betrokken instellingen wordt gevraagd om hierover contact op te nemen met het secretariaat van de Raad voor Cultuur.

Planning

2015	
1 november	Publicatie subsidieregeling
3 november	Publicatie beoordelingskader Raad voor Cultuur
1 december	Startdatum indiening subsidieaanvragen BIS
2016	
1 februari	Uiterste datum indiening subsidieaanvragen BIS
15 februari	Adviesaanvraag naar Raad voor Cultuur
1 april	Uiterste datum indiening jaarverantwoording 2015
19 mei	Aanbieding subsidieadviezen aan de minister
juni	Uiterste datum reactie instellingen op feitelijke onjuistheden
juli	Aanbieding aanvullende adviezen op basis van reacties instellingen
20 september Prinsjesdag	Publicatie beschikkingen door OCW

2. Beoordelingscommissies

De beoordeling door de Raad voor Cultuur gebeurt op basis van *expert review*: de personen die een oordeel geven over cultuurinstellingen zijn deskundig op het gebied van de artistieke en culturele stand van zaken binnen de betreffende sector. Zij zijn niet per se werkzaam in de sector zelf; het gaat bijvoorbeeld ook om wetenschappers of mensen die werkzaam zijn in het kunstvakonderwijs. [1]

De experts die oordelen over de instellingen nemen zitting in een of meer beoordelingscommissies. Voor elke groep soortgelijke instellingen die een subsidieaanvraag heeft ingediend, stelt de raad zo'n commissie in.

Bij de huidige beoordelingsronde gaat het om zestien commissies waarin gemiddeld zes deskundigen zitting hebben, plus een secretaris. De commissies zijn samengesteld op basis van de benodigde expertise. Er wordt gestreefd naar een evenwichtige vertegenwoordiging uit verschillende bevolkingsgroepen, leeftijdsgroepen, regio's en seksen.

Bij de samenstelling van beoordelingscommissies wordt zo veel mogelijk geput uit de huidige groep domeincommissieleden en adviseurs van de raad. Dit zijn vooral personen die de afgelopen jaren betrokken zijn geweest bij de monitoring van de instellingen. Als de benodigde expertise niet aanwezig is bij de raad, dan worden er extra adviseurs geworven. Voor expertise op het gebied van specifieke onderwerpen, zoals educatie, participatie en maatschappelijke activiteiten, kan de commissie een beroep doen op andere vaste adviseurs van de raad.

De raad publiceert op 1 februari 2016 de samenstelling van de beoordelingscommissies.

Belangenverstrengeling

Er geldt voor commissieleden en adviseurs een richtlijn belangenverstrengeling die erop toeziet dat zij geen 'functioneel of persoonlijk belang bij een advies van de raad' hebben. Deze richtlijn is te raadplegen op cultuur.nl.

1 Zie *Agenda Cultuur*, Raad voor Cultuur, pagina 84 e.v., 2015.

3. Beoordelingsmethode

De raad beoordeelt de instellingen dus door middel van *expert review* – de gangbare manier in de wereld van cultuur en wetenschap. De deskundigen komen in een gemeenschappelijk gesprek tot een oordeel over de subsidieaanvraag en het functioneren van de instelling.

Hoewel sommige indicatoren kwantificeerbaar zijn, maakt de raad van deze beoordelingsmethode geen rekensom van kwantitatief vast te stellen criteria. Zoals de raad eerder heeft betoogd in *De Cultuurverkenning* staan ontwikkelingen in de cultuursector op gespannen voet met 'subsidiekaders die specifieker worden en prestatie-eisen die preciezer worden'. [2] Juist de diversiteit in de cultuursector vraagt om een manier van beoordelen waar het niet draait om tellen, maar om wegen. [3]

De raad vindt het daarom belangrijk dat subsidieaanvragen worden beoordeeld tegen de achtergrond van het profiel dat een instelling heeft gekozen. Dat betekent dat bij sommige instellingen het ene criterium zwaarder kan wegen dan het andere criterium. De raad hecht aan een helder beoordelingskader, een transparant beoordelingsproces en een consistente en overtuigende argumentatie.

De subsidieaanvraag bestaat uit het activiteitenplan en een begroting/prestatie-overzicht. In die subsidieaanvraag schrijft de instelling welke activiteiten zij in de periode 2017 – 2020 wil ontwikkelen, welke prestaties zij wil behalen en hoe zij deze gaat realiseren. Het aanvraagformulier beschrijft aan welke eisen het activiteitenplan moet voldoen en biedt de instellingen een handreiking voor de informatie die het activiteitenplan moet bevatten.

Het ministerie van OCW heeft de toelichtende vragen uit het formulier in afstemming met de raad opgesteld, zodat deze goed aansluiten bij de aspecten die de raad per criterium zal beoordelen. De instellingen wordt daarom verzocht om deze vragen te volgen. Het is van belang dat instellingen aan hun plannen duidelijke en meetbare doelstellingen verbinden, zodat de raad in zijn adviezen de realiteitswaarde daarvan zo goed mogelijk kan beoordelen.

De raad vindt het belangrijk om in het subsidieoordeel ook het functioneren van de instelling over de afgelopen periode te betrekken. De prestaties uit het verleden zijn immers een belangrijke indicator voor de kwaliteit en het realiteitsgehalte van de toekomstplannen.

Ook de minister hecht er belang aan dat het huidige functioneren wordt betrokken in het besluit over toetreding tot de BIS. Zij heeft daarom een zogenaamde BIS-monitor ingericht die de instelling kan helpen bij het opstellen van een zelfevaluatie. De instelling kan de resultaten van die monitor of andere instrumenten voor zelfevaluatie gebruiken bij het opstellen van het activiteitenplan.

In het subsidieadvies over de betreffende instelling wijdt de raad bij de afzonderlijke criteria eerst een passage aan het functioneren van de instelling in de afgelopen periode. Bij de beoordeling daarvan wordt een beroep gedaan op de expertise van de commissieleden en adviseurs en worden de jaarverantwoordingen van 2013 en 2014, [4] het verslag van het monitoringsgesprek en verslagen van het activiteitenbezoek betrokken. De raad neemt ook resultaten uit de BIS-monitor of andere instrumenten voor zelfevaluatie mee, als de instelling die heeft gebruikt en in haar aanvraag heeft gepresenteerd.

2
De Cultuurverkenning, Raad voor Cultuur, pagina 32, 2014.

3
Zie *Niet tellen maar wegen*, Claartje Bunnik, 2011.

4
De jaarverantwoording van 2015 hoeft pas 1 april 2016 bij OCW te worden ingeleverd, en wordt in de beoordeling slechts marginaal getoetst. Op basis van deze jaarverantwoording wordt de gemiddelde eigen inkomstennorm vastgesteld. De subsidieaanvragen zijn na 1 april 2016 pas volledig.

Een dergelijke opbouw van de adviestekst, met een retrospectief en een prospectief deel, laat zien op welke wijze het uiteindelijke oordeel over de instelling is gebaseerd op het functioneren in het verleden en de plannen voor de toekomst.

De raad beoordeelt het functioneren van instellingen die nu geen deel uitmaken van de BIS waar mogelijk door middel van jaarverslagen, activiteitenverslagen van fondsen (zoals het Mondriaan Fonds en Fonds Podiumkunsten), de eigen reflectie van de instelling op basis van de BIS-monitor of andere instrumenten voor zelfevaluatie, alsmede de expertise van de leden van de beoordelingscommissie.

4. Beoordelingscriteria

De raad heeft in *Agenda Cultuur* een voorstel gedaan voor een herziening van de beoordelingscriteria. In dit advies pleitte de raad ervoor de instellingen allereerst te toetsen op missie, visie en profiel en vervolgens de plannen tegen de achtergrond van dit profiel te beoordelen aan de hand van drie criteria: kwaliteit, publiek en bedrijfsvoering. [5]

De minister heeft in haar uitgangspuntennota Ruimte voor Cultuur en bijbehorende subsidieregeling op onderdelen gekozen voor een andere invulling van de beoordelingscriteria, namelijk voor de criteria kwaliteit, educatie en participatie, maatschappelijke waarde en geografische spreiding. Onder het criterium maatschappelijke waarde laat zij publieksbereik en ondernemerschap vallen. Daarnaast wijst de minister op het belang van het profiel van de instelling, maar dit is niet als apart criterium benoemd.

De subsidieregeling schrijft verder voor dat iedere instelling moet voldoen aan een aantal noodzakelijke voorwaarden:

- De instelling moet voldoen aan de voorwaarden die de subsidieregeling per categorie instellingen stelt. [6]
- De instelling moet voldoen aan de eis voor eigen inkomsten. [7]
- De prestaties van de instelling moeten van voldoende kwaliteit zijn. [8]

De raad volgt vanzelfsprekend de subsidieregeling. Maar om tot een transparante en consequente beoordeling van de subsidieaanvragen te komen, vullen we het beoordelingskader op een aantal aspecten nader in. We beschrijven hieronder per criterium op welke wijze we dat doen. Dit wil niet zeggen dat we een uitputtende beschrijving geven van de indicatoren die bepalend zijn voor het oordeel per criterium. Er moet immers ruimte zijn voor de eigen ambities van de aanvrager en voor innovatie. Bovendien willen we voorkomen dat de aanvragers naar de beoordelingskaders toeschrijven. De nadere omschrijvingen hieronder geven een indicatie van de wijze waarop een criterium wordt beoordeeld.

Toets op missie, visie en profiel

Voorafgaand aan de beoordeling van de criteria zal de raad eerst kennisnemen van missie, visie en profiel van de instelling (vraag 2.1 van het aanvraagformulier). In het profiel dat de instellingen ontwikkelen, kunnen zij – binnen de grenzen van de subsidieregeling – eigen keuzes maken over hun activiteiten, het te bereiken publiek en samenwerkingsverbanden. Als een instelling wijzigingen in haar profiel doorvoert, dan ontvangt de raad graag een reflectie hierop.

Het profiel van een instelling wordt niet beoordeeld door de raad; het is immers geen formeel beoordelingscriterium. De raad zal wel voorafgaand aan iedere beoordeling het profiel van de instelling beschouwen.

5 Zie *Agenda Cultuur*, Raad voor Cultuur, pagina 79-83, 2015.

6 Een groot theatergezelschap, bijvoorbeeld, moet zich in een kernpunt bevinden, ten minste drie producties voor de grote zaal maken en doorstroming van talent naar de grote zaal bevorderen.

7 Zie subsidieregeling, ministerie van OCW, pagina 6-7, 2015.

8 Toelichting subsidieregeling, ministerie van OCW, pagina 17, 2015.

In die beschouwing kan de raad nagaan hoe de instelling zich verhoudt tot:

- De uitgangspunten van het cultuurbeleid: hoe wordt omgegaan met beleidsprioriteiten van dit kabinet, zoals verwoord in brieven van de minister van OCW aan de Tweede Kamer? [9]
- Het landelijk bestel: hoe positioneert de instelling zich ten opzichte van soortgelijke instellingen? Hoe werkt zij samen met partners in het bestel?
- De stedelijke regio en/of de (inter)nationale omgeving: hoe positioneert de instelling zich in de stedelijke regio, nationaal en/of internationaal? Hoe werkt zij samen met partners in de regio, nationaal en internationaal?

De beschouwing van het profiel dient als referentiekader voor de beoordeling van de criteria. Dus als een instelling in de eigen stedelijke regio prioriteit geeft aan samenwerking met instellingen op het gebied van educatie, dan worden realistische en goed onderbouwde plannen op dat gebied positief gewaardeerd bij het criterium educatie/participatie.

Kwaliteit van de kernactiviteiten

Het eerste criterium is de kwaliteit van de kernactiviteiten. Dit criterium is een *conditio sine qua non*: als de kernactiviteiten van een instelling niet genoeg artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit bezitten, dan hoort deze niet thuis in de BIS. De subsidieregeling schrijft voor wat die kernactiviteiten zijn: zo heeft een orkest het verzorgen van symfonisch aanbod als primaire taak en een postacademische instelling het verzorgen van een begeleidingsprogramma op het terrein van de beeldende kunst. Zo wordt aan een aantal categorieën instellingen expliciet de voorwaarde gesteld dat ze activiteiten op het gebied van talentontwikkeling ontplooien. Bij een aantal categorieën instellingen schrijft de regeling voor dat de activiteiten ook een duidelijke internationale component moeten hebben. Dit behoort allemaal tot de kernactiviteiten van de instellingen in een bepaalde categorie.

Binnen het kader van de regeling kan een instelling in de BIS, afhankelijk van haar profiel, verschillende accenten leggen bij de uit te voeren kernactiviteiten. Zo kan de ene instelling zich sterk richten op artistieke innovaties, terwijl een andere een excellente uitvoerings- of presentatiepraktijk nastreeft. Ook zijn er instellingen die niet cultuurproducerend of –presenterend zijn maar hun kernactiviteiten richten op ondersteunende functies voor het veld, zoals bijvoorbeeld onderzoek of digitalisering. Onder het criterium kwaliteit zal de raad dus ook de artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit beoordelen van kernactiviteiten die de instelling als uitvloeisel van haar profiel ontwikkelt.

De raad geeft een oordeel over het programma van activiteiten dat de instelling de afgelopen jaren heeft geïnitieerd (retrospectief), en over de ambities en realiteitswaarde van de activiteiten die de instelling in de komende jaren zal initiëren (prospectief).

Bij de beoordeling van het functioneren en de plannen wordt de artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit beoordeeld op grond van de indicatoren ‘vakmanschap’, ‘zeggingskracht’ en ‘oorspronkelijkheid en vernieuwing’. Dit zijn begrippen die sinds de jaren 90, met enige variatie, gangbaar zijn voor de beoordeling van artistieke kwaliteit van kunst- en culturele instellingen. [10]

9 Brieven van de minister van OCW: *Cultuur beweegt*, 2013; *Ruimte voor talent in cultuurbeleid*, 2014; *Cultuur verbindt*, 2014; *Ruimte voor cultuur*, 2015.

10 Zie bijvoorbeeld: *Slagen in Cultuur*, 2012, *Agenda Cultuur*, 2015, Raad voor Cultuur; *Meerjarige activiteitensubsidies*, Fonds Podiumkunsten, 2012; *Ruimte voor Cultuur*, ministerie van OCW, 2015; *Cultuur Herwaarderen*, WRR, 2015.

Vakmanschap

Vakmanschap, of vakdeskundigheid, heeft betrekking op de vaardigheid van de bij de instelling betrokken makers. De activiteiten die door rijksgesubsidieerde instellingen worden geproduceerd of gepresenteerd, moeten een vanzelfsprekende professionele kwaliteit hebben. Dit blijkt bijvoorbeeld uit de technische beheersing van instrumenten, spel, regie of choreografie; of uit de wijze waarop een curator of conservator een tentoonstelling samenstelt en inricht. Bij ondersteunende instellingen heeft het betrekking op de wijze waarop zij zich ten dienste stellen van de relevante sectoren.

Zeggingskracht

Zeggingskracht heeft betrekking op de impact van de activiteiten op het publiek. Dat wil zeggen dat de activiteiten de publieksgroepen die de instelling wil bereiken, aanspreken. Is de instelling in staat dit publiek te prikkelen, te ontroeren of aan het denken te zetten?

Vernieuwing en oorspronkelijkheid

Vernieuwing heeft betrekking op het innoverende karakter van het aanbod. Van rijksgesubsidieerde cultuurinstellingen mag worden verwacht dat ze een bijdrage leveren aan de artistiek-inhoudelijke ontwikkeling van de discipline waarin ze opereren. Dat kan bijvoorbeeld door nieuw werk te creëren of door bestaand werk op een vernieuwende manier te presenteren of uit te voeren; door te experimenteren met nieuwe manieren waarop een discipline zich artistiek kan uitdrukken; of door zich op een nieuwe manier te verhouden tot de (internationale) kunstpraktijk. Vernieuwing kan ook betrekking hebben op het innoverende karakter van de activiteiten. Wordt bijvoorbeeld op nieuwe manieren gebruikgemaakt van de collectie of het dienstenpotentieel dat de instelling bezit? Of: worden er nieuwe samenwerkingsverbanden aangegaan waardoor de instelling zich kan innoveren?

Verwant hieraan is de oorspronkelijkheid van de activiteiten: hebben die een herkenbare (artistieke) signatuur die onlosmakelijk is verbonden met de betreffende instelling? Levert een instelling hierdoor een bijzondere of zelfs unieke bijdrage aan de sector?

Educatie en participatie

Bij de beoordeling van de kwaliteit van educatie en participatie wordt gelet op de visie en strategie van de instelling hierop, in relatie tot het profiel. Daarbij is het in de eerste plaats van belang op welke publieksgroepen de educatie en participatie zich richt en wat voor soort activiteiten daarvoor worden ontwikkeld. Activiteiten die gericht zijn op educatie en participatie kúnnen betrekking hebben op het primair en voortgezet onderwijs, maar dat hoeft niet per se het geval te zijn; zij kunnen ook gericht zijn op andere onderwijsfases en vormen van educatie.

Daarnaast wordt gekeken naar de kwantiteit en de intensiteit van de activiteiten. Ook zijn samenwerkingsverbanden van belang bij de beoordeling, alsmede de wijze waarop de activiteiten door de instelling worden geëvalueerd.

Maatschappelijke waarde

De minister verbindt de maatschappelijke waarde van cultuur aan de bijdrage die cultuur levert aan onderwijs, zorg, toerisme, economie en dergelijke. [11] In de subsidieregeling en het aanvraagformulier krijgt het begrip ‘maatschappelijk waarde’ een beperktere invulling, aan de hand van twee begrippen: publieksbereik en ondernemerschap.

11 Zie *Ruimte voor Cultuur*, ministerie van OCW, pagina 14, 2012.

Hieronder zal de raad deze begrippen nader uitwerken. De *activiteiten* die een instelling ontwikkelt, waarin verbindingen worden gelegd met andere maatschappelijke domeinen, beoordeelt de raad in het kader van het criterium kwaliteit.

Publieksbereik

Bij de beoordeling van het publieksbereik wordt gelet op de publieksdoelgroepen die de instelling bereikt en de wijze waarop dat gebeurt; de wijze waarop de instelling een nieuw en meer divers publiek wil gaan bereiken; de wijze waarop de instelling de Code Culturele Diversiteit naleeft en het online bereik van en interactie met publiek. Bij de plannen over het publieksbereik verwacht de raad onderbouwde en concrete prognoses.

Ondernemerschap

Bij de beoordeling van ondernemerschap beoordeelt de raad de financiële en bedrijfsmatige gezondheid van de instelling. Aan de hand van het activiteitenplan, de begroting voor de komende periode en de financiële gegevens uit de huidige subsidieperiode wordt beoordeeld in hoeverre een instelling vanuit financieel, bedrijfsmatig en organisatorisch perspectief in staat is om het activiteitenplan uit te voeren. De beoordeling van ondernemerschap begint met een oordeel over de stand van zaken in de huidige subsidieperiode, mede aan de hand van financiële indicatoren als solvabiliteit, liquiditeit en weerstandsvermogen. Vervolgens worden de plannen en prognoses op het gebied van ondernemerschap voor de komende periode beschouwd. In het kader hiervan zal de raad de subsidieaanvraag beoordelen op de volgende aspecten:

- De financiële positie in de periode 2013 – 2016, in relatie tot de begroting voor de periode 2017 – 2020, inclusief de geleverde en verwachte prestaties.
- Personeelsbeleid en goed werkgeverschap, in relatie tot de geleverde en verwachte activiteiten.
- Marketingactiviteiten en prijsstrategie.
- Financieringsmix en onderliggend verdienmodel,
- Een strategie bij tegenvallende inkomsten
- De wijze waarop de instelling de Governance Code Cultuur naleeft.

Een gespecialiseerd bureau zal bovenstaande aspecten op het gebied van financiële gezondheid en governance analyseren. Op basis daarvan zal de raad een oordeel geven over het criterium ondernemerschap. We zullen deze analyses altijd relateren aan het profiel en de aard van de instelling.

Geografische spreiding

Geografische spreiding heeft betrekking op de mate waarin het rijksgesubsidieerde cultuuraanbod over het land is gespreid. Dat wordt bepaald door de vestigingsplaats van de instelling of door de mate waarin het cultuuraanbod door het land reist.

Voor sommige categorieën instellingen is de geografische spreiding van de vestiging vastgelegd in de subsidieregeling. Dit geldt in het algemeen voor de sectoren Theater, Dans, Muziek & Muziektheater en Beeldende Kunst. Wanneer de raad de aanvraag toetst aan de voorwaarden uit de subsidieregeling, dan zal hij ook nagaan in hoeverre de instelling voldoet aan de eisen op het gebied van de vestigingsplaats.

Voor de musea en de ondersteunende instellingen is spreiding op basis van de vestigingsplaats geen toepasbaar criterium: musea met een rijkscollectie en ondersteunende instellingen hebben nu eenmaal een bepaalde vestigingsplaats, daarin valt weinig te kiezen.

De spreiding zal in de beoordeling met name een rol spelen als er gekozen moet worden tussen verschillende instellingen, als de regeling daarover geen uitspraken doet. In dat geval zal de raad streven naar een evenwichtige spreiding door het land.

Daarnaast kan de geografische spreiding, zoals gezegd, ook betrekking hebben op de mate waarin cultuuraanbod door het land reist. Bij podiumkunsteninstellingen wordt dat gerealiseerd door het organiseren van tournees voor producties; bij musea vindt dat plaats door collectiemobiliteit. Oordelen over deze vormen van geografische spreiding worden betrokken bij andere criteria.

5. Subsidieoordeel en afwegingen

De raad komt na afweging van de verschillende criteria tot een oordeel over de subsidieaanvraag. Zoals in paragraaf 3 is aangegeven, kan deze afweging per instelling verschillen; zij is afhankelijk van het profiel van de instelling. Deze afweging wordt in het advies beargumenteerd.

Wat betreft het eindoordeel onderscheidt de raad de volgende varianten:

1. Een instelling is subsidiabel
2. Een instelling is subsidiabel, maar de raad adviseert de minister om één of meer voorwaarden aan de subsidietoekenning te verbinden ('ja, mits')
3. Een instelling is niet subsidiabel, tenzij er aan bepaalde voorwaarden is voldaan ('nee, tenzij')
4. Een instelling is niet subsidiabel

Bij 2 en 3 kunnen de voorwaarden variëren. Van een instelling kan bijvoorbeeld verlangd worden dat zij een aanvullend plan indient, of dat zij over twee jaar de voortgang van haar plannen opnieuw aan de minister voorlegt.

Er zijn gevallen waarbij een keuze gemaakt moet worden tussen verschillende aanvragers. Hier is bijvoorbeeld sprake van wanneer er meer aanvragers zijn dan beschikbare plekken voor een bepaalde categorie instellingen.

In dat geval zal het oordeel of een instelling subsidiabel is niet alleen absoluut maar ook relatief zijn: een instelling kan subsidiabel zijn, maar in vergelijking met een andere, concurrerende instelling net minder positief worden beoordeeld. Uit de afweging tussen die aanvragers volgt dan het eindoordeel: welke instelling komt in de ogen van de raad in aanmerking voor een plek in de BIS.

Er zijn ook categorieën instellingen waarvoor het subsidiebedrag per instelling niet is vastgelegd. In dat geval zal de raad, op basis van de kaders van de subsidieregeling en de beoordelingscriteria, de minister adviseren over de hoogte van het subsidiebedrag.

Productiehuizen

Productiehuizen maken geen deel uit van de huidige BIS. De subsidieregeling voor 2017 – 2020 biedt, mede naar aanleiding van een motie in de Tweede Kamer, wel ruimte voor deze categorie instellingen. Omdat er opnieuw invulling moet worden gegeven aan de rol van productiehuizen in de BIS, geven wij hier enkele handreikingen voor de aanvragers die willen inschrijven op deze functie.

De raad heeft in *Agenda Cultuur* zijn visie gegeven op de functie, taakomschrijving en inrichting van productiehuizen. In dit advies pleitte de raad voor "een beperkt aantal structureel gefinancierde productiehuizen op het gebied van de scenische podiumkunsten die talent met bewezen kwaliteit begeleiding en faciliteiten bieden voor verdieping, onderzoek en reflectie." In *Agenda Cultuur* formuleert de raad een aantal voorwaarden waaraan deze productiehuizen moeten voldoen.

Deze voorwaarden zal de raad betrekken bij de beoordeling van aanvragen:

- Ze geven aandacht aan interdisciplinaire ontwikkeltrajecten. Genre-specifieke 'hokjes' moeten niet belemmerend werken voor discipline-overstijgende makers en projecten.
- Ze zijn gericht op de productie, presentatie en afzet van het werk van de talenten, en dienen op al deze vlakken over voldoende faciliteiten te beschikken. Er is dan een goede verbinding tussen het ontwikkelen van talent en het tonen ervan.
- Talent heeft vaak behoefte aan een artistieke coach of mentor die inhoudelijk kan prikkelen en stimuleren. Deze productiehuizen voorzien daarin.
- Ze hebben naast een (inter)nationale uitstraling ook een sterke lokale werking, bijvoorbeeld door een verbinding met het kunstvakonderwijs.
- Ze worden meerjarig financieel ondersteund door verschillende overheden op basis van een gedeelde verantwoordelijkheid. Naast een bijdrage van de Rijksoverheid dient ook de lokale overheid een substantiële financiële bijdrage te leveren. Tezamen maken zij de exploitatie mogelijk. [12]

12 Zie *Agenda Cultuur*, Raad voor Cultuur, pagina 128-129, 2015.

6. Bronnen

De raad zal zich bij de voorbereiding van subsidieadviezen in het kader van de BIS 2017 – 2020 baseren op informatie die te vinden is in:

Subsidieaanvraag 2017 – 2020, bestaande uit:
- Activiteitenplan 2017 – 2020, met daarin reflectie van de instelling op functioneren die mede gebaseerd kan zijn BIS-monitor of andere instrumenten voor evaluatie.
- Begroting en prestatiegegevens 2017 – 2020

Subsidieaanvraag 2013 – 2016

Jaarverantwoording
(bestuursverslag en prestatiegegevens/exploitatierekening) 2013

Jaarverantwoording
(bestuursverslag en prestatiegegevens/exploitatierekening) 2014

Eigen inkomstennorm 2015 [13]

Analyse ondernemerschap die door een gespecialiseerd bureau wordt uitgevoerd

Activiteitenbezoekformulieren van Raad voor Cultuur

Verslag monitoringsgesprek van Raad voor Cultuur met de instelling

Bij nieuwe aanvragers (indien aanwezig):
Documenten ten behoeve van monitoring van een rijkscultuurfonds

13 De jaarverantwoording van 2015 hoeft pas 1 april 2016 bij OCW te worden ingeleverd, en wordt in de beoordeling slechts marginaal getoetst. Op basis van deze jaarverantwoording wordt de gemiddelde eigen inkomstennorm vastgesteld. De subsidieaanvragen zijn na 1 april 2016 pas volledig.

De Raad voor Cultuur is het wettelijke adviesorgaan van de regering en het parlement op het terrein van kunst, cultuur en media. De raad is onafhankelijk en adviseert, gevraagd en ongevraagd, over actuele beleidskwesties en subsidieaanvragen.

Beoordelingskader
Basisinfrastructuur 2017 – 2020

Deze publicatie is een uitgave van de Raad voor Cultuur

Leden
Joop Daalmeijer *voorzitter*, Özkan Gölpinar, Marijke van Hees,
Cees Langeveld, Jessica Mahn, Annick Schramme, Mathieu Weggeman,
Jeroen Bartelse *directeur*.

Raad voor Cultuur
Prins Willem Alexanderhof 20, 2595 BE Den Haag
070 – 3106686, info@cultuur.nl, www.cultuur.nl

Den Haag, 3 november 2015

Raad voor Cultuur en commissies
functies en nevenfuncties

Raad voor Cultuur

Joop Daalmeijer
Voorzitter

Nevenfuncties
Bestuurslid Cultureel Huis en debatcentrum deBuren (België), Voorzitter Raad van Toezicht Free Press Unlimited, Voorzitter Nederlandse persprijs De Tegel, Lid Advisory Council van het Baltic Media Center of Excellence, Boardmember Russian Language News Exchange, Voorzitter Nationaal Jenevermuseum Schiedam

Özkan Gölpinar
Raadslid

Functie
Onderzoeker en auteur Leiden University Center for the Arts in Society – onderzoeks-programma Contemporary Art Beyond Boundaries

Marijke van Hees
Raadslid

Functie
Zelfstandige bij PAM B.V.
Nevenfuncties
Raadslid gemeente Enschede, Voorzitter overleg Regiegroep Retailagenda Ministerie van Economische Zaken

Cees Langeveld
Raadslid

Functie
Directeur Chassé Theater, Directeur Langeveld Consultancy B.V.
Nevenfuncties
Lid Raad van Toezicht schouwburgen Middelburg en Goes, Bestuurslid stichting Podiumkunst.info, Lid van het kapittel van de Grote of Onze Lieve Vrouwe kerk Breda, Bestuurslid stichting Culturele evenementen West-Brabant, Bestuurslid Stichting economie en cultuur

Annick Schramme
Raadslid

Functies
Hoogleraar Universiteit Antwerpen, coördinator masteropleiding Cultuur-management, Academic Director Cultural and Creatieve Industries, Antwerp Management School
Nevenfuncties
Bestuursvoorzitter ENCTAC, Voorzitter Robert Bilsen fonds voor Cultural Management, Bestuurslid Vlaams Fonds voor de Letteren, Bestuurslid Vlaamse Opera/het Koninklijk Ballet van Vlaanderen, Bestuurslid Vredescentrum provincie en stad Antwerpen, Voorzitter Het Paleis

Mathieu Weggeman
Raadslid

Functies
Hoogleraar Organisatiekunde, in het bijzonder Innovatie Management, Faculteit Industrial Engineering & Innovation Sciences, Technische Universiteit Eindhoven, zelfstandig bestuursadviseur
Nevenfuncties
Toezichthouder Brainport Development Eindhoven, Buurtzorg Nederland, Gouverneur Kremers Centrum

Jeroen Bartelse
Directeur

Podiumkunsten
Theater

Marlon van Casteren

Functies
Adviseur theater & dans Brabants Kennis-centrum voor Kunst en Cultuur, Consultent Podiumkunsten VO Kunstbalie

Henk Havens

Functies
Dramaturgiedocent en afdelingscoördinator Toneelacademie Maastricht

Inge Imelman

Functies
Hoofd Programmering, Educatie en Productie Schouwburg de Lawei, Coördinator en programmeur Simmerdeis Festival
Nevenfuncties
Bestuurslid Theatergroep De Jongens, Penningmeester Stichting Raamwerk, Lid adviescommissie Collectieselectie UvA (voorheen Theater Instituut Nederland), Lid adviescommissie Cultuur provincie Fryslân, Lid Programmeursoverleg VSCD theaters

Constant Meijers

Nevenfunctie
Samensteller en presentator Theatermakers (radioprogramma op Amsterdam FM)

Gable Roelofsen

Functies
Freelance acteur, zanger en theatermaker, Co-Artistiek directeur muziektheater-collectief Het Geluid in Maastricht
Nevenfuncties
Gastdocent muziektheater en opera Universiteit van Amsterdam, Docent interdisciplinairy arts Hogeschool Zuyd

Paulette Smit

Functie
Freelance actrice, theatermaker en schrijfster
Nevenfuncties
Directielid Stichting Julius Leeft!, Bestuurs-lid van Theatergroep George en Erane, Bestuurslid Vlaams-Nederlands huis DeBuren, Bestuurslid Werkgroep Caribische Letteren

Jip Vuik

Functies
Freelance regisseur theater en docent, Begeleider en coach

Productiehuizen

Anneke van der Linden

Functie
Programmeur vlakke vloer, Theater De NWE Vorst en Theaters Tilburg
Nevenfuncties
Bestuursvoorzitter Stichting Masters that Matter, Jurylid de Nederlandse Toneeljury

Gable Roelofsen

Functies
Freelance acteur, zanger en theatermaker, Co-Artistiek directeur muziektheater-collectief Het Geluid in Maastricht
Nevenfuncties
Gastdocent muziektheater en opera Universiteit van Amsterdam, Docent interdisciplinairy arts Hogeschool Zuyd

Gemma Jelier

Functie
Afdelingshoofd Bachelor Dance en coördinator vooropleiding Dans ArtEZ, Cultureel ondernemer BIMAZ

Henk Schoute

Functie
Algemeen directeur en bestuurder Theaterproductiehuis Zeelandia en Zeeland Nazomerfestival
Nevenfunctie
Voorzitter Ovale Tafel (Fonds Podiumkunsten gesubsidieerde gezelschappen)

Paulette Smit

Functie
Freelance actrice, theatermaker en schrijfster
Nevenfuncties
Directielid Stichting Julius Leeft!, Bestuurslid van Theatergroep George en Erane, Bestuurslid Vlaams-Nederlands huis DeBuren, Bestuurslid Werkgroep Caribische Letteren

Willem van Zeeland

Functie
Integraal eindredacteur internet & integratie NTR
Nevenfunctie
Lid Raad van Toezicht Eurosonic Noorderslag

Dans

Nanette Ris

Functie
Algemeen directeur a.i. Stadspodia Leiden
Nevenfuncties
Voorzitter bestuur Stichting Artery, Voorzitter bestuur Stichting Earport, Lid Raad van Toezicht Koninklijke Schouwburg, Penningmeester bestuur Stichting De Comedians

Gemma Jelier

Functie
Afdelingshoofd Bachelor Dance en coördinator vooropleiding Dans ArtEZ, Cultureel ondernemer BIMAZ

Bregje Maatman

Functie
Eigenaar Bregje Maatman Advies (artistiek-inhoudelijk advies podiumkunsten)
Nevenfunctie
Bestuurslid Schippers & Van Gught

Tim Persent

Functie
Danser dansgezelschap LeineRoebana
Nevenfuncties
Commissielid beoordeling dansproducties en -prestaties VSCD, Artistiek leider dans ITs Festival Amsterdam

Francine van der Wiel

Functies
Journalist en tekstschrijver voor diverse (vak)bladen waaronder de Theaterkrant, Dans-magazine en de VPRO-Gids, Eigenaar Woord in Uitvoering, Medewerker kunstredactie NRC Handelblad, Redacteur patiëntenmagazine, intern magazine, huisartsenbulletin Stichting Medisch Centrum Haaglanden en Bronovo-Nebo

Orkesten

Lodewijk Collette

Functie
Music Director mediaproducties t.b.v. NTR en De Nationale Opera
Nevenfuncties
Programmeur kamermuziekseries MCO, Coach muziekregistratie

Kees Dijk

Nevenfuncties
Voorzitter Bestuur Stichting Ludwig, Voorzitter Raad van Toezicht Stichting Exploitatie Olympisch Stadion, Voorzitter Raad van Toezicht Stichting Olympisch Stadion, Voorzitter bestuur Stichting Oorkaan, Bestuurslid Stichting Maatschappij ter Bevordering der Toonkunst, Bestuurslid Stichting Nederlandse Vioolconcoursen, Bestuurslid Kirill Kondrashin Stichting

Koen Graat

Functies
Programmeur en marketingadviseur November Music Festival, Programmeur Festival Jazz in Duketown Festival, Programmeur podium Verkadefabriek Jazz Factory, Adviseur muziek Fonds Podiumkunsten, Journalist Tijdschrift Jazzizm
Nevenfunctie
Bestuurslid Paradox

Sander van Maas

Functies
Docent en onderzoeker hedendaagse muziek en creatieve industrie Universiteit van Amsterdam, Gastdocent London School of Music
Nevenfuncties
Bestuurslid muziekensemble MAE/MAZE, Bestuurslid Konrad Boehmer Foundation

Michael Nieuwenhuizen

Functie
Programmamanager Classical: NEXT Nederland
Nevenfuncties
Bestuurslid Holland Baroque Society, Adviseur Piranha Arts AG, Berlijn, Bestuurslid Alphons Diepenbrock Fonds

Nanette Ris

Functie
Algemeen directeur a.i. Stadspodia Leiden
Nevenfuncties
Voorzitter bestuur Stichting Artery, Voorzitter bestuur Stichting Earport, Lid Raad van Toezicht Koninklijke Schouwburg, Penningmeester bestuur Stichting De Comedians

Yke Toepoel

Nevenfuncties
Voorzitter bestuur Nederlands Fluit Genootschap, Voorzitter bestuur Stichting 'De Canon van het Slagwerk'

Robert Vroegindeweij

Functies
Hoofd cultuureducatie Cultuurkust, Projectleider cultuureducatie met kwaliteit 2012 – 2016 Veluwe
Nevenfunctie
Voorzitter Cultureel Platform Putten

Opera

Nanette Ris

Functie
Algemeen directeur a.i. Stadspodia Leiden
Nevenfuncties
Voorzitter bestuur Stichting Artery, Voorzitter bestuur Stichting Earport, Lid Raad van Toezicht Koninklijke Schouwburg, Penningmeester bestuur Stichting De Comedians

Sander van Maas

Functies
Docent en onderzoeker hedendaagse muziek en creatieve industrie Universiteit van Amsterdam, Gastdocent London School of Music
Nevenfuncties
Bestuurslid muziekensemble MAE/MAZE, Bestuurslid Konrad Boehmer Foundation

Michael Nieuwenhuizen

Functie
Programmamanager Classical: NEXT Nederland
Nevenfuncties
Bestuurslid Holland Baroque Society, Adviseur Piranha Arts AG, Berlijn, Bestuurslid Alphons Diepenbrock Fonds

Oswin Schneeweisz

*Functie*s
Hoofdredacteur ZINGmagazine, Eigenaar coachingsbureau Interview en Training, Muziekjournalist voor o.a. Algemeen Dagblad, Theaterkrant, Luister en Klassieke Zaken, Docent media & presentatie Codarts
Nevenfunctie
Tekstschrijver tijdschrift De Jager (KNJV)

Gusta Teengs Gerritsen

*Functie*s
Dramacoach Dutch National Opera Academy, Dramacoach Conservatorium Amsterdam en Conservatorium Utrecht, Freelance regisseur van operaproducties op locatie en coach zangtalent

Festivals

Femke Eerland

Functie
Algemeen directeur Stichting Noorderzon Groningen
Nevenfuncties
Penningmeester Stichting Zienemaan & Sterren, Voorzitter Stichting Maakfestival050/ Maker Faire050, Lid Raad van Advies Stichting De Verhalen van Groningen, Penningmeester Stichting Cultureel Hart Assen

Gemma Jelier

Functie
Afdelingshoofd Bachelor Dance en coördinator vooropleiding Dans ArtEZ, Cultureel ondernemer BIMAZ

Constant Meijers

Nevenfunctie
Samensteller en presentator Theatermakers (radioprogramma op Amsterdam FM).

Michael Nieuwenhuizen

Functie
Programmamanager Classical: NEXT Nederland
Nevenfuncties
Bestuurslid Holland Baroque Society, Adviseur Piranha Arts AG, Berlijn, Bestuurslid Alphons Diepenbrock Fonds

Henk Schoute

Functie
Algemeen directeur en bestuurder Theaterproductiehuis Zeelandia en Zeeland Nazomerfestival
Nevenfunctie
Voorzitter Ovale Tafel (Fonds Podiumkunsten gesubsidieerde gezelschappen)

Jeroen Vanacker

Functie
Artistiek directeur Concertgebouw Brugge
Nevenfuncties
Auteur van artikelen in (muziek) vakbladen, Lid Muziekraad Vlaanderen, Voorzitter ISCM Vlaanderen, Lid resonantieraad LUCA Campus Lemmens, Lid Algemene Vergadering Kunstenplatform Brussel (VUB, Rits, KCB), Lid Raad van Bestuur Ictus

Musea

Teus Eenkhoorn

Functie
Directeur Reinwardt Academie Amsterdamse Hogeschool voor de Kunsten
Nevenfunctie
Lid Raad van Toezicht Free Press Unlimited

Michael Huijser

Functie
Algemeen directeur Museum Het Rembrandthuis
Nevenfuncties
Dagelijks bestuur ACI, Algemeen bestuur Amsterdam City, Adviseur Erfgoed Mondriaan Fonds

Wim Hupperetz

Functie
Directeur Allard Pierson Museum
Nevenfuncties
Lid diverse adviescommissies NWO, Bestuurslid Stichting 1001 Vrouwen, Bijzonder Hoogleraar Nederlandse Cultuurgeschiedenis Vrije Universiteit Amsterdam, Bestuurslid Auxilia archeologisch projectbureau Radboud Universiteit Nijmegen

Kees van der Meiden

Functie
Onafhankelijk museumprofessional
Nevenfunctie
Lid Commissie van Advies Stichting Paul Pellafonds (Nederlandse Reisopera)

Hedwig Saam

Functie
Vestigingsdirecteur Nationaal Militair Museum
Nevenfuncties
Lid Raad van Toezicht Dutch Design Foundation, Bestuurslid Stichting Sonsbeek Internationaal, Jurylid BankGiro Loterij/Prins Bernhard Cultuurfonds Museumprijs, Lid examencommissie interieurarchitectuur Architectenregister

Harry Tupan

Functie
Adjunct-directeur Drents Museum
Nevenfuncties
Lid Raad van Advies en voorzitter examencommissie Klassieke Academie voor Beeldende Kunst Groningen, Lid Raad van Advies Land Art Contemporary, Lid Comité van Aanbeveling Stichting Vrienden van het Wilhelmina Ziekenhuis Assen, Lid Raad van Advies Stichting Berlagehuis Usquert, Lid Kunst Adviesraad UMCG Groningen, Voorzitter jury Gerrit van Houten Prijs, Comité van Aanbeveling Kunstbeurs Realisme Amsterdam, Lid sponsorcommissie Wildlands Emmen, Lid Commissie Cultureel Hart Gemeente Assen, Lid Kunstcommissie provincie Drente

Marlous Willemsen

*Functie*s
Directeur Imagine IC, Docent en onderzoeker Cultureel Erfgoed Reinwardt Academie
Nevenfunctie
Lid Raad van Advies Volksuniversiteit Amsterdam

Beeldende kunst
Presentatie-instellingen

Roel Arkesteijn

Functie
Conservator Hedendaagse Kunst Museum de Domeinen
Nevenfuncties
Mentor Cultuur&Ondernemen, Gastdocent Radboud Universiteit, Akademie Karlsruhe, het HISK, België

Saskia Bak

Functie
Directeur Museum Arnhem
Nevenfuncties
Lid Raad van Toezicht Haags Historisch Museum/Museum De Gevangenpoort, Voorzitter bestuur Fashion and Design Festival Arnhem, Bestuurslid Stichting Kollesjesintrum Frylân, tot mei 2016 en Stichting Farm of the World, Lid Adviesraad Centrum voor architectuur en stedenbouw Arnhem, Lid redactie Ons Erfdeel en The Low Countries

Nous Faes

Functie
Zelfstandig onderzoeker en adviseur
Nevenfunctie
Lid commissie Festivals Stimuleringsfonds Creatieve Industrie

Nina Folkersma

Functie
Curator
Nevenfuncties
Bestuursvoorzitter Art Table Nederland, Lid adviescommissie kunstwerken voor de Noord/Zuidlijn Amsterdam

Nanda Janssen

Functie
Curator en schrijver
Nevenfuncties
Jurylid Koninklijke Prijs voor Vrije Schilderkunst, Docent Hogeschool voor de kunsten Utrecht, Docent Frank Mohr Instituut Groningen

Wilja Jurg

Functies
Directeur Roombeek Cultuurpark educatiecluster, Directeur/eigenaar Bureau Vormen, Directeur/bestuurder TETEM kunstruimte
Nevenfunctie
Lid adviesraad productiefonds gemeente Deventer

Jorn Konijn

Functies
Architectuur en Design Curator, Oprichter/eigenaar This must be the Place, Gastdocent Reinwardt Academie, Adviseur culturele uitwisseling Brazilië DutchCulture
Nevenfunctie
Radiomaker voor Red Light Radio

Postacademische instellingen

Femke den Boer

Functie
Directeur Kunstacademie AKV St. Joost
Nevenfuncties
Lid Raad van Toezicht NPO, Lid Raad van Toezicht Stimuleringsfonds voor de Creatieve Industrie, Lid Raad van Toezicht Openbare Bibliotheek Amsterdam, Lid Sectoraal Adviescollege Kunstonderwijs Vereniging Hogescholen

Jeroen van den Eijnde

Functies
Lector Product & Interior Design en docent vaktheorie, designgeschiedenis ArtEZ, Projectleider onderzoeksproject Centre of Expertise Future Makers ArtEZ
Nevenfuncties
Lid Raad van Advies Ontwerp Platform Arnhem, Auteur/redacteur voor tijdschriften en publicaties (kunst en vormgeving)

Nous Faes

Functie
Zelfstandig onderzoeker en adviseur
Nevenfunctie
Lid commissie Festivals Stimuleringsfonds Creatieve Industrie

Eric Holterhues

Functie
Hoofd Socially Responsible Investment en hoofd Kunst en Cultuur Triodos Investment Management B.V.
Nevenfuncties
Lid Expert Group Access to Finance in the Cultural and Creative Sectors van de Europese Commissie, Vicevoorzitter Raad van Toezicht Stichting Stadsschouwburg Utrecht, Lid adviesraad van de Universiteit voor Humanistiek, Lid adviesraad Tijdschrift Boekman, Lid financiële adviesraad Nederlandse Provincie van de Orde van de Jezuïeten

Anne Hoogewoning

Functies
Producer en onderzoeker AB Cultural Producers, Docent Theorie en Schrijven, Master Interieurarchitectuur, Koninklijke Academie Beeldende Kunsten
Nevenfuncties
Secretaris bestuur Stichting Het Van Doesburghuis, Bestuurslid Stichting ArchiNed

Robbert Roos

Functies
Directeur Kunsthal KAdE, Adviseur, criticus en gastcurator

Suzanne van de Ven

Functie
Zelfstandig curator en schrijver
Nevenfuncties
Adviseur Amsterdams Fonds voor de Kunsten, Gastdocent Gerrit Rietveld Academie, Lid International Association of Curators of Contemporary Art

Film

Ouke Arts

Functie
Strategieadviseur voor mediabedrijven, omroepen en uitgeverijen, Thaesis
Nevenfuncties
Voorzitter bestuur Stichting Poppodium EKKO, Lid commissie van Deskundigen NOS, tot 1 maart 2016, Bestuurslid Stichting Opgedoekt, Inleider Louis Hartlooper Complex tot 1 maart 2016

Dorien Goertzen

Functie
Eigenaar Do&Co sales

Leo Hannewijk

Functies
Directeur/bestuurder Film by the Sea, Directeur Art & Film Support, Filmcommissioner Zeeland
Nevenfuncties
Commissielid Rotterdamse Raad voor Kunst & Cultuur

Joke Liberge

Functie
Schrijver, regisseur en producent, Coördinator Posthogeschool voor podiumkunsten (a.pass), België
Nevenfunctie
Artistieke ondersteuning filmproducties

Sander van Meurs

Functie
Directeur/eigenaar Pupkin Film BV
Nevenfunctie
Bestuurslid Onafhankelijke Televisie Producenten

Géke Roelink

Functie
Directeur Filmhuis Den Haag
Nevenfuncties
Voorzitter bestuur Associatie Culturele Marketing en Communicatie, Lid Raad van Advies Filmkrant Live, Bestuurslid Nederlandse Vereniging van Bioscopen en Filmtheaters

Guido van Nispen

Functie
Algemeen Directeur ANP en Novum Nieuws
Nevenfuncties
Lid Raad van Commissarissen Triodos Cultuurfonds, Lid Raad van Advies Digital Publishing Studies Fontys

Annemiek van der Zanden

Functie
Studieleider Regie documentaire Nederlandse Film Academie
Nevenfuncties
Lid Raad van Toezicht ImpactAcademy, Inhoudelijk coördinator Twinning Project Suriname 2015-2016 Filmacademie

Letteren

Diana Chin-A-Fat

Functie
Literatuurjournalist Algemeen Dagblad, Eigenaar tekstadviesbureau Parole Frivole, Coördinator SKVR Schrijven, Literatuurrecensent Radio Rijnmond
Nevenfuncties
Voorzitter Raad van Toezicht Huis van Gedichten, Commissielid Stadsdichterschap Rotterdam, Commissielid Cultuurplan 2017 – 2020 Rotterdamse Raad voor Kunst en Cultuur

Wim Jansen

Functie
Zelfstandig schrijver, journalist en adviseur, Senior expert PUM (Programma Uitzending Managers)
Nevenfuncties
Taalcoach, fondsenwerver, personal coach (onbezoldigd)

Thijs Kuipers

Functie
Afdelingshoofd Waterschapsbedrijf Limburg
Nevenfunctie
Gastdocent Nederlandse Defensie Academie en Instituut Clingendael

René van Loon

Nevenfunctie
Adviseur Confituur Verbond van onafhankelijke boekhandels in Vlaanderen

Ben Peperkamp

Functie
Hoogleraar Moderne Nederlandse Letterkunde en Hoofd afdeling Taal, Literatuur en Communicatie Vrije Universiteit Amsterdam
Nevenfuncties
Lid beoordelingscommissie NWO Vernieuwingsimpuls VICI-beurs alfa-gamma, Redactielid tijdschrift Nederlandse Letterkunde, Voorzitter Commissie Universiteitsbibliotheek VU (UBC)

Nan van Schendel

Functie
Directeur Openbare Bibliotheek Gouda
Nevenfuncties
Lid inkoopcommissie digitale content Koninklijke Bibliotheek, Lid van de Raad van Toezicht Rogues

Creatieve industrie

Arzu Ayikgezmez

Functie
Architect Vitibuck Architects
Nevenfunctie
Lid welstandscommissie Gemeente Amsterdam

Jeroen van den Eijnde

*Functie*s
Lector Product & Interior Design en docent vaktheorie, designgeschiedenis ArtEZ, Projectleider onderzoeksproject Centre of Expertise Future Makers ArtEZ
Nevenfuncties
Lid Raad van Advies Ontwerp Platform Arnhem, Auteur/redacteur voor tijdschriften en publicaties (kunst en vormgeving)

Nous Faes

Functie
Zelfstandig onderzoeker en adviseur
Nevenfunctie
Lid commissie Festivals Stimuleringsfonds Creatieve Industrie

Anne Hoogewoning

*Functie*s
Producer en onderzoeker AB Cultural Producers, Docent Theorie en Schrijven, Master Interieurarchitectuur, Koninklijke Academie Beeldende Kunsten
Nevenfuncties
Secretaris bestuur Stichting Het Van Doesburghuis, Bestuurslid Stichting ArchiNed

Jorn Konijn

*Functie*s
Architectuur en Design Curator, Oprichter/eigenaar This must be the Place, Gastdocent Reinwardt Academie, Adviseur culturele uitwisseling Brazilië DutchCulture
Nevenfunctie
Radiomaker voor Red Light Radio

Coby Zandbergen-de Zeeuw

Functie
Voorzitter College van Bestuur Cibap Zwolle
Nevenfuncties
Voorzitter Stichting Stadsfestival Zwolle, Bestuurslid Stichting Innovatie Beroepsonderwijs, Vicevoorzitter bestuur Stichting De Grote Kerk Zwolle, Lid Raad van Toezicht Zwolse Theaters, Lid Raad van Toezicht Vivente

Amateurkunst en Cultuureducatie

Otto Berg

Functie
Eigenaar Consult in Cultuur, Directeur/bestuurder a.i. Kunstbedrijf Arnhem
Nevenfunctie
Voorzitter bestuur Theater Gajes Deventer

Diana Chin-A-Fat

Functie
Literatuurjournalist Algemeen Dagblad, Eigenaar tekstadviesbureau Parole Frivole, Coördinator SKVR Schrijven, Literatuurrecensent Radio Rijnmond
Nevenfuncties
Voorzitter Raad van Toezicht Huis van Gedichten, Commissielid Stadsdichterschap Rotterdam, Commissielid Cultuurplan 2017 – 2020 Rotterdamse Raad voor Kunst en Cultuur

Vibeke Roeper

*Functie*s
Directeur Stichting Plein C, Eigenaar De Oude Compagnie (bureau voor productie en redactie van cultuurhistorische en educatieve teksten)

Robert Vroegindeweij

*Functie*s
Hoofd cultuureducatie Cultuurkust, Projectleider cultuureducatie met kwaliteit 2012 – 2016 Veluwe
Nevenfunctie
Voorzitter Cultureel Platform Putten

Bovensectorale ondersteunende instellingen

Internationaal Cultuurbeleid

Mirthe Berentsen

Functie
Schrijver, criticus, adviseur en vertaler, Projectleider Das Magazin literair festival, Duitsland
Nevenfuncties
Extern adviseur Veem Huis voor Performance, Lid Association Internationale des Critiques d'Art, Bestuurslid Culturele Vereniging Berlijnse Avonden

Ralph Keuning

Functie
Directeur Museum de Fundatie
Nevenfuncties
Lid Raad van Advies Stadsmarketing Zwolle, Bestuurslid Stichting Natura Docet, Ambassadeur Internationale Hanzedagen 2017, Ambassadeur Jeugdcultuurfonds Overijssel, Lid Raad van Advies ROC Deltion

Overzicht samenstelling commissies

Podiumkunsten
Afdeling 3.2

Theater
§ 3.2.1

Algemeen theater
artikel 3.8
Jeugdtheater
artikel 3.9

Constant Meijers
voorzitter,
lid domeincommissie
Amsterdam

Marlon van Casteren
adviseur
Utrecht

Henk Havens
adviseur
Tilburg

Inge Imelman
adviseur
Hornhuizen

Gable Roelofsen
adviseur
Maastricht

Paulette Smit
adviseur
Amsterdam

Jip Vuik
adviseur
Amsterdam

Productiehuizen
§ 3.2.2

Productiehuizen
artikel 3.11

Gemma Jelier
voorzitter,
lid domeincommissie
Amersfoort

Anneke van der Linden
lid domeincommissie
's-Hertogenbosch

Gable Roelofsen
adviseur
Maastricht

Henk Schoute
lid domeincommissie
Middelburg

Paulette Smit
adviseur
Amsterdam

Willem van Zeeland
adviseur
Utrecht

Dans
§ 3.2.3

Dans
artikel 3.13

Gemma Jelier
voorzitter,
lid domeincommissie
Amersfoort

Bregje Maatman
adviseur
Breda

Tim Persent
adviseur
Amsterdam

Nanette Ris
adviseur
Amsterdam

Francine van der Wiel
adviseur
Baarn

Muziek en muziektheater
§ 3.2.4

Orkesten

Symfonieorkesten
artikel3.15
Symfonieorkest met begeleidingsactiviteiten primair voor opera
artikel 3.16
Symfonieorkest met begeleidingsactiviteiten voor dans
artikel 3.17
Symfonieorkest met aanbod van pop- en jazzmuziek
artikel 3.18

Kees Dijk
voorzitter, adviseur
Bussum

Lodewijk Collette
adviseur
Hilversum

Koen Graat
adviseur
Tilburg

Sander van Maas
lid domeincommissie
Amsterdam

Michael Nieuwenhuizen
lid domeincommissie
Amsterdam

Nanette Ris
adviseur
Amsterdam

Yke Toepoel
adviseur
Middelstum

Robert Vroegindeweij
adviseur
Hilversum

Opera

Grootschalig opera-aanbod
artikel 3.20
Overig opera-aanbod
artikel 3.21

Michael Nieuwenhuizen
voorzitter, lid domeincommissie
Amsterdam

Sander van Maas
lid domeincommissie
Amsterdam

Nanette Ris
adviseur
Amsterdam

Oswin Schneeweisz
adviseur
Zeist

Gusta Teengs Gerritsen
adviseur
Vorden

Festivals
§ 3.2.5

Festivals podiumkunsten
artikel 3.23
Festival oude muziek
artikel 3.24

Henk Schoute
voorzitter,
lid domeincommissie
Middelburg

Femke Eerland
adviseur
Groningen

Gemma Jelier
lid domeincommissie
Amersfoort

Constant Meijers
lid domeincommissie
Amsterdam

Michael Nieuwenhuizen
lid domeincommissie
Amsterdam

Jeroen Vanacker
adviseur
Brugge (België)

Musea
Afdeling 3.3

Musea
artikel 3.26

Ondersteunende instelling
artikel 3.27

Teus Eenkhoorn
voorzitter,
lid domeincommissie
Amsterdam

Michael Huijser
adviseur
Nieuw Vennep

Wim Hupperetz
lid domeincommissie
Haarlem

Kees van der Meiden
lid domeincommissie
Schildwolde

Hedwig Saam
adviseur
Bilthoven

Harry Tupan
adviseur
Assen

Marlous Willemsen
adviseur
Utrecht

Beeldende kunst
Afdeling 3.4

Presentatie-instellingen
artikel 3.31

Saskia Bak
voorzitter,
lid domeincommissie
Leeuwarden

Roel Arkesteijn
adviseur
Rijswijk

Nous Faes
lid domeincommissie
Rotterdam

Nina Folkersma
adviseur
Amsterdam

Nanda Janssen
lid domeincommissie
Utrecht

Wilja Jurg
adviseur
Arnhem

Jorn Konijn
adviseur
Amsterdam

Postacademische instellingen
artikel 3.33

Eric Holterhues
voorzitter, adviseur
Utrecht

Femke den Boer
adviseur
Soest

Jeroen van den Eijnde
lid domeincommissie
Velp

Nous Faes
lid domeincommissie
Rotterdam

Anne Hoogewoning
lid domeincommissie
Amsterdam

Robbert Roos
lid domeincommissie
Amersfoort

Susanne van de Ven
adviseur
Amsterdam

Film
Afdeling 3.5

Festivals
artikel 3.35
Ondersteunende instelling
artikel 3.36

Guido van Nispen
voorzitter, adviseur
Amsterdam

Ouke Arts
lid domeincommissie
Utrecht

Dorien Goertzen
adviseur
Amsterdam

Leo Hannewijk
adviseur
Middelburg

Joke Liberge
adviseur
Brussel (België)

Sander van Meurs
lid domeincommissie
Amsterdam

Géke Roelink
adviseur
Amsterdam

Annemiek van der Zanden
adviseur
Amsterdam

Letteren
Afdeling 3.6

Ondersteunende instellingen
artikel 3.38

Ben Peperkamp
voorzitter,
lid domeincommissie
Amsterdam

Diana Chin-A-Fat
lid domeincommissie
Poortugaal

Wim Jansen
lid domeincommissie
Amstelveen

Thijs Kuipers
lid domeincommissie
Horst

René van Loon
adviseur
Kapellen (België)

Nan van Schendel
adviseur
Made

Creatieve industrie (architectuur, vormgeving en nieuwe media)
Afdeling 3.7

Ondersteunende instelling
artikel 3.40

Nous Faes
voorzitter,
lid domeincommissie
Rotterdam

Arzu Ayikgezmez
lid domeincommissie
Rotterdam

Jeroen van den Eijnde
lid domeincommissie
Velp

Anne Hoogewoning
lid domeincommissie
Amsterdam

Jorn Konijn
adviseur
Amsterdam

Coby Zandbergen-de Zeeuw
adviseur
Zwolle

Bovensectorale ondersteunende instellingen
Afdeling 3.8

Amateurkunst en Cultuureducatie
artikel 3.42

Otto Berg
voorzitter, adviseur
Deventer

Diana Chin-A-Fat
lid domeincommissie
Poortugaal

Vibeke Roeper
adviseur
Haarlem

Robert Vroegindeweij
adviseur
Hilversum

Internationaal Cultuurbeleid
artikel 3.43

Astrid Weij
voorzitter, adviseur
Overveen

Mirthe Berentsen
adviseur
Amsterdam

Ralph Keuning
adviseur
Ermelo

Susanne van de Ven
adviseur
Amsterdam

Rien Vrijenhoek
adviseur
Vierhouten

Oeds Westerhof
adviseur
Oranjewoud

Digitalisering
artikel 3.44

Sander van Maas
voorzitter,
lid domeincommissie
Amsterdam

Lucky Belder
adviseur
Nederweert Eind

Frank Huysmans
adviseur
Den Haag

Ben Peperkamp
lid domeincommissie
Amsterdam

Onderzoek en statistiek
artikel 3.45

Sander van Maas
voorzitter,
lid domeincommissie
Amsterdam

Saskia Bak
lid domeincommissie
Leeuwarden

Frank Huysmans
adviseur
Den Haag

Barend van der Meulen
adviseur
Enschede

Ben Peperkamp
lid domeincommissie
Amsterdam

Hans Vossensteyn
adviseur
Enschede

Literatuur

Berenschot
Contra-expertise op het businessplan en het meerjarenperspectief van HET Symfonieorkest
Oktober 2015

Bureau Veldkamp, Doeven, I.
Klanttevredenheid Landelijk Kennisinstituut Cultuureducatie en Amateurkunst (LKCA), Beeldvorming van organisaties en instellingen.
Rapportage van onderzoek in opdracht van het LKCA, Projectnummer: P 6345
Juni 2015

Commissie Ter Horst
Over het voetlicht.
Naar een groter en diverser toneelpubliek
Den Haag, december 2015

De Zaak Nu
Kunstenaarshonoraria in de praktijk – Beeldende Kunst Nederland, *eindrapportage*
Den Haag, oktober 2015

De Zaak nu
Nu is het zaak
Den Haag, 2012

Ministerie van Buitenlandse Zaken, Inspectie Ontwikkelingssamenwerking en Beleidsevaluatie (IOB)
Cultuur als kans. Beleidsdoorlichting van het internationaal cultuurbeleid 2009 – 2014
Den Haag, december 2014

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en Ministerie van Buitenlandse Zaken
Kamerbrief visie internationaal cultuurbeleid
Den Haag, 24 april 2012

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en Ministerie van Buitenlandse Zaken
Kamerbrief over internationaal cultuurbeleid 2017 – 2020
Den Haag, 4 mei 2016

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
Kamerbrief besluiten Culturele Basisinfrastructuur 2013 – 2016
Den Haag, 18 september 2012

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
Kamerbrief Nieuwe visie cultuurbeleid
Den Haag, 24 oktober 2012

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
Cultuur in cijfers 2012
Den Haag, oktober 2012

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
Kamerbrief Actieprogramma Tel mee met Taal
Den Haag, 6 maart 2015

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
Ruimte voor Cultuur.
Uitgangspunten cultuurbeleid 2017 – 2020
Den Haag, juni 2015

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
Cultuur in Beeld 2015
Den Haag, november 2015

Nederlands Filmfonds
Jaarverslag 2015
Amsterdam, maart 2016

Raad voor Cultuur
Advies over het beleidsplan van Theateratelier Almere
Den Haag, december 2005

Raad voor Cultuur
Basisinfrastructuur 1.0
Den Haag, mei 2008

Raad voor Cultuur
Slagen in Cultuur.
Culturele Basisinfrastructuur 2013 – 2016
Den Haag, mei 2012

Raad voor Cultuur
Ontgrenzen en verbinden.
Naar een nieuw museaal bestel
Den Haag, januari 2013

Raad voor Cultuur
De Cultuurverkenning.
Ontwikkelingen en trends in het culturele leven in Nederland
Den Haag, juni 2014

Raad voor Cultuur
Vaste Boekenprijs.
Advies bij tweede evaluatie van de wet
Den Haag, juli 2014

Raad voor Cultuur
Agenda Cultuur.
2017 – 2020 en verder
Den Haag, april 2015

Raad voor Cultuur
Beoordelingskader Culturele Basisinfrastructuur 2017 – 2010
Den Haag, november 2015

Raad voor Cultuur
Advies over internationaal cultuurbeleid
Den Haag, maart 2016

Raad voor Cultuur, Sociaal-Economische Raad
Verkenning arbeidsmarkt culturele sector
Den Haag, april 2016

Tweede Kamer der Staten Generaal
Motie van de leden Keijzer en Monasch, Nieuwe visie cultuurbeleid, over een festival gespecialiseerd in oude muziek, kamerstuk 32 820, nr. 139, vergaderjaar 2014 – 2015
Den Haag, 2 juli 2015

Tweede Kamer der Staten Generaal
Motie van het lid Monasch c.s., Nieuwe visie cultuurbeleid, over de extra financiële ondersteuning van festivals kamerstuk 32 820, nr. 172, vergaderjaar 2015 – 2016
Den Haag, 27 oktober 2015

Wethouders Cultuur van de G9
Brief aan de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
Den Haag, 24 april 2015

Leden
Joop Daalmeijer voorzitter, Özkan Gölpinar,
Marijke van Hees, Cees Langeveld, Annick Schramme,
Mathieu Weggeman, Brigitte Bloksma (vanaf 1 mei 2016),
Thomas Steffens (vanaf 1 mei 2016),
Jeroen Bartelse directeur.

Raad voor Cultuur
Prins Willem Alexanderhof 20
2595 BE Den Haag

070 – 3106686
info@cultuur.nl
www.cultuur.nl

Ontwerp en realisatie
Daphne Heemskerk, Olivier Otten, Pascal de Man.

Alle adviezen van de raad zijn ook te vinden op cultuur.nl.
Wilt u op de hoogte blijven van de activiteiten van de raad?
Dan kunt u zich aanmelden voor de nieuwsbrief.
Volg ons ook op Twitter.

De Raad voor Cultuur is het wettelijke adviesorgaan van de regering en het parlement op het terrein van kunst, cultuur en media. De raad is onafhankelijk en adviseert, gevraagd en ongevraagd, over actuele beleidskwesties en subsidieaanvragen.